

ธรรมะ เพื่อประชาชน

กัลยาณมิตร

www.kalyanamitra.org

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (ทองพูนอัมมชโย)

ฉบับสารธรรม ๓

ธรรมะ เพื่อประชาชน

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงปู่ธัมมชโย)

ฉบับสารธรรม ๓

จัดทำเนื่องในวาระครบรอบ ๖๐ ปี

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงปู่ธัมมชโย)

วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗

วัดพระธรรมกาย

มูลนิธิธรรมกาย
DHAMMAKAYA FOUNDATION

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย)

ค ำ น้ ำ

ย้อนประวัติศาสตร์ไปเมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีก่อน พระบรม-
โพธิสัตว์ผู้เป็นมหาบุรุษ ทรงถืออุบัติขึ้นบนโลก พระองค์ตรัสรู้
อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เพื่อยังมวลมนุษยชาติและสรรพสัตว์
ทั้งหลาย ให้หลุดพ้นจากทุกข์ภัยในสังสารวัฏไปสู่เอกนัตบรมสุข
ในอายตนิพพาน

ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ของการเผยแผ่พระธรรม
อันประเสริฐ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปิดเผยความจริงแท้
ของชีวิต ให้มนุษย์และเทวดาได้ประจักษ์ ทรงเผยความลึกลับของ
กฎแห่งกรรม อันเป็นกฎสากลของโลกที่มีผลบังคับต่อเหล่า
สรรพสัตว์ในภพสาม และทรงชี้ทางรอดจากอบาย เพื่อให้สรรพชีวิต
ได้ดำเนินไปสู่หนทางสวรรค์และนิพพาน แม้กาลเวลาจะล่วงเลย
มาจวบจนปัจจุบันนี้ พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ก็ไม่ได้
สูญหายไปไหน ยังคงถูกเก็บบันทึกไว้อย่างดีในพระไตรปิฎก

คำนำ

รวบรวมสาระในพระธรรมเทศนาและจัดพิมพ์ขึ้นเป็นหนังสือ
ธรรมะ เพื่อเป็นธรรมทานแก่ผู้มีบุญทั้งหลาย ในวาระมหามงคล
๖๐ ปี พระราชภาวนาวิสุทธิ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๔ เล่มๆ ละ ๖๐ เรื่อง
รวมทั้งหมด ๑,๐๘๐ เรื่อง

หนังสือธรรมะชุดนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อ
บรรพชิตและคฤหัสถ์ ในภาวะที่โลกกำลังขาดแคลนธรรมะของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและต้องการยอดกัลยาณมิตรผู้เป็นแสงสว่าง
แก่โลก การศึกษาธรรมะในหนังสือชุดนี้ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี
เพื่อจุดประกายให้เกิดการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก และธรรมะ
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป

คณะผู้จัดทำและเหล่าศิษยานุศิษย์ทุกคน ขอกราบ
ขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ ที่ได้เมตตา
อนุญาตให้นำออกพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นธรรมทาน ในวาระอัน
เป็นมหาอุดมมงคลนี้

คณะผู้จัดทำ
ศิษยานุศิษย์พระราชภาวนาวิสุทธิ

๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๗

สารบัญ

คำนำ	๓
๑. สุกกธรรมคัมภีร์ครองโลก	๑๑
๒. เส้นทางสู่สันติ	๑๙
๓. ผู้ตื่นที่แท้จริง	๒๙
๔. เสียงร้องปริศนา	๓๗
๕. สงครามชิงภพ ปิศาจดุสิต	๔๗
๖. คาลากันยักษ์ ตอนที่ (๑)	๕๕
๗. คาลากันยักษ์ ตอนที่ (๒)	๖๓
๘. คาลากันยักษ์ ตอนที่ (๓)	๗๑
๙. ความเกียจคร้านมีแต่โทษ	๗๙
๑๐. อาศัยมานะเพื่อละมานะ	๘๗
๑๑. ตัณหาไม่สิ้นสุด	๙๕
๑๒. แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร	๑๐๓
๑๓. ความโกรธทำให้เสียประโยชน์	๑๑๑
๑๔. แก้วมณีไม่มีหมอง	๑๑๙

๑๕. คนมักโกรธยอมไม่เป็นที่รัก

๑๒๗

๑๖. อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๕

๑๗. กัณฐกวิมาน

๑๔๕

๑๘. คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๓

๑๙. ตำรวมอินทรีฯ นำชีวีพันทุกข์

๑๖๓

๒๐. พิชแห่งกาม

๑๗๑

๒๑. สุกรโพธิสัตว์

๑๘๑

๒๒. เทวดาเตือนภัย

๑๙๑

๒๓. ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๑

๒๔. ผู้รักในการทำมาค้า

๒๑๑

๒๕. ขอจเป็นอยู่เกิด

๒๑๙

๒๖. ตอบแทนด้วยความรัก

๒๒๙

๒๗. อานุภาพแห่งความจริง

๒๓๙

๒๘. สิ่งที่ได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๔๙

๒๙. ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๕๙

๓๐. รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๖๗

๓๑. ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๗๗

๓๒. ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๘๕

๓๓. คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๒๙๕

๓๔. ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๐๕

๓๕. ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๓

๓๖. ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๓

๓๗. เมตตาบารมี

๓๓๓

๓๘. อย่างมองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๓

๓๙. ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

๓๕๓

๔๐. โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๓

๔๑. อานุภาพเนรบุรพ

๓๗๓

๔๒. หนวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๑

๔๓. ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๙๑

๔๔. เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๑

๔๕. ผู้ถึงความพินาศ	๔๑๑
๔๖. เป็นใหญ่ด้วยธรรม	๔๒๑
๔๗. ผู้มีความเที่ยงธรรม	๔๓๑
๔๘. โกรธกันไปทำไม	๔๓๙
๔๙. ระวางภัยที่ควรระวาง	๔๔๙
๕๐. อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ	๔๕๙
๕๑. ความอัสจรรย์แห่งมนต์ (๑)	๔๖๗
๕๒. ความอัสจรรย์แห่งมนต์ (๒)	๔๗๕
๕๓. ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก	๔๘๓
๕๔. จงฉลาดในการใช้ทรัพย์	๔๙๑
๕๕. ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์	๔๙๙
๕๖. ผู้จรรโลงพระพุทธศาสนา	๕๐๙
๕๗. เสี่ยงสาธุการของเทวดา	๕๑๗
๕๘. การหว่านไถอย่างอริยะ	๕๒๗
๕๙. ทำความดีต้องมีกุศโลบาย	๕๓๕
๖๐. อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง	๕๔๕
ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย)	๕๕๓
พจนานุกรม	๕๕๗
วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น	๕๗๑
รายนามเจ้าภาพ	๕๗๙

สุ ก ก ั ธ ร ร ม คຸ ม ค ร อ ง โ ล ก

ถ้าสัตว์เหล่าใด ไม่มีหิริและโอตตปัปะในกาลทุกเมื่อแล้ว
สัตว์เหล่านั้น ก็เป็นผู้ปราศจากสุกกัธรรมอันเป็นรากเหง้า
เป็นผู้เข้าถึงชาติและมรณะ ส่วนสัตว์เหล่าใด เข้าไปตั้งหิริและ
โอตตปัปะไว้โดยชอบในกาลทุกเมื่อ สัตว์เหล่านั้นมีพรหมจรรย์
งอกงาม เป็นผู้สงบ มีภพใหม่สิ้นไปแล้ว

สัฏกกรรมคัมภีร์ครองโลก

๑๒

สรรพสัตว์ทั้งหลายล้วนมีพื้นฐานของชีวิตเหมือนกัน คือ ความทุกข์ เช่นเดียวกับโลกที่มีความมืดเป็นพื้นฐาน แต่ที่เรา มองเห็นคน ลัทธิ สิ่งของหรือสิ่งต่างๆ ได้ เพราะมีแสงสว่าง จากดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์หรือจากดวงไฟ หากเราเข้าใจความ เป็นจริงของชีวิต ว่าเป็นทุกข์แล้ว จะได้เกิดความเบื่อหน่ายใน ทุกข์ทั้งหลาย และรีบชวนขวายหาทางหลุดพ้นออกจากทุกข์ แสวงหาความสุขที่แท้จริง การปฏิบัติธรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่ จะทำให้เราได้รับความสุขที่แท้จริงและหลุดพ้นจากทุกข์ ไปถึงที่ สุดแห่งธรรมได้

มีวาระพระบาลีใน ธรรมสูตร ความว่า

“เยส เจ หิริโอดตปปี	สพฺพทา จ น วิชฺชติ
โวภกนฺตา สุกกมุลา	เต ชาติมรณคามิโน
เยสญจ หิริโอดตปปี	สทา สมฺมา อูปฏฺฐิตา
วิรุฬฺหพฺพรหฺมจฺริยา	เต สนฺโต ชีณปฺนพฺภวา

ถ้าสัตว์เหล่าใด ไม่มีหิริและโอดตปปะในกาลทุกเมื่อ แล้ว สัตว์เหล่านั้น ก็เป็นผู้ปราศจากสัฏกกรรมอันเป็นรากเหง้า เป็นผู้เข้าถึงชาติและมรณะ ส่วนสัตว์เหล่าใด เข้าไปตั้งหิริ และโอดตปปะไว้โดยชอบในกาลทุกเมื่อ สัตว์เหล่านั้นมี พรหมจรรย์งอกงาม เป็นผู้สงบ มีภพใหม่สิ้นไปแล้ว”

สุกกธรรมคຸ່ມครองโลก

๑๓

หิริโอดตปปะ เป็นธรรมะคຸ່ມครองโลก โลกจะรຸ່มเย็น เป็นสุขได้ ต้องอาศัยหิริโอดตปปะเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐาน ที่สำคัญ ๒ ประการนี้ ถ้าหากมนุษย์ไม่มีศีลธรรม คนเราจะแยก ไม่ออกมา ใครคือพ่อแม่ ลุงป้า น้าอา หรือญาติพี่น้อง เพราะจะ ปะปนกันไป ไม่ต่างจากฝูงแพะ ฝูงแกะ ไก่ สุกร สุนัข เราจะ สังเกตเห็นว่า สัตว์เดียรฉานนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีความละอาย หรือเกรงกลัวที่จะทำบาปอกุศล แต่เพราะเรามีศีลธรรม จึงยัง คงรักษาความเป็นปกติของมนุษย์ไว้ได้

หิริคือความละอายต่อบาป โอดตปปะคือความเกรงกลัว ต่อบาป เกรงกลัวต่อโทษหรือบาปอกุศลที่จะตามมา ตั้งแต่กลัว ถูกดำเนินคดีเตียน กลัวถูกทำโทษ กลัวตกนรก จึงไม่กล้าทำบาป หิริท่านมักจะให้นึกถึงตนเองเป็นหลัก เช่น เห็นว่าตนเอง เป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้นำ ก็ไม่ควรทำความชั่ว เพราะจะเป็น แบบอย่างที่ไม่ดีต่อผู้อื่น หรือถ้าใครรู้เข้าก็อายเขาเป็นต้น

ส่วนโอดตปปะ มักมีลักษณะถือเอาโลกเป็นใหญ่ หรือนึกถึงผู้อื่นเป็นหลัก เช่น การไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความ ลำบาก เพราะกลัวจะเป็นบาปติดตัวไป หรือนึกว่า ในโลกที่ กว้างใหญ่ไพศาลนี้ มีสมณพราหมณ์ผู้มีอานุภาพที่มีทิพยจักขุ สามารถรู้เห็นสิ่งที่ลึกลับ ถ้าหากท่านรู้ว่า เราได้ทำบาปอกุศล

สุกกธรรมคัมภีร์ครองโลก

๑๔

ท่านจะติเตียน ชื่อเสียงเกียรติคุณที่เคยสร้างมาทั้งหมดจะต้องพังพินาศไป เมื่อคิดได้ ก็ไม่กล้าทำบาป กลัวตกนรก กลัวพลัดตกไปเกิดในอบายภูมิ

*มีเรื่องเล่าว่า ภิกษุรูปหนึ่งบวชด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ได้ไม่นานก็อยากจะลาสิกขา พระพุทธองค์ทรงรู้วาระจิต จึงตรัสสอนว่า “ดูก่อนภิกษุ เมื่อครั้งพระพุทธเจ้ายังไม่เกิดขึ้น โภราณกบัตติตได้บวชในลัทธินอกพุทธศาสนา ไม่มีความยินดี ยังประพฤติพรหมจรรย์อยู่ได้กว่า ๕๐ ปี โดยไม่แสดงความรักที่ตนกระสันให้ปรากฏแก่ใครๆ เพราะมีหิริโอตตปปะ เธอบวชในศาสนาที่จะนำสัตว์ออกจากทุกข์เห็นปานนี้ เหตุไรจึงคิดอยากจะออกไปแสวงหาทุกข์ให้ปรากฏในท่ามกลางบริษัท ๔ ทำไมเธอไม่รักษาหิริโอตตปปะของตนไว้” จากนั้นพระองค์ทรงนำเรื่องในอดีตมาเล่าเพื่อเป็นเครื่องสอนใจว่า

ในอดีต พระองค์เกิดเป็นลูกของพราหมณ์ ซึ่งมีสมบัติมากมายมหาศาล เป็นผู้มั่งคั่งว่า ทิปายนกุมาร เมื่อเรียนจบศิลปศาสตร์แขนงต่างๆ แล้ว ไม่ปรารถนาจะอยู่ครองเรือน จึง

*มก. เล่ม ๕๙ หน้า ๘๓๑

สภากษัตริย์คัมภีร์ครองโลก

๑๕

ชนสมบัติที่มีอยู่ทั้งหมด ออกบริจาคเป็นทาน อำลาหมู่ญาติ ออกบวช แสวงหาทางเป็นเครื่องพ้นทุกข์ บำเพ็ญภาวนาอยู่ใน ป่าหิมพานต์เป็นเวลานานถึง ๕๐ ปี วันหนึ่งดาบสได้ออกจากป่า เพื่อไปเสพรสเค็มรสเปรี้ยวในเมือง ท่านเที่ยวภิกขาจารไปตาม สถานที่ต่างๆ จนไปถึงบ้านของเพื่อนที่เคยรู้จักกันมาตั้งแต่ครั้ง ยังไม่ได้บวช ครอบครัวของเพื่อนได้ต้อนรับเป็นอย่างดี อุบัติจากไม่ให้ขาดตกบกพร่อง

วันหนึ่ง ลูกชายของเพื่อนชื่อ ยัญญัตตกุมาร ถูก อสรพิษร้ายกัดไม่สามารถทนพิษได้จึงสลบไป พ่อแม่รู้ว่าลูกถูก อสรพิษกัด จึงรีบอุ้มลูกไปหาพระดาบสให้ช่วยเยียวยา โดย อ้อนวอนว่า “ท่านเจ้าข้า ธรรมดาบรรพชิตย่อมจะรู้โอสธหรือ ธรรมปริตร ขอท่านได้โปรดช่วยบุตรของข้าพเจ้าให้หายด้วยเถิด” พระดาบสกล่าวว่า “เราไม่รู้โอสธ เราเป็นบรรพชิต ไม่ทำ เวชกรรมรักษาโรค” เมื่อถูกอ้อนวอนหนักเข้า ท่านหลับตาทำ ภาวนาแผ่เมตตาจิตไปยังเด็กน้อยผู้เหลือแต่ลมหายใจที่แผ่วเบา เมื่อใจเป็นสมาธิแล้ว ก็วางมือลงบนศีรษะของเด็ก พลังตั้ง ทำสัจอธิษฐานว่า

“เราเป็นผู้ต้องการบุญ มีจิตเลื่อมใสตั้งใจประพฤติ พรหมจรรย์อยู่เพียง ๗ วันเท่านั้น ต่อจากนั้น แม้เราจะไม่

สุกขธรรมคัมภีร์ครองโลก

๑๖

ความใคร่บรรพชา อยากลาสิกขากลับไปใช้ชีวิตในเพศศฤงฆ์อยู่ทุกวัน แต่ก็ยังทนประพฤติพรหมจรรย์ได้ถึง ๕๐ ปี ด้วยความลัษณ์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ยัญญุทัตตกุมาร ขอพิษจงคลายออก ให้เด็กรอดชีวิตเกิด” ทันใดนั้นเอง พิชในกายของเด็กไหลออกมา แล้วตกลงซึ่มหายไปในแผ่นดินส่วนหนึ่ง เมื่อเด็กน้อยรู้สึกตัว ลืมตาขึ้นมองดูผู้เป็นมารดาแล้วเรียก “แม่” เขาทำได้เพียงแค่พลิกตัว แต่ยังลุกขึ้นไม่ได้

กัณห์ทิปายนดาบสบอกเพื่อนว่า “กำลังบุญของเราทำได้แค่นี้ ท่านจงทำด้วยกำลังของตนบ้างเถิด” เพื่อนได้ฟังคำแนะนำเช่นนั้น จึงวางมือบนหน้าอกของลูก ตั้งจิตอธิษฐานทำสังกิริยาว่า “เพราะเหตุที่เราเห็นแขกที่มาถึงบ้านเพื่อจะพัก บางครั้งเราไม่พอใจจะให้พักเลย แม้สมณพราหมณ์ก็ไมรู้ความไม่พอใจของเรา เพราะแม้เราไม่ประสงค์จะให้ แต่พยายามตัดใจให้ด้วยเราเป็นผู้มีหิริโอตตัมปะ ด้วยความลัษณ์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ยัญญุทัตตกุมาร ขอพิษจงคลายออก ขอให้กุมารจงรอดชีวิตด้วยเถิด”

เมื่อบิดาทำสังกิริยาเช่นนี้แล้ว พิชในกายก็ไหลออกมาอีก ฝ่ายมารดาก็เช่นเดียวกัน ได้ตั้งสังกิริยาด้วย เมื่อหมดพิษแล้ว ลูกชายสามารถลุกขึ้นพูดคุยกับพ่อแม่และหมู่ญาติที่มาห้อมล้อมได้เป็นปกติ เพื่อนของท่านดาบสถามด้วยความสงสัยว่า

สุกกธรรมคัมภีร์ครองโลก

๑๖

“นักพรตทั้งหลายเป็นผู้สงบระจับ ผีกลนตณดีแล้ว นอกจากท่านกัณหา จะหาผู้ที่มีคุณธรรมเสมอเหมือนท่านนั้นยากยิ่งนัก ดูก่อนท่านกัณหาที่ปายนะ ท่านเกลียดชังอะไร จึงสู้ฝืนใจ ประพฤติพรหมจรรย์อยู่ได้”

ท่านดาบสเปิดเผยความในใจว่า “บุคคลออกบวชด้วยศรัทธาแล้ว กลับเข้าบ้านอีก เป็นคนเหลวไหล เป็นคนกลับกลอก เราเกลียดต่อถ้อยคำเช่นนี้ จึงสู้ฝืนใจประพฤติพรหมจรรย์อยู่ในฐานะที่วิญญูชนสรรเสริญ และเป็นฐานะของลัตบุรุษทั้งหลาย เพื่อนเอ๋ย เราเป็นผู้ทำบุญ ทนประพฤติพรหมจรรย์ เพราะอาศัยหิริโอตตปปะ”

ท่านดาบสย้อนถามว่า “ท่านเลี้ยงดูสมณพราหมณ์ และคนเดินทาง ให้มีอาหารสำราญด้วยข้าวน้ำและโภชนาหาร บ้านของท่านบริบูรณ์ด้วยข้าวและน้ำ เป็นเหมือนบ่อน้ำ ท่านคิดอย่างไรแม้ไม่ประสงค์จะให้ท่าน ยังสามารถให้ท่านด้วยความเคารพ” เพื่อนตอบว่า “บิดามารดาและปู่ย่าตายายของเราเป็นคนมีศรัทธา เป็นทานบดี เราประพฤติตามธรรมเนียมของตระกูล ถ้าไม่ทำก็จะถูกตำหนิว่า เป็นคนทำลายธรรมเนียมของวงศ์ตระกูล เราเกลียดถ้อยคำเช่นนี้ ดังนั้นแม้ไม่ประสงค์จะให้เราก้ให้ท่านไม่เคยขาด”

สภากษัตริย์แห่งประเทศไทย

๑๘

พระดาบสแนะนำเพื่อนว่า “เพื่อนเอ๋ย การที่ท่านหา
ทรัพย์ได้มาโดยลำบาก แล้วบริจาคทานโดยไม่มีศรัทธา เป็นสิ่ง
ไม่สมควร แต่นี้ไป ท่านจงเชื่อกรรมและผลแห่งกรรม และให้
ทานด้วยศรัทธาเถิด” เพื่อนก็รับคำ แล้วแนะนำท่านดาบสบ้างว่า
“ท่านผู้เจริญ ท่านเป็นเนื่อนาบุญของโลก แต่ไม่มีความยินดี
ประพาสพรหมจรรย์ เป็นการไม่สมควรเช่นกัน ดังนั้นไป
ขอท่านจงทำจิตให้เลื่อมใส ยินดีในการประพาสพรหมจรรย์เถิด”
จากนั้นสามภรรยาพากันนมัสการลาท่านดาบสกลับไป ตั้งแต่นั้นมา
พระดาบสโพธิสัตว์ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมจนสามารถ
ทำทานและอภิญญาให้เกิดขึ้นได้ในที่สุด

จะเห็นได้ว่า หิริโอตตปปะสามารถรักษาคุณธรรมความดี
ให้ดำรงอยู่ได้ตลอดไป ถ้าหากมนุษย์ไม่มีหิริโอตตปปะแล้ว
โลกคงจะเกิดกลียุค มีความสับสนวุ่นวายมิใช่น้อย เพราะอาศัย
สภากษัตริย์นี้ เราจึงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ที่สำคัญคือ
สั่งสมหิริโอตตปปะมากเข้า จะกลั่นตัวเราให้ได้เข้าถึงกายทิพย์
อย่างง่ายดาย เพราะธรรมนี้เป็นเทวธรรม ที่จะทำได้เป็นเทวดา
ดังนั้น ให้ทุกท่านมีหิริโอตตปปะอยู่ในใจ หากจะทำสิ่งไม่ดีก็ให้
นึกถึงตนเอง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในภายหลังให้
มากๆ ให้หมั่นทำใจหยุดใจนิ่งกันให้ได้ตลอดเวลา จนกว่าจะได้ที่
พึงภายในคือพระธรรมกายกันทุกๆ คน

เส้นทางสู่สันติ

กาลย่อมล่วงไป ราตรีย่อมผ่านไป
ชั้นแห่งวัยย่อมละล้าดับไป
บุคคลเล็งเห็นภัยในขณะนี้
พึงมุ่งต่อสันติ ละโลกามิสเสีย

เส้นทางสู่สันติ

๒๑

การเจริญสมาธิภาวนาเป็นทางมาแห่งมหากุศล เป็นทาง
ลัดของการสร้างบารมี เพื่อมุ่งตรงสู่ที่สุดแห่งธรรม ทุกครั้งที่
เราได้นั่งหลับตาทำสมาธิภาวนา นำใจกลับมาหยุดนิ่งที่
ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ธาตุ ธรรม เห็น จำ คิด รู้ ในตัวเรา
จะถูกลั่นให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์เป็นทางมาแห่ง
ความรู้และความสุข ซึ่งความสุขที่เกิดจากใจหยุดนิ่งนี้ เป็นสิ่ง
มวลงมนุษยชาติต่างปรารถนา เพราะเป็นสุขที่เสรี กว้างขวาง
ไร้ขอบเขต ไม่มีใครมาพรากเอาจากเราไปได้ และยังเป็นทาง
แห่งความรู้ที่จะขจัดกิเลสอาสวะชำระมลทินของใจ เป็นเหตุ
ให้ได้อภิญา สมบูรณ์ทั้งวิชาและจรณะอีกด้วย

พระลัมมสลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อัจเจนตีสสูตร ความว่า

“อัจเจนติ กาลา ตรยนติ รตติโย

วโยคุณา อนุปปุพฺพ ชนฺติ

เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน

โลกามิสํ ปชฺเห สนฺติเปกฺโข

กาลย่อมล่วงไป ราตรีย่อมผ่านไป ชั้นแห่งวัยย่อมละ
ลำดับไป บุคคลเล็งเห็นภัยในขณะนี้ พึงมุ่งต่อสันติ ละ
โลกามิสเสีย”

เส้นทางสู่สันติ

๒๒

วันเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็วนำเอาความชรามาสู่ตัวเรา ความตายก็รุกคืบใกล้เข้ามาทุกขณะ ชีวิตมนุษย์มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ไม่ช้าต้องเสื่อมสลายไป สิ่งต่างๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นบุตรเป็นธิดา ทรัพย์สินเงินทอง ญาติพี่น้อง ไม่อาจติดตามตัวเราไปปรโลกได้ มีแต่บุญกุศลที่สั่งสมไว้ดีแล้วเท่านั้น ที่จะเป็นดั่งเงาติดตามตัวเราไป นักปราชญ์ในกาลก่อน ท่านจะสอนว่า ยศและลาภหาบ ไปไม่ได้แน่ เหลือไว้แต่ต้นทุนบุญกุศล ทั้งสมบัติทั้งหลายให้ปวงชน ร่างของตนเขาก็เอาไปเผาไฟ

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพิจารณาลึกซึ้งยิ่งไปกว่านั้น อีกว่า การจะทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายนั้น ต้องละคลายจากโลกามิส ซึ่งเป็นเหยื่อล่อของพญามาร ที่ทำให้หลงเวียนวนอยู่ในสังสารวัฏ อันหาเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุดไม่ได้ เบญจกามคุณทั้งห้านี้แหละคือเหยื่อล่อที่ทำให้ติดข้องอยู่ในภพทั้งสาม เหมือนปลาติดเบ็ดของนายพราน จะหลุดพ้นจากวังวนของชาติขรามรณะนี้ได้ ต้องมุ่งสู่สันติคือการฝึกฝนใจให้สงบหยุดนิ่งเพียงวิธีเดียวเท่านั้น

ดั่งเช่นพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย ท่านมีสติปัญญามองเห็นเหยื่อล่อคือเบญจกามคุณ ว่าเป็นเหตุให้มนุษย์ต้องทำลายล้างกัน ครอบครัแตกแยก แม้ญาติพี่น้องก็กลัวที่จะประทุษร้ายต่อกันได้ เพื่อนยังทำลายเพื่อน เพราะมุ่งหวังเพียงให้ได้กามคุณทั้งหลาย

เส้นทางสู่สันติ

๒๓

มาครอบครอง ท่านจึงสละสิ่งเหล่านั้น มุ่งสู่ความสงบของใจ ด้วยการออกบวชเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง

*ในอดีตกาล ครั้งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์ทรงถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระอัครมเหสี เมื่อประสูติแล้วมีพระนามว่าอสทิสราชกุมาร ต่อมาพระมารดาได้ให้กำเนิดพระโอรสองค์ที่สองชื่อว่าพรหมทัตกุมาร เมื่อเจริญวัย อสทิสราชกุมารเสด็จไปศึกษาศิลปวิทยาที่เมืองตักกสิลา พระองค์เป็นผู้มีความสามารถในการยิงธนู ไม่มีใครเสมอเหมือน หรือยิงได้แม่นยำเท่าพระองค์ คือสามารถยิงหนึ่งกระบือหนาถึง ๑๐๐ แผ่น หรือแผ่นไม้กระดานหนา ๑๐๐ นิ้วให้ทะลุได้เป็นต้น เมื่อพระองค์ศึกษาศิลปวิทยาจบแล้ว ก็อำลาอาจารย์กลับพระราชวัง

ครั้นพระราชบิดาสวรรคต จึงแต่งตั้งอสทิสราชกุมารให้ครองราชย์แทน ส่วนพรหมทัตกุมารให้ดำรงตำแหน่งอุปราช เมื่อพระราชบิดาเสด็จสวรรคตแล้ว พระโพธิสัตว์ประกาศกับเหล่าอำมาตย์ข้าราชการบริพารว่า พระองค์ไม่ประสงค์ครองราชสมบัติ ทรงปรารถนาความสันโดษ จึงอภิเษกพระอนุชาให้

เส้นทางสู่สันติ

๒๔

ครองราชสมบัติแทน ส่วนพระองค์ดำรงตนอยู่ในธรรม ทรงใช้ชีวิตอย่างสมถะตลอดมา ทางด้านบุโรหิตของพระเจ้าพรหมทัตเป็นคนชอบพูดจาส่อเสียด วันหนึ่งบุโรหิตคิดขึ้นว่า เลือ ๒ ตัวอยู่ถ้าเดียวกันไม่ได้ แม้อสทิสราชกุมารไม่ได้เป็นพระราชชา แต่กิดำรงตนเหมือนพระราชชา พระราชา ๒ องค์ไม่ควรจะอยู่ร่วมกัน จึงพูดยุยงส่อเสียดว่า อสทิสราชกุมารกำลังเตรียมวางแผนแย่งราชบัลลังก์

พรหมทัตราชาทรงหุบเหา จึงรับสั่งให้ทหารจับพระเจ้าพินทิตี อสทิสกุมารไม่ต้องการให้เลือดนองแผ่นดิน จึงข่มความโกรธไว้ เพราะรู้ว่า ลาม ยศ และโมหะแท้งๆ ที่ทำให้พี่น้องต้องเข่นฆ่ากันเอง พระองค์จึงรีบหลบหนีไปแคว้นอื่น ทรงปลอมเป็นชาวบ้านธรรมดา สมัครเป็นนักยิงธนูในพระราชวัง พระเจ้าสามนัตราชทรงเห็นบุคลิกลักษณะท่าทางของพระกุมารก็เกิดความรัก จึงรับไว้เป็นทหารคนสนิทของพระองค์

พวกนักยิงธนูรุ่นเก่าเห็นอสทิสกุมารได้สิทธิพิเศษมากกว่าก็เกิดความอิจฉา วันหนึ่ง ขณะเสด็จไปที่พระราชอุทยาน พระราชาทอดพระเนตรเห็นมะม่วงพวงหนึ่งบนยอดไม้ ทรงดำริว่า ไม่มีใครขึ้นไปเอามะม่วงนี้ได้ จึงรับสั่งให้นายขมังธนูยิงมะม่วงให้ตกลงมา พวกนายขมังธนูกราบทูลว่า “ขอเดชะข้อนี้ไม่เป็นการยากสำหรับพวกข้าพระองค์เลย แต่นายขมังธนูที่มาใหม่ได้

เส้นทางสู่สันติ

๒๕

ค่าจ้างมากกว่าพวกข้าพระองค์ ขอได้ทรงโปรดให้เขายิงเถิด
พระเจ้าข้า” พระราชาจึงรับสั่งให้อสทิสกุมารเข้าเฝ้า และให้ยิง
มะม่วงมาถวายพระองค์

พระกุมารเห็นเป็นโอกาสที่จะแสดงความสามารถของตน
จึงทรงนุ่งผ้าแดง ถือเมณฑกมหาราญ และโก่งสายสีแก้วประพาฬ
ขณะจะยิง ได้กราบทูลพระราชาว่า “ข้าแต่มหाराช พระองค์
ประสงค์จะให้มะม่วงพวงนี้ตกลงมาด้วยลูกศรตอนขึ้นหรือลูกศร
ตอนลง พระเจ้าข้า” พระราชารับสั่งว่า “พ่อคุณเอ๋ย เราเคย
เห็นแต่คนยิงลูกศรขึ้นไป แต่ยังไม่เคยเห็นการยิงลูกศรลงมา
ฉะนั้น เจ้าจงยิงให้ตกด้วยลูกศรตอนลงก็แล้วกัน” พระกุมาร
กราบทูลว่า “ข้าแต่มหाराช ลูกศรนี้จักขึ้นไปไกลจนถึงพิภพ
ท้าวจตุมหาราช แล้วจักลงมาเอง ลูกศรนี้เมื่อปล่อยออกไป
จะไม่ส่ายไปส่ายมาแต่จะแหวกขึ้นไประหว่างกลางขั้วพวงมะม่วง
แล้วจะย้อนกลับมาทางเดิมตัดขั้วพวงมะม่วงให้หล่นลงมา
ขอพระองค์โปรดทอดพระเนตรเถิดพระเจ้าข้า” จากนั้นทรง
แผลงศรออกไป ลูกศร ทะลุผ่านกลางพวงมะม่วงขึ้นไปอย่าง
รวดเร็ว

พระกุมารรู้ว่า บัดนี้ลูกศรเห็นที่จะถึงสวรรค์ชั้นจตุ-
มหาราชิกาแล้ว จึงทรงยิงไปอีกดอกหนึ่ง ด้วยกำลังที่มากกว่า
ลูกศรที่ยิงไปครั้งแรก ลูกศรขึ้นไปกระทบท้ายลูกศรดอกแรกบัด

เส้นทางสู่สันติ

๒๖

ให้กลับลงมา ส่วนครุฑที่สองขึ้นไปถึงภพดาวดึงส์ เสียงแหวก
อากาศของครุฑที่กลับลงมาคล้ายเสียงสายฟ้า ขณะลงมาก็มา
ทางเดิมแล้วตัดข้าวพวงมะม่วงได้พอดี พระกุมารใช้พระหัตถ์
ข้างหนึ่งรับพวงมะม่วงไว้ อีกข้างหนึ่งรับครุฑ มหาชนเห็น
ความอัศจรรย์นั้น พวกกันส่งเสียงชื่นชมยกย่องว่า ท่านเป็นเลิศ
กว่านักแม่นธนูทั้งหลาย แม้แต่พระราชาก็ทรงเลื่อมใสและ
พระราชทานรางวัลให้มากมาย

เมื่อพระราชา ๗ เมืองรู้ว่า บัดนี้อสทิสราชกุมารมิได้อยู่
ในกรุงพาราณสี จึงพากันยกพลมาเพื่อยึดกรุงพาราณสี
พระเจ้าพรหมทัตทรงกลัวมรณภัย จึงรีบส่งทูตไปรับพระเจ้าพี
เล็ดจกลับเมือง ทั้งกำชับให้นำเล็ดจกลับมาให้ได้ และฝาก
พระดำรัสไปถึงอสทิสราชกุมารว่า “หากพระเจ้าพีไม่เล็ดจกลับม
าน้องคงไม่มีชีวิตรอด”

ด้วยความรักในพระอนุชา พระโพธิสัตว์รีบเล็ดจกลับ
กรุงพาราณสี ทรงปลอบพระอนุชาให้เบาใจแล้วจารึกอักขระลง
ที่ครุฑมีใจความว่า “เราชื่อ อสทิสราชกุมาร บัดนี้ กลับมาแล้ว
ขอให้พวกท่านรีบยกทัพกลับไป มิเช่นนั้น เราจะยิงศรไปล้างชีวิต
ของพวกท่านทั้งหมด แต่เราจะไม่ทำร้ายผู้เชื่อฟังเรา แม้เลือด
เพียงแมลงวันกินพออิ่ม เราก็จะไม่ให้ไหลออก ขอให้พวกท่าน
รีบยกทัพกลับไปเสีย”

เส้นทางสู่สันติ

๒๓

จากนั้นพระองค์เสด็จประทับที่ป้อมปราการ แผลงศรดอกนั้นให้ตกลงบนภาชนะทองที่พระราชฯ ๗ พระนครกำลังเสวยอยู่ พระราชฯ ทั้งเจ็ดทอดพระเนตรเห็นอักขระที่ลูกศรแล้วพากันตกพระทัยกลัวต่อมรณภัย ต่างเสด็จหนีกลับหมด ต่อมาพระโพธิสัตว์ทรงเบื่อหน่ายในลาภยศสรรเสริญ จึงออกผนวชเป็นฤาษี ทรงยังอภิญญาและสมาบัติให้บังเกิด ครั้นสิ้นพระชนม์ก็ได้เข้าถึงสุคติภูมิ

เราทั้งหลายผู้เกิดมาเพื่อสร้างบารมี มีเลือดเนื้อของนักสร้างบารมี ต้องตระหนักในการทำหน้าที่และแสวงหาพระรัตนตรัยเป็นหลักยึดของชีวิตไว้ ด้วยการสั่งสมบุญบารมี ทำใจหยุดใจนิ่งให้เต็มที่ การที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ มาพบพระพุทธศาสนา รู้จักหนทางแห่งความหลุดพ้น ถือว่าได้โอกาสอันประเสริฐยิ่งกว่าการได้แก้วแหวนเงินทองและของมีค่าใดๆ ในโลกนี้ เพราะโอกาสดีๆ เช่นนี้ ใช้ว่ามนุษย์ทุกคนจะได้พบเจอพวกเราเป็นเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์จากมนุษยชาติหากพ้นกว่าล้านคนที่ได้มารู้จักเส้นทางสายนี้ ดังนั้น อย่าได้ปล่อยตัวปล่อยใจไปกับสิ่งที่ ไร้สาระ ให้สร้างบารมีสั่งสมบุญกันอย่างเต็มที่ และให้หมั่นนั่งธรรมะทุกวัน เพื่อเพิ่มเติมความบริสุทธิ์กายวาจาใจให้กับตนเองตลอดเวลา เพราะการทำเช่นนี้เป็นทางลัดที่สุดในการที่จะนำพาเราไปสู่ที่สุดแห่งธรรมนั่นเอง

ผู้ ตี น ที่ แ ท้ จ ร ิง

เมื่อคนทั้งหลายในโลกนี้ตื่นอยู่ ใครเป็นผู้หลับ
แต่เมื่อคนทั้งหลายในโลกนี้ หลับแล้ว ใครเป็นผู้ตื่น
ใครเข้าใจปัญหาข้อนี้ของเรา
ใครจะแก้ปัญหาคอนี้ของเราได้

ผู้คนที่แท้จริง

๓๐

คำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่ทรงคุณค่าที่สุด เพราะทุกถ้อยคำจากพระโอษฐ์ของพระบรมศาสดา เป็นประดุจ ถ้อยคำแก้วที่กลั่นออกมาดีแล้วจากใจที่ใสบริสุทธิ์ สามารถยังใจ ของผู้ฟังให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้ การที่เราได้ดำรงตนอยู่ในคำสอน ของพระองค์ จึงเป็นบุญลาภอันประเสริฐยิ่ง การทำใจให้ บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นพระดำรัสหลักๆ ของพระพุทธองค์ที่ตรัสไว้ ในโอวาทปาฏิโมกข์ว่า สจิตตปริโยทปนํ คือการทำจิตของตนให้ ผ่องแผ้ว ซึ่งการจะทำให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้นั้น ต้องนำใจกลับ เข้ามาไว้ ณ ฐานที่ตั้งเดิมของใจ คือศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ให้ ได้ตลอดเวลา โดยต้องหมั่นทำทั้งวันทั้งคืนจึงจะสมปรารถนาได้

มีวาระพระบาลีที่มาใน ชาครชาดก ความว่า

“โกธ ชาครตํ สุตโต

โกธ สุตเตสุ ชาครโ

โก เมตํ นุ วิชานาติ

โก ตํ ปฏิภณาดิ เม

เมื่อคนทั้งหลายในโลกนี้ตื่นอยู่ ใครเป็นผู้หลับ แต่เมื่อคน ทั้งหลายในโลกนี้ หลับแล้ว ใครเป็นผู้ตื่น ใครเข้าใจปัญหา ข้อนี้ของเรา ใครจะแก้ปัญหาคอนี้ของเราได้”

ผู้หลับและผู้ตื่นในที่นี้ มีความหมายละเอียดลึกซึ้งที่ บัณฑิตในกาลก่อน เมื่อตั้งคำถามไต่ขึ้น เขามักจะผูกเป็น ปริศนาธรรม ที่ชวนให้ขบคิดและเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นจาก

ผู้คนที่แท้จริง

๓๑

ภพทั้งสาม หากไม่พบคำตอบที่ถูกต้องแล้ว ก็คงยังแสวงหา
กันต่อไป เช่นเดียวกับข้อความในพระคาถาที่หลวงพ่อยกมา
กล่าวข้างต้นนี้ เป็นข้อความของรุกขเทวดาตนหนึ่งที่ได้ถาม
พระโพธิสัตว์ในอดีต เพื่อต้องการแสวงหาคำตอบที่ตรงไปตาม
ความเป็นจริง และเป็นไปเพื่อขจัดความสงสัยที่ค้างมายาวนาน
เป็นเรื่องราวที่พระลัมมาลัมพุกะเจ้าทรงนำมาแสดงกับเหล่า
สาวกของพระองค์

*วันหนึ่ง ขณะที่พระองค์ประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร
ทรงปรารภเหตุถึงอุบาสกท่านหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ปุณฺณคนธรรมา
แต่เป็นมหาอุบาสกผู้ยิ่งใหญ่ด้วยคุณธรรมภายใน ท่านเป็นผู้มีใจ
หยุดใจนิ่ง เป็นพระอริยบุคคลชั้นพระโสดาบันแล้ว เรื่องราวที่
เป็นสาเหตุให้พระบรมศาสดาตรัสเรื่องนี้ขึ้นเป็นดังนี้

ครั้งหนึ่งอุบาสกท่านนี้ได้เดินทางไปกับกองคาราวาน
ของพวกพ่อค้าที่เดินทางไปค้าขายยังต่างเมือง ซึ่งการเดินทาง
ไปยังต่างเมือง ค่อนข้างเต็มไปด้วยภัยอันตรายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น
เป็นภัยจากสัตว์ป่า ที่สำคัญเหล่าโจรที่ดักซุ่มปล้นสะดมใน
ระหว่างทาง นักเดินทางทั้งหลายจึงมักเดินทางไปพร้อมกับ

ผู้ ตั น ที่ แท้ จ ริ ง

๓๒

กองคาราวานของพ่อค้าเพื่อความปลอดภัย ดังนั้นการเผยแพร่ศาสนาในสมัยพุทธกาล ที่สามารถเผยแพร่ไปทั่วสกลชมพูทวีปได้ส่วนหนึ่งก็เพราะไปกับกองคาราวานเหล่านี้ด้วย

ตลอดระยะเวลาที่อุบาสกร่วมเดินทางไปกับพวกพ่อค้า ไม่มีเหตุการณ์ร้ายใดๆเกิดขึ้น จนค่าวันหนึ่ง เมื่อกองเกวียนเดินทางมาถึงบริเวณราวป่าแห่งหนึ่ง นายกองเกวียนสั่งให้ปลดเกวียนทั้ง ๕๐๐ เล่ม แล้วให้จัดสถานที่พักนอน หลังจากรับประทานอาหารค่ำกันแล้ว ด้วยความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง ทุกคนพากันแยกย้ายเข้านอนกันหมด โดยไม่ทันจัดตั้งเวรยามไว้เพื่อดูแลความปลอดภัย คงเหลือเพียงอุบาสกท่านนี้ ซึ่งเป็นผู้ปรารถนาความเพียร จึงยังไม่ได้เข้านอนเช่นคนอื่นๆ ท่านเดินจงกรมที่ควงไม้ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับที่พักของนายกองเกวียน

ที่ป่าแห่งนี้ มีพวกโจรชุมนุมอยู่ประมาณ ๕๐๐ คน เตรียมจะเข้าปล้นพ่อค้าเหล่านี้ แต่ครั้งเห็นอุบาสกกำลังเดินด้วยอิริยาบถที่สงบสำรวมเช่นนั้น ก็รู้ว่า บุคคลนี้กำลังเดินจงกรมทำความเพียรอยู่ จึงพากันดักซ้อมรอให้อุบาสกเข้านอนก่อนจึงจะเข้าปล้น ฝ่ายอุบาสกผู้มีใจหยุดใจนิ่งอยู่กลางกายธรรมพระโสดาบัน ทำให้เกิดกระแสแห่งธรรมหล่อเลี้ยงร่างกายให้สดชื่นด้วยธรรมปีติตลอดเวลา ท่านจึงเดินจงกรมตลอดทั้งคืน จนพวกพ่อค้าตื่นลุกขึ้นมาทำกิจวัตรประจำวัน ตระเตรียมที่จะ

ผู้คนที่แท้จริง

๓๓

เดินทางกันต่อไป ทำให้พวกโจรหมดโอกาสที่จะเข้ามาปล้น
กองคาราวานนี้ได้

ด้วยความเลื่อมใสในข้อวัตรปฏิบัติของอุบาสกผู้บำเพ็ญ
เพียร พวกโจรต่างพากันทิ้งอาวุธ เดินเข้าไปหานายกองเกวียน
พลางพูดว่า “นายกองเกวียนผู้เจริญ เมื่อคืนตอนที่พวกท่าน
หลับสนิทกันหมด ไม่มีผู้ใดรู้ภัยแห่งชีวิตที่กำลังจะเกิดขึ้นจาก
น้ำมือของพวกเรา ที่พวกท่านรอดชีวิตมาได้ เพราะอาศัยบุรุษ
ผู้นี้ที่ตื่นอยู่ด้วยความไม่ประมาท ท่านควรทำสักการะบุคคลผู้นี้
เถิด” จากนั้นพวกโจรพากันกลับไป เมื่อพวกพ่อค้าตรวจดู
อาณาบริเวณรอบๆ เห็นอาวุธที่พวกโจรทิ้งไว้มากมายเช่นนั้น
ต่างพูดกันว่า ที่เราทุกๆ คนรอดชีวิตมาได้ เพราะอาศัยอุบาสก
ท่านนี้แท้ๆ จึงพร้อมใจกันทำสักการะใหญ่แก่อริยอุบาสกท่านนี้

เมื่ออุบาสกกลับเมืองสาวัตถีแล้ว ได้ไปเข้าเฝ้าพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าที่วัดพระเชตวัน หลังจากถวายบังคมแล้ว
พระบรมศาสดาตรัสถามว่า “อุบาสก พักนี้ท่านไม่ได้มาวัดตั้ง
หลายวันนะ” อุบาสกได้กราบทูลเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้
ทรงทราบ ครั้นพระบรมศาสดาสดับเรื่องราวทั้งหมดแล้ว
พระองค์จึงตรัสว่า “ดูก่อนอุบาสก บัณฑิตในกาลก่อนก็ปฏิบัติ
เช่นนี้มา” จากนั้นทรงนำเรื่องราวในอดีตมาตรัสเล่าเป็น
อุทาหรณ์ว่า

ผู้คนที่แท้จริง

๓๔

ในสมัยที่พระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลของพราหมณ์ ครั้นเจริญเติบโตได้ศึกษาศิลปวิทยาจนจบ ก็กลับมาครองเรือน หลังจากนั้น ท่านเกิดเบื่อหน่ายในเพศฆราวาส จึงละทิ้งความ สะดวกสบายทางโลก ออกบวชเป็นฤๅษีบำเพ็ญเพียรอยู่ในป่า หิมพานต์จนได้ฌานสมาบัติ ท่านเป็นผู้มีอิริยาบถเดินจงกรมอยู่ เป็นนิตย์ ท่านชอบการเดินจงกรม มีความสุขที่เกิดจากฌาน สมาบัติทั้งวันทั้งคืน รุกขเทวดาที่มีวิมานอยู่บริเวณนั้นเห็น พระฤๅษีผู้มีศีลาจารวัตรงดงาม ก็เกิดความเลื่อมใสและดีใจเป็น อย่างยิ่ง

เนื่องจากรุกขเทวดาตนนี้เป็นบัณฑิต และมีปัญหาที่ ค้างใจมายาวนาน จึงปรากฏกายยืนอยู่ที่คาบไม้ เพื่อถาม ปัญหาพระฤๅษีว่า “ข้าแต่ท่านผู้ทรงศีล เมื่อผู้คนทั้งหลาย ในโลกตื่นอยู่ ใครเล่าหนอที่เป็นผู้หลับ และเมื่อผู้คนทั้งหลาย เป็นผู้หลับแล้ว ใครเล่าที่เป็นผู้ตื่น ท่านสามารถแก้ปัญหาที่ ค้างใจข้าพเจ้ามานานได้หรือไม่”

พระฤๅษีโพธิสัตว์ตอบว่า “เมื่อพระอริยเจ้าทั้งหลายตื่นอยู่ ข้าพเจ้ายังเป็นผู้ที่หลับอยู่ แต่เมื่อคนทั้งหลายหลับแล้ว ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ตื่นอยู่ ข้าพเจ้าเข้าใจปัญหาของท่านดี และจะ แก้ปัญหาของท่านเอง” เทวดาได้ฟังดังนั้นก็ยิ่งดีใจเป็นล้นพ้น รีบถามว่า “เมื่อคนทั้งหลายตื่นอยู่ ท่านจะเป็นผู้หลับได้อย่างไร

ผู้ตื่นที่แท้จริง

๓๕

และเมื่อคนทั้งหลายพากันหลับแล้วท่านจะเป็นผู้ตื่นได้อย่างไรกัน”

จะสังเกตได้ว่าปัญหาที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายได้ถามกันนั้น เป็นปริศนาธรรมที่ชวนขบคิดมาก และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย คือการหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย เมื่อพระฤๅษีถูกถาม จึงตอบว่า “ดูก่อนรูกขเทวา ปัญหาที่ท่านถามเรานี้เป็นปัญหาที่ดีมาก ชนเหล่าใดที่ไม่รู้ธรรมเมื่อชนเหล่านั้นหลับแล้วเพราะความประมาท ข้าพเจ้าย่อมเป็นผู้ที่ตื่นอยู่ หากเมื่อใดพระอริยเจ้าสำรอกราคะ โทสะ โมหะ และอวิชชาออกแล้ว เมื่อนั้นพระอริยเจ้าเหล่านั้นชื่อว่า เป็นผู้ตื่นอยู่ แต่ข้าพเจ้ากลับชื่อว่าหลับอยู่ เพราะยังอยู่ในอำนาจของกิเลสนั่นเอง ดังนั้นพระอริยเจ้าผู้บริสุทธิ์ จึงเป็นผู้ตื่นอย่างแท้จริง ส่วนข้าพเจ้ายังเป็นผู้ที่หลับอยู่ แต่เมื่อใดผู้คนทั้งหลายพากันประมาทเลินเล่อไม่ทำความเพียร เมื่อนั้นข้าพเจ้าชื่อว่า เป็นผู้ตื่นอยู่ เพราะการปรารภความเพียรเพื่อเผากิเลสนั่นเอง”

เมื่อพระโพธิสัตว์แก้ปัญหาจบ รูกขเทวาก็เกิดความปิติโสมนัสที่มีผู้ทรงภูมิรู้ภูมิธรรม เข้าใจปริศนาธรรมนี้อย่างแจ่มชัด เพราะการหาผู้ใดที่จะเข้าใจชีวิตไปตามความเป็นจริง และมุ่งทำความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้เกิดขึ้นแก่ตนเองนั้น ไม่ใช่หาได้ง่าย รูกขเทวาก็กล่าวสรรเสริญพระโพธิสัตว์ว่า “ถูกแล้วท่านผู้ทรงศีล เมื่อเหล่าพระอริยเจ้าทั้งหลายตื่นอยู่ด้วยความบริสุทธิ์

ผู้ตื่นที่แท้จริง

๓๖

ท่านยังเป็นผู้ที่หลับอยู่ แต่เมื่อเทียบกับผู้คนทั้งหลายที่ประมาท ท่านกลับปรารภความเพียรเช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ตื่นอยู่ ท่านตอบปัญหาข้าพเจ้าได้ถูกต้องยิ่งนัก”

หลังจากกล่าวอนุโมทนากับพระโพธิสัตว์ รุกขเทวดาก็ กลับเข้าสู่วิมานของตนด้วยความเบิกบานใจ อุบาสกท่านนั้นฟัง พระธรรมเทศนาแล้ว เกิดความปิติยินดีและมีกำลังใจเพิ่มพูน ในการที่จะบำเพ็ญเพียรต่อไป ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ท่านก็ยิ่ง บำเพ็ญเพียรอย่างเต็มที่ ไม่เคยขาดแม้แต่วันเดียว

จะเห็นว่า ผู้หลับและผู้ตื่นในความหมายของบัณฑิตนัก ปราชญ์ สุขุมลุ่มลึกยิ่งนัก ผู้ที่เข้าถึงความเป็นพระอริยเจ้าอย่าง สมบูรณ์ คือผู้ตื่นอย่างแท้จริง ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักกรรมภายใน มัว แต่ประมาทเลินเล่อ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้หลับทั้งๆ ที่ยังลืมนึกอยู่ ขอพวกเราอย่าได้เป็นผู้ประมาท ให้หมั่นทำความเพียรให้เข้าถึง พระธรรมกายให้ได้ เพราะกายธรรมได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราที่ได้ชื่อว่าพุทธโธ ก็เพราะท่านได้เข้าถึงกายธรรมอรหัตต์ เป็นผู้ตื่นแล้วจากกิเลสทั้งหลาย เราเป็นสาวกของพระองค์ ควรต้องทำตามท่าน และ ทำให้ได้เช่นนี้กันทุกๆ คน

เสียงร้องปรี่ศนา

เราเห็นพระนิพพานอันเป็นที่สิ้นชาติ
ไม่ต้องกลับมาอนในครรรค์อีกโดยไม่ต้องสงสัย
ความเกิดของเรา มีในที่สุดแล้ว
การนอนในครรรค์เป็นหนสุดท้ายแล้ว
สงสารเพื่อภพใหม่ของเราสิ้นสุดแล้ว

เสียงร้องปรารถนา

๓๕

การบังเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะจะต้องรอคอยผู้มีบุญมาก มีหัวใจเข้มแข็ง เปี่ยมไปด้วยมหากรุณาที่จะยกตนและสรรพสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากกองทุกข์ ต้องมุ่งหน้าสั่งสมบารมี ๓๐ ทศให้เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ จนกระทั่งได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เมื่อนั้น คำสอนในพระพุทธศาสนาที่ทรงคุณค่าจึงบังเกิดขึ้นได้ การดำเนินตามรอยบาทของพระบรมศาสดา โดยเฉพาะการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติธรรม ดำเนินจิตเข้าสู่เส้นทางสายกลางภายใน เป็นกรณีกิจอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งที่เราต้องกระทำอีกทั้งยังถือเป็นความโชคดีอย่างมหาศาลของพวกเราอีกด้วย

มีวาระพระบาลีใน อัมมิลลัททพาดก ความว่า

“อัสสยํ ชาติชยนุตทสสี

น คพฺภเสยฺยํ ปุณฺราวภูตสฺส

อยมนฺตฺติมา ปจฺฉิมคพฺภเสยฺยา

ชีโณ เม สํสาโร ปุณฺพภวาย

เราเห็นพระนิพพานอันเป็นที่สิ้นชาติ ไม่ต้องกลับมานอนในครรภ์อีกโดยไม่ต้องสงสัย ความเกิดของเรา นี้ มีในที่สุดแล้ว การนอนในครรภ์เป็นหนสุดท้ายแล้ว สงสารเพื่อภพใหม่ของเราสิ้นสุดแล้ว”

เสียงร้องปริศนา

๔๐

พระนิพนธ์เป็นแดนอันเกษมจากโยคะ เป็นเอคันตบรมสุข
สุขล้วนๆ ที่ไม่มีทุกข์เจือปนเลย ผู้ใดเข้าถึงพระนิพนธ์ ผู้นั้น
ย่อมรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งต่างๆ รู้ว่าการเกิดในแต่ละภพชาติเป็น
ทุกข์อย่างยิ่ง ผู้ที่มีพระนิพนธ์เป็นอารมณ์ ย่อมได้ชื่อว่าเป็น
ผู้ถึงฝั่งเป็นผู้ได้บรรลូវัตถุประสงค์ของชีวิตแล้ว ผู้ที่มีใจจดจ่อ
อยู่กับพระนิพนธ์เช่นนี้ ความคิด คำพูด และการกระทำ
ก็ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ล้วนๆ

เมื่อจิตใจของบุคคลใด มีความรู้สึกผูกพันข้องเกี่ยวคุ้น
เคยอยู่กับสิ่งใดแล้ว ความคิด คำพูด และการกระทำก็จะออก
มาคล้ายสิ่งนั้นเช่นกัน ธรรมดาเป็นการยากเหลือเกิน ที่จะหา
ผู้รู้แจ้งเห็นจริงในทุกเรื่องราวในโลกนี้ อีกทั้งมวลมนุษยชาติ
ทั้งหลาย ต่างพากันแสวงหาที่พึ่งกันไปต่างๆ นานา หากได้พบ
ผู้รู้แจ้งเห็นจริงเป็นกัลยาณมิตรให้ นับเป็นความโชคดีอย่าง
มหาศาล แต่หากได้พบผู้ไม่รู้ที่ทำตัวเป็นผู้รู้ ก็อาจเป็นความโชคร
ร้ายอย่างมหันต์เช่นกัน ทำให้เราอาจพลาดพลั้งไปสร้างอกุศล
กรรม อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้

*ดังเช่นเรื่องที่เกิดขึ้นกับพระเจ้าโกศล ที่เกือบพลาดพลั้ง
ไปสร้างบาปอกุศล คือปาณาติบาต เพราะหลงเชื่อคำของ

เสียงร้องปริศนา

๔๑

เหล่าบุโรหิตมิฉฉาภูฏิลู ที่พระราชชาติยินเสียงตอนกลางคืนว่า
ทุ สะ นะ โส ดิที่พระนางมัลลิกาแนะนำให้ไปเข้าเฝ้าพระสัมา-
สัมพุทธเจ้า จึงทรงรู้เรื่องราวทั้งหมดว่า เป็นเสียงของสัตว์ที่
ตกนรกทั้งสี่ชีวิต ซึ่งได้กล่าวคาถาพรรณนาความประมาทของ
พวกตน แต่ยังไม่ทันจบ ก็กลับลงสู่โลกภูมิรันทันที

ถึงกระนั้น ในใจลึกๆ ของพระราชายังมีความกังวล
พระสัมาสัมพุทธเจ้าทรงรู้วาระจิต จึงทูลพระราชให้เฝ้า
พระทัยว่า “มหาบพิตร พระองค์อย่ากังวลเลย อันตราย
ทั้งหลายจะไม่เกิดขึ้นแก่พระองค์เพราะฟังเสียงเหล่านั้นแน่นอน
มหาบพิตร เสียงสัตว์ที่เปล่งออกมาด้วยความทุกข์ทรมานนั้น
ไม่ใช่พระองค์เท่านั้นที่ได้ยิน แม้พระราชองค์ก่อนๆ ก็ได้ยินมา
เช่นกัน ตอนแรกก็ทรงหลงเชื่อถ้อยคำของพวกพราหมณ์ผู้เห็น
แก่ประโยชน์ส่วนตัว จนเกือบสร้างบาปอกุศล แต่ภายหลัง
เชื่อคำของบัณฑิต จึงกลับใจทัน ไม่ต้องก่อเวรเช่นนั้น” พระเจ้า
โกศลจึงทูลอาราธนาให้พระบรมศาสดาตรัสเล่าเรื่องราวเหล่านั้น
พระพุทธรองค์จึงทรงนำอดีตนิทานมาตรัสเล่าว่า

*สมัยหนึ่ง พระเจ้าพรหมทัตเป็นพระราชามือเมืองพาราณสี
พระโพธิสัตว์บังเกิดในตระกูลของพราหมณ์ที่มีสมบัติถึง ๘๐ โกฏิ

*มก. เล่ม ๕๙ หน้า ๔๖๙

เสียงร้องปริศนา

๔๒

ครั้งเจริญวัยและศึกษาเล่าเรียนจบแล้ว อีกทั้งมารดาบิดาก็เสียชีวิต จึงตัดสินใจออกบวชเป็นฤๅษี ตั้งใจบำเพ็ญเพียรแสวงหาโมกขธรรมเพื่อความหลุดพ้น จนทำมานและอภิญญาให้บังเกิด

ครั้งหนึ่งพระโพธิสัตว์ปรารณนาฉันอาหารที่มีรสชาติต่างจากผลไม้ในป่าใหญ่บ้าง จึงออกจากป่าหิมพานต์เที่ยวบิณฑบาตเดินทางมาจนถึงเมืองพาราณสี ได้พำนักอยู่ที่พระราชอุทยาน ประมาณเที่ยงคืนของวันหนึ่งขณะพระราชอาประทับอยู่บนพระแท่นสิริไสยาสน์ พระองค์ได้สดับเสียงร้อง ๘ ชนิด คือ เสียงร้องของนกยางในพระราชอุทยาน ยังไม่ทันขาดหายใจเสียงของแมก่าซึ่งอาศัยอยู่ที่เสาระเนียดที่โรงช้างร้องขึ้นอีกในเวลาใกล้เคียงกัน แมลงภู่ที่อาศัยอยู่บนช่อฟ้าเรือนหลวงก็ร้องขึ้น นกดุเหว่า นกแว่น และกิ้งก่าที่เลี้ยงไว้ในเรือนหลวงต่างร้องขึ้นใกล้เคียงกันไปตามลำดับ ในขณะที่เสียงกิ้งก่ายังไม่ทันขาดหาย พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้มาถึงพระราชอุทยาน ได้เปล่งเสียงอุทานขึ้นเป็นเสียงที่แปลก

พระเจ้าพรหมทัตสดับเสียงเหล่านั้นในเวลาใกล้เคียงกันเช่นนี้ ทรงตกพระทัยกลัวยิ่งนัก ด้วยเกรงจะเกิดเภทภัยกับพระองค์และสิริราชสมบัติ ทำให้บรรพตไม่หลับทั้งคืน รุ่งขึ้น จึงตรัสถามพวกพราหมณ์ พราหมณ์เหล่านั้น แท้ที่จริงก็ตอบไม่ได้ แต่เกรงจะทำให้พระราชากริ้ว จึงทูลเท็จว่า “ข้าแต่มหाराช อันตราย

เสียงร้องปริศนา

๔๓

จะเกิดขึ้นกับพระองค์ หากพระองค์อนุญาตให้ทำพิธีกรรม
บูชาด้วยสัตว์ทั้งหลายอย่างละ ๔ ตัว พระองค์ก็จะรอดพ้น
จากอันตรายได้” พระราชาจึงตรัสอนุญาตให้ทำพิธีกรรมตามที่
พราหมณ์เหล่านั้นเสนอทันที

ท่ามกลางผู้ที่เห็นแก่ตัว มักมีผู้ที่เปี่ยมด้วยความเสียสละ
ท่ามกลางผู้ที่โง่เขลา มักไม่ไร้ผู้มีปัญญา สมัยนั้นก็เช่นกัน
มาณพผู้เป็นศิษย์ของพราหมณ์เป็นหัวหน้างานพิธีกรรมบูชา
ในครั้งนั้น เป็นผู้มีปัญญาและเป็นบัณฑิต เมื่อเห็นการกระทำ
ของพวกพราหมณ์ จึงคิดว่า การทำพิธีกรรมที่หยาบช้าเช่นนี้
ไม่ใช่การกระทำที่เป็นประโยชน์เลย จึงกล่าวกับอาจารย์ว่า
“ข้าแต่อาจารย์ ยัญกรรมเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งที่ดีงาม ขอท่านอย่าให้
พระราชาสร้างกรรมเช่นนี้” แต่ถูกอาจารย์ห้ามว่า “เจ้าช่าง
ไม่รู้อะไร การทำอย่างนี้ จะทำให้เรามีเนื้อกินมากมาย”

เมื่อมาณพห้ามไม่ได้ ก็รำพึงขึ้นว่า สมณะผู้ทรงศีลท่านใด
หนอที่จะห้ามพระราชาได้ จึงเข้าไปพระราชอุทยาน เห็นพระโพธิ-
สัตว์บำเพ็ญเพียรอยู่ เขาริบเข้าไปไหว้พลางกล่าวว่า “ข้าแต่ท่าน
ผู้ทรงศีล ขอท่านโปรดอนุเคราะห์สรรพสัตว์ทั้งหลายด้วยเถิด”
เขาได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้น พระโพธิสัตว์ตอบว่า “เรา
เข้าใจเรื่องราวทั้งหมดดี ขอให้เจ้าไปทูลพระราชาให้เสด็จมา
ที่นี่เถิด เราจะแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งปวงเอง” มาณพฟัง

เสียงร้องปริศนา

๔๔

ดังนั้น ดีใจมากรีบกลับไปกราบทูลพระราชาราชถึงเรื่องราวที่ไปพบพระโพธิสัตว์ พระราชาไม่รอช้า รีบเสด็จไปหาพระโพธิสัตว์ทันที หลังจากกราบนมัสการแล้วทรงทูลถามว่า “ข้าแต่พระคุณ-เจ้าผู้เจริญ โยมรู้ว่า ท่านเป็นผู้รู้ฉลาดในเรื่องราวทั้งปวง ขอท่านโปรดชี้แนะด้วยเถิด”

พระโพธิสัตว์ตรัสว่า “มหาบพิตร เสียงที่พระองค์ได้ยิน ทั้ง ๔ เสียงนั้น ไม่มีอันตรายใดๆ กับพระองค์ นกยางถูกความหิวครอบงำจึงพูดขึ้นว่า เมื่อก่อนนี้สระมณฑลโบกขรณีอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่บิดาเรา แต่บัดนี้แห้งขอดแล้ว แม้จะอดอยาก เราก็จะไม่ย้ายที่อยู่ หากพระองค์จะอนุเคราะห์ ขอจงดูแลไขน้ำเต็มสระเถิด แม้กาอยู่เสาระเนียด ถูกความขังแกล้งทุกวัน โกรธนายความขังนั้น จึงพูดว่า ใครหนอที่สามารถทำลายนัยน์ตาของคนผู้นี้ได้ หากจะช่วยกา ขอพระองค์จงตรัสบอกความขัง อย่าได้แกล้งกาอีก ส่วนแมลงภู่ที่ข่อยฟ้า กัดกินกระพี้ไม้จนถึงแก่น เมื่อมันเจาะแก่นไม้ไม่ได้ติดอยู่ในนั้นออกไม่ได้จึงร้องขึ้น ขอพระองค์ให้ใครช่วยมันออกมาเถิด

นกดูเหว่าที่พระองค์เลี้ยงไว้ ร้องว่า เมื่อไรเราจะพ้นจากกรงลักที่ จะได้มีชีวิตอิสระ เนื้อที่พระองค์เลี้ยงไว้คิดถึงนางเนื้อจึงร้องเป็นเสียงที่ห้า ส่วนวานรที่เลี้ยงไว้ก็เช่นกัน คิดถึงนาง-

เสียงร้องปริศนา

๔๕

วานรที่อยู่ในป่าก็เลยส่งเสียงขึ้นเป็นเสียงที่หก ส่วนกษัตริย์ก็เหมือนกันคิดถึงนางกษัตริย์ที่เคยครองคู่ด้วยกันที่ป่าก็ร้องเป็นเสียงที่เจ็ด ขอให้พระองค์ปลดปล่อยสัตว์เหล่านั้นไปเกิด ส่วนเสียงที่แปดนั้น เป็นเสียงที่เปล่งอุทานถึงพระนิพพานของพระปัจเจกพุทธเจ้าก่อนที่จะปรินิพพานว่า มหาชนใดได้ร่วมบุญบูชาพระธาตุของเราย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ขณะนี้พระองค์ปรินิพพานแล้ว ขอมหาบพิตรจงบำเพ็ญบุญกับพระปัจเจกพุทธเจ้าเถิด”

พระราชาสถาบันนี้ ทรงดีพระทัยยิ่งนัก สั่งยกเลิกการบูชายักษ์ทั้งหมด และทำตามคำแนะนำของพระโพธิสัตว์ ได้สถาปนาภิกษุสงฆ์ของพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยสักการะใหญ่ ทั้งได้บูชาและดำรงอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์จนตลอดชีวิตของพระองค์

จะเห็นว่า การที่ได้ผู้รู้เป็นกัลยาณมิตร นับเป็นโชคดียิ่งอย่างมหาศาล เพราะผู้รู้ผู้บริสุทธิ์ จะช่วยประคับประคองเราให้ดำรงอยู่ในเส้นทางชีวิตที่ถูกต้องดั่งงามตลอดไป โดยเฉพาะผู้รู้ภายใน คือพระธรรมกาย เป็นผู้ที่เมื่อเข้าใจแล้ว จะมีแต่ความสุข ความปลอดภัยในชีวิต บุญบารมีของเราเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นพวกเราต้องเข้าไปใกล้ชิดท่านผู้รู้ที่อยู่ภายในให้ได้กันทุกคน

สงครามชิงภพ ไปดงบาดูลชีวิต

ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายอย่างก้าวเข้าไปใกล้ความตาย อายุ
ที่มีอยู่ก็มีประมาณเพียงน้อยนิด ทุกชีวิตถูกมัจจุราช ต้อน
เข้าไปสู่ภพณะ ถูกความเลื่อมและความชราต้อนเข้าไปแล้ว
ย่อมไม่มีผู้ป้องกัน บุคคลเมื่อเห็นภัยในภพณะนี้ พึงเร่งสร้างกุศล
พึงทำบุญทั้งหลายที่นำความสุขมาให้

สงครามซึ่งภพ ปิณฑกุลชีวิต

๔๘

มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาจะได้ในสิ่งที่ดีที่สุด มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบมากที่สุด พรั่งพร้อมทั้งความสุขและความสำเร็จทุกอย่าง แต่เราต้องยอมรับความจริงว่า ในโลกนี้ มักมีสองสิ่งควบคู่กันไปเสมอ คือมีลาภก็ต้องมีเสื่อมลาภ ได้ยศก็ต้องมีเสื่อมจากยศ ได้คำสรรเสริญก็ต้องมีเสียงซุบซิบนินทา บางช่วงชีวิตพรั่งพร้อมไปด้วยความสุข แต่บางช่วงก็ถูกความทุกข์กลุ้มรุมชีวิตเรามีสองด้าน ทั้งด้านมืดของความทุกข์ และด้านสว่างของความสุข หากเรากล้าหาญพอที่จะก้าวออกมาสู่ที่แจ้ง เราจะมีโอกาสพบแสงสว่าง ถ้าเราออกจากมุมมืดของชีวิต ออกจากความคิดที่หมกมุ่นด้วยปัญหา แล้วทำใจให้สงบ เราจะพบทางออก เพราะใจที่สงบเป็นสมาธิ จะทำให้ดวงปัญญาเราสว่าง และเป็นทางมาแห่งความสุขความสำเร็จที่สมบูรณ์ในชีวิตของทุกคน

มีวาระแห่งพุทธสุภาสิตใน อุปเนยยสูตร ความว่า

“ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายย่างก้าวเข้าไปใกล้ความตาย อายุที่มีอยู่ก็มีประมาณเพียงน้อยนิด ทุกชีวิตถูกมัจจุราชนัดด้อนเข้าไปสู่มรณะ ถูกความเสื่อมและความชราด้อนเข้าไปแล้ว ย่อมไม่มีผู้ป้องกัน บุคคลเมื่อเห็นภัยในขณะนี้ พึงเร่งสร้างกุศล พึงทำบุญทั้งหลายที่นำความสุขมาให้”

ชีวิตเราเป็นสิ่งที่มีความค่าที่สุด เราควรเลือกทำแต่สิ่งที่ดีๆ

สงครามชิงภาพ ปิตงบดุลชีวิต

๔๕

ไม่ว่าเราจะทำดีหรือทำชั่ว ล้วนเสียเวลาเท่ากัน แต่ผลที่ได้นั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง มีวิบากเป็นสุขและทุกข์ชนิดเปรียบเทียบกันไม่ได้ เราทุกคนกำลังถูกพญามัจจุราชตอนเข้าไปสู่ความตาย ไม่มีผู้ใดป้องกันต้านทานไว้ได้ เพราะความตายไม่มียกเว้นเขาผู้ใด มีแต่บุญและกรรมเท่านั้น ที่จะเป็นที่พึงให้แก่เราในลัมปรายภพได้

บุญที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้มั่นใจได้ว่า ก่อนหลับตาลาโลก เราจะต้องอั่งว่างเปล่าเปลี่ยว เพราะมีที่พึ่งมีเพื่อนแท้ที่จะนำเราไปสู่สุคติภูมิ ในยามศึกสงครามชิงภาพปิตงบดุลชีวิต ตอนนั้นเป็นตอนที่สำคัญที่สุด ขณะใกล้ตายภาพแห่งการกระทำที่เราทำผ่านมาจะฉายให้เห็น เรียกว่าอาสันนกรรม คือการกระทำทั้งที่ดีและไม่ดีในตอนใกล้จะตาย ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เป็นกุศลและเป็นอกุศล ถ้าอย่างไหนแรงกล้ามากกว่ากัน ฝ่ายนั้นก็จะมาปรากฏให้เห็นก่อน เป็นกรรมนิมิตให้เห็น และจะเห็นคตินิมิตต่อไป

*ดังเช่นเรื่องของโทวาริกทมิฬเทวา ซึ่งกว่าจะได้ไปเกิดเป็นเทวดา ชีวิตเกือบจะย่ำแย่ แต่เพราะได้พระมาโปรดแท้ๆ

*ภูมิวิลาสินี (พระพรหมโมลี)

สงครามซึ่งภพ ปิตงบุคคลชีวิต

๕๐

จึงทำให้มีคติณิมิตที่ดีก่อนตาย ละโลกไปก็ได้ไปบังเกิดในสุคติ
โลกสวรรค์ เรื่องมีอยู่ว่า

ในสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราที่หมู่บ้าน-
มธัญคณาคาม มีบุรุษหนุ่มสูงใหญ่ผู้หนึ่ง มีร่างกายกำยำล่ำสัน
ผิวสีดำนามเป็นที่รู้จักกันทั่วคือนายโทวาริกทมิฬ อาชีพเป็น
พรานเบ็ด คือตกปลาหาเลี้ยงชีพ มีฝีมือในการจับปลานั้นเก่งกาจ
จนเป็นที่เลื่องลือ เขาหลงไปทำปาณาติบาต ทำเป็นอาชิลนโดย
ไม่ตระหนักถึงบาปบุญคุณโทษ หลังจากได้ปลามากพอต่อ
ความต้องการแล้ว เขาจะจัดแบ่งปลาออกเป็น ๓ ส่วน คือ
แลกเป็นค่าข้าวสารส่วนหนึ่ง เป็นค่านมขันส่วนหนึ่ง และทำ
เป็นกับข้าวรับประทานเองอีกส่วนหนึ่ง

เขาเลี้ยงชีพด้วยวิธีการนี้มาตั้งแต่หนุ่มจนถึงวัยชรา นับ
เป็นเวลา ๕๐ ปีเศษ จนเป็นผู้เชี่ยวชาญในการหาปลา ยากที่จะ
หาผู้ใดในหมู่บ้านเทียบได้ ต่อมาเขาล้มป่วยลง เป็นไข้หนัก
จนลุกขึ้นไม่ได้ ภรรยาเป็นผู้ดูแลเขาคนเดียวผู้ป่วย ช่วงนี้เป็น
ตอนที่สำคัญของชีวิต เพราะเป็นการเปลี่ยนภพ จากสังขาร
ร่างกายซึ่งใช้มาตลอดชีวิตจนเสื่อมและไม่อาจจะตั้งอยู่ได้อีกต่อไป

ขณะกำลังนอนครวญครางเพราะทุกขเวทนาแรงกล้า
เขาเห็นภาพกรรมปาณาติบาตที่ได้ทำมาตลอดชีวิต อาสันนกรรม
ฝ้ายอกุศลมาฉายให้เห็น เป็นภาพกรรมชั่วก่อนใกล้ละโลก

สงครามชิงภพ ปิตงบลชีวิต

๕๑

มาฉายให้เห็น ซึ่งตนเห็นอยู่คนเดียว ภรรยาไม่เห็น เขารู้คตินิมิต
ของตนว่า ตายแล้วจะต้องไปสู่อบายภูมิแน่นอน เพราะทั้ง
กรรมนิมิตและคตินิมิตที่เป็นทุกติปรากฏชัดเจน จิตจึง
เศร้าหมองมาก

ขณะนั้น มีพระเถระรูปหนึ่ง ชื่อ จุฬปิณฑปาตียติสสเถระ
ซึ่งจำพรรษาอยู่ในศิรัวิหารใกล้บ้านของนายโทวาริกทมพิพ
ท่านรู้ว่า เขากำลังป่วยหนักใกล้ตาย เกิดความสงสาร และคิดที่
จะอนุเคราะห์ จึงไปปรากฏตัวกับภรรยาของเขาผู้ซึ่งกำลังเศร้า
โศกอยู่ให้เห็น

เมื่อภรรยาเห็นพระเถระมายืนอยู่หน้าประตูเรือน จึง
กระซิบบอกสามีว่า มีพระมา สามิคิดว่า พระคงมาด้วยธุระใดหนึ่ง
หรือไม่ก็มาบิณฑบาต เราจะไปเอาข้าวปลาที่ไหนมาให้ท่านละ
ยิ่งป่วยอย่างนี้ ไม่มีแรงลุกไปต้อนรับท่าน จึงบอกภรรยาให้
นิมนต์ท่านไปโปรดข้างหน้าก่อน

ภรรยาคู่ยากได้ไปนิมนต์พระว่า “ขอให้ท่านไปโปรดคน
ข้างหน้าก่อน” พระเถระไม่ไป เพราะตั้งใจมาโปรดโดยเฉพาะ
จึงบอกว่า “อาตมาจะมาโปรดสามีของโยม” แล้วเข้าไปดูผู้ป่วย
ถามถึงอาการว่า พอทุเลาลงบ้างหรือยัง เขาตอบว่า “ไม่ทุเลาเลย
พระคุณเจ้า กลับทรุดหนักยิ่งขึ้น”

สงครามชิงภาพ ปิณฑบุคลชีวิต

๕๒

พระเถระพิจารณาอายุสังขารแล้ว รู้ว่าอีกไม่นานเขาจะต้องตาย ถ้าไม่รีบช่วยไว้ เขาจะมีอบายเป็นที่ไป จึงแนะนำว่า “ให้ลืมทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตที่ผ่านมา แม้กระทั่งความห่วงใยในบุตรและภรรยา แล้วตั้งใจฟังเรา ตอนนี้สิ่งอื่นที่จะเป็นที่พึ่งนอกจากพระรัตนตรัยไม่มีอีกแล้ว ขอให้ท่านจงตั้งใจรับสรณคมน์เถิด เมื่อขอถึงไตรสรณคมน์แล้ว จงสมาทานศีลสืบไป” พระเถระให้เขาทำจิตให้เลื่อมใส ให้ระลึกนึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึก และทำใจให้ชื่นบาน

ในช่วงสงครามชิงภาพปิณฑบุคลชีวิตนี้สำคัญที่สุด เป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อว่า จะไปสู่สุคติภูมิหรือทุคติภูมิ โชคดีที่ยังมีบุญได้ยอดกัลยาณมิตรชั้นเยี่ยม ไปแนะนำเคล็ดลับของชีวิตก่อนละโลก จากแต่เดิม ภาพกรรมนิมิตที่เห็นเป็นภาพปาณาติบาต ก็เปลี่ยนเป็นภาพพระรัตนตรัยขึ้นมาแทน แต่เขายังไม่ทันได้รับศีลก็หมดลมไปก่อน แต่ไปด้วยใบหน้าและรอยยิ้มที่เปี่ยมสุข ละโลกแล้วจึงได้ไปบังเกิดเป็นเทวดาชั้นจาตุมหาราชิกา ชื่อว่า โทวาริกทมิฬเทพบุตร

เมื่อพระเถระรู้สุคติภพของเขา ก็กล่าวกับเทพบุตร-โทวาริกทมิฬ ผู้ยืนพนมมืออยู่กลางอากาศว่า “ถ้าท่านไม่ขาดใจไปก่อน และได้สมาทานศีล ท่านจะได้เข้าไปเป็นสหายแห่ง

สงครามชิงภาพ ปิดงบลชีวิต

๕๓

ทวยเทพชั้นดาวดึงส์” ภรรยาเมื่อรู้คติการจากไปของสามีว่า
ไปได้ นางเกิดความปิติใจและความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยยิ่งนัก
ได้สมาทานศีล ๕ และยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งจนตลอดชีวิต

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ชีวิตของคนๆ หนึ่ง จากชีวิตที่
เคยอยู่แต่ในมุมมืดของการเบียดเบียนฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ก็มามี
ชีวิตที่สว่างเมื่อก้าวเดินตามทางของบัณฑิต ประพฤติตามหลัก
คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังมีพระสงฆ์สาวกเป็นผู้นำ
ทางชีวิตที่ถูกต้องปลอดภัย ก็ยังเป็นสิริมงคล นับเป็นนิมิตหมายว่า
ชีวิตที่สว่างมา จะยังคงสว่างอยู่ และจะสว่างไปอย่างแน่นอน

การดำรงชีวิตอยู่และการจากไปตามหลักพุทธวิธี เป็น
ศิลปะชั้นสูง ผู้ใดไม่รู้เทคนิคตรงนี้อันตราย แต่ถ้าจับหลักได้ว่า
จิตผ่องใสไม่เศร้าหมอง ย่อมมีสุคติเป็นที่ไป จิตเศร้าหมอง
ไม่ผ่องใส ย่อมมีทุคติเป็นที่ไป แล้วพยายามทำให้ใสๆ ไม่ให้หมอง
ทำบุญให้เต็มที่ รับรองว่า จะปิดฉากสงครามชิงภาพได้อย่างผู้มี
ชัยชนะอันงดงาม มีสุคติเป็นที่ไปอย่างแน่นอนกันทุกคน

ค า ถ า กั น ยั ก ษ์ ต อ น ที่ (๑)

พระพุทธเจ้าเหล่าใด ผู้ดับแล้วในโลก ทรงเห็นแจ้ง
แล้วตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด
เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้าม เทวดาและมนุษย์
ทั้งหลาย นอบน้อมพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ผู้โคตรมโคตร
ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วย
วิชาและจรณะ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้าม

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๕๖

การปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับตัวของเรา และมนุษย์ทุกคนในโลกนี้ เพราะเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้ชีวิตได้เข้าถึงความบริสุทธิ์ภายในและความสุขที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่เราเกิดมาในภพชาติหนึ่งๆ ก็เพื่อมุ่งแสวงหาความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ จากการเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามาร หนทางสายกลางที่จะดำเนินจิตเข้าไปสู่ภายใน เป็นทางรอดทางเดียวเท่านั้น เป็นหนทางสู่อิสรภาพจากอาสวกิเลสทั้งหลาย ดังนั้นเราควรจะดำเนินจิตของเราเข้าสู่เส้นทางสายกลางของพระอริยเจ้าให้ได้ จะได้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานไปด้วย

มีวาระแห่งภาชิตใน อาณานาฎิสูตร ความว่า

“เย จาปี นิพพุตา โลเก	ยถาภูตํ วิปสสิสฺสํ
เต ชนา อปิสุณา	มหนฺตา วิตสารถา
ทิตฺ เทวมนุสฺसानํ	ยํ นมสฺสนนฺติ โคตมํ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ	มหนฺตํ วิตสารถํ

พระพุทธเจ้าเหล่าใด ผู้ดับแล้วในโลก ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียดยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้าม เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย นอบน้อมพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ผู้โคตรมโคตร ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้าม”

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๕๓

นี่คือถ้อยคำของท้าวเวสสุวรรณหาราช เทพผู้มีศักดิ์ใหญ่ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา ซึ่งกล่าวด้วยความเคารพเลื่อมใสต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ท้าวเวสสุวรรณ เป็นหนึ่งในท้าวมหาราชทั้ง ๔ เป็นจอมเทพปกครองหมุ่ยักษ์ทั้งหลาย ครั่งนี้หลวงพ่อก็จะเล่าเรื่องราวที่ควรรู้เกี่ยวกับยักษ์ให้ได้ศึกษา ซึ่งเรื่องของยักษ์นั้น มีทั้งยักษ์ที่เป็นสัมมาทิฐิและมิจฉาทิฐิด้วย

*ครั่งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับอยู่ ณ ภูเขาคิชฌกูฏใกล้เมืองราชคฤห์ ท้าวมหาราชทั้ง ๔ และเทวดาทั้งหลายปรารถนาจะได้บุญพิเศษ จึงได้จัดตั้งกองทัพเพื่อคุ้มครองป้องกันอันตรายให้กับพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้ง ๔ ทิศ กองทัพมีทั้งเสนายักษ์ เสนาคนธรรพ์ เสนากุมภัณฑ์ เสนานาค มีตั้งแต่ระดับชั้นผู้ใหญ่ไปจนถึงระดับผู้น้อย ประมาณเที่ยงคืน เทวดาผู้มีบุญเหล่านี้ต่างทำภูเขาคิชฌกูฏให้สว่างไสวด้วยรัศมีของตน ด้วยการพากันไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า

การเข้าเฝ้าครั่งนี้ แบ่งเป็นหลายกลุ่ม มีทั้งยักษ์ที่ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า บางกลุ่มเพียงแค่สนทนาปราศรัยกับพระพุทธองค์ พอให้เป็นเครื่องระลึกนึกถึงกัน บางกลุ่มนั่ง

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๕๘

ประณมอัญชลีไปทางที่พระพุทธองค์ประทับด้วยความเคารพ
เลื่อมใส บางกลุ่มต้องการจะให้พระพุทธองค์รู้จักตัวเอง ก็
ประกาศชื่อและโคตร แต่มีบางกลุ่มนั่งนิ่ง ไม่แสดงความเคารพ
และไม่กล่าวสิ่งใดทั้งสิ้น

เมื่อท้าวเวสสวัณมหาราชประทับนั่งและเห็นเหตุการณ์
เช่นนั้น ได้กราบทูลตามความเป็นจริงว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ยักษ์ชั้นสูงมีทั้งที่ไม่เลื่อมใสและเลื่อมใสต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า
แม้ยักษ์ชั้นกลางมีทั้งที่ไม่เลื่อมใสและเลื่อมใสต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า
เช่นกัน ยักษ์ชั้นต่ำมีทั้งที่ไม่เลื่อมใสและเลื่อมใสต่อพระผู้มีพระ
ภาคเจ้าก็มี

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ที่ยักษ์เหล่านั้นไม่เลื่อมใสใน
พระองค์ เหตุเพราะว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรม
เพื่อให้ทุกคนดำรงอยู่ในศีลทั้งห้า คือ งดเว้นจากปาณาติบาต
งดเว้นจากอกุศลนาทาน งดเว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร งดเว้นจาก
มุสาวาท และงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็น
ที่ตั้งแห่งความประมาท แต่โดยส่วนมากแล้ว ยักษ์เหล่านี้ งดเว้น
จากปาณาติบาต จากอกุศลนาทาน จากกาเมสุมิฉฉาจาร มิได้งด
เว้นจากมุสาวาทจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
จึงเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้พวกยักษ์ไม่พอใจ ทำให้แสดงอาการ
แตกต่างกันพระเจ้าข้า

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๕๕

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า บางกลุ่มชอบอยู่ในเสนาสนะกลางป่าลึกที่เงียบสงบ มีผู้น้อย ไม่พลุกพล่าน ควรแก่การทำความอันเร้นลับ อีกทั้งเป็นสถานที่ ที่ควรแก่การปฏิบัติธรรม เพื่อบำเพ็ญเพียร ยักษ์ชั้นสูงบางพวก ก็อาศัยอยู่ในป่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ใจของยักษ์มีต่างกัน พระเจ้าข้า ขอให้สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าจงเรียนวิธีการที่จะทำให้อยักษ์เหล่านั้นเสื่อมใส ซึ่งเรียกว่า อาฏานาฏิยรักษ เพื่อให้อยักษ์พวกที่ไม่เสื่อมใสในคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเกิดความเสื่อมใส และเพื่อเป็นการคุ้มครองรักษาภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายเกิด พระเจ้าข้า” หลังจากกราบทูลเช่นนั้น ทรงดูที่ท่าพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อทรงรับรู้การอนุญาตของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว จึงกล่าวบทที่ท่านได้ขนานนามว่าอาฏานาฏิยรักษในเวลานั้นว่า

“ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสิพุทธเจ้า ผู้มีพระจักขุ มีพระลิริ ขอนอบน้อมแด่พระสิขิพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั่วหน้า ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระกิเลส มีความเพียร ขอนอบน้อมแด่พระกุกสันธพุทธเจ้า ผู้ทรงบำเพ็ญมารและเสนามาร ขอนอบน้อมแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ขอนอบน้อมแด่พระกัสสปพุทธเจ้า ผู้พ้นพิเศษแล้วในธรรมทั้งปวง ขอนอบน้อมแด่พระอังคิรสปุทธเจ้า

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๖๐

ผู้ศากยบุตร ผู้มีพระสิริ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงแสดงธรรมนี้ อันเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวง อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใดผู้ดับแล้วในโลก ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้ามต่ออาสวกิเลสทั้งหลาย เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อม พระพุทธเจ้าพระองค์ใด ผู้โคตรโคตร ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความครั่นคร้าม”

เมื่อท้าวเวสสวัณกราบทูลข้อความเหล่านี้กับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระองค์ได้ทูลต่อไปอีกว่า “พระอาทิตย์มีมณฑลใหญ่ขึ้นทางทิศตะวันออก ในเมื่อยามพระอาทิตย์อุทัยราตรีก็หายไป เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นย่อมเรียกกันว่า กลางวัน แม้ห้วงน้ำในเวลาที่พระอาทิตย์ขึ้นนั้นก็เป้นสมุทรลิก มีน้ำเต็มเอ่อล้นทั่วอาณาบริเวณ ชนทั้งหลายย่อมรู้จักห้วงน้ำนั้นว่า มหาสมุทรที่มีน้ำแผ่เต็มไปทั่ว”

ท้าวเวสสวัณอธิบายต่อไปว่า “ทิศนี้เรียกว่าปฐิมทิศ มีท้าวมหาราชผู้ทรงยศเป็นเจ้าเป็นใหญ่ของคนธรรพ์ทรงนามว่า ท้าวธตรฐ มีหมู่คนธรรพ์แวดล้อม ท้าวมหาราชนี้ทรงโปรดปราน

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๑)

๖๑

การพ่อนำขบร้อง ดูแลรักษาในทิศนี้อยู่ ข้าพระองค์ทราบมาว่า
ท้าวเธอมีพระโอรสถึง ๙๑ พระองค์ และที่น่าอัศจรรย์คือ
แต่ละองค์นั้นมีพระนามเหมือนกันหมด คือมีพระนามว่าอินทะ
มีพละกำลังมาก ท้าวตรฐและพระโอรสเหล่านั้น มีความนอบน้อม
มีความเคารพเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเจ้า สมบูรณ์พร้อมด้วย
บุญญาธิการ พวกกันถวายบังคมพระพุทธรูปเจ้ากันแต่ไกล เทวดา
กลุ่มนี้มีความเคารพเลื่อมใสในพระองค์พระเจ้าข้า ต่างกับ
บริวารของข้าพระองค์ ที่ยังแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ด้วยเหตุนี้
ข้าพระองค์จึงต้องบอกวิธีที่จะดูแลรักษาเหล่าพระภิกษุสามเณร
ภิกษุณี พุทธสาวกผู้ปฏิบัติธรรมในถิ่นของบริวารเหล่านั้น
พระเจ้าข้า”

เหตุการณ์เรื่องราวที่ท้าวเวสสัณทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า
นี้ยังไม่จบ ยังมีต่ออีก หลวงพ่อจะนำมาเล่าในโอกาสต่อไป
เพราะเป็นเรื่องที่เราควรศึกษา จะได้ป้องกันภัยอันตรายที่อาจ
เกิดขึ้นจากยักษ์และมนุษย์ทั้งหลาย แม้เทพผู้มีศักดิ์ใหญ่ก็
ยังมีวิธีป้องกันภัย ด้วยการกล่าวสรรเสริญคุณของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ดังนั้น การเจริญพุทธานุสตินี้จึงมี
อานิสงส์ใหญ่ พวกเราต้องหมั่นเจริญพุทธานุสติ มีพระพุทธรูป
เป็นอารมณ์ และหมั่นสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัยกันทุกคน

ค า ถ า กั น ยั ก ษ์ ต อ น ที่ (๒)

ข้าแต่พระผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพระพุทธเจ้าขอ
นอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระอุดมบุรุษ ข้าพระพุทธเจ้า
ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ขอพระองค์ทรงตรวจดูมหาชนด้วย
พระญาณอันรอบรู้ แม้พวกอมนุษย์ก็ถวายบังคมพระองค์
ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ
ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๔

การดำรงภาวะความเป็นมนุษย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์นั้น ยากยิ่งกว่าการที่จะได้บังเกิดเป็นมนุษย์ เพราะจะต้องดำรงตน ให้อยู่รอดปลอดภัย จากภัยในชีวิตและภัยในอบายภูมิ เมื่อเกิด มาเป็นมนุษย์แล้ว ต้องรู้จักประคับประคองตนให้ตั้งมั่นในสัมมา- ติวัตร เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง สัมมาติวัตรจะหนักแน่นมั่นคง ต้องเกิดจากใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส ไม่มีกิเลสมลทินทั้งหลายมา เจือปนให้เกิดความเห็นผิด ซึ่งต้องเป็นใจที่หยุดนิ่งได้สมบูรณ์ที่ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หากเป็นเช่นนี้ ความเห็นของเราย่อม จะถูกต้องสมบูรณ์ไปด้วย

มีวาระแห่งภาษิตใน อาฏานาฎียสูตร ความว่า

“ข้าแต่พระผู้เป็นบรมศาสดาโนย ข้าพระพุทธเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระอุดมบุรุษ ข้าพระพุทธเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ขอพระองค์ทรงตรวจดูมหาชน ด้วยพระญาณอันรอบรู้ แม้พวกอมนุษย์ก็ถวายบังคมพระองค์ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอถวายบังคมพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ”

นี่เป็นคำกล่าวนอบน้อมของท้าวเวสสุวรรณหาราช ที่มี ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยความเคารพอย่างสูงสุด เมื่อครั้ง ก่อน หลวงพ่อเล่าถึงตอนที่ท้าวเวสสุวรรณกล่าวบทที่เรียกว่า

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๕

อาณานาฎิยรักษ์ ซึ่งมนต์บทนี้เป็นมนต์ที่เกี่ยวกับการกล่าวสรรเสริญคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ดับขันธปรินิพพานไปแล้วในอดีตที่ผ่านมา ทำเวสสวัณกล่าวบทนี้ถวายแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อเป็นบทที่เหล่าพุทธสาวกควรจำไว้เป็นเกราะป้องกันภัยจากเหล่ายักษ์ผู้เป็นบริวารของท่าน

*เรื่องราวของท้าววิรุฬหก ซึ่งเป็นหนึ่งในมหाराชทั้งสี่นั้น ทรงปกครองพวกกุมภันท์ทางด้านทิศทักษิณ พระองค์ทรงโปรดปรานการฟ้อนรำขับร้องมาก ท้าววิรุฬหก็มีโอรสมากถึง ๙๑ พระองค์ และมีพระนามเดียวกันว่า อินทะ ทุกพระองค์ล้วนแต่มีพลังกำลังมาก เมื่อท้าววิรุฬหกและพระโอรสเห็นพระพุทธเจ้าแล้ว ก็พากันถวายบังคมพระพุทธรองค์

ทางด้านทิศปัจฉิมเช่นกัน มีท้าววิรูปักษ์ปกครองพวกนาค พระองค์เองทรงโปรดปรานการฟ้อนรำขับร้องมาก และทรงมีโอรสมากถึง ๙๑ พระองค์ ซึ่งมีพระนามเหมือนกันหมดว่า อินทะ เมื่อท้าววิรูปักษ์และโอรสได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้เบิกบานแล้ว ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์ ต่างพากันถวายบังคมพระพุทธเจ้าแต่ไกล นี่เป็นเหตุให้ท้าวมหाराชทั้งหลายได้มหา-

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๖

สมบัติทิพย์ที่ละเอียดประณีต ไม่ว่าจะเป็นยานช้าง ยานม้า
ยานทิพย์ ปราสาททิพย์ เป็นต้น

ส่วนท้าวเวสสุวรรณพระองค์นี้ปกครองเมืองวิสาขนาอยู่
ทางทิศอุดร พระองค์มียักษ์ชั้นหัวหน้า ๑๐ ตนคอยช่วยสอดส่อง
ดูแลบรรดายักษ์ทั้งหลาย ซึ่งแต่ละตนมีหน้าที่แตกต่างกัน
มีสภาพชื่อภคพลดีเป็นที่ประชุม เมืองนี้มีต้นไม้มากมายออกผล
เป็นนิธย์ และดารดาษไปด้วยหมุ่นกต่างๆ ทั้งนกยูงนกกระเรียน
นกकुเหว่า ซึ่งต่างร้องประสานด้วยเสียงอันไพเราะ อีกทั้งยังมี
สระชื่อนพินิตึงดงามตลอดกาล

ท้าวเวสสุวรรณ มีพระโอรสถึง ๙๑ พระองค์เช่นเดียวกัน
และมีพระนามว่าอินทะเหมือนกันหมด นี่เป็นเรื่องแปลกและน่า
อัศจรรย์ที่ท้าวมหาราชาเหล่านี้ทรงมีโอรสเท่ากันและมีชื่อ
เหมือนกัน เมื่อท้าวเวสสุวรรณพร้อมพระโอรสทอดพระเนตรเห็น
พระพุทธเจ้าผู้เบิกบานแล้ว ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์ ต่าง
พากันไปถวายบังคมพระพุทธเจ้า กล่าวคำขอบน้อมว่า “ข้าแต่
พระบุรุษอาชาไนย ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอนอบน้อมแด่
พระองค์ ข้าแต่พระอุดมบุรุษ ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมแด่
พระองค์ ขอพระองค์ทรงตรวจดูมหาชนด้วยพระญาณอันรอบรู้
แม้พวกอมมนุษย์ก็ถวายบังคมพระองค์”

คำถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๗

เมื่อถวายบังคมแล้ว ได้ย่อนความว่า “ข้าแต่พระผู้มี-
พระภาคเจ้าผู้เจริญ ในบรรดาเหล่ามนุษย์ทั้งหลาย ที่
ข้าพระองค์ได้ทูลไปแล้วว่า มนุษย์ที่มีศรัทธาก็มี ไม่มีศรัทธาก็มี
ข้าแต่พระผู้เจริญทุกข์ อาณานาฎิรักษ์นี้จะเป็นมนต์คุ้มครอง
รักษาไม่ให้มนุษย์เบียดเบียน และเพื่อสุขสำราญของภิกษุ
ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า สาวกของพระองค์ที่เป็นภิกษุ
ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หากทรงจำตั้งใจจำอย่างดีในความ
ของอาณานาฎิรักษ์ที่กล่าวถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธ-
เจ้าในอดีตนี้ มนุษย์ก็ไม่อาจเบียดเบียน มนุษย์ที่ข้าพระองค์
ได้กล่าวถึง ไม่ว่าจะเป็นยักษ์ ยักษิณี บุตรธิดายักษ์ เป็นมหา-
อำมาตย์ยักษ์ เป็นบริษัทยักษ์ เป็นยักษ์ผู้รับใช้ เป็นคนธรรพ์
เป็นนางคนธรรพ์ เป็นบุตรคนธรรพ์ เป็นธิดาคนธรรพ์ หรือจะ
เป็นมหาอำมาตย์ของคนธรรพ์ รวมไปถึงกุมภกันท์ เป็นนาง-
กุมภกันท์ เป็นบุตรธิดากุมภกันท์ เป็นมหาอำมาตย์ของกุมภกันท์
เป็นกุมภกันท์บริษัท เป็นกุมภกันท์ผู้รับใช้ อีกทั้งนาค นางนาค
บุตรธิดาของนาค หรือจะเป็นมหาอำมาตย์ของนาค เป็น
นาคบริษัท นาคผู้รับใช้ มนุษย์เหล่านี้เมื่อมีจิตประทุษร้าย ก็
จะเดินตาม จะยืนใกล้หรือนอนใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๘

เพื่อทำความหวาดสะดุ้งให้บังเกิดขึ้นแก่ท่านเหล่านั้น

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ไม่ใช่ที่ท่านผู้ปกครองจะไม่วากล่าวอมนุษย์ที่ดุร้าย ร้ายกาจ แต่อมนุษย์เหล่านี้ไม่เชื่อฟังท้าวมหาราชผู้ปกครอง ไม่เชื่อยักษ์เสนาบดีของท้าวมหาราช ไม่เชื่อถ้อยคำของยักษ์รองเสนาบดีของท้าวมหาราช อมนุษย์เหล่านี้เป็นข้าศึกศัตรูของท้าวมหาราช เช่นเดียวกับโจรในแคว้นแคว้นของพระราชามคร โจรเหล่านั้นไม่เชื่อพระราชามคร ไม่เชื่อเสนาบดีของพระราชามคร ไม่เชื่อถ้อยคำของเสนาบดีของพระราชามคร ไม่เชื่อรองเสนาบดีของพระราชามคร มหาโจรเหล่านั้นเป็นข้าศึกศัตรูของพระราชามคร ฉันทอมนุษย์ทั้งหลายที่ดุร้าย ร้ายกาจ ทำเกินกว่าเหตุ อมนุษย์เหล่านั้นก็เป็นข้าศึกศัตรูของท้าวมหาราช ฉันทัน

ส่วนอมนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่ง ที่ข้าพระองค์กล่าวถึงนี้ ไม่ว่าจะเป็นพวกยักษ์ คนธรรพ์ กุมภัณฑ์ นาคที่เป็นมิชฌาปฏิญฺธิ จะคอยประทุษร้ายภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาผู้ทำความเพียร คอยกลั่นแกล้งไม่ให้มีสมาธิในการบำเพ็ญเพียร การที่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เรียนรู้आภูฏานาฎิยรัชฌมนต์แล้ว จะได้รับการคุ้มครองป้องกันภัย เพื่อความผาสุกในการบำเพ็ญสมณธรรม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งพระเจ้าข้า ควรให้พุทธบริษัททรงจำเอาไว้”

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๒)

๖๕

สำหรับการคาถาโทษมนุษย์ที่ไปเบียดเบียนผู้ประพฤติธรรมนั้น ท้าวเวสสุวรรณได้กราบทูลว่ามีอยู่ ๗ ประการได้แก่ ประการที่ ๑ มนุษย์ตนนั้นจะไม่ได้สักการะหรือความเคารพในบ้านหรือในนิคมของข้าพระพุทธเจ้า ประการที่ ๒ จะไม่ได้วัตถุหรือที่อยู่ในราชธานีที่ชื่อว่าอาศกมันทา ประการที่ ๓ จะไม่พึงได้เข้าสมาคมของพวักยักษ์ของข้าพระพุทธเจ้า ประการที่ ๔ มนุษย์ทั้งหลายจะไม่ทำการอาวาทะและวิวาทะกับมนุษย์นั้น ประการที่ ๕ จะได้รับการบริภาษและถูกดูหมิ่นจากมนุษย์ด้วยกัน ประการที่ ๖ ห้ามใครคบค้าสมาคมด้วยหรือการคว่ำบาตรนั่นเอง และสุดท้าย ประการที่ ๗ มนุษย์ทั้งหลายจะผ่าศีรษะมนุษย์ตนนั้นออกเป็น ๗ เลี่ยง เรื่องราวจะเป็นอย่างไร หลวงพ่อจะนำมาเล่าในโอกาสต่อไป

ให้พวกเราทุกคนหมั่นเจริญสมาธิภาวนา ตริภะระลึกนึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้เสมอๆ เพราะพระองค์สามารถปกป้องคุ้มครองผองภัยให้เราได้ อานุภาพของพระรัตนตรัยนั้นยิ่งใหญ่ไม่มีประมาณ ช่วยขจัดทุกข์โศกโรคภัยได้จริง ยิ่งถ้าเรามีความเลื่อมใสมาก อานุภาพก็ยิ่งเกิดขึ้นมาก จะทำให้เราสมหวังตั้งใจทุกประการ

ค า ถ า กั น ยั ก ษ์ ต อ น ที่ (๓)

ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้มีพระจักขุ มีพระสิริ
ขอนอบน้อมแด่พระสิจีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทัวหน้า
ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระกิเลส มีความเพียร
ขอนอบน้อมแด่พระกกุสันธพุทธเจ้า ผู้ทรงบำเพ็ญมารและเสนามาร
ขอนอบน้อมแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า ผู้มีบาปอันลอยแล้ว
อยู่จบพรหมจรรย์

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๒

ความเมตตาปรารถนาดีต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นทาง
มาแห่งสันติภาพอันไพบูรณ์ การอยู่ร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย
มีน้ำใจไมตรีต่อกัน จะทำให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข เป็นสังคมใน
อุดมคติที่มีความเข้าใจกัน ไม่มีการแก่งแย่งรบราฆ่าฟันกัน
เช่นที่เห็นเป็นประจำทุกวัน ความบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นจากดวงใจ
ของผู้เต็มเปี่ยมด้วยกระแสแห่งเมตตาธรรม จะช่วยเชื่อม
ประสานรอยร้าวแห่งความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นได้ ยิ่งกระแสแห่ง
ความบริสุทธิ์บังเกิดขึ้นมากเท่าใด ก็จะช่วยให้โลกเข้าสู่ยุคทอง
ของสันติภาพได้เร็วเท่านั้น ดังนั้นเราควรจะมาแสวงหาความ
บริสุทธิ์จากการเจริญภาวนากัน

มีวาระแห่งภาษิตอยู่ใน อาฏานาฎิยสูตร ความว่า

“ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสิพุทธเจ้า ผู้มีพระจักขุ มี
พระสิริ ขอนอบน้อมแด่พระสิขีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์
แก่สัตว์ทั่วหน้า ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้ชำระ
กิเลส มีความเพียร ขอนอบน้อมแด่พระกุกสันธพุทธเจ้า ผู้ทรง
ย่ำยีมารและเสนามาร ขอนอบน้อมแด่พระโกณฑนพุทธเจ้า
ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์ ขอนอบน้อมแด่พระ-
กัสสปพุทธเจ้า ผู้พ้นพิเศษแล้วในธรรมทั้งปวง ขอนอบน้อม
แด่พระอังคีรสพุทธเจ้า ผู้ศากยบุตร ผู้มีพระสิริ พระผู้มี-

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๓

พระภาคเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงแสดงธรรมนี้อันเป็นเครื่อง
บรรเทาทุกข์ทั้งปวง อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใด ผู้ดับแล้ว
ในโลก ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้า
เหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด เป็นผู้ยิ่งใหญ่ปราศจากความ
ครั่นคร้าม”

คำอธิบายนี้ เป็นใจความสำคัญยิ่งที่ทำวเวสสวัณ-
มหาราช กราบทูลถวายพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นใจความที่เรียก
ว่าอาณานาภิรักษ์ ท่านตั้งใจทูลพระพุทธองค์ เพื่อจะได้ตรัส
บอกแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่ต้องเข้าไปบำเพ็ญ
เพียรในป่าลึก อันเป็นการป้องกันภัยจากอมนุษย์ทั้งหลาย ทั้งที่
เป็นยักษ์ กุมภันท์ คนธรรพ์ หรือนาคที่ดุร้ายไม่เลื่อมใสใน
พระพุทธศาสนา

*เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่
ณ ภูเขาคิชฌกูฏ ใกล้เมืองราชคฤห์ ทำวเวสสวัณทั้ง ๔ เข้าไป
รับบุญในการคุ้มครองทั้ง ๔ ทิศ ทรงตั้งกองทัพป้องกันไว้ทุกทิศ
พร้อมด้วยเสนายักษ์ เสนาคนธรรพ์ เสนากุมภันท์ และเสนานาค
จำนวนมากมาย

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๗๔

ยามเที่ยงคืน เหล่าท้าวมหาราชต่างก็เปล่งรัศมีรุ่งเรือง
ไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้ายังที่ประทับ หลังจากถวายบังคม
แล้ว ท้าวเวสสวัณได้ปรารภถึงบริวารของท้าวมหาราชที่ไม่มี
ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงพากันรบกวนกลั่นแกล้ง
พระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่เข้าไปปฏิบัติธรรมในเขต
ของอมนุษย์เหล่านั้น ทำให้ปฏิบัติธรรมกันไม่สะดวก บางท่าน
ได้รับอันตรายถึงกับชีวิต

เพราะความไม่สบายพระทัย ท้าวเวสสวัณจึงเข้าไป
ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า เล่าสาเหตุที่อมนุษย์เหล่านั้นไม่
ชอบใจพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระองค์สอนให้งดเว้น
จากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จและ
งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย เหล่าอมนุษย์ที่ทำได้ จึงไม่พอใจ
พระผู้มีพระภาคเจ้า หาวามาสอนในสิ่งที่ทำให้ตนเองเดือดร้อน
จึงกลายเป็นมิฉนาคาปฏิฐาน คอยกลั่นแกล้งเหล่าพระสาวกที่ตั้งใจ
ปฏิบัติธรรม ท้าวเวสสวัณจึงมาทูลคาถากันยักษ์จากอมนุษย์
โดยมีชื่อว่าอาฏานาฏิยรักษ์

ใจความของบทกวีนี้ เป็นถ้อยคำที่กล่าวนอบน้อมถึง
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ตั้งแต่ขอนอบน้อมถึง
พระวิปัสสีพุทธเจ้า พระสิขีพุทธเจ้า พระเวสสภูพุทธเจ้า
พระกุกสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมนพุทธเจ้า พระกัสสปพุทธเจ้า

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๕

และพระองค์สุดท้าย คือพระลัมมาลัมพทุรเจ้าของเรานั่นเอง

นี่เป็นเรื่องที่หลวงพ่อบทพวน เพื่อพวกเราจะได้เข้าใจ
ง่ายขึ้น หลังจากทำเวสสวัณกราบทูลเนื้อความของภษิตนี้แล้ว
ก็ทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ภษิตนี้
เป็นภษิตที่สำคัญยิ่ง เพราะจะช่วยให้อภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา ปลอดภัยจากอมนุษย์ผู้ที่เป็นศัตรูของทำวมหาราช
ขอพระองค์โปรดตรัสบอกใจความแห่งภษิตนี้แก่พระสาวกเถิด
จะได้เป็นทางมาแห่งบุญของข้าพระองค์ด้วย ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์
อาภานาภยรักษ์นี้จะเป็นไปเพื่อคุ้มครองรักษา ไม่เบียดเบียน
และเพื่อความอยู่สำราญของอภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
ทั้งหลาย”

เมื่อทูลย้าพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วก็ทูลลา จากนั้น
ทำวมหาราชทั้ง ๔ ลูกจากอาสนะถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า
กระทำประทักษิณ แล้วอันตรธานจากไป ต่อจากนั้น พวกยักษ์
บริวารต่างลูกจากอาสนะ บางพวกถวายบังคมพระผู้มีพระ
ภาคเจ้ากระทำประทักษิณแล้วอันตรธานไป บางพวกปราศรัย
กับพระผู้มีพระภาคเจ้าต่อ ครั้นผ่านการปราศรัยอันเป็นที่ระลึก
ถึงกันแล้วก็ทูลลาจากไป บางพวกประนมอัญชลีไปทางที่พระผู้มี
พระภาคเจ้าประทับแล้วจึงอันตรธานไป บางพวกประกาศชื่อ
และโคตรแล้วอันตรธานจากไป บางพวกนั่งนิ่งๆ ลักครู่ แล้ว

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๖

ค่อยอันตรธานไป

รุ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกประชุมภิกษุทั้งหลาย ตรัสเล่าเรื่องราวให้ฟังว่า “เมื่อคืนนี้ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ตั้งกองรักษาไว้ทั้ง ๔ ทิศ ตั้งกองทัพไว้ทุกทิศ ตั้งผู้ตรวจการไว้ทุกทิศ ครั้นเที่ยงคืนก็เปล่งรัศมีที่งดงามยิ่ง ทำให้ภูเขาศิขณภูสวางไสว จากนั้นเข้าไปหาเราถึงที่อยู่ ให้อาหารแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง มีพวักยักษ์จำนวนมากมาพร้อมกับท้าวมหาราชจำนวนมาก ยักษ์เหล่านั้นบางพวกให้อาหารแล้วนั่ง บางพวกปราศรัยกับเรา แล้วนั่ง บางพวกประนมอัญชลีไปทางที่เราอยู่แล้วจึงนั่ง บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วจึงนั่ง แต่ยังมีบางพวกที่นิ่ง ไม่ยอมทำสิ่งใดทั้งสิ้น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ท้าวเวสสวัณมหาราชนั่งแล้วกล่าวกับเราว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ยักษ์ชั้นสูงบางพวกไม่เลื่อมใส พระผู้มีพระภาคเจ้าก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเจ้าก็มี ยักษ์ชั้นกลางทั้งหลายที่ไม่เลื่อมใสก็มี ที่เลื่อมใสก็มี ยักษ์ชั้นต่ำทั้งหลายที่ไม่เลื่อมใสก็มี เลื่อมใสก็มี แต่โดยมากยักษ์มิได้เลื่อมใสต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า สาเหตุเนื่องมาจากพระพุทธรูปองค์ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากปาณาติบาต เว้นจากอกุศลนาทาน จากกาเมสุมิฉฉาจาร จากมุสาวาท จากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ส่วนมากพวกยักษ์จะเป็นผู้ทุศีล พระองค์

คาถากันยักษ์ ตอนที่ (๓)

๓๓

จึงไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของพวกยักษ์เหล่านั้น เมื่อไม่
เลื่อมใสก็หาทางกลั่นแกล้งเหล่าพระสาวกที่ปฏิบัติธรรมใน
เสนาสนะอันสังกัดตามราวป่า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรง
เรียนอาณานาฎิยรักษ์ เพื่อให้ยักษ์พวกนั้นเลื่อมใส เพื่อคุ้มครอง
รักษาพุทธบริษัททั้งหลายด้วย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรารับโดยคุณนิภาพ ท้าวเวสสวัณ-
มหาราชตีพระทัย ได้กล่าวอาณานาฎิยรักษ์แล้วจึงหลีกไป พวก
เธอจงเรียนอาณานาฎิยรักษ์นี้เถิด เพื่อความอยู่เป็นสุขใน
พรหมจรรย์ของพวกเธอ” ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพุทธพจน์
นี้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นล้วนชื่นชมยินดีพระภาสิตของพระผู้มีพระ-
ภาคเจ้า ตั้งใจทรงจำอย่างดี แล้วนำไปถ่ายทอดต่อๆ กันไป

เราจะเห็นว่า การทรงจำพระคาถาที่ว่าด้วยคุณอันยิ่งใหญ่
ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ก่อให้เกิดสันติสุขและความปลอดภัย
ในชีวิต อีกทั้งยังได้รับความคุ้มครองจากอมนุษย์ทั้งหลาย
หากบุคคลใดมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เจริญพุทธานุสติ
อยู่ในใจแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีแต่ความเจริญ และปลอดภัยจาก
ภัยพิบัติที่เรามองไม่เห็นตัว ขอให้พวกเราหมั่นตรึงระลึกนึกถึง
องค์พระใสๆ ให้มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอารมณ์อยู่ตลอดเวลา
กันทุกๆ คน

ค ว า ม ก อ ย ี จ ค ร ้า น มื แ ต่ โ ท ช

เธอทั้งหลายจงลุกขึ้นเถิด จงนั่งเถิด เธอทั้งหลายจะได้ประโยชน์อะไรด้วยความหลับ เพราะความหลับจะเป็นประโยชน์อะไรแก่เธอทั้งหลายผู้เร่าร้อนเพราะโรค คือกิเลสมีประการต่างๆ ถูกลูกศรคือโรคจะเป็นคันแทงแล้ว ย่อยยับอยู่

มัจจุราขอย่ารู้ว่าเธอทั้งหลายปรมาทแล้วอย่ายังเธอทั้งหลายผู้ตกอยู่ในอำนาจให้ลุ่มหลงเลย เธอทั้งหลายจงข้ามตณหาอันชานไปในอารมณ์ต่างๆ ขณะอย่าได้ล่วงเธอทั้งหลายไปเสีย เพราะว่าผู้ล่วงขณะเสียแล้ว เป็นผู้ยึดเยียดกันในนรก ย่อมเสรำโศกอยู่

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๐

มนุษย์ต่างมีเรื่องราวที่ต้องทำในชีวิตมาก หลายเรื่องมีความสำคัญ ดูเหมือนชีวิตของคนเรามีเรื่องสำคัญที่ต้องทำอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อมาพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว เรื่องใดๆ ก็ไม่สำคัญเท่ากับการทำความดี คนที่ชอบอ้างว่า ยังไม่พร้อมที่จะทำความดี ถือว่าพลาดเรื่องที่สำคัญไป บางครั้งที่เราารู้สึกว่าอยากย้อนเวลากลับไปเพื่อใช้ชีวิตให้ดีกว่าวันที่ผ่านมา ให้คุ้มค่ากับเวลาที่สูญหายไป แต่เราก็ไม่อาจทำได้ เพราะเวลาเป็นทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เป็นสิ่งเดียวที่ทุกคนในโลกมีเท่าเทียมกัน ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบ สู้แต่ใครจะใช้เวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่ามากกว่ากัน

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน อฏฐฐานสูตร ความว่า

“เธอทั้งหลายจงลุกขึ้นเถิด จงนั่งเถิด เธอทั้งหลายจะได้ประโยชน์อะไรด้วยความหลับ เพราะความหลับจะเป็นประโยชน์อะไรแก่เธอทั้งหลายผู้เร่าร้อนเพราะโรค คือกิเลส มีประการต่างๆ ถูกลูกศรคือราคะเป็นต้นแทงแล้ว ย่อเยยยับเยย

มัจจุราชอย่ารู้ว่า เธอทั้งหลายประมาทแล้ว อย่ายังเธอทั้งหลายผู้ตกอยู่ในอำนาจให้ลุ่มหลงเลย เธอทั้งหลายจงข้ามตณหาอันชวนไปในอารมณ์ต่างๆ ขณะอย่าได้ล่องเธอทั้งหลายไปเสีย เพราะว่าผู้ล่องขณะเสียแล้ว เป็นผู้

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๑

ยัดเยียดกันในนรก ย่อมเศร้าโศกอยู่”

นี่เป็นคำพร่ำสอนของพระลัมบาลัมพุทฺธเจ้า ที่ทรงตักเตือนสาวกของพระองค์ ให้ขยันในการทำความเพียรเอาชนะอาสวกิเลสในตัวให้ได้ พระองค์ทรงเห็นโทษของความหลับและความเกียจคร้าน ว่าเป็นเหตุให้ประสบทุกข์ และต้องไปแออัดยัดเยียดกันอยู่ในนรกเป็นเวลายาวนาน

ความหลับและความเกียจคร้าน เป็นสิ่งที่ทำให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของกิเลสอาสวะ ทำให้ใจของเราตกต่ำชีวิตหลังความตายของผู้หลับ และเกียจคร้านก็ไปสู่อบาย แต่ถ้าเราไม่ยอมแพ้ไม่ว่าจะโง่งว่องอ่อนเปลี้ยเพลียแรงแค่ไหน ถึงเวลาก็สลัดความง่วงเหงาหาวนอน สลัดความเกียจคร้านออกไป ลุกขึ้นมานั่งสมาธิเจริญภาวนา ทำให้บริสุทธิ์หยุดหนึ่งให้ใสสว่างพ้นจากความมืด เช่นนี้แสดงว่าเรากำลังดำเนินตามปฏิบัติของผู้ตื่นอยู่ ชีวิตของผู้มีความเพียรอย่างนี้ เป็นชีวิตที่ไม่เปล่าประโยชน์

*เรื่องความเป็นผู้เกียจคร้านนี้ พระบรมศาสดาปรารภถึงพระตีสละที่เกียจคร้านในการทำความเพียร จึงทรงนำเรื่อง

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๒

ในอดีตมาตรัสแล้วว่า เมื่อครั้งที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นอาจารย์ทิศาปาโมกข์ มีบิรवारเป็นมาณพหนุ่ม ๕๐๐ คน วันหนึ่งอาจารย์ได้ให้ศิษย์ทั้ง ๕๐๐ ออกไปหาฟืน แต่มีมาณพคนหนึ่งเป็นคนเกียจคร้าน ขณะที่เพื่อนมาณพกำลังหาฟืนด้วยกัน มาณพนี้กลับไปในนอนพักไต้ต้นไม้ เมื่อตื่นขึ้น เกรงว่าจะหากิ่งไม้ไม่ทัน จึงปีนขึ้นไปหักกิ่งสดบนต้นไม้ ด้วยความร้อนรน ทำให้กิ่งไม้สดนั้นติดตาจนตาบอด ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัส นี่เป็นเรื่องที่พระพุทธองค์ ทรงนำมาตรัสเป็นอุทาหรณ์ให้ภิกษุทั้งหลายได้รับฟังกัน

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ ควรที่เราจะขยัน และอย่าประมาทมัวเมาในชีวิต เพราะความจริงตัวเราแก่ลงไปทุกวัน อย่างนี้กว่ายังเป็นหนุ่มเป็นสาวอยู่ ให้นึกถึงความแปรเปลี่ยนที่เสื่อมไปตลอดเวลา ถ้ายังทะนงตนว่า เป็นหนุ่มเป็นสาวอยู่ ย่อมมีโอกาสพลาดพลั้งตกนรกได้ง่ายๆ ต้องคิดว่าเราเริ่มแก่ตั้งแต่ยังเป็นหนุ่มเป็นสาว จะได้เร่งสร้างบารมี เอาบุญละอายดีไปมากมาย ให้มากกว่าบุญหยาบ บุญละอายดีคือบุญที่เกิดจากการฝึกฝนสมาธิให้ใจบริสุทธิ์หยุดนิ่ง ซึ่งจะทำให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะได้

วันคืนล่วงไป ล่วงไป สรรพสิ่งและสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๓

เปลี่ยนแปลงเสื่อมไปตามกาลเวลา ทั้งคน สัตว์ สิ่งของ ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่จุดสลาย ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ ชีวิตของคนเราก็คงเช่นกัน มีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา แปรเปลี่ยนไปสู่ความเสื่อมชราทุกอนูวินาที ความแข็งแรงที่มีอยู่ก็ค่อยๆ ลดน้อยถอยลงไปตามลำดับ ชีวิตก็เลยเข้าไปสู่ความตาย ส่วนตายแล้วจะไปนรกหรือสวรรค์ ต้องอาศัยญาณทัสสนะของผู้รู้เท่านั้น จึงจะรู้เห็นปรโลกของสัตว์ทั้งหลาย

ชีวิตของเราแบ่งเวลาออกเป็นช่วงกว้างๆ ได้ ๓ ช่วง ช่วงที่ ๑ ปฐมวัย นับตั้งแต่แรกเกิดจนอายุประมาณ ๒๕ ปี ช่วงนี้เป็นวัยที่แข็งแรง ความสนุกสนานร่าเริง มีแต่ความเพลิดเพลินในชีวิต ดุจลิงโลดสวยงามไปหมด ผ่านมาช่วงที่ ๒ มัชฌิมวัย อายุตั้งแต่ ๒๖ ปี ถึง ๕๐ ปีโดยประมาณ ช่วงนี้กำลังสติปัญญาสมบูรณ์ที่สุด จะรวยหรือไม่ จะสร้างฐานะได้หรือไม่ ขึ้นอยู่ระหว่างช่วงนี้ ช่วงสุดท้าย คือช่วงปัจฉิมวัย ตั้งแต่อายุ ๕๑ ปี จนถึง ๗๕ ปีโดยประมาณ หรือนับไปจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต ช่วงเวลานี้ ต้องเร่งทำความเพียรแล้ว เพราะเวลาเหลือน้อยเต็มที

อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครบอกได้ว่า บุคคลใดจะอยู่ได้ครบทั้ง ๓ ช่วงอายุขัย จะหมดลมล้มตายลงวันไหนก็ไม่อาจรู้ได้ทันทีที่ลืมตาขึ้นมาดูโลก ดวงชวลาแห่งชีวิตก็เริ่มนับถอยหลัง

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๔

ไปสู่ความตายทุกขณะแล้ว อีกทั้งระเบิดเวลาของชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจากกรรมในอดีตที่ทำไว้ ก็ไม่มีผู้ใดรู้ว่าระเบิดเมื่อไร ระเบิดเวลาที่เรากำลังกรรมเอาไว้ข้ามภพข้ามชาติ ทำไว้นานจนตนเองลืมไปแล้ว แต่ผลแห่งการกระทำนั้นยังคงอยู่ไม่สูญหายไปไหน รอคอยเวลาและจังหวะที่จะให้ผล ทุกวันนี้เราจึงมีชีวิตอยู่ท่ามกลางมรสุมร้าย ที่พร้อมจะพัดเทียนชีวิตให้ดับลงไปได้ทุกขณะ และระเบิดเวลาที่พร้อมจะระเบิดขึ้นมา ทำให้โอกาสแห่งการสร้างบารมีในอัตภาพนี้ไม่เต็มทีนัก

พูดถึงความตายแล้ว หลายคนอาจรู้สึกว่าจะไม่อยากจะได้ยินได้ฟังคำนี้ ฟังแล้วไม่เป็นมงคล อยากจะได้ยินคำอื่นมากกว่า แต่จริงๆ แล้ว คำสอนของพระลัทธิมัจจุรเจ้าประชุมรวมกันตรงที่สอนให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท คนไหนประมาทก็เหมือนคนที่ตายแล้ว คือตายจากคุณงามความดี ชีวิตหลังความตายน่าสะพรึงกลัวมาก เพราะฉะนั้น ความตายจึงเป็นสิ่งที่ต้องพูดถึงบ่อยๆ เพื่อจะได้เจริญมรณานุสติ ไม่ประมาทในชีวิต และขยันทำความเพียรให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ชีวิตจะได้ปลอดภัยและมีชัยชนะทั้งในโลกนี้และในปรโลก

ชีวิตของเรามีเวลาเหลือน้อยเต็มทีแล้ว โดยเฉพาะน้อยต่อการฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง ให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะที่นอนเนื่องอยู่ในใจเรา คนส่วนใหญ่ใช้เวลายังไม่คุ้ม

ความเกียจคร้านมีแต่โทษ

๘๕

เอาเวลาการทำมาหากิน ไปใช้กับการกินการดื่มบ้าง เทียวเล่น
สนุกสนานเพลิดเพลินบ้าง หมดเวลาไปวันๆ ที่จะเจียดเวลามา
ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเอาจริงเอาจังน้อยเหลือเกิน บางที
แม้รู้แล้ว เข้าใจแล้ว แต่เพราะความประมาทและเกียจคร้าน
ทำให้ยังไม่สมปรารถนาในการเข้าถึงธรรมกัน

เพราะฉะนั้น หลวงพ่อจึงอยากตอกย้ำพ่ำเตือนทุกท่าน
ให้พิจารณาถึงความเป็นจริงของชีวิตอย่าได้ประมาท ควรมอง
ให้เห็นถึงมรณภัย ที่กำลังย่างกรายเข้ามา เมื่อความตายมาถึง
รูปกายของเราต้องแตกดับ แต่คุณธรรมความดีในตัวนั้นไม่ดับสูญ
มีแต่จะเจริญงอกงาม เป็นบุญบารมี เป็นความบริสุทธิ์ที่ยิ่งๆ ขึ้นไป

เราเป็นนักสร้างบารมี ต้องไม่ปล่อยเวลาในชีวิตให้ผ่าน
ไปเปล่า เวลาของเรามีไม่มาก สิ่งที่ต้องทำกลับมีอีกมาก เราจึง
ไม่ควรประมาทในวัยของชีวิต ต้องหมั่นสร้างความดี สร้าง
บารมีให้เต็มที่ ให้ขจัดอุปสรรคข้อแม้ข้ออ้าง หรือเงื่อนไขต่างๆ
ในการทำใจหยุดใจนิ่งให้หมดสิ้นไปจากใจ จะได้ดำเนินชีวิตได้
อย่างถูกต้องปลอดภัยและสมปรารถนา เราจะได้มีที่พึ่งที่ระลึก
ภายในคือพระรัตนตรัยกันทุกคน

อ ำ ศั ย ม า น ะ
เ พื้ อ ธิ ะ ม า น ะ

หมู่สัตว์ประกอบด้วยมานะ มีมานะเป็นเครื่องร้อยรัด

ยินดีแล้วในภพ

จึงต้องเป็นผู้กลับมาสู่ภพอีก

ส่วนผู้ใดอาศัยมานะละมานะได้แล้ว น้อมไปในธรรม

ย่อมก้าวล่วงซึ่งกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลาย

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๘๘

ในการอยู่ร่วมกันนั้น เราอาจหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ขึ้นอยู่กับว่าใครจะฝึกตัวมาได้ดีกว่ากัน สามารถระงับอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจได้ ความโกรธอาจไม่ใช่เป็นเรื่องเลวร้ายเสมอไป บางครั้งอาจเป็นแรงขับเคลื่อนให้คนเราทำงานบางอย่างที่ยากให้สำเร็จได้ง่าย เพราะอาศัยความมุมานะพยายาม ความสำเร็จจึงบังเกิดขึ้นอย่างที่ไม่มีการคาดถึง ยิ่งใจมุ่งมั่นเป็นสมาธิความสำเร็จยิ่งเกิดขึ้นเร็ว อย่างไรก็ตามการดีอารมณ์ทั้งหลายที่ไม่ดี สามารถขจัดได้ด้วยสมาธิ อีกทั้งสามารถเปลี่ยนความหงุดหงิดให้มาเป็นความสุข และความสำเร็จได้ด้วย

มีพระพุทธดำรัสที่ตรัสไว้ใน มานสูตร ความว่า

“หมู่สัตว์ประกอบด้วยมานะ มีมานะเป็นเครื่องร้อยรัด ยินดีแล้วในภพ จึงต้องเป็นผู้กลับมาสู่ภพอีก ส่วนผู้ใดอาศัยมานะละมานะได้แล้ว น้อมไปในธรรม ย่อมก้าวล่วงซึ่งกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลาย”

มานะคือความถือตัว กระด้างกระเดื่อง เกิดขึ้นจากความคิดที่เกี่ยวข้องด้วยการอ้างถึงชาติ ตระกูล วุฒิ การศึกษา หรือความรู้ความสามารถเป็นต้น มานะจะเกิดขึ้นได้ง่ายมาก เมื่อเกิดการเปรียบเทียบ เช่นเทียบว่าใครดีกว่ากัน ใครเสมอกับตน หรือต่ำกว่าตน สิ่งเหล่านี้อาจบันดาลอารมณ์โกรธให้เกิด

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๘๕

ขึ้นได้ สำหรับผู้มีปัญญาจะอาศัยความมานะสร้างความดีให้
ยิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อจะได้ละมานะออกจากใจ ดังเรื่องของอุปกาสีวก
ดังนี้

*ในสมัยพุทธกาล มีนักบวชนอกพระพุทธศาสนานามว่า
อุปกาสีวก เป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์แสวงหาทางพ้นทุกข์
เผอิญครั้งนั้น ได้เดินทางไปพบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน
ระหว่างทางอันเป็นเขตเมืองคยากัมมหาโพธิสถาน อุปกาสีวก
เห็นชายแห่งพระฉัพพรรณรังสีของพระผู้มีพระภาคเจ้า เกิดความ
ฉงนใจจึงเดินเข้าไปใกล้ แล้วเพ่งพินิจดูพระพุทธรักษ์ด้วยความ
สนเท่ห์ยิ่งนัก

พระบรมศาสดาทรงไขติช่วงด้วยพระเกตุมาลา ทรง
สรงจีวรนำเลื่อมใส พระพักตร์แลผ่องใสดุจดอกโกมุทบริสุทธ์
สิริวรรณะ อุปกาสีวกจึงมีจิตคิดการจะยำเกรงพระเดชแห่ง
พระบรมศาสดา มีชนชูชันทั่วสรรพางค์กาย ถึงกับออกปาก
ชื่นชมว่า “อินทรีย์ของท่านผ่องใสยิ่งนัก จฉีวรรณผ่องผุดงาม
บริสุทธ์ ท่านมีนามว่าอย่างไร ใครเป็นศาสดาของท่าน หรือว่า
ท่านได้เล่าเรียนธรรมะในสำนักอาจารย์ใด เหตุไฉนท่านจึง
รุ่งเรืองด้วยรัศมี ประหนึ่งมีฉัตรกางกั้นไว้เบื้องบน”

*มก. เล่ม ๕๔ หน้า ๓๘๖

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๕๐

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปรารภนาจะยังศรัทธาปสาทะของอุปกาสีวก จึงทรงเปล่งพระสุรเสียงอันไพเราะว่า “ดูก่อนอุปกาสีวก ตถาคตเป็นผู้ไม่ระคนด้วยกิเลส ละแล้วซึ่งบาปกรรมทั้งหลาย ดับสูญซึ่งตัณหาอุปาทาน ตรัสรู้ธรรมเองโดยชอบ ไฉนเลยจะมีครูอาจารย์ ศาสตราของตถาคตไม่มี เพราะได้ตรัสรู้พระสัพพัญญุตญาณด้วยตนเอง บุคคลใดในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ที่จะประเสริฐกว่าตถาคตไม่มี”

อุปกาสีวกเป็นผู้โชคดีที่ได้มาพบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปฐมก่อนใคร เมื่อได้ฟังพระพุทธรวาทิเช่นนี้ บังเกิดความเลื่อมใส จึงกล่าวชื่นชมว่า “เราไม่มีความสงสัยในถ้อยวาติของท่านแต่ประการใด เราใคร่จักถวายนามแด่ท่านผู้มีปรีชาสามารถในการผลญมารว่า พระอนันตชิน”

พระบรมศาสดาผู้ทรงพระมหากรุณายิ่งใหญ่ มีพระประสงค์จะให้พระนามนี้ติดแน่นในใจของอุปกาสีวก จึงตรัสล่ำทับว่า “บุคคลในโลกนี้ ที่ผลญมารจนได้รับชัยชนะไม่มีเลย การที่ได้นามบัญญัติจากท่านว่าพระอนันตชิน เป็นการสมควรแท้”

อุปกาสีวกได้ฟังคำตรัสรับรองเช่นนั้นก็ดีใจ มีความโลมณัสปริดา ดวงตาแจ่มใส ดวงใจเบิกบาน แสดงอาการเคารพแล้วลาจากไป มุ่งหน้าไปทางอังคชนบท จนถึงหมู่บ้านนายพรานเนื้อ เมื่อนายพรานเห็นก็เกิดความเลื่อมใส เข้าใจว่า

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๕๑

เป็นพระอรหันต์ จึงเข้าดูแลอุปัฏฐากรับใช้ตลอดมา

วันหนึ่ง นายพรานจะต้องเข้าไปล่าสัตว์ในป่าลึกเป็นเวลาหลายวัน จึงให้ลูกสาวคอยจัดเตรียมเรื่องโภชนาหารถวายแทน ธิดาสาวของนายพรานซึ่งมีชื่อว่าจาปากุมารี ได้จัดแจงอาหารถวายและคอยปฏิบัติรับใช้ตามที่บิดาสั่ง แต่ครั้งอุปกาชีวิตเห็นโฉมงามกุมารีเท่านั้น ราคะกิเลสที่ฝังแน่นอยู่ในขันธสันดานพลันฟุ้งขึ้น เพราะความพอใจยินดีในสาวน้อย จึงได้แต่ถือเอาโภชนาหารกลับไปนอนพร่ำเพ้อคิดถึงนางเป็นที่สุด

จนล่วงไป ๗ วัน พรานเนือกลับมาถึงบ้าน ได้ถามหาพระอรหันต์ของตน ธิดาสาวตอบว่า “ตอนพ่อไม่อยู่ พระคุณเจ้ามาที่บ้านเราเพียงครั้งเดียว จากนั้นก็ไม่เห็นอีกเลย” นายพรานฟังดังนั้นก็ร้อนใจ รีบเดินมุ่งหน้าไปยังบรรณศาลาของอุปกาชีวิต เห็นท่านนอนทอดถอนใจหมดอาลัยในชีวิต จึงถามถึงอาพาธที่เกิดขึ้น อุปกาชีวิตใคร่จะปิดบังความในใจ แต่เมื่อถูกรบเร้าหนักเข้า ด้วยความที่ตนเป็นผู้มีศีลไม่เคยโกหก จึงตอบไปตามตรงว่า “เราไม่ได้อาพาธอะไร แต่เรามีความรักใคร่ในธิดาของท่าน ถ้าไม่ได้สมดังใจปรารถนา เราคงจะตายอยู่ ณ ที่นี้”

พรานไพรฟังดังนั้น จึงคิดแก้ไขสถานการณ์ผ่อนหนักให้เป็นเบา ด้วยการยกลูกสาวให้ อุปกาชีวิตจึงสละเพศนักบวชมาครองเรือน แต่ด้วยความที่ยังผูกพันอาลัยในเพศนักบวช จึงยัง

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๕๒

คงเก็บบริหารทุกอย่างไว้ และเนื่องจากท่านเป็นผู้มีศีล แม้อยู่ในแวดวงพวกวรพรานไพร ก็ไม่เมาสัตรี ทำหน้าที่เพียงแค่หาบเนื้อไปขายในเมือง

หลังจากนั้นไม่นาน ภรรยาของท่านได้ให้กำเนิดบุตรชายคนหนึ่งชื่อว่า สุภัททะ วันหนึ่ง หลังจากกลับจากหาบเนื้อ ได้ยินภรรยาร้องเพลงกล่อมลูกน้อยในทำนองกระตบกระเทียบ เปรียบเปรยว่า “ลูกเอ๋ยเจ้าจงหลบเสียเถิด อย่ากวนใจแม่เลย ทุกวันนี้แม่ก็ตรอมตรมระทมทุกข์อยู่แล้วที่ได้สามีเป็นนักบวชไปไหนก็อายเขา พ่อเจ้าเป็นคนหาบเนื้อเหมือนทาสกรรมกร ตอนเป็นนักบวชก็ทำกิจของนักบวชไม่สำเร็จ แล้วมาเป็นพ่อเจ้าจะทำกิจของฆราวาสให้ดีได้อย่างไร”

อุปกาชีวกได้ยินดังนั้น เกิดปฏิญ्ञิมานะขึ้นในใจ โพล่งออกไปว่า “เจ้าอย่ามาดูหมิ่นดูแคลนเรา ครั้งเมื่อเราเป็นนักบวชเรามีแต่ความบริสุทธิ์บริบูรณ์ และเรายังมีมหาสมณะรูปหนึ่งที่นำเลื่อมใสเป็นสหาย เจ้าดูหมิ่นเราเช่นนี้ เราไม่อยู่กับเจ้าแล้ว เราจะไปหาสหายของเรา” แล้วท่านก็เดินไปหยิบบริหารนักบวชที่เก็บไว้ ตั้งใจมั่นที่จะออกบวช โดยไม่เยื่อใยในชีวิตการครองเรือนอีก ออกเดินทางมุ่งหน้าไปหาพระบรมศาสดา เทียวถามหาแต่พระอนันตชิน

อาศัยมานะเพื่อละมานะ

๕๓

พระบรมศาสดาทรงรอกอยการกลับมาของอุปกาชีวก จึงตรัสกับพระภิกษุทั้งหลายว่า ถ้ามีอาชีวกท่านหนึ่งมาถามหา พระอนันตชิน จงพามาพบพระองค์ เมื่ออุปกาชีวกมาถึงวัด-พระเชตวัน และถามหาพระอนันตชิน พระภิกษุจึงพาท่านเข้าพบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงเห็นอัธยาศัยแห่งอริย-มรรคญาณของอุปกาชีวก ผู้เกิดความเบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาสวิสัย จึงทรงพระกรุณาปราศรัยให้เบาใจ และตรัสสอนกัมมฏฐาน ไม่ช้าอุปกาชีวกก็บรรลุนิพพานเป็นพระอนาคามีบุคคล เพราะอาศัยมานะละมานะจึงได้พบพระในตัว ได้เป็นพระอริยบุคคล มีพรหมโลกเป็นที่ไป และจะได้บรรลุอรหัตผลนิพพานในพรหมโลก

เราจะเห็นว่า ผู้มีบุญมีปัญญาที่ได้สั่งสมอบรมมาดี แม้บางครั้งชีวิตอาจจะพลาดพลั้งบ้าง แต่เมื่อเกิดแรงบันดาลใจ อาศัยมานะเป็นจุดหักเหในชีวิต มุ่งมั่นที่จะทำความดี ย่อมสามารถเปลี่ยนเรื่องร้ายให้กลายเป็นดีได้ โดยอาศัยมานะที่เกิดขึ้นในใจละมานะที่มีอยู่ในตน จนได้บรรลุนิพพานสมปรารถนาในชีวิต มีพระนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า เพราะฉะนั้นให้เราเป็นผู้ฉลาดในความคิดตรงนี้ให้มีโยนิโสมนสิการ คิดให้เป็น ถ้าคิดเป็น ก็ให้เห็นธรรมภายใน นักปฏิบัติธรรมต้องฉลาดในกุศลธรรมทุกอย่าง ฉลาดคิด ฉลาดทำ แล้วเราจะเข้าถึงพระรัตนตรัยในตัวกันทุกคน

ค้นหาไม่สิ้นสุด

โลกอันค้นหาซ่อนนำพาไป อันค้นหาซ่อนผลักไสไป
โลกทั้งหมดเป็นไปตามอำนาจของธรรมอย่างหนึ่ง คือค้นหา
บันทึกพึงรู้โทษของค้นหาว่า เป็นเหตุให้เกิดทุกข์
พึงเป็นผู้ปราศจากการค้นหา ไม่ถือมั่น มีสติอยู่ทุกเมื่อ

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๕๖

การที่มนุษย์จะมีความสุขได้ ต้องเริ่มต้นที่จิตใจของแต่ละคนกันก่อน ใจนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของความสุข หากถ้าใจเป็นสุขแล้ว ทุกอย่างก็จะพลอยดีตามไปด้วย ที่คนเราหาความสุขไม่ค่อยได้นั้น เนื่องจากความทะยานอยาก หรือบางครั้งอาจไม่มีความทะยานอยากในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง แต่กลับเป็นทุกข์ใจกับอดีต เพราะไปจมอยู่กับอดีตที่เคยผิดพลาด ถ้าไปนึกถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาแล้ว จะทำให้ใจเราเศร้าหมอง ซ้ำร้ายกว่านั้น ยังวิตกกังวลกลัวไปถึงในอนาคตอีก จนกลายเป็นมะเร็งร้ายในอารมณ์ที่บั่นทอนสุขภาพจิต ถ้าเราอยากมีความสุขหลุดพ้นจากอารมณ์อันไม่น่าปรารถนาเราต้องรู้จักปลดปล่อยวาง ไม่ไปนึกคิดถึงมัน เปลี่ยนอารมณ์ไม่ได้นั้นให้มาเป็นอารมณ์ดีทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำความดี อย่าให้ใจว่างจากกุศลธรรม และดีที่สุดต้องหมั่นฝึกฝนอบรมใจ ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา แล้วเราจะพบกับความสุขที่แท้จริง

มีวาระแห่งพระพุทธภาสิตใน ดัณหาสูตร ความว่า

“ตณฺหยา นียติ โลโก

ตณฺหยา ปริกิสฺสติ

ตณฺหยา เอกธมฺมสฺส

สพฺเพว วสฺมนวฺคู

โลกอันตัณหาย่อมนำพาไป อันตัณหาย่อมผลักไสไป
โลกทั้งหมดเป็นไปตามอำนาจของธรรมอย่างหนึ่ง คือตัณหา”

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๕๓

ค้นหา คือความทะยานอยาก ที่ทำให้มนุษย์ต้อง
แสวงหากันไม่มีที่สิ้นสุด ชีวิตจึงไม่มีการหยุดนิ่ง ยิ่งแสวงหา
ยิ่งห่างไกลจากตัวตนที่แท้จริง จากลัทธิธรรมความเป็นจริง
แม้ได้สิ่งหนึ่งมาก็ยังไม่เพียงพอ ยังอยากได้ในสิ่งที่ดีกว่า ยิ่งๆ
ขึ้นไป การแสวงหาความพอใจในเบญจกามคุณ ยากที่จะทำให้
เต็มอิ่มได้ เรื่องนี้พระลัทธิมัลลปุทธเจ้าได้ตรัสถึงอดีตชาติของ
พระองค์เองให้พระภิกษุสงฆ์ฟังว่า

*ในยุคต้นกัป มีพระเจ้ามหาราชพระองค์หนึ่ง เสวยสิริ
ราชสมบัติเป็นบรมกษัตริย์ในยุคต้นๆ พระองค์ทรงมีพระราช-
โอรสพระนามว่าพระเจ้าโรชราช พระเจ้าโรชราชทรงมีพระราช-
โอรสพระนามว่า พระเจ้าวรโรชราช และมีการสืบสันตติวงศ์
ต่อมาอีก ๔ พระองค์ จนถึงยุคของพระเจ้ามันธราตุราช

พระเจ้ามันธราตุราชในสมัยนั้น คือพระบรมโพธิสัตว์
ของเรา ซึ่งมาบังเกิดเพื่อที่จะสั่งสมบารมีให้แก่วรรพ ท่านเป็นผู้
มีบุญญาธิการมาก เป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบุรณ์ด้วยรัตนะ ๓
มีอุทยานภาพแผ่ไปในทวีปใหญ่ทั้ง ๔ มีทวีปน้อย ๒,๐๐๐ เป็น
บริวาร ไม่มีผู้ใดบังอาจเป็นศัตรูกับพระองค์ เพราะทรงเอาชนะ

*มก. เล่ม ๕๘ หน้า ๗๒

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๕๘

ด้วยธรรม ทรงปกครองทวีปน้อยใหญ่โดยธรรม ให้มนุษย์มีศีล ๕ เป็นอยู่อย่างสะดวกสบายด้วยบุญของพระเจ้าจักรพรรดิ และบุญของพสกนิกรที่ประพฤดิธรรม

วันหนึ่ง ขณะทรงทอดสอบกำลังพระบารมีของพระองค์เอง ทรงปรบพระหัตถ์เพื่อเรียกฝนรัตนะ ทันใดนั่นเอง ห่าฝนรัตนะ ๓ ประการก็ตกลงมาจากอากาศ ทำให้ทั่วภาคพื้นปฐพีตารดาซาไปด้วยรัตนชาติสูงท่วมหัวเข่า เป็นสมบัติจักรพรรดิตักไม่พร่อง บรรดาสมบัติทั้งหมดที่มีอยู่บนโลกมนุษย์นี้ พระองค์ทรงมีชนิดที่ว่าเลิศที่สุด แต่พระองค์ก็ยังไม่พอพระทัยจึงตรัสถามมหาอำมาตย์ว่า

“สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลินในโลกนี้ เรามีพร้อมหมดแล้ว สุดยอดแห่งเบญจกามคุณทั้งหลายเราได้ครอบครองแล้ว ยังมีที่ใดอีก ที่จะยังความสำราญให้แก่เราได้ นอกเหนือจากในโลกมนุษย์นี้”

มหาอำมาตย์ขุนพลแก้วกราบทูลว่า “สววรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา พระเจ้าข้า น่ารื่นรมย์กว่าโลกมนุษย์นี้” พระองค์ทรงเห็นชอบด้วย จึงทรงจักรรัตนะพร้อมด้วยมหาอำมาตย์ข้าราชการบริพารเสด็จขึ้นสู่สววรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา เมื่อเสด็จไปถึง ท้าวมหาราชทั้ง ๔ เสด็จมาต้อนรับปฏิสันถารอย่างยิ่งใหญ่

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๕๕

มีโหรา เพราะพระบรมโพธิสัตว์ทรงมีบุญบารมีมาก ท้าวเธอทั้ง ๔ จึงทูลเชิญให้เถลิงสิริมหาสมบัติในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

แต่ถึงกระนั้น นานวันเข้า พระองค์ทรงเบื่อหน่ายในเบญจ-
กามคุณอันเป็นทิพยในชั้นจาตุมหาราชิกา จึงตรัสถามมหาราช
ทั้ง ๔ ว่า “ความสุขสำราญที่ยิ่งกว่าสวรรค์ชั้นนี้มีไหม”
ท้าวมหาราชตรัสตอบว่า “มีพระเจ้าข้า ชั้นดาวดึงส์นารีรรมย์
กว่านี้” พระองค์จึงอำลาท้าวมหาราชทั้งหลาย บ่ายหน้าไปยัง
ดาวดึงส์เทวโลก

เมื่อไปถึงดาวดึงส์เทวสถาน ท้าวลัkkalเทวราชพร้อมด้วย
เทพบุตรเทพธิดาผู้มีศักดิ์ใหญ่ทรงมาให้การต้อนรับปฏิสันถาร
ท้าวลัkkalทรงรู้ความประสงค์ของพระโพธิสัตว์ จึงแบ่งทิพย-
สมบัติในดาวดึงส์ให้ปกครองครึ่งหนึ่ง

ตั้งแต่นั้นมาพระโพธิสัตว์กับท้าวลัkkalเทวราชต่างเสวย
ทิพยสมบัติร่วมกัน พระโพธิสัตว์เสวยทิพยสมบัตินานถึง
๓ โกฎิ ๖ หมื่นปี ในระหว่างนี้ได้มีท้าวลัkkalเทวราชจุติและอุบัติ
ขึ้นใหม่ผ่านไปถึง ๓๖ พระองค์ ที่พระโพธิสัตว์สามารถเสวย
ทิพยสมบัตินานกว่าท้าวลัkkalทุกพระองค์ เพราะมนุษย์ในยุค
ต้นกัป มีอายุยืนเป็นอสงไขยปี

เมื่อพระโพธิสัตว์ได้รับความสุขสบายในเทวโลก ก็เกิด

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๑๐๐

ความทะยานอยากขึ้นอีก ประราธนาจะได้ความเป็นใหญ่แต่เพียงผู้เดียว ทรงมีดำริที่จะปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ทั้งหมด จึงคิดหาอุบายที่จะปลงพระชนม์พระอินทร์ แต่ไม่สามารถทำได้ ยิ่งคิดวonderยิ่งหมองคล้ำ ครั้นอยากจะทำเช่นนั้นแต่ทำไม่ได้ ทำให้รู้สึกอึดอัดพระทัย จึงเกิดโทสะอย่างแรงกล้าขึ้นภายในใจ ทันใดนั้นความชราภาพปรากฏขึ้นมา พระวรกายก็ซูบซีด เสร้าหมอง แล้วร่วงพลัดตกลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ลงไปยังพระราชอุทยานของพระองค์ทันที

นายอุทยานเห็นดังนั้นรีบนำความไปกราบทูลราชตระกูล ราชตระกูลพากันมาเข้าเฝ้า และจัดที่บรรทมถวายในพระราชอุทยาน พระโณปสีตรทรงได้สำนึก จึงให้ปาวประกาศไปทั่วทวีป ให้มหาชนมาฟังเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับพระองค์ เพื่อเป็นอุทาหรณ์ สอนใจแก่มหาชนว่า

“ท่านทั้งหลายจงดูเราผู้กำลังจะละสังขารไป เราได้เสวยมหาสมบัติจักรพรรดิตกไม่พรวง เสวยทิพยสมบัติทั้งในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาและชั้นดาวดึงส์อยู่ตลอดกาลนาน แต่ความปรารถนาในเบญจกามคุณก็ยังไม่เพียงพอ เรามีจิตคิดประทุษร้ายจึงพลัดตกลงมาอย่างน่าอนาถ ขอท่านทั้งหลายจงอย่าได้ขวนขวายในเบญจกามคุณเลย ขึ้นชื่อว่าเบญจกามคุณทั้งหลาย ทั้งในโลกนี้และในเทวโลก ยากที่จะทำให้เต็มอัมได้

ค้นหาไม่สิ้นสุด

๑๐๑

ของท่านทั้งหลายจงละตัณหาความทะยานอยาก แล้วประพฤติธรรมให้บริบูรณ์เถิด จะได้มีสุคติภพอันวิเศษเป็นที่ไป” เมื่อสิ้นสุดพระโอวาท พระโพธิสัตว์ก็สรวรรคตและเสด็จไปตามยถากรรมของพระองค์

จะเห็นได้ว่า ตัณหาความทะยานอยากนั้นเป็นภัยและเป็นทุกข์ใหญ่หลวง ที่ทำให้ผู้มีบุญตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลายต้องตกอยู่ในวังวนของสังสารวัฏ ต้องเวียนว่ายตายเกิดกันรำไปไม่มีวันสิ้นสุด พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้เราละตัณหาความทะยานอยาก ให้มีความสันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ จะได้ไม่ตกเป็นทาสของตัณหา เพราะตัณหาเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้อยู่ในภพสาม จะหลุดจะพ้นได้ต้องสละ ปล่อยวาง ไม่ยึดติดในสรรพสิ่งและสรรพสัตว์ทั้งหลาย แต่มีใจมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพานเท่านั้น

เราเป็นนักสร้างบารมี ต้องตระหนักในเรื่องนี้ให้มากๆ ไม่เช่นนั้นแล้วเป้าหมายชีวิตของเราอาจเบี่ยงเบนได้ แต่เดิมว่าจะมาสร้างบารมีเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง แต่ครั้นไปเจอสิ่งยั่ววนที่ทำให้เราพึงพอใจ ทำให้เผลอไปติดกับสิ่งไร้สาระไปเพลิดเพลินกับเบญจกามคุณทั้งห้า อย่างนี้จะทำให้เราเสียเวลาเสียบุญบารมี และเสียโอกาสดีๆ ในการสร้างบารมี เพราะฉะนั้นนับแต่นี้ต่อไปขออย่าได้ประมาทกันทุกคน

๑๒

แสดงตน
เมื่อถึงกาลอันควร

การปกปิดตน เมื่อยังไม่ถึงกาลอันควรเป็นการดี
การปกปิดสิ่งที่เป็นความลับเอาไว้ไม่แพร่พรายเป็นการดี
การเปิดเผยความลับบัณฑิตไม่สรรเสริญ

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๔

ผู้คนส่วนใหญ่ มักปรารถนาที่จะเป็นคนสำคัญ อยากเป็นคนที่มีคุณค่าในสายตาของผู้อื่น และอยากเป็นที่รู้จักของมหาชน ด้วยความปรารถนาตัวเอง บางคนถึงกับยอมเป็นคนป่วยคนพิการ เพื่อจะได้รับความเมตตาสงสาร ความเห็นอกเห็นใจ และเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น แต่บางทีความปรารถนาก็เป็นแรงบันดาลใจที่ผลักดันให้บุคคลธรรมดา กลายมาเป็นบุคคลสำคัญของโลกได้ ความใฝ่ฝันดังกล่าว ทำให้มนุษย์มีวิริยอุตสาหะสามารถประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังได้ รวมไปถึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจอีกด้วย ตราบใดที่ยังมีความหวังอยู่ เมื่อนั้นความสำเร็จในการทำงาน รวมถึงงานทางใจ ที่ต้องทำด้วยการเจริญสมาธิภาวนา ย่อมจะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

มีธรรมภาษิตใน ปัญจบัณฑิตชาดก ความว่า

“คุยฺหสฺส ทิ คุยฺหเมว สาธุ
น ทิ คุยฺหสฺส ปสฺตถมาวิกมมํ
อนิพฺพนุนตาย สหะยฺย อีโร
นิพฺพนุนตฺถาว ยถาสฺขํ ภณะยฺย

การปกปิดความลับเอาไว้ นั่นแหละ เป็นความดี การเปิดเผยความลับ บัณฑิตไม่สรรเสริญเลย นักปราชญ์พึงอดกลั้นไว้ ในเมื่อประโยชน์ยังไม่สำเร็จ เมื่อประโยชน์

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๕

สำเร็จแล้ว ฟังกล่าวตามสบาย”

การรู้จักความเหมาะสมและไม่ควรนี้ เป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญ บางเรื่องเราสามารถแสดงชี้แจงบอกกล่าวได้ แต่บางเรื่องแม้ไม่ใช่ความลับ แต่ต้องรอจังหวะ บางครั้งจำเป็นต้องปกปิดไว้ก่อน จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร จึงค่อยเปิดเผย ไม่เช่นนั้นอาจเกิดโทษได้ ดังนั้นการรู้จักพิจารณาไตร่ตรอง ล้ำรวมระวัง แสดงตัวให้เหมาะสมในกาลอันควร จะทำให้เราปลอดภัย เมื่อใดถึงเวลา จึงแสดงตนและปฏิบัติให้เหมาะสมกับฐานะ เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระบรมศาสดาได้กล่าวถึงอดีตชาติของพระสารีบุตร ที่ครั้งหนึ่งเคยเกิดเป็นม้าอาชาไนยว่า

*ในอดีตกาล พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี มีพ่อค้าม้าคนหนึ่งนำม้า ๕๐๐ ตัว มาจากอุตตรา-ปถชนบท เพื่อนำไปขายในกรุงพาราณสี ขณะเดินทาง ได้ไปขอแวะพักบ้านหญิงชราคนหนึ่ง ซึ่งเป็นเศรษฐีตักยาก โดยขอเช่าบ้านเป็นที่พักชั่วคราว คืนนั้นเองนางม้าคลอดลูกออกมาตัวหนึ่งเป็นม้าอาชาไนย พ่อค้าม้าพักอยู่ถึง ๓ ราตรี หญิงชราได้ขอเงินค่าเช่าเพียงครึ่งหนึ่งกับม้าอาชาไนยตัวนั้น พ่อค้าม้ายินดีจ่ายเงินตามนั้น

*มก. เล่ม ๕๔ หน้า ๓๒

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๖

หญิงชราเลี้ยงลูกม้าอาชาไนยเสมือนลูกของตน แต่ให้กินได้แค่ข้าวเปลือกและหญ้าที่ม้าชาวบ้านกินเหลือไว้ตามประสาคนยากจน จนลูกม้าอาชาไนยเจริญเติบโตขึ้น ต่อมาเมื่อพ่อค้ากลุ่มหนึ่งได้นำม้า ๕๐๐ ตัว มาขอพักที่บ้านหญิงชรานั้น ครั้นฝูงม้าทั้ง ๕๐๐ ตัว เข้ามาใกล้บ้านหลังนั้น ได้กลิ่นของม้าอาชาไนย จึงเกิดความย่ำเกรงตามสัญชาตญาณ ไม่กล้าเข้าไปในบ้านนั้นแม้แต่ตัวเดียว พ่อค้าม้าจึงถามหญิงชราว่า ในบ้านนี้มีม้าอยู่บ้างไหมหญิงชราตอบว่ามีม้าอยู่ตัวหนึ่งที่เรเลี้ยงไว้แต่เวลานี้ยังไม่อยู่ ตอนเย็นจึงจะกลับ

พ่อค้าม้าจัดให้ม้าของตนพักนอกบ้าน แล้วคอยดูการกลับมาของม้าตัวประเสริฐ ครั้นตกเย็นพ่อค้าเห็นลักษณะอันสมบูรณ์ของม้า รู้ทันทีว่านี่เป็นม้าอาชาไนย จึงขอซื้อจากหญิงชราด้วยทรัพย์จำนวนมาก โดยรับปากว่าจะเลี้ยงดูให้เป็นอย่างดี จะให้อยู่อย่างผาสุกยิ่งกว่าที่หญิงชราเลี้ยง หญิงชราฟังดังนั้น ก็ยอมขายให้ พ่อค้าม้าวางถุงทรัพย์ ๖ ถุงๆ ละพันตำลึงไว้ที่เท้าทั้ง ๔ ของม้าอาชาไนย ไว้ทางหางและทางศีรษะอีกข้างละถุง แล้วส่งมอบให้หญิงชราอยู่เบื้องหน้าม้าอาชาไนย

ม้าอาชาไนยมองดูหญิงชราผู้เป็นประดุจมารดา พลันน้ำตาไหลนองทั้งสองข้าง หญิงชราเห็นดังนั้นก็ร้องไห้ เอามือลูบหลังม้าอาชาไนย แล้วปลอบใจว่า “ลูกเอ๋ย แม่เลี้ยงเจ้ามา

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๗

ด้วยความรักเสมือนลูกที่เกิดในอุทร เจ้าต้องอยู่อย่างลำบาก ตามประสายาก เจ้าจึงไปอยู่กับพ่อค้าผู้มีฐานะท่านนี้เถิด เขาจะบำรุงให้เจ้าได้รับความสุขสำราญยิ่งกว่าอยู่กับแม่อีก” ม้าอาชาไนยฟังดังนั้น รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ควร จึงแสดงความเคารพต่อหญิงชรา แล้วลาจากไปอยู่กับพ่อค้า

ครั้นพ่อค้าออกเดินทางไปถึงอีกตำบลหนึ่ง คิดจะทดสอบม้าอาชาไนย จึงให้เอารำต๋มเทลงในรางให้กิน ม้าอาชาไนยไม่ยอมกิน เพราะรู้ว่าเป็นของไม่สมควรแก่ตน พ่อค้านั้นรู้สึกแปลกใจ จึงถามว่า “เจ้าเคยกินหญ้าที่เป็นเดนและรำต๋มกับข้าวตังมาแล้ว รำต๋มนี้เป็นอาหารที่เจ้าคุ้นเคย เหตุไรเจ้าจึงไม่ยอมกิน” ม้าอาชาไนยตอบว่า “นาย ในที่ใดที่คนทั้งหลายยังไม่รู้จักข้าพเจ้าว่า มีชาติ ตระกูล กิริยา มารยาทอย่างไร ในที่นั้น ข้าพเจ้าก็ไม่แสดงตน ได้กินข้าวตังและรำต๋มเป็นอาหาร แต่บัดนี้ ท่านรู้แล้วว่า ข้าพเจ้าเป็นม้าเช่นไร เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงไม่ยอมบริโภคของไม่คู่ควรแก่ตน”

พ่อค้าฟังดังนั้น จึงพลอบเอาใจว่า “ขอท่านอย่าโกรธเลย เราทำเช่นนี้เพื่อจะทดลองดูเท่านั้น” จากนั้น พ่อค้ารีบจัดอาหารมีรสโอชาปานดังอาหารสำหรับเสวยของพระราชามหากษัตริย์ให้ม้าอาชาไนยบริโภค แล้วพาเข้าสู่กรุงพาราณสี

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๘

ครั้นถึงท้องพระลานหลวง พ่อคำให้ม้าทั้ง ๕๐๐ อยู่ทาง
หนึ่ง จากนั้นกั้นม่านชิงเพดานปูลาดด้วยเครื่องลาดอันมีค่า
ให้ม้าอาชาไนยพักอยู่ในที่ใกล้ๆ กัน เมื่อพระเจ้าพาราณสีเสด็จ
มาทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสถามว่า “เหตุไรม้าทั้งปวงกับม้าตัว
นี้จึงมีที่พักแตกต่างกัน” พ่อคำม้ากราบทูลว่า “เพราะม้าตัวนี้
เป็นม้าอาชาไนย”

พระเจ้าพาราณสีทรงให้ทดสอบดูว่าม้าอาชาไนยจะมี
กำลังวิ่งไวสักเพียงใด โดยรับสั่งให้วิ่งรอบพระลานหลวง เมื่อ
พ่อคำม้าขึ้นขี่ม้า แล้วให้วิ่งรอบพระลานหลวง ด้วยกำลังเร็ว
ของม้าอาชาไนย ภาพที่เห็นเสมือนมีม้านับพันตัววิ่งเรียงราย
ต่อเนื่องกันเป็นแถวไปโดยรอบ เมื่อวิ่งโดยเพิ่มความเร็วขึ้นไปอีก
ก็ไม่มีผู้ใดเห็นตัวม้าอาชาไนย เห็นแต่ผ้าแดงโบกสะบัดที่คาด
เอวของพ่อคำม้าเท่านั้น

จากนั้น พ่อคำได้ให้ม้าวิ่งไปบนผิวน้ำและบนใบบัวถวาย
พระเจ้าพาราณสีให้ทอดพระเนตรพร้อมทั้งมหาชนที่มาดูกัน
อย่างเนืองแน่น เมื่อผ่านการทดสอบแล้ว จึงลงจากหลังม้า
ยืนอยู่ในที่เฉพาะพระพักตร์พระราชา เหยียดฝ่ามือออกไป
เรียกม้าอาชาไนยให้วิ่งไปในอากาศ พระมหากษัตริย์เห็นเช่นนั้น
ทรงอัศจรรย์ใจยิ่งนัก จึงพระราชทานตำแหน่งอุปราชให้แก่
พ่อคำม้า พร้อมอภิเษกม้านั้นให้เป็นม้ามงคลอาชาไนยคู่บารมี

แสดงตนเมื่อถึงกาลอันควร

๑๐๕

ของพระองค์

นอกจากนั้น พระองค์ทรงพระราชทานที่อยู่อันวิจิตร มีพื้นปูลาดด้วยเครื่องอลังการอันหาค่าไม่ได้ เบื้องบนดาดด้วย เพดานอันวิจิตรด้วยดาวทอง ห้อยพวงมาลาทอง และของหอม ต่างๆ ประพรมด้วยเครื่องหอม ๓ ประการ ตามประทีปน้ำมัน หอมไว้เป็นนิตย์ ตั้งกระถางทองคำไว้สำหรับเป็นที่ขบถายของ ม้าอาชาไนย ทรงพระราชทานกระยาหารที่พระองค์เสวยให้ ม้าอาชาไนยบริโภคนเป็นนิตย์ ตั้งแต่นั้นมา ราชสมบัติทั้งสิ้นใน ชมพูทวีปเสมือนอยู่ในเงื้อมพระหัตถ์ของพระเจ้าพาราณสี เพราะม้าอาชาไนยเป็นม้ามามีบุญมากนำสิริมหาสมบัติมาให้ แม้ภัยพาลปัจฉามิตร ก็ไม่มีมากล้ำกรายแม้เพียงน้อยนิด

จะเห็นได้ว่า เรื่องเกี่ยวกับความควรและไม่ควรนี้ เป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าเรารู้จักกาลที่ควรถ่อมตน และกาลที่ควร แสดงตน ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ไพศาลจะบังเกิดขึ้นกับเรา ถ้าทำ ทุกอย่างได้อย่างพอเหมาะพอดี เราจะได้ดี มีทั้งทรัพย์สิน ทั้งเกียรติยศชื่อเสียง และความสำเริงสมปรารถนาก็จะเกิดขึ้น แม้ในเรื่องการปฏิบัติธรรม ถ้ามีความพอดี เราจะสมปรารถนา ได้เข้าถึงพระรัตนตรัยกันอย่างแน่นอน

ค ว า ม โ ก ร ธ ท ำ ใ ห้ เ ลื ย ป ร ะ โ ย ช น์

คนผู้โกรธย่อมประพฤติกในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ย่อม
ไม่รู้จักความเจริญ ย่อมมีภัยที่เกิดขึ้นแล้วในภายใน แต่คน
ผู้โกรธนั้นย่อมไม่รู้สึก เพราะคนโกรธย่อมไม่รู้orroด ไม่เห็นธรรม
และย่อมขาดสติ จึงพลั้งพลาดไปก่อกรรมทำเข็ญ ภายหลัง
เมื่อหายโกรธแล้ว เขาย่อมเดือดร้อนเหมือนถูกไฟไหม้

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๒

การเอาชนะใจผู้อื่นด้วยความดีเป็นสิ่งที่บัณฑิตนักปราชญ์
ประพฤติกัน เช่นเดียวกับการเอาชนะคนมักโกรธด้วยความ
ไมโกรธตอบ ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความละมุนละม่อม รู้จัก
ประนีประนอมเพื่อให้เกิดสันติ เมื่อสันติสุขเกิดขึ้นในใจของ
ทุกฝ่าย ก็จะมีการขยายแบ่งปันความสุขซึ่งกันและกัน สันติภาพ
ย่อมบังเกิดขึ้น สันติภาพโลกจะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อนุชนทุกคน
เข้าถึงสันติสุขภายใน ซึ่งสันติสุขภายในที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นเมื่อ
ใจหยุดนิ่ง หยุดนิ่งสนิทอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ดังนั้น
การเจริญสมาธิภาวนา เพื่อให้เข้าถึงสันติสุขภายใน เข้าถึง
พระรัตนตรัยภายใน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งสำหรับพวกเราและ
ชาวโลกด้วย

มีวาระแห่งพุทธภาษิตใน โภธนาสูตร ความว่า

“กุทุโธ อตถํ น ชานาติ	กุทุโธ ธมมํ น ปสฺสติ
อนุธตมํ ตทา โหติ	ยํ โโกโธ สหเต นรํ
ยํ กุทุโธ อุปรโรเธติ	สฺสกรํ วีย ทฺสกรํ
ปจฺฉา โส วิคเต โโกเธ	อคฺคิทฺทโธว ตปฺปติ

คนผู้โกรธย่อมไม่รู้ลึก คนโกรธย่อมไม่รู้รอบรู้ ไม่เห็น
ธรรม ความโกรธย่อมครอบงำารชนในขณะใด ความมืดตื้อ
ย่อมมีในขณะนั้น คนผู้โกรธย่อมก่อกรรมที่ทำได้ยากเหมือน

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๓

ทำได้ง่าย ภายหลังเมื่อหายโกรธแล้ว เขาย่อมเดือดร้อนเหมือนถูกไฟไหม้”

ความโกรธเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นประดุจไฟที่คอยเผาผลาญตนเอง ยิ่งถ้าเกิดความโกรธแล้วระงับอารมณ์ไว้ไม่อยู่ ก็จะทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท อาจถึงเข่นฆ่ากัน หรือทำลายข้าวของ เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และหากอาฆาตพยาบาทกันก็จะเป็นการผูกเวรกันต่อไปอีก ถ้าเราไม่รู้เท่าทันอารมณ์โกรธ ผลร้ายมักจะเกิดขึ้นเสมอไม่ว่าอย่างใดก็อย่างหนึ่ง ดังเช่นเรื่องของชายผู้มักโกรธคนหนึ่ง ที่ต้องเสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไป และยังมีทุกข์ตามมาอีก พระบรมศาสดาทรงยกเรื่องนี้ขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์ เพื่ออบรมสั่งสอนพระภิกษุให้พึงสังวร จะได้สำรวมระวัง และเห็นโทษภัยในความเป็นผู้มักโกรธ

*ครั้งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์ถือกำเนิดเป็นมาณพหนุ่มผู้มีปัญญา สำเร็จการศึกษาในทุกศาสตร์จากเมืองตักสิลา ท่านเป็นผู้มีดวงปัญญาสว่าง รู้ว่าศาสตร์ในทางโลกนั้น ไม่สามารถทำให้พ้นทุกข์ได้ จึงตัดสินใจออกบวช เพื่อศึกษาศาสตร์ทางธรรม โดยบวชเป็นดาบส

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๔

บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่าหิมพานต์ จนได้บรรลุฌานสมาบัติ ต่อมาได้มาพำนักอยู่ในพระราชอุทยานในกรุงพาราณสี

รุ่งเช้าท่านได้เข้าไปภิกขาจารในเมือง พระราชาเมืองพาราณสีทอดพระเนตรเห็นทรงเลื่อมใส จึงโปรดให้นิมนต์เข้าไปฉันในพระราชวัง แล้วอาราธนาให้จำพรรษาอยู่ในพระราชอุทยานนั้น พระดาบสรับอาราธนา พระราชาเสด็จไปอุปัฏฐากวันละครั้ง และได้รับโอวาทจากพระดาบสว่า

“ธรรมตามหากษัตริย์ต้องเป็นผู้ไม่มักโกรธ ต้องละเว้นอคติ ๔ และไม่ควรประมาทในการประพฤติดุริยธรรม ควรประกอบด้วยขันติธรรม มีเมตตากรุณาในประชาราษฎร์ทั้งปวง และครอบครองราชสมบัติโดยชอบธรรม” พระดาบสมักตอกย้ำประโยคกับพระราชาทุกครั้งก่อนที่จะจากกันว่า “ขอพระองค์อย่าได้ทรงพระพิโรธต่อผู้ที่โกรธต่อพระองค์เลย เพราะพระมหากษัตริย์เป็นผู้ให้ความสงบร่มเย็นแก่ปวงประชา ถ้าพระองค์พิโรธแล้ว พลศนิกรจะได้ที่พึ่งแต่ที่ไหน แม้ความเป็นผู้นำเคารพสักการบูชาของพระองค์ก็จะเสื่อมถอย อาตมภาพขอถวายพระพร”

พระเจ้าพาราณสีทรงเลื่อมใสมาก ยกย่องเทิดทูนพระดาบสเป็นพระอาจารย์ส่วนตัวพระองค์ และพระราชทาน

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๕

ปัจฉัยไทยธรรมมีค่ากว่าแสนกหาปณะ ทว่าพระดาบสเป็นผู้
มักน้อยสันโดษ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพย์ จึงไม่ยินดี
ที่จะรับ ท่านพักอยู่ในพระราชอุทยานนานถึง ๑๒ ปี แล้วมีดำริ
ว่า “เราควรไปโปรดมหาชนตามชนบทบ้าง เพื่อให้ผู้มีบุญได้
รู้จักวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง จะได้มีสุคติโลกสวรรค์เป็นทิไป”
จึงฝากให้นายอุทยานไปกราบทูลพระเจ้าพาราณสี แล้วออก
จากพระราชอุทยานไป

เมื่อไปถึงแม่น้ำแห่งหนึ่งซึ่งมีนายเรือจ้างคนหนึ่งรออยู่
เขาชื่อว่า อวาริยปิตา เป็นคนมีสันดานหยาบ ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี
เมื่อจะส่งคนข้ามฟากก็ไม่เรียกค่าจ้างก่อน ต่อเมื่อส่งถึงฟากแล้ว
จึงเรียกค่าจ้างภายหลัง บ่อยครั้งที่เขาไม่ได้ค่าจ้างตามที่ต้องการ
จึงเกิดการทะเลาะวิวาทชกต่อยกับผู้โดยสาร ดังนี้แล้ว นอกจาก
จะเป็นผู้ไม่เจริญด้วยทรัพย์ ยังเป็นผู้มากด้วยการผูกเวรอีกด้วย

เมื่อพระดาบสตรวจตราดูอุปนิสัยของเขาแล้ว เห็นสิ่งที่ไม่
ใช่ประโยชน์ที่มักเกิดขึ้นกับเขา จึงมีมหากรุณาที่จะสงเคราะห์
ได้वानให้เขาพายเรือข้ามฟากไปส่ง นายเรือถามว่า “ท่านเป็น
นักบวช ท่านมีค่าจ้างจะให้เราหรือ” ดาบสตอบว่า “เรามีค่าจ้าง
ที่ประเสริฐยิ่งกว่าทรัพย์จะให้ เราจะบอกทางเสียทรัพย์และทาง
ได้ทรัพย์ให้แก่ท่าน” จากนั้นเขาก็พาพระดาบสข้ามฟาก

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๖

ครั้นส่งถึงอีกฝั่งแล้ว เขาทวงถามค่าจ้าง ด้วยคาดหวังว่าจะได้สิ่งของเป็นเครื่องตอบแทนที่มีค่ามากกว่าเงินทอง แต่พระดาบสกล่าวให้ธรรมทานว่า “ดูก่อนพ่อ หากท่านหวังความเจริญในอาชีพนี้อ ท่านจงตกลงราคาค่าจ้างจากคนโดยสารก่อนที่จะข้ามฝาก เพื่อให้เป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่าย จึงจะเป็นการดีจะได้ไม่ต้องมาทะเลาะกัน ทำให้หลายๆ ครั้งที่ท่านไม่ได้ทรัพย์ เพราะมีการทะเลาะกันเป็นเหตุเสียแล้ว” แม้เขาจะพอรู้ว่คำสอนนั้นดี แต่เนื่องจากเป็นคนที่มีจิตใจหยาบทราม จึงมุ่งเอาแต่ทรัพย์ไม่เอาคำสอน คิดในใจว่า เมื่อดาบสสอนเราแล้ว เราคงจะได้สิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งจากท่าน

พระดาบสรู้ว่าจิตของเขายังไม่พร้อมที่จะเปิดรับ เพราะมีความหมองของกิเลสคือความมักโกรธหนาแน่นอยู่ จึงมีจิตอนุเคราะห์ กล่าวต่อไปว่า “ดูก่อนนายเรือจ้าง เราจะให้หนทางสวรรค์แก่ท่าน เพื่อที่ท่านจะได้พ้นจากอบาย ขอให้ท่านจงมีสติระงับความโกรธ ไม่ว่าจะเป็นในบ้านหรือในป่า จะเป็นทางน้ำหรือทางบกก็ตาม ท่านอย่าได้โกรธผู้ใด เป็นอันขาด ครั้นท่านปฏิบัติแล้ว ความเจริญจักมีแก่ท่าน”

ธรรมดาของคนมักโกรธ มักมีดวงปัญญามืดบอด นายเรือหาได้เชื่อฟังไม่ ทวงถามค่าจ้างว่า “ท่านจะให้ทรัพย์แก่

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๓

เราหรือไม่” ดาบสตอบว่า “สิ่งที่เราให้แก่ท่านนั้น มีค่ามากกว่าทรัพย์สินเสียอีก เพราะเป็นประโยชน์ใหญ่ในสัมปรายภพของท่านเอง ค่าจ้างคือสิ่งที่เราล้างสอนนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ท่านตลอดกาลนาน” นายเรือจึงแสดงความฉุนเฉียวบริภาษว่า “เราไม่ต้องการถ้อยคำ เราจะเอาทรัพย์สิน” พระดาบสมีความอดทนพรั่งสอนต่อว่า “ขอท่านจงมีสติเถิด อย่าให้ความโกรธเผาผลาญท่านเลย ท่านจงระงับโทสะที่เป็นเหมือนเพชรฆาตประหารตัวท่านเองเถิด”

เขาโกรธจัดจนระงับอารมณ์ไม่ได้ จึงผลักพระดาบสให้ล้มลงที่ริมฝั่งแม่น้ำ แล้วชกต่อยพระดาบส พระดาบสผู้มีฤทธิ์ไม่ปรารถนาจะทำร้ายใคร ท่านจึงไม่ต่อสู้ ขณะเดียวกันนั่นเอง ภรรยาของเขากำลังนำอาหารมาให้ เห็นสามีกำลังทำร้ายพระดาบส จึงรีบเข้าไปห้าม เขาพาลไปตบตีภรรยาซึ่งมีครรภ์แก่อีก ทำให้บุตรในครรภ์แท้งไป ผู้คนกลุ่มหนึ่ง เห็นเหตุการณ์นั้นกรูกันเข้ามาขวาง จับเขาซ้อมจนกระทั่งช็อกเลือด แล้วจับมัดตัวไปถวายพระราชา พระเจ้าพาราณสีทรงพระพิโรธมาก แต่พระดาบสห้ามปรามไว้ พระองค์จึงลงอาญาตามสมควรแก่โทษ

พระบรมศาสดาตรัสเรื่องนี้แล้วทรงสอนว่า เพราะความโกรธยังความพินาศให้กับคนแฉงเรื่อนั้น สำหรับกับข้าว

ความโกรธทำให้เสียประโยชน์

๑๑๘

แตกกระจาย บุตรในครรภ์ต้องแท้งไป คนแจวเรือนั้นต้องสูญเสีย
ประโยชน์ที่จะพึงได้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ภิกษุทั้งหลาย
ได้ธรรมสังเวช จึงได้บรรลุโสดาปัตติผลในเวลาจบพระธรรม-
เทศนานั่นเอง

เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกท่านมองเห็นทุกข์เห็นโทษของ
ความโกรธไว้ให้ดี จะหาคุณประโยชน์แม้น้อยนิดจากความโกรธ
ไม่ได้เลย เหมือนเสาแสงสว่างหาน้ำในกลางทะเลทราย ต้องพบ
แต่ความแห้งแล้ง เราควรฝึกฝนตนให้เป็นคนชุ่มฉ่ำด้วยกระแส
แห่งเมตตาจิต มีขันติธรรมอยู่ในใจ เมื่อมีเรื่องมากระทบ
อย่าให้กระเทือนเข้าไปในใจ ให้ใจใสๆ อย่าให้ขุ่นมัว เอาชนะ
ความโกรธให้ได้ แล้วเราจะเป็นผู้ชนะที่แท้จริงตลอดกาล

แ ก้ ว ม ณี ไ ม่ มี ห ม อ ง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

หากคนพวกอื่นจะฟังกล่าวติเรา ติพระธรรม ติพระสงฆ์ก็ตาม

เธอทั้งหลายไม่ควรอาฆาต

ไม่ควรโทมนัสน้อยใจ

ไม่ควรแค่นใจในคนเหล่านั้น

แก้วมณีไม่มีหมอง

๑๒๑

ในยุคที่คนมีคุณธรรมน้อยลง ทำให้สิ่งแวดล้อมที่ดีต้องเสื่อมลงตามไปด้วย แต่ถึงแม้เราจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี คนส่วนใหญ่ไม่มีศีล ใช้ว่าเราจะต้องไม่มีศีลตามไปด้วย ธรรมดา อ้อยแม้ถูกหีบย่อมไม่ทิ้งรสหวาน บัณฑิตแม้ถูกบีบคั้นกดดัน ย่อมยังคงรักษาคุณความดีไว้ได้เสมอ เพราะบัณฑิตมีเป้าหมายชีวิตที่ถูกต้อง มีมโนปณิธานที่แน่วแน่ มีอุดมการณ์ที่มั่นคง ไม่แปรเปลี่ยนไปตามลมปากใคร ใครจะมาลั่นกลอนคุณธรรม ไม่ได้ ไม่ว่าจะถูกตำว่า กลั่นแกล้ง รังแก ใส่ร้ายป้ายสีอย่างไร คุณธรรมก็ตาม ยังคงประกอบด้วยเมตตาและขันติธรรม ไม่รู้ไม่เห็น ทำแต่ความดีเรื่อยไป นี่คือจุดยืนของบัณฑิตที่ฝึกใจมาแล้ว การฝึกใจให้หยุดนิ่งจะทำให้เราเป็นคนหนักแน่นมั่นคงไม่หวั่นไหวไปตามโลกธรรมที่ผันผวน เพราะฉะนั้นให้หมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งกันทุกคน

มีวาระแห่งพุทโธวาทโน พรหมชาลสูตร ความว่า

“มมํ วา ภิกขเว ปเร อวณฺณํ ภาเสยฺยํ ธมฺมสฺส วา
อวณฺณํ ภาเสยฺยํ สงฺฆสฺส วา อวณฺณํ ภาเสยฺยํ ตตฺถ ตุมฺहेหิ
น อาฆาโต น อปฺจโย น เจตโส อนภิริทฺธิ กรณียา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากคนพวกอื่นจะพึงกล่าวติเรา
ติพระธรรม ติพระสงฆ์ก็ตาม เธอทั้งหลายไม่ควรอาฆาต
ไม่ควรโทมนัสน้อยใจ ไม่ควรแค้นใจในคนเหล่านั้น”

แก้วมณีไม่มีหมอง

๑๒๒

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าทรงสอนสาวกพุทธบริษัท ไม่ให้มีความโกรธเคืองอาฆาตพยาบาทในผู้ไม่รู้ ที่มากล่าวติเตียนพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะจะเป็นเหตุให้ใจชุ่มนัวเมื่อใจชุ่มนัวไม่ผ่องใส อกุศลธรรมจะได้ช้อง เรื่องร้ายๆ ที่ไม่ดีก็จะหลั่งไหลเข้ามาจากเรื่องเล็กก็กลายเป็นเรื่องใหญ่จากเรื่องร้ายก็จะยิ่งหนักขึ้น พระพุทฺธองค์ทรงปรารภถึงเรื่องที่พระองค์ถูกใส่ร้ายป้ายสี แต่พระองค์ก็ไม่หวั่นไหว ทรงนิ่งด้วยอุเบกขา ในที่สุดทุกอย่างก็สงบเรียบร้อยลงด้วยดี

*ในครั้งพุทธกาล เหล่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย กระทำสักการบูชา ทำความเคารพนับถือ กระทำความยำเกรงในพระพุทฺธองค์ พระพุทฺธองค์นั้นทรงได้จิวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภลัชบริวารอยู่เป็นนิตย์ แม้ภิกษุสงฆ์ต่างได้รับการสักการบูชา ได้รับการเคารพนับถือยำเกรง และยังได้รับการบำรุงอุปฐากด้วยจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ ยารักษาโรคจากเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอีกด้วย

เมื่อลามาสักการะซึ่งเป็นเปรียบประดุกห้วงน้ำใหญ่จากแม่น้ำใหญ่ทั้ง ๕ สาย เกิดขึ้นกับพระผู้มีพระภาคเจ้าและหมู่

แก้วมณีไม่มีหมอง

๑๒๓

พระภิกษุสงฆ์เช่นนี้ ย่อมทำให้พวกเดียรฉัตรซึ่งเป็นนักบวชนอก พระพุทธศาสนาต้องเสื่อมจากลาภ หมดความเคารพนับถือ หมดรัศมี ประดุจแมลงหึ่งห้อยสิ้นแสงเมื่อถูกพระอาทิตย์อุทัย สาดส่อง ด้วยเหตุนี้ พวกเดียรฉัตรจึงประชุมหารือกันเพื่อใส่ร้าย พระพุทธองค์

ในที่สุดได้สร้างเรื่องว่าอุปัฏฐายิกาของพวกตนถูกฆ่าตาย แล้วหมกศพไว้ในพุ่มไม้ใกล้กับพระคันธกุฎีของพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งอันที่จริงพวกเดียรฉัตรได้ส่งอุปัฏฐายิกาของตนให้เข้าไปใน วัดพระเชตวันช่วงเย็น โดยให้เดินสวนทางกับมหาชนที่กำลัง เดินทางกลับ หลังจากการฟังธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วให้เลยไปพักในอารามของอัญญเดียรฉัตรใกล้กับวัดพระเชตวัน ทุกเช้าตรู่ก็ให้ทำทิวาออกจากวัดพระเชตวันโดยให้เดินสวนทาง กับมหาชนอีกเช่นกัน และเมื่อมีใครถามก็ให้ตอบว่า นางอยู่ใน พระคันธกุฎีเดียวกันกับพระสมณโคดม

ผ่านไปได้ ๒-๓ วัน พวกอัญญเดียรฉัตรก็ได้ว่าจ้างนักเลง สุราให้ไปฆ่านาง แล้วให้หมกร่างของนางไว้ระหว่างกองหยากเยื่อ ใกล้ๆ พระคันธกุฎีของพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อแผนกล้นเกล้า สำเร็จไประดับหนึ่ง พวกอัญญเดียรฉัตรพากันทำที่ค้นหาทั่ว ทั้งเมืองว่า พวกเราไม่เห็นอุปัฏฐายิกาของเรา จากนั้นพากันไป กราบทูลพระราชาว่าคนของตนหายไป เมื่อพระราชาตรัสถามว่า

แก้วณิไม่มีหมอง

๑๒๔

“พวกท่านสงสัยใคร่ละ” พวกเดียรถียกราบทูลว่า “ทุกวันที่ผ่านมานางเข้าไปอยู่ในวัดเซตวัน และที่พระเซตวันนั้นพวกข้าพระองค์ยังไม่ได้ค้นดูเลย” พระราชาจึงทรงอนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตจากพระราชาแล้ว ก็พาอุปัฏฐากของตนไปค้นหาในวัดพระเซตวัน เห็นศพของนางอยู่ในกองขยะดอกไม้ เมื่อค้นหาเจอแล้ว ก็รีบไปกราบทูลพระราชาทันที

ด้วยเหตุนี้ มหาชนที่อินทรียังอ่อนนุญก็เชื่อข่าวลือนี้ว่าเป็นฝีมือของคนในพระพุทธานุศาสน์ ส่วนผู้ที่มิปัญญา มีอินทรีแย่งลักก็ไม่เชื่อ พระราชาจึงสั่งให้คนไปสืบดู ในที่สุดก็รู้ว่าเป็นฝีมือของพวกเดียรถียที่ฆ่านาง เพราะความแตกตรางที่พวกนักเลงเมาเหล้าแล้วปลั่งปากพุดออกมา พระราชามีราชโองการให้จับพวกเดียรถียและนักเลงทั้งหมดไปประจานรอบเมือง เพื่อเปลื้องคำครหาใส่ร้ายป้ายสีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สำหรับพระพุทธองค์นั้นทรงนิ่งเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตรัสสอนภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไม่มีผู้ใดจะทำความเศร้าหมองให้เกิดแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ เหมือนกับบุคคลไม่อาจทำความเศร้าหมองให้เกิดแก่ดวงแก้วมณิ” แล้วทรงตรัสเล่าเรื่องในอดีตเป็นอุปมาอุปไมยให้ภิกษุทั้งหลาย ฟังถึงสุกรกลุ่มหนึ่งที่พยายามทำแก้วมณิให้เศร้าหมอง แต่ไม่อาจทำได้สำเร็จ เรื่องมีอยู่ว่า

แก้วมณีไม่มีหมอง

๑๒๕

ในอดีตกาล ครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์ได้ถือบังเกิดในตระกูลพราหมณ์ ครั้นเจริญวัยแล้ว เห็นโทษภัยในกามทั้งหลาย จึงออกบวชเป็นดาบส จากนั้นได้ข้ามทิวเขา ๓ ลูกเข้าไปอยู่ที่บรรณศาลาในหิมวันตประเทศ ซึ่งในที่ใกล้บรรณศาลาของดาบสโพธิสัตว์นั้นมีถ้ำแก้วมณีอันเป็นที่อยู่ของฝูงสุกร ๓๐ ตัว

ในป่าแห่งนี้มีราชสีห์ตัวหนึ่งมักจะเดินผ่านปากถ้ำแก้วมณีเพื่อไปหาอาหารอยู่เสมอ ทำให้เงาของราชสีห์ไปปรากฏในแก้วมณี เมื่อพวกสุกรเห็นภาพของราชสีห์ที่เกิดจากเงานั้นต่างพากันหวาดกลัวขนพองสยองเกล้า จะออกจากถ้ำเพื่อออกไปหาอาหาร ก็หวาดระแวงกลัวราชสีห์จะมาจับกินเป็นอาหาร ทำให้สุกรทั้งหลายมีร่างกายซูบผอมลงทุกที จนเวลาล่วงผ่านไปถึง ๗ ปี

วันหนึ่ง พวกสุกรจึงคิดกันว่า ภาพของราชสีห์ที่ปรากฏแก่พวกเราเพราะแสงแห่งแก้วมณี พวกเราควรช่วยกันทำให้แก้วมณีเศร้าหมอง จะได้ไม่เห็นภาพราชสีห์ คิดแล้วต่างพากันไปนอนกลิ้งเกลือกเปือกตมในสระ แล้วเอาตัวไปถูแก้วมณี แต่แก้วมณีแทนที่จะหมองคล้ำกลับยิ่งสุกใสแวววาว เมื่อยิ่งเอาขนตัวไปขัดถูเท่าไร แก้วมณีก็ยิ่งสุกใสแวววาวหนักขึ้นไปเท่านั้น สุกรทั้งหลายเห็นเช่นนั้น ก็อ่อนนอกอ่อนใจหมดปัญญา

แควมณีนไม่มีหมอง

๑๒๖

ที่จะทำให้แควมณีนหมอง จึงชวนกันไปไต่ถามดาบสว่า “พวกข้าพเจ้าอาศัยอยู่ในถ้ำแควมณีนมาได้ ๗ ปีแล้ว และได้ช่วยกันดูแลแควมณีนด้วยคนที่เบื่อนด้วยเปือกตม เพื่อจะทำให้แควมณีนเศร้าหมอง แต่ยิ่งดูแลแควมณีนกลับยิ่งใสแวววาวขึ้นกว่าเดิม ข้าแต่ท่านพระดาบส พวกข้าพเจ้าจะอย่างไรจึงจะทำให้แควมณีนหมองได้ ขอท่านพระดาบสช่วยแนะนำวิธีการด้วยเถิด”

พระดาบสตอบว่า “ดูก่อนสุกรทั้งหลาย ธรรมดาแควมณีนแควไฟพวยพุ่งมีเนื้อละเอียดใส ไม่มีผู้ใดกำจัดสีของแควมณีนได้ ยิ่งขัดถูก็ยิ่งสุกใส ถ้าท่านทั้งหลายรำคาญใจ จงพากันย้ายไปอยู่ที่อื่นจะดีกว่า” สุกรเหล่านั้นฟังคำชี้แจงดังนี้ ต่างพากันย้ายไปอยู่ที่อื่นเพื่อความอยู่อย่างผาสุก พระบรมศาสดาทรงสรุปเรื่องนี้ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมไม่มีผู้ใดจะทำให้เสื่อมเสียเศร้าหมองได้ อุปมาเหมือนกับดวงแควมณีน ซึ่งไม่มีผู้ใดทำให้เศร้าหมองได้

อีกประการหนึ่ง เรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่คิดใส่ร้ายผู้อื่นเพื่อกำจัดคุณความดีของผู้อื่นนั้น ย่อมกลับได้ผลร้ายเอง เข้าทำนองสุภาษิตที่ว่า ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว เพราะเหตุนี้เราไม่ควรคิดร้ายให้โทษต่อผู้อื่น แต่ควรจะมีเมตตาต่อกัน แล้วเราจะมีความสุขกันถ้วนหน้า

๑๕

คน มัก โกรธ
ย อ ม ไม่ เป็น ที่ รัก

บุคคลฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข
เมื่อฆ่าความโกรธได้แล้วย่อมไม่เศร้าโศก
พระอริยเจ้าทั้งหลายย่อมสรรเสริญ
การฆ่าความโกรธ อันมีรากเป็นพิษมียอดหวาน
เพราะบุคคลฆ่าความโกรธนั้นเสียแล้ว ย่อมไม่เศร้าโศก

คนมักโกรธย่อมไม่เป็นที่รัก

๑๒๕

การอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกและอบอุ่นใจ ถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่ง เมื่ออยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป จะมีการสื่อสารกันเกิดขึ้น วิธีการสื่อสารที่ตินั้น จะต้องออกมาในเชิงบวก เปิดเผย ตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยความจริงใจ อีกทั้งยังต้องแฝงด้วยความรักและปรารถนาดี และเพื่อบรรยากาศอันดีด้วยควรมีรอยยิ้มให้แก่กัน ความอบอุ่นใจจะได้บังเกิดขึ้น รอยยิ้มและมิตรภาพจะเป็นก้าวใจขั้นดี เชื่อมกันและกัน ทำให้สามารถขจัดปัญหาการกระทบกระทั่ง ความไม่เข้าใจกัน ถ้ามีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ต่อกัน ให้การสนับสนุนกันในการทำความดี ก็จะทำให้ผูกพันแน่นแฟ้นกันยิ่งขึ้น เพราะสายใยแห่งบุญจะเป็นตัวเชื่อมประสานที่เหนียวแน่นมั่นคงถาวรยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ฉะนั้นให้หมั่นสั่งสมบุญให้มากๆ ทำทั้งทาน ศีล ภาวนา ให้ถึงพร้อม

มีวาระแห่งพุทธภาษิตใน ฆัตตวาสูตร ความว่า

“โกธํ ขตฺวา สุขํ เสติ	โกธํ ขตฺวา น โสจติ
โกธสฺส วิสมุลลสฺส	มธุรคฺคสฺส เทวเต
วธํ อริยา ปลฺลสนฺติ	ตณฺหิ ขตฺวา น โสจติ

บุคคลฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่เป็นสุข เมื่อฆ่าความโกรธได้แล้วย่อมไม่เศร้าโศก นน่ะเทวดา พระอริยเจ้าทั้งหลายย่อมสรรเสริญ การฆ่าความโกรธ อันมีรากเป็นพิษ

คนมักโกรธย่อมไม่เป็นที่รัก

๑๓๐

**มียอดหวาน เพราะบุคคลฆ่าความโกรธนั้นเสียแล้ว ย่อมไม่
เศร้าโศก”**

ความโกรธเป็นประจุไฟเผาผลาญจิตใจ ทำให้เราร้อนอยู่ไม่
เป็นสุข ก่อให้เกิดโทษภัยร้ายแรงตามมา ผู้ที่มีสติข่มความ
โกรธไว้ได้ ไม่ไปมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับใคร ไม่กระทบ
กระทั่งใคร จะอยู่เป็นสุข ไม่มีเวรมีภัยเบียดเบียน จะไม่เศร้าโศก
จะมีแต่ความชื่นบาน ผิวพรรณวรรณะก็ผ่องใส

การอยู่ร่วมกับบุคคลหมู่มากนั้น ต้องระมัดระวังเรื่อง
คำพูด อย่าให้มีการบาดหมางกัน ต้องรู้จักประนีประนอม
บ้างไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้อับ อย่าเอาแต่ใจตนเอง หรือเอาความเห็น
ของตัวเองเป็นใหญ่ ต้องมีเหตุผล อย่าใช้อารมณ์ ให้เอาส่วนรวม
เป็นหลัก อยู่ร่วมกันต้องมีสาราณียธรรม คือจะคิด จะพูด จะทำ
ต้องประกอบด้วยจิตที่เมตตา มีสิ่งใดก็แบ่งปันกัน มีศีล มีทิวฐิ
เสมอกัน เช่นนี้การทะเลาะวิวาทจะไม่เกิดขึ้น หมู่คณะจะรักใคร่
สมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ครั้งที่สมเด็จพระชินสีห์ประทับอยู่ที่พระเชตุพนาราม
มหาวิหาร พระองค์โปรดประทานพระธรรมเทศนา โดยปรารภ
ถึงภิกษุผู้มักโกรธรูปหนึ่งว่า เพราะความมักโกรธเอาแต่ใจ ไม่รู้
จักออมชอมกัน จึงมีผลร้ายทำให้ส่วนรวมเดือดร้อนไปด้วย
และเดือดร้อนไปถึงนักปราชญ์ในกาลก่อน ถึงขั้นต้องถูกขับไล่

คนมักโกรธยอมไม่เป็นที่รัก

๑๓๑

ให้ไปอยู่ในที่ที่ไม่สะอาด เต็มไปด้วยคุณถึง ๓ ปี จากนั้นพระองค์
ทรงตรัสพระธรรมเทศนาว่า

*ในอดีตกาล ครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตทรงเสวยราชสมบัติ
อยู่ในกรุงพาราณสี มีนาคราชตนหนึ่งชื่อมหาทัตตระ เป็นบุตร
ของพญานาคมีนามว่าสุรทัตตระ ในทัตทรนาคพิภพซึ่งอยู่ในป่า-
หิมพานต์ น้องชายของมหาทัตตระ ชื่อว่าจุลทัตตระ เป็นผู้มัก
โกรธ เอาแต่ใจ ถ้าไม่พอใจนาคใดก็เที่ยวทุบตีรังแกนาคหนุ่ม
ทั้งหลาย รวมไปถึงบ่าวไพร่บริวาร ด้วยอัธยาศัยที่มีอติมานะ
เอาแต่ใจ ใครจะว่ากล่าวตักเตือนก็ไม่ได้

พญานาคผู้เป็นบิดาอดทนระอาใจ อยากจะแก้ไขนิสัย
ไม่ดีของลูกชาย แต่ก็ไม่รู้จะอย่างไร ครั้งหนึ่ง จุลทัตตระ
ได้ก่อเรื่องขึ้น พญานาคบิดาทรงพิโรธ จึงมีอุบายให้ขับ
จุลทัตตระออกไปจากนาคพิภพเพื่อเป็นการสั่งสอน แต่
มหาทัตตระผู้เป็นพี่ชายได้ทูลขอไว้ ครั้นต่อมา ไปทำเรื่องอีก
จนได้ นาคพี่ชายช่วยพุดตัดทานบิดาไว้อีก พอถึงครั้งที่ ๓ ไปทำ
เรื่องร้ายแรง ทำให้นาคส่วนใหญ่ต้องเดือดร้อน ครั้งนี้ตัดทาน
ไว้ไม่อยู่ ทั้งนาคพี่ชายและน้องชายถูกบิดาขับไล่ให้ไปอยู่ด้วยกัน

คนมักโกรธยอมไม่เป็นที่รัก

๑๓๒

ในที่ซึ่งเต็มไปด้วยคุณหรืออูจจาระ ของสกปรกไม่สะอาด
ใกล้กรุงพาราณสี ถูกกักบริเวณโดยมีกำหนดเป็นเวลา ๓ ปี

นาคสองพี่น้องพากันเศร้าโศกเดือดร้อนใจไม่สบายใจ
ทั้งหว่าดระวางที่ต้องมาอยู่ในถิ่นมนุษย์ ต้องถูกเด็กชาวบ้านรัง
ไล่ขว้างปาด้วยท่อนไม้บ้าง ก้อนดินบ้าง บ้างก็พุดดูหมิ่นเยาะเย้ย
ถากถางด่าว่า ไฉนตัวอะไร จะไปไหนก็ต้องเลื่อยคลานเอาตัว
ไถไป ตัวก็โต ทั้งหนัก ทั้งใหญ่ แต่มีหางเรียวเล็ก เที้ยวหากิน
บกกินเขียดเป็นอาหาร

เมื่อจุลลทัทธระได้ฟังคำดูหมิ่นเช่นนั้น รู้สึกเป็นเดือด
เป็นแค้นมาก ทนไม่ไหว จึงบอกกับพี่ชายว่า “เด็กเหล่านี้ไม่รู้
อานุภาพของพวกเรา ไม่รู้ว่าเราเป็นชาติอสรพิษ จึงสบประมาท
กล่าวพรูสวาทเช่นนี้ เราต้องพนพิฆให้เด็กเหล่านี้ถึงความพินาศ”
มหาทัทธระผู้เป็นพี่ชายจึงตักเตือนน้องว่า “ธรรมดาผู้ที่ถูก
ขับไล่จากที่อยู่ของตน ต้องระเห่เร่ร่อนไปอยู่ถิ่นอื่น ควรสร้าง
ฉางใหญ่เอาไว้ใส่คำด่าว่าสบประมาทของคนหยาบคายทั้งหลาย
ที่ใดที่ไม่มีผู้รู้จักชาติ ตระกูล ยศศักดิ์ และสมบัติของเรา ที่นั้น
ไม่ควรมีมานะถือเนื้อถือตัว ควรเจียมตัวไม่ให้ใครรู้จักฐานะ
ของเรา จึงจะเป็นการดี ผู้มีปัญญาจะมีเดชานุภาพลักพานิด
เมื่อตกอยู่ต่างถิ่น ก็ควรอดทนต่อการดูหมิ่น แม้แต่คำพุดชมชูของ
พวกทาสก็ต้องอดทน”

คนมักโกรธย่อมไม่เป็นที่รัก

๑๓๓

เมื่อนาคพิขายสั่งสอนดังนี้แล้ว นาคน้องชายค่อยๆ สงบลง พยายามฝึกหัดปฏิบัติตามโอวาทของพี่ชาย โดย ประพฤติวัตรระงับความโกรธ ช่มใจสงบสติอารมณ์ตลอดมา จนกระทั่งครบ ๓ ปี เมื่อครบกำหนดแล้ว พญานาคบิดารับสั่ง ให้กลับเข้าไปยังนาคพิภพตามเดิม ตั้งแต่นั้นมา นาคผู้น้องก็สิ้น มานะ ไม่มักโกรธด่าว่าทุบตีบ่าวไพร่บริวารอีกต่อไป

ครั้นสมเด็จพระบรมศาสดาตรัสเรื่องในอดีตแล้ว ทรง แสดงอริยสัจสี่ไป เมื่อจบอริยสัจ ภิกษุผู้มักโกรธเอาแต่ใจ ได้บรรลุอนุคามิผล จากนั้นพระพุทธองค์จึงประชุมชาดก ยกบุคคลขึ้นประกาศว่า จุลลทัทธรนาคผู้น้องชายในครั้งนั้นคือ ภิกษุผู้มักโกรธนี้ ส่วนมหาทัทธรนาคพี่ชาย คือเรตถาคคตเอง

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นโทษของความมักโกรธอย่างน้อย ๒ สถาน คือ ๑. ทำให้ไม่เป็นที่รัก ผู้อื่นเกิดความเอือมระอา เบื่อหน่าย ๒. ทำให้ตนเองได้รับความทุกข์ อีกทั้งยังพลอย ให้คนอื่นได้รับความทุกข์อีกด้วย ด้วยเหตุนี้เราพึงสังวรไว้ว่า ความโกรธ จะทำลายทั้งตนเองและมิตรสหาย เป็นเหมือนไฟเผากายและใจ ให้ไหม้เกรียม อាកารahunหันพลันแล่น พุดจาว่าหาบายคาย ดูถูกดูหมิ่นสบประมาทผู้อื่น เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะธรรมดา คนเรา ไม่มีใครชอบคำด่าว่าเหน็บแนม ทุกคนชอบฟังคำพูดที่ ไพเราะจริงใจ เป็นคำยกใจ ฟังแล้วสบายหูสบายใจ

คนมักโกรธย่อมไม่เป็นที่รัก

๑๓๔

ดังนั้น ไม่ควรที่ใครจะถือเอาอารมณ์ตนเองเป็นใหญ่ ให้ถือเอาความถูกต้องดีงาม เอาความดีความโอบอ้อมอารี เป็นหลัก จะพูดจาอะไร ต้องตรงให้ดี คิดให้มากก่อนพูด อย่าให้กระทบกระเทียบใคร และให้ออดทน อย่าให้ความโกรธ ออกนอกหน้า ต้องให้มีเมตตา อ่อนโยน มีความกรุณาเอื้ออาทร ต่อกัน ให้อภัยกัน อย่าทำตัวเป็นคนประเภทยอมหักไม่ยอมงอ ตีอรั้นจนไม่ยอมฟังใคร มากด้วยอดิमानะ มุทะลุจุดันเช่นนี้ จะไม่เป็นที่รักของคนอื่น

ถ้าจะให้เป็นที่รัก ต้องไม่มักโกรธ จึงจะเป็นที่รักของ ทั้งมนุษย์และเทวา ให้ฝึกหัดข่มใจข่มความโกรธ และขจัดมัน ออกไปอย่าให้เหลือ วิธีการที่ดีที่สุดคือต้องหมั่นเจริญสมาธิ ภาวนา ฝึกทำใจให้หยุดให้นิ่ง เป็นวิธีหยุดความโกรธที่ได้ผลที่สุด ทั้งได้บุญด้วย การทำใจหยุดนิ่งเฉยๆ ฝึกสติควบคุมใจให้อยู่ใน กลางกาย ถ้าใจอยู่กับเนื้อกับตัว ใจใสใจสงบนิ่งอยู่ตรงนี้ได้แล้ว ใจจะเยือกเย็น จะมีความสุขมาก เมื่ออยู่ในแหล่งของสติ แหล่ง ของปัญญาในกลางกาย ฉะนั้นต้องทำให้ถูกหลักวิชชาอย่างนี้ แล้วเราจะเป็นผู้ที่มีความสุข เป็นที่รักของทุกๆ คน และจะ สมปรารถนาในชีวิตกัน

๑๖
อ ยู่ ใน ธรรม
เพ ร าะ กั ล ย า ณ มิ ต ร

บุคคลเป็นผู้มีความสุขเป็นนิตย์ได้
เพราะการได้คบกับกัลยาณมิตร
ด้วยว่าบุคคลผู้สมาคมกับกัลยาณมิตร
ย่อมได้รับแต่ประโยชน์
ย่อมก่อเกิดดวงปัญญา
ย่อมเจริญอยู่ในธรรมอันเป็นกุศล
ย่อมไม่เศร้าโศกลี้ںกาลนาน
การอยู่ร่วมกันกับกัลยาณมิตร ย่อมเป็นสุขทุกเมื่อ

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๓

คนที่เกิดมาบนโลกนี้ ล้วนปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข อยากมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน อยากเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นที่รักของทุกคน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะอำนวยผลดีให้ นอกเหนือจากบุญเก่าที่ได้สั่งสมมาอย่างดีแล้ว คือการมีกัลยาณมิตรที่ดี ที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง กัลยาณมิตรจะเป็นผู้แนะทางสว่างในชีวิต ทางแห่งความสุขสมหวัง ถ้าขาดกัลยาณมิตรแล้ว ชีวิตจะมีดมน เพราะกัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของชีวิตอันประเสริฐ จะคอยประคับประคองให้อยู่ในเส้นทางธรรม เส้นทางแห่งบุญกุศล ชักนำให้มาสร้างบารมี มาประพฤติปฏิบัติธรรม จนกระทั่งเข้าถึงธรรมภายใน เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงในชีวิต

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ใน ลิวสูตร ว่า

“สพฺภีเรว สมาเสถ สพฺภี กุพฺเพถ สนฺถวํ
สโต สทฺธมฺมมณฺเวยาย สพฺพทฺทฺชา ปมฺจุจติ

บุคคลควรสมาคมกับพวกสัตบุรุษเท่านั้น ควรทำความสนิทสนมกับพวกสัตบุรุษ บุคคลรู้ทั่วถึงพระสัทธรรมของพวกสัตบุรุษแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวง”

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๘

การมีมิตรดี มิตรผู้แนะนำประโยชน์ ย่อมนำความสุขความเจริญรุ่งเรืองมาให้ มิตรแท้หรือกัลยาณมิตรนั้น เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อโลก ชาวโลกปรารถนาบุคคลเช่นนี้ที่จะเป็นต้นบุญต้นแบบ เป็นแสงสว่างส่องนำทางชีวิต เป็นเหมือนต้นแหล่งแห่งความสว่างที่ไปจุดความสว่างภายในใจของผู้อื่นให้เกิดขึ้น จนมืดวงปัญญาสว่าง บริสุทธิ ที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากบาปอกุศลทั้งมวล หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายไปสู่อายตณนิพพานที่ไม่มีความเศร้าโศกลี้ภัยกาลนาน มีแต่ความสุขล้วนๆ เป็นที่ที่ไม่มีความทุกข์เจือปนอยู่ การได้สมาคมกับกัลยาณมิตรจึงเป็นสุขทุกเมื่อ

กัลยาณมิตรเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากร้ายให้กลายเป็นดี จากชีวิตที่ผิดพลาดล้มเหลวให้ประสบความสำเร็จได้ จากที่เคยระทมทุกข์ให้พบกับความสุขที่แท้จริง กัลยาณมิตรคือมิตรแท้ที่ยิ่งใหญ่ ที่มองการณ์ไกลไปถึงประโยชน์ในสัมปรายภพ กระทั่งช่วยส่งเสริมสนับสนุนจนถึงภพชาติสุดท้ายให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ดังเช่นเรื่องในอดีตชาติของพระอานนท์ ที่ท่านได้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นยอดกัลยาณมิตร แนะนำประทับประคองตลอดมาจนถึงภพชาติสุดท้ายได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ในอดีตชาติ ท่านก็มีชีวิตที่ผิดพลาดมาก่อน จึงทำให้เผลอไปก่อบาปกรรม ก่อความเดือดร้อน

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๕

ให้เกิดกับมหาชน เพราะความเป็นผู้นำที่มีอคติความลำเอียง

*ในอดีตกาล พระอานนท์เกิดเป็นพระเจ้าพรหมทัต
เสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี ได้ปกครองไพร่ฟ้าประชาชน
โดยได้รับความยุติธรรม ขาดความเมตตาปราณี เบียดเบียนราษฎร
ให้ได้รับความเดือดร้อนทั่วทุกหัวระแหง เมื่อปุโรหิตซึ่งก็คือ
อดีตชาติของพระลัมมาลัมพทุฐเจ้าของเรา เห็นพระเจ้าพาราณสี
ไม่ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม จึงคิดหาอุบายทูลแนะนำ
พระองค์อยู่เสมอ โดยยกเรื่องขึ้นเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยให้ฟัง
เพื่อจะได้พระสติ

วันหนึ่ง ปุโรหิตเดินไปเห็นเรือนหลวงเก่า ที่ถูกทอดทิ้ง
อยู่ในพระราชอุทยาน จึงให้นายช่างยกเครื่องบนสวมสลัก
กลอนไว้ เมื่อพระเจ้าพาราณสีเสด็จประพาสพระราชอุทยาน
ทอดพระเนตรเห็นเรือนหลังนั้น จึงเสด็จเข้าไปใกล้ๆ ทรงเห็นไม้
ที่ประกอปกั้นข้างบนที่เรียกว่าอกไกไม้แน่นหนา ก็ทรงกลัวว่าจะ
ตกลงมาถูกพระองค์ จึงรีบเสด็จออกไปข้างนอก ดำริว่า ช่อฟ้า
และกลอนนี้อาคัยะอะไรจึงตั้งอยู่ได้ แล้วจึงตรัสถามปุโรหิต
ผู้มีปัญญาว่า “ช่อฟ้าที่สำเร็จด้วยแก่นไม้สลีเสียดไม่มีกระพี้ติด
แม้แต่ชนิดเดียว ตั้งอยู่ได้เพราะอาคัยะอะไร”

*ปัญญาสชาดก

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๐

บุโรหิตกราบทูลว่า “ตั้งอยู่ได้ด้วยกลอนทั้ง ๑๐ กลอน ซึ่งล้วนแต่ทำด้วยไม้แก่นมีความแข็งแรงหากระพี้มิได้ ตั้งอยู่อย่างเรียบร้อยไม่คลอนแคลน เมื่อกลอนตั้งอยู่มั่นคงแล้วก็อาจรองรับของหนักคือช่อฟ้าไว้ได้ ฉันทิ เมื่อข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยมีไมตรีจิตต่อกัน ไม่แตกร้าวจากกัน ตั้งใจทำราชการอย่างจริงๆ จังๆ ด้วยความเป็นธรรมแล้ว อีสริยยศและเอกภาพของมหากษัตริย์พระองค์นั้น ก็ย่อมดำรงอยู่ถาวรดุจกลอนอันแข็งแกร่งเหนียวรั้งช่อฟ้าไว้ได้ ฉันทิ”

เมื่อบุโรหิตกราบทูลดังนี้แล้ว พระเจ้าพาราณสีทรงเริ่มรู้สึกพระองค์ว่า กำลังถูกตักเตือน ก็ทวนระลึกถึงการประพฤติผิดพลาดต่อพสกนิกรในครั้งที่ผ่านๆ มา ทรงนึกไปครู่หนึ่ง ทรงถอนพระทัยและดำริถึงพระราชกรณียกิจบางอย่างของพระองค์ที่ยังบกพร่องอยู่ ทรงมีพระพักตร์ที่บ่งบอกถึงความกังวลพระทัยอยู่บ้าง ในขณะนั้น มีมหาอำมาตย์ผู้โปรดปรานนำผลมะนาวน้อมเข้าไปถวายพระองค์ พระองค์จึงทรงรับสั่งให้บุโรหิตรับผลมะนาวนั้น บุโรหิตรับผลมะนาวมาแล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นใหญ่กว่าประชากราษฎร ผลมะนาวนี้ คนไม่ฉลาดที่ไม่รู้จักวิธีบริโภค ก็จะทำรสเปรี้ยวของผลมะนาวนี้ให้กลายเป็นรสขมได้ ส่วนคนที่มีปัญญานำรสขมของ

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๑

มะนาวนี้ออกเสีย รสของผลมะนาวจักไม่ขม” เมื่อกราบทูล
เช่นนี้แล้ว ลังเกตดูอาการของพระราชา เห็นว่าพระราชาไม่
ขุ่นมัวแต่ยังทรงนิ่งเฉยอยู่ จึงกราบทูลต่อไปว่า “บุคคลผู้ฉลาด
เมื่อปอกเปลือกออกแล้วคั้นเอาน้ำมะนาว รสมะนาวย่อมไม่ขม
แต่จะมีรสเปรี้ยวตามธรรมชาติ ฉันทใด เมื่อพระมหากษัตริย์
พระองค์ใด ทรงมันอยู่ในความเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียน
ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ให้ได้รับความเดือดร้อน โดยให้ความเป็น
ธรรมแล้ว ประชาชนย่อมมีความจงรักภักดี ตั้งอยู่ใน
พระโอวาท บ้านเมืองย่อมสงบสุขมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ พระมหา
กษัตริย์พระองค์นั้น ก็จะพลอยได้รับความสุขเกษมเปรมปรีดี
มีความมั่งคั่งสมบูรณ์ไปด้วย ฉันทนั้น”

เมื่อพระเจ้าพาราณสีสดับถ้อยวาทีของปุโรหิตแล้ว
ทรงคิดอยู่ครู่หนึ่ง เมื่อทรงมีพระทัยชุ่มชื่นขึ้น จึงเสด็จไป
ประพาสสระโบกขรณีที่อยู่ในอาณาบริเวณพระราชอุทยาน
ทอดพระเนตรเห็นดอกปทุมซึ่งกำลังเบ่งบาน มีสีดังพระอาทิตย์
แรกอุทัย จึงตรัสถามปุโรหิตว่า “ท่านมหาบัณฑิตปุโรหิต
ดอกปทุมเกิดอยู่ในน้ำ แต่เหตุไรน้ำจึงไม่ติด”

ปุโรหิตทูลตอบว่า “ดอกบัวซึ่งเกิดอยู่ในน้ำมีรากอันชาว
บริสุทธิ มีธรรมชาติอยู่เหนือน้ำ เมื่อผุดขึ้นมาพ้นน้ำต้องแสง

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๒

พระอาทิตย์อุทัยแล้ว ก็ไม่แปดเปื้อนด้วยเปือกตม ฉันใด เมื่อพระราชาพระองค์ใด ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม อันเป็นธรรมของผู้ปกครองมาแต่โบราณกาล ไม่ลุอำนาจแก่อคติความลำเอียง มีพระทัยสะอาดปราศจากทุจริตทางพระกาย และพระวาจา ทรงมั่นอยู่ในความเป็นกลางดุจตราขู ทรงพิพากษาคดีตามบทอย่างเที่ยงธรรมอันมีมาในดวบทกฏระเบียบทั้งเก่าและใหม่ ที่บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายได้รักษาไว้และสืบทอดต่อๆ กันมา ไม่ทรงเห็นแก่ลาภสักการะค่าสรรเสริญเยินยอ เมื่อนั้นบาปกรรมก็ไม่แปดเปื้อนในพระราชาพระองค์นั้น ฉันนั้น”

พระเจ้าพาราณสีทรงสดับคำของบุโรหิตดังนี้แล้ว ทรงมีพระสติบริบูรณ์ มีพระทัยขึ้นบาน ทรงพอพระทัยในคำของบัณฑิตยอดกัลยาณมิตร จึงดำรงมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม และอยู่ในโอวาทของท่านบุโรหิต โพธิสัตว์ตลอดมา ทรงบำเพ็ญกุศลมีทาน คีล ภาวนา เป็นต้น จนตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ แล้วเสด็จไปสู่เทวโลกเมื่อคราวสิ้นอายุขัย

ไม่ว่าบุคคลจะเป็นใหญ่เป็นโตขนาดไหน ก็ยังจำเป็นต้องมีกัลยาณมิตร โดยเฉพาะผู้ที่ต้องทำงานใหญ่ งานเพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ ยิ่งต้องมีความสุขุมรอบคอบในการคิด การพูดและการกระทำ เพราะจะมีผลต่อส่วนรวมอย่างมหาศาล

อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๓

โลกจะขาดกัลยาณมิตรผู้ทรงธรรมไม่ได้ ถ้าโลกขาดกัลยาณมิตร ก็เหมือนคนนัยน์ตามืดบอดที่เดินหลงทางในที่มืด นอกจากจะหาทางออกไม่พบแล้ว ยังเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชีวิต

เราเป็นนักสร้างบารมี ต้องมั่นอยู่ในกุศลธรรม ต้องประพฤติตัวให้เป็นต้นบุญต้นแบบของชาวโลก ชาวโลกยังขาดต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ เราจะต้องก้าวออกไปแนะนำสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อเขา ให้เขารู้ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต แล้วแนะนำให้เขาสร้างบารมีให้เป็นอย่างน้อยให้รู้จักวิธีการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา อย่างถูกหลักวิชา หากทำได้เช่นนี้ มวลมนุษยชาติจะมีจิตใจที่ชื่นบานผ่องใส เมื่อใจผ่องใสไม่เศร้าหมอง ย่อมได้รับความสุขทันทีในปัจจุบันนี้ สิ่งที่ดีมีสิริมงคลก็จะบังเกิดขึ้น ครั้นละโลกไปแล้ว ย่อมมีสุคติภูมิเป็นที่ไป ชีวิตจะปลอดภัยทั้งในโลกนี้และโลกหน้าอย่างแน่นอน

กัณฐกวิมาน

พระจันทร์มีรอยรูปกระต่ายในเดือนเพ็ญ ถูกหมู่ดาว
แวดล้อม เป็นอธิบดีของหมู่ดาวทั้งหลาย ย่อมโคจรไปใน
อากาศอันใด ทิพยวิมานนี้ก็ฉนั้นนั้น ย่อมรุ่งโรจน์ด้วยรัศมีใน
เทพบุรี เหมือนดวงอาทิตย์กำลังอุทัย ดูก่อนเทพบุตร ท่านเป็น
ผู้มีรัศมีมาก รุ่งโรจน์ยิ่งด้วยวรรณะ อยู่ในวิมานอันประเสริฐนั้น
ดุจดวงอาทิตย์กำลังอุทัย นี่เป็นผลแห่งทาน หรือศีล หรือ
อัญชลีกรรมของท่าน ท่านถูกอาตมาถามแล้ว โปรดบอกข้อนั้น
แก่อาตมาเถิด

กัณฐกวิมาน

๑๔๖

การไปสู่อายตनนิพพาน จะต้องเป็นผู้ที่มีบุญมหาศาล รักในการสั่งสมบุญอยู่เป็นนิตย์ และคิดเสมอว่า จะใช้วันเวลา ทุกอนูวินาที ให้มีคุณค่าสูงสุด เพราะรู้ว่าเวลาในชีวิตมีอยู่ อย่างจำกัด อีกทั้งหนทางในสังสารวัฏเต็มไปด้วยเพลิงกิเลส คือ ราคะ โทสะ โมหะ จึงจำเป็นที่จะต้องมียุญเพื่อขจัดกิเลส และเป็นเสบียงติดตัวไปในการเดินทางสู่จุดหมาย ดังนั้นนักสร้าง บารมีที่ดี ต้องรู้จักเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส เปลี่ยนจากบาป มาเป็นบุญ และเพิ่มพูนความบริสุทธิ์ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จะบริสุทธิ์ได้ ต้องหยุดนิ่งไปในกลางพระรัตนตรัย ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อทำได้เช่นนี้ ชีวิตย่อมจะมีความสุข แม้อยู่ในท่ามกลาง ปัญหาจะมีปัญญาที่ทำให้พ้นทุกข์เหมือนจุดเย็นในเตาหลอม มีชีวิตที่สงบเย็นเป็นสุขอยู่ตลอดเวลา

มีธรรมะภาสิตที่พระโมคคัลลานะกล่าวไว้ใน กัณฐกวิมาน ว่า

“พระจันทร์มีรูปรูปกระต่ายในเดือนเพ็ญ ถูกหมู่ดาว แวดล้อม เป็นอธิบดีของหมู่ดาวทั้งหลาย ย่อมโคจรไปใน อากาศฉนได ทิพยวิมานนี้ก็ฉนนั่น ย่อมรุ่งโรจน์ด้วยรัศมีใน เทพบุรี เหมือนดวงอาทิตย์กำลังอุทัย ดูก่อนเทพบุตร ท่าน เป็นผู้มั่งมีรัศมีมาก รุ่งโรจน์ยิ่งด้วยวรรณะ อยู่ในวิมานอัน

กัณฐกวิมาน

๑๔๓

ประเสริฐนั้น ดุจดวงอาทิตย์กำลังอุทัย นี่เป็นผลแห่งทาน หรือศีล หรืออวัชลัทธิกรรมของท่าน ท่านถูกอาตมาถามแล้ว โปรดบอกข้อนั้นแก่อาตมาเถิด”

ผู้ที่มิลืบทิได้ไปบังเกิดในสวรรค์นอกจากจะเป็นมนุษย์แล้วยังมีหมู่สัตว์ในภพภูมิอื่นอีกนับจำนวนไม่น้อย ที่กำลังบุญมากพอ หรือมีจิตผ่องใสไม่เศร้าหมอง ไม่ถูกความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้าครอบงำ ก็สามารถที่จะไปบังเกิดเป็นเทวดา และเสวยทิพยสมบัติในสวรรค์เช่นกัน

หลวงพ่อก็มีเรื่องกัณฐกวิมาน เป็นวิมานทองของอดีต พญาม้าสินธพอาชาไนย ซึ่งเป็นม้าสหชาติคู่พระทัยของเจ้าชาย- ลิขิตัตถะ ที่นำพระองค์เสด็จออกมหาภิเนษกรรม หรือออก บวชมาแล้วให้พวกเราได้ศึกษากัน ทิพยวิมานหลังนี้มีความ สวยงามและสว่างไสวมากเป็นพิเศษ

*เมื่อครั้งที่เจ้าชายลิขิตัตถะได้เสด็จออกบรรพชา นั้น พระองค์ทรงม้ากัณฐกะ เสด็จไปในยามราตรี ครั้นถึงฝั่งแม่น้ำ- อโนมา พระองค์ทรงเปลื้องเครื่องประดับภูษาอาภรณ์ทุกอย่าง มอบคืนให้ฉันทะอำมาตย์ เพื่อนำกลับไปพระราชวัง จากนั้น

*มก. เล่ม ๔๔ หน้า ๖๐๗

กัณฐกวิมาน

๑๔๘

พระองค์ทรงอธิษฐานจิตเป็นนักบวช แล้วทรงให้นายฉันทะ-
อำมาตย์กับพญาอัครราชกลับไปกรุงกบิลพัสดุ์ตามเดิม พญา-
มākัณฐกะมีความอาลัยในเจ้านายของตนมาก จึงก้มหน้าชบ
พระบาทด้วยความรัก แล้วยืนนิ่งเล็งแลดูพระองค์ทรงดำเนินไป
จนสุดสายตา ครั้นทรงดำเนินไปลับคลองแห่งจักษุ หัวใจของ
พญากัณฐกอัครราชก็แตกสลายทันที ในที่นั่นเอง

ด้วยจิตที่เลื่อมใสในพระมหาบุรุษ ผู้มุ่งที่จะทำอสังกิล
ให้หมดสิ้นไป และหวังจะนำพาสรรพสัตว์ทั้งหลายให้หลุดพ้น
จากทุกข์ เมื่อละโลกแล้ว พญามākัณฐกะได้ไปบังเกิดเป็นเทพบุตร
สุดโสภา มีนามว่า กัณฐกเทพบุตร ได้ทิพยวิมานที่เป็นทองสุก
ปลั่งสว่างไสวประหนึ่งดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน ไม่น้อยหน้า
เทพตนใดในวิมานของท่าน มีสวนมีสระโบกขรณี มีเทพอัปสร
แวดล้อมอยู่มากมาย

วันหนึ่ง พระมหาโมคคัลลานะ อัครสาวกเบื้องซ้ายได้
จาริกไปในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อสนทนากับเหล่าเทพบุตร
เทพธิดา ได้ไปพบวิมานของกัณฐกเทพบุตร ซึ่งขณะนั้น เป็น
ช่วงที่กัณฐกเทพบุตรลงจากเวชยันตปราสาทของท้าวสักกะ
จอมเทพ และกำลังขึ้นยานทิพย์เพื่อกลับสู่วิมาน เมื่อกัณฐก-
เทพบุตรเห็นพระเถระก็มีจิตคารวะ ได้ลงจากทิพยานเข้าไปหา
พระเถระเจ้า และน้อมกายถวายนมัสการด้วยความนอบน้อม

กัณฐกวิมาน

๑๔๕

พระเถระได้ไต่ถามด้วยถ้อยคำชื่นชมว่า “พระจันทร์เป็นใหญ่กว่าดาวนักขัตฤกษ์ งามเด่นในคืนวันเพ็ญ แวดล้อมไปด้วยหมู่ดาราฉันใด ทิพยยานนี้รุ่งเรืองไปด้วยรัศมีเป็นทิพย์ ดุจรัศมีแห่งพระจันทร์อันขึ้นมาเหนืออากาศฉันนั้น อีกทั้งปราสาททองของท่านประดับไปด้วยยอดดงงาม สระโบกขรณีมีน้ำใสสะอาด นารีนรมย์ มีทำสวยงามดาษดื่นด้วยทรายทอง ดารดาษไปด้วยปทุมชาตินานาพันธุ์ ครั้นมีลมพัดมาก็ยังละอองเกสรที่หอมกรุ่นให้ฟุ้งขจรไปในทิศน้อยทิศใหญ่

รุกขชาติที่เกิดใกล้วิมานของท่าน มีดอกแบ่งบานงดงาม ทรงผลวิเศษห้อยย้อย นางอัปสรประดับไปด้วยอาภรณ์รัตนชาติ หลากหลาย เสียงกลองกังสดาลพิณพาทย์อันเป็นทิพย์ ยังใจของท่านให้ยินดี ดุจตัวท่านเป็นท้าวโกสีย์ผู้มีฤทธิ์ ท่านได้วิมานทองซึ่งรุ่งเรืองด้วยสมบัติและรัศมีที่สว่างไสวดุจดวงอาทิตย์อุทัยนี้ ด้วยผลทานหรือด้วยผลแห่งการรักษาศีล หรือด้วยผลแห่งอัฐศีลกรรมสำรวมจิต ขอบท่านจงบอกแก่อาตมา ในกาลบัดนี้ด้วยเถิด”

กัณฐกเทพบุตร ได้ประคองอัฐชิลีตอบว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้า ชาตีก่อนข้าพเจ้าเป็นมาชื่อว่ากัณฐกะ เป็นสหชาติกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดวันเดียวกันเมื่อครั้งพระองค์

กัณฐกวิมาน

๑๕๐

จะออกผนวชเพื่อประโยชน์แก่พระโพธิญาณ ในเวลาเที่ยงคืน พระองค์มาลูบหลังข้าพเจ้าด้วยพระหัตถ์อันอ่อนนุ่ม ประกอบด้วยเมตตาจิต ทรงถึงพร้อมด้วยมหาบุริสลักษณะและอนุพยัญชนะ แล้วพระองค์ตรัสแก่ข้าพเจ้าว่า คุณก่อนพญากัณฐก-อัครราช ท่านจงพาเราไปให้ตลอดราตรีในวันนี้ เพื่อที่เราจะได้แสวงหาโมกขธรรม ตรัสรู้ลัทธิมาลัมโพธิญาณอันประเสริฐ หากเราได้ตรัสรู้พระโพธิญาณแล้ว จักยังลัทธิโลกให้ข้ามพ้นจากห้วงภัยอันลึกใหญ่แห่งวัฏสงสาร

ข้าพเจ้าได้ฟังมโนปณิธานอันยิ่งใหญ่ของพระมหาบุรุษแล้ว บังเกิดความปีติเลื่อมใส เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นนั่งเหนือหลังข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าก็วิ่งไปด้วยความเร็วนำเสด็จออกจากพระนครทันที แม้ประตูเมืองที่สูงตระหง่าน ก็ไม่สามารถขวางกั้นพลังกำลังของข้าพเจ้าที่จะกระโดดก้าวข้ามไปได้ เมื่อถึงชายแดน พระองค์ได้รับสั่งให้ข้าพเจ้ากับฉันนะอำมาตย์กลับพระนคร แล้วเสด็จไปไม่เหลียวหลัง ข้าพเจ้าจึงวิ่งเข้าไปชบที่พระบาทของพระมหาบุรุษ ด้วยใจรักดีแล้วร้องไห้ และได้ยินเสียงแลดูพระองค์ซึ่งทรงดำเนินหายไป เมื่อพระมหาบุรุษละสายตาไปแล้ว หัวใจข้าพเจ้าก็แตกสลายถึงแก่ชีวิตทันที แล้วได้มาบังเกิดในวิมานทองนี้ด้วยอานุภาพแห่งศรัทธาในพระมหาบุรุษ มีใจปีติระลึกว่า พระมหาบุรุษจะได้ตรัสรู้พระโพธิญาณ

กัณฐกวิมาน

๑๕๑

เรือสัตว์ชนสัตว์ออกจากทุกขในวัฏสงสาร ด้วยความปีติ
ปลาบปลื้มอันยิ่งใหญ่ นั่น จึงได้เสวยทิพยสมบัติดังท้าวโกสีย์
ผู้เป็นใหญ่ในดาวดึงส์”

พระเถระได้ฟังถ้อยคำของกัณฐกเทพบุตรแล้ว ก็
อนุโมทนาชื่นชมในความเป็นผู้มีโชคที่ได้รับใช้พระมหาบุรุษ
จากนั้นพระเถระได้ลากลับลงมายังโลกมนุษย์ คิณนั้นเอง
กัณฐกเทพบุตรผู้มีจิตคารวะในพระพุทธเจ้า ก็อันตรธานจาก
สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ไปเข้าเฝ้าพระบรมศาสดาในยามเที่ยงคืน
ด้วยรัศมีที่เปล่งสว่างไสว และได้ตั้งใจฟังพระธรรมเทศนาด้วย
ความนอบน้อม ท่านได้ชำระธรรมจักขุให้บริสุทธิ์ ชำระร่างกาย-
ทักขิ วิจิกิจฉา และสัสสปตปราคาสที่มีอยู่ให้บริสุทธิ์ ในที่สุด
ก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน

เราจะเห็นว่า การไปสู่สุคติโลกสวรรค์นั้นไม่ได้จำกัด
เฉพาะมนุษย์ แม้เกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานก็ไปได้ และวิธีการที่
จะให้ได้ไปบังเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดาในสุคติโลกสวรรค์ มีอยู่
หลายวิธีการด้วยกัน บางท่านได้สวรรค์สมบัติเพราะให้ทาน
บางท่านรักษาศีลให้บริสุทธิ์ หรือบางท่านเพียงทำจิตให้เลื่อมใส
ในพระรัตนตรัย ก็สามารถที่จะไปบังเกิดในสวรรค์ได้เช่นกัน
ดังนั้นใจใสหรือใจหมองก่อนตาย จึงเป็นเครื่องตัดสินว่าจะไปสู่
สุคติหรือตกตุมภูมินั่นเอง

กัณฐกวิมาน

๑๕๒

เพราะฉะนั้น เมื่อพวกเราทุกคนตั้งใจที่จะให้ได้ไปบังเกิด
ในสุคติสวรรค์แล้ว ขอย่าได้ประมาทเพลิดเพลินในโลกใบนี้
ซึ่งไม่ใช่สถานที่สวยงาม แต่เป็นสถานที่สำหรับสร้างบารมีเพียง
อย่างเดียวเท่านั้น เมื่อเข้าใจกันเช่นนี้แล้ว ให้สร้างบุญบารมี
กันให้เต็มที่ วิมานของเราในสุคติโลกสวรรค์จะได้สว่างไสวเพื่อ
รอคอยเรา และหมั่นเจริญสมาธิภาวนา ทำใจให้ใสอยู่เสมอ
ฝึกหยุดฝึกนิ่งกันไป จนกว่าจะได้เข้าถึงพระรัตนตรัยที่ใสสว่าง
ภายในกลางกายกันทุกคน

คนไม่เมตตา
ชื่อว่ารักตนเอง

เมื่อตรวจตราด้วยจิตทุกทิศแล้ว
หาได้พบผู้เป็นที่รักยิ่งกว่าตนไม่
แม้สัตว์เหล่าอื่นก็รักตนมากเหมือนกัน
เพราะฉะนั้น ผู้รักตนจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๕

ทุกคนในโลกล้วนรักตนเอง ไม่มีผู้ใดรักคนอื่นมากกว่าตนเอง เมื่อรักตนเองก็ควรจะทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นกับกาย วาจา ใจของตนให้มาก ด้วยการประกอบกุศลธรรม ทำทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิภาวนา ถ้าไม่สร้างความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นกับตน ปล่อยตัวปล่อยใจไปกับสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์ นอกจากจะได้ชื่อว่าไม่รักตนแล้วยังเป็นการลงโทษตนเองอีกด้วย เพราะเมื่อใจไม่บริสุทธิ์ ความทุกข์ทรมานย่อมเกิดขึ้นทันที บาปอกุศลจะได้ช่อง ทำให้เราพลั้งเผลอไปทำความผิดได้ แต่เมื่อทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้น เราย่อมหลุดพ้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลาย ความไม่บริสุทธิ์ก็เหมือนโคลนที่เประอะเปื้อนผ้าขาว ทำให้ผ้าที่เคยสะอาดกลับเลอะเทอะเประอะเปื้อน คนที่ไม่สะอาด คือ คนที่ประพฤติชั่ว เป็นเหมือนผ้าสกปรก ฉะนั้นเราต้องแสวงหาโอกาสในการทำ ความบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจให้เกิดขึ้นกับเรา เพื่อเราจะได้เป็นคนสะอาดทั้งภายในและภายนอกอย่างแท้จริง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน ราชสูตร ความว่า

“เมื่อตรวจตราด้วยจิตทุกทิศแล้ว หาได้พบผู้เป็นที่รักยิ่งกว่าตนไม่ แม้สัตว์เหล่าอื่นก็รักตนมากเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผู้รักตนจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น”

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๖

มารดาผู้ให้กำเนิด ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูบุตรที่เกิดในอุทร สามารถสละชีวิตของตนได้ด้วยความรักลูกฉันใด บุคคลผู้ประกอบด้วยเมตตา ตั้งอยู่ในเมตตา เจริญเมตตา พึงตั้งจิตดวงนั้นให้มั่น เช่นเดียวกับมารดาที่สามารถสละชีวิตแทนบุตรของตนได้ฉันนั้น นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า เมตตาธรรมเป็นพรหมวิหารในพระพุทธศาสนาที่จะยังสันติสุขให้บังเกิดขึ้น มารดาผู้ให้กำเนิดบุตร ถนอมบุตรของตนยิ่งชีวิต ยอมสละชีวิตของตนแทนบุตรได้ สภาวะจิตของมารดานั้นถือเป็นพรหมวิหารธรรมอย่างหนึ่ง

ดังนั้น นักสร้างบารมีทั้งหลายพึงรักษาดวงจิตไว้ในเมตตาธรรม เมื่อจิตมีความรัก ความซาบซึ้งใจ อย่างมีจำเพาะบุคคลที่ตนรัก หรือเฉพาะลูกของตนเองเท่านั้น ให้ใช้จิตที่ประกอบด้วยเมตตาธรรมนั้นแผ่ไปให้แก่บุคคลอื่นๆ ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้เหมือนกันหมดทั้งญาติพี่น้อง มิตรสหาย และคนทั่วไป เอาใจของเรา จิตของเราที่เอิบอาบซึมซาบเหมือนกับมารดารักลูกที่เกิดแตก ขยายใจแผ่ไปด้วยความรัก ความปรารถนาดีในบุคคลทั้งหลาย ให้ทุกคนเสมือนลูกของเรา ถ้ามีความรู้สึกเช่นนี้ เมตตาพรหมวิหารธรรมย่อมเกิดขึ้นอย่างเต็มที่ ใจของเราเองก็สะอาดบริสุทธิ์ผุดผ่องเสมอ

*ดังเช่นในสมัยหนึ่งกบิลดาบสได้บำเพ็ญภาวนาอยู่ในป่า

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๓

ท่านมีนิสัยชอบเจริญภาวนาเป็นชีวิตจิตใจ เจริญเมตตาภาวนา
อยู่เป็นนิตย์ ท่านทำเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอทุกวันทุกคืน เวลาไหน
ใจท่านสบายท่านก็แผ่เมตตา คือ ถ้าท่านหันหน้าไปทางตะวันออก
ท่านก็ตั้งความปรารถนาว่า

“ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายตั้งแต่ตัวเล็กตัวน้อย จะเป็นสัตว์
๒ เท้า ๔ เท้า หรือไม่มีเท้า มีเท้ามาก เท้าน้อย อะไรรักแล้วแต่ที่
อยู่ในทิศเบื้องหน้าทางตะวันออกนี้ ขอให้ได้รับความปรารถนาดี
ที่แผ่ออกไปด้วยกระแสใจที่บริสุทธิ์ ให้มีแต่ความสุข พ้นจาก
ทุกข์โศก โรคภัยต่างๆ” แล้วท่านก็แผ่ไปในทิศนั้นอย่างไม่มี
ประมาณ อีกวันหนึ่งแผ่ไปทางทิศเหนือ อีกวันหนึ่งแผ่ไปทางทิศใต้
และทิศเบื้องบนทิศเบื้องล่าง แผ่ไปทุกทิศทุกทาง ท่านแผ่เมตตา
ไปเช่นนี้สม่ำเสมอ ทำทุกวันจนกระทั่งติดเป็นนิสัย ท่านจึงเป็น
ผู้ที่หลับเป็นสุข เหมือนเข้านิโรธสมาบัติ เข้าฌานสมาบัติ กายเบา
ใจเบา ความเบิกบานสดชื่นแผ่ไปทุกอณูเนื้อทุกขุมขน ถ้าฝันก็
ฝันแต่สิ่งที่เป็นสิริมงคล สิ่งที่เป็นบุญกุศลล้วนๆ

ครั้นตื่นมาก็ไม่ซึมเซา ไม่งัวเงีย มีความเบิกบานคล้อยๆ
กับว่าเพิ่งออกมาจากแหล่งความสุขสดชื่น ตื่นมาก็สดชื่น
หน้าตาผิพรรณวรรณะผ่องใส ดวงตาสุกสกา ภัยต่างๆ ไม่มา
กล้ำกราย ไม่มีสิ่งใดทำอันตรายได้ แล้วยังเป็นที่รักเคารพของ
มนุษย์และเทวดาทั้งหลาย แม้แต่สรรพสัตว์ก็เคารพนับถือ

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๘

เคารพด้วยใจรัก ท่านสามารถปล่อยอารมณ์ภายนอกออกได้เร็ว เพราะไม่มีอารมณ์โกรธกับใคร ไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใคร มีแต่ความปรารถนาดีต่อทุกคนในโลก จิตใจของท่านเข้าถึงสมาธิ สว่างไสวอยู่ตลอดเวลา ใจท่านสว่างไสวในศูนย์กลางกายยิ่งกว่าดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน สว่างไสวไปหมดทั้งภพ ท่านทำเช่นนี้ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น ป่าที่ท่านอาศัยอยู่จึงอุดมไปด้วยผลหมากรากไม้ อุดมด้วยสิ่งที่เป็นมงคลทั้งนั้น แม้แต่สัตว์ที่พูดภาษากันไม่รู้เรื่อง หรือที่เคยเป็นศัตรูกัน เมื่อเข้ามาในบริเวณรัศมี ราวป่าที่ท่านอาศัยอยู่จิตใจนั้นก็เปลี่ยนแปลงไป มีแต่เมตตาธรรม มีแต่ความปรารถนาดีซึ่งกันและกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่เป็นพิษเป็นภัยกัน เมื่อสัตว์จะพึงถึงคราวตายก็ต้องดิ้นรนไปตายที่อื่น ไม่ตายที่นั่น ดังนั้นซากอสุระจึงไม่มีในที่นั้น รอบแผ่นดินที่ท่านอาศัยอยู่จึงเป็นแผ่นดินที่สะอาด ดินฟ้าอากาศก็สะอาด เป็นบรรยากาศของความบริสุทธิ์ด้วยพลังเมตตาธรรมที่ท่านแผ่ไปทุกทิศทุกทาง ต่อมาสถานที่แห่งนี้จึงเป็นที่ตั้งของเมืองกิลพัสดุ์ที่พวกเรารู้จักกันดี เป็นเมืองที่เจ้าชายสิทธัตถะ ซึ่งต่อมาเป็นบรมครูผู้เป็นศาสดาเอกของโลกทรงประทับอยู่

นี่คือ อานิสงส์ของการแผ่เมตตาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทันตาเห็น ไม่ต้องรอเมื่อเราละโลกไปแล้ว ขอให้พวกเราตั้งใจ

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๕๕

ทำกันจริงๆ จังๆ อย่างสม่ำเสมอแล้วความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ
ของเราก็จะยิ่งทับทวียิ่งขึ้นไป คนรอบข้างสิ่งแวดล้อม
ทั้งสัตว์โลก ชนธโลก โอกาสโลก บริสุทธิ์ด้วยอำนาจแห่งใจ
อันเปี่ยมล้นด้วยเมตตาของเรา

การเจริญเมตตา ก่อนอื่นเราควรแผ่ให้ตนเองบ่อยๆ ว่า
ขอเราจงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความเบียดเบียน ให้พ้นจาก
ความทุกข์ มีแต่ความสุข เมื่อแผ่เมตตาให้ตัวเองแล้ว ก็พึง
แผ่เมตตาแบบเดียวกันให้คนรอบข้าง และคนอื่นๆ ด้วย ไม่ว่า
จะเป็นพ่อแม่ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ตลอดจนสรรพสัตว์
จนกระทั่งขยายออกไปทั่วโลก ทั้งจักรวาลอันไม่มีประมาณ
เพราะฉะนั้น จึงควรแผ่เมตตาให้ตนเองก่อน จากนั้นก็ค่อยๆ
ขยายออกไปหาคนรอบข้างโดยลำดับ

เราควรแผ่เมตตาให้บุคคลทั้งหลาย ไม่ว่าเขาคนนั้นจะ
เคยผิดพลาดล่วงเกินเรากี่ตาม จงทำจิตให้เป็นกลางๆ ประกอบ
เมตตาธรรมขึ้นมาในใจ ไม่เจริญด้วยอคติ การเจริญเมตตามี
อานิสงส์ใหญ่ ๑๑ ประการ ดังที่พระบรมศาสดาของเราตรัสว่า
*“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอพึงเจริญเมตตาเจโตวิมุตติ กระทำให้
มากทำให้เป็นดังยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ไม่ให้พุงชาน ลังสมไว้ในใจ
ด้วยดีแล้ว พึงหวังอานิสงส์ ๑๑ ประการ คือ ย่อมกลับเป็นสุข

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๖๐

ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย จะเป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย เทวดาย่อมรักษา ไฟก็ดี ยาพิษคัลลตราก็ดี ไม่สามารถจะทำอันตรายได้ จิตจะเป็นสมาธิได้เร็ว สีน้าฝ่องใส ไม่หลงทำกาลกิริยา และประการสุดท้ายเมื่อยังไม่บรรลุนิพพานแห่งทุกข์ ย่อมเข้าถึงพรหมโลกได้โดยง่าย”

พระพุทธองค์ทรงแนะนำวิธีแผ่เมตตาให้ด้วยว่า ธรรมดาภิษุพึงอุปัฏฐากภิกษุผู้เจริญเมตตาภาวนาซึ่งยึดอานิสงส์ ๑๑ ประการเหล่านี้ แล้วเจริญเมตตาไปในสัตว์ทุกชนิดทั้งโดยเจาะจง และไม่เจาะจง พึงมีจิตเกื้อกูลแผ่ไปยังสัตว์ที่มีจิตเกื้อกูล และพึงมีจิตเกื้อกูลแผ่ไปยังสัตว์ทั้งที่ไม่มีจิตเกื้อกูล พึงมีจิตเกื้อกูลแผ่ไปยังสัตว์ทั้งที่มีอารมณ์จิตเป็นกลางๆ และพึงปฏิบัติในพรหมวิหาร ๔ อย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อทำเช่นนี้ แม้ยังไม่บรรลุมรรคผล ย่อมมีสุคติภูมิเป็นที่ไปในภพเบื้องหน้า

จากนั้นทรงตรัสเล่าว่า แม้แต่การบริโภคน้ำของชาวบ้าน ก็ย่อมไม่เสียเปล่า เพราะภิกษุผู้เจริญเมตตาจิตแม้เพียงลัดนิ้วมือ ชื่อว่าเป็นนายของก้อนข้าวที่ชาวบ้านนำมาให้ และทานที่บุคคลถวายแด่ภิกษุผู้เจริญเมตตาจิตแม้เพียงลัดนิ้วมือเดียวนั้น ย่อมจะมีผลมาก มีอานิสงส์มาก มีความรุ่งเรืองไพบลูย์ เพราะฉะนั้น การบริโภคน้ำของพระภิกษุที่ชาวบ้านน้อมถวายนั้นไม่เป็นโมฆะ ไม่เสียเปล่า เพราะภิกษุผู้เจริญเมตตาเช่นนั้น

คนมีเมตตา ชื่อว่ารักตนเอง

๑๖๑

ย่อมเป็นผู้ฉันทกอนข้าว โดยความไม่เป็นหนี้ แต่เป็นเพื่อนบุญ
ให้กับผู้ปรารถนาบุญอันอุดม

เรื่องการแผ่เมตตานี้เป็นเรื่องของความนุ่มนวลของใจ
ความสะอาดบริสุทธิ์ของใจ ซึ่งใครก็ไม่สามารถทำให้ใครบริสุทธิ์
ได้ มีแต่ตนเองเท่านั้นที่สามารถทำตนเองให้บริสุทธิ์ได้ เพราะ
ความสะอาดบริสุทธิ์ และความนุ่มนวลของจิตที่ประกอบด้วย
เมตตาธรรม จะทำให้เราเข้าถึงธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป
ได้อย่างง่ายดาย

เมตตาธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ถ้าทุกคนในโลกนี้มี
เมตตาจิตต่อกัน บ้านเมืองจะมีแต่ความสงบสุข ปราศจากภัย
อันตรายใดๆ ทั้งสิ้น ที่สำคัญ เมตตาธรรมจะทำให้ตัวของเรา
สะอาดบริสุทธิ์ สามารถรองรับธรรมะที่ละเอียดสูงยิ่งๆ ขึ้นไปได้
แล้วเราจะได้นำธรรมะนั้น เพื่อแผ่ไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย แม้แต่
สรรพสัตว์ที่เคยมีเวรมีภัยต่อกัน เมื่อได้รับอานุภาพแห่งเมตตา-
ธรรมแล้ว จะปรองดองรักใคร่สามัคคี สถานที่ตลอดจนวัตถุสิ่งของ
แม้ไม่มีจิตใจก็จะสะอาดบริสุทธิ์อุดมสมบูรณ์ ประเทศชาติย่อม
เจริญรุ่งเรือง ฝนตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารก็อุดม-
สมบูรณ์ เพราะฉะนั้นกระแสแห่งเมตตาธรรมมีผลดีต่อโลกมาก
เราทุกคนจะต้องหมั่นเจริญภาวนา และแผ่เมตตาทุกๆ วัน ทำให้
เป็นนิสัย แล้วสิ่งดีๆ จะเกิดขึ้นกับชีวิตของเราตลอดไป

๑๙

สํารวมอินทรีย์
นําชี้วิพันทุกข

ก็ผู้ใด รู้ไม่เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน
ผู้นั้นย่อมตกอยู่ในอำนาจของศัตรู และจะเดือดร้อนในภายหลัง
ส่วนผู้ใด รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน
ผู้นั้นก็จะพ้นจากการเบียดเบียนของศัตรู
เหมือนไถ่พ้นจากกรงเล็บของแมว ฉะนั้น

สารรวมอินทรีย์ นำชีวิตพ้นทุกข์

๑๖๔

การเดินทางในสังสารวัฏอันหาเบื้องต้น ท่ามกลาง และ
เบื้องปลายไม่ได้นี้ หมุ่สัตว์ถูกอวิชชา คือความไม่รู้แจ้ง
เห็นจริงในชีวิตปิดบังเห็น จำ คิด รู้ ให้มีตนนอนธกาล เมื่อ
เกิดมาแล้ว ล้วนตกอยู่ในความประมาท มัวเมาในรูป รส กลิ่น
เสียง สัมผัสอันเป็นบ่วงแห่งมาร ร้อยรัดไว้ ทำให้เพลิดเพลिन
จนหลงลืมเป้าหมายดั้งเดิมที่เกิดขึ้นมาเพื่อแสวงหาหนทาง
ของพระนิพพาน มนุษย์ถูกอวิชชาเข้าครอบงำจิตใจเช่นนี้
มายาวนาน ทำให้ไม่เคยคิดถึงคำถามของชีวิตที่ว่า เกิดมาทำไม
ตายแล้วจะไปไหน และมีอะไรเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของ
ชีวิต หากได้มีโอกาสตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม ด้วยการ
หมั่นตรีกะลิกนิกถึงศูนย์กลางกายตลอดเวลา เมื่อใจถูกกลั่น
ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ย่อมจะรู้เห็นเรื่องราวของชีวิตไปตาม
ความเป็นจริง

มีวาระพระบาลีที่พระลัมมालัมพุทเธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า

“โย จ อุปปติตฺ อตถํ น ชิปปนฺนุพฺพชฺชติ
อมิตฺตวสฺมเนวติ ปจฺฉา จ อนฺตปฺปติ

ก็ผู้ใด รู้ไม่เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ผู้นั้นย่อม
ตกอยู่ในอำนาจของศัตรู และจะเดือดร้อนในภายหลัง

โย จ อุปปติตฺ อตถํ ชิปฺปเมว นิโพธิ

สำราวมอินทรีย์ นำชีวีพ้นทุกข์

๑๖๕

มัจจุเต สดุดสมพารา กุกกุโฆว วิหาริยา

ส่วนผู้ใด รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน
ผู้นั้นก็จะพ้นจากการเบียดเบียนของศัตรู เหมือนไก่พ้นจาก
กรงเล็บของแมว ฉะนั้น”

ยังมีเรื่องราวอีกมากมายในโลกที่เรายังไม่รู้และคาดคิด
ไม่ถึง เราจึงควรเตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอ ทำตัวประหนึ่ง
พระราชารู้พร้อมที่จะก้าวเข้าสู่สมรภูมิรบ เตรียมพร้อมที่จะรับ
กับทุกสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ผู้ที่เตรียมพร้อมเช่นนี้ได้ชื่อว่า
เป็นผู้ที่ไม่ประมาท การเป็นผู้พร้อมเสมอสำคัญมาก เพราะชีวิต
ของเรานั้นไม่แน่นอน ในวันนี้เรามีชีวิตอยู่ แต่วันพรุ่งนี้ตัวของ
เราเองก็ไม่ว่าจะรู้ว่าจะมีเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงรออยู่หรือไม่ การ
ทำตนให้พร้อมอยู่เสมอ จึงเป็นสิ่งที่บัณฑิตนักปราชญ์สรรเสริญ
โดยเฉพาะการรู้เท่าทันใจของตนเอง เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด รู้เท่า
ทันกิเลสอาสวะที่บังคับเห็น จำ คิด รู้ของเรา แล้วไม่ยอมให้
กิเลสอาสวะเหล่านั้นมาดลใจเราให้ประมาท ทำให้เราสามารถ
ประคับประคองตนให้รอดพ้นจากภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้
หากไม่ประคับประคองสติให้ดี ปล่อยใจให้ไหลเลื่อนไปตาม
กระแสกิเลสแล้ว จะทำให้ชีวิตผิดพลาดได้ง่าย เมื่อผิดพลาด
แล้วก็ยากที่จะรอดพ้นไปจากความทุกข์ทรมาน

สารรวมอินทรีย์ นำชีวิพันทุกซ์

๑๖๖

*ครั้งหนึ่ง เมื่อพระลัมมาลัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพ อยู่ทรงประกาศพระศาสนา ยังสรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นจำนวน มากให้ดื่มอมฤตธรรม ให้เข้าถึงบรมสุข คือพระนิพพาน แต่ยังมี พุทธสาวกอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของชีวิต ยังไม่หมดสิ้นอาสวกิเลส ครั้นได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้ว เกิดมหาปิติ ได้ตัดสินใจละความทุกข์สบายในทางโลกออกบวช บำเพ็ญสมณธรรมตามรอยพระบาทของพระศาสดาในจำนวนนั้น ได้มีกุลบุตรหนุ่มท่านหนึ่งตัดสินใจออกบวชเช่นกัน มีความ ประารถอย่างแรงกล้าที่จะบำเพ็ญเพียรทำอาสวกิเลสให้หมด ลื่นไป ทุกๆ วันท่านได้บำเพ็ญสมณธรรมไม่เคยขาด แต่สิ่งที่เรา คาดไม่ถึงยังมีอีกมากมายซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เสมอ

วันหนึ่ง พระภิกษุรูปนั้นเดินบิณฑบาต ได้ทอดสายตาลง ต่ำ ก้าวเดินบิณฑบาตด้วยความสงบสำรวมตามปกติ จนกระทั่ง ไปถึงบ้านหลังหนึ่ง เพียงชั่วขณะจิตแวบเดียวเท่านั้นที่ท่านละ จากการทอดสายตาลงต่ำ แล้วช้อนตาขึ้นมองตามปกติ พลัน สายตาของท่านพบหญิงสาวคนหนึ่ง ที่มีรูปร่างสวยงามจับใจ ประกอบกับในอดีตชาติเคยเกิดมาพบกัน มีความหลังด้วยกัน มาก่อน ทำให้กิเลสอาสวะอันเป็นกระแสที่นอนเนื่องมานาน

สำรวมอินทรีย์ นำชีวิตพ้นทุกข์

๑๖๓

ถูกพิษแห่งราคะเสียดแทงใจอย่างแรงกล้า ทำให้เพลอสติ ไม่ได้ระครองใจไว้ในตัว แต่ส่งใจออกไปข้างนอก ไปติดอยู่กับหญิงสาวคนนั้น สมณธรรมที่เพียรประพฤติปฏิบัติมายาวนานก็ไม่สามารถต้านทานได้ เกิดความรุ่มร้อนอยากลาสิกขาออกไปใช้ชีวิตกับหญิงสาวนั้น

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ความประมาทเลินเล่อ ไม่สำรวมเพียงชั่ววูบ อาจทำให้เกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวงในชีวิตพรหมจรรย์ พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการสำรวมระวังเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส หากปราศจากความสำรวมแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดทุกข์แสนสาหัส

ข่าวที่พระภิกษุหนุ่มรูปนั้นอยากสึกเป็นที่เลื่องลือกันในหมู่ของพระภิกษุ เพียงแต่ว่ายังไม่มีใครรู้สาเหตุที่แท้จริง พระบรมศาสดาทรงเล็งเห็นอุปนิสัยแห่งมรรคผลของเธोजึงตรัสเรียกมาถามว่า “ภิกษุ การบวชในศาสนาของตถาคตนั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐสุดแล้ว เหตุไฉนเธอจะละเพศนี้ไปเล่า” เมื่อถูกพระศาสดาตรัสถามเช่นนั้น พระภิกษุหนุ่มไม่กล้าทูลคำเท็จ จึงกราบทูลตามความเป็นจริงว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ตอนที่ข้าพระองค์ออกเดินบิณฑบาต ได้เห็นหญิงคนหนึ่งประดับประดาร่างกายอย่างสวยงาม ข้าพระองค์คอยใจไม่ไหว มีจิต

สำรวมอินทรีย์ นำชีวิตพ้นทุกข์

๑๖๘

ผูกพันกับนาง อยากลาสิกขาพระเจ้าข้า” พระศาสดาได้ทรง
สดับดังนั้น ทรงปรารภนาจะตรัสเตือนสติภิกษุหนุ่มให้ได้คิด
จึงทรงนำอดีตนิทานมาตรัสเล่าว่า

ชาติหนึ่งที่พระบรมพระโพธิสัตว์เกิดเป็นไก่ป่า มีบรวาร
หลายร้อยตัว อาศัยอยู่ในป่าหากินกับเหล่าบรวารอย่างสงบสุข
ตลอดมา โดยไม่มีภัยอันตรายใดๆ เกิดขึ้น กระทั่งมีนางแมวตัว
หนึ่งมาอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่พระ-
โพธิสัตว์กับเหล่าบรวารอาศัยอยู่ นางแมวตัวนั้นได้ใช้กลอุบาย
ล่อลวงให้ไก่ทั้งหลายตายใจหลงเข้าไปหากินในถิ่นของมันว่า
ในป่าที่มันได้อาศัยอยู่ มีอาหารอุดมสมบูรณ์มาก ไม่อดอยาก
ยากแค้นเลย เมื่อไก่ทั้งหลายหลงเชื่อต่างพากันเข้าไปหากิน
ในป่านั้น นางแมวเจ้าเล่ห์ได้จับไก่ป่าบรวารของพระโพธิสัตว์กิน
จนหมด และปรารภนาจะล่อให้ไก่พระโพธิสัตว์เข้าไปอีก แต่
พระโพธิสัตว์รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น จึงไม่ยอมประมาท

แมวเจ้าเล่ห์คิดว่า เจ้าไก่ตัวนี้ช่างอวดดีเหลือเกิน ไม่รู้
ว่าเราเป็นแมวเจ้าอุบาย เราควรที่จะเล้าโลมว่า จะยอมเป็น
ภรรยาของมัน เมื่อมันหลงเชื่อเรา แล้วตกอยู่ในอำนาจของเรา
เราจะสำเร็จโทษมันในภายหลัง เมื่อคิดอุบายเช่นนี้แล้ว นาง-
แมวได้เข้าไปหาพระโพธิสัตว์ แล้วพูดขึ้นด้วยคำพูดที่อ่อนหวานว่า

สารรวมอินทรีย์ นำชีวีพันทุกข์

๑๖๕

“ดูก่อนพ่อไถ่ร้อยสี่แดงผู้มีขนสวयงามเกินกว่าใครในป่านี้ ขอให้ท่านลงมาจากกิ่งไม้ที่เกาะอยู่เถิด เราจะยอมเป็นภรรยาของท่าน ไถ่ร้อยตัวประเสริฐของฉันทัน ฉันมีความสุขที่ไม่มีสิ่งใดเปรียบรอนท่านอยู่ ขอท่านจงลงมาเถิด” ไถ่พระโพธิสัตว์ได้ฟังดังนั้น มีสติรู้เท่าทันในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น คิดในใจว่า เจ้าแม่วัวนี้กักกินญาติของเราหมดแล้ว บัดนี้คงอยากกินเราแน่นอน เราจะไล่มันไปดีกว่า คิดแล้วก็กล่าวขึ้นว่า “เจ้าเป็นสัตว์ ๔ เท้าที่สวयงาม ส่วนฉันเป็นสัตว์ ๒ เท้า แมวกับไก่อยู่ด้วยกันไม่ได้หรอก ไปหาตัวอื่นเป็นคู่ครองเถิด เราไม่ต้องการแม่วัวอย่างเจ้าหรอก”

นางแม่วัวฟังคำพระโพธิสัตว์ก็ยังไม่ยอมแพ้ คิดในใจว่า เราจะล่อลวงไถ่ตัวนี้ไปกินให้ได้ จึงพูดว่า “ฉันจะยอมเป็นภรรยาแสนดี จะทำอะไรเพื่อท่านทุกอย่าง ไม่ยอมแบ่งใจไปให้ใครเลย ท่านคือชีวิตฉัน อย่าผลักไสไล่ส่งฉันเลย ท่านจะได้พบฉันผู้เป็นพรหมจารีณี เป็นโอกาสที่หาได้ยากยิ่ง” แม้ได้ฟังดังนั้นแล้วก็ตาม ด้วยความเป็นผู้รู้ทันเหตุการณ์ พระโพธิสัตว์ก็ไม่หลงกล คิดในใจว่า เห็นทีเราจะต้องขู่ว่าให้แม่วัวนี้หนีไป คิดแล้วก็พูดขึ้นอย่างไม่แยแสว่า “ดูก่อนเจ้าโจรลักไก่ จงไปไกลๆ เถิด เราไม่มีทางหลงกลเจ้าหรอก เจ้าจะทำอะไรเราได้ เจ้าไม่ต้องการเราเป็นสามีหรอก อย่ามาทำเป็นพูดดีเลย ไปหลอกผู้อื่นเถิด ผู้อื่นอาจหลงกลเจ้าก็ได้” เมื่อพระโพธิสัตว์กล่าวดังนี้แล้ว

สํารวมอินทรีย์ นำชีวีพันทุกข์

๑๗๐

นางแมวจึงยอมล้มเลิกความตั้งใจที่จะหลอกกินพระโพธิสัตว์อีกต่อไป

เมื่อพระบรมศาสดาตรัสเล่าอดีตนิทานจบแล้ว ทรงประกาศสัจธรรม ในที่สุดแห่งการแสดงธรรม ภิกษุที่กระสันอยากสึกนั้น ได้มีดวงตาเห็นธรรม ดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล มีจิตใจที่หนักแน่นมั่นคงอยู่บนเส้นทางของพระอรียเจ้า ไม่เกิดความรู้สึกที่อยากลาสิกขาอีกต่อไป

จะเห็นว่า การที่เรามีสติ รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยใช้สติปัญญาพิจารณาแล้วจึงเชื่อ เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าเราเป็นผู้รู้เท่าทันเหตุการณ์แล้ว จะทำให้เราผ่านวิกฤติของชีวิตได้อย่างง่ายดาย การมีสติอยู่ตลอดเวลา จนสามารถแยกแยะ และรู้เท่าทันอัสวกิเลส อันเป็นต้นตอของทุกข์ทั้งปวงได้ เราจะต้องมีใจที่ใสบริสุทธิ์ตลอดเวลา เพราะใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์ อยู่ตรงจุดแห่งความละเอียด คือศูนย์กลางกายนี้ จะทำให้เรารู้แจ้งเห็นแจ้ง ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคตไปพร้อมๆ กัน หากทำได้เช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่า รู้เท่าทันเหตุการณ์อย่างแท้จริง ดังนั้นให้ทุกท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมให้ดีขึ้นทุกๆ คน

๒๐

พิ ช แ ห่ ง ก า ม

ข้าแต่จอมรชน ผู้เช้นกับพระองค์ทรงทอดอาลัยในตน
ไม่คบหาของรักทั้งหลายว่า สิ่งนี้เป็นที่รักของเรา
ตนเท่านั้นประเสริฐกว่า
เป็นสิ่งที่ประเสริฐอย่างยิ่งทีเดียว
ผู้มีคนที่สั่งสมบุญไว้ดีแล้ว
จะพึงได้สมปรารถนาในสิ่งที่รักในภายหลัง

พิษแห่งกาม

๑๓๓

ความไม่ประมาท เป็นยอดแห่งกุศลธรรมทั้งปวง เป็นที่ประชุมรวมลงแห่งธรรมทั้งหลาย จุจรรอยเท้าของสรรพสัตว์ทั้งหลายในพื้นที่ชมพูทวีป ย่อมประชุมรวมลงในรอยเท้าข้างฉะนั้น ผู้ใดไม่ประมาทในชีวิต ความคิด คำพูด และการกระทำของเขา ย่อมจะถูกต้องร่องรอยในธรรมของพระอริยเจ้าทั้งหลาย หากเรามีความไม่ประมาทฝังลึกอยู่ในใจแล้ว เราจะใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ชีวิตของเราจะสมบูรณ์บริบูรณ์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งความไม่ประมาทที่แท้จริงนั้น คือ ให้มีสติอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ ตลอดเวลา ใจหยุดนิ่งอยู่กลางพระธรรมกายทุกอนุนานาที หากทำได้เช่นนี้ เราจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างไม่ประมาท

มีวาระแห่งภาสิตที่ใน ขุรปุตตชาดก ความว่า

“ข้าแต่จอมนรชน ผู้เชื่อกับพระองค์ทรงทอดอาลัยในตน ไม่คบหาของรักทั้งหลายว่า สิ่งนี้เป็นที่รักของเรา ตนเท่านั้นประเสริฐกว่า เป็นสิ่งที่ประเสริฐอย่างยิ่งทีเดียว ผู้มีตนที่สั่งสมบุญไว้ดีแล้ว จะพึงได้สมปรารถนาในสิ่งที่รักในภายหลัง”

การใช้ชีวิตในทางโลก เราจะต้องรับผิดชอบในหลายสิ่งหลายอย่าง จนบางครั้งทำให้เราสับสนเลือกสิ่งที่มีค่าที่สุดไป คือ การทำตัวของเราให้บริสุทธิ์บริบูรณ์จากมลทินทั้งหลาย โดยลืมนึกพิจารณาว่า สิ่งนอกตัวทั้งปวงนั้น ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และ

พิษแห่งกาม

๑๗๔

ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงที่เรา กำลังแสวงหา เมื่อปล่อยชีวิตให้ผ่านไปวันๆ ก็เท่ากับว่า ชีวิตกำลังตกอยู่ในความประมาท ดังนั้น เราจึงควรที่จะทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งประโยชน์ตน และประโยชน์ของผู้อื่นให้สมบูรณ์บริบูรณ์ เพื่อเราจะได้รับประโยชน์ทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า ตลอดจนถึงประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

อย่างไรก็ตาม ตัวเราเองนั้นแหละที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าเราไม่ทอดทิ้งประโยชน์ของตนแล้ว ประคับประคองตนไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของอัสวกิเลส เอาชนะใจตนเองได้ ย่อมสามารถบำเพ็ญประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ แต่หากไม่สามารถดำรงความเป็นตัวของตัวเองไว้ได้ ปล่อยใจไปตามอำนาจกิเลส ที่มาครอบงำ ย่อมทำให้ประสบกับทุกข์ภัยต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอำนาจแห่งกิเลสกามนี้สำคัญนัก เพราะพิษของกามมีแต่จะทำให้ร้ายผู้คนให้ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน

*ดังเช่นเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้ว เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร ได้มีพระภิกษุรูปหนึ่งซึ่งมีครอบครัวก่อนบวชแล้ว หลังจากท่านเข้ามาบวชได้ตั้งใจเล่าเรียนกัมมัฏฐาน แต่เนื่องจากท่านเพ่งบวชใหม่ ความผูกพัน

พิษแห่งกาม

๑๓๕

กับภรรยาที่ยังมีอยู่ ฝ่ายภรรยาเองไม่เต็มใจที่จะให้ท่านบวชอยู่แล้วแต่ก็ขัดไม่ได้ เมื่อท่านออกบวชแล้ว ยังได้แวะเวียนมาหาภรรยาเก่าอยู่เสมอ จนทำให้จิตใจของท่านหวั่นไหวอยากจะลาสิกขา พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเรียกมาตรัสถามว่า “ข้าวที่เธออยากจะสึกนั้นจริงหรือ” พระภิกษุรูปนั้นทูลตอบตามความเป็นจริงว่า “ที่ข้าพระองค์อยากลาสิกขาเพราะเกิดหวั่นไหวในถ้อยคำของภรรยาพระเจ้าข้า”

พระศาสดาทรงฟังดังนั้น รู้ทันทีว่า ขณะนี้สาวกของพระองค์กำลังถูกพิษแห่งกามเสียดแทงจิตใจอยู่ จึงอยากลาสิกขาออกไป ทรงต้องการที่จะให้ได้คิด จึงตรัสเตือนว่า “ดูก่อนภิกษุไม่ใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้นที่เธอเกือบพ่ายแพ้ต่อกิเลสกาม แม้ในอดีต หญิงคนนี้ก็เกือบทำให้เธอสิ้นชีวิต แต่ได้บัณฑิตช่วยเธอไว้ได้” จากนั้นพระองค์ทรงนำอดีตชาติมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล มีพระราชาพระนามว่า เสนกะ ครองราชสมบัติอยู่ที่เมืองพาราณสี พระองค์มีความรักใคร่สนทนากับพญานาคราชตนหนึ่ง ก่อนที่จะรักใคร่คุ้นเคยนั้น เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งพระราชาได้เสด็จประพาสเมือง แล้วไปเจอเด็กชาวบ้านใช้ก้อนดินและท่อนไม้รุมทำร้ายงูด้วยความที่ไม่รู้ว่าเป็นพญานาค คิดว่าเป็นงูธรรมดา แม้พระราชาก็ไม่ทรงรู้เช่นกัน แต่ด้วยความที่เป็นผู้มีเมตตา ทรงรับสั่งให้ปล่อยงูตัวนั้นไป

พิษแห่งกาม

๑๗๖

ครั้นตกลางคืน พญานาคราชเกิดความลำนึกในบุญคุณของพระราชา เมื่อกลับถึงนาศพิภพแล้ว ได้ถือเครื่องบรรณาการมากมายเข้าไปหาพระราชาถึงที่บรรทมในยามเที่ยงคืน แล้วได้ถวายเครื่องบรรณาการต่างๆ เหล่านั้น ตั้งแต่นั้นมา พระราชากับพญานาคราชก็ได้พบปะกันบ่อย มิตรภาพก็แน่นแฟ้นมากขึ้นตามลำดับ

กระทั่งวันหนึ่ง พญานาคราชได้กล่าวกับพระราชาว่า “มหาบพิตร ข้าพเจ้าจะตั้งนางนาคมาณวิกานางหนึ่งไว้เพื่อดูแลรักษาพระนคร เมื่อพระองค์มองไม่เห็นนาง ก็ให้ร้ายมนต์บถนี้” ต่อมา พระราชาเสด็จพระราชอุทยาน ทรงเล่นน้ำอยู่ที่สระโบกขรณีกับนางนาคมาณวิกา นางนาคมาณวิกานั้นมีอุปนิสัยมักมากในกามคุณ ได้เลื้อยไปเห็นงูน้ำตัวหนึ่ง จึงแปลงกายเป็นงูแล้วไปเสพอสัถธรรมกับงูน้ำตัวนั้น พระราชาไม่เห็นนาง ก็สงสัยว่า นางนาคไปไหน จึงร้ายมนต์ค้นหา ก็ได้เห็นนางกำลังทำอาจารย์อย่างนั้น จึงเอาชีกไม้ไผ่ตีที่หลังนาง นางนาคมาณวิกาโกรธมาก จึงออกจากอุทยานกลับไปยังนาศพิภพ และไปทูลพญานาคราชว่า ได้ถูกพระสหายของพระองค์ตีที่หลัง จนหลังเป็นรอยหมดแล้ว

พญานาคราชได้ฟังดังนั้น ทั้งที่ยังไม่รู้ความจริง ก็โกรธขึ้นมาทันที รับสั่งให้เรียกนาคมาณพมาสีตัว แล้วบัญชาว่า

พิษแห่งกาม

๑๗๓

“เจ้าทั้งหลาย จงเดินทางไปที่เมืองพาราณสีโดยเร็ว พวกกันเข้าไปยังที่บรรทมของพระราชาล้างจัดการทำลายพระที่นั่งให้เป็นจุดด้วยลมจุมูกของพวกเจ้าเถิด”

นาคมาณพทั้งสองรับบัญชาแล้ว พวกกันเดินทางไปยังเมืองของเสนกราชาทันที ขณะไปถึงเมืองและได้แอบอยู่ในห้องบรรทม เป็นเวลาเดียวกับที่พระราชাত্রัสเล่าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวันนั้นให้พระมเหสีฟังว่า “วันนี้นางนาคมาณวิกาได้แปลงร่างเป็นงู แล้วไปเสพอลัทธิธรรมกับงูน้ำ เราจึงเขียนนางที่หลังป่านี้คงกลับไปทูลพญานาคราชสหายเราแล้ว เพื่อทำลายมิตรภาพระหว่างเราเป็นแน่ และคงจะมีเรื่องไม่ดีขึ้นตามมาในเวลาอันใกล้นี้” นาคมาณพได้ยินดั่งนั้น รีบกลับไปรายงานเรื่องราวทั้งหมดให้พญานาคราชทันที

พญานาคราชาเกิดความสังเวชใจ ได้เข้าไปหาพระราชาลถึงที่บรรทม เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง พร้อมกับประทานมนต์บทหนึ่งที่สามารถรู้เสียงของสัตว์ได้ทุกชนิด เพื่อเป็นการขอโทษพลางกำชับว่า “เราให้มนต์บทนี้แก่พระองค์ แต่มีข้อแม้ว่าพระองค์อย่าให้ใครเป็นอันขาด ถ้าให้พระองค์เองจะต้องกระโดดเข้ากองไฟตายทันที”

ตั้งแต่นั้นมา พระราชาทรงเข้าใจคำพูดของสัตว์ทุกชนิด

พิษแห่งกาม

๑๗๘

วันหนึ่ง ขณะที่พระองค์ประทับนั่งอยู่ที่ท้องพระโรงกำลังเสวยขนมจิ้มกับน้ำผึ่งอยู่ น้ำผึ่งกับขนมชิ้นเล็กๆ ชิ้นหนึ่งตกลงบนพื้นมดตัวหนึ่งเที่ยวร้องบอกเพื่อนๆ ว่า “ถาดน้ำผึ่ง และขนมที่ท้องพระโรงแตกแล้ว พวกเราจะมาช่วยกันกินให้อิ่มหน้าสำราญเถิด” พระราชาได้สดับดังนั้นก็ทรงพระสรวล พระเทวีได้แต่เก็บความสงสัยไว้ในใจ เมื่อพระราชาทรงสรวลบ่อยเข้า จึงทูลถามด้วยความอยากรู้ว่า “เสด็จพี่เพคะ พระองค์ทรงสรวลเรื่องอะไร”

โดยปกติพระราชาเป็นผู้มีจิตที่อ่อนไหว ตกอยู่ได้อานาจแห่งความรัก เมื่อถูกพระเทวีรบเร้าบ่อยๆ พระองค์ก็เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง พระเทวีได้ฟังดังนั้น อยากรจะไดมนต์ จึงรบเร้าทูลขอ ถึงแม้พระราชาจะตรัสบอกว่า “หากเราให้เจ้าไปเราต้องตายแน่นอน” พระนางก็ยังรบเร้าว่า “แม้พระองค์ต้องตายก็ต้องให้กับหม่อมฉัน” พระราชาได้ฟังดังนั้น แทนที่จะฉุกฉิดกลับถูกพิษแห่งกามบดบัง จึงตอบตกลงที่จะให้ โดยยอมตายทีเดียว

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภพของท้าวลักกะหวั่นไหว ท้าวลักกะปรารถนาจะให้ข้อคิดกับพระราชา จึงแปลงกายเป็นแพะทำทีว่ากำลังจะเสพกามต่อหน้าม้าเทียมรถ ม้าเห็นเช่นนั้นจึงกล่าวติเตียนว่า “เจ้าเป็นแพะที่ไร้ยางอายมาก ไม่รู้ว่าสิ่งไหนควรทำในที่ลับและที่แจ้ง” แพะพระอินทร์ฟังดังนั้น จึงถือโอกาส

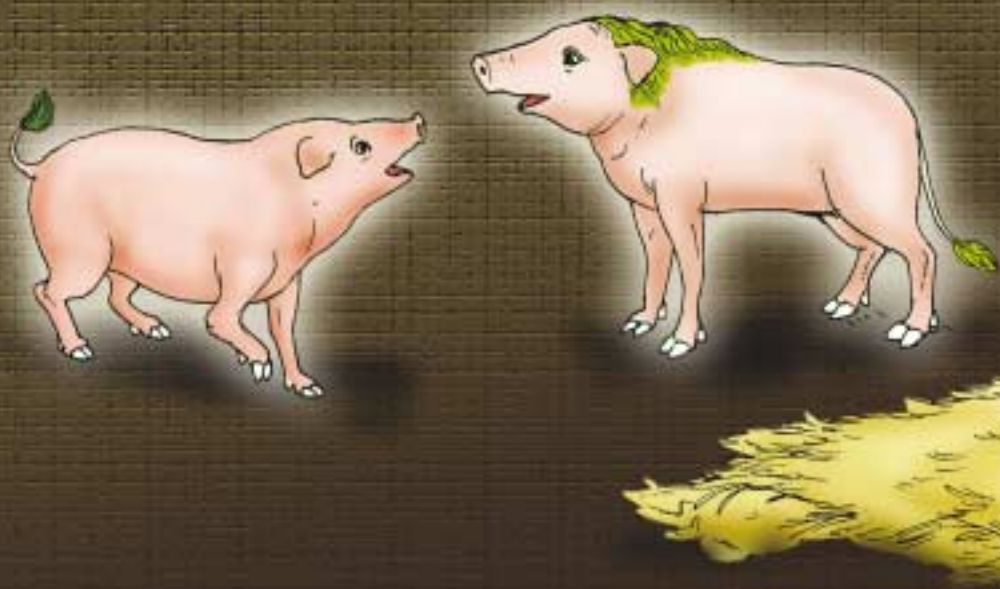
พิษแห่งกาม

๑๗๕

ตกเตือนพระราชาก็ได้คิดทันทิวว่า “สหายเอ๋ย แก่นั่นแหละที่โง่
ปล่อยให้เขาสนตะพายเทียมที่ลากนั้น มีเชือกมัดปาก เวลาที่
เขาปลดแอกก็ไม่หนีไป ส่วนพระราชาก็กำลังประทับนั่งบน
ราชรถที่แกลก โง่กว่าแกอีก ได้มนต์ชั้นยอดแล้วยังจะให้
ภรรยาโดยยอมตาย ได้ถูกพิษแห่งกามปิดบังดวงปัญญาแล้ว
ยอมโง่กว่าแกอีก”

พระราชาก็ฟังดังนั้นจึงได้คิด แพะได้กล่าวให้โอวาท
พระราชาวา “พระองค์ไม่ควรตกอยู่ใต้อำนาจแห่งกามจนลืมรัก
ตนเอง ควรบำเพ็ญประโยชน์ของตนให้มากๆ เพื่อประโยชน์จะ
ได้เกิดขึ้นแก่พสกนิกรทั้งหลาย”

เมื่อพระศาสดาตรัสจบแล้วภิกษุนั้นได้บรรลุโสดาปัตติผล
พระองค์ตรัสสรุปว่า “พระอินทร์ที่แปลงเป็นแพะนั้นก็คือ พระองค์
เอง ม้าตัวนั้น คือพระสารีบุตร” จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า
หากปล่อยจิตใจให้ตกอยู่ใต้อำนาจกิเลส กาม ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือ
ชาย ความมึนบอดยอมมบดบังดวงปัญญา ทำให้สูญเสียสิ่งที่มีค่า
หรือแม้กระทั่งชีวิตได้ เราควรมีสติ และรักตัวเองให้มากๆ การ
ที่จะรักตนเองได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องหมั่นปฏิบัติธรรมให้เข้าถึง
ตัวตนที่แท้จริงคือพระธรรมกายให้ได้ เพื่อจะได้ห่างไกลจาก
มลทินทั้งหลายกันทุกๆ คน

๒๑

สุ กร โฟ ธิ ส ต ร์

ห้วงน้ำ คือพระธรรมไม่มีโคลนตม

บาป เรียกว่าเหงื่อไคล

และศีล เรียกว่าเครื่องดูบได้ใหม่

แต่ไหนแต่ไรมา กลิ่นของศีลนั้นไม่เคยจางหายไป

สุกรโพธิสัตว์

๑๘๒

ทุกคนที่มีชีวิตในสังสารวัฏ ต่างผ่านการเกิดในทุกภพ
ทุกภูมิมาแล้ว ทั้งชีวิตในระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่าง
ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ หรือยากจนเข็ญใจ ชีวิตมีการขึ้น
และลงไปตามอำนาจแห่งบุญและบาปที่ได้ก่อขึ้นในภพชาตินั้นๆ
ถ้าทำบุญไว้มากจะได้รับผลที่ดี เสวยสุขในสุคติภูมิ ชีวิตจะ
ประสบแต่สิ่งที่ดีงาม ถ้าทำบาปอกุศลไว้มากก็ต้องไปเสวย
วิบากแห่งกรรมในอบายภูมิ ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงกรรมไปได้
ดังนั้น เมื่อเราเกิดมาแล้ว ต้องสร้างบารมีอย่างเต็มที่เต็มกำลัง
เพื่อเพิ่มพูนความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้แก่ตนเอง วิธีที่จะทำความ
บริสุทธิ์ได้ดีที่สุด คือ ต้องหมั่นปฏิบัติธรรมอย่าให้ขาดแม้แต่
วันเดียว ทำใจหยุดใจนิ่งบ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ชีวิตของเราจะ
สมหวัง เปี่ยมไปด้วยความบริสุทธิ์บริบูรณ์ที่แท้จริง

มีวาระพระบาลีใน ตุณฑิลชาดก ความว่า

“ธมฺโม รหฺโท อกฺทฺทมฺ

ปาปํ เสทมลนฺติ วุจฺจติ

สํลฺลยฺ นวํ วิเลปนํ

ตสฺส คนฺโธ น กทาจิ ฉิขฺชติ

ธรรมบัณฑิต กล่าวว่า เป็นห่วงน้ำ ไม่มีโคลนตม บาป
บัณฑิต เรียกว่าเหวี่ยงโคลนและมลทิน ศीलบัณฑิต เรียกว่า

สุกรโพนธัสตร์

๑๘๓

เครื่องลูบไล้ใหม่ แต่ไหนแต่ไรมา กลิ่นของศีลนั้นไม่เคยจางหายไป”

สรรพสัตว์ทั้งหลายที่ดำรงชีวิตอยู่บนโลกนี้ ในอดีตดั้งเดิม ล้วนมีดวงจิตที่เป็นประภัสสรหมายถึงธรรมชาติของจิตดั้งเดิมนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “มีความสว่างไสวเป็นนิตย์ ที่หม่นหมอง ก็เพราะธาตุธรรมเห็นจำคิด้รู้ถูกอาสวกิเลสและ อวิชชาเฝ้าอาบซึมซาบปนเป็น ทำให้เห็นจำคิด้รู้ที่เคยสะอาด บริสุทธิ์สว่างไสว ต้องพลอยหมองหม่นไปด้วย เมื่อถูกกิเลสบีบคั้น หนักเข้า ทำให้ต้องพลั้งพลาดไปสร้างบาปอกุศลซ้ำแล้วซ้ำอีก เมื่อสร้างกรรมชั่ว ก็ต้องมาเสวยวิบากกรรม” ดังนั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “สังสารวัฏของสรรพสัตว์ผู้ไม่รู้พระสัทธรรม ยาวนานนับกับกาลป์”

เพราะห้วงน้ำ คือพระสัทธรรมที่สะอาดบริสุทธิ์ สามารถชำระล้างโคลนตมคือกิเลสได้ สิ่งที่เป็นมลทินจะถูกจัดให้สะอาดหมดจด บัณฑิตทั้งหลายเรียกบาปอกุศลว่า เป็นเหื่อโคล ที่ทำให้สกปรกน่ารังเกียจ และเครื่องลูบไล้ที่มีกลิ่นหอม ยาวนานทนทานที่สุดก็คือ กลิ่นแห่งศีล ผู้มีธรรมะอยู่ในใจจะอยู่ที่ไหนก็มีแต่ความสุข ชีวิตจะถูกยกให้สูงยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ใดๆ ขึ้น บางครั้งอาจถึงขั้นสูญเสียชีวิต แต่ผู้มีธรรมะ

สุกรโพรธิสต์ว์

๑๘๔

จะไม่หวั่นไหว แม้ความตายจะมาปรากฏอยู่เบื้องหน้าก็ตาม
ต่างกับผู้ที่มิจิตใจไม่หนักแน่นในธรรม จิตไม่แช่อิ่มอยู่ในธรรม
เวลาเกิดเหตุอะไรขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ก็อดสะดุ้งหวั่นไหวไม่ได้
ชีวิตจึงไม่มีความสบายอย่างที่ควรจะเป็น

*ดังชีวิตของพระภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นบุตรของชาวเมือง
สาวัตถี ตั้งใจออกบวชในพระพุทธศาสนา แต่เป็นผู้ที่มีจิตใจ
หวั่นไหว หวั่นกลัวต่อมรณภัย คือความตายอย่างยิ่ง แคได้ยินเสียง
กิ้งมัลลันไหว กิ้งมัลลันแห่งถูกลมพัดตกลงมา หรือแม้ได้ยินเสียงนก
หรือสัตว์เดินมาเท่านั้น ก็กลัวจนตัวสั่น จนเพื่อนสหธรรมิก รู้กันทั่ว
แล้วจับกลุ่มสนทนากันในโรงธรรมสภาว่า “อาวุโสทั้งหลาย
ได้ยินว่าภิกษุรูปนี้ กลัวตายจับจิตจับใจเลยทีเดียว ได้ยินเสียง
อะไรนิดอะไรหน่อย ก็ไม่มีใครควรจะให้แจ่มแจ้งตะโกนร้องดังลั่น
แล้ววิ่งหนีไป อะไรจะกลัวตายขนาดนั้น ทั้งๆ ที่รู้ว่าการตายเป็น
เรื่องธรรมดาของชีวิต เหนือจะหมั่นพิจารณาบ่อยๆ จิตใจจะ
ได้ตั้งมั่นอยู่ในธรรม”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถามเจ้าตัวว่า “ที่สห-
ธรรมิกพากันพูดเช่นนั้นเป็นความจริงหรือ” ภิกษุรูปนั้นยอมรับ

สุกรโพรหัสตร์

๑๘๕

โดยคุณิ พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า “ไม่ใช่แต่ภพชาตินี้เท่านั้น
ที่เธอเป็นคนที่ห้วนไหว่ง่าย แม้ในอดีตชาติก็เป็นเหมือนกัน”
จากนั้นพระองค์ทรงตรัสแล้วว่า

ชาติหนึ่ง พระโพรหัสตร์เกิดในท้องของแม่สุกร เมื่อแม่
สุกรท้องแก่ ได้คลอดลูกออกมา ๒ ตัว วันหนึ่งแม่สุกรได้พาลูก
ทั้งสองไปนอนที่หลุมแห่งหนึ่ง วันนั้นหญิงชราคนหนึ่งเดินผ่านมา
เมื่อแม่สุกรได้ยินเสียงที่ผิดสังเกตเช่นนั้น ก็กลัวตายวิ่งหนีไปทันที
โดยไม่คำนึงถึงลูกทั้งสองของตน หญิงชราเห็นลูกสุกรทั้งสอง
เกิดความรักความเอ็นดู เสมือนลูกของตน จึงนำไปเลี้ยงที่บ้าน
แล้วตั้งชื่อตัวพี่ว่า มหาตุณทิละ ตัวน้องว่า จุลตุณทิละ หญิงชรา
ได้เลี้ยงดูอย่างดี รักเหมือนลูก มดไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม
จนกระทั่งเติบโตขึ้น ลูกสุกรทั้งสองมีร่างกายที่อ้วนท้วนสมบูรณ์
ทำให้เป็นที่หมายปองของพวกพ่อค้าและเหล่านักตีมสุราทั้งหลาย

วันหนึ่ง หลังจากที่นักตีมได้พยายามขอซื้อสุกรทั้งสอง
หลายครั้งหลายครา ด้วยความรักและผูกพันกับลูกสุกร หญิงชรา
ไม่ยอมขายให้ เมื่อพวกนักเลงเห็นว่าขอซื้อดีๆ ไม่ได้ผล จึงพากัน
มอมเหล้าหญิงชราผู้นั้น ครั้นเหล้าล่วงล่ำคอสดที่เคยสมบูรณ์
ก็หายไป ทำให้พวกนักตีมได้ช่อง เมื่อเห็นหญิงชรา นั้นเมาได้ที่
ก็เอ่ยปากขอซื้อว่า “ยาย ยายทนเลี้ยงหมูมาอย่างนี้ ไม่ไว้กินแล้ว

สุกรโพรธิตว์

๑๘๖

จะเลี้ยงไว้ทำไม ขายให้พวกฉันดีกว่า” ว่าแล้วก็เอาเงินวางไว้ในมือของหญิงชรา ด้วยความที่สลิ้มสลิ้อ นางจึงเอ่ยปากอนุญาตไป

เมื่อนักดื่มเหล่านั่นไม่เห็นสุกรจึงถามว่า “ไม่เห็นสุกรสักตัวเลย” ฝ่ายหญิงชราจึงได้ขอเงิน เพื่อจะได้จัดแจงอาหารเทไว้จนเต็มรางแล้ววางไว้ใกล้ประตูบ้าน เมื่อเป็นเช่นนั้นพวกนักเลงสุราประมาณ ๓๐ คน ต่างถือบ่วงเตรียมคล้องอยู่ในที่ใกล้ๆ หญิงชราตะโกนเรียกจุลตณทิละว่า “ลูกจุลตณทิละมานี้หนอย” ด้วยความที่ยังไม่สร้างมา ได้ตะโกนออกไปด้วยน้ำเสียงแข็งๆ ทำให้มหาตณทิละผู้ที่ได้ยินอย่างนั้น ความที่ตัวท่านเป็นสัตว์มีปัญญาก็ฉุกใจคิดว่า แม่ไม่เคยเรียกพวกเราด้วยถ้อยคำที่ห้วนๆ เช่นนี้ สงสัยวันนี้จะมีภัยเกิดขึ้นกับเราแน่ จึงเรียกน้องมาบอกว่า “น้องเอ๋ย แม่เรียกเจ้า เจ้าจงออกไปดูเกิดอย่าได้ประมาท”

จุลตณทิละรับคำพี่แล้ว ได้เดินออกไปดู เห็นพวกนักดื่มยืนถือบ่วงรออยู่ ก็รู้ว่า วันนี้เห็นทีจะต้องเป็นวันตายของตนแน่ จึงวิ่งกลับมาหาพี่ชายแล้วยืนสั่น ไม่อาจทรงกายไว้ได้ เนื้อตัวสั่นจนกระทั่งควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อมหาตณทิละเห็นน้องยืนสั่นเช่นนั้นก็ถามว่า “เจ้าเห็นอะไรมาหรือ” จุลตณทิละเล่าเหตุการณ์ที่ตนเองเห็นให้ฟัง ด้วยความที่พระโพรธิตว์เป็นผู้มีใจ

สุกรโพรธัสตร์

๑๘๓

ตั้งมันไม่ห้วนไหวเหมือนสัตว์ทั่วๆ ไป แม้จะรู้ว่าความตายรออยู่ เบื้องหน้า แต่จิตใจของท่านนั้นยังเป็นปกติสุขอยู่เช่นเดิม พระโพรธัสตร์ได้ตั้งเมตตาคิดไว้เบื้องหน้า รำลึกถึงคุณงามความดี และบารมีที่ได้บำเพ็ญมา แล้วก็พูดกับน้องว่า “น้องรัก การที่แม่เลี้ยงเรามา ก็เพื่อการนี้เท่านั้น น้องอย่ากลัวเลย เจ้าลงสู่ ห้วงน้ำที่ไม่มีเปือกตม ชำระล้างเหื่อโคล แล้วลูบไล้ด้วยเครื่อง ลูบไล้ที่มีกลิ่นหอมเกิด”

เป็นเรื่องที่อัศจรรย์มาก ด้วยอำนาจแห่งการระลึกถึง คุณความดีของพระโพรธัสตร์ เสียงของท่านที่กล่าวสอนน้องได้ ดังไปทั่วทั้งเมือง ทำให้ผู้คนทั้งหลาย นับตั้งแต่พระราช อนุชาเป็นต้นได้ยินเสียงนั้น ต่างพากันมาตามเสียง ผู้คน ทั้งหลายพากันมายืนฟังเหมือนต้องมนต์สะกด ส่วนนักเลงที่ถือ บ่วงรออยู่ ต่างพากันทิ้งบ่วงแล้วมายืนฟังเสียงของพระโพรธัสตร์ จุลตณฺทิละได้ยินพี่ชายกล่าวเช่นนั้นก็สงสัย เพราะว่าตระกูล สุกรไม่มีการอาบน้ำ จึงถามว่า “ที่พี่พูดเช่นนั้นหมายถึงอะไร”

พระมหาสัตว์จึงตอบว่า “พระธรรมเป็นห้วงน้ำที่ไม่มี โคลนตม บาปเรียกว่าเหื่อโคล ศีลเรียกว่าเครื่องลูบไล้ที่มีกลิ่น ไม่จางหาย น้องจุลตณฺทิละ เธออย่าเศร้าโศกไปเลย ขึ้นชื่อว่า ความตาย ไม่ใช่มีเฉพาะพวกเราเท่านั้น แม่สัตว์ที่เหลือทุกๆ ชีวิต

สุกรโพรธัสตร์

๑๘๘

ก็ต้องตายทั้งนั้น ลัทธิผู้ที่ไม่มียศและศีลเป็นต้น อยู่ภายในตน ย่อมจะกลัวความตาย แต่เราทั้งสองเป็นผู้มีศีล และอาจารย์ไม่มีเหงื่อไคล คือบาปอกุศล ดังนั้นลัทธิเช่นเราแม้ตายก็ไม่หวั่นไหวต่อมรณภัย”

เมื่อมหาชนได้ยินน้ำเสียงของพระโพรธัสตร์ที่กล่าวให้ข้อคิดแก่น้องเช่นนั้น ต่างปลาบปลื้มปีติยินดี เปล่งวาจาสาธุการเสียงดังลั่นทั่วทั้งเมือง พระราชาได้รับสุกรทั้งสองนั้นไว้ในอุปการะ และทรงพระราชทานยศให้กับหญิงชราผู้นั้น ทรงให้ประดับประดาพระโพรธัสตร์และน้องชาย แล้วให้นำเข้าเมืองได้สถาปนาไว้ในตำแหน่งราชบุตร

พระโพรธัสตร์ได้ให้ศีล ๕ กับข้าราชการบริพารทั้งหลาย ชาวเมืองทั้งหมดมีชาวพาราณสี และชาวกาลิงครัฐ ต่างอยู่ในโอวาทของพระโพรธัสตร์ แล้วยังตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม รักษาศีล ๕ ไม่ขาดแม้แต่คนเดียว พระมหาลัทธิได้แสดงธรรมแก่มหาชนทุกวันอุโบสถ ทำให้บ้านเมืองสงบสุขร่มเย็นถึง ๖๐,๐๐๐ ปี เมื่อพระศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาจบแล้ว ภิกษุผู้กลัวตายก็ได้บรรลุนิพพานดับทุกข์

จะเห็นได้ว่า หัวใจของผู้ที่ดำรงอยู่ในศีลนั้น เป็นจิตใจที่ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว แม้จะมีเหตุการณ์ใดผ่านเข้ามาในชีวิต

สุกรโพนธิสัตร์

๑๘๕

หนักหนาสาหัสลักพานใด จะมีบุญเป็นเครื่องคุ้มครองเสมอ ผู้ที่
ทำได้เช่นนี้ สมควรเรียกว่าผู้ไม่มีเหงื่อไคล คือบาปอกุศล
ชีวิตของผู้นั้นย่อมประสบแต่สิ่งที่ดีงามทุกภพทุกชาติ เราทั้งหลาย
เป็นนักสร้างบารมี ต้องหมั่นทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นกับ
ตัวของเรา ด้วยการชำระศีลให้บริสุทธิ์ ปฏิบัติธรรมให้ได้ทุกๆ วัน
ให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ เพราะชีวิตที่เข้าถึงธรรมกาย
เป็นชีวิตที่ตั้งอยู่ในธรรมอย่างสมบูรณ์ และไม่มีเหงื่อไคล คือ
บาปอกุศลเกิดขึ้นในกาย วาจา ใจ แน่นนอน

๒๒

เ ท ว ด า เ ตื อ น ภั ย

บันทึก ฟังรับทำกิจที่ควรทำก่อน

อย่าให้กิจที่ต้องทำเบียดเบียนตัวได้ในเวลาที่ต้องการ
กิจนั้นไม่เบียดเบียนบุคคลผู้รับทำกิจที่ควรทำเช่นนั้น
ในเวลาที่ต้องการ

เทวดาเตือนภัย

๑๕๒

ทุกชีวิตที่เกิดมา ล้วนปรารถนาให้ตนเองมีความสุข มีความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ มีอายุยืนยาว แต่ส่วนใหญ่ กลับดำเนินชีวิตด้วยความประมาท หลงไปก่อทุกข์ให้กับตนเอง ความสุขที่ปรารถนา จึงเป็นเพียงแค่ความฝัน คล้ายกับพยับแดดที่หาตัวตนแท้จริงไม่ได้ สุดท้ายเมื่อผลแห่งความประมาท มาถึง ชีวิตของบุคคลเหล่านั้น ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความทุกข์ไปได้ ความไม่ประมาทเป็นเสมือนเกราะคุ้มภัยอันวิเศษ ที่ยากจะหาเกราะใดๆ เทียบได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่มีการเตรียมพร้อม มัวหลงเพลิดเพลินในการใช้ชีวิตไปกับสิ่งไร้สาระ ย่อมจะหนีผลแห่งเหตุที่ตนทำไว้ไม่พ้น เพราะเหตุในวันนี้คือผลในวันหน้า เหตุดี ผลย่อมดี ถ้าเหตุไม่ดี ผลย่อมไม่ดี ไม่มีผู้ใดสามารถหนีผลที่ตนทำไว้ ไม่ว่าจะเป็นความดีหรือความชั่วก็ตาม

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน สมุททวาณิชชาดก ว่า

“อนาคตํ ปฏิกัณฺโณ กิจจํ

มา มํ กิจจํ กิจจกาเล พุยฺเฮลลํ

ตํ ตาทิสํ ปฏิกตกิจจการี

น ตํ กิจจํ กิจจกาเล พุยฺเฮลลํ

บัณฑิต พึงรีบทำกิจที่ควรทำก่อน อย่าให้กิจที่ต้องทำ

เทวดาเตือนภัย

๑๕๓

**เบียดเบียนตัวได้ในเวลาที่ต้องการ กิจนั้นไม่เบียดเบียน
บุคคลผู้รับทำกิจที่ควรทำเช่นนั้น ในเวลาที่ต้องการ”**

การดำเนินชีวิตเพื่อไปสู่หนทางที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ จนถึงผู้นำสถาบันครอบครัวล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น เพราะจุดแปรเปลี่ยนของความเจริญและความเสื่อมอยู่ที่ผู้นำ ผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่ความเจริญ ความผาสุก ตรงกันข้ามหากผู้นำไม่ดี ย่อมนำไปสู่ความหายนะ นำไปสู่ภัยพิบัติ หากเราได้ผู้นำที่ดีไม่ประมาท มีสติปัญญาเห็นโทษภัยแม้เพียงเล็กน้อย แม้อยู่ในห้วงวิกฤตก็สามารถเปลี่ยนเป็นโอกาสที่ดีได้

บุคคลผู้ไม่ประมาทในชีวิตนั้น หากมีกิจการงานใดๆ ที่ต้องทำบุคคลนั้นจะรีบกระทำ อีกทั้งไม่ดูเบาแม้ภัยเพียงเล็กน้อย เมื่อทำแล้วประโยชน์สุขย่อมบังเกิดขึ้นกับหมู่คณะของตนด้วย เพราะฉะนั้น การฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้นำที่ดีเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เราจะปล่อยให้เพื่อนร่วมโลกของเราถูกแนะนำโดยคนพาล แล้วไปพบกับความหายนะ พบกับความทุกข์ทรมาน หรือบางครั้งแต่ละคนที่ใช้ชีวิตของตนอย่างประมาทอยู่แล้วนั้น ยังถูกชักนำไปในทางเสื่อมอีก บุคคลเหล่านั้นจะพบกับความทุกข์ ความลำบากสักเพียงใด ดังมีตัวอย่างเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตดังนี้

เทวดาเตือนภัย

๑๕๔

*ครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติในกรุงพาราณสี ไม่ไกลจากตัวเมืองมีหมู่บ้านช่างไม้ ๑,๐๐๐ ครอบครัว พวกช่างไม้ ได้กัณฑ์ยืมสินไว้มาก ไม่สามารถใช้คืนเจ้าหนี้ได้ จึงพากันหนี ไปอยู่ที่อื่น ได้ชวนกันเข้าป่าเพื่อไปตัดไม้มาต่อเป็นเรือขนาดใหญ่ ครั้นตกกลางคืนต่างพากันบุตรและภรรยาของตนขึ้นเรือ เรือถูก กระแสลมพัดพาไปจนถึงเกาะแห่งหนึ่งท่ามกลางมหาสมุทร เป็นเกาะที่เต็มไปด้วยผลไม้มีนานาชนิดซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

บนเกาะนั้นมีชายคนหนึ่งอาศัยอยู่เนื่องจากเรืออัปปาง ระหว่างทางบนเกาะนี้ เขาเลี้ยงชีวิตด้วยข้าวสาลี เคี้ยวกินอ้อย เป็นต้น จึงมีร่างกายอ้วนท้วนสมบูรณ์ แต่เปลือยกาย มีผมและ หนวดเครารกรุงรัง เมื่อพวกช่างไม้ไปถึง ต่างคิดว่า ถ้าเกาะนี้ มีรากษสคุ้มครอง พวกเราทั้งหมดต้องถึงความพินาศเป็นแน่แท้ พวกเราต้องสำรวจเกาะนี้ให้ดีเสียก่อน จึงส่งบุรุษ ๗-๘ คน ที่กล้าหาญแข็งแรง ให้ตระเตรียมอาวุธครบมือ เพื่อไปสำรวจ ทั่วทั้งเกาะ

ขณะเดียวกัน บุรุษคนนั้นกำลังบริโภคอาหารเข้า แล้วดื่มน้ำอ้อย นอนร้องเพลงอย่างสบายอารมณ์บนพื้นทราย

เทวดาเตือนภัย

๑๕๕

อันนารีนรมย์ พวกที่สำรวจเกาะได้ยินเสียงเพลงจึงเดินตามเสียงนั้นไป พบบุรุษนั้นเข้า ก็ตกใจกลัวคิดว่าต้องเป็นยักษ์แน่ๆ ต่างจ้างธนูเตรียมจะยิง เมื่อบุรุษนั้นเห็นคนจ้างธนู ด้วยความกลัวจะถูกฆ่า จึงวิ่งวนว่า “ฉันไม่ใช่ยักษ์ ฉันเป็นคนธรรมดา ไพร่ดไวชีวิตฉันเถิด” อ่อนวอนซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนคนเหล่านั้นแน่ใจว่าเป็นมนุษย์

คนเหล่านั้นได้พูดคุยซักถามถึงสาเหตุที่มาอาศัยอยู่บนเกาะนี้ เขาเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง พลาญพูดว่า “พวกท่านมาถึงที่นี่ได้ด้วยบุญของตน เพราะเกาะนี้เป็นเกาะอุดมสมบูรณ์ ไม่ต้องลงมือทำการงานใดๆ ก็มีชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย ข้าวสาลีเกิดขึ้นเอง ขอเชิญพวกท่านอยู่กันอย่างสบายใจเถิด” ครั้นถูกถามว่า แล้วอันตรายอย่างอื่นไม่มีหรือ เขาตอบว่า “ภัยอย่างอื่นไม่มีหรอก แต่เกาะนี้มีมนุษย์ครอบครอง หากพวกอมมนุษย์เห็นอุจจาระและปัสสาวะของพวกท่านเลอะเทอะ พวกอมมนุษย์จะโกรธมาก ฉะนั้น เวลาจะขับถ่าย พึงขุดหลุมทรายแล้วเอาทรายกลบด้วย ภัยบนเกาะนี้มีเพียงเท่านั้นแหละ พวกท่านอย่าเพลอเรอละ”

ตั้งแต่นั้นมา พวกช่างไม้อาศัยอยู่บนเกาะนั้นอย่างสุขสบาย ในบรรดาช่างไม้ทั้ง ๑,๐๐๐ ครอบครัว มีช่างไม้ ๒ คน

เทวดาเตือนภัย

๑๕๖

เป็นหัวหน้า แบ่งเป็นฝ่ายละ ๕๐๐ ครอบครัว หัวหน้าทั้งสองนั้น คนหนึ่งเป็นพาลมัวเมาในรส คนหนึ่งเป็นบัณฑิต วันหนึ่งพวก ฝ่ายพาลคิดว่า พวกเราไม่ได้ดื่มสุรามานานแล้ว เรามาทำเมรัย ด้วยน้ำอ้อยดื่มกันเถิด จากนั้น พวกเขาช่วยกันทำสุราเมรัยดื่ม กัน พวกกันร้องรำทำเพลงขับถ่ายแล้วไม่กลับ ทำให้เกะนั้นสกปรก เหล่าเทวดาโกรธคนพวกนี้ที่ทำสถานที่ให้สกปรก จึงคิดจะให้น้ำ ทะเลท่วมเกาะ โดยกำหนดเอาวันเพ็ญอุโบสถ อีก ๑๕ วัน จาก นี้ไป จะให้น้ำทะเลท่วมฆ่าพวกมนุษย์ให้หมดทีเดียว

เทพบุตรองค์หนึ่งเป็นผู้ทรงธรรม มีความเมตตาสงสาร จึงประคับกายด้วยอาภรณ์ทั้งปวง ทำเกาะให้สว่างทั่วทั้งเกาะ ยืนอยู่กลางอากาศด้านทิศเหนือ กล่าวว่า “ช่างไม้อ่อย พวก เทวดาพากันโกรธพวกท่าน พวกท่านอย่าอยู่ที่นี้เลย เพราะล่อง ไปถึงเดือนนับจากนี้ไป พวกเทวดาจะบันดาลให้น้ำทะเลท่วมเกาะ เพื่อฆ่าพวกท่านทั้งหมด พวกท่านจงพากันออกจากเกาะนี้ หนีไปเสียเถิด” เมื่อกล่าวแล้วเทพบุตรก็กลับไป ครั้นเทพบุตร ไปแล้ว เทพบุตรอีกองค์หนึ่งซึ่งมีใจเหี้ยมโหดคิดว่า ถ้าพวกนี้ เชื่อถ้อยคำของเทพบุตรองค์นี้ จะพากันหนีไปหมด เราต้องห้าม พวกเขาไว้ เพื่อให้พวกเขาถึงความพินาศกันทั้งหมด เทพบุตร จึงประดับเครื่องประดับที่อลังการอันเป็นทิพย์ ยืนอยู่กลาง อากาศด้านทิศทักษิณ ถ้ามองพวกช่างไม้อ่อยว่า “เทพบุตรองค์หนึ่งมา

เทวดาเตือนภัย

๑๕๓

ที่นี้หรือ” ครั้นพวกนั้นตอบว่ามาจริงๆ เทพบุตรรีบถามว่า “เขาพูดอะไรกับพวกเธอเล่า” พวกช่างไม้ตอบว่า “มาบอกเรื่องน้ำจะท่วมเกาะ” เทพบุตรพูดว่า “เพราะเขาไม่อยากจะให้พวกเธออยู่ที่นี้ จึงพูดด้วยความเคียดแค้น พวกเธอไม่ต้องไปที่อื่นหรอก อยู่ที่นี้เหมือนเดิม ไม่ต้องไปไหนหรอก” จากนั้นก็อันตรธานจากไป

หัวหน้าช่างไม้ที่เป็นพาลฟังถ้อยคำของเทพบุตรผู้เหี้ยมโหดก็เชื่อ จึงบอกพวกช่างที่เหลือว่า “เทพบุตรในทิศอุดรกลัวพวกเราจะสลายเกินไป จึงหาทางแกล้งพวกเรา ส่วนเทพบุตรด้านทิศทักษิณนี้ อยากให้พวกเราสลาย พวกเราอยู่ที่นี้ต่อไปเถิด” พวกช่างไม้ ๕๐๐ คนที่หมกมุ่นในรส ต่างเชื่อถ้อยคำของหัวหน้าช่างไม้นั้น ฝ่ายช่างไม้ที่เป็นบัณฑิต ไม่ยอมเชื่อถ้อยคำของช่างไม้ที่เป็นพาล จึงเรียกช่างไม้ของตนมาพาลางกล่าวว่า “เทพยดาเหล่านี้พูดไม่ตรงกัน ตนหนึ่งบอกว่าจะมีภัย ตนหนึ่งบอกว่าปลอดภัย เพื่อความไม่ประมาท พวกเราจงช่วยกันต่อเรือใหญ่ให้มั่นคง เพราะถ้าเทพบุตรในทิศทักษิณพูดจริง เทพบุตรในทิศอุดรก็พูดผิด หากไม่มีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นเรือของพวกเราก็ไม่ได้เสียหายอะไร แต่หากเทพบุตรในทิศอุดรพูดจริง เราทุกคนจะได้ลงเรือข้ามไปฝั่งโน้นได้โดยปลอดภัย พวกเราไม่ควรเชื่อคำของใครง่ายๆ เพราะบุคคลใดไม่ประมาทเลือกเส้นทางสายกลางไว้ ย่อมได้ฐานะอันประเสริฐ”

เทวดาเตือนภัย

๑๕๘

พวกช่างไม้ผู้ฉลาดจึงชวนกันต่อเรือ พวกเขาบรรทุก
เครื่องอุปกรณ์พร้อมสรรพ แล้วมาพักอยู่ในเรือ ครั้นถึงวันเพ็ญ
คลื่นได้ซัดขึ้นจากท้องทะเล เริ่มจากมีประมาณเพียงเข้าซัดล้าง
เกาะก่อน ช่างไม้ผู้บัณฑิตรู้ถึงอันตรายแห่งท้องทะเล รีบปล่อย
เรือออกทะเลไป แต่ครอบครัวยัง ๕๐๐ ซึ่งเป็นพวกช่างไม้พาล
ต่างพากันพูดว่า คลื่นจากท้องทะเลซัดสาตมาเพื่อจะล้างเกาะ
เท่านั้นเอง หลังจากนั้นคลื่นในท้องทะเลได้ซัดสาตจนถึงสะเอว
เพียงชั่วคน เพียงชั่วลำตาล น้ำทะเลได้พัดพาคนพาลเหล่านั้น
ถึงแก่ความตายทั้งหมด ส่วนช่างไม้ผู้เป็นบัณฑิต และหมู่คณะ
สามารถหนีรอดไปได้โดยปลอดภัย ช่างไม้ที่ถึงความย่อยยับ
เพราะประมาท มองไม่เห็นภัยในเบื้องหน้า จึงพากันพินาศ
หมดสิ้น

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ความไม่ประมาท เตรียมตัวให้
พร้อมที่จะรับมือกับทุกสถานการณ์นั้น นอกจากจะได้ชื่อว่า เป็น
อยู่อย่างผู้มีสติปัญญาแล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นผู้อยู่ด้วยความสุข
มีความสมหวัง และปลอดภัยอีกด้วย การเตรียมพร้อมที่ดี
เป็นการรับประกันความสำเร็จในชีวิต ชีวิตจะมีความสุข
และสมหวังได้นั้น ต้องมีการเตรียมพร้อมไว้เสมอ โดยเฉพาะ
ความพร้อมในการเดินทางไกลในวัฏสงสาร ยังต้องมีความพร้อม

เทวดาเตือนภัย

๑๕๕

เสมอ เพราะการเดินทางในวัฏสงสารไม่ใช่เรื่องพอดิพอร้าย แต่เป็นความทุกข์ปนความสุขที่ยาวนานมากๆ

ถ้าเราเตรียมพร้อมเสมอ นั้นหมายถึงเราจะได้พบกับความสุข และความสำเร็จตลอดกาลนาน แต่หากเราประมาท ไม่เตรียมตัวให้พร้อม เมื่อถึงคราวหลับตาลาโลก นั้นหมายถึงเราจะต้องทุกข์ทรมานแสนสาหัสในสัมปรายภพยาวนาน การเตรียมตัวให้พร้อมในการเดินทางไกลในวัฏสงสาร คือการสร้างบุญบารมีนั่นเอง การสร้างเรือของกลุ่มคนผู้ไม่ประมาท แล้วรอดพ้นจากการถูกน้ำท่วมได้ฉันใด การสร้างบารมีด้วยการทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาเป็นต้น ก็ฉันนั้น เพราะบารมีเหล่านี้เปรียบเสมือนนาวาแห่งธรรม ที่จะนำพาเราไปสู่ฝั่งอันปลอดภัย คือนิพพานนั่นเอง

๒๑

ผู้นำต้องรอบคอบ

ขสย้อมเจริญแก่บุคคลผู้มีความหมั่น
มีสติ มีกรงานสะอาด ใคร่ครวญแล้วจึงทำ
ระวังดีแล้ว เป็นอยู่โดยธรรม และไม่ประมาท

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๒

การทำงานทุกอย่างไม่ว่างานเล็กหรืองานใหญ่ จะเป็นภาครัฐหรือเอกชน ต่างต้องการความสำเร็จด้วยกันทั้งนั้น การประสบความสำเร็จนำมาซึ่งความปลื้มปิติยินดี ทำให้องค์กรเจริญรุ่งเรือง และทำให้หน้าที่การงานของบุคคล เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีกด้วย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าจึงควรทำหน้าที่ดูแลหมู่คณะโดยรอบคอบ บุคคลผู้มีปัญญาพึงพิจารณาหาเหตุผลก่อนตัดสินใจ ยิ่งกว่านั้นหัวหน้ายังต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ และละเอียดถี่ถ้วนในทุกขั้นตอน ถ้าหน่วยงานใดได้บุคคลเช่นนี้เป็นหัวหน้า ย่อมมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ผู้ร่วมงานก็จะมีกำลังใจสบายใจ และภาคภูมิใจ แต่หากได้หัวหน้าที่ย่อนประสิทธิภาพ โอกาสที่องค์กรจะประสบความสำเร็จนั้นก็ย่อมมีน้อย ผู้ที่บังคับบัญชาที่มีสติปัญญาก็ไม่ปรารถนาจะทำงานด้วย องค์กรก็ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

พระลัทธิลัทธิพุทธเจ้าตรัสไว้ใน คาถาธรรมบท ว่า

“อุจฺจนวโต สติมโต

สุจิณฺมสุส นิสฺมมาริโน

สญฺญตสุส จ ธมฺมชีวิโน

อปฺปมตฺตสุส ยโสภิตฺตมโต

ยศย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มีความหมั่น มีสติ มีภาระงาน

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๓

สะอาด ใคร่ครวญแล้วจึงทำ ระวังดีแล้ว เป็นอยู่โดยธรรม และไม่ประมาท”

ยศถาบรรดาศักดิ์ ความมีโภคทรัพย์สมบัติ การยอมรับนับถือ เกียรติยศ ชื่อเสียง และการสรรเสริญ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกคน อีกทั้งอิสริยยศ คือ ความเป็นใหญ่ด้วยยศ ศักดิ์อันสูงส่ง เกียรติยศ คือชื่อเสียง ความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา และบริวารยศ คือพวกพ้องบริวารที่แวดล้อมคอยช่วยเหลือ ยศทั้ง ๓ ประการนี้เป็นที่ต้องการของบุคคลทั่วไป เพราะเมื่อมียศย่อมได้รับความสะดวกสบาย และสมปรารถนามากกว่าผู้อื่น แต่การที่จะได้มาซึ่งยศศักดิ์ การรักษายศ หรือทำให้มียศเจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย พระบรมศาสดาให้หลักในการที่จะทำให้ยศนั้นเจริญยิ่งขึ้นไป คือต้องมีคุณธรรม ๗ ประการด้วยกัน

๑. ต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรไม่เกียจคร้านในหน้าที่การงาน

๒. ต้องมีสติ ระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ควบคุมสติอารมณ์ไว้ได้ ไม่ฟุ้งซ่าน

๓. ต้องมีการงานสะอาด คืองานที่ต้องเป็นงานสุจริต ไม่ก่อทุกข์ก่อโทษทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๔

๔. ต้องพิจารณาให้รอบคอบถี่ถ้วนก่อนทำกิจการงานต่างๆ

๕. ต้องสำรวมระวัง มีศีล มีกิริยามารยาทสงบเสงี่ยม
เรียบร้อย

๖. ต้องเป็นอยู่โดยธรรม คือเป็นคนมั่นคงอยู่ในศีลในธรรม
ยึดธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และประการสุดท้าย
ต้องเป็นผู้ไม่ประมาทในการทำงาน อย่าให้ผิดพลาดหรือเสียหาย

หากต้องการมียศบริวารเป็นที่ยกย่องนับถือ ต้องหมั่น
ปฏิบัติตนตามหลักธรรมข้างต้นให้ได้ เมื่อทำได้เช่นนี้ ยศที่ยัง
ไม่มีก็จะมี เมื่อมีแล้วจะรักษาไว้ได้ และจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป
และเมื่อได้ยศมาโดยชอบธรรมแล้ว ยศจะตั้งอยู่ได้นาน
ทั้งเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งหลาย ส่วนยศที่ได้มาโดยไม่
ชอบธรรม ไม่เป็นไปตามหลักธรรม ย่อมไม่ยั่งยืนถาวร และไม่
เป็นที่ยอมรับของบัณฑิตผู้รู้ทั้งหลาย เมื่อหมดยศลงเมื่อไร
ย่อมตกอับทันที ถึงตอนนั้นจะรู้ว่ายศที่ได้มาโดยไม่ชอบธรรมนั้น
ก่อทุกข์ให้อย่างไร เพราะยศไม่เข้าใครออกใคร อยู่กับคนดี
ก็มีแต่ทำให้ดียิ่งๆ ขึ้น อยู่กับคนพาล ก็ทำให้เสื่อมลง และยังนำ
ความหายนะมาให้ จึงไม่ควรประมาทมัวเมาชะล่าใจในคราวที่มี
ยศมีตำแหน่ง ดังเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตกาล เรื่องมีอยู่ว่า

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๕

*ในสมัยพระราชบิดาพระนามว่าเรณูราช ครองราชสมบัติอยู่ในอุตตรปัญจาลนคร วันหนึ่ง พระดาบสชื่อมหารักขิต มีบริวาร ๕๐๐ ออกจากป่าหิมพานต์ และเที่ยวจาริกมาจนถึงอุตตรปัญจาลนคร ได้พักอยู่ที่พระราชอุทยาน รุ่งขึ้นต่างพากันออกภิกษาจารจนถึงประตูพระราชวัง พระเจ้าเรณูราชเห็นหมู่ดาบสเดินด้วยความสงบเรียบร้อย ก็ทรงมีจิตเลื่อมใส ได้นิมนต์มาที่ห้องพระโรงอันประดับตกแต่งอย่างดีเลิศ จากนั้นทรงนิมนต์ให้พระดาบสทั้งหลายอยู่จำพรรษาในพระราชอุทยาน เมื่อหมู่ดาบสรับนิมนต์แล้ว จึงทรงรับสั่งให้ราชบุรุษสร้างที่พักอาศัยถวาย พร้อมทั้งทรงถวายสมณบริวารอีกด้วย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ฤๅษีทั้งหลายก็ไปฉันที่พระราชนิเวศน์ทุกวัน

พระราชบิดาไม่มีพระราชโอรสแม้แต่พระองค์เดียว ด้วยเหตุนั้น พระองค์จึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าจะได้พระโอรส แต่ก็หาไม่พบพระโอรสมาอุปบัติไม่จนฤดูฝนผ่านไป มหารักขิตดาบสจึงมาทูลลาพระราชบิดากลับป่าหิมพานต์ ขณะที่ดาบสทั้งหลายกำลังนั่งพักผ่อนได้ร่มไม้ในระหว่างเดินทางนั้น ได้พูดคุยกันว่า “พระราชบิดาไม่มีพระราชโอรสสืบราชสกุลเลย หากพระราชบิดาได้พระโอรสก็คงจะดีไม่น้อย” มหารักขิตดาบสได้ยินดังนั้น จึงตรวจ

*มก. เล่ม ๖๑ หน้า ๑๖๘

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๖

ดูว่า พระราชาจะได้พระโอรสหรือไม่ เมื่อรู้ว่าจะได้ จึงพูดขึ้นว่า “ท่านทั้งหลายอย่าวิตกไปเลย วันนี้เทพบุตรองค์หนึ่งจะจุติถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของอัครมเหสี” ดาบสโงกคนหนึ่งได้ยินเข้า จึงคิดจะเป็นดาบสประจำตระกูลของพระราชา ดังนั้นเมื่อดาบสทั้งหลายจะเดินทางต่อไป เขาแสวงหาเป็นไข้ นอนพักอยู่ ไม่ยอมร่วมเดินทางไปด้วย

มหารักขิตดาบสรู้เหตุการณ์ทุกอย่างได้แต่เตือนดาบสโงก โดยพูดว่า “เมื่อใดที่มีกำลังวังชาแล้ว ขอให้รีบตามมา” จากนั้น หมู่ดาบสพากันออกเดินทางกลับป่าหิมพานต์ ส่วนดาบสโงก รีบย้อนกลับพระราชวัง บอกราชบุรุษให้ไปกราบทูลพระราชาว่า “ดาบสอุปัชฌาย์ของมหารักขิตดาบสมาเฝ้า” ครั้นพระราชาทูลนิมนต์แล้ว จึงไปเข้าเฝ้า พระราชาตรัสถามว่า “พระคุณเจ้า รีบด่วนมา มีธุระอันใดหรือ”

ดาบสโงก回答说 “อาตมาได้ฟังคำสนทนาของดาบสทั้งหลายถึงเรื่องที่พระองค์ไม่มีพระโอรส จึงได้ตรวจดูด้วยทิพยจักขุ ก็รู้ว่าเทวดาผู้มีฤทธิ์มากจะมาบังเกิดในพระครรภ์ของพระมเหสี ที่มานี้เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับพระครรภ์ จึงรีบมากราบทูลพระองค์” จากนั้นก็ทำทีขอลากลับป่าหิมพานต์ พระเจ้าเรณูราชทรงปีติโสมนัส เลื่อมใสในดาบสนั้น ได้ทูล

ครั้นพระราชาสต์จักรกลับจากปราบชายแดนแล้ว ดาบส
ได้โยนแผ่นหินไปรวมกันไว้ ทบหม้อให้แตกกระจาย เกลี้ยหย้า
ทำให้เรี่ยราดบนบรรณศาลา เอน้ำมันทาตัว นอนคลุมโปงอยู่

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๘

บนเตียง เมื่อพระราชาสด็จมาถึง ทรงทำประทักษิณพระนคร และยังไม่ได้เสด็จกลับพระราชนิเวศน์ พระองค์ทรงเสด็จไปเยี่ยมดาบสก่อนด้วยความเป็นห่วง เมื่อเห็นอาการของดาบส ได้ตรัสถามว่า “ทำไมท่านเป็นเช่นนี้ ใครมาทำให้ท่านเดือดร้อน” ดาบสตอบว่า “ช่วงที่พระองค์ไม่อยู่ อาตมาถูกพระราชโอรสทำร้าย” พระราชายังไม่ทันพิจารณาใคร่ครวญ ทรงหลงเชื่อ และกริ้วพระโอรสมาก จึงทรงให้สำเร็จโทษพระกุมารทันที

เมื่อราชบุรุษไปจับพระโอรสเพื่อจะนำไปประหาร พระโอรสได้ขอร้องว่า “ให้พาไปเข้าเฝ้าพระบิดาก่อน” พระโอรสได้ตรัสถามถึงความผิดของตน พระราชาจึงได้เล่าเรื่องความผิดที่พระโอรสได้กระทำ พระโอรสเล่าเรื่องที่ตนเห็นดาบสโกกรดน้ำปลุกผักสวนครัวให้พระราชาทิ้งเช่นกัน และทูลว่า “ถ้าพระองค์ไม่เชื่อก็ให้ไปถามพวกพ่อค้าแม่ค้าในตลาดดูเถิด พระเจ้าข้า” พระราชารับสั่งให้ราชบุรุษไปสอบถามชาวตลาดดู และให้ไปค้นบรรณศาลาก็เห็นท่อนหาบถ

เมื่อความจริงปรากฏ พระราชกุมารคิดว่า การที่เราอาศัยอยู่ในสำนักของพระราชบิดาที่โง่เขลา ตัดสินโดยไม่รู้จักพิจารณา คงจะต้องมีโทษสักวันหนึ่ง จึงทูลลาออกบวชเป็นดาบสบำเพ็ญพรตอยู่ในป่าหิมพานต์ตามลำพัง ได้อย่างฉานและอภิญญา

ผู้นำต้องรอบคอบ

๒๐๕

ให้เกิดขึ้น เป็นผู้มืพรหมโลกเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ส่วนดาบสโง
ถูกมหาชนบอยต๊จนสิ้นชีวิต

เราจะเห็นว่า การจะตั้งใครให้มียศมีตำแหน่ง หรือให้
เป็นใหญ่ จะนับถือยกย่องใคร จะต้องเลือกให้ดีใครควร
ให้รอบคอบก่อน จะได้ไม่ผิดหวังในภายหลัง และถ้าได้ยศมาแล้ว
อย่ามัวเมาในยศ และไม่พึงแสวงหายศโดยไม่ถูกทาง เพราะยศ
เช่นนั้นทำให้ตนต้องเดือดร้อนในภายหลัง

เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้น ก่อนตัดสินใจ ควรไตร่ตรอง
ให้ดีก่อน อย่าเพียงได้ยินข่าวลือที่เขาพูดกัน แล้วด่วนตัดสินใจ
เราเป็นชาวพุทธต้องหนักแน่น พยายามทบทวนดูเหตุและผล
ให้ดี และวิธีการที่ดีที่สุด คือ ต้องรู้จักไตร่ตรองด้วยปัญญา
อันบริสุทธิ์ที่เกิดจากการเจริญสมาธิภาวนานั้นเอง

๒๔

ผู้รักใน การทำความดี

ผู้มีปัญญา ทำกุศลอยู่คราวละน้อย ๆ ทุก ๆ ขณะโดยลำดับ

พึงกำจัดมลทิน คือกิเลสของตนได้

เหมือนช่างทองกำจัดมลทินของทองให้หมดไปได้ฉะนั้น

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๒

การสั่งสมบุญบารมีไว้ดีแล้ว ย่อมเป็นเหตุเป็นปัจจัย อันนำมาซึ่งความสุขความสำเร็จ และความสมปรารถนาในชีวิต การที่เราได้โอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์นั้น จะต้องอาศัยบุญบารมี ที่ได้สั่งสมไว้ดีแล้วในชาติปางก่อน จึงจะได้อัตภาพที่สมบูรณ์ มีอวัยวะที่ครบถ้วนเหมาะแก่การทำงานทั้งปวง เมื่อเรามีร่างกาย ที่สมบูรณ์แข็งแรง ควรที่จะชวนชวายสร้างบุญบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ควรประมาทเลินเล่อ ให้หมั่นทำทาน รักษาศีล และเจริญ ภาวนา ซึ่งจะเป็นเหตุให้เราถึงพร้อมด้วยรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และมรรคผลนิพพานในภพ ต่อๆ ไป ชีวิตที่เกิดมาในภพชาตินี้ ย่อมสมหวังไม่เปล่าประโยชน์ เป็นชีวิตที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง

สุดยอดของบุญ คือการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง แม้ว่าใจคนเรา จะไม่ค่อยอยู่นิ่ง พร้อมทั้งจะท่องเที่ยวตลอดเวลา บางครั้ง ล่องลอยไปจนตามไม่ทัน ผู้ที่ไม่ระวังรักษาใจปล่อยให้ฟุ้งซ่าน ไปเช่นนั้น จะมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายและไม่มี ความสุขเลย หากเรารู้เท่าทันธรรมชาติของใจ เราก็ไม่ควร ท้อถอย ให้หมั่นนำใจให้มาหยุดมานิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ เราจะพบกับความสุขที่เราไม่เคยได้รับมาก่อนในชีวิต และการ หยุดนิ่งนี้ยังทำให้ชีวิตของเราเจริญรุ่งเรืองไม่มีตกต่ำอีกด้วย

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๓

พระลัมมาลัมพุทฺธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถา-
ธรรมบท ว่า

“อนุพุพฺพน เมธาวิ
กมฺมาโร รชตสฺเสว

โลกํ โลกํ ขณฺณ ขณฺณ
นิทฺธเม มลฺมตฺตโน

ผู้มีปัญญา ทำกุศลอยู่คราวละน้อยๆ ทุกๆ ขณะโดย
ลำดับ พึงกำจัดมลทิน คือกิเลสของตนได้ เหมือนช่างทอง
ขจัดมลทินของทองให้หมดไปได้ฉะนั้น”

บุคคลที่ได้ชื่อว่า เมธาวิ เพราะประกอบด้วยปัญญา
อันรุ่งเรืองในธรรม ทำกุศลเนื่องนิตย์ บัณฑิตทำกุศลบ่อยๆ
ย่อมได้ชื่อว่า กำจัดมลทิน คือกิเลสมีรากเป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้
บัณฑิตย่อมเป็นผู้ชื่อว่า มีมลทินอันขจัดแล้ว คือปราศจากกิเลส
เหมือนช่างทองที่หลอมทองแล้วทุบเพียงครั้งเดียว ย่อมไม่อาจ
ขจัดมลทินให้หมดสิ้นไป และไม่สามารถนำมาทำเครื่องประดับ
ต่างๆ ได้ แต่เมื่อหลอมบ่อยๆ ทุบบ่อยๆ จึงจะขจัดมลทินออกได้
และยังเหมาะแก่การทำเครื่องประดับต่างๆ ได้ด้วย

บุคคลผู้ประกอบด้วยปัญญาอันเป็นเครื่องรักษาตน มี
ปกติอยู่ด้วยความไม่ประมาทนั้น สามารถพิจารณาเห็นโทษภัย
ในวิถีสงสารอันยาวไกลซึ่งหาเบื้องต้นท่ามกลาง และที่สุดมิได้
และหมั่นทำกุศลคุณความดีทีละเล็กทีละน้อย โดยไม่ย่อท้อต่อ

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๔

อุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น กุศลความดีที่ตนเองได้สั่งสมไว้ดีแล้วนี้ จะเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ได้ เสมือนกับหยาดน้ำที่ตกลงมาที่ละหยดๆ ยังทำให้เต็มภาชนะได้ บุญกุศลก็เช่นเดียวกัน แม้สั่งสมทีละเล็ก ทีละน้อยเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยไม่ขาดเลยแม้แต่วันเดียว ก็สามารถเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ได้เช่นกัน

ผู้รักในการสั่งสมบุญบารมีนั้น แม้เห็นอะไรเล็กๆ น้อยๆ ที่เป็นประโยชน์แล้ว จะไม่มองข้าม จะรีบทำความดีนั้นด้วยจิตใจ ที่เบิกบานแจ่มใส โดยไม่เห็นแก่ความลำบากหรือความ เหน็ดเหนื่อย จนความดีนั้นสำเร็จสมปรารถนาบุญกุศลที่เกิดขึ้น ก็จะติดตัวไปทุกภพทุกชาติ

ดังเรื่องที่เกิดขึ้นกับพราหมณ์ท่านหนึ่ง ซึ่งหมั่นสร้างบุญ ทีละเล็กทีละน้อย จนสามารถสร้างบุญบารมีที่ยิ่งใหญ่ไปตาม ลำดับสมความปรารถนาของตนได้ *วันหนึ่งพราหมณ์ออกจาก บ้านแต่เช้าตรู่เห็นเหล่าภิกษูกำลังยืนห่มจีวรอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเต็มไปด้วยหญ้าที่มีน้ำค้างเกาะอยู่ ทำให้ชายจีวรของท่าน เปียกน้ำค้าง เนื่องจากพราหมณ์เป็นคนที่รักในการทำ ความดี เป็นชีวิตจิตใจ มีใจใฝ่ในการสร้างบุญกุศล เมื่อเห็นเหตุการณ์นี้

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๕

จึงคิดที่จะแสวงบุญให้กับตนเองว่า เราควรถวญ้าในสถานที่
แห่งนี้ให้เตียน ไมให้หมญ้า เพื่อพระภิกษุจะได้หม้จิรวได้สะดวง
อีกทั้งจิรวจะได้ไม่เปียกน้ำค่างด้วย

วันรุ่งขึ้น พราหมณ์ถือจอบออกจากบ้าน ได้ถากหญ้าใน
สถานที่นั้นจนสะอาด แล้วยังถากหญ้าขยายออกไปให้เป็นลาน
กว้างยิ่งขึ้นไปอีก พอรุ่งขึ้นวันถัดมา เมื่อพราหมณ์เห็นภิกษุ
มายังสถานที่แห่งนั้น เขาลังเกตเห็นชายจิรวของภิกษุรูปหนึ่ง
ตกลงไปบนพื้นดินเกลือกกลั้วฝุ่น ทำให้เกิดความคิดขึ้นว่า
เราน่าจะเกลี้ยทรายบนสถานที่นี้ คิดดังนั้นแล้วจึงขนทรายมา
เกลี้ยลงบนสถานที่นั้น

ธรรมดาของคนมีปัญญารักในการสร้างบุญบารมี ย่อม
ชวนชวนแสวงหาบุญและบารมีอยู่เสมอ เพราะรู้ว่าบุญเท่านั้น
ที่เป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย เรานักสร้างบารมีก็เช่นกัน ต้องเป็น
ผู้ที่ไวต่อการสร้างบารมี เห็นอะไรที่เป็นบุญกุศล ไม่ว่าจะเป้น
บุญเล็กบุญน้อยอย่าได้มองข้าม ไม่ว่าจะเป้นบุญจากการเก็บ
เพชรพลอยรักษาความสะอาด หรือจะเป้นบุญจากการรักษา
บรรยากาศในการประพฤติปฏิบัติธรรม เพียงแค่เรานั่งให้เป็น
ระเบียบเรียบร้อยเป็นแถวเป็นแนว บุญกุศลก็เกิดขึ้นแล้ว
เพราะเมื่อภาพแห่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเราที่ประพฤติ
ปฏิบัติธรรมอยู่นี้ ได้ปรากฏสู่สายตาของชาวโลก

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๖

เมื่อเขาเห็นความเป็นระเบียบและความสงบ เขาจะเกิดความรู้สึกอยากจะทำตาม จะทำให้เขาเห็นว่าพระพุทธศาสนาต้องมีอะไรดีแน่ๆ จึงสามารถสอนให้คนเป็นหมั่นเป็นแสนสงบนิ่งได้ ในที่สุดเขาจะมาดูเรา แล้วจะปฏิบัติตามเรา สันติสุขที่แท้จริงจะเกิดขึ้นกับโลกได้ โดยที่เราไม่ต้องทำอะไรมากมาย เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ายิ่งกว่าคำสอน หรือภาพหนึ่งภาพจะแทนคำพูดได้เป็นพันคำเลยทีเดียว เพราะฉะนั้น ให้เราชวนขวายเป็นการสร้างบุญทุกๆ บุญให้ครบถ้วนบริบูรณ์กัน

วันต่อมา ช่วงที่แสงแดดแผดกล้านั้น พราหมณ์สังเกตเห็นเงาได้ไหลออกจากกายของพระภิกษุผู้กำลังห่มจีวรอยู่นั้น ทำให้เกิดความคิดขึ้นมาอีกว่า เราควรให้คนช่วยกันสร้างมณฑปในที่นี้ดีกว่า คิดอย่างนั้นแล้ว เขาได้บอกให้คนมาช่วยกันสร้างมณฑป รุ่งขึ้นวันต่อมา มีฝนตกแต่เช้าตรู่ ขณะเหล่าพระภิกษุกำลังยืนห่มจีวรท่ามกลางสายฝนที่สาดเข้ามาในมณฑป เขาเกิดความคิดใหม่ขึ้นมาว่า เราจะให้เขามาช่วยกันสร้างศาลาในที่นี้ คิดเช่นนี้แล้ว ก็รีบชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันสร้างศาลาถวายพระภิกษุ

หลังจากสร้างศาลาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาเกิดความคิดที่จะฉลองศาลา จึงนิมนต์ภิกษุสงฆ์ให้มาเป็นเนื่อนาบุญโดยมี

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๓

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าเป็นประธาน ทั้งได้กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดที่ตนเองได้บำเพ็ญมา พระพุทเธองค์ตรัสว่า “ดูก่อนพราหมณ์ ธรรมดาบัณฑิตทั้งหลายทำกุศลคราวละน้อยๆ ย่อมสามารถขจัดมลทิน คือกิเลสของตนได้โดยลำดับ เหมือนช่างทองปิดเป้ามลทินทองให้หมดไปฉะนั้น” เมื่อตรัสพระธรรมเทศนาจบลง พราหมณ์ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นพระโสดาบันบุคคลทันที

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า พราหมณ์คนนี้เป็นผู้มีปัญญา รักในการสร้างบุญ เห็นสิ่งใดที่เป็นบุญเป็นกุศลก็ไม่ได้ปล่อยผ่าน แม้เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็รีบชวนชวนทำ โดยไม่ต้องให้ใครมาคอยบอกหรือชี้แนะ รีบทำด้วยตนเอง ด้วยท่านคิดในใจเสมอว่า เราต้องเอาบุญละเอียดติดตัวไปในภพชาติเบื้องหน้าให้ได้ แม้เพียงแคเห็นพระภิกษุมีความลำบากในการที่ต้องยืนห่มจีวรในสถานที่ที่เต็มไปด้วยน้ำค้าง เต็มไปด้วยหย้า ท่านรีบทำสถานที่นั้นให้ปราศจากหย้า ปราศจากน้ำค้าง จนกระทั่งหมดกังวลกับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

ในที่สุดก็ได้สร้างบุญใหญ่ด้วยการชักชวนผู้คนทั้งหลายให้ช่วยกันสร้างศาลา แล้วได้ร่วมใจกันฉลองศาลา ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์โดยมีพระพุทเธเจ้าเป็นประธาน นับว่าเป็นบุญ

ผู้รักในการทำความดี

๒๑๘

ที่ยิ่งใหญ่มาก ที่จะติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติ

บัณฑิตผู้มีปัญญาจะเป็นเช่นนี้ จิตใจจะมีแต่ความใสสะอาดบริสุทธิ์ รักในการสั่งสมความดีเป็นชีวิตจิตใจ เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แค่เพียงเล็กน้อยก็สามารถทำใจให้หยุดนิ่ง จนกระทั่งมีดวงตาเห็นธรรม เป็นพระอริยบุคคลในบวรพระพุทธศาสนา

ขอให้เราหมั่นสร้างบุญบารมีให้เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยทำตามแบบอย่างของบัณฑิตในกาลก่อนมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ทาน เพื่อกำจัดความตระหนี่ การรักษาศีลเพื่อป้องกันสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง และการเจริญภาวนา เพื่อชำระกาย วาจา ใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ผุดผ่อง อันเป็นหนทางไปสู่ความหลุดพ้น เข้าถึงความสุขภายใน จนกระทั่งสามารถกำจัดมลทินภายในใจของเราให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้น อย่างองข้ามในการสั่งสมบุญ แม้จะเป็นบุญเล็กน้อยก็ตาม ให้รีบชวนชวายเป็นกันทุกคน

๒๕

ข อ จ ง เ ป้ น อ ยู่ เ ถิ ด

พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อมีผู้ถวายบังคม จะทรง
พระอิริยาบถที่สง่างาม ทรงเปล่งพระสุรเสียง ดุจท้าวมหาพรหม
ที่ไพเราะเสนาะโสต เป็นที่จับใจ เปี่ยมด้วยโสรัจจะชโลมด้วย
น้ำอมฤต ตรัสระบุชื่อของผู้นั้นแล้วกล่าวว่า จงเป็นสุข เป็น
สุขเถิด ข้อนี้เป็นธรรมเนียมของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ขอจงเป็นอยู่เถิด

๒๒๑

การปฏิบัติธรรมเป็นหัวใจในการทำความดีใครปรารถนาความสำเร็จในการปฏิบัติธรรม ก็อย่าดูเบาในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่หลงพ้อพุดย้าอยู่เสมอๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทำนอง การหลับตา หรือการทำให้สบายๆ ให้ปลอดโปร่ง ปล่อยวางภารกิจการทำงานต่างๆ เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องปลื้โพธความกังวลใจเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน ในเรื่องที่อยู่อาศัย เรื่องครอบครัว เรื่องญาติสนิทมิตรสหาย การศึกษาเล่าเรียน หรือแม้แต่เรื่องการเดินทาง สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดล้วนเป็นปลื้โพธทั้งสิ้น ปลื้โพธแปลว่าเครื่องกังวลใจ ใครที่มัววิตกกังวลกับเรื่องเหล่านี้ในเวลาปฏิบัติธรรม ใจจะสงบได้ยาก เป็นสมาธิได้ยาก ฉะนั้น ให้พวกเราทุกคนตระหนักไว้เสมอว่า เวลานี้เรากำลังปฏิบัติธรรม ทำกรณียกิจอันเป็นสาระสำคัญของชีวิตอยู่ เราต้องฝึกจิตฝึกใจของเราให้ดี อย่าให้เรื่องอื่นเข้ามาปะปน การปฏิบัติธรรมของเราก็จะก้าวหน้า จะสำเร็จสมปรารถนาได้อย่างอัศจรรย์

มีธรรมเนียมของพระลัมมัลลพุทธเจ้าที่ปรากฏในบาลีว่า

“พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อมีผู้ถวายบังคม จะทรงพระอิริยาบถที่สง่างาม ทรงเปล่งพระสุรเสียง ดุจท้าวมหาพรหมที่ไพเราะเสนาะโสต เป็นที่จับใจ เปี่ยมด้วยโสรัจจะชโลมด้วยน้ำอมฤต ตรัสระบุชื่อของผู้นั้นแล้วกล่าวว่า จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด ข้อนี้นี้เป็นธรรมเนียมของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย”

ขอจงเป็นอยู่เถิด

๒๒๒

วัฒนธรรมประเพณีของชาติต่างๆ ไม่เหมือนกัน เพราะความแตกต่างในด้านสถานที่ ภูมิอากาศ หรือแม้ความรู้ความเข้าใจของชุมชนที่แตกต่างกัน เมื่อมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติศาสนาและเผ่าพันธุ์ เราจะต้องศึกษาให้รู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติต่างๆ ไม่ว่าจะเดินทางไปที่ได้ก็ตาม หากได้ศึกษาวัฒนธรรมประเพณีของสถานที่นั้นๆ แล้ว จะทำให้เราอยู่ในที่นั้นได้อย่างองอาจไม่เก้อเขิน และยังปฏิบัติตนได้เหมาะสม รู้ว่าสิ่งใดควรประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ หลักในการพิจารณา คือ ถ้าไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ก็ถือว่าสิ่งนั้นเราประพฤติปฏิบัติได้ ถ้าผิดจากหลักการนี้ก็ให้เว้นเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเรามีผู้ได้บังคับบัญชา เราควรชี้แนะให้เขาเข้าใจ แล้วธรรมเนียมประเพณีอันดีงามนี้ จะได้ตกทอดไปถึงรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป

ถ้าเราทำได้เช่นนี้ ได้ชื่อว่าดำเนินรอยตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นบรมครูของเรา ซึ่งพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้เราได้ประพฤติปฏิบัติตาม ดังเรื่องที่มีพระภาคเจ้าทรงปรารภถึงการจามของพระองค์ เรื่องมีอยู่ว่า

ขอจงเป็นอยู่เถิด

๒๒๓

*วันหนึ่ง เมื่อพระศาสดาประทับนั่งท่ามกลางบริษัทสี่
ในราชการาม ที่พระเจ้าปเสนทิโกศลสร้างถวายใกล้กับพระ-
เชตวันมหาวิหาร ขณะพระองค์แสดงธรรมอยู่นั้นทรงจามขึ้น
ภิกษุทั้งหลายฟังเสียงจามของพระองค์ พวกกันส่งเสียงขึ้นว่า
“ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงพระชนม์อยู่เถิด ขอพระสฤตเจ้า
จงมีพระชนมายุยืนยาวเถิด” เพราะเสียงนั้นทำให้การแสดง
ธรรมหยุดลง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสขึ้นว่า “ภิกษุทั้งหลายเมื่อเขากล่าว
ในขณะจามว่า ขอให้ท่านจงเป็นอยู่เถิด เป็นต้น การกล่าวนั้น
จะทำให้คนมีชีวิตอยู่หรือตายไป จะเป็นไปได้ไหม” ภิกษุทั้งหลาย
กราบทูลว่า “เป็นไปไม่ได้พระเจ้าข้า” พระศาสดาจึงตรัสว่า
“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอไม่ควรกล่าวในขณะที่เขาจามว่า ขอให้
ท่านจงเป็นอยู่เถิด หากผู้ใดกล่าว ผู้นั้นต้องอาบัติทุกกฏ”

หลังจากนั้น หากมหาชนได้ฟังเสียงจามของภิกษุแล้ว
กล่าวว่า “ขอให้พระคุณเจ้าจงเป็นอยู่เถิด” ภิกษุเหล่านั้นพากัน
ตั้งข้อรังเกียจไม่พูดกับชนเหล่านั้น พวกชาวบ้านจึงร้องทุกข์กันว่า
“อย่างไรกันนี้ เมื่อเรากล่าวคำอันเป็นมงคล สมณศากยบุตร

ขอจงเป็นอยู่เถิด

๒๒๔

ก็ไม่พูดตอบเลย” ต่างพากันไปกราบทูลเรื่องนี้ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์จึงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกคุณให้สัจจะหาถือมงคลกัน เมื่อเขากล่าวว่า ขอพระคุณเจ้าจงเป็นอยู่เถิด เรานุญาตให้กล่าวตอบว่า ขอให้พวกท่านจงเป็นอยู่เถิด” ภิกษุทั้งหลายพากันทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ การกล่าวโต้ตอบนี้ เกิดขึ้นเมื่อไรพระเจ้าข้า” พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การโต้ตอบกันนี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว” แล้วทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์อุบัติในตระกูลพราหมณ์ในแคว้นกาสิ บิดาของพระโพธิสัตว์มีอาชีพค้าขายเลี้ยงชีพ เมื่อพระโพธิสัตว์อายุ ๑๖ ปี บิดาให้ท่านแบกเครื่องแก้วเดินทางไปตามเมืองต่างๆ จนมาถึงกรุงพาราณสีสองพ่อลูกได้หาที่พักแต่หาที่ไม่ได้จึงถามว่า “คนเดินทางมาถึงมืดเวลาจะพักได้ที่ไหน” ชาวบ้านตอบว่า “นอกเมืองมีศาลาอยู่หลังหนึ่ง แต่ศาลานั้นมียักษ์อยู่ ถ้าท่านต้องการที่พักจงพักเถิด” ฟังดังนั้นแล้ว พระโพธิสัตว์กล่าวกับบิดาว่า “มาเถิดพ่อ อย่างกลัวเลย ฉันจะทรมาณยักษ์นั้นให้หมอบลงแทบเท้าของพ่อเอง” จากนั้น ทั้งสองพากันไปพักที่ศาลานั้น บิดาพระโพธิสัตว์นอนบนพื้นกระดาน ส่วนตัวท่านเองนั่งนวดเท้าให้บิดา

ขอจงเป็นอยู่เกิด

๒๒๕

ก่อนที่ยักษ์จะมาสิงอยู่ที่ศาลาหลังนี้ ได้ขอพรจากท้าวเวสสุวรรณหลังจากที่ได้รับใช้อยู่ถึง ๑๒ ปีว่า “ขอให้ข้าพเจ้าได้กินมนุษย์ที่เข้ามายังศาลานี้ ยกเว้นผู้ที่กล่าวโต้ตอบกันในขณะจามว่า ขอท่านจงเป็นอยู่เกิด นอกนั้นขอให้ข้าพเจ้ากินได้ทั้งหมด” เมื่อยักษ์เห็นสองพ่อลูกเข้ามาพัก ก็คิดจะให้บิดาพระโพธิสัตว์จามจึงโปรยฝุ่นลงด้วยอาณูภาพของตน ฝุ่นนั้นได้ปลิวเข้าไปในจมูกของบิดาพระโพธิสัตว์ จึงทำให้จามทั้งที่ยังนอนอยู่ เมื่อพระโพธิสัตว์มิได้กล่าวว่า ขอท่านจงเป็นอยู่เกิด ยักษ์จึงลงจากชื่อหมายจะจับกิน พระโพธิสัตว์เห็นยักษ์ไต่ลงมาจึงคิดว่า เจ้ายักษ์นี้คงทำให้บิดาของเราจาม แล้วจะจับกินคนที่ไม่กล่าวว่า ขอให้ท่านจงเป็นอยู่เกิด จึงรีบกล่าวว่า “ข้าแต่บิดา ขอท่านจงเป็นอยู่ ๑๒๐ ปี ขอปีศาจจงอย่ากินฉันเลย ท่านจงเป็นอยู่ ๑๒๐ ปีเกิด”

ยักษ์ได้ฟังคำของพระโพธิสัตว์แล้วรำพึงว่า “เราไม่สามารถจะกินผู้นี้ได้ แต่เราจะกินบิดาของเขา” ว่าแล้วก็ไปหาบิดาฝ่ายบิดาพระโพธิสัตว์เห็นยักษ์ตรงมาคิดว่า เจ้ายักษ์คงจับคนที่ไม่กล่าวตอบว่า ขอให้ท่านจงเป็นอยู่เกิด ฉะนั้นเราจักกล่าวตอบคิติดังนี้แล้วรีบกล่าวว่า “แม้ลูกจงเป็นอยู่ ๑๒๐ ปีเกิด พวกปีศาจจงกินยาพิษ ลูกจะมีอายุยืนถึง ๑๒๐ ปีเกิด” ยักษ์ได้ฟังดังนั้นจับกินไม่ได้ทั้งสองคน จึงถอยกลับไป

ขอจงเป็นอยู่เกิด

๒๒๖

พระโพธิสัตว์ถามยักษ์ว่า “ดูก่อนเจ้ายักษ์ ทำไมเจ้าจึงกินคนที่เข้ามาศาลาหลังนี้เล่า” ยักษ์ตอบว่า “เพราะเราอุปัฏฐากท้าวเวสสุวรรณอยู่ถึง ๑๒ ปีแล้วได้รับพร” พระโพธิสัตว์ถามต่อไปว่า “เจ้ากินได้ทุกคนหรือ” ยักษ์ตอบว่า “ยกเว้นคนที่กล่าวโต้ตอบกัน ในขณะจามว่า ขอให้ท่านจงเป็นอยู่เกิด นอกนั้นเรากินหมด” พระโพธิสัตว์ฟังดังนั้น จึงกล่าวว่า “ในภพชาติปางก่อน เจ้าได้เป็นผู้ร้ายกาจหยาบคาย ชอบเบียดเบียนผู้อื่น มาบัดนี้เจ้ายังทำกรรมเช่นนั้นอีก เจ้าจะเป็นผู้ชื่อว่ามิดมาแล้วมิดไป เพราะฉะนั้น ตั้งแต่บัดนี้ไป เจ้าจงงดจากปาณาติบาตเสีย” จากนั้นพระโพธิสัตว์ได้กล่าวสอนยักษ์ให้เห็นทุกข์ภัยในนรก อีกทั้งให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย และให้ตั้งอยู่ในศีลห้า เป็นยักษ์ที่ประพฤติธรรม

รุ่งขึ้น เมื่อชาวบ้านรู้ว่าพระโพธิสัตว์ได้ทรมานยักษ์จนเลื่อมใสแล้ว จึงพากันไปกราบทูลพระราชาว่า “ขอเดชะมีมาณพคนหนึ่งทรมานยักษ์ ทำให้ยักษ์เป็นเหมือนคนรับใช้แล้วพระเจ้าข้า” พระราชารับสั่งให้พระโพธิสัตว์เข้าเฝ้า และทรงตั้งให้เป็นเสนาบดี ได้พระราชทานยศใหญ่แก่บิดาของท่าน พระโพธิสัตว์ได้กราบทูลพระราชาให้ทรงทำพลีกรรมแก่อยักษ์ด้วย พระราชาได้ตั้งอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์ทรงกระทำบุญมีทานเป็นต้น มีสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า

ขอจงเป็นอยู่เถิด

๒๒๓

เมื่อพระบรมศาสดาตรัสพระธรรมเทศนาจบลง ทรงประชุมชาดกว่า “พระราชาในครั้งนั้นได้เป็นพระอานนท์ในครั้งนี้ บิดาได้เป็นพระมหากัสสปะ ส่วนบุตรนั้นได้เป็นเรวตถาคค” จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่าการจะทำอะไรก็ตาม ย่อมมีที่มาที่ไป อยู่ที่ว่าเรื่องที่เรายึดถือกันมา เป็นเรื่องดีหรือเรื่องร้าย เป็นเรื่องเสียหายหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เสียหาย พระองค์ทรงอนุญาตให้อนุโลมตามวัฒนธรรม ตามธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้นๆ บางเรื่องไม่เสียหายสำหรับฆราวาส แต่อาจเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักบวชก็เป็นได้

เพราะฉะนั้น เมื่อเราไปทำหน้าที่ผู้นำบุญอดกัลยาณมิตร ไปเจอธรรมเนียม ในที่ต่างๆ ต้องสังเกตพิจารณาให้ดี ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เสียหาย ไม่ผิดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ผิดกฎหมาย หรือไม่ผิดต่อศีลธรรมอันดีงาม ให้เราปฏิบัติตามเขา ต้องทำตัวให้เป็นลัตบุรุษ คือเป็นผู้รู้จักชุมชน ไม่ว่าจะไปที่ไหน เราจะปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมไม่ก่อเหิน จะเป็นที่รักและเมตตาในสถานที่นั้นๆ แต่ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีที่สำคัญสำหรับชีวิตเรา ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด เราจะต้องประพฤติปฏิบัติให้สม่ำเสมออย่าได้ขาด สิ่งนั้น คือการทำทาน รักษาศีล และการเจริญภาวนา ให้เรารักษาธรรมเนียมนี้ไว้ให้ดี เพื่อให้เป็นมรดกตกทอดแก่นุชนรุ่นหลังสืบไป

๒๒

ด อ บ แ ท น ตั ว ย ค ว า ม ร ัก

บุคคลพึงชนะคนโกรธด้วยความไม่โกรธ

พึงชนะคนไม่ดีด้วยความดี

พึงชนะคนตระหนี่ด้วยการให้

พึงชนะคนพูดเหลวไหลด้วยการกล่าวความจริง

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๐

การแสดงออกทางกาย วาจา ที่อ่อนโยนนุ่มนวล ที่ให้ความ
เข้มแข็งให้ความมั่นใจแก่ผู้พบเห็น ล้วนออกมาจากใจที่เต็มเปี่ยม
ด้วยความสุข เปี่ยมด้วยความบริสุทธิ์ และรอยยิ้มพิมพ์ใจ
อันประดุจพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ ใครได้พบเห็นก็อึ้งออดอึ้งใจ
ส่วนผู้ที่มิมีจิตใจพยายาทอาฆาตมาดร้าย ย่อมเป็นบุคคลไม่น่า
เข้าใกล้หรือไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย เพราะใจที่มีแต่ความผูกโกรธ
มีความฟุ้งซ่านพลุ่งพล่านไปด้วยไฟพยายาท ใจขุ่นมัวขัดเคือง
คิดแต่จะปองร้าย คิดแต่จะเบียดเบียน เปรียบเสมือนกับน้ำ
ที่เดือดพล่าน มีควันมีไอพวยพุ่งอยู่ หรือเหมือนภูเขาไฟ
พร้อมที่จะระเบิดออกมาใส่สรรพสิ่งที่อยู่ใกล้เคียงให้พินาศไป
ในพริบตา คนที่มีใจเช่นนี้ เพราะขาดสติคอยเหนี่ยวรั้ง และ
ขาดความเมตตากรุณาที่คอยกล่อมเกลาคิดใจ ซึ่งวิธีที่จะให้เกิด
สติได้อย่างสมบูรณ์ คือต้องเจริญสมาธิภาวนา และหมั่นเจริญ
เมตตาให้ใจมีความละเอียดอ่อนอยู่เสมอ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน โกธวรรคพรรณนา
ความว่า

“อกุโกธเณ ชิเน โกรธ

อสารุ สาธุชา ชิเน

ชิเน กทริยิ ทาเนน

สจเจนาลิกวาตินิ

บุคคลพึงชนะคนโกรธด้วยความไม่โกรธ พึงชนะ

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๑

คนไม่ดีด้วยความดี พึงชนะคนตระหนี่ด้วยการให้ พึงชนะคนพูดเหลวไหลด้วยการกล่าวคำจริง”

บุคคลผู้เปี่ยมด้วยความโกรธจะไปแห่งหนตำบลใด ย่อมไม่มีความสุข แม้จะอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด ทานน้ำหอมขึ้นดีมากมายเพียงไร แต่งตัวสวยงาม มีเครื่องประดับประดางดงามปานใดก็ตาม ถ้ายังมีจิตใจที่หมองมัว มากด้วยความโกรธ หน้าที่ก็ไม่ผ่องใส ศิวพรรณก็ไม่สดชื่น หน้านัวคิ้วขมวด สีหน้าแววตาไม่อ่อนโยน กล้ามเนื้อที่บริเวณใบหน้า ที่แขน ที่มีมือที่หัวใจจะเกร็งไปหมด เพราะเลือดสูบฉีดด้วยอารมณ์ที่ร้อนแรง ความงามภายนอกจึงไม่อาจปิดบังความไม่งามภายในใจได้ ซึ่งหากไม่รีบขจัดแก้ไขแล้ว ความไม่พอใจต่างๆ ที่สั่งสมมากเข้า จะกลายเป็นความผูกโกรธ จนกระทั่งกลายเป็นความพยาบาทอาฆาต สิ่งเหล่านี้เป็นนิเวศน์ขัดขวางการทำความดี ทำให้ใจเป็นทุกข์ เหมือนไฟเผาผลาญอยู่เป็นนิตย์

ส่วนความเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความรักที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นความรักที่บริสุทธิ์ประดุจมารดารักบุตรของตน ความเมตตาจึงมีอานุภาพ ส่งผลให้เกิดความสุขใจ และความเย็นใจทั้งผู้รับและผู้ให้ กระแสอันชุ่มเย็นนี้ สามารถพลิกใจ

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๒

ของผู้ไม่ปรารถนาดีให้กลับตัวได้ ดังเรื่องของนางอุตตรา

*ในสมัยพุทธกาล ท่านปุณณเศรษฐีแห่งเมืองพาราณสี มีธิดาชื่อนางอุตตรา ท่านได้ยกนางให้เป็นภรรยาของบุตร สุนนเศรษฐีแห่งเมืองราชคฤห์ ความจริงปุณณเศรษฐีไม่ค่อย เต็มใจนัก เนื่องจากครอบครัวของสุนนเศรษฐีเป็นมิจฉาทิฏฐิ แต่ด้วยความที่คุ้นเคยกันมาก่อนแล้วยังถูกวิงวอนขอร้องมากเข้า ปุณณเศรษฐีจึงจำใจยกให้ เมื่อนางอุตตรามาอยู่กับครอบครัว ของสามี นางไม่มีโอกาสได้ถวายทานหรือฟังธรรมเลย วันเวลา ผ่านไปได้ ๒ เดือนครึ่ง เหลืออีกประมาณ ๑๕ วันจะหมดช่วง เข้าพรรษา นางมีความปรารถนาจะทำบุญให้ท่าน เพื่อสั่งสม บุญกุศลตามแบบอย่างอริยประเพณีที่ดีงามของพุทธศาสนิกชน ผู้มีความตั้งมั่นในพระรัตนตรัย

นางจึงส่งข่าวไต่ถามบิดาว่า “เพราะเหตุใดให้มาอยู่ใน ตระกูลมิจฉาทิฏฐิ ซึ่งไม่ชอบการทำบุญกุศล เสมือนลูกถูกจับขัง ไว้ ถ้าหากคุณพ่อทำให้ลูกเสียโฉมแล้วให้ไปเป็นคนรับใช้เขา ยัง ดีกว่าให้มาอยู่ในตระกูลสุนนเศรษฐีผู้ไม่รู้จักทำบุญทำกุศล แม้แต่พระภิกษุ ลูกก็ไม่ได้เห็นให้เป็นสิริมงคลเลย” เมื่อบิดา

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๓

รู้ข่าวเช่นนั้น รู้สึกไม่สบายใจ จึงส่งทรัพย์ไปให้ ๑๕,๐๐๐ กหาปณะ พร้อมส่งข่าวไปว่า “ในเมืองนี้มีหญิงคณิกานางหนึ่งชื่อสิริมา ถ้าลูกไปจ้างเธอให้มาดูแลสามี โดยจ่ายค่าจ้างให้วันละ ๑,๐๐๐ กหาปณะ ลูกจะได้มีโอกาสทำบุญตามชอบใจ”

นางอุตตราไม่รอช้ารีบส่งคนไปเชิญนางสิริมามาพลาญพูดว่า “สหาย เธอจงรับเงินเหล่านี้เพื่อช่วยดูแลสามีของฉัน ลักครึ่งเดือนเถิด” เมื่อนางสิริมาเห็นค่าจ้างเป็นเงินจำนวนมาก ถึงเพียงนั้นนางรีบรับปากทันที นางอุตตราได้ขออนุญาต และบอกความปรารถนาของตนที่ต้องการทำบุญถวายทาน และฟังธรรมตลอด ๑๕ วันนี้ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว นางอุตตราได้กราบอาราธนาพระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข มาฉันภัตตาหารที่บ้านของนาง และยังได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์ จนถึงวันมหาปวารณา ซึ่งการทำบุญครั้งนี้นางอุตตราได้เป็นแม่งานในการจัดการกิจทุกอย่างทั้งหมด คนรักบุญมักจะมีเหตุสร้างบุญ ส่วนคนรักบาป ก็มักจะมีเหตุสร้างบาปได้เสมอ

ก่อนถึงวันมหาปวารณา ๑ วัน สามีผู้เป็นมิชฉาทิฎฐิของนางอุตตราได้ยืนอยู่ตรงหน้าต่าง พลาญมองไปทางโรงครัว เห็นนางอุตตรากำลังง่วนอยู่กับงานครัว เนื้อตัวระมุกระมอมไปด้วยเหงื่อคือน้ำ เปรี้ยวจัดแฉะภัตตาหารอยู่ไม่ยอมพัก จึงคิดว่า

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๔

นางช่างโง่เขลา ไม่รู้จักอยู่สุขสบาย มัวแต่ไปอุปัฏฐากสมณะ ศีรษะโหล่น คิดดั่งนั้นแล้วก็ฆ่าพาลางหัวเราะ แล้วเดินไปที่อื่น นางสิริมาซึ่งยืนอยู่ใกล้ๆ เห็นกิริยาสามีของนางอุตตราก็ลืมหูลืมตา สำคัญตนผิด เกิดความหึงหวง และโกรธนางอุตตรา นางเดินเข้าไปในครัวตักเนยใสที่กำลังเดือดพล่านตรงรี่เข้าไปหานางอุตตราทันที

นางอุตตราเห็นกิริยาอาการของนางสิริมาที่เดินเข้ามาหาด้วยความโกรธ จึงแผ่เมตตาไปถึงนางว่า “หญิงสหายของเรามีอุปการะต่อเราเป็นอย่างมาก เราทำบุญกุศลเพื่อหวังความสุขในพระนิพพาน ถ้าเราโกรธก็จะเวียนว่ายตายเกิดผูกพยาบาทอยู่ในกามภพนี้ บุญคุณของหญิงนี้มีมากมายนัก เพราะนางเราจึงได้โอกาสถวายทาน และฟังธรรม ถ้าเรามีความโกรธต่อหญิงสหายนี้แม้แต่น้อย ขอเนยใสนี้จงลวกเราเถิด ถ้าหากไม่มี ขอยาได้ลวกเลย”

เนยใสเดือดพล่านที่นางสิริมาถือมา ได้ถูกราดลงบนศีรษะของนางอุตตรา แต่ด้วยอานุภาพแห่งการเจริญเมตตาจิต เนยใสที่กำลังเดือด ได้กลายเป็นน้ำเย็นชโลมกาย ไม่สามารถทำอันตรายนางได้เลย

ฝ่ายหญิงรับใช้ของนางอุตตราเห็นนายถูกทำร้าย ต่าง

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๕

รุมทูปตินางสิริมา จนล้มลงบนพื้น นางอุตตราเห็นดังนั้น จึงรีบเข้าห้ามปราม และได้ถามถึงสาเหตุที่มาทำร้ายตน เมื่อรู้เรื่องราวแล้ว จึงกล่าวสอนและให้ไปอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายด้วยน้ำอุ่น ทาด้วยน้ำมันที่หุงถึง ๑๐๐ ครั้ง

เมื่อเป็นเช่นนี้ นางสิริมาเริ่มสำนึกผิด คิดว่าตนได้ทำกรรมหนักเสียแล้ว จึงได้ขอโทษนางอุตตราด้วยการหมอบลงแทบเท้ากราบขอขมา นางอุตตรากล่าวว่า “เราเป็นผู้มีบิดา ฉะนั้นให้ท่านไปขอขมาต่อบิดาของเราเถิด หากปुณณเศรษฐี ผู้เป็นบิดาในวิภูฏะ และบิดาในวิภูฏะ คือพระลัมมาลัมพุทเธเจ้า ทั้งสองท่านยกโทษให้ เราก็คะยกโทษให้เช่นกัน”

นางสิริมาตอบว่า “รู้จักแต่ท่านปุณณเศรษฐี แต่ไม่มีความคุ้นเคยกับพระลัมมาลัมพุทเธเจ้า” นางอุตตราฟังดังนั้นจึงรับอาสาพานางไปเข้าเฝ้า เพราะวันรุ่งขึ้นเป็นวันมหาปวารณา พระศาสดาพร้อมภิกษุสงฆ์จะเสด็จมารับภัตตาหารที่บ้าน ให้นางถือสักการะมา แล้วขอให้พระองค์ทอดโทษด้วย

นางสิริมาจึงกลับไปที่บ้านของตน สั่งให้หญิงบริวาร ตระเตรียมอาหารที่ประณีตต่างๆ รุ่งเช้าก็ถือเครื่องสักการะ พร้อมด้วยโภชนาหารที่เตรียมไว้มายืนรออยู่ เพราะไม่กล้าใส่บาตรภิกษุสงฆ์ที่มีพระพุทเธเจ้าเป็นประมุข นางอุตตราเห็น

ตอบแทนด้วยความรัก

๒๓๖

เช่นนั้น จึงรับสิ่งของทั้งหมดมาจัดถวายแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าภิกษุทั้งหลาย

หลังจากเสวยภัตตาหารแล้ว นางสิริมาพร้อมด้วยบริวารได้เข้ามาหมอบลงใกล้แท่นพระบาทของพระบรมศาสดา พระพุทธองค์จึงตรัสถามนางว่า ไปทำความผิดอะไรมา นางสิริมาเล่าเรื่องทั้งหมดตลอดจนถึงการได้รับคำแนะนำให้มาขอขมาต่อพระองค์ เนื่องจากรู้ตัวว่าทำผิด และรู้สึกถึงอุปการะของนางอุตตรา

พระศาสดาตรัสถามนางอุตตราว่า “เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอคิดอย่างไร” นางกราบทูลว่า “หม่อมฉันคิดว่า จักรวาลแคบนัก พรหมโลกก็ยังต่ำเกินไป แต่คุณของหญิงสหายของหม่อมฉันนั้นยิ่งใหญ่นัก เพราะหม่อมฉันอาศัยเขาจึงได้ถวายทาน และฟังธรรม ถ้าหม่อมฉันมีความโกรธต่อนาง ขอเนยใสที่เดือดพล่านนี้ จงลวกหม่อมฉันเถิด ถ้าหากไม่มีขออย่าลวกเลย แล้วหม่อมฉันได้แผ่เมตตาไปยังนางสิริมานี้ พระเจ้าข้า”

พระศาสดาทรงตรัสชมว่า “ดีแล้ว ดีแล้วอุตตรา การชนะความโกรธเช่นนี้สมควร เพราะธรรมดาคณมักโกรธ ฟังชนะด้วยความไม่โกรธ” ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนา นางสิริมาพร้อมกับหมู่ญาติทั้งหมดก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล

ตอบ แทนด้วยความรัก

๒๓๓

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ความคิดร้ายผูกพยาบาท จะขวางกั้นหนทางบุญ และขัดขวางไม่ให้บรรลุผลนิพพาน แต่หากทำใจให้บริสุทธิ์ มีสติ หมั่นเจริญสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ หมั่นแผ่เมตตาอันไม่มีประมาณไปในสรรพสัตว์ทั้งหลาย ย่อมทำให้เกิดความเย็นกายเย็นใจ ใจจะมีพลัง มีอานุภาพ มีดวงปัญญาสว่างไสว ปลอดโปร่ง แซ่มซีน เบิกบาน ผ่องใส สมดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลเมื่อรักษาคนอื่น ชื่อว่า รักษาตนเอง” ดังนั้น ผู้รักตนปรารถนาให้ตนมีความสุข พึงมีจิต ประกอบด้วยเมตตาเช่นกัน

๒๑

อ ำ นุ ภา พ แ ห่ ง ค ว ำ ม จ ร ี ง

ปีกของเรามีอยู่ แต่ก็บินไม่ได้
เท้าทั้งสองของเรามีอยู่ แต่ก็เดินไม่ได้
มารดาและบิดาของเราออกไปหาอาหาร
คุณ่อนไฟป่า ท่านจงถอยกลับไปเถิด

อานุภาพแห่งความจริง

๒๔๐

ธรรมชาติของใจที่หลุดพ้นจากอัสวกิเลส เป็นจิตใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส ปลอดโปร่งโล่งเบาสบาย พ้นจากพันธนาการทั้งปวง เป็นอิสระเหมือนลมพัดไปในอากาศ จิตใจที่สดใสอยู่ในกลางกาย เป็นจิตใจที่มีความสุข แม้อยู่ท่ามกลางปัญหามากมาย ก็สามารถฝ่าฟันอุปสรรคของชีวิตให้ผ่านพ้นไปได้ ด้วยใจที่มีความหวังเต็มเปี่ยมด้วยพลัง เพราะใจที่มีความบริสุทธิ์สามารถสร้างร่างกาย แรงวาจา และแรงใจได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ ใจดวงนี้เมื่อฝึกดีแล้ว จะเกิดอานุภาพอย่างที่ใครๆ ไม่อาจคาดคิดได้ และคิดไม่ถึง ดังนั้นให้เราหมั่นฝึกฝนให้ใจหยุดนิ่งให้ได้ทุกๆ วัน ใจที่บริสุทธิ์ด้วยความดี แม้จะโลกไปก็ยังได้ชื่อว่าไม่เป็นหนี้หมู่ญาติและบิดามารดา เพราะหากบุคคลทำหน้าที่ของตนที่ได้เกิดมาอย่างเต็มที่แล้ว ย่อมไม่เดือดร้อนในกาลภายหลัง

มีวาระพระบาลีขุททกนิกาย วัฏฏกชาดก ความว่า

“สนธิ ปกฺขา อปตนา สนฺติ ปาธา อวณฺจนา
มาตา ปิตา จ นิคุชนฺตา ชาตเวท ปฏิกฺกม

ปิกของเรามีอยู่ แต่ก็บินไม่ได้ เท้าทั้งสองของเรามีอยู่ แต่ก็เดินไม่ได้ มารดาและบิดาของเราออกไปหาอาหาร คุก่อนไฟป่า ท่านจงถอยกลับไปเถิด”

อานูกาพย์แห่งความจริง

๒๔๑

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราเป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ พระองค์เป็นบรมครู ที่สั่งสมอบรมบ่มบารมีมานับภพนับชาติ ไม่ถ้วน บารมีที่พระองค์สั่งสมมาคือ บารมี ๑๐ ทศ ได้แก่ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจบารมี อริยฐานบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี พระองค์ทรงบำเพ็ญบารมีมามากจากบารมีธรรมดาก็กลายเป็น อุปบารมี และจากอุปบารมีก็กลายเป็นปรมัตถบารมี ซึ่งเป็น บารมีขั้นสุดท้ายในการบำเพ็ญเพียรจนมาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรมครูของพวกเราทั้งหลาย

โอกาสนี้หลวงพ่อก็จะขอแสดงเรื่องสัจจบารมี สัจจะคือ ความจริงที่เป็นสิ่งไม่ตาย เป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันเราให้พ้น จากภัยอันตรายต่างๆ ได้ และเป็นคุณธรรมที่ดีเลิศในการฝึกฝน อบรมตนเป็นคนจริง ดังเรื่องในสมัยพุทธกาล

*ครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จบิณฑบาตใน หมู่บ้านชาวมคธแห่งหนึ่ง หลังจากที่พระองค์บิณฑบาต และ เสวยภัตตาหารแล้ว มีภิกษุสงฆ์แวดล้อม ได้เสด็จดำเนินไปสู่ หนทาง ในระหว่างทางเกิดไฟป่าไหม้ลุกลามขึ้น เมื่อภิกษุ

อานาภาพแห่งความจริง

๒๔๒

ทั้งหลายเห็นไฟที่มีควันเป็นกลุ่มใหญ่ มีเปลวสูงถึงปลายยอดไม้ กำลังลุกลามทั้งข้างหน้าและข้างหลัง ทำให้ภิกษุที่เป็นปุถุชน ต่างหวาดกลัวต่อมรณภัยจึงพูดขึ้นว่า “พวกเราจะจุดไฟเผาเพื่อตัดทางไฟ” เหล่าภิกษุพากันนำหินเหล็กไฟออกมาจุดไฟ

ฝ่ายภิกษุอีกพวกหนึ่งกล่าวว่า “ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย พวกท่านทำอะไรกัน พวกท่านไม่เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เลิศในโลกกับทั้งเทวโลกหรือ ผู้เสด็จมาพร้อมกับพวกท่านทั้งหลาย พวกท่านเสมือนคนไม่เห็นดวงจันทร์ ที่ลอยเด่นอยู่ในท้องฟ้า ไม่เห็นดวงอาทิตย์รุ่งเรืองด้วยรัศมี อันมีกำลังตั้งพันขึ้นทางด้านทิศตะวันออก เสมือนคนที่ยืนอยู่ที่ริมฝั่งทะเล แต่มองไม่เห็นทะเล หรือเสมือนคนยืนฟังเขาสีเนอร์ แต่ไม่เห็นเขาสีเนอร์นั้น”

ภิกษุพวกแรกต่างพากันกล่าวอีกว่า “เราจะช่วยกันจุดไฟเพื่อตัดทางไฟ” ภิกษุชินาสพจึงกล่าวว่า “ขึ้นชื่อว่ากำลังของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีประมาณ พวกท่านไม่รู้หรือ มาเถิดท่าน พวกเราจะไปยังสำนักของพระบรมศาสดากัน”

ภิกษุสงฆ์พร้อมใจกันไปเฝ้าพระบรมศาสดา ซึ่งประทับยืนอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นไฟป่ากำลังไหม้ส่งเสียงดังโกล้งเข้ามาทุกขณะ เสมือนจะเผาไหม้สถานที่แห่งนั้นให้วอดวายไปในพริบตา แต่ครั้นไฟป่าลุกลามมาถึงสถานที่ที่พระพุทธรองค์

อานุภาพแห่งความจริง

๒๔๓

ประทับยืนอยู่ในระยะประมาณ ๑๖ กรีส ไฟป่าก็ดับสนิทในทันที เหมือนคบไฟที่จุ่มลงในน้ำฉะนั้น

เหล่าภิกษุเห็นเช่นนั้น ต่างพากันกล่าวสรรเสริญคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “น้าอัศจรรย์จริง ชื่อว่าอานุภาพของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ไฟนี้แม้ไม่มีจิตยังไม่ไหม้สถานที่ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ได้ ย่อมดับไปเหมือนคบเพลิง หย้าถูกดับด้วยน้ำฉะนั้น น้าอัศจรรย์จริง ชื่อว่าพุทธานุภาพของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ไม่มีประมาณ”

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสดับถ้อยคำของภิกษุเหล่านั้น แล้วจึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ไฟป่านี้ไหม้มาถึงสถานที่ประเทศนี้แล้วดับไป เป็นกำลังของเรา ในบัดนี้เท่านั้นก็หาไม่ ข้อนี้เป็นกำลังแห่งความมีสัจจะที่มีในกาลก่อนของเรา ตถาคต จริงอยู่ ประเทศนี้ไฟจะไม่ไหม้ตลอดกับนี้ นี่ชื่อว่า ปาฏิหาริย์ตั้งอยู่ตลอดกับ” ขณะนั้นพระอานนท์เถระได้ปูลาดสังฆาฏิ ๔ ชั้น เพื่อทำเป็นสถานที่สำหรับประทับนั่งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้นพระองค์ประทับนั่งขัดสมาธิซึ่งมีภิกษุสงฆ์นั่งแวดล้อม ทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์ถือปฏิสนธิในกำเนิดนกคุ้ม ในสถานที่แห่งนี้ เมื่อพระโพธิสัตว์ได้ทำลายกะเปาะฟองไข่ออก

อานูภาพแห่งความจริง

๒๔๔

มาดูแลโลกได้ไม่นาน ลูกนกคุ่มมีตัวประมาณเท่าตุ่มเกวียนที่บรรทุกลินค้าขนาดใหญ่ และวันนั้นมารดาบิดาได้ออกไปหาอาหาร ปล่อยทิ้งพระโพธิสัตว์ที่ไม่มีกำลัง แม้แต่จะเหยียดปีกบินไปในอากาศ ไม่มีแม้กำลังที่จะยกเท้าเดินได้

ปกติเมื่อถึงฤดูร้อนของทุกๆ ปี ไฟป่ามักเผาไหม้สถานที่แห่งนี้เป็นประจำ ช่วงนั้นเป็นช่วงฤดูร้อนพอดี และเป็นความพอดีอีกเช่นกัน ที่ไฟป่ากำลังเผาไหม้ลูกกลามส่งเสียงดังลั่นใกล้เข้ามาทุกขณะ หมุ่นกริบบินออกจากรังของตน เพราะต่างกลัวมรณภัย พวกมันส่งเสียงร้องหนีไฟป่ากันจ้าละหวั่น แม้แต่มารดาบิดาของพระโพธิสัตว์เอง ก็กลัวต่อมรณภัย พวกมันทอดทิ้งท่านรีบบินหนีไปยังสถานที่อื่นเช่นกัน

พระโพธิสัตว์นอนอยู่ในรังของตน ได้แต่ชะเง้อคอมองดูไฟป่าที่กำลังไหม้ลูกกลามเข้ามาทุกขณะ พลังคิดว่า หากเรามีกำลังที่จะกางปีกออกบินไปในอากาศ เราก็จะโบยบินไปในสถานที่อื่น หากเราเพียงมีกำลังที่จะยกเท้าเดินหนีไปได้ เราก็จะย่างเท้าหนีไปยังสถานที่อื่นเสีย ส่วนมารดาบิดาของเราต่างกลัวมรณภัย พวกมันทิ้งเราไว้แต่ผู้เดียว บัดนี้ที่พึ่งอื่นของเราไม่มีที่พึ่งพิงก็ไม่มี วันนี้เราจะทำอะไรดีหนอ

ขณะนั้นพระโพธิสัตว์เกิดความคิดขึ้นว่า ชื่อว่าคุณแห่งศีล

อานุภาพแห่งความจริง

๒๔๕

มีอยู่ในโลก เชื่อว่าคุณแห่งลัทธิจะก็ย่อมมี ในอดีตกาลพระ-
ลัทธิพญานพพุทธเจ้าผู้บำเพ็ญบารมีเต็มเปี่ยมแล้วทั้งหลาย
ทรงประทับนั่งที่พื้นใต้ต้นโพธิ์ ได้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ พระองค์
ทรงเพียบพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติ-
ญาณทัสสนะ ทรงประกอบด้วยลัทธิจะ ความเอ็นดู ความกรุณา
และขันติ คุณธรรมทั้งหลายที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น
ทรงให้แจ่มแจ้งแล้วย่อมมีอยู่ ก็ลัทธิจะลัทธิอย่างหนึ่งย่อมมีอยู่ใน
ตัวเราเช่นกัน สภาวะธรรมอย่างหนึ่งก็ย่อมมีอยู่ เพราะฉะนั้น
เราจะรำลึกถึงพระพุทธรูปทั้งหลาย และคุณที่พระสัมมาสัม-
พุทธเจ้าเหล่านั้น ทรงรู้แจ้งแล้ว

พระโพธิสัตว์จึงระลึกถึงคุณธรรม และลัทธิจะความดี
เหล่านั้น ได้กระทำลัทธิจะให้ไฟป่าจงถอยกลับไป เพื่อกระทำ
ความปลอดภัยแก่ตน และหมุ่นกที่เหลือที่ไม่สามารถเอาตัวรอด
ไปได้ ด้วยการทำลัทธิจะว่า “คุณแห่งศีลมีอยู่ในโลกนี้ ความสัตย์
ความสะอาด และความเอ็นดูมีอยู่ในโลกนี้ ด้วยความสัตย์นี้
ข้าพเจ้าขอทำลัทธิจะอันยอดเยี่ยม ข้าพเจ้าได้พิจารณากำลัง
แห่งธรรม ได้ระลึกถึงพระชินเจ้าทั้งปวงในปางก่อน อาศัยกำลัง
ลัทธิจะนี้ ข้าพเจ้าขอทำลัทธิจะ”

เมื่อพระโพธิสัตว์ระลึกถึงคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อานุภาพแห่งความจริง

๒๔๖

ที่เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว และคุณที่มีอยู่ในตน จึงกล่าวอีกว่า “ปีกของเรามีอยู่ แต่ก็บินไปไม่ได้ เท้าทั้งสองของเรามีอยู่ แต่ก็เดินไปไม่ได้ มารดาและบิดาของเราออกไปหาอาหาร ดูก่อนไฟป่า ท่านจงถอยกลับไปเสียเถิด”

ด้วยอานุภาพแห่งสัจจบารมีของพระโพธิสัตว์ ไฟป่าก็ไม่สามารถเผาไหม้บริเวณนั้นประมาณ ๑๖ กรีส แต่ไฟป่ากลับไหม้เลยไปในสถานที่แห่งอื่น

พระพุทธองค์ตรัสต่อไปอีกว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การที่ไฟไหม้สถานที่แห่งนี้ ด้วยกำลังของเราในบัดนี้ก็หาไม่ แต่เป็นกำลังเก่า เป็นอานุภาพพลังแห่งสัจจบารมีในสมัยที่เราเป็นลูกนกคุ่ม” ครั้นจบพระธรรมเทศนา ภิกษุบางพวกได้เป็นพระโสดาบัน บางพวกได้เป็นพระสกทาคามี บางพวกเป็นพระอนาคามี และบางพวกได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการมีสัจจะนั้น เป็นคุณธรรมที่สูงส่งมีอานุภาพมากมายมหาศาล และเป็นหนึ่งในบารมี ๑๐ ทักษะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทรงบำเพ็ญมาแล้วในสมัยที่พระองค์เป็นพระบรมโพธิสัตว์ พระองค์ได้บำเพ็ญบารมีเหล่านี้อย่างเต็มที่ตลอดมา

ดังนั้นพวกเราเหล่านักสร้างบารมี พึงฝึกฝนอบรม

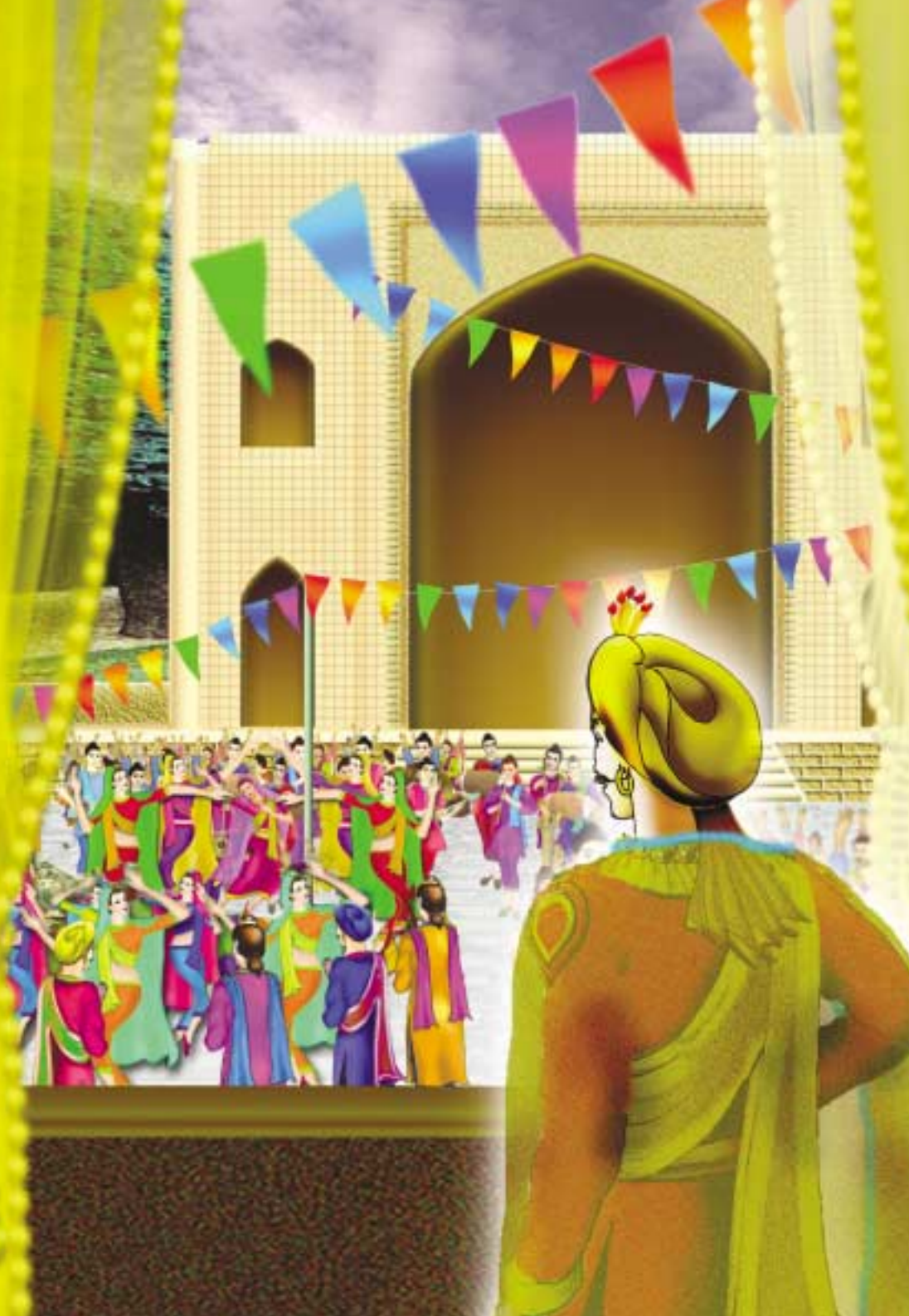

อานุภาพแห่งความจริง

๒๔๓

คุณธรรม ในเรื่องความมีสัจจะนี้ให้ดี เพราะว่าการมีสัจจะจะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่า เป็นคนดีหรือไม่ดี และสัจจะคือความจริงที่เราจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ นั่น คือ การจริงต่อความดีหมั่นทำความดีให้เต็มที่ เพราะความดีไม่ว่าจะเป็นการให้ทาน รักษาศีล และการเจริญภาวนา เป็นสิ่งที่จะต้องทำให้เต็มที่ เพราะสิ่งนี้เป็นหน้าที่ที่แท้จริงของเรา เมื่อเราจริงต่อความดีแล้ว แม้จะมีอุปสรรคปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น เราย่อมสามารถอาศัยความดีและบุญนั้น ช่วยให้เราฝ่าฟันอุปสรรคเหล่านั้นไปได้โดยง่ายดายขอให้เราตั้งใจสั่งสมบารมีให้เต็มที่กันทุกคน

๒๘

สิ่ง ที่ ทำ ได้ ย าก
เมื่ อ ใ ห้ ไป แ ล้ ว

คนควรให้ทาน จะน้อยหรือมากก็ตาม
แต่ผู้ใด ครั้นให้ทานแล้ว ไม่เดือดร้อนใจในภายหลัง
การไม่เดือดร้อนใจนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการกลืนดาบ
กว่าการพูดว่าจะให้สิ่งของที่เป็นที่รักนั้น
เหตุอย่างอื่นนั้นทั้งหมด เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๐

ชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่ต่างต้องเวียนว่ายตายเกิด
มานับภพนับชาติไม่ถ้วน ล้วนต้องผ่านสภาวะแห่งการดำรง
สถานภาพต่างๆ มาแล้วทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นพระราชามหากษัตริย์
พระเจ้าจักรพรรดิหรือแม้กระทั่งเกิดเป็นยาจกเชื้อใจ การที่
เรารู้ว่า เกิดมาทำไม อะไรเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต แล้ว
ตั้งเป้าหมายของชีวิตได้ถูกต้องมุ่งไปสู่จุดหมายได้นั้น นับว่าเป็น
สิ่งที่เลิศประเสริฐสุด อย่างไรก็ดี การที่เราจะประคับประคอง
ตนให้อยู่ในสภาวะเช่นนี้ได้ จำเป็นจะต้องหมั่นระคองใจของเรา
ให้อยู่ในแหล่งแห่งความบริสุทธิ์ให้ได้ตลอดเวลา ด้วยการทำใจ
หยุดใจนิ่งอยู่ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หากทำได้เช่นนี้ ชีวิต
ในปัจจุบัน และในอนาคตก็ย่อมปลอดภัยจากทุกๆ สิ่งรวมทั้งใน
สังสารวัฏอันยาวไกลด้วย

มีวาระพระบาลีใน ทลัณณกชาดก ความว่า

“ทเทยฺย ปุริโส ทานํ	อปปิ วา ยทิวา พาหุ
โย จ ทตฺวา นานุตปเป	ตํ ทุกฺกตรฺรํ ตโต
สพฺพญณํ สุกรํ จานํ	เอวํ ชานาหิ มคธ

คนควรให้ทาน จะน้อยหรือมากก็ตาม แต่ผู้ใด ครั้น
ให้ของรักของตนแล้ว ย่อมไม่เดือดร้อนใจในภายหลัง การ
ไม่เดือดร้อนใจนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการกลืนดาบ

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๑

**กว่าการพูดว่าจะให้สิ่งของที่เป็นที่รักนั้น เหตุอย่างอื่นนั้น
ทั้งหมด เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมแห่ง
ชาวอมร ขอพระองค์โปรดทรงทราบอย่างนี้เถิด”**

การให้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อจิตใจมาก นับตั้งแต่ที่เราลืมตา
ขึ้นดูโลก ชีวิตของเราล้วนเกี่ยวข้องกับการให้ตลอดเวลา ตั้งแต่
บิดามารดาที่มอบความรักความอบอุ่นให้กับเรา ญาติพี่น้องที่ให้
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน เป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า
ที่โลกเราอยู่อย่างสงบสุขได้ทุกวันนี้ ก็ด้วยการให้สิ่งที่ดีงาม
ต่อกัน ตั้งแต่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างญาติสนิทมิตรสหาย
ความมีน้ำใจสงเคราะห์ช่วยเหลือแบ่งปัน และการสนับสนุน
ส่งเสริมให้เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน เป็นต้น

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการให้เป็นอย่างมาก
ในบารมีทั้งสิบทัศ ทาน คือการให้ ยังต้องมาเป็นอันดับแรก แม้
ที่จริงแล้ว การให้นี้จะละเอียด และลุ่มลึกไปตามลำดับ นับตั้งแต่
การให้วัตถุ ภาษาพระท่านเรียกว่า วัตถุทาน การให้ความรู้ ที่
รู้จักกันดีว่า ให้วิทยาทาน และประการสุดท้ายคือ ไม่ติดใจใน
เรื่องราวนั้นๆ อันจะเป็นเหตุให้ชุ่มฉ่ำ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึง
ปรารถนา หรือที่เราเรียกกันว่า อภัยทานนั่นเอง ลำดับแห่งการให้
มีตั้งแต่ชั้นธรรมา ชั้นปานกลาง และชั้นอุกฤษฏ์ ซึ่งทุกท่าน

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๒

คงจะจำกันได้ที่มีทั้งอุปบารมี และปรมัตถบารมี

ในชีวิตของปุณฺณคนธรรมา หากสามารถที่จะให้โดยไม่เกิดความรู้สึกเสียดยในภายหลัง นี่เป็นสิ่งที่บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายพากันยกย่อง และสรรเสริญยิ่งนัก หากทำได้เช่นนี้ จะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข แต่กว่าจะทำเช่นนี้ได้ ไม่ใช่เรื่องที่ง่ายเลย แต่ถ้าทำได้ก็ยอดเยี่ยมทีเดียว

*ดังเช่นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว ในครั้งที่สมเด็จพระบรมศาสดาประทับอยู่ที่วัดพระเชตุวัน มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น คือ มีอุบาสกท่านหนึ่งซึ่งมีครอบครัวแล้วได้เห็นโทษในการครองเรือน อีกทั้งยังมีศรัทธาอย่างแรงกล้า จึงตัดสินใจสละชีวิตทางโลก เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ ฝ่ายภรรยาของท่านยังทำใจกับการบวชของท่านไม่ได้ จึงไปเยี่ยมท่านบ่อยๆ ทำให้ท่านเกิดความคิดอยากจะสึก

เมื่อพระศาสดาทรงรู้เรื่องนี้และเล็งเห็นอุปนิสัยที่จะบรรลุธรรมของท่าน จึงเสด็จไปหาและตรัสถามว่า “ดูก่อนภิกษุ ได้ยินว่า เธอถูกภรรยาเก้ายั่ววนจนอยากจะลาสิกขาหรือ” ภิกษุรูปนั้น กราบทูลตามความเป็นจริง พระลัมมาลัมพพุทธเจ้า

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๓

ตรัสต่อไปว่า “ภิกษุ ไม่เพียงแต่ภพชาตินี้เท่านั้น แม้ในอดีต
เธอก็เคยถูกหญิงนี้ทำจนแทบเป็นบ้ามาแล้ว แต่อาศัยบัณฑิต
จึงรอดชีวิตมาได้” จากนั้นพระองค์ทรงนำอดีตมาเล่าว่า

เมื่อพระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลพราหมณ์ ญาติทั้งหลาย
พากันตั้งชื่อว่า เสนกกุมาร เป็นผู้มีปัญญามาก ครั้นเติบโตขึ้น
ได้ศึกษาศิลปวิทยาจนสำเร็จแตกฉาน หลังจากเรียนจบแล้ว
ก็กลับมารับราชการเป็นอำมาตย์ของพระเจ้ามัททวะ ความเป็น
บัณฑิตของพระโพธิสัตว์ เป็นที่เล้าขานกันมาก

วันหนึ่ง บุตรชายของบุโรหิตมาเข้าเฝ้าพระราชชา เห็น
อัศรมเหสีของพระองค์เข้า เกิดจิตปฏิพัทธ์ชนิดที่ว่ากินไม่ได้
นอนไม่หลับ นอนอดอาหารอยู่ที่บ้าน ทำให้ล้มป่วยอยู่หลายวัน
พระราชชาทรงไม่เห็นบุตรบุโรหิตมาเฝ้าจึงตรัสถามว่า “บุตร
บุโรหิตหายไปไหนเล่า ทำไมจึงไม่มาเข้าเฝ้า”

เมื่อพระองค์ทรงรู้เรื่องราวทั้งหมด จึงรับสั่งให้เรียก
บุตรบุโรหิตมา พลาตตรัสว่า “เราจะมอบมเหสีของเราให้ท่าน
๗ วัน ท่านพามเหสีไปอยู่ที่บ้านได้วันที่ ๘ให้นำมาคืนเราก็ดำรงกัน”
เมื่อได้ฟังพระดำรัสเช่นนี้ บุตรบุโรหิตดีใจเหมือนได้แก้วทิพย์
ได้นำมเหสีไปอยู่ที่บ้าน เมื่อได้อยู่อย่างใกล้ชิด ทั้งสองยังรู้สึก
ผูกพันแน่นแฟ้นมากขึ้น จึงวางแผนหนีออกจากเมือง ไปอาศัย

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๔

อยู่ที่เมืองอื่นโดยไม่มีผู้ใดล่วงรู้เส้นทางของคนทั้งสอง

ครั้นครบ ๗ วัน พระองค์ไม่เห็นมเหสีกลับมา จึงสั่งให้
ปาวประกาศไปทั่วแคว้นแคว้น ก็ไม่มีใครพบบุคคลทั้งสอง ต่อมา
พระองค์ทรงเศร้าเสียใจกับเหตุการณ์นี้มาก พระหทัยร้อน
ถึงกับพระโลหิตไหลออก ทรงอาพาธอย่างหนัก ไม่มีหมอหลวง
ใดสามารถเยียวยาได้

พระโอรสตัวรู้ว่า ที่พระราชเป็นเช่นนี้ เพราะเจอ
เหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจมาก อันที่จริงพระองค์ไม่ได้
เป็นโรคอะไร เพียงแต่ไม่เห็นพระมเหสีเท่านั้น พระโอรสตัวจึง
คิดหาอุบายช่วยพระราช โดยเรียกอายุรอำมาตย์ และ ปุ๊กกุส-
อำมาตย์มา พลาบบอกว่า “ท่านอำมาตย์ทั้งสอง แท้ที่จริง
พระราชไม่ได้ป่วยเป็นโรคอะไร เพียงเพราะพระองค์มีพระหทัย
อ่อนแอ เราจะออกอุบายรักษาพระราชให้หายดีดังเดิม”

มหาเสนกอำมาตย์ผู้ทรงปัญญาได้นัดแนะว่า “พวกเรา
จะให้สร้างฉากแสดงขึ้นที่พระลานหลวง แล้วจัดแสดงการละเล่น
โดยให้ผู้รู้วิธีการกลืนดาบ แสดงให้พระราชทอดพระเนตรแล้ว
เราจะผูกปัญหาคอตอบโต้กับพระราช จะทำให้พระองค์ได้พระสติ
กลับคืนมา” หลังจากนัดแนะกันเรียบร้อยแล้ว ทั้งสามพากัน
เดินทางไปเข้าเฝ้าพระราชที่ห้องพระโรง

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๕

บัณฑิตทั้งสาม ถวายบังคมพระราชาแล้วได้กราบทูลว่า “ข้าแต่มหาบพิตร ตอนนี้ที่พระลานหลวงมีการแสดง เมื่อมหาชนพากันดูการละเล่น ที่เป็นทุกข์ก็จะลืมความทุกข์ ขอพระองค์โปรดเสด็จไปทอดพระเนตรเถิดพระเจ้าข้า” จากนั้นทั้งสามได้พาพระราชาไปทอดพระเนตรที่ช่องพระเกล ในบรรดาคนที่แสดงการละเล่น มีชายคนหนึ่งกลืนกินดาบที่ยาวถึง ๓๓ นิ้ว เมื่อพระราชาทอดพระเนตรเห็น ทรงแปลกพระทัย จึงตรัสถามอายุรบัณฑิตว่า “ท่านอายุระ ชายคนนี้น่าอัศจรรย์นัก สามารถกลืนดาบที่แหลมคมได้ ยังมีสิ่งที่ทำได้ยากกว่านี้หรือไม่”

อายุระฟังดังนั้นรีบตอบว่า “ข้าแต่มหาบพิตร ผู้ใดก็ตามที่กล่าวว่า จะให้ แล้วตัดใจให้ไป ผู้นั้นได้ชื่อว่า ทำสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งกว่าการกลืนดาบพระเจ้าข้า สิ่งอื่นๆ ถือว่าง่ายหมดทีเดียว”

พระราชาฟังดังนี้แล้ว ฉุกใจคิดขึ้นมาว่า คำพูดว่าจะให้เราเองก็เคยพูดว่าจะให้ราชเทวีแก่บุตรบุโรหิต แม้เราก็เป็นผู้ทำสิ่งที่ทำได้ยากหนอ เมื่อคิดได้เช่นนี้ความโศกที่ทับถมอยู่ค่อยบางเบาลงบ้าง พระราชาจึงทรงตรัสถามต่อไปว่า “แล้วสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการพูดว่าจะให้นั้น มีอยู่ไหม”

ปุกกุสบัณฑิตรีบตอบว่า “มหาบพิตร คนที่ไม่รักษาคำพูด

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๖

สิ่งที่พูดออกไปก็ไม่มีผล ผู้ที่ให้ปฎิญาแล้วบั่นทอนความโลภได้ จัดว่าทำสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งกว่าการกลืนดาบ และการให้ปฎิญา นั้นอีก” พระราชาฟังแล้วก็ฉุกละหุกคิดว่า แม้แต่ตัวเราเองก็ได้ให้ พระเทวีตามคำสัญญา เราทำสิ่งที่ทำได้ยากหนอ คิดดังนี้แล้ว ความโศกก็เบาบางลงกว่าเดิม พระองค์ฉุกละหุกคิดขึ้นอีกว่า คนที่ ฉลาดเกินเสนกบัณฑิตไม่มี เราถามเสนกะบ้างดีกว่า ทรงเอยถาม เสนกบัณฑิตว่า “พ่อเสนกะ สิ่งที่ได้ทำได้ยากยิ่งกว่านี้มีอีกไหม”

พระโพธิสัตว์ได้ฟังดังนั้นรีบกราบทูลว่า “ข้าแต่มหाराช คนควรที่จะให้ทานไม่ว่าน้อยหรือมากก็ตาม ยังไม่ยากกระไรนัก แต่ผู้ใดก็ตามครั้นตั้งใจให้แล้ว ไม่เดือดร้อนใจในภายหลัง การ กระทำเช่นนั้นได้ชื่อว่า ทำสิ่งที่ทำได้ยากกว่าสิ่งใดทั้งหมด พระเจ้าข้า”

พระราชาฟังดังนั้นทรงได้คิดทันทิว่า การที่เราตัดสินใจ ให้ไปแล้วเดือดร้อนเช่นนี้ ไม่สมควรแก่เราอย่างยิ่ง เมื่อคิดได้ ดังนี้แล้ว โรคที่เป็นอยู่ก็หายเป็นปลิดทิ้งโดยฉับพลันทันที ครั้นจบพระธรรมเทศนา ภิกษุนั้นก็ได้รับบรรลุโสดาปัตติผล

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลใด จะให้ นั้น นับว่า เป็นสิ่งที่ยากอยู่แล้ว สำหรับผู้ที่ไม่รู้จักคำว่าให้ แม้เคยให้แล้วก็ ไม่ได้หมายความว่า จะขาดจากใจได้อย่างง่ายๆ การให้แล้ว

สิ่งที่ทำได้ยาก เมื่อให้ไปแล้ว

๒๕๓

ตัดขาดจากใจในเรื่องที่หลวงพ่อนำมาเล่านี้ เป็นเพียงอุทาหรณ์
ให้ทุกท่านคิดเปรียบเทียบถึงการบำเพ็ญทานบารมีของพวกเรา
ในขณะที่เราให้ทาน สภาวะใจของเราเป็นเช่นไร หากเราให้แล้ว
ตัดขาดจากใจเหมือนตัดบัวไม่เหลือใย ไม่มีอะไรเหลือติดอยู่เลย
ให้แล้วก็ปลื้มปิติยินดี ไม่นึกเสียดายในภายหลัง บุญกุศลที่เกิด
ขึ้นย่อมจะยิ่งใหญ่ไพศาล เราต้องทำให้ได้อย่างนี้ เพื่อจะได้บุญ
อย่างเต็มเปี่ยมไม่มีหกไม่มีหล่นเลยแม้แต่น้อย

๒๙

ควา ม ชั่ว
แม้ เล็ก น้อย ไม่ ควร ทำ

ผู้ไม่มีกิเลสจุนเ็น
มีปกติแสวงหาความสะอาดอยู่เป็นนิตย์
บาปประมาณเท่าขนทราย
จะปรากฏแก่เขาประดุจเท่ากลีบเมฆ

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๐

การประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยการหมั่นทำใจหยุดนิ่งที่ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของนักสร้างบารมี การที่เราเกิดมาในแต่ละภพแต่ละชาติ จุดมุ่งหมายสูงสุดของ ชีวิตคือการไปสู่อายตณนิพพาน ด้วยการหยุดใจในกลาง พระธรรมกายไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าไปถึงกายที่สุด คือ กายธรรมอรหัต ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต โดยไม่ถอนถอยเลย เพิ่มพูนความบริสุทธิ์บริบูรณ์ขึ้นไปทุกๆ วัน แต่กว่าจะเข้าถึงจุดนี้ได้ต้องอาศัยบุญบารมีที่สั่งสมมาอย่างยิ่งยวด อีกทั้งความเพียรอันกลั่นกล้ำ ไม่ท้อแท้ใจในการสร้างบารมีและ ในการประพฤติปฏิบัติธรรม ดังนั้นในภพชาตินี้ เราต้องเพิ่มเติม บุญบารมีของเราให้แก่กล้ายิ่งขึ้นไป โดยตั้งใจปฏิบัติธรรม ให้ดีกันทุกๆ คน

มีวาระพระบาลีที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อุปลิมฺมบุปฺผชาดก ความว่า

“อนงฺคณสฺส โปสสฺส

นิจจํ สฺสจฺจเวสินฺ

วาลคฺคฺมตฺตํ ปาปสฺส

อพฺภามตฺตํ ขายติ

ผู้ไม่มีกิเลสจุจเนน มีปกติแสวงหาความสะอาดอยู่ เป็นนิตย บำปประมาณเท่าชนทราย จะปรากฏแก่เขา ประดุจเท้ากลีบเมฆ”

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๑

พระคาถาทีก้าวข้างต้นนี้ เป็นถ้อยคำที่บ่งบอกว่า ในหัวใจของนักสร้างบารมีที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างบารมีนั้น ทุกลมหายใจย่อมมีแต่ความปรารถนาที่จะทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง และจะไม่ยอมทำบาปอกุศลแม้เพียงเล็กน้อย เพราะตระหนักดีว่าบาปแม้เพียงเล็กน้อยย่อมเป็นมลทินของใจ อันจะทำให้เห็นจำกัดรู้ไม่บริสุทธิ์ผ่องใส เมื่อมีสภาวะจิตใจที่เข้มแข็งเบิกบานเช่นนี้ บัณฑิตผู้มีปัญญาเห็นประจักษ์ จึงทำความดีได้ง่าย และทำความชั่วได้ยาก ในทางตรงกันข้าม คนชั่วผู้มีจิตใจฝักใฝ่แต่บาปอกุศล ย่อมจะทำความชั่วได้ง่าย ทำความดีได้ยาก

การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เราจะต้องพบกับผู้คน อีกทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยบัณฑิตไม่ต้องตำหนิตะเบียนนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง แต่หากผู้ใดได้รับคำตำหนิจากบัณฑิต แล้วนำข้อคิดเหล่านั้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ดังเช่นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในสมัยที่พระลัมมาลัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพอยู่

*ในครั้งนั้นพระพุทธองค์ประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน มี

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๒

พระสาวกรูปหนึ่ง หลังจากທີ່เรียนกัมมัฏฐานแล้ว ได้ปลีกตัว
ปลีกเร้นออกเดินทางหาที่สงบเพื่อบำเพ็ญเพียร แสวงหาความ
หลุดพ้น ตามโอวาทของพระบรมศาสดา

พระภิกษุทั้งหลายในสมัยพุทธกาล หลังจากທີ່ศึกษา
คันถธุระแล้ว โดยส่วนมากหรือเกือบทั้งหมด จะพากันออกไป
บำเพ็ญเพียรกันตามป่าเขาลำเนาไพร เพื่อทำวิปัสสนาธุระ
พระศาสดาจะประทานโอวาทต่างๆ ว่า “นั่นเรือนว่าง นั่นลอมฟาง
นั่นโคนไม้ เธอจงยังความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้ถึงพร้อมเถิด”

เมื่อได้รับโอวาทดังนี้แล้ว พระภิกษุรูปนั้นก็เช่นกันท่าน
ได้ออกจากพระเชตวัน เดินทางไกลจนมาถึงป่าแห่งหนึ่งที่มี
ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมบริบูรณ์ เหมาะสมที่จะเป็นสถานที่บำเพ็ญ
เพียร ป่านี้อยู่ในโกศลรัฐ ท่านจึงตัดสินใจอาศัยป่านั้นบำเพ็ญ
เพียรตลอดมา

วันหนึ่ง ท่านเดินไปที่สระบัว เพื่อนำน้ำมาไว้ฉันไว้ใช้
ตามปกติเช่นทุกวัน ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ดอกบัวกำลังชูช่อบาน
สะพรั่งรายเรียงสวยงามเต็มสระ และตรงที่ท่านยืนอยู่ได้ลมพоди
ท่านจึงยืนสูดกลิ่นดอกบัวนั้นอย่างเต็มที่ สถานที่นี้มีเทวดา
ประจำป่า ได้เห็นข้อวัตรปฏิบัติของท่านมานาน จนเกิดความ
เลื่อมใสศรัทธา ครั้นเห็นกิริยาอาการเช่นนั้น ก็คิดว่า พระคุณเจ้า

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๓

บำเพ็ญเพียรมานาน ตอนนี้กำลังปล่อยใจเคลิบเคลิ้มไปกับสิ่งไร้สาระ เราจะให้คติเตือนใจแก่พระคุณเจ้าให้ท่านได้คิด คัดดังนี้แล้ว จึงปรากฏกายให้ท่านเห็น และกล่าวขึ้นว่า “ที่ท่านยืนสุดตมกลืนเช่นนี้ ท่านได้ชื่อว่าเป็นผู้ขโมยกลืน เพราะท่านคิดว่ากลืนนี้ดีจริงหนอ ความคิดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความขโมย”

พระภิกษุได้ฟังเพียงแค่นี้ รู้สึกสลดใจมาก จึงเดินทางกลับพระเชตวัน เข้าไปถวายบังคมพระศาสดา พระองค์ทอดพระเนตรเห็นก็ตรัสถามว่า “ภิกษุ หลังจากที่คุณเรียนกัมมัญฐานแล้ว เธอไปอยู่ที่ไหนมา” ภิกษุนั้นกราบทูลว่า “ข้าพระองค์ไปอยู่ป่าในโกศลรัฐ ถูกเทวดาตนหนึ่งที่ป่าทำให้ข้าพระองค์สลดใจ จึงเดินทางกลับมา พระเจ้าข้า” จากนั้นได้ทูลเล่าเรื่องราวทั้งหมด พระองค์สดับดังนั้นแล้ว ก็ตรัสว่า “ภิกษุ ไม่ใช่มีแต่เธอเท่านั้นที่ดมดอกไม้แล้ว ถูกเทวดาตัดพ้อให้สลดใจ แม้บัณฑิตในกาลก่อนก็เคยถูกเทวดาทำให้สลดใจมาแล้วเหมือนกัน” เมื่อภิกษุนั้นทูลอ่อนวอนให้ตรัสเล่า พระองค์จึงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ชาติหนึ่งที่พระโพธิสัตว์เกิดเป็นพราหมณ์อาศัยอยู่ในแคว้นกาลสี เมื่อเติบโตได้ศึกษาศิลปวิทยาที่เมืองตักกิลิลา ครั้นเรียนจบแล้ว ได้เดินทางกลับบ้านเกิดเมืองนอน ความคิดของผู้มีบุญนี้ เมื่อเห็นเหตุการณ์อะไรก็ตามที่คนอื่นไม่คิด แต่ท่านคิด

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๔

คือเมื่อท่านเห็นการอยู่ครองเรือนของฆราวาส ก็คิดว่า ฆราวาสวิสัยนี้เป็นทางคับแคบ เป็นทางมาแห่งทุกข์ เห็นโทษภัยของการอยู่ครองเรือน จึงตัดสินใจสละความสุขสบายทางโลก ออกบวชเป็นดาบส เข้าไปอยู่ในป่า ซึ่งใกล้ๆ ที่พักของท่าน มีสระที่เต็มไปด้วยบัวกำลังบานสะพรั่งส่งกลิ่นหอมหวล

วันหนึ่ง ท่านเดินลงไปใกล้ๆ สระ ยืนอยู่ใต้ลมเพื่อสูดกลิ่นของดอกบัวเหล่านั้น ครั้นนั้น มีเทพธิดาซึ่งอาศัยอยู่บริเวณนั้นปรารถนาจะให้ดาบสสลดใจ จึงปรากฏกายให้เห็น แล้วกล่าวกับดาบสพระโพธิสัตว์ว่า “ดูก่อนท่านผู้เชื่อกับด้วยเรา การที่ท่านตั้งอกตั้งใจสูดดมดอกบัวที่เขาไม่ได้ให้แต่อย่างใด เท่ากับว่ากำลังทำองค์แห่งการขโมยให้เกิดขึ้น คือท่านเป็นผู้ขโมยกลิ่น”

พระโพธิสัตว์ฟังคำกล่าวของเทพธิดา เกิดความประหลาดใจว่า เพียงแค่การที่เราดมกลิ่นเช่นนี้ จะเป็นการขโมย ได้อย่างไร จึงเอ่ยถามว่า “ตัวเราเองไม่ได้ลักดอกบัว ไม่ได้เด็ดดอกบัว แม้แต่ดอกเดียว เพียงแค่เรายืนอยู่ที่ใกล้ๆ เพื่อสูดกลิ่นเท่านั้น เหตุไรจึงหาว่าเราเป็นผู้ขโมยเล่า” ขณะเดียวกันนั่นเอง มีชายคนหนึ่งมาที่สระบัว แล้วเดินลงไปขุดเหง้าบัว และเด็ดดอกบัว ในสระนั้น พระโพธิสัตว์เห็นดังนั้นจึงกล่าวว่า “ชายคนนี้ได้ขุดเหง้าบัว เด็ดดอกบัว ได้ทำลายความสวยงามของสระบัว ทำไมท่านไม่ต่อว่าเขาเล่า”

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๕

เทพธิดาปรารถนาจะให้ข้อคิดแก่พระโพธิสัตว์ เพื่อให้พระดาบสผู้ทรงศีลได้สงวนเวลาไว้สำหรับการบำเพ็ญเพียร ไม่ต้องมาเสียเวลากับเรื่องนอกตัวเหล่านี้ จึงกล่าวเหตุที่ตนเองพูดเช่นนั้นกับพระโพธิสัตว์ว่า “ชายผู้นี้ทำกรรมหยาบช้า ชีวิตของเขาเปราะเปื้อนด้วยบาป เต็มไปด้วยมลทินทุกวัน ข้าพเจ้าจึงไม่จำเป็นต้องพูดกับชายผู้นั้น แต่ตัวท่านนี้เป็นผู้ทรงศีล เป็นผู้แสวงหาความหลุดพ้น ทำตนให้หมดสิ้นจากอาสวกิเลสทั้งปวง ชีวิตของท่านเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ กรรมไม่ดีแม้เพียงเล็กน้อยย่อมไม่ควรที่จะแปดเปื้อนท่าน บาปแม้เพียงเล็กน้อยเท่าขนทราย ย่อมปรากฏแก่ท่านเท่ากับกลีบเมฆก้อนใหญ่ทีเดียว”

พระโพธิสัตว์ได้ฟังถ้อยคำนั้น แทนที่จะนึกตัดพ้อต่อว่าเทพธิดา กลับนึกใจคิดว่า “จริงอย่างที่นางกล่าวทีเดียว ชีวิตสมณะของเราไม่ควรที่จะมาเสียเวลากับสิ่งที่ไร้สาระเช่นนี้ กรรมแม้เพียงเล็กน้อยที่บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายติเตียน เราไม่ควรทำ แม้เราเองก็เป็นนักบวชที่ต้องการจะออกจากทุกข์ ฉะนั้น เราควรที่จะหลีกเลี่ยงกรรมนั้นเสียให้ห่างไกล”

เมื่อนึกใจคิดได้ดังนี้ พระโพธิสัตว์ได้กล่าวขอบคุณเทพธิดาว่า “ข้าแต่ท่านผู้เป็นบัณฑิตผู้ควรบูชา คำพูดของท่านทำให้เราได้ข้อคิดมากมาย ตัวท่านนี้เป็นผู้ที่รู้จักเราอย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่อนุเคราะห์เราโดยแท้ ข้าแต่ท่านผู้ควรบูชา ขอท่าน

ความชั่วแม้เล็กน้อยไม่ควรทำ

๒๖๖

จึงซื้อบัพพรวงของเราอีกเถิด ถ้าเห็นว่ายังมีการกระทำอันใดที่ไม่เหมาะสม เราพร้อมที่จะปรับปรุงตนเอง”

เทพธิดาได้ฟังคำของพระดาบสโพธิสัตว์แล้ว เกิดความชื่นชมยินดีว่า ดาบสผู้นี้เป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง เมื่อได้รับคำเตือนก็ไม่โกรธ และตอบว่า “ท่านสมณะ ตัวท่านเองนั่นแหละที่รู้กรรมที่จะนำท่านไปสู่จุดหมาย อันเป็นเหตุไปสู่สุคติเข้าถึงพรหมโลก” ครั้นพระศาสดาตรัสพระธรรมเทศนาจบ ภิกษุนั้นก็ได้อบรมรูปธรรมกายโสดาบัน เป็นพระอริยบุคคล ผู้ไม่แปรเปลี่ยนด้วยบาปอีกต่อไป

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ชีวิตของผู้ที่ตั้งใจสั่งสมความบริสุทธิ์ให้กับตนเอง ดังเช่นนักสร้างบารมีทั้งหลายในกาลก่อน บาปอกุศลหรือกรรมที่บัณฑิตเตือนแม้เพียงเล็กน้อย ก็ไม่สมควรที่จะกระทำอีก พวกเราก็เช่นเดียวกัน ชีวิตเราเป็นชีวิตของผู้รู้ผู้บริสุทธิ์ จิตใจของเราต้องมีแต่บุญกุศลเท่านั้น บาปอกุศลหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสม เราอย่าไปทำ พยายามประคับประคองชีวิตของเราให้อยู่บนเส้นทางของความบริสุทธิ์ บริบูรณ์ เราจะได้มีแต่ความสุขกันทุกๆ คน

๓๐

ร ว ย

แ ต่ ไ ม่ มี บุ ญ ไ ด้ ไ ช้ ท ร ั พ ย์

เมื่อมัวบ่นเพ้ออยู่อย่างนี้ว่าของเราแล้วหวงแหนทรัพย์ไว้
ภายหลังพระราชบัลังก์ โจรบ้าง ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักบ้าง
เอาทรัพย์ไป คนนั้นก็จะเป็นเพ้ออยู่นั้นแหละ ส่วนผู้มีปรีชา
ใช้เองด้วย สงเคราะห์ญาติทั้งหลายด้วย เขาจะได้รับเกียรติ
เพราะการสงเคราะห์นั้น ละโลกนี้ไปแล้ว ก็จะเป็นเทิดในสุคติ
โลกสวรรค์

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๖๕

ในชีวิตของทุกๆ คนในสังสารวัฏ ต่างเคยเกิดในทุกภพทุกภูมิมาแล้ว ทั้งชีวิตในระดับสูงระดับกลาง และระดับล่าง ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชหรือยากจนเข็ญใจ เพราะชีวิตมีการขึ้นลงไปตามอำนาจแห่งบุญ และบาปที่ได้ก่อขึ้นในภพชาตินั้นๆ ถ้าทำบุญมาก ก็จะได้รับผลที่ดี เสวยสุขในสุคติภูมิ ชีวิตก็จะประสบแต่สิ่งที่ดีงาม ถ้าทำบาปอกุศลไว้มาก ต้องไปเสวยวิบากกรรมในอบายภูมิ ไม่ว่าใครก็ตามหลีกหนีกฎแห่งกรรมไปไม่ได้ ดังนั้นเราต้องตระหนักถึงคุณค่าของการสร้างบารมี เพื่อเพิ่มพูนความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้แก่ตนเอง ต้องหมั่นปฏิบัติธรรม อย่าให้ขาดเลยแม้แต่วันเดียว ทำใจหยุดใจนิ่งบ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ชีวิตของเราจะสำเร็จสมหวัง เต็มเปี่ยมไปด้วยความบริสุทธิ์บริบูรณ์

มีวาระแห่งธรรมภาสิตใน มัชฌิมกถุญชาดก ความว่า

“เมื่อมัวบ่นเพ้ออยู่อย่างนี้ว่า ของเรา แล้วหวงแหนทรัพย์ไว้ ภายหลังพระราชาบ้าง โจรบ้าง ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักบ้าง เอาทรัพย์ไป คนนั้นก็บ่นเพ้ออยู่นั่นแหละ ส่วนผู้มีปรีชา ใช้เองด้วย สงเคราะห์ญาติทั้งหลายด้วย เขาจะได้รับเกียรติ เพราะการสงเคราะห์นั้น ละโลกนี้ไปแล้ว ก็จะไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์”

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๓๐

การใช้ชีวิตอยู่บนโลกนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต แต่การที่จะได้สิ่งเหล่านั้นมา เราต้องแสวงหาด้วยความยากลำบากเพื่อให้ได้ทรัพย์ไว้จับจ่ายใช้สอยซื้อหาสิ่งต่างๆ มาเลี้ยงชีพ ทรัพย์ทั้งหลายเป็นเพียงทางผ่านของการสร้างบารมีเท่านั้น เป็นความจริงที่คนทั่วไปยังไม่รู้ ความไม่รู้นั้นมันไม่ใช่ความผิด เพียงแต่ความรู้ยังไม่สมบูรณ์เท่านั้น จึงอยากให้ทุกคนคิดให้ยิ่งไปกว่านั้น คือคิดอย่างนักสร้างบารมี คิดว่านอกจากทรัพย์ที่เราแสวงหามาได้ แบ่งเอาไว้เลี้ยงชีพแล้ว ทำอย่างไรเราจะนำทรัพย์นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโลกที่เราอาศัยอยู่นี้ได้ และยังเป็นเสบียงเอาไว้ใช้สร้างบารมีในภพชาติต่อไปอีกด้วย

ทรัพย์ต่างๆ ในความคิดของนักสร้างบารมี ดังเช่นพระบรมโพธิสัตว์ หรือพระอริยเจ้าในอดีตทั้งหลาย ท่านถือว่าเป็นเพียงอุปกรณ์ที่เอาไว้สร้างบารมี เพิ่มพูนบารมีให้กับตนเองเท่านั้น ผู้มีปัญญาจะรู้จักใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนผู้ที่กระทำตรงกันข้าม ถือว่ายังเป็นผู้ประมาทอยู่เป็นผู้ที่มองการณ์ใกล้ไป คือมองแค่ภพชาตินี้เท่านั้น ไม่มองไปถึงภพชาติเบื้องหน้า และอีกกรณีหนึ่ง คือมีทรัพย์แล้วบุญไม่ถึงที่จะได้ใช้ทรัพย์นั้น ในกรณีหลังนี้ บางท่านอาจสงสัยว่า เป็นไปได้ได้อย่างไร ตัวอย่างที่จะเล่านี้ เคยเกิดขึ้นแล้ว เป็นผลกรรมแต่ชาติปางก่อนที่มานับคั่นชีวิตของบุคคลนั้น

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๓๑

*ในสมัยพุทธกาล ที่เมืองสาวัตถีมีเศรษฐีชื่อ อาคันตุกะ เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์สมบัติมากมาย แต่ไม่ยอมใช้ทรัพย์ หรือนำทรัพย์ออกสงเคราะห์แก่ผู้อื่นเลย เมื่อมีคนนำโภชนาหารที่ประณีตมาให้ เขาจะไม่ยอมรับประทาน จะรับประทานแต่ปลายข้าวกับน้ำผักดองเท่านั้น หรือเมื่อมีคนนำผ้าอย่างดีมาให้ นุ่งห่ม ก็ปฏิเสธอีก จะใช้สอยก็แต่ผ้าเนื้อหยาบแข็งกระด้าง ที่คนอื่นใส่แล้วไม่สบายตัว แต่ท่านเศรษฐีกลับใส่แล้วมีความสุข

เมื่อมีคนนำรถที่เป็นแก้วแกมทองคำอย่างสวยงามมาให้ ก็ให้นำกลับไป ใช้เพียงรถไม้ธรรมดาๆ เมื่อเขากันฉัตรทองให้ ก็ไม่ยอมให้กัน แต่กันฉัตรใบไม้แทน ตลอดชีวิตของท่านเศรษฐีไม่เคยทำบุญแม้แต่หนึ่งเดียว เมื่อไม่เคยสร้างบุญ จิตใจก็นึกถึงคุณงามความดีไม่ออก ครั้นตายไปแล้วไปบังเกิดในโรรัมหานรก สมัยนั้นทรัพย์สมบัติที่ไม่มีบุตรมารับมรดก ต้องตกเป็นของหลวง หลังจากเศรษฐีเสียชีวิตไปแล้ว พระราชารับสั่งให้คนขนทรัพย์สมบัติของเศรษฐีเข้าไปในราชวัง ใช้เวลาจนถึง ๗ วันทีเดียว

หลังจากพระราชาเสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว พระองค์ได้เสด็จไปเข้าเฝ้าพระศาสดา พระพุทธองค์ตรัสทักทายว่า “หลายวันมานี้ พระองค์เสด็จไปที่ใดจึงไม่เสด็จมากระทำการพุทธ-

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๗๒

อุปัฏฐาก” พระราชาตรัสตอบว่า “ต้องดูแลการขนถ่าย ทรัพย์สมบัติของอาคันตุกะเศรษฐี ใช้เวลาหลายวันที่เดียว พระเจ้าข้า และเป็นเรื่องที่แปลก แม้เศรษฐีมีทรัพย์มากขนาดนั้น ก็ไม่ยอมใช้ทรัพย์เลย ทั้งๆ ที่ตนเองก็เป็นเจ้าของอยู่แท้ๆ ผู้ที่ไม่มีบุญอย่างนี้ เมื่อก่อนเขาได้สร้างเหตุอะไรไว้พระเจ้าข้า จึงทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง และเพราะเหตุอะไร มีทรัพย์แล้ว ตัวเอง ไม่ยอมใช้ทรัพย์เลย” พระบรมศาสดาดับดังนั้นแล้ว ตรัสว่า “ถวายพระพร มหาบพิตร เศรษฐีทำเหตุที่ได้ทรัพย์อย่างหนึ่ง และภาวะที่ได้ทรัพย์มาแล้วไม่ใช้สอยอีกอย่างหนึ่ง” เมื่อพระราชา ทูลอาราธนาให้ตรัสแสดง พระองค์จึงนำเรื่องราวแต่ปางหลัง มาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล มีเศรษฐีชาวเมืองพาราณสีคนหนึ่ง เป็นผู้ ไม่มีศรัทธา มีแต่ความตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เคยทำบุญให้ทานเลย วันหนึ่ง เขาเดินทางเข้าไปในวัง เพื่อเข้าเฝ้าพระราชา ได้เห็น พระปัจเจกพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ชื่อว่า ตครลชี กำลังเสด็จ บิณฑบาตอยู่ จึงเกิดจิตอ่อนโยนเลื่อมใสในอิริยาบถ ได้เดิน เข้าไปถามว่า “พระคุณเจ้า ได้ภัตตาหารแล้วหรือยัง” เมื่อพระ- ปัจเจกพุทธเจ้าตรัสว่า “ยังไม่ได้รับบาตรเลย” เศรษฐีจึงบอก ผู้ติดตามว่า “จงพาพระคุณเจ้าไปที่บ้านเรา นิมนต์ท่านให้นั่งที่ แท่นเราแล้วก็ให้ถวายภัตรที่เขาตระเตรียมเอาไว้ให้เราแก่

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๗๓

พระคุณเจ้าด้วย” บ่าวผู้ติดตามก็ได้พาพระปัจเจกพุทธเจ้าไปที่บ้านภรรยาของเศรษฐีได้จัดแจงอาหารที่ประณีต มีรสเลิศต่างๆ น้อมถวายท่านด้วยความเคารพ บรรจงน้อมบาตร หลังจากพระปัจเจกพุทธเจ้ารับบาตรแล้วก็อนุโมทนา จากนั้นได้เดินออกจากเรือนของท่านเศรษฐีบ่ายหน้ากลับไปที่พัก

ในระหว่างทางที่พระปัจเจกพุทธเจ้าเดินกลับ ได้เดินสวนทางกับท่านเศรษฐี เมื่อเศรษฐีมองเห็นก็เดินเข้ามาไหว้พร้อมกับเอ่ยปากถามว่า “พระคุณเจ้าได้รับภัตตาหารแล้วหรือยัง” ตครลชีปัจเจกพุทธเจ้า ผู้เป็นเนืองนาคบุญอันเลิศตอบว่า “อุบาสก อุบาสิกาที่บ้านของท่านได้จัดแจงภัตตาหารถวายแล้ว” เศรษฐีได้ฟังดังนั้นจึงดูบาตรของท่านเมื่อเห็นอาหารที่ประณีต และมีรสเลิศมากมายเช่นนั้น แทนที่จะปลื้มปิติกลับเกิดความรู้สึกเสียตาย ไม่อาจทำใจให้เลื่อมใสได้ กลับคิดว่าน่าเสียตายอาหาร เหล่านี้ ถ้าเราให้ทาสและกรรมกรทานยังจะได้ใช้แรงงาน นับว่าเราทำผิดพลาดแล้ววันนี้

โดยปกติ การที่จะประสบบุญมากจะต้องมีเจตนาในกาลทั้งสาม คือ ก่อนให้ก็ตั้งใจ ขณะให้ก็เลื่อมใส และหลังจากให้แล้วก็ปีติเบิกบานในบุญ หากเป็นอย่างนี้จะเป็นผู้ที่ได้บุญเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ แต่เศรษฐีไม่ได้เป็นอย่างนั้น กลับทำใจไม่ได้เพราะเกิดความเสียตายในภายหลัง

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๓๔

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงสรุปว่า “มหาบพิตร ที่อาคันตุกะ เศรษฐีมีทรัพย์สินมากมาย ด้วยผลบุญที่ถวายเป็นทานกับ พระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ที่ไม่สามารถใช้สอยทรัพย์ได้ ก็เพราะ เกิดความตระหนี่ในตอนหลัง ไม่สามารถรักษาใจให้ผ่องใสใน กาลสุดท้ายได้ ทำให้ไม่มีเจตนาที่จะใช้จ่ายทรัพย์ด้วยผลกรรม แต่ปางหลังนั่นเอง”

พระราชสาสดับดังนั้นก็คลายความสงสัย แต่ยังค้างใจอีก ข้อหนึ่งจึงทูลถามว่า “แล้วทำไมเศรษฐีจึงไม่มีบุตรพระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาตรัสเล่าผลกรรมของท่านเศรษฐีว่า ที่ไม่มีบุตร เพราะชาตหนึ่งที่พระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลมหาเศรษฐี และมีน้องชายอยู่คนหนึ่ง พระโพธิสัตว์เห็นอุปนิสัยของน้องที่เป็น คนไม่ชอบสร้างบุญกุศล จึงใช้ทรัพย์ตนเองสร้างโรงงานแล้ว ตั้งใจจะยกให้น้องชายดูแล

ต่อมาท่านมีบุตรชายคนหนึ่ง เมื่อเห็นภัยในการครองเรือน จึงสละสมบัติยกให้น้องชายแล้วออกบวชอยู่ในป่าหิมพานต์ ภายหลัง น้องชายมีลูกคนหนึ่ง จึงเกิดความคิดที่ไม่ดีขึ้นว่า หากลูกชายของพี่เรายังอยู่ ทรัพย์สมบัติก็就会被แบ่งออกไป จึงคิดวางแผนฆ่าหลาน

หากที่ใดมีผลประโยชน์ อีกทั้งไม่มีคุณธรรมด้วยแล้ว

รวยแต่ไม่มีบุญได้ใช้ทรัพย์

๒๓๕

ย่อมเกิดความวุ่นวายขึ้นที่นั่น อาแท้ๆ ได้หลอกหลานชายไปทำน้ำ แล้วจับถ่วงน้ำ เมื่อมารดาไม่เห็นลูก ค้นหาอย่างไรก็ไม่เจอ จึงได้แต่ร้องไห้ พระโพธิสัตว์รู้ข่าว ก็รีบเดินทางออกจากป่ามาซักถามน้องชายว่า “ลูกชายของเราไปไหนเสียเล่า” เมื่อน้องชายบอกว่า “ตายแล้ว” “แล้วสาเหตุที่ตายนั้นเป็นอย่างไร” ระหว่างที่ถามก็สังเกตกิริยาอาการของน้องชายไปด้วย

พระโพธิสัตว์ได้กล่าวตำหนิน้องชายพร้อมทั้งให้โอวาทจนน้องสำนึกผิด กลับมาดูแลโรงทานของพระโพธิสัตว์ต่อไป เมื่อตรัสจบ พระองค์ทรงสรุปว่า “ด้วยกรรมที่ฆ่าลูกพระโพธิสัตว์ทำให้เศรษฐกิจไม่มีบุตร” พระราชาสดับดังนั้น เกิดความสลดใจ และทำให้มีความเลื่อมใสในพระบรมศาสดา ยิ่งขึ้นไปอีก

จะเห็นได้ว่า ทุกคนมีผลกรรมแต่ปางหลังทั้งนั้น สิ่งที่เราทำไปไม่ได้สูญหายไปไหน เพียงแต่จะเสวยผลแห่งวิบากที่ดีหรือไม่ดีก่อนกัน จะส่งผลช้าหรือเร็วเท่านั้นเอง การสร้างแต่ความดีให้ได้ทุกวันนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน โดยเฉพาะการรู้จักใช้ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ทั้งในภพนี้และภพหน้า การที่เราเกิดมาในภพชาตินี้ จึงจะเป็นการเกิดมาไม่เสียเปล่า คุ่มค่ากับการได้เกิดมา ดังนั้น ให้พวกเราทุกคนหมั่นสร้างบารมีกันให้เต็มที่ แล้วสิ่งที่ดีๆ ทั้งหลายจะได้บังเกิดขึ้นในชีวิตของเรากันทุกๆ คน

ข อ อ ย่ ำ ง พ ร ะ อ รีย เ จ้ ำ

ผู้มีปัญญาทั้งหลาย จะไม่ออกปากขอเลย

ธีรชนควรรู้ไว้

พระอริยเจ้าทั้งหลาย ยินเฉพาะเจาะจงอยู่ที่ใด

นั่นคือการขอของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๓๘

การที่จะนำตนให้พ้นจากอาสวกิเลสให้บริสุทธิ์บริบูรณ์เข้าถึงอายตณนิพพานได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่สำหรับนักสร้างบารมีผู้มีหัวใจเต็มเปี่ยมด้วยการสร้างบารมีนั้น ย่อมตระหนักว่าการสร้างบุญกุศลคือภารกิจที่สำคัญยิ่ง เพราะบุญที่เราสร้างนี้ จะเป็นเครื่องสนับสนุนให้เราได้บรรลุวัตถุประสงค์ของชีวิตเส้นทางในสังสารวัฏของเรา ย่อมก้าวไปได้อย่างสะดวกสบาย และมีโอกาสสร้างบารมีให้ยิ่งขึ้นไป เป็นบุญต่อบุญไม่มีที่สิ้นสุด การสร้างบารมีอย่างที่เรากำลังทำอยู่นี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีความสำคัญสำหรับพวกเราทุกๆ คน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อัฐวิเสณชาดก ความว่า

“น เว ยาจนฺติ สปปญฺญา ธีโร จ วิทิตฺมรหฺติ
อุทฺทิสฺส อริยา ติฏฺฐนฺติ เอสา อริยาน ยาจนา

ผู้มีปัญญาทั้งหลาย จะไม่ออกปากขอเลย ธีรชน
ควรรู้ไว้ พระอริยเจ้าทั้งหลาย ยินเฉพาะเจาะจงอยู่ที่ใด
นั่นคือการขอของพระอริยเจ้าทั้งหลาย”

ผู้มีปัญญาในที่นี้ หมายถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระสงฆ์สาวกทั้งหลาย ท่านเหล่านี้ถือว่า เป็นเนื้อนาบุญแก่ปฐกาคาห การขอของท่านจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน จะไม่เป็นไปเพื่อ

ขออย่าง พระอริยเจ้า

๒๓๕

ประโยชน์ตนอย่างแน่นอน เพราะชีวิตของท่านเหล่านั้น เป็นไป เพื่อส่วนรวม สร้างคุณประโยชน์ เพื่อนำพาสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งมวล นี่คือนักบุญที่กล่าวถึงในพระคาถา หากเรารับรู้ดังนี้แล้ว เมื่อปรารถนาจะได้บุญกับท่าน ก็ควรใช้ สติปัญญาพิจารณาให้ดีกว่า เราควรจะทำเพื่อบุญกับท่าน อย่างไร

วิสัยของบัณฑิต หากท่านดำรงอยู่ในเพศแห่งเอื้อนบุญ ท่านย่อมรู้ว่า ควรจะวางตัวอย่างไร เพราะท่านตระหนักดีว่า การขบถใดๆ โดยไม่มีความพอดีนั่น ไม่เป็นที่รักของผู้ใด ท่าน จะขออย่างพระอริยเจ้า *ดังชีวิตในอดีตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยที่ยังสร้างบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ ขณะที่พระองค์ตรัสเรื่องนี้ ขึ้นมา ทรงประทับอยู่ที่เมืองอาฬวี และได้ปรารภเหตุที่มีพระภิกษุ พุทธสาวกไปขอวัสดุอุปกรณ์มาสร้างกุฏิที่พัก จนเกิดเรื่องราว ที่กล่าวขานกันอย่างกว้างขวาง พระองค์จึงตรัสเรียกภิกษุเหล่านั้นมา แล้วให้ข้อคิดว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในกาลก่อนเมื่อ พระพุทธเจ้ายังไม่เสด็จอุบัติขึ้น บัณฑิตสมัยก่อนได้บรรพชาใน พาทิรลัทธิ แม้พระราชาจะทรงปวารณาแล้ว ก็ไม่ทูลขออะไร

*มก. เล่ม ๕๙ หน้า ๒๘๖

ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๘๐

เพราะคิดว่า ขึ้นชื่อว่าการขอของรัก ย่อมไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่พอใจของชนเหล่าอื่น” จากนั้นพระพุทธองค์ได้นำอดีตนิทานมาตรัสเล่าว่า

ชาติหนึ่ง พระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลพราหมณ์ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง พวกหมู่ญาติพากันตั้งชื่อท่านว่าอัญญิเสนกุมาร เมื่อเจริญวัยขึ้น ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนจนเจนจบ เป็นที่รักของครูบาอาจารย์ยิ่งนัก แต่ด้วยอาณูภาพแห่งเนกขัมมบารมีที่ได้สั่งสมมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทำให้ท่านเห็นโทษเห็นภัยในกามทั้งหลายว่า กามทั้งหลายมีทุกข์มาก เป็นต้นทางแห่งทุกข์ จึงออกบวชเป็นฤาษี ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าหิมพานต์เป็นเวลานาน จนกระทั่งได้ฌานสมาบัติ และอภิญญาสมาบัติ

หลังจากที่อยู่ป่ามายาวนาน พระโพธิสัตว์ปรารถนาจะเปลี่ยนบรรยากาศ และรสชาติของการขบฉัน จึงเดินทางเข้ามาในเมืองพาราณสี จนมาถึงพระราชอุทยาน รุ่งขึ้นได้เดินรักษาจารมาถึงพระลานหลวงด้วยอาภักปิริยาที่งดงามน่าเลื่อมใส พระราชาทอดพระเนตรเห็นแล้วทรงเกิดความเลื่อมใสศรัทธา จึงให้ราชบุรุษนิมนต์ท่านเข้ามาในพระราชวัง อารานนาให้ที่นั่งที่พื้นปราสาทที่ตกแต่งอย่างดี แล้วได้ถวายโภชนะที่ประณีต หลังจากฤาษีโพธิสัตว์ฉันภัตตาหารแล้ว ได้กล่าวอนุโมทนาถวาย พระราชาทรงฟังอนุโมทนาถวายอันประกอบด้วยธรรมเช่นนั้นแล้ว

ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๘๑

ยิ่งเกิดความเลื่อมใสขึ้น จึงอาราธนาให้พักที่พระราชอุทยาน
พร้อมปวารณาตนเป็นโยมอุปัฏฐาก

พระราชาสัตถ์จึงไปสนทนาธรรมกับพระโพธิสัตว์วันละ
สองถึงสามครั้ง วันหนึ่ง ด้วยความที่พระองค์ปีติในธรรมิกถาจึง
ทรงปวารณาว่า “พระคุณเจ้าต้องการสิ่งใดนับตั้งแต่ราชสมบัติ
ลงมา ขอพระคุณเจ้าจงบอกแก่โยมเถิด โยมปรารถนาจะสร้าง
บุญกุศล” พระโพธิสัตว์ฟังดังนั้นก็นิ่งๆ ไม่แสดงอาการอยากได้
สิ่งใด

วันหนึ่ง พระราชาทรงดำริว่า ยากเหลือเกินต่างขอใน
สิ่งที่ตนเองต้องการ แต่พระคุณเจ้าอุปัฏฐากเสนาะนี้ ตั้งแต่วันที่เรา
ปวารณาไว้ ยังไม่เคยขอสิ่งใดกับเราเลย พระคุณเจ้าเป็น
บัณฑิตที่แท้จริง เราจักเรียนถามท่าน ได้เสด็จไปอุปัฏฐาก
พระฤๅษีที่พระราชอุทยานพลางตรัสถามว่า “พระคุณเจ้าผู้เจริญ
พวกวณิกทั้งหลายที่โยมไม่รู้จัก ต่างพากันมาหาโยมและขอสิ่ง
ต่างๆ มากมายเหลือเกิน แต่พระคุณเจ้าผู้ที่โยมรักและเคารพ
ทำไมพระคุณเจ้าจึงไม่ขอสิ่งใดเลย”

พระโพธิสัตว์ตอบว่า “มหาบพิตร ที่อาตมาไม่ขอ ก็
เพราะว่า ผู้ขอย่อมไม่เป็นที่รักของผู้ให้ ส่วนผู้ให้ เมื่อไม่ให้สิ่งที่
เขาขอ ย่อมไม่เป็นที่รักของผู้ขอ เพราะฉะนั้น อาตมาจึงไม่

ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๘๒

ขอสิ่งใดกับมหาบพิตร ขอความบาดหมางใจอย่าได้มีแก่
อิตถมาพเลย เพราะหากอิตถมาขอแล้ว ตัวมหาบพิตรเองก็
คงจะรับสั่งให้ไม่ขัด แต่ตัวอิตถมาเองก็จะเกิดความรู้สึก
ตะขิดตะขวงใจ หากสมมติว่า ถ้าขอแล้วพระองค์ให้ไม่ได้หรือไม่
สามารถจะให้ได้ อิตถมาจะรู้สึกตะขิดตะขวงใจเช่นกัน ระหว่าง
พระองค์กับอิตถมาอย่าได้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้เลย”

ด้วยความที่พระราชเป็นผู้เต็มเปี่ยมด้วยการให้ และ
รักที่จะสั่งสมบุญกุศล จึงกล่าวขึ้นว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ผู้ใดที่
เลี้ยงชีพด้วยการขอ แต่ไม่ขอในสิ่งที่ควรขอ และในเวลาทีควรขอ
ผู้นั้นยอมขจัดบุญจากผู้อื่น แม้แต่ตนเองก็ไม่สามารถที่จะดำรง
ชีวิตอยู่ได้ ส่วนผู้ใดที่เลี้ยงชีพด้วยการขอ และขอสิ่งที่ควรขอ
ทั้งขอในเวลาทีควรขอ ผู้นั้นยอมให้ผู้อื่นได้บุญด้วย ทั้งตนเองก็
เลี้ยงชีพอยู่ได้ด้วย ผู้มีปัญญาทั้งหลาย เห็นผู้ขอมาแล้วจะไม่รู้สึก
ขี้เกียจ พระคุณเจ้าเป็นที่รักของโยมเหลือเกิน พระคุณเจ้า
ประสงค์สิ่งใดขอให้บอกเถิด เพราะการบอกขอของพระคุณเจ้า
คือสิ่งที่ยังความปิติให้กับโยม”

แม้พระราชจะตรัสให้รู้ถึงอภัยของตนเช่นนี้
พระโพรลสัตว์ก็ยังคงไม่ทูลขอสิ่งใดเมื่อจะแสดงปฏิปทาของนักบวช
ท่านจึงกล่าวว่า “มหาบพิตรราชสมภารเจ้า การขอสิ่งที่ไม่ควร
ขอนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควร อิตถมาเลี้ยงชีพอยู่นี้ ยังไม่เห็นปัจจัยที่

ขออย่างพระอริยเจ้า

๒๘๓

ใช้สอยขาดตกบกพร่องเลย บรรพชิตทั้งหลาย ตั้งแต่บวชมาก็ควรที่จะเป็นผู้ที่มีอาชีวะบริสุทธิ์ผุดผ่อง และขอให้พระองค์สังเกตการขออย่างพระอริยทั้งหลายไว้ด้วยว่า ท่านจะไม่ออกปากขอเลย แต่บัณฑิตและนักปราชญ์ทั้งหลายควรรู้ไว้ พระอริยเจ้านั่นเฝ้าเฉพาะเจาะจงอยู่ที่ใด นั่นคือการขอของท่านนั่นเอง”

สำหรับการขอแบบพระอริยะนี้ ท่านจะไม่กระทำในสิ่งที่มีมนุษย์และเทวดาทั้งหลายติเตียน หากเราปรารถนาจะเอาบุญกับท่านผู้เป็นเนื่อนาบุญ ก็ต้องรู้จักสังเกตและพิจารณาให้ดี เราจะได้ไม่พลาดจากกองบุญกุศล เช่นเดียวกับพระราชาองค์นี้ เมื่อได้ฟังเช่นนั้นแล้วทรงได้คิดทันที จึงกล่าวว่า “พระคุณเจ้า ถ้าอุปฐากทั้งหลายสังเกตเห็นว่า สิ่งนี้ควรที่จะถวาย รู้ได้ด้วยตนเองเช่นนี้ก็เป็นที่ดีเลิศ ถ้าอย่างนั้น โยมขอถวายโคนมสิดางพันตัว และโคตัวผู้แก่พระคุณเจ้า”

พระโพธิสัตว์ฟังดังนั้นแล้ว ก็ทูลปฏิเสธเช่นเดิมว่า “มหาบพิตร ธรรมดาบรรพชิตไม่ควรมีความกังวลอะไรเลย อาตมาไม่มีความต้องการสิ่งเหล่านี้ หากพระองค์ปรารถนาจะถวายสิ่งที่มีคุณค่ากับอาตมาละก็ โปรดทรงบำเพ็ญบุญ มีทานเป็นต้นให้ต่อเนื่องไม่ขาดสายเถิด จะเป็นการกระทำที่ทรงค่ามากที่สุด”

ขออย่าง พระอริยเจ้า

๒๘๔

พระราชาทรงสดับดังนั้น ยิ่งเกิดความปีติโสมนัสใน
โอวาทของพระโพธิสัตว์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระราชาทรง
ดำรงตนอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์ ตั้งใจสั่งสมบุญบารมี
อย่างเต็มที่ ทรงทำทาน ตั้งมั่นอยู่ในศีลจนตลอดพระชนม์ชีพ
เมื่อละโลก พระองค์ได้เข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาในสุคติ
โลกสวรรค์ ส่วนพระฤาษีโพธิสัตว์ ตลอดชีวิตของท่านก็ตั้งมั่น
อยู่ในธรรม ได้เข้าถึงฌาน และอภิญญาที่ไม่เสื่อม ละจากโลก
ได้เข้าถึงพรหมโลก เมื่อทรงตรัสพระธรรมเทศานี้จบแล้ว
ทรงประมวณवादกว่า “พระราชาในครั้งนั้น คือพระอานนท์
ส่วนพระฤาษี คือตถาคตนั่นเอง”

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการขอของพระอริยะนั้นลึกซึ้ง
ทีเดียว ท่านจะขอในขณะและเวลาที่เหมาะสม ไม่ขอพร่ำเพรื่อ
จะดูทุกสิ่งทุกอย่างให้พอเหมาะพอดี และสิ่งที่ขอนั้นจะต้องเป็น
สิ่งที่เอื้อต่อการประพฤติพรหมจรรย์ เป็นสิ่งอันควรแก่สมณ-
บริโภคที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในภพนี้และภพหน้า เช่นเดียว
กับการที่พระโพธิสัตว์ประทานโอวาทให้พระราชาเป็นนักสร้าง
บารมีที่ดี พระราชาก็ทรงปฏิบัติตามโอวาทของพระโพธิสัตว์
ดังนั้นให้พวกเราทุกคน ดูแบบอย่างตรงนี้ แล้วทำชีวิตของเรา
ให้สมบูรณ์ในธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันทุกๆ คน

๑๒

ย อ ด ผู้ น ำ

แ ละ ผู้ บ ริ ห า ร

คนพาลสำคัญตนว่าเป็นบัณฑิต บริหารหมู่คณะ ลู่อำนาจ
ความคิดของตน คงนอนตายเหมือนกับกระปี้ตัวนี้ คนโง่แต่มีกำลัง
บริหารหมู่คณะไม่ดี ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่หมู่ญาติเหมือน
นกต่อไม่เป็นประโยชน์แก่นกทั้งหลาย ส่วนคนฉลาด มีกำลัง
บริหารหมู่คณะดี เป็นประโยชน์แก่หมู่ญาติ เหมือนทำวาสวะ
เป็นประโยชน์แก่ทวยเทพฉะนั้น

ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๘๓

ทุกสรรพชีวิตล้วนมีพื้นฐานเหมือนกันเพราะต่างเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น ตั้งแต่วันแรกเกิดจนกระทั่งหลับตาลาโลก ชีวิตล้วนมีความทุกข์เป็นพื้นฐานเช่นเดียวกับโลกนี้ที่มีความมืดเป็นพื้นฐาน แต่ที่เราเห็นแสงสว่างเพราะมีแสงจันทร์ แสงอาทิตย์หรือแสงไฟ จึงทำให้โลกของเราสว่างไสวได้ ในความเป็นจริงของชีวิต โลกภายในของเรามีแสงแห่งธรรมที่เป็นความสว่างไม่มีประมาณ สว่างกว่าพระอาทิตย์ยามเที่ยงวัน ความสว่างด้วยแสงแห่งธรรมนี้จะทำให้ชีวิตของเราหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ดังนั้น ขอให้พวกเราตระหนักถึงคุณค่าของการปฏิบัติธรรมให้ติดกันทุกคน

มีวาระแห่งภาสิตที่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ในกปิชาดก ความว่า

“คนพาลสำคัญตนว่าเป็นบัณฑิต บริหารหมู่คณะลู่อำนาจความคิดของตน คงนอนตายเหมือนกับกระบีตัวนี้ คนโง่แต่มีกำลัง บริหารหมู่คณะไม่ดี ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่หมู่ญาติเหมือนนกต่อไม่เป็นประโยชน์แก่นกทั้งหลาย ส่วนคนฉลาด มีกำลังบริหารหมู่คณะดี เป็นประโยชน์แก่หมู่ญาติเหมือนท้าววาสวะเป็นประโยชน์แก่ทวยเทพฉะนั้น”

บุคคลใดก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้า หรือที่เรียกกันในปัจจุบัน

ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๘๘

ว่าผู้บริหารนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ฉลาดรอบรู้ในทุกๆ เรื่อง และจะต้องเป็นผู้ที่สุขุมรอบคอบ จึงจะประคับประคองหมู่คณะให้รอดพ้นจากภัยทั้งปวงได้ หากหน่วยงานใดได้นักบริหารที่ไม่ใช่บัณฑิต ไม่รอบรู้ และประมาทเลินเล่อแล้ว นั่นคือสัญญาณอันตรายของหมู่คณะ เหมือนกริ่งเตือนภัยเริ่มดังขึ้นแล้ว ดังนั้นเราจะต้องระมัดระวัง และเลือกผู้นำให้ดี

*ดังเรื่องที่ภิกษุทั้งหลายได้สนทนากันที่โรงธรรมสภาถึงเรื่องของพระเทวทัตที่ถูกแผ่นดินสูบว่า พระเทวทัตนั้นนอกจากทำตนให้เสียหายแล้ว ยังทำให้หมู่คณะที่หลงเชื่อตนพลอยได้รับความเสื่อมเสียอีกด้วย ต่อมาพระบรมศาสดาได้เสด็จมา จึงตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอกำลังนั่งสนทนากันด้วยเรื่องอะไร” เมื่อพระภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องที่สนทนากัน พระพุทธองค์ทรงปรารภจะยกเรื่องนี้ให้เป็นอุทาหรณ์ จะได้แสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อเป็นข้อคิด พระองค์จึงทรงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เทวทัตพร้อมกับบริษัทของเธอไม่ใช่จะเสียหายในภพชาตินี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อนก็พินาศมาแล้วเหมือนกัน” จากนั้นพระองค์ทรงนำอดีตนิทาน

ยอดผู้นำ และ ผู้บริหาร

๒๘๕

มาตรัสแล้วว่า

พระชาติหนึ่งพระโพธิสัตว์เกิดในกำเนิดของกระบี่มีบริวาร ๕๐๐ ตัวอาศัยอยู่ในพระราชอุทยานของพระเจ้าพาราณสี พระโพธิสัตว์เป็นพญากระบี่ที่ฉลาดมองการณ์ไกล และเป็นสัตว์ที่ไม่เคยมองข้ามภัยแม้เพียงเล็กน้อยบริวารทุกตัวของพระโพธิสัตว์ต่างเชื่อฟังคำพูดของพระโพธิสัตว์ ฝ่ายพระเทวทัตก็เกิดในกำเนิดของกระบี่ และมีบริวารถึง ๕๐๐ ตัวเช่นกัน อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงภายในอุทยานแห่งนั้น วันหนึ่ง กระบี่เกรตตัวนี้ได้เดินนำหน้าฝูงไปนั่งเฝ้าอยู่ที่ซุ้มยอดเสาตรงประตูอุทยาน ขณะนั้นบุโรหิตเดินผ่านมาพอดี ด้วยความคึกคะนอง กระบี่จอมเกรตนี้ได้ถ่ายรดศีรษะของบุโรหิตทันที

บุโรหิตสงสัยว่าอะไรตกใส่ศีรษะ จึงแหงนหน้าขึ้นไปมอง กระบี่เห็นบุโรหิตแหงนหน้ามองขึ้นมา ก็ยิ่งหมั่นไส้ จึงถ่ายรดลงอีก เมื่อโดนตีถึง ๒ ครั้งก็รู้ว่า เจ้ากระบี่นี่คิดกลั่นแกล้งเรา ด้วยความโกรธ จึงกล่าวคำอาฆาตกระบี่ทั้งหมดว่า “พวกเจ้าแกล้งเถิด แล้ววันหลังเราจะมาเอาคืนบ้าง” ในใจของบุโรหิตมีแต่ความอาฆาตตลอดเวลา ไม่เคยลืมสิ่งที่กระบี่ทำกับตนเลย ไม่ได้คิดแยกแยะ จะล้างแค้นกระบี่ทั้งหมด ทั้งๆ ที่กระบี่ที่ทำให้ตนเดือดร้อนมีอยู่ตัวเดียวเท่านั้น

ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๕๐

ส่วนพระโพธิสัตว์ผู้เป็นพญากระบี่ เห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จุกคิดขึ้นในทันทีว่า ลางร้ายของหมู่กระบี่ทั้งปวงได้เริ่มขึ้นแล้ว เพราะการกระทำของกระบี่พาลตัวเดี๋ยวเท่านั้น การที่หมู่คณะเราทั้งหมดจะอาศัยอยู่ย่อมไม่สมควรอย่างยิ่ง จึงบอกกระบี่ทั้งหลายว่า “มองเพื่อนกระบี่ทั้งหลาย วันนี้ พวกเราคงเห็นเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงแล้ว เหตุการณ์นี้นับเป็นลางร้ายของหมู่คณะอย่างยิ่ง การอาศัยอยู่ในถิ่นของผู้ที่อาฆาตมาดร้าย และจองเวรเช่นนี้ไม่สมควรอย่างยิ่ง พวกเราทั้งหมดพากันย้ายที่อยู่อาศัยไปที่อื่นเถิด” เมื่อพระโพธิสัตว์กล่าวจบแล้ว กระบี่ที่หัวดีopakันถือมานะทิฐิไม่ยอมฟังคำแนะนำ แม้แต่หัวหน้าของเหล่ากระบี่นั้น ก็ไม่ได้มองเห็นภัยแต่อย่างใด ยังคงตอบด้วยกำลังแห่งมานะความถือตัวว่า “ท่านไม่ต้องเป็นห่วงเป็นใยหรอก พวกเราจะตัดสินใจกันเอง”

พระโพธิสัตว์ฟังดังนั้น จึงพาบริวารที่เชื่อฟังผู้นำอย่างพระโพธิสัตว์ทั้ง ๕๐๐ ย้ายที่อยู่ จากอุทยานเข้าไปอยู่ในป่าลึก บุโรหิตครุ่นคิดหาแผนการที่จะทำลายหมู่กระบี่ทั้งหลายให้ได้ จนกระทั่งเวลาที่บุโรหิตรอกอยก็มาถึง วันหนึ่ง แพะตัวหนึ่งกินข้าวเปลือกที่นางทาสคนหนึ่งตากแดดไว้ ขณะเดียวกันนั้นนั่นเอง นางทาสีเลื้อยไปเห็น จึงใช้ดุ้นฟืนที่มีไฟติดติดที่ตัวแพะ ทำให้ไฟไหม้แพะ มันจึงวิ่งไปหาที่ถุกตัวเพื่อจะดับไฟ วิ่งไปถึงกระท่อม

ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๕๑

หญ้าหลังหนึ่งมันริบธูตัวกับกระท่อมเพื่อให้ไฟที่ไหม้ขนของมันดับ
กระท่อมหญ้าเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี

เมื่อแพะสืตัวกับกระท่อม ไฟก็ลุกไหม้กระท่อมหญ้าทันที
เป็นเหตุบังเอิญอีกเช่นกันที่กระท่อมหญ้าหลังนั้นอยู่ติดกับโรง
ช้างของพระราชฯ เมื่อไฟติดที่กระท่อมหญ้าแล้ว ได้ลุกลามไป
ยังโรงช้าง ไฟได้ลุกไหม้เป็นทะเลเพลิง ในโรงช้างมีช้างอยู่
หลายเชือก เมื่อไฟไหม้โรงช้างก็ลามไปไหม้บนหลังช้างอีก
ทำให้ช้างได้รับบาดเจ็บ หมอหลวงจึงต้องรักษาพยาบาลช้าง
ทำให้เกิดความโกลาหลเป็นการใหญ่

ฝ่ายบุโรหิตคิดจะกำจัดกระบี่ทั้งหมดอยู่แล้ว เมื่อพระ-
ราชามีพระกระแสรับสั่งว่า “ท่านอาจารย์ วันนี้ช้างเราถูกไฟ
ไหม้ไปหลายเชือก ท่านพอมียาดีที่จะรักษาให้หายเร็วๆ บ้าง
หรือไม่” บุโรหิตฟังดังนั้น เกิดความคิดขึ้นมาทันทีว่า เราได้
โอกาสแก้แค้นพวกกระบี่แล้ว จึงรีบทูลพระราชฯทันทีว่า “ข้า
แต่มหาราช ข้าพระองค์รู้จักยาที่จะรักษาบาดแผลของช้างให้
หายเป็นปกติในเร็ววันนี้ได้ ซึ่งยานี้จะต้องใช้มันเหลวของกระบี่
ทั้งหลายเป็นส่วนประกอบพระเจ้าข้า” พระราชฯสดับดังนั้น จึง
ตรัสถามว่า “แล้วเราจะหากระบี่ได้ที่ไหนเล่า” บุโรหิตทูลว่า
“ในพระราชอุทยานของพระองค์มีอยู่มากมายพระเจ้าข้า”

ยอดผู้นำ และผู้บริหาร

๒๕๒

พระราชาก็มีรับสั่งให้นายขมังธนูทั้งหลายไปจับกระบี่ทั้งหมด เพื่อนำมันเหลวของมันมาทำยารักษาแผลของช้าง

นายขมังธนูพากันเดินทางไปที่พระราชอุทยาน แล้วยิงกระบี่ทั้ง ๕๐๐ ตัว ส่วนหัวหน้ากระบี่ที่หัวตื้อไม่เชื่อฟังพระโพธิสัตว์ ก็ถูกยิงบาดเจ็บสาหัส ได้ประคับประคองตัวหลบหนีไปไม่ยอมล้มตายในที่นั้นกระเลื่อกระสนจนกระทั่งถึงที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ เมื่อไปถึงยังไม่ทันมีโอกาสพูด ก็ล้มลงขาดใจตายทันที บรเฬวของพระโพธิสัตว์เห็นเช่นนั้น จึงเล่าเรื่องราวให้พระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ห้อมล้อมด้วยหมู่บรเฬวทั้งหลาย ได้กล่าวว่า “ธรรมดา พวกที่ไม่ยอมเชื่อโอวาทของบัณฑิตทั้งหลาย ย่อมประสบกับความพินาศเช่นนี้”

เมื่อจะถือโอกาสนี้ว่ากล่าวตักเตือนบรเฬวของตน พระโพธิสัตว์จึงกล่าวให้โอวาทด้วยความปรารถนาดีว่า “ผู้ที่จองเวรอยู่ในที่ใดก็ตาม เราไม่ควรอยู่ในที่นั้น จะอยู่เพียงคืนสองคืนก็เป็นทุกข์ คนที่เป็นหัวหน้ามีใจไม่หนักแน่น เบาใจลอยเชื่อง่ายสาเหตุเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็สามารถที่จะให้หมู่ญาติพินาศได้เหมือนกระบี่ตัวนี้ทำให้บรเฬวทั้งหลายต้องเดือดร้อนตามไปด้วย

คนพาลไม่มีปัญญา และไม่ยอมฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บุคคลเช่นนี้จะเป็นผู้นำ และผู้บริหารที่ดีไม่ได้ ส่วนผู้ใดก็ตาม มีศีล

ยอดผู้นำและผู้บริหาร

๒๕๓

ปัญญา สุตะ จะเป็นยอดผู้นำและผู้บริหารที่ดี เพราะผู้นั้นจะประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เพราะฉะนั้นบัณฑิตนักปราชญ์ควรที่จะตั้งใจตรวจตราดูศีล ปัญญา สุตะ จึงบริหารหมู่คณะและนำพาให้หมู่คณะเจริญรุ่งเรืองได้” ตั้งแต่บัดนั้น วานรทุกตัวต่างอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์ ทำให้หมู่คณะอยู่อย่างมีความสุขตลอดมา

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่ายอดผู้นำและนักบริหารที่ดีนั้น จะต้องเป็นอย่างที่พระโพธิสัตว์กล่าวถึง คือ มีทั้งศีล ปัญญา และสุตะ คือการฟัง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นเบื้องต้น และเป็นผู้ที่รอบรู้ในทุกๆ เรื่อง ไม่มองข้ามภัยแม้เล็กน้อย จึงจะสามารถประคับประคองหมู่คณะให้รอดพ้นภัยทั้งหลายได้ เราต้องหมั่นสำรวจตัวของเราให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมเสมอ และหมั่นฝึกฝนอบรมตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปตามแบบอย่างพระโพธิสัตว์กันทุกคน

คน โง่โง่ ดั ย ศ
ก็ ไม่ เกิด ประโยชน์

ผู้มีปัญญาทราบดีอยู่แล้ว
ย่อมประพาสสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน
ย่อมปฏิบัติเพื่อความเบียดเบียนตน และคนอื่น

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๒๕๖

จุดมุ่งหมายของการเกิดมาเป็นมนุษย์คือการไปสู่อายุต-
นิพพาน การจะทำให้ได้เช่นนั้น ใจต้องสะอาดบริสุทธิ์ ต้องหลุด
พ้นจากกิเลสอาสวะทั้งปวง ที่คอยบังคับบัญชาให้เราเวียนว่าย
ตายเกิด โดยต้องอาศัยวิธีการทำหยุดทำนิ่งที่ศูนย์กลางกาย
ฐานที่ ๗ ด้วยวิธีการอย่างถูกวิธี ทำสม่ำเสมอทุกวัน ถ้าทำ
วันหนึ่งแล้วหยุดไปหลายๆ วันก็ไม่ได้ผล เพราะว่าชั่วโมงหยุด
ชั่วโมงนิ่ง ชั่วโมงกลางนั้นน้อยไป แต่ถ้าทำสม่ำเสมอทุกวัน
ในทุกอิริยาบถ ให้ใจคุ้นกับศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อทำบ่อย
จะคุ้นเคย จนกระทั่งเราไม่ใช่สิ่งแปลกหน้าสำหรับศูนย์กลางกาย
ไม่เข้าศูนย์กลางกายจะต้อนรับเรา ใจของเราจะอยู่ที่ตรงนั้น
ตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะอยู่ในอิริยาบถใด จะทำภารกิจอันใดก็ตาม
ใจจะไม่เคลื่อนออกจากศูนย์กลางกาย หากเราทำได้แบบนี้
ร่างกายของเราจะเป็นฐานรองรับความบริสุทธิ์ภายใน
กระแสธรรมภายในก็จะไหลผ่านตัวเราตลอดเวลา ทำให้เรา
สมปรารถนาในชีวิตได้

มีวาระพระบาลีใน ทุมเมธชาดก ความว่า

“ยส ลหุธาน ทุมเมโธ	อนตถ จรติ อตตโน
อตตโน จ ปเรตถจ	หิสา ย ปฏิปชชติ

ผู้มีปัญญาทรมได้ยศแล้ว ย่อมประพฤตสิ่งที่ไม่เป็น

คนใจได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๒๕๓

ประโยชน์แก่ตน ย่อมปฏิบัติเพื่อความเบียดเบียนตน และคนอื่น”

สมบัติพัสถานบริวารทั้งหลายเป็นสิ่งที่ทุกคนต่างปรารถนา เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าของ และยังทำให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมอีกด้วย ผู้มีปัญญา จึงแสวงหาและรักษาไว้ซึ่งสมบัติเหล่านั้นให้เพิ่มพูนงอกงามยิ่งขึ้นไป อีกทั้งพวกพ้องบริวารก็เป็นสมบัติอีกประการหนึ่งที่เรียกว่าบริวารสมบัติ ยิ่งมีมากก็ยิ่งดี ยิ่งเป็นบริวารที่ดีมีความรู้ความสามารถมากเท่าไร ยิ่งต้องหวงแหน และทะนุถนอมเอาไว้ให้ดี เพราะคนเราจะเป็นผู้นำที่มั่นคงถาวรได้นั้นต้องอาศัยบุคคลรอบข้างเหมือนหมู่มั้ยังมีเยอะเท่าไรก็ยิ่งช่วยกันต้านพายุแรงลมได้มากเท่านั้น ฉะนั้น บุคคลผู้มีปัญญาจึงแสวงหาบริวารที่มีความรู้ความสามารถ และพยายามดึงความรู้ความสามารถของเขาออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อการพัฒนาองค์กร และประเทศชาติสืบไป

มีบุคคลบางประเภท แทนที่จะภาคภูมิใจในบริวารของตน กลับอิจฉาริษยาในความรู้ความสามารถของเขา และพยายามหาทางทำลายเขา ซึ่งเท่ากับทำลายตนเองด้วย เพราะภูเขาสองใหญ่ย่อมประกอบไปด้วยก้อนหินทั้งก้อนเล็กและก้อนใหญ่

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๒๕๘

หากไม่มีก้อนหินก้อนดินเล็กๆ น้อยๆ แล้ว ภูเขาจะตั้งอยู่ได้อย่างไร บุคคลที่ทำเช่นนี้ถือว่าไม่ฉลาด ยิ่งหากเป็นบุคคลที่มัวเมาในยศ ก็ยังเป็นการเบียดเบียนตน และบุคคลอื่นๆ ให้ได้รับความลำบาก และความทุกข์ ดังเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ดังนี้

*เมื่อพระบรมศาสดาประทับอยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน ได้ทรงทราบว่า ภิกษุทั้งหลาย ต่างพากันกล่าวโทษของพระเทวทัต ในธรรมสภาว่า แม้พระเทวทัตมองดูพระพักตร์อันทรงสิริเหมือนดวงจันทร์เต็มดวง และพระอัฐภาพอันประดับด้วย อนุพยัญชนะ ๘๐ และมหาปฐิสลักษณะ ๓๒ ประการของ พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ก็ไม่อาจยังจิตให้เลื่อมใสได้ มิหนำซ้ำ ยังอิจฉาริษยาอีกด้วย ยังมีผู้กล่าวว่า ธรรมดาพระพุทธรเจ้าทั้งหลายทรงประกอบด้วยอริศีล อริจิต อริปัญญา ยากที่ใครจะหยั่งถึงก็ยิ่งเพิ่มแรงริษยามากขึ้นอีก

ครั้นพระศาสดาเสด็จมาถึงแล้วตรัสถามภิกษุถึงสาเหตุของการสนทนากัน เมื่อทราบความนั้นแล้วจึงตรัสว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้น ที่เทวทัตกระทำการริษยาต่อเรา ในเมื่อมีผู้กล่าวถึงคุณของเรา แม้ในปางก่อนก็เคยทำมา

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๒๕๕

แล้วเช่นกัน” ทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล ครั้นพระราชามครครองราชสมบัติในกรุง-
ราชคฤห์ พระบรมโอรสได้บังเกิดในกำเหนิดข้างเผือก ถึงพร้อม
ด้วยรูปสมบัติคุณลักษณะทุกประการ และยังได้เป็นมงคลหัตถิ
ของพระราชาอีกด้วย เมื่อถึงวันมหรศพ พระราชาโปรดให้
ประดับตกแต่งบ้านเมืองให้งดงามดังเทพนคร และเสด็จขึ้นสู่
มงคลหัตถิอันประดับด้วยเครื่องอลังการพร้อมสรรพ ทรง
กระทำประทักษิณด้วยราชานุภาพอันยิ่งใหญ่ มหาชนยินดีการ
ประทักษิณของพระราชา เห็นสรีระอันงามเลิศด้วยสมบัติของ
มงคลหัตถิ ต่างพากันพรรณนามงคลหัตถิเชื่อนั้นว่า มีรูปงาม
การเดินสง่างาม กิริยาท่าทางองอาจ สมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะ
อย่างแท้จริง พญาช้างเผือกนี้สมควรยิ่งที่เป็นคู่บุญบารมีของ
พระเจ้าจักรพรรดิ

พระราชาทรงสดับเสียงสรรเสริญมงคลหัตถิ ห้าม
พระทัยที่จะริษยาไม่ได้ ทรงคิดว่า วันนี้แหละจะให้มันตกเขา
ตายให้จงได้ ทรงรับสั่งให้ตามควาญช้างมา แล้วตรัสถามว่า
“ช้างนี้ฝึกดีแล้วหรือ” ควาญช้างกราบทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ
ข้าพระองค์ได้ฝึกมาดีแล้วพระเจ้าข้า” พระราชาตรัสท้วงว่า “ยัง
ฝึกได้ไม่ดี” แม้ควาญช้างจะกราบทูลยืนยันว่า ฝึกมาดีแล้ว

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๓๐๐

พระองค์ยังตรัสว่า “ถ้าฝึกดีจริง เจ้าสามารถให้มันขึ้นไปบนยอดเขาเวปุลละได้หรือ” ความอู้งานทูลว่า “ได้พระเจ้าข้า”

พระราชาสั่งลงจากหลังช้าง แล้วให้นายความอู้งานขึ้นนั่งแทน เมื่อความอู้งานนั่งบนหลังช้างแล้ว จึงไล่ขึ้นสู่ยอดเขาเวปุลละ ส่วนพระราชาวาดล้อมด้วยเสนามาตย์ได้เสด็จตามไปด้วย จากนั้นพระองค์รับสั่งให้ความอู้งานไล่ช้างไปยืนใกล้ปากเหว พลาตตรัสขึ้นว่า “เจ้าบอกว่า ช้างเชือกนี้ฝึกมาดีแล้ว ถ้าเช่นนั้น เจ้าจงให้มันยืน ๓ ขา”

ความอู้งานให้สัญญาตามช้าง พร้อมกล่าวว่า “พ่อเอ๋ย เจ้าจงยืน ๓ ขาตามพระดำรัสของพระราชบิดา” พระราชาตรัสบอกอีกว่า “ให้ช้างยืนด้วยเท้าหน้าทั้งสอง” พระโพธิสัตว์ทำตามนั้น ได้ยกเท้าหลังทั้งสองขึ้น ยืนด้วยสองเท้าหน้า จากนั้นพระราชตรัสบอกให้ยืนด้วยสองเท้าหลังอีก เท่านั้นยังไม่พอ พระราชายังตรัสสั่งให้ช้างพระโพธิสัตว์ยืนขาเดียว ถึงกระนั้น ช้างพระโพธิสัตว์ก็สามารถยืนขาเดียวตามพระดำรัสทุกประการ

เมื่อทำให้พญาช้างตกเหวไม่ได้ พระราชาจึงตรัสขึ้นว่า “ถ้ามีความสามารถจริง ก็จงให้ช้างยืนบนอากาศเถิด” ความอู้งานฟังดังนั้น คิดว่า หัวขมพุกวิป ช้างที่ฝึกดีเช่นกับช้างนี้ไม่มีอีกแล้ว พระราชาประสงค์จะให้ช้างตกเหวตายเป็นแน่ จึง

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๓๐๑

กระซิบที่หูของข้างว่า “พ่อเอ๋ย พระราชาประสงค์จะให้เจ้าตก
เหวตาย เจ้าไม่คู่ควรกับพระองค์เลย ถ้าเจ้ามีความสามารถจริง
จงพาเราเหาะไปสู่พระนครพาราณสีเถิด”

พญาข้างพระโพธิสัตว์ผู้เพียบพร้อมด้วยบุญฤทธิ์ได้ฟัง
อย่างนั้น จึงอธิษฐานจิตไปยืนอยู่กลางอากาศในบัดนั้นเอง
ขณะเดียวกัน ความขำได้กราบทูลพระราชาว่า “ข้าแต่มหाराช
ข้างนี้ถึงพร้อมด้วยบุญฤทธิ์ ไม่คู่ควรกับผู้มีบุญน้อยมีปัญญา
ทราวมเช่นพระองค์ แต่คู่ควรกับพระราชาผู้เป็นบัณฑิตถึงพร้อม
ด้วยบุญเท่านั้น ธรรมดาคนมีบุญน้อยเช่นพระองค์ แม้ได้
พาหนะดีเลิศเช่นนี้ ก็มิได้รู้ถึงคุณค่า รังแต่จะยังสัตว์ผู้มีบุญ
และลาภยศสิริสมบัติให้ฉิบหายไป”

จากนั้น ความขำได้ให้พญาข้างโพธิสัตว์เหาะตรงไปยัง
เมืองพาราณสีทันที เมื่อถึงพระลานหลวง ข้างโพธิสัตว์หยุด
ลอยอยู่ในอากาศ ทำให้ทั่วทั้งพระนครเกิดโกลาหล เสียงแซ่ซ้อง
เอิกเกริกทั่วเมืองว่า “ข้างเผือกของพระราชาของเรามาทาง
อากาศ ได้หยุดลอยอยู่ที่ท้องพระลานหลวงแล้ว” พวกราชบุรุษ
รีบไปกราบทูลพระราชาทันที

พระราชตรัสขึ้นว่า “ถ้าเจ้ามาเพื่อเป็นอุปการะแก่เรา
เชิญเจ้าจงลงยืนเถิด” พระโพธิสัตว์จึงลงมายืนบนท้องพระ-

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๓๐๒

ลานหลวง ความรู้ข้างก้าวลงมาถวายบังคมพระราชา พระราชา
ตรัสถามว่า “พ่อคุณมาจากไหนกัน” ความรู้ข้างทูลตอบว่า
“มาจากเมืองราชคฤห์ พระเจ้าข้า” จากนั้นได้กราบทูลเรื่องราว
ทั้งหมด พระราชาตรัสว่า “พ่อคุณ การที่พ่อมาที่นี่ เป็นการดี
และน่าชื่นชมจริงๆ” ทรงดีพระทัยมาก ได้แต่งตั้งพญาข้างใน
ตำแหน่งมงคหัตถ์ และแบ่งราชสมบัติทั้งหมดออกเป็น ๓ ส่วน
ส่วนหนึ่งได้พระราชทานแก่พระโพธิสัตว์ ส่วนหนึ่งแก่นาย
ความรู้ข้าง อีกส่วนหนึ่งของพระองค์

พระองค์ทรงปกครองพลนิกรโดยธรรม นับตั้งแต่
พระโพธิสัตว์มาราชสมบัติทั่วทั้งชมพูทวีปก็อยู่ในครอบครอง
ของพระเจ้าพาราณสี ทำให้พระองค์ได้เป็นพระราชาผู้ยิ่งใหญ่
ทั่วชมพูทวีปที่เปี่ยมด้วยทศพิธราชธรรม ครั้นจบพระธรรมเทศนา
พระพุทธองค์ตรัสประชุมชาดกว่า “พระราชาเมื่อครั้งนั้นได้
มาเป็นพระเทวทัต พระเจ้ากรุงพาราณสีได้มาเป็นพระสารีบุตร
นายความรู้ข้างได้มาเป็นพระอนนท ส่วนพญาข้างได้มาเป็นเร
ตถาคตนั่นเอง”

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า สิ่งที่เป็นสิริมงคลคู่ควรกับผู้
บุญเท่านั้น คนบุญน้อยได้มาแล้วแทนที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์
เพื่อสร้างเสริมบารมีให้เพิ่มขึ้น กลับไม่ทำเช่นนั้น กลับคิดอิจฉา

คนโง่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์

๓๐๓

ริษยาหาทางทำลายของมงคล คนมีบุญมากเท่านั้นที่รู้คุณค่า
ของที่มีสิริมงคล และสามารถดึงศักยภาพสิ่งดีนั้นนั้นออกมาใช้
ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ สิ่งที่ดีหรือโอกาสอันดีที่เป็นสิริ-
มงคลจึงเกิดขึ้นกับผู้เป็นเจ้าของ เราทุกคนก็เช่นกัน ได้สิ่งที่ดีที่
ประเสริฐคือได้พบพระพุทธศาสนา รู้จักวิธีการเข้าถึงพระรัตนตรัย
ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุดแล้ว ให้หวงแหน และรักษาไว้ยิ่งชีวิต
จะได้เป็นที่พึ่งที่ระลึกของเราทั้งในภพนี้และภพหน้าตลอดไป

๑๔

ผู้เสียหาย
ทั้งสองทาง

ตาของเจ้าก็แตก

ผ้าของเจ้าก็หาย

ภรรยาของเจ้าก็ทะเลาะกับหญิงเพื่อนบ้าน

การงานทั้งหลายเสียหายทั้งสองด้าน

ทั้งในน้ำ ทั้งบนบก

ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๐๖

หากบุคคลใดไม่รู้ว่าจะเกิดมาเพื่ออะไร หรือเกิดมาจากไหน มาทำไม อะไร คือเป้าหมายของชีวิต และจะเข้าถึงได้ด้วยวิธีการใด บุคคลนั้นอาจดำเนินชีวิตผิดพลาดล้มเหลวได้ อันจะเป็นอันตรายต่อชีวิตอย่างยิ่ง เพราะต้องพลัดตกไปสู่อบายภูมิ คือไปเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน เปרט อสุรกาย สัตว์นรก เป็นเวลายาวนาน ซึ่งเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง เพราะจะต้องทนทุกข์ทรมานไม่ว่างเว้นแม้แต่อนูวินาทีเดียว เมื่อกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ย่อมมีชีวิตที่ลำบาก โดยเฉพาะกว่าจะมีโอกาสมาพบผู้รู้แจ้งเห็นจริงอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ยากทีเดียว เพราะเหตุนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของยาก และการได้มาพบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรม ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรม และเข้าถึงธรรมนั้นยิ่งเป็นการยากขึ้นไปอีก

มีวาระพระบาลีใน อุภโตภักตถชาดก ความว่า

“อกุชี ภินนา ปภฺเฏ นนฺโฐ สซีเคเห จ ภณฺทนํ
อุภโต ปทุญฺจกมฺมุนตา อุทกมฺหิ ถลมฺหิ จ

ตาของเจ้าก็แตก ผ้าของเจ้าก็หาย ภรรยาของเจ้าก็ทะเลาะกับหญิงเพื่อนบ้าน การงานทั้งหลายเสียหายทั้งสองด้าน ทั้งในน้ำ ทั้งบนบก”

ชีวิตของคนเราต้องมีการพลัดพราก ไม่ว่าจะเป็น

ผู้เสียหายนั่งสองทาง

๓๐๓

ทรัพย์สินเงินทองอันเป็นที่รัก และพึงปรารถนาของมวลมนุษย์ แต่เมื่อจำเป็นต้องสูญเสียก็ต้องยอมแลกเปลี่ยน ในบางครั้งหลายคนยอมเสียเงิน เพื่อแลกกับเวลาที่สูญเสียไป เพราะเวลา คือชีวิต ชีวิตมีค่า เพราะมีเวลาเหลืออยู่ หลายคนยอมเสียเวลา เพื่อแลกกับอารมณ์ดีๆ แต่จะไม่ยอมสูญเสียอารมณ์ที่ดีๆ เพราะอารมณ์ดี เป็นสิ่งมีค่ามากกว่าเงินตรา หากมีเวลาแต่ไม่มีอารมณ์ดีๆ สิ่งที่มีอยู่ไร้ค่า มีเหมือนไม่มี เสียเงินยอมดีกว่าเสียเวลา เสียเวลายอมดีกว่าเสียอารมณ์ดี ดังนั้นอารมณ์ดีๆ จึงควรมียู้อยู่ในดวงใจของเราเสมอ เพราะเมื่ออารมณ์ดีแล้ว ใจของเราจะเปิดกว้าง จะรู้จักให้ รู้จักแบ่งปันและมีความสุข แม้จะต้องสูญเสียสิ่งใดก็ตาม แต่ถ้าใจเราดี เราย่อมมีความสุข แม้ต้องพลัดพรากจากของรักก็สามารถมีความสุขได้ เพราะไม่ได้สูญเสียความบริสุทธิ์ของใจไป ตรงกันข้ามถ้าใจเราไม่ดี ใจเราขุ่นมัว คับแคบ ไม่รู้จักสละแบ่งปัน เมื่อนั้นเราจะเป็นผู้ที่สูญเสียหลายสิ่งหลายอย่างในชีวิตไป กระทั่งอาจสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างดังเรื่องในอดีตดังนี้

*ครั้งพระบรมศาสดาประทับอยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน

ผู้เลิยหายทั้งสงทาง

๓๐๘

ครั้งนั้นภิกษุทั้งหลาย พวกกันสนทนาในธรรมสภาว่า “ผู้มีอายุทั้งหลาย ขอนไม้ใหม่ไฟทั้งสองข้าง แต่ไม้ใหม่ในที่ท่ามกลาง เพราะเป็อนคุล แม้นันใด พระเทวทัตก็ฉันนั้น ได้เลื่อมจากประโยชน์ทั้งสองด้าน คือเลื่อมจากโภคะอันเป็นของคฤหัสถ์ และเมื่อบวชเข้ามาในพระพุทศาสนา อันประกอบด้วยธรรมที่นำสัตว์ออกจากทุกข์แล้ว ก็ไม่สามารถทำประโยชน์แห่งความเป็นสมณะให้บริบูรณ์ได้”

ครั้นพระบรมศาสดาเสด็จมาถึงทรงตรัสถามว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งประชุมสนทนากันด้วยเรื่องอะไร” เมื่อภิกษุกราบทูลพระองค์แล้วจึงทรงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่บัดนี้เท่านั้นที่เทวทัตพลาดจากประโยชน์ทั้งสอง แม้นในอดีตก็เคยพลาดจากประโยชน์ทั้งสองด้านมาแล้วเช่นกัน” แล้วทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล ครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในพระนครพาราณสี พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นรุกขเทวารวันหนึ่งมีพรานเบ็ดในหมู่บ้านละแวกนั้น ได้ถือเบ็ดไปที่บึงเพื่อตกปลา ทนที่ที่หย่อนเบ็ดลงไป เบ็ดก็ไปติดกับตอไม้ไต้่น้ำ จนไม่สามารถดึงเบ็ดขึ้นมาได้ พรานเบ็ดคิดว่าเบ็ดคงติดปลาตัวใหญ่ ขณะเดียวกันนั้นเองความตระหนี่เกิดขึ้นมาทันทีจึงคิดว่า ถ้าเรา

ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๐๕

ได้ปลาตัวใหญ่แล้วกลับบ้าน เพื่อนบ้านก็จะพากันมาดู และขอแบ่งปลาจากเราเป็นแน่ เมื่อขอกันมากๆ เนื้อปลาของเราก็จะเหลือน้อยลง อย่างกระนั้นเลย เราต้องหาอุบายไม่ให้ผู้ใดมาขอความตระหนี่เข้าครอบงำจิตใจ ทำให้เขากลายเป็นคนคับแคบ ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้ว่า ปลาได้ติดเบ็ดหรือยัง

พรานเบ็ดคิดอุบายขึ้นว่า เราต้องส่งลูกชายกลับบ้านก่อน เพื่อไปบอกแม่ให้ก่อการทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง หากทำเช่นนี้ ก็จะไม่ให้ผู้ใดคอยจ้องเอาส่วนแบ่งจากปลาตัวนี้ คิดดังนี้แล้ว เขาริบบอกลูกชายว่า “ไปเถิดลูก เจ้าจงไปบอกแม่ถึงเรื่องที่เราได้ปลาตัวใหญ่ ให้แม่ของเจ้าทะเลาะวิวาทกับชาวบ้านใกล้เคียงเถิด” เมื่อพ่อสั่งเช่นนี้ ลูกชายจึงรีบไปบอกแม่ทันที จากนั้นพรานเบ็ดพยายามดึงเบ็ดขึ้นมา แต่ไม่ว่าจะใช้ความพยายามเพียงไร ก็ไม่สามารถดึงขึ้นมาได้ เขาจึงคิดว่า ถ้าดึงต่อไปสายเบ็ดอาจจะขาด จึงถอดผ้าวางไว้ แล้วรีบกะโดดลงไปในน้ำ ด้วยความที่ไม่ได้พิจารณาให้ดีว่า สิ่งนั้นเป็นปลาจริงหรือไม่ ความที่รีบกระโดดลงไป นัยน์ตาทั้งสองข้างของเขาจึงไปกระทบกับตอไม้ ทำให้นัยน์ตาทั้งสองข้างถึงกับแตกไป เขาจึงได้รับความเจ็บปวดทรมานแสนสาหัส แล้วได้เดินเอามือกุม นัยน์ตาทั้งสองข้าง แล้วเดินชมซานหาผ้าที่ตนถอดวางไว้ แต่ก็ไม่พบเพราะถูกขโมยไปแล้ว

ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๑๐

เพราะความตระหนี่แท้ๆ ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัสเช่นนี้ หากเพียงเขาคิดแบ่งปันให้กับคนอื่นๆ เขาคงไม่ต้องทุกข์ทรมานอย่างนี้ เพราะหากคิดจะแบ่งปัน เขาจะได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้มาช่วยกันจับ หรือหากนายพรานตกปลาได้จริง ถ้าเก็บไว้กินเองเพียงไม่กี่มื้อก็หมด หรือถ้าจะทำเป็นปลาเค็มเก็บไว้ไม่นานก็หมดอีกเช่นกัน แต่หากมีน้ำใจเพื่อแผ่แบ่งปันให้กัน โอกาสหน้าเพื่อนบ้านก็จะแบ่งปันให้เราบ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้ปลาตัวเดียวย่อมสามารถกินได้ตลอดชีวิตเพราะผู้ให้ย่อมเป็นที่รักและผูกมิตรไว้ได้ตลอดกาลนาน

ฝ่ายภรรยาที่ครุ่นคิดหาอุบาย ก่อการทะเลาะวิวาทเพื่อจะได้ไม่มีผู้ใดมาจ้องขอส่วนแบ่ง ด้วยการเอาใบตาลประดับหูข้างหนึ่ง หน้าตาซิกหนึ่งก็ทาเขม่าให้ดำ จากนั้นนางก็อุ้มลูกสุนัขไว้ที่สะเอว แล้วเดินไปนั่งหน้าบ้านบ้าง เดินไปนั่งหลังบ้านบ้าง คือทำเสมือนว่าเป็นคนบ้า เพื่อนบ้านใกล้เคียงเห็นแล้ว จึงพูดเยาะเย้ยด้วยความคะนองว่า “เจ้าเอาใบตาลมาประดับที่หูข้างเดียว หน้าตาซิกหนึ่งก็ทาเขม่าเสียดำ แถมยังอุ้มลูกสุนัขอย่างกับเป็นลูกที่รักยิ่งไว้สะเอวเที่ยวเดินไปเดินมาอย่างนี้ เจ้าเป็นบ้าไปแล้วหรือ”

นางได้ฟังดังนั้น ก็ทำเป็นโกรธเป็นฟินเป็นไฟขึ้นมาทันที

ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๑๑

พลาบกล่าวว่า “เราไม่ได้บ้า เจ้าลิบ้า เจ้ามาว่าเราทำไม เราจะไปแจ้งให้นายอำเภอปรับสินไหมเจ้า ๘ ภาษี” แล้วต่างพากันไปหานายอำเภอ เพื่อให้ชำระข้อพิพาท นายอำเภอตัดสินให้ปรับหญิงผู้เป็นภรรยาของพรานเบ็ด เพราะเห็นว่านางแต่งตัวแปลกประหลาด ทั้งยังอุมลุกสุนัขไว้ที่สะเอว เทียวเดินไปเดินมาอยู่อย่างนั้น ใครเห็นก็ต้องคิดว่า เป็นหญิงบ้าเสียสติอย่างแน่นอน ครั้นถูกตัดสินให้เป็นผู้ผิด นางก็ไม่ยอมรับ นายอำเภอจึงสั่งลงโทษโดยการให้เชี่ยนตินาง

รุกขเทวดาโพธิสัตว์เห็นพฤติกรรมของนาง และสามีนางที่ต้องทุกข์ทรมานเช่นนั้น จึงพูดขึ้นว่า “ดูก่อนเจ้าผู้มีปัญญาทราชม การงานของเจ้าเสื่อมเสียหมดทั้งในน้ำ ทั้งบนบก เจ้าทำพลาดจากประโยชน์ทั้งสองสถาน” แล้วกล่าวคาถาว่า “ตาของเจ้าก็แตก ผ้าของเจ้าก็หาย ภรรยาของเจ้าก็ทะเลาะกับหญิงเพื่อนบ้าน การงานทั้งหลายก็เสียหายทั้งในน้ำ และทั้งบนบก” เมื่อพระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแสดงจบแล้ว พระองค์ทรงสรุปขาดกว่า “พรานเบ็ดในครั้งนั้นได้มาเป็นพระเทวทัต ส่วนรุกขเทวดาได้มาเป็นเรตถาคต”

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ความตระหนี่และความไม่พิจารณาใคร่ครวญให้ดี เป็นเหตุแห่งความวิบัติ อันที่จริงแล้ว

ผู้เสียหายทั้งสองทาง

๓๑๒

ความตระหนี่เกิดจากความโลภนั่นเอง เพราะความโลภไม่รู้จักพอ
ไม่รู้จักแบ่งปันจึงกลายเป็นความตระหนี่ พระลัทธิมัทธยพุทธเจ้า
จึงแนะนำเราให้หมั่นทำทาน เพราะการให้ เป็นการกำจัดความ
ตระหนี่ออกจากใจ เมื่อเรารู้จักให้ย่อมทำให้เรามีความสุข
ความสุขเริ่มตั้งแต่มีความคิดที่จะให้ ยิ่งให้มากเท่าไร ก็จะมี
ความสุขเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น และหากยิ่งเราให้ทุกวัน ความสุขนั้น
ก็จะยิ่งเพิ่มพูนจนกลายเป็นทะเลแห่งความสุขทีเดียวเพราะฉะนั้น
ให้เราหมั่นรักษาใจให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส ตามคำสอนของ
พระลัทธิมัทธยพุทธเจ้าให้ติดกันทุกๆ คน

๑๕

ล ะ ค ว า ม โ ก ร ธ กั น เ ก อ ะ

ความโกรธย่อมเกิดขึ้นแก่คนพาล ผู้โหดเหี้ยมไม่รู้จริง เพราะความแค้นดี แม้เขาก็ถูกความโกรธนั้นเผาผลาญใจให้เร่าร้อน ความโกรธเจริญขึ้นแก่ผู้ใด ก็เป็นดุจไฟเจริญขึ้นในกองหญ้า และไม้ ยศของบุคคลนั้นย่อมเสื่อมไป เหมือนพระจันทร์ข้างแรมฉะนั้น ส่วนความโกรธของผู้ใดสงบลงได้ ประดุจไฟที่ไม่มีเชื้อ ยศของผู้นั้นย่อมเต็มเปี่ยม เหมือนพระจันทร์ข้างขึ้น ฉะนั้น

ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๕

เวลาในโลกนี้แสนสั้น แต่ชีวิตหลังความตายยาวนานนัก นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายผู้มองเห็นทุกขในอบายภูมิ เห็นสุขในสุคติโลกสวรรค์ และเห็นเอกัณตบรมสุขในอายตณนิพพาน จึงละชั่วทั้งทางกาย วาจา ใจ หมั่นสั่งสมบุญกุศลอยู่เป็นนิตย์ และทำใจให้ผ่องใสด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อชีวิตในโลกนี้จะได้มีคุณค่า และเพื่อชีวิตในสัมปรายภพที่ประเสริฐยิ่งๆ ขึ้นไป พวกเราควรดำเนินรอยตามปฏิปทาของผู้รู้เหล่านั้น ชีวิตจะได้ไม่ผิดพลาด ไม่พลัดหลงไปทนทุกข์ทรมานในอบายภูมิ เราทุ่มเทสร้างบารมีบนโลกมนุษย์เพียงไม่กี่ปี แต่สิ่งที่ได้กลับมานั้น เป็นสิ่งที่มีอานิสงส์ยิ่งใหญ่ไพศาล แม้ตัวเราเองก็คาดไม่ถึง จะเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำแต่สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต สัมกับเป็นชีวิตของนักสร้างบารมีที่เกิดมาอย่างมีเป้าหมาย คือสร้างบารมีเพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม

มีวาระพระบาลีใน จุลลโพธิชาดก ความว่า

“เอว มนุสส โปสส	พาลสฺส อวิชานโต
สารมภา ชายเต โกโธ	โสปี เตเนว ทยหติ
อคคิวั ดิณฺณกฺขสฺสมี	โกโธ ยสฺส ปวทุตติ
นิตฺยติ ตสฺส ยโส	กาพปกุเขว จนฺติมา
อนินฺโท ฐมฺเกตฺวา	โกโธ ยสฺสฺสฺสุมมติ
อาปุรติ ตสฺส ยโส	สุกฺกปกุเขว จนฺติมา

ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๖

ความโกรธย่อมเกิดขึ้นแก่คนพาล ผู้โหดเขลาไม่รู้จริง เพราะความแค้นดี แม้เขาก็ถูกความโกรธนั้นเผาผลาญใจให้เร่าร้อน ความโกรธเจริญขึ้นแก่ผู้ใด ก็เป็นดุจไฟเจริญขึ้นในกองหญ้าและไม้ ยศของบุคคลนั้นย่อมเสื่อมไป เหมือนพระจันทร์ข้างแรมฉะนั้น ส่วนความโกรธของผู้ใดสงบลงได้ ประดุจไฟที่ไม่มีเชื้อ ยศของผู้นั้นย่อมเต็มเปี่ยม เหมือนพระจันทร์ข้างขึ้น ฉะนั้น”

ความโกรธเปรียบเสมือนไม้ขีดก้านเดียว ที่สามารถเผาได้ทั้งป่า หรือเผาบ้านเมืองให้พังพินาศได้ในพริบตา ที่โลกมีการรบราฆ่าฟันกันในขณะนี้ เพราะไม่รู้จักให้อภัยกัน ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล เอาความถูกใจมากกว่าความถูกต้อง บ้านเมืองจึงลุกเป็นไฟ ธรรมชาติของคนโกรธแล้ว จะควบคุมสติไม่อยู่ เมื่อไม่มีสติก็ไม่มีสมาธิ เมื่อไม่มีสมาธิย่อมมองไม่เห็นธรรม เพราะความโกรธเป็นอกุศลธรรม หากบุคคลใดถูกความโกรธเข้าครอบงำ จิตใจของบุคคลนั้นย่อมมืดบอดทันที

ความโกรธก่อให้เกิดความพินาศย่อยยับทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้จิตใจขุ่นมัว จากคนที่ร่าเริงแจ่มใส เมื่อความโกรธเข้าครอบงำก็กลายเป็นคนเคร่งเครียด สติปัญญาก็หย่อนลง หากบุคคลใดฆ่าความโกรธได้ บุคคลนั้นย่อมดำเนินชีวิตอย่างมี

ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๖

ความสุข ผู้รู้ท่านกล่าวว่า “ความโกรธมีรากเป็นพิษ มียอดหวาน ผู้มีปัญญาเมื่อเกิดความขัดข้องหมองใจกัน ท่านจะให้ภัยกันเสมอ ไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน เพราะบัณฑิตมีตบะเป็นกำลัง ไม่ใช่มีความโกรธเป็นกำลัง”

ดังเช่นในสมัยที่พระบรมโพธิสัตว์เจ้าบำเพ็ญเนกขัมม-
บารมีอยู่นั้น ท่านชี้ให้เห็นโทษเห็นภัยมากมายของความโกรธ
เพราะฉะนั้น ไม่ว่าผู้ใดจะมาประทุษร้าย หรือรังแกท่านอย่างไร
ท่านก็ไม่โกรธ ไม่ถือสาหาความ ท่านชมความโกรธไว้ ไม่ให้ลูก
ไหม้เผาเลนจิตใจให้เร่าร้อน จนเอาชนะใจผู้ไม่ประสงค์ดีในที่สุด
เรื่องมีอยู่ว่า

*เศรษฐีสาวิภรรยาคู่หนึ่งในเมืองพาราณสี ได้ให้กำเนิด
บุตรชายซึ่งจุติจากพรหมโลก หม่อมญาติได้ขนานนามหนูน้อยว่า
โพธิกุมาร ครั้นเจริญวัย ได้เดินทางไปเมืองตักสิลาเพื่อศึกษา
ศิลปะทุกอย่าง เมื่อสำเร็จแล้วก็กลับมา พ่อแม่ได้ลู่ขอสาวงาม
มาให้ ฝ่ายหญิงมีรูปร่างงดงาม เป็นหญิงที่จุติมาจากพรหมโลก
เช่นกัน นางมีความงามเป็นเลิศประดุจเทพอัปสรในสรวงสวรรค์
ทั้งโพธิกุมารกับหญิงสาวต่างไม่ปรารถนาในกามคุณ แม้ว่าหม่อมญาติ

*มก. เล่ม ๕๙ หน้า ๘๑๙

ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๘

จะจับแต่งงาน แต่ทั้งสองท่านก็ไม่เคยมีความฟุ้งซ่านด้วยราคะ ขึ้นชื่อว่าเมถุนธรรมไม่เคยเกิดแม้ในความฝัน ทั้งสองเป็นผู้มีศีล บริสุทธิ์ประจุนักพรตอยู่ร่วมชายคาเดียวกัน

ต่อมามารดาบิดาถึงแก่กรรม พระโพธิสัตว์ได้ปรึกษากับ ฝ่ายหญิงว่า “น้องหญิง เธอจงรับทรัพย์ ๘๐ โกฏินี้ไว้เลี้ยงชีพให้เป็นสุขเถิด ฉันไม่ต้องการทรัพย์สมบัติเหล่านี้เลย ตั้งแต่นี้ไป ฉันจักเข้าป่าหิมพานต์ไปบวชเป็นฤๅษี เพื่อแสวงหาที่พึ่งที่ระลึก อันแท้จริงให้กับตนเอง ฉันปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์ ทั้งปวง” ฝ่ายหญิงถามว่า “ก็การบรรพชา สมควรเฉพาะพวก บัณฑิตเท่านั้นหรือ” เมื่อรู้ว่า แม่หญิงก็สามารถบำเพ็ญเนกขัมม-บารมียอกบวชเป็นดาบสก็ได้ นางจึงบอกว่า “ถ้าเช่นนั้น ฉันจัก ไม่รับก้อนเขษะที่พี่ถ่มทิ้งแล้ว แม่ฉันก็ไม่มี ความปรารถนาสมบัติ ที่กองท่วมหัวเหล่านี้เลย ฉันเองก็ปรารถนาจะออกบวชเช่นกัน”

ก่อนออกบวช ทั้งสองท่านร่วมกันบำเพ็ญมหาทานบารมี ด้วยการนำสมบัติที่มีอยู่ทั้งหมด ๑๖๐ โกฏิออกแจกจ่ายให้กับ ยาจกภิกษุพวคนั้น ทั้งคู่แจกจ่ายอยู่หลายวัน สมบัติก็ยังไม่หมด ครั้นวันที่ ๗ จึงบอกทุกคนว่า “ใครอยากขนสิ่งใดไป ก็ให้ขนไป ตามความปรารถนาเถิด” จากนั้นทั้งสองได้เดินทางไปบวชเป็น ฤๅษี บำเพ็ญเนกขัมมบารมียอยู่ในป่าเป็นเวลานาน ต่อมาก็ได้พา

ละความโกรธกันเถอะ

๓๑๕

กันออกจากป่าเพื่อมาเสพรสเค็มรสเปรี้ยว ได้เที่ยวจาริกไปตาม
ชนบทจนถึงกรุงพาราณสี อาศัยอยู่ในเขตพระราชอุทยานเป็น
เวลาหลายวัน

วันหนึ่ง พระราชาเสด็จประพาสพระราชอุทยาน ทอด
พระเนตรเห็นดาบสินีผู้มีรูปร่างงดงามก็มีพระทัยปฏิพัทธ์เมื่อรู้ว่า
ดาบสสองท่านนี้ เคยเป็นคู่ครองกันมาก่อน แต่ขณะนี้ ต่าง
ประพฤติพรหมจรรย์ พระองค์จึงอยากได้นางมาเป็นคู่ครอง
ทรงดำริว่า ถ้าเราให้ทหารพาหญิงนี้ไปโดยพลการ พระดาบสนี้
จักทำอย่างไรหนอ

พระราชาดำริเช่นนั้นแล้ว ก็ตรัสถามท่านดาบสว่า
“ดูก่อนพราหมณ์ ถ้ามีคนพานางดาบสินีผู้มีนัยน์ตางดงามน่ารัก
ของท่านไป ท่านจะอย่างไร” พระโพธิสัตว์ทูลว่า “แม้มีผู้ใด
มาลักพาตัวไป หรือนำไปโดยพลการ อาตมภาพก็จะไม่โกรธ
ไม่เศร้าโศกเสียใจ” แม้พระราชาจะได้สดับเช่นนั้น ก็ยังไม่อาจ
หักห้ามพระทัยไว้ได้ จึงรับสั่งให้ทหารนำนางดาบสินีไปขังไว้
ในพระราชนิเวศน์

เมื่อดาบสินีถูกขังตัวไป พระโพธิสัตว์ไม่ได้แสดงอาการ
โกรธหรือไม่พอใจแต่อย่างใด ได้แต่มองดูนางและเหล้าทหาร
ด้วยจิตที่เมตตา ฝ่ายดาบสินีก็มีไฉยยินดีในลาภยศที่พระราชา

ละความโกรธกันเถอะ

๓๒๐

ทรงมอบให้ ได้แก่พรรณนาถึงโทษของเบญจกามคุณ แล้วสรรเสริญคุณของบรรพชาอยู่ตลอดเวลา แม้พระราชาก็ทรงใช้วิธีการต่างๆ ก็ไม่สามารถจะผูกใจนางไว้ได้ จึงรับสั่งให้ขังนางไว้ในห้องใต้ดิน แล้วเสด็จไปหาพระโพธิสัตว์ซึ่งกำลังนั่งเย็บผ้าอยู่ตามลำพัง พลาตรัสถามว่า “ท่านดาบสยังมีความโกรธอยู่บ้างไหม ที่เราแย่งนางดาบสสินีของท่านไป”

ดาบสโพธิสัตว์ได้ฟังดังนั้น จึงตั้งใจจะสอนธรรมะให้พระราชาก็ได้ไม่ช้าหลงใหลในนางดาบสสินี ซึ่งจะเป็นบาปติดตัวข้ามชาติ ท่านได้พูดถึงความโกรธไว้ว่า “ดูก่อนมหาบพิตร อาตมาไม่ได้โกรธพระองค์เลย เพราะความโกรธมีโทษมาก ประกอบด้วยความพินาศใหญ่หลวง เมื่อความโกรธเกิดขึ้นแล้วบุคคลย่อมไม่เห็นทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ความโกรธเป็นอารมณ์ของคนไร้ปัญญา

หมู่ชนผู้ยินดีในความโกรธที่เกิดขึ้นแล้ว ถือว่าเป็นศัตรูแก่ตนเอง หาความทุกข์ใส่ตัว ผู้ที่ถูกความโกรธครอบงำแล้วย่อมละทิ้งกุศลธรรมทุกอย่าง เขาประกอบด้วยกิเลสหมู่ใหญ่ที่น่ากลัว มีกำลังสามารถปราบผู้อื่นให้อยู่ในอำนาจได้ อาตมาเห็นโทษอย่างนี้จึงไม่โกรธ และไม่ผูกโกรธ ขอถวายพระพรธรรมดาไฟย่อมเกิดขึ้นที่ไม้สีไฟซึ่งบุคคลถืออยู่ไฟเกิดขึ้นจากไม้ไผ่ ย่อมเผาไม้มันเองให้หมดไหม้ได้

ละความโกรธกันเถาะ

๓๒๑

ความโกรธย่อมเกิดขึ้นแก่คนพาล ผู้โหดเหี้ยมไม่รู้จริง เพราะความแ่งดี แม้เขาก็ถูกความโกรธเผาผลาญจิตใจให้เร่าร้อน ความโกรธเจริญขึ้นแก่บุคคลนั้น ดุจไฟเจริญขึ้นในกองหญ้าและไม้ ฉะนั้น ยศของบุคคลนั้นย่อมเสื่อมไป เหมือนพระจันทร์ข้างแรม ผู้สยบความโกรธลงได้ ก็เป็นดุจไฟที่ไม่มีเชื้อ ยศของผู้นั้นย่อมเต็มเปี่ยม เหมือนพระจันทร์ข้างขึ้น”

พระราชาทรงฟังธรรมิกถาของพระโพธิสัตว์แล้ว ทรงบังเกิดความเลื่อมใส จึงรับสั่งให้อำมาตย์นำดาบสินีมาคืน พลาตรัสว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอท่านทั้งสองจงพักอยู่ด้วยความสุขที่เกิดจากบรรพชาในพระราชอุทยานนี้เถิด” จากนั้น พระองค์ได้ขอขมาที่ได้ล่วงเกิน ตั้งแต่นั้นมา ทรงหมั่นดูแลดาบสทั้งสองเป็นอย่างดี ส่วนดาบสทั้งสองท่านต่างหมั่นเจริญภาวนาจนได้อภิญญาสมบัติ ครั้นละโลกแล้วก็ได้ไปเสวยสุขในพรหมโลกเช่นเดิม

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่านักปราชญ์บัณฑิตผู้ไม่มีความโกรธ ย่อมสามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส เปลี่ยนจากร้ายให้กลายเป็นดีได้ ท่านจึงสอนไว้ว่า “พึงชนะคนโกรธ และความโกรธด้วยความไม่โกรธ” และท่านได้ทำเป็นต้นแบบที่ดั่งงามให้เราได้ศึกษา เราจึงควรประพฤติปฏิบัติตามจริยวัตรอันงดงามนี้

ละความโกรธกันเถอะ

๓๒๒

เพราะความเมตตาปรารถนาดีต่อกันด้วยความจริงใจเท่านั้น เป็นสิ่งที่ทำให้หมู่คณะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นปัจจัยสนับสนุนให้โลกเกิดสันติภาพได้อย่างถาวร

ให้ตั้งกัลยาณจิตต่อกันให้มาก ให้ใจประกอบด้วยเมตตา เยือกเย็นด้วยมหากรุณา อย่าให้มีอคติครอบงำจิตใจ ซึ่งการจะทำได้เช่นนี้ ต้องเริ่มจากการฝึกฝนใจให้หยุดให้นิ่ง จนเข้าสู่สภาวะของความเป็นผู้มีอารมณ์เดียว อารมณ์ดี อารมณ์สบาย อารมณ์เยือกเย็น เอาไว้ดับกิเลสซึ่งเป็นความร้อนในดวงจิต พิชิตไฟ คือความโกรธด้วยการหยุดใจอย่างเยือกเย็นเปี่ยมด้วยมหากรุณา แล้วสรรพสัตว์ทั้งหลายจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตลอดกาล

๑๖

ชีวิตของนักสร้างบารมี

นรชนเหล่าใด คบหาสัตบุรุษผู้มีปัญญาดี

ได้รับยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์

ชนเหล่านั้นตั้งศรัทธาไว้ในพระสุคตเป็นค้ำมุลแล้ว

ย่อมไปสู่เทวโลก หรือพึงเกิดในตระกูลสูงในโลกนี้

ชนเหล่านั้นเป็นบัณฑิต ย่อมบรรลุนิพพานโดยลำดับ

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๕

วัตถุประสงค์ของทุกชีวิตในการเกิดมาแต่ละภพแต่ละชาติ คือการสั่งสมบุญบารมี เพื่อมุ่งไปสู่อายตณนิพพานอันเป็น เอกันตบรมสุข การสั่งสมบุญเป็นหน้าที่หลักของมวลมนุษยชาติ บุญเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังความสุขความสำเร็จทุกประการ เพราะถ้าไม่มีบุญแล้ว การจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของชีวิต ย่อมเป็นไปได้ยาก พระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเกิด มาที่ภพที่ชาติ ท่านสร้างบารมีเรื่อยมา ดำรงตนเป็นต้นบุญ ต้นแบบให้ชาวโลกได้ดูเป็นตัวอย่าง พวกเราทุกคนควรดำเนิน ตามปฏิปทาของท่าน เพราะนั่นเป็นเส้นทางที่จะนำเราไปสู่ ความสมบูรณ์ของชีวิต หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งปวงได้

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน คิหิสูตร ความว่า

“เย จ สนฺเต อุปาเสนฺติ	สปปญฺเญ อีรสมฺมเต
สทฺธา จ เนสํ สุขเต	มฺลชาตา ปตฺถิจิตา
เทวโลกญฺจ เต ยนฺติ	กุเล วา อิธ ชายเร
อนุปฺพุเพน นิพฺพานํ	อริคฺฉณฺติ ปณฺธิตา

นรชนเหล่าใด คบหาสัตบุรุษผู้มีปัญญาดี ได้รับ ยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์ ชนเหล่านั้นตั้งศรัทธาไว้ใน พระสุคติเป็นค้ำมูลแล้ว ย่อมไปสู่เทวโลก หรือพึงเกิดใน ตระกูลสูงในโลกลี้ ชนเหล่านั้นเป็นบัณฑิต ย่อมบรรลุนิพพานโดยลำดับ”

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๖

การคบหาสมาคมกับนักปราชญ์บัณฑิตเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และซึมซับคุณธรรมความดีจากท่านเป็นวิสัยของผู้รักในการฝึกตัว อบรมใจที่เรายังไม่หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ อบรมนั้น เราต้อง ฝึกฝนอบรมตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ยิ่งกว่านั้น การได้อยู่ใกล้ผู้รู้ ได้คบหาสัตบุรุษ จะทำให้เราได้ยินได้ฟังในเรื่องที่ยกใจให้สูงขึ้น ได้ฟังในสิ่งที่ เป็น สิริมงคล ได้รับการปลุกฝัง และซึมซับคุณธรรมที่ดีเช่นนี้แล้ว ตัวเราย่อมเป็นที่รวมของความรู้และคุณธรรมต่างๆ

พระบรมศาสดาของเราทรงเป็นยอดของสัตบุรุษ เป็นผู้ เลิศที่สุดในบรรดาบุคคลผู้เป็นนักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายในโลกนี้ การได้ยินได้ฟังคำสอนของพระองค์ จึงเป็นบุญลาภอันประเสริฐ ธรรมะที่ออกจากพระโอษฐ์แม้เพียงไม่กี่บท หากเรานำไป ประพฤติปฏิบัติ ย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของเราจาก ปุถุชนให้กลายเป็นพระอริยเจ้าได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอุปมาความสำคัญของการคบ สัตบุรุษไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การคบสัตบุรุษผู้บริบูรณ์ จะเป็นเหตุให้ได้ยินได้ฟังพระสัทธรรม เมื่อได้ฟังธรรมแล้ว ความศรัทธาเลื่อมใสก็ตามมา เมื่อเลื่อมใสก็อยากทำตาม จึง เกิดโยนิโสมนสิการ คือการไตร่ตรองหาต้นสายปลายเหตุ สติ ลัมปชัญญะก็ดี การสำรวมอินทรีย์ก็ดี ย่อมบังเกิดขึ้นมาตามลำดับ

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๓

อยากจะประพฤติกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต เมื่อสุจริตทั้ง ๓ เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ สติปัญญา ๔ อย่าง คือ การตามพิจารณา เห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรมก็ บังเกิดขึ้นตามมาเป็นลูกโซ่ เมื่อสติปัญญาสี่บริบูรณ์ ย่อมส่งผลให้โพชฌงค์ ๗ อันเป็นเครื่องตรัสรู้บังเกิดขึ้นมา และสุดท้าย วิชา คือความรู้อันบริสุทธิ์ และวิมุตติ คือความหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายก็จะเกิดขึ้น” นี่เป็นอานิสงส์ในการคบ บัณฑิตหรือสัตบุรุษ ว่ามีอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ต่อตัวของเรานั้นเอง

ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพอยู่ พระองค์จะกำหนดกิจวัตรส่วนตัว เพื่อสะดวกในการจัดสรร เวลาแสดงธรรมแก่พุทธศาสนิกชน เนื่องจากทุกวันจะมีทั้งมนุษย์ และเทวดามาเข้าเฝ้ามิได้ขาด พระองค์จึงกำหนดไว้ว่า ในยามเย็น จะแสดงธรรมให้กับญาติโยม เวลาค่ำจะแสดงธรรมแก่ภิกษุสงฆ์ ส่วนในเวลาเที่ยงคืนจะทรงพยากรณ์ปัญหาแก่เทวดาที่ลงมาจากสวรรค์ชั้นต่างๆ

*ในเมืองสาวัตถีนั้น มีอุบาสกท่านหนึ่งชื่อธัมมิกอุบาสก ท่านได้ฟังธรรมจนได้บรรลุเป็นพระอนาคามีบุคคล เป็นผู้

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๘

ประพุดิพรหมจรรย์และยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เป็นพหูสูต ทรงพระไตรปิฎก ได้อภิญญาสมาบัติ สามารถท่องเที่ยวไปทาง อากาศได้ ส่วนอุบาสกบริวาร ๕๐๐ ก็เป็นผู้มีฤทธิ์มีเดชเหมือนกัน ทุกคนแม้ไม่ได้บวชเนื่องจากยังมีภารกิจอยู่ แต่ก็ประพุดิ พรหมจรรย์ รักษาศีลบริสุทธิบริบูรณ์ บริโภคอาหารมื้อเดียว ถ้าว้นไหนเป็นวันอุโบสถ ทุกคนจะอธิษฐานองค์อุโบสถพร้อมกัน ตอนเย็นจะพากันไปวัดพระเชตุวัน เพื่อสดับพระธรรมเทศนา เป็นประจำ ทำให้ชีวิตมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลก และ ทางธรรม

เนื่องจากในเมืองสาวัตถีมีผู้คนอาศัยอยู่มากถึง ๑๔ โกฏิ ตกเย็นจะมีทั้งเสียงช้าง เสียงม้า เสียงคน และเสียงดนตรี ดังกระหึ่มไปทั่ว เพราะฉะนั้น เมื่อธัมมิกอุบาสกกลับถึงบ้าน แทนที่จะดูหนังดูละครตามประสาชาวโลก ท่านจะนั่งสมาธิ เข้าฌานสมาบัติตลอดปฐมยาม ระหว่างมัชฌิมยาม เสียงนั้น จึงสงบลง ค็นหนึ่ง หลังจากที่ธัมมิกอุบาสกออกจากสมาบัติแล้ว นั่งพิจารณาธรรมว่า “เราอยู่เป็นสุขด้วยมรรคผลอันใด สุขนี้ เราได้เพราะอาศัยพระผู้มีพระภาคเจ้า” จึงเกิดจิตเลื่อมใสใน พระผู้มีพระภาคเจ้ามากยิ่งขึ้น

จากนั้น ท่านนั่งเข้าที่กลับเข้าไปใหม่ เพื่อส่งใจไปถึง พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้เห็นในญาณว่า บัดนี้พระพุทธองค์กำลัง

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๒๕

แสดงธรรมให้เอราวัณเทพบุตร และเวสสวัณเทพบุตรอยู่ จึงคิดที่จะไปถามปฏิปทาอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อชาวสวรรค์และมนุษย์ไปพร้อมๆ กัน คิดดังนี้แล้ว ท่านได้เข้าสมาบัติเหาะมากราบนมัสการพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วทูลถามว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้มีพระปัญญาเสมอด้วยแผ่นดิน พระองค์เท่านั้นแล ทรงรู้ชัดซึ่งคติ และความสำเร็จของโลกพร้อมทั้งเทวโลก ข้าพระองค์ขอทูลถามพระองค์อุบาสกผู้เอกบวชเป็นบรรพชิตที่ดี อุบาสกผู้ยังอยู่ครองเรือนก็ดี บรรดาสาวกทั้งสองพวกนี้ สาวกควรทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้ยังประโยชน์ให้สำเร็จ”

พุทธองค์ทรงแสดงปฏิปทาของบรรพชิตก่อน ได้ตรัสบอกภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงเสพอิริยาบถอันสมควรแก่บรรพชิตเท่านั้น ภิกษุไม่พึงเที่ยวไปในเวลาวิกาล พึงเที่ยวไปเพื่อบิณฑบาตในบ้านในกาลเท่านั้น รูป เสียง กลิ่น รส และผัสสะ ย่อมยังสัตว์ทั้งหลายให้มัวเมา ภิกษุพึงขจัดความมัวเมาในธรรมเหล่านั้น อนึ่ง เมื่อภิกษุได้บิณฑบาตแล้ว พึงกลับไปนั่งในที่สงัดแต่ผู้เดียว ไม่พึงสนใจไปภายนอก ภิกษุไม่พึงติดในอาหารเหมือนหยาดน้ำไม่ติดบนใบบัว ฉะนั้น”

ส่วนวัตรของคฤหัสถ์พระองค์ทรงสอนว่า “พึงวางอาชญาในสัตว์ทุกหมู่เหล่า ไม่พึงฆ่าสัตว์เอง ไม่พึงใช้ผู้อื่นให้ฆ่า และไม่พึงอนุญาตให้ผู้อื่นฆ่า สาวกรู้อยู่ พึงเว้นสิ่งที่เขาไม่ให้

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๓๐

ไม่พึงใช้ให้ผู้อื่นลัก ไม่พึงอนุญาตให้ผู้อื่นลัก พึงเว้นวัตถุที่เจ้าของเขาไม่ให้ทั้งหมด สาวกผู้รู้แจ้งพึงเว้นอพรหมจรรย์ เหมือนบุคคลเว้นหลุมถ่านเพลิงที่ลุกโชน แต่เมื่อไม่สามารถประพฤติพรหมจรรย์ ไม่พึงก้าวล่วงภรรยาของผู้อื่น สาวกผู้อยู่ในที่ประชุมก็ดี อยู่ในท่ามกลางบริษัทก็ดี ไม่พึงกล่าวเท็จ ไม่พึงให้ผู้อื่นกล่าวเท็จ ไม่พึงอนุญาตให้ผู้อื่นกล่าวเท็จ พึงเว้นคำไม่เป็นจริงทั้งหมด สาวกผู้เป็นคฤหัสถ์ไม่พึงดื่มน้ำเมา ไม่พึงใช้ให้ผู้อื่นดื่ม ไม่พึงอนุญาตให้ผู้อื่นดื่ม เพราะการดื่มน้ำเมานั้น มีความเป็นบาปเป็นที่สุด

สาวกผู้มีจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัย พึงเข้าจำอุโบสถอันประกอบด้วยองค์ ๘ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ วันขึ้น ๘ ค่ำ และตลอดปาฏิหาริย์บิณฑก จากนั้น สาวกผู้รู้แจ้งเข้าจำอุโบสถตลอดทั้งคืนแล้ว ยามเช้าตรู่พึงแจกจ่ายภิกษุสงฆ์ด้วยข้าวและน้ำตามสมควร พึงเลี้ยงมารดาและบิดาด้วยโภชนาหารที่ดีได้มาโดยชอบธรรม พึงประกอบการค้าขายอันชอบธรรม ไม่ประมาท ประพฤติวัตรแห่งคฤหัสถ์นี้อยู่ ย่อมเข้าถึงเหล่าเทวดาชื่อว่าสยัมภกา ผู้มีรัศมีกายที่สว่างไสวในตน” เมื่อภิกษุสงฆ์พร้อมทั้งอุบาสก และเหล่าทวยเทพที่มาฟังธรรมในคืนนั้นได้สดับธรรมภาสิตจากพระบรมศาสดาแล้ว ก็พากันกล่าวสรรเสริญพระพุทธองค์ว่า เป็นจอมแห่งปราชญ์ทั้งหลาย

ชีวิตของนักสร้างบารมี

๓๓๑

เป็นบรมครูของครูทั้งหมดในภพสาม

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า การหาโอกาสคบหาสมาคมกับนักปราชญ์บัณฑิตนั้น เป็นทางมาแห่งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตของเราจะก้าวไปสู่ความสูงส่ง และบริสุทธิ์บริบูรณ์มากยิ่งขึ้นไป เพราะฉะนั้น ให้หมั่นสังเกตดูตัวเราว่า มีโอกาสเข้าไปสนทนาปราศรัยกับผู้รู้ ที่สามารถแนะนำเส้นทางบุญ บอกหนทางสวรรค์หนทางนิพพานให้เราบ้างหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ทุกวันอาทิตย์ หลวงพ่ออยากเชิญชวนให้พวกเราทุกคน มาปฏิบัติธรรมร่วมกัน จะได้มาฟังธรรม สนทนาธรรมกับผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตร ถ้ามปัญญาธรรมะกับพระอาจารย์ ความเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ของชีวิตจะได้เพิ่มขึ้น อุปมาเหมือนที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “ฝนตกลงเบื่องบนภูเขาน้ำย่อมไหลไปตามที่ลุ่ม ย่อมยังชอกเขา ลำธาร และช่วยให้เต็มชอกเขา ลำธาร และห้วยที่เต็ม ย่อมยังหนองน้ำให้เต็ม หนองน้ำย่อมยังบึงให้เต็ม บึงย่อมยังแม่น้ำน้อยใหญ่ให้เต็ม แม่น้ำย่อมยังมหาสมุทรให้เต็มฉันใด การคบสัตบุรุษย่อมยังการฟังสัทธรรมให้บริบูรณ์ เป็นเหตุให้วิชา และวิมุตติบริบูรณ์ ฉันนั้น” เพราะฉะนั้น ให้หมั่นเข้าหาสัตบุรุษ และหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมให้เต็มที่กันทุกๆ คน

เมตตาบารมี

มารดาถนอมบุตรคนเดียวผู้เกิดในตนด้วยชีวิตฉันใด
บุคคลพึงเจริญเมตตาอันไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวง แม้ฉันนั้น
พึงเจริญเมตตาอันไม่มีประมาณในโลกทั้งปวง ทั้งเบื้องบน
เบื้องล่าง เบื้องขวาง ให้เป็นผู้ไม่มีความคับแค้น ไม่มีเวร ไม่มีภัย
ไม่มีศัตรูต่อกัน ผู้มีเมตตา ไม่เข้าถึงสักกายทิฏฐิ เป็นผู้มีศีล
ถึงพร้อมด้วยทศสนะนำความหมกหมุ่นในกามทั้งหลายออกไปได้
ย่อมไม่เข้าถึงการนอนในครรภ์อีกต่อไป

เมตตาบารมี

๓๓๔

ความสุขและความบริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกๆ คน เพราะถ้ากาย และใจของเราไม่มีความสุขแล้ว จะประกอบภารกิจการทำงานอันใด ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเรา ที่จะแสวงหาความสุขที่แท้จริงให้กับตนเอง ร่างกายที่เราต้องใช้ อยู่ทุกวัน จำเป็นที่จะต้องชำระล้างให้สะอาด จึงจะอยู่อย่าง เป็นสุข และทำหน้าที่ได้เป็นปกติ จิตใจของเราก็เช่นเดียวกัน ต้องมีการชำระล้างให้สะอาดบริสุทธิ์ ผ่องใส ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา ใจจึงจะเป็นสุข และสามารถคิดอ่านทำการงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เราต้องหมั่นฝึกฝนใจของเราให้หยุดนิ่ง เพื่อจะ ได้เข้าถึงความสุขในปัจจุบัน และเพื่อเข้าถึงเป้าหมายอันสูงสุด ของชีวิตด้วย

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน เมตตาสูตฺร ความว่า

“บุคคลพึงแผ่ไมตรีจิตไปในหมู่สัตว์ว่า ขอสัตว์ทั้งปวง จงเป็นผู้มีความสุข มีความเกษม มีตนถึงความสุขเกิด สัตว์ เหล่าใดเหล่าหนึ่งมีอยู่ ยังเป็นผู้สะดุ้งหรือเป็นผู้มั่นคงทั้งหมด หมู่สัตว์ที่มีลำตัวยาวหรือใหญ่ ปานกลางหรือสั้น ผอมหรือ อ้วนเหล่าใด ที่เราเห็นแล้วหรือมิได้เห็น อยู่ในที่ใกล้หรือไกล

เมตตาบารมี

๓๓๕

ที่เกิดแล้วหรือที่แสวงหาภพเกิดใหม่ ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น
จงเป็นผู้มีตนถึงความสุขเถิด

มารดาถนอมบุตรคนเดียวผู้เกิดในตนด้วยชีวิตฉันใด
บุคคลพึงเจริญเมตตาอันไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวง แม้ฉันนั้น
พึงเจริญเมตตาอันไม่มีประมาณในโลกทั้งปวง ทั้งเบื้องบน
เบื้องล่าง เบื้องขวาง ให้เป็นผู้ไม่มีความคับแค้น ไม่มีเวร
ไม่มีภัย ไม่มีศัตรูต่อกัน ผู้มีเมตตา ไม่เข้าถึงสักกายทิฏฐิ
เป็นผู้มีศีล ถึงพร้อมด้วยทสสนะ นำความหมกหมุ่นในกาม
ทั้งหลายออกไปได้ ย่อมไม่เข้าถึงการนอนในครรภ์อีกต่อไป”

ความเมตตาปรารถนาดีต่อกันและกันด้วยความจริงใจ
เป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้มนุษยชาติ และสรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่
ร่วมกันอย่างมีความสุข พระลัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้
เหล่าพุทธบริษัทเป็นผู้มีจิตประกอบด้วยเมตตา ไม่ให้เบียดเบียน
สัตว์อื่น หรือเบียดเบียนซึ่งกันและกัน นอกจากจะไม่เบียดเบียน
กันแล้ว ยังให้ประกอบด้วยมหารูณา คือช่วยเหลือสรรพสัตว์
ให้พ้นภัย และให้มีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป ความเมตตาที่ล้นสมมาก
เข้า จะกลั่นตัวเป็นเมตตาบารมี ทำให้เป็นที่รักของมนุษย์ และ
เทวาทั้งหลาย

ผู้ที่เจริญเมตตาเป็นปกติทุกๆ วัน จะเป็นผู้มีอารมณ์

เมตตาบารมี

๓๓๖

เยือกเย็น ใครเข้าใกล้ จะสัมผัสได้ถึงกระแสแห่งความเย็น เหมือนอยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทร ผู้อื่นก็จะรู้สึกเย็นสบาย ตามไปด้วย จะเป็นที่รักที่พอใจของผู้คนทั้งหลาย ไม่มีศัตรูหมุ่ภัยพาลมาเบียดเบียน พระบรมโพธิสัตว์เจ้าทรงสอนตนเองว่า “ถ้าหากปรารธนาบรรลुพระโพธิญาณ ต้องมีใจเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรมดาน้ำย่อมแผ่ความเย็นไปให้ทุกคนดี และคนเลวเสมอกัน ชะล้างมลทินคือธุลีออกได้ ฉันทใด แม้เราก็จะเจริญเมตตาให้สม่ำเสมอไปในคนทั้งที่เกื้อกูล และไม่เกื้อกูล ฉันทนั้น”

*ในอดีตกาล พระบรมโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพญาช้างฉัททันต์ เป็นช้างที่มีฤทธิ์มีเดช เหาะเหินเดินอากาศได้ อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ มีช้าง ๘,๐๐๐ เชือก เป็นบริวาร ลักษณะของพญาช้างฉัททันต์นี้ไม่เหมือนช้างทั่วไป คือมีสีเผือกปากแดง เท้าแดง สูง ๘๐ ศอก ยาว ๑๒๐ ศอก มีวงคล้ายกับพวงเงิน ยาวได้ ๕๔ ศอก งาทั้งสองวัดโดยรอบได้ ๑๕ ศอก ยาว ๓๐ ศอก มีรัศมีเปล่งออกจากกายสว่างไสว

พญาช้างมีช้างพังชื่อ มหาสุภัททา และจุลลสุภัททา เนื่องจากนางจุลลสุภัททา เข้าใจว่าพญาช้างฉัททันต์ให้ความรัก

เมตตาบารมี

๓๓๓

ความเอ็นดูนางน้อยกว่ามหาสุภักทา จึงเกิดความอาฆาตแค้น
ในพระโพธิสัตว์ นางได้นำดอกบัวไปบูชาพระปัจเจกพุทธเจ้า
แล้วอธิษฐานจิตว่า ด้วยอานิสงส์ของการบูชาด้วยดอกบัวนี้ ขอ
ให้นางได้ไปเกิดเป็นพระธิดาของพระราชา แล้วสามารถตัดงา
ของพญาช้างฉัททันต์นี้ได้ด้วยเถิด

หลังจากนั้น นางก็ตรอมใจตาย แล้วได้ไปเกิดเป็น
พระธิดาของพระราชาสมความปรารถนา เมื่อเติบโตก็ได้ไปเป็น
พระมเหสีของพระเจ้ากาสิกราช ซึ่งพระนางนั้นเป็นหญิงที่ระลึก
ชาติได้ จึงกราบทูลพระราชาว่า “อยากได้งาของพญาช้าง-
ฉัททันต์” พระราชาจึงรับสั่งให้หานายพรานป่าเข้าเฝ้า พระนาง-
จุลลสุภักทาได้เลือกนายพรานชื่อโสณุดรซึ่งเคยเป็นคู่จ้องเวร
กับพระมหาสัตว์มาก่อน แล้วบอกเส้นทางไปป่าหิมพานต์ให้
นายพรานไปตัดงาของพญาช้างโพธิสัตว์

พรานโสณุดรเดินทางเข้าป่าหิมพานต์ใช้เวลาถึง ๗ ปีเต็ม
จึงไปพบพญาช้างฉัททันต์ เนื่องจากพรานเคยเป็นคู่อาฆาตของ
พญาช้างโพธิสัตว์มาก่อน ทันทีที่เห็นพระโพธิสัตว์ก็อยากจะ
ฆ่าให้ตาย พญาช้างได้ถามพรานว่า “ท่านมาที่นี่ประสงค์อะไร”
นายพรานบอกความจริงว่า “พระนางจุลลสุภักทา พระมเหสี
ของพระเจ้ากาสิกราช มีพระประสงค์อยากได้งาทั้งคู่ของท่าน”

เมตตามารมี

๓๓๘

พระโพธิสัตว์ทรงสดับเรื่องราวทั้งหมด ก็ทราบว่างามจุลสุภักทา มีความอาฆาตพยาบาทในตน แต่ท่านไม่ประสงค์จะจองเวรด้วย จึงตั้งกัลยาณจิตทั้งต่อนายพรานโสณบุตร และพระนางจุลสุภักทา แล้วบอกนายพรานว่า “ให้ท่านเอาเลื่อยมาตัดงาของเราตามชอบใจเถิด”

นายพรานโสณบุตรรีบลุกขึ้นถือเลื่อยเตรียมตัดงาทันที เนื่องจากพญาช้างสูงประมาณ ๔๐ ศอก พรานจึงเอื้อมมือไปเลื่อยไม่ถึง พระมหาสัตว์จึงย่อกายก้มศีรษะลง เพื่อให้เลื่อยได้สะดวก นายพรานเหยียบงวงขึ้นไปอยู่บนกระพอง สอดเลื่อยเข้าไปในปาก ใช้มือทั้งสองเลื่อยอย่างทะมัดทะแมง ทุกขเวทนาแสนสาหัสได้เกิดขึ้นกับพระมหาสัตว์ ปากเต็มไปด้วยโลหิต นายพรานเลื่อยอยู่นานก็ไม่สามารถตัดงาให้ขาดได้

พญาช้างโพธิสัตว์ได้บ้วนโลหิตออกจากปาก ลู่อุดกลั้นทุกขเวทนาไว้ แล้วบอกว่า “สหายเอ๋ย หากท่านไม่สามารถตัดงาของข้าพเจ้าให้ขาดได้ ก็ส่งเลื่อยมาเถิด ข้าพเจ้าจะช่วยทำความปรารถนาของท่านให้สำเร็จ” พระโพธิสัตว์ดำรงสติมั่นแล้วใช้งวงช่วยนายพรานเลื่อย จนกระทั่งตัดงาทั้งสองข้างได้สำเร็จ

พญาช้างให้นายพรานนำงามาถือไว้ แล้วกล่าวว่า “สหายเอ๋ย เราให้ंगाเหล่านี้แก่ท่าน ใช้ว่าเราจะไม่รังแกของเร

เมตตาบารมี

๓๓๕

ก็หาไม่ได้ เราทำอย่างนี้มิได้ปรารถนาความเป็นท้าวสักกะจอม-
เทพหรือเป็นพรหมเลย แต่เราปรารถนาสัพพัญญุตญาณซึ่งเป็น
ที่รักยิ่งของเรามากกว่างาคูนี้ ตั้งร้อยเท่าพันเท่า ขอบุญนี้จึง
เป็นพลวปัจจัยแห่งการได้บรรลุพระสัพพัญญุตญาณเถิด” แล้ว
ท่านถามนายพรานว่า “สหายเอ๋ย กว่าท่านจะมาถึงที่นี่ ใช้เวลา
นานเท่าไร” เมื่อทราบใช้เวลา ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน จึง
บอกนายพรานว่า “ด้วยอานุภาพแห่งงาคูนี้ ท่านจักถึงพระนคร-
พาราณสีภายในเจ็ดวันเท่านั้น”

พญาช้างได้ป้องกันภัยให้นายพรานเป็นอย่างดี ท่านได้
ไปส่งนายพรานพร้อมทั้งตั้งสัตยาธิษฐานว่า “เราได้รับทุกข
ทรมานประดุจผู้ถูกลูกศรเสียบแทงแล้ว แม้จะถูกเวทนาครอบงำ
ก็ไม่มีจิตคิดประทุษร้ายในบุคคลอื่น มีใจประกอบด้วยความ
เมตตาในผู้ประทุษร้าย ด้วยความสัตย์จริงตามที่เรากล่าวนี้ ขอ
สัตว์ร้ายในไพร่สนธน์ อย่าได้มากล้ากรายนายพรานผู้นี้เลย”
เมื่อพญาช้างส่งนายพรานไปแล้ว ท่านก็เสียชีวิตทันที แล้วได้ไป
บังเกิดบนสวรรค์

เรื่องนี้เป็นตัวอย่างของความเป็นผู้ไม่ผูกพยาบาทจอง
เวรใคร อีกทั้งมีใจประกอบด้วยมหากุณาของพระโพธิสัตว์
พวกเราทุกคนคงเข้าใจแล้วว่า กว่าใครจะมาเป็นพระสัมมา-

เมตตาบารมี

๓๔๐

สัมพุทธเจ้าได้นั้น ต้องเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งชีวิต เพื่อสั่งสมบุญบารมีให้แก่อุปการะ และต้องมีใจประกอบด้วยความเมตตาในสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า โดยไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง มีจิตเสมอในสรรพสัตว์ทั้งหลาย แม้บุคคลนั้นจะไม่ปรารถนาดีด้วยก็ตาม

เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราจะได้นำปฏิปทาของพระพุทธองค์ไปประพฤติปฏิบัติตาม ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นผู้มีจิตประกอบด้วยความเมตตา เพื่อเมตตาบารมีของเราจะได้แก่กล้ายิ่งขึ้นไป แม้พวกเราสร้างบารมีไม่ต้องถึงกับเอาชีวิตเข้าแลกอย่างนั้น แต่ต้องฝึกให้มีความเมตตาเป็นพื้นฐานไว้มากๆ จะได้เกื้อกูลต่อบารมีอื่นๆ ที่จะตามมาเสริมบารมีให้แก่อุปการะยิ่งขึ้นไป

ความรัก และความเมตตาปรารถนาดีจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ต้องเป็นสิ่งที่ออกมาจากจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ออกมาจากต้นแหล่งแห่งความปรารถนาดีที่แท้จริงเท่านั้น คือเริ่มจากใจที่หยุดนิ่ง ได้เข้าถึงความสุขภายใน ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ต่อเมื่อเราได้เข้าถึงต้นแหล่งแห่งความสุข และความบริสุทธิ์ภายในได้มากเข้า กระแสแห่งความเมตตาปรารถนาดีก็จะแผ่ขยายออกไป กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นอัมปมัญญา คือไม่มีประมาณนั่นเอง

เมตตาบารมี

๓๔๑

เพราะฉะนั้น การบำเพ็ญเมตตาบารมีให้ได้ดีที่สุด จะต้องน้อมนำใจมาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายในตัวของเรา หยุดเข้าไปในแหล่งแห่งความปรารถนาดี จนกระทั่งเกิดเป็น เมตตาบารมีที่ก่อให้เกิดเป็นความรักและปรารถนาดีอย่างแท้จริง ให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนใจให้บริสุทธิ์หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ ทุกๆ วัน จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกๆ คน

๑๔

อ ย่ ำ ม อ ง ขั ำ ม ก ำ ร ป ฏี สั น ถ ำ ร

ดูก่อนสารีบุตร ภิกษุเคารพในพระศาสดา จักไม่เคารพ
ในพระธรรม ข้อนี้ ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ ภิกษุเคารพในพระศาสดา
ชื่อว่าเคารพในธรรมด้วย ภิกษุเคารพในพระศาสดา ในพระธรรม
ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในสมาธิ ในความไม่ประมาท จักไม่
เคารพในปฏิสันถาร ข้อนี้ ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ ภิกษุเคารพ
ในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในสมาธิ
ในความไม่ประมาท ชื่อว่าเคารพในปฏิสันถารด้วย

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๔

ชีวิตสมัยใหม่ดำเนินไปอย่างเร่งรีบฉับไว แต่ไม่ว่าจะเร่งให้เร็วเพียงใดก็ไม่เคยทันใจมนุษย์ เพราะคนส่วนใหญ่ใจร้อน ดูเหมือนจะรู้ว่าเวลาเป็นของมีค่า แต่กลับใช้เวลาอย่างไม่คุ้มค่า ปล่อยให้หมดไปกับสิ่งที่ไม่เป็นสาระ บางครั้งการยอมสูญเสียเวลาอันมีค่า เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดี หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานอันประณีตสมบูรณ์ เช่นการปฏิบัติธรรมของเราก็คงเป็นไปเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต แม้บางครั้งต้องใช้เวลาบ้าง แต่ผลการปฏิบัติที่ได้มา ย่อมคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป หากเราทำอย่างถูกวิธี มีความพากเพียรสม่ำเสมอไม่ช้าเราจะต้องเข้าถึงธรรมอย่างแน่นอน ขอให้เราทำอย่างมีความสุข แล้วเราจะรู้สึกที่เราไม่ได้สูญเสียเวลาอันมีค่าไป ตรงกันข้ามเวลาแห่งใจหยุดใจนิ่งกลับทำให้ชีวิตเรามีคุณค่ายิ่งขึ้น แม้ชีวิตในวันนี้ เราต้องก้าวไปอย่างฉับไว แต่ใจของเรายังคงหยุดนิ่งอยู่กับสิ่งที่ดีที่สุด คือพระรัตนตรัยในตัวเอง

มีวาระพระบาลีที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในลักกัณฐสูตร ความว่า

“ดูก่อนสาริบุตร ภิกษุเคารพในพระศาสดา จักไม่เคารพในพระธรรม ข้อนี้นี้ ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ ภิกษุเคารพในพระศาสดา ชื่อว่าเคารพในธรรมด้วย ภิกษุเคารพใน

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๕

พระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในสมาธิ ในความไม่ประมาท จักไม่เคารพในปฏิสังขาร ข้อนี้ ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ ภิกษุเคารพในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในสมาธิ ในความไม่ประมาท ชื่อว่า เคารพในปฏิสังขารด้วย”

ความเคารพ คือความตระหนักซาบซึ้ง รู้ถึงคุณค่าความดี ที่มีอยู่จริงของบุคคลอื่น ยอมรับนับถือความดีของเขาด้วยใจจริง แล้วแสดงความนับถือต่อผู้นั้น ด้วยการแสดงความอ่อนน้อม ถ่อมตนทั้งต่อหน้า และลับหลัง ความเคารพนั้นเป็นคุณธรรมที่สำคัญของบัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลาย เป็นทางมาแห่งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต สิ่งที่ควรเคารพอย่างแรกคือเคารพในพระพุทธเจ้า ถ้าเรามีความเคารพต่อพระพุทธองค์แล้ว ความเคารพในพระธรรมคำสอนของพระองค์ย่อมเกิดขึ้นตามมา และจะเกิดความเคารพศรัทธาในพระสงฆ์สาวกผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ และเมื่อได้ศึกษาในศีล สมาธิ และปัญญาแล้ว ความเคารพในการศึกษา และความไม่ประมาทก็จะบังเกิดขึ้นตามมาเป็นลำดับ

เมื่อเกิดความเคารพในทุกอย่างข้างต้นแล้ว ความเคารพในการปฏิสังขารจะเกิดขึ้นโดยง่ายตาย คุณธรรม ๓ ประการนี้ นอกจากส่งผลดีให้ตนเองแล้ว ยังได้ชื่อว่า ดำรง

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๖

พระพุทธศาสนาไว้ด้วย ดังที่พระบรมศาสดาตรัสกับพระกิมมิละ
เรื่องมีอยู่ว่า

*สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่พระวิหาร
เวสุวัน ใกล้เมืองกิมมิลา ครั้งนั้น ท่านพระกิมมิละเข้าไปเฝ้า
พระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้ว ได้ทูลถามว่า
“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้
พระสังฆธรรมไม่ตั้งอยู่นาน ในเมื่อพระตถาคตเสด็จปรินิพพาน
ไปแล้ว” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนกิมมิละ เมื่อ
ตถาคตปรินิพพานแล้ว ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
ในพระธรรมวินัยนี้ จะเป็นผู้ไม่เคารพ ไม่ยำเกรงในพระศาสดา
ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในสมาธิ ในความไม่ประมาท
ในการปฏิสังขาร ดูก่อนกิมมิละ นี่แลเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้
พระสังฆธรรมไม่ตั้งอยู่นาน”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระ-
สังฆธรรมตั้งอยู่ได้นาน ในเมื่อพระตถาคตเสด็จปรินิพพานแล้ว”
พระบรมศาสดาจึงตรัสตอบว่า “เมื่อตถาคตเสด็จปรินิพพานแล้ว
ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาในพระธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มีความ

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๓

เคารพ มีความยำเกรงในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสงฆ์
ในสิกขา ในสมาธิ ในความไม่ประมาท ในการปฏิสังขาร นี่แหละ
เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระลัทธิธรรมตั้งอยู่ได้นาน”

เราจะเห็นได้ว่า ความเคารพนั้นสำคัญเพียงใด
พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้แล้ว และครั้งนี้จะได้กล่าวถึงอานิสงส์ใน
การปฏิสังขาร เนื่องจากการต้อนรับปฏิสังขารเป็นสิ่งสำคัญมาก
ไม่ว่าผู้มาเยือนจะเป็นใคร มาด้วยวัตถุประสงค์ใด หรือใน
สถานการณ์ใดก็ตาม หากเราให้การต้อนรับอย่างชาญฉลาด
ถือว่าเราสามารถชนะใจคนตั้งแต่เริ่มต้นเลยทีเดียว การต้อนรับ
ด้วยอัธยาศัยอันดีงาม ไม่เพียงแต่เป็นการให้เกียรติแก่ผู้มา
เยือนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสูงส่งแห่งจิตใจของ
ผู้ที่ให้การต้อนรับอีกด้วย นอกจากนี้บรรยากาศอันน่าชื่นใจ
ในการต้อนรับ ยังสามารถปิดช่องว่าง ข้อผิดพลาดบกพร่องต่างๆ
และยังสามารถเปลี่ยนเรื่องร้ายให้กลายเป็นดีได้อีกด้วย

ครั้งหนึ่งพระเถระแห่งคีรีวิหารได้ให้การต้อนรับปฏิสังขาร
ที่ดี ทำให้สามารถพลิกสถานการณ์อันเลวร้าย ให้กลายเป็นดีได้
อย่างไม่น่าเชื่อ ในสมัยก่อน ประเทศศรีลังกาเศรษฐกิจตกต่ำ
ข้าวขาดแคลนมากแพ่ง เกิดความเดือดร้อนทุกหนทุกแห่ง และเกิด
มีโจรอยู่กึ่งหนึ่ง คอยดักปล้นจีตีสิงข้าวของเงินทอง จนชาวบ้าน

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๘

หวาดกลัว พวกกันหนีไปอยู่เมืองอนูราบบุรี ทั้งยังไม่กล้าไปกราบไหว้พระเจดีย์ที่ศิริวิหารอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา เพราะกลัวภัยจากโจร

วันหนึ่ง พวกโจรเห็นว่า เมื่อไม่สามารถปล้นชาวบ้านได้ เพราะไม่มีใครกล้าผ่านมา ทำให้พวกโจรอดอยาก จึงได้ชักชวนกันไปปล้นวัดศิริวิหาร เมื่อคนรักชาวดเห็นโจรยกพวกมา จึงรีบไปกราบเรียนพระเถระ พระเถระถามคนรักชาวดว่า เรามีข้าวสารอาหารแห้ง เนื้อ ปลา นม เนยหรือไม่ คนรักชาวดตอบว่า มีแต่ของที่ จะถวายสงฆ์เท่านั้น พระเถระจึงสั่งให้นำของเหล่านั้นไปหุงต้มเลี้ยงดูโจร ทั้งกำชับว่า ให้ต้อนรับโจรเหล่านั้นด้วยมารยาทอันดี

เมื่อโจรเหล่านั้นมาถึง พวกเขามิได้คาดคิดว่าจะได้รับการต้อนรับอย่างดีถึงเพียงนี้ เพราะเคยได้รับแต่ความเกลียดชังตลอดมา โจรสมัยก่อนเป็นโจรมีคุณธรรม มีลัทธิ มีความกตัญญู อันที่จริง ทุกคนต่างก็อยากเป็นคนดีกันทั้งนั้น แต่ที่หลงไปทำความชั่ว เพราะไม่รู้ว่าจะอย่างไรเรียกว่า ความดี จึงปฏิบัติไม่ถูกต้องไปตามอำนาจกิเลส หรือยังมีกำลังใจไม่พอที่จะเอาชนะกิเลส และเป็นเพราะสังคมสิ่งแวดล้อมเหตุการณ์บังคับให้ทำไปอย่างนั้นเป็นต้น

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๔๕

พวกโจรรู้สึกแปลกใจในการต้อนรับนั้น จึงถามคนรักษา
วัดว่า “ทำไมต้อนรับพวกเราอย่างดีเช่นนี้” คนรักษาวัดจึงตอบว่า
“พระเถระเจ้าอาวาสของเรา เป็นผู้มีความเมตตากับทุกๆ คน
ท่านเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์ ให้เกียรติต่อทุกคนด้วยการ
ต้อนรับปฏิสังขารมิได้ขาดแก่ทุกๆ คนอยู่เสมอ” โจรทั้งหลาย
ได้ฟังเช่นนั้น จึงพากันไปกราบพระเถระแล้วกล่าวว่า “ข้าแต่
พระคุณเจ้าผู้เจริญ พวกผมมาในครั้งนี้อย่างตั้งใจว่าจะมาปล้นวัด
ของท่าน แต่นี้กลับได้รับการต้อนรับจากท่านเป็นอย่างดี
พวกผมซาบซึ้งใจ และเลื่อมใสในการต้อนรับของท่านเป็นอย่างยิ่ง
ไม่คิดว่าในโลกนี้จะมีใครดีต่อพวกผมอย่างนี้ ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป
พวกผมขอรับอาสาเป็นผู้รักษาวัด ไม่ให้มีอันตราย ขอพระคุณ
เจ้าจงป่าวประกาศให้ชาวบ้านมากราบไหว้พระเจดีย์ได้ตาม
ปกติเถิด”

นับแต่นั้นมา ชาวบ้านต่างพากันมาทำบุญถวายทานที่
วัดเช่นเดิม โดยมีพวกโจรคอยต้อนรับที่ริมฝั่งแม่น้ำ พาชชาวบ้าน
ข้ามฝั่งไปสู่วิหาร เพื่อให้ทำบุญกุศล และกราบไหว้พระเจดีย์ได้
ตั้งใจปรารถนา หลังจากชาวบ้านถวายทานแด่พระสงฆ์แล้ว
ของที่เหลือก็เก็บไว้ให้โจรกลับใจเหล่านั้น ครั้นถึงเวลากลับ
พวกโจรซึ่งเป็นฝ่ายปฏิสังขารก็จะตามไปส่ง โดยให้การ

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๕๐

อารักขาเป็นอย่างดี ทำให้ชาวบ้านทั้งหลายพากันมาทำบุญให้ทานอย่างต่อเนื่องตลอดมา

ภายหลังพระภิกษุผู้ไม่รู้ได้ทักท้วงขึ้นว่า พระเถระประพฤตินี้ไม่ถูกต้อง นำเอาของสงฆ์ไปให้พวกโจร เมื่อมีความสงสัยเกิดขึ้น พระเถระไม่ได้เดือดร้อนใจแต่อย่างใด เพราะท่านคิดว่าได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าอาวาสทำในสิ่งที่ถูกต้อง แต่เพื่อเป็นการให้เกิดความสามัคคี และความเข้าใจอันดีต่อกัน และเพื่อเป็นประโยชน์แก่พระภิกษุที่บวชเข้ามาใหม่ ที่มีสติปัญญาตรงตามไม่ทัน ท่านจึงเรียกให้มีการประชุมพระภิกษุทั้งวัด เพื่อถามผู้ดูแลวัดถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ไป แล้วให้รวมราคามูลค่าว่ามีเท่าไร เมื่อรวมแล้วปรากฏว่า มีมูลค่าไม่ถึงแม้ค่าผ้าที่ปูลาดในพระวิหาร ท่านชี้แจงว่า ถ้าเราไม่ให้การต้อนรับปฏิสังขารเช่นนี้แล้ว เราอาจต้องสูญเสียข้าวของที่มีมูลค่ามหาศาลทั้งหมดในวัดไปก็ได้ เมื่อท่านอธิบายชี้แจงแล้ว พระภิกษุต่างก็เข้าใจ และชื่นชมอนุโมทนาสาธุการในสติปัญญาของท่าน

เราจะเห็นว่าการต้อนรับ ด้วยการแสดงน้ำใจไมตรีอย่างจริงใจ สามารถเปลี่ยนใจโจรร้ายให้กลายเป็นคนดีได้ และสามารถชี้หนทางสว่างให้กลับใจมาทำความดี อีกทั้งมองเห็นคุณงามความดีในตนเอง จนกระทั่งเลิกทำบาปอกุศลอีกต่อไป

อย่ามองข้ามการปฏิสังขาร

๓๕๑

สมกับที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยกย่องการต้อนรับปฏิสังขาร
อันดีว่า เป็นเหตุแห่งความสุข ความเจริญอย่างแท้จริง

ดังนั้น ทุกครั้งที่เราให้การต้อนรับ ให้คิดว่า เรากำลังจะ
เอาบุญใหญ่ ด้วยการแสดงน้ำใจของพระโพธิสัตว์ สงเคราะห์
เพื่อนมนุษย์และชาวโลกทั้งหลาย โดยเปิดใจให้กว้าง พร้อมที่
จะเผื่อแผ่แบ่งปันความสุขให้กับทุกๆ คน ประดุจเอากุญแจวิเศษ
แห่งการต้อนรับนี้ ไชยประตุใจของผู้ที่มาเยือนให้ได้รับความสุข
ความปรารถนาดีจากเรา เมื่อเราเริ่มต้นด้วยการต้อนรับอย่าง
อบอุ่นและจริงใจ ความสุขความประทับใจย่อมเกิดขึ้น เขาจะ
เกิดความเลื่อมใส และพร้อมที่จะรองรับความดีทุกอย่าง กระทั่ง
รองรับธรรมะภายในที่จะเกิดขึ้น เมื่อเวลาแห่งการต้อนรับมาถึง
เมื่อนั้น เราคือผู้ถือกุญแจวิเศษที่จะเปิดประตูสวรรค์และนิพพาน
ให้กับทุกๆ คน เราต้องใช้มันให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อผู้มีบุญ
ที่เข้ามาเยือน และเปิดใจเขาให้ได้รับรสแห่งพระธรรมกลับไป
ทุกครั้ง แล้วเราจะมีความปลื้มปิติเป็นรางวัลของชีวิต トラบถึง
วาระสุดท้ายของการสร้างความดีในเมืองมนุษย์

๑๑

ผู้ควรประดับ
ดอกไม้ทิพย์

ผู้มีปัญญา เมื่อปรารถนาความสุข ๓ ประการ คือ

คำสรรเสริญ ๑

การได้ทรัพย์เครื่องปลื้มใจ ๑

ละโลกแล้วได้บันเทิงในสวรรค์ ๑

พึงรักษาศีล

ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

๓๕๔

ทุกชีวิตที่เกิดมาในสังสารวัฏ ต่างเคยผ่านการเกิดในทุกภพทุกภูมิ ทั้งชีวิตในระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่างมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ หรือยากจนเข็ญใจ เพราะชีวิตมีการขึ้นลงไปตามอำนาจแห่งบุญและบาปที่ได้ทำไว้ในภพชาตินั้นๆ ถ้าทำบุญมากย่อมได้รับผลที่ดี เสวยสุขในสุคติภูมิ ชีวิตจะประสบแต่สิ่งที่ดีงาม มีแต่ความสุขความสำเร็จในชีวิต ถ้าทำบาปอกุศลไว้มาก ก็ต้องไปเสวยวิบากแห่งกรรมในอบายภูมิ นี่เป็นวงจรชีวิตของสรรพชีวิตทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม จะหลีกหนีกฎแห่งกรรมไม่พ้น ดังนั้น เราเกิดมาแล้วต้องสร้างบารมีให้เต็มที่ เพิ่มพูนความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้แก่ตนเอง และวิธีที่จะทำความบริสุทธิ์ได้อย่างดีที่สุด คือต้องหมั่นปฏิบัติธรรมอย่าให้ขาดแม้แต่วันเดียว ทำใจหยุดใจนิ่งบ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ชีวิตของเราจะสำเร็จสมหวังมีแต่ความสุขตลอดกาลนาน

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน ขุททกนิกาย เถรคาถา ว่า

“สีลํ รุกเขยฺย เมธาวิ ปตฺถยาโน ตโย สุเข
ปสฺสํ วิตฺตลาภญจ เปจฺจ สคฺเค ปโมทนํ

ผู้มีปัญญา เมื่อปรารถนาความสุข ๓ ประการ คือ
คำสรรเสริญ ๑ การได้ทรัพย์เครื่องปลื้มใจ ๑ ละโลกแล้ว
ได้บันเทิงในสวรรค์ ๑ พึงรักษาศีล”

ผู้ควรประดับดอกไม้มัทพย

๓๕๕

บุคคลทั้งหลายในโลกนี้ น้อยคนนักที่จะถึงพร้อมด้วยสัมมาทิฐิที่บริบูรณ์ รู้จักมองโลกไปตามความเป็นจริง มองการณ์ไกล ไม่ใช่เฉพาะแต่ภพชาตินี้เท่านั้น แต่หมายถึงว่า ต้องมองไปยังภพชาติเบื้องหน้าอีกด้วย และรู้จักวางแผนชีวิต ให้ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ถูกต้องสมบูรณ์ รู้จักดัดดวงบุญกุศล ด้วยการทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา ส่วนใหญ่คนเรายังข้องเกี่ยวอยู่กับการทำมาหากิน เรื่องครอบครัว และเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย ทำให้วันหนึ่งๆ ผ่านไปอย่างน่าเสียดาย โดยลืมนึกถึงเป้าหมายของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ลืมหนทางพระนิพพาน ดังนั้นความคิดที่จะทำความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้เกิดขึ้นจึงเลือนหายไป ทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่ ตกอยู่ในความประมาท จมอยู่ในทะเลแห่งความทุกข์

ผู้มีปัญญาที่เป็นนักปราชญ์บัณฑิต ล้วนเห็นความสำคัญของการสร้างบารมี โดยมองเห็นว่า การที่จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ด้วยความดีงาม และสิ่งที่ปรารถนาได้นั้น จะต้องบำเพ็ญบุญกุศล โดยการรักษาศีล ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานของชีวิต เพราะศีลเป็นความปกติของมนุษย์ ศีล มีตั้งแต่ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ของพระภิกษุ

ไม่ว่าผู้ที่มีศีลจะอยู่ที่ใด ย่อมเป็นที่รักของมนุษย์ และ

ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

๓๕๖

เทวดาทั้งหลาย เวลาที่รับศีล บทสรุปของศีลที่พระภิกษุท่านได้สรุปตอนท้ายที่ว่า สีเลน สุคติ ยนฺติ นั้นแปลว่า ชนทั้งหลาย ไปสู่สุคติได้ด้วยศีล สีเลน โภคสมฺปทา เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยโภคะก็ด้วยศีล และประการสุดท้าย ที่ว่า สีเลน นิพฺพตฺติ ยนฺติ แปลว่าการไปสู่นิพพานได้ก็ด้วยศีล นี่เป็นบทที่พระท่านกล่าวสรุปทุกครั้งที่ให้ศีล เมื่อทุกท่านได้รู้คำแปลอย่างนี้แล้ว จะได้เป็นการตอกย้ำความเชื่อมั่นในการรักษาศีลของเราว่า หากเราได้รักษาศีลอย่างดีแล้ว จะได้รับผลดี จนกระทั่งทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้

ต่างกับคนที่ทูลศีล แม้จะพยายามบอกหรือป่าวประกาศว่าตนเองเป็นคนมีศีล แต่ความเป็นคนทูลศีลนั้น ก็ยังเป็นความจริงที่หลอกตนเองไม่ได้ ครั้งแรกอาจมีคนหลงเชื่อถ้อยคำ แต่ไม่นานความเป็นคนทูลศีลนั้น ย่อมปรากฏแก่ผู้คนทั้งหลาย ผู้ทูลศีลนั้นย่อมได้เสวยผลกรรมทันตาเห็น

*ดังเช่นครั้งพุทธกาล เมื่อคราวที่พระเทวทัตยุยงทำลายสงฆ์ให้แตกแยกกัน พระอัครสาวกทั้งสอง คือพระมหาโมคคัลลานะและพระสารีบุตร ได้เดินทางไปโปรดหมู่ภิกษุสงฆ์

ผู้ควรประดับดอกไม้มัทพย

๓๕๓

ทั้งหมดให้กลับมา พระเทวทัตพอรบว่าพระภิกษุที่เคยเป็น
ฝักฝ่ายของตน ตามพระอัศวสาวไป รู้สึกคับแค้นใจมาก ถึง
กับกระอักโลหิต เรื่องราวได้มาถึงวงสนทนาของพวกพระภิกษุ
ท่านสนทนากันว่า พระเทวทัตกล่าวมุสาวาททำสังฆเภท ตอนนี
เลยทุกขเวทนาปางตาย

ขณะนั้นพระศาสดาเสด็จมาถึงพอดิ และได้รับฟัง
ข้อความนั้น จึงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พระเทวทัตกล่าวเท็จ
แล้วเจ็บป่วยปางตาย ไม่ใช่แต่ชาตินี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อนเธอ
ก็ได้เลยทุกขเวทนามากเช่นกัน” จากนั้นพระองค์ทรงนำอดีต
ชาติมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์ได้บังเกิดเป็นเทพบุตรองค์
หนึ่งในภพดาวดึงส์ สมัยนั้น นครพาราณสีเป็นเมืองที่ได้รับการ
กล่าวขานกันมาก ว่าเป็นเมืองที่สวยงามไม่แพ้เมืองใดๆ ในโลก
ได้มีการจัดมหรสพใหญ่ขึ้น พวกนาค ครุฑ และภุมมเทวาเป็น
จำนวนมากต่างพากันมาดูมหรสพ เทพบุตรทั้ง ๔ องค์ก็ลงมา
จากภพดาวดึงส์ ประดับเครื่องประดับที่สวยงาม เทร็ดด้วย
ดอกไม้ทิพย์ ชื่อกั๊กการุ ดอกไม้มัทพยชนิดนี้มีกลิ่นที่หอมมาก
ทำให้พระนครประมาณ ๑๒ โยชน์ มีกลิ่นหอมตลบอบอวล ด้วย
ดอกไม้ชนิดนั้น พอชาวเมืองได้สูดดมกลิ่นดอกไม้อย่างนี้ ก็พา

ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

๓๕๘

กันแสวงหาว่า ใครประดับดอกไม้ชนิดนี้บ้าง

เมื่อเหล่าเทพบุตรรู้ว่ามนุษย์กำลังค้นหาผู้ตัดดอกไม้ จึงเหาะขึ้นกลางเวหาบินอยู่ด้วยเทวานุภาพที่ยิ่งใหญ่ มีรัศมีแผ่ออกไป ยังอาณาบริเวณนั้นให้สว่างไสวด้วยเทวรังสี พระราชาก็ติมหาเศรษฐีก็ดี พวกข้าราชการบริพารทั้งหลาย ต่างมาประชุมกันแล้วถามว่า “พวกท่านมาจากไหน” เทวดาทันทีก็ตอบไปว่า “พวกเรามาจากชั้นดาวดึงส์ มาเพื่อต้องการชมมหรสพในเมืองมนุษย์”

สายตาของมนุษย์ทุกคนได้มองไปเห็นดอกไม้ทิพย์ ที่สวยงามสดงดงามที่กำลังส่งกลิ่นหอมหวาน จึงเอ่ยปากถามว่า “ดอกไม้ที่ท่านประดับอยู่นั้น เป็นดอกไม้ชนิดใด” เหล่าเทवादอบว่า “ดอกไม้นี้เป็นบุปผาทิพย์” พวกมนุษย์ทั้งหลายจึงพากันอยากได้ จึงได้ส่งเสียงอ้ออึงว่า “ท่านเทพบุตร ในเทวโลกมีดอกไม้มากมาย ขอท่านได้โปรดให้ดอกไม้ทิพย์แก่พวกเราเถิด”

เทพบุตรเหล่านั้นบอกว่า “ดอกไม้ทิพย์นี้มีอานุภาพมาก ไม่เหมาะสำหรับมนุษย์ผู้ทุศีล มีอหิชาภัยต่ำทราม แต่สมควรเฉพาะมนุษย์ที่มีศีลเท่านั้น” เทพบุตรองค์ที่ ๑ จึงกล่าวว่า “ผู้ใดไม่ลักลั่นของด้วยกาย ไม่พูดเท็จด้วยวาจา ได้รับยศแล้วไม่มัวเมา ผู้นั้นควรที่จะได้ประดับดอกไม้ทิพย์นี้” ขณะที่เทพบุตรกล่าวนั้น

ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

๓๕๕

บุโรหิตมีความปรารถนาอยากจะได้ จึงคิดว่า เราไม่มีคุณสมบัติ ดังกล่าวเลย แต่จะโกหกเอาดอกไม้เหล่านั้นมา และมหาชนจะได้รู้ว่าเราเป็นผู้มีศีล จึงรีบตอบว่าตนเองเป็นผู้มีศีล เทพบุตร จึงให้ดอกไม้เหล่านั้นมาประดับ เท่านั้นยังไม่พอ ยังอ้อนวอน เทพบุตรองค์ที่สองอีก

เทพบุตรองค์ที่สองกล่าวว่า “ใครที่หาทรัพย์มาได้โดยชอบธรรม ไม่ล่อลวงเอาทรัพย์มา ได้โภคทรัพย์แล้วไม่มัวเมา ผู้ นั้นควรที่จะประดับดอกไม้ทิพย์” บุโรหิตกล่าวคำเท็จว่าตนเองมีคุณสมบัติเหล่านี้ เทพบุตรจึงให้ดอกไม้ทิพย์ เมื่อได้แล้วยัง ขอบอกองค์ที่สามอีก

เทพบุตรองค์ที่สามกล่าวว่า “ผู้ที่มีจิตมั่นคง มีศรัทธาไม่คลอนแคลน ไม่บริโภคนกของดีเพียงคนเดียว ผู้นั้นแลควรที่จะประดับดอกไม้ทิพย์” บุโรหิตใช้วิธีเดิม จนถึงองค์สุดท้าย ซึ่งกล่าวว่า “ผู้ที่ไม่บริภาษสัตบุรุษ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง พุดอย่างไรทำอย่างนั้น จึงสมควรที่จะประดับดอกไม้ทิพย์” บุโรหิตยังกล่าวคำเท็จเพื่อรับเอาดอกไม้เหล่านั้นมาประดับอีก เทวดาทั้งสี่ จึงให้เทริดดอกไม้ทิพย์แก่บุโรหิต จากนั้นก็พากันกลับเทวโลก

ทันทีที่กลับหลังเทพบุตรทั้งสี่ ทุกขเวทนาอันแรงกล้าได้เกิดขึ้นกับบุโรหิต ศีรษะของบุโรหิตเหมือนถูกทิ่มด้วยหอกที่

ผู้ควรประดับดอกไม้มัทพย

๓๖๐

แหลมคม และเหมือนถูกบีบรัดด้วยแผ่นเหล็ก ล้มลงนอนร้อง
ครวญครางบนพื้น มหาชนเห็นอย่างนั้น พากันถามว่าเกิดอะไรขึ้น
บุโรหิตสารภาพว่า ที่ตนเองเป็นเช่นนี้คงเพราะการพูดเท็จ เพื่อ
ขอดอกไม้มัทพยกับเทพบุตร แล้วอ้อนวอนมหาชนว่า โปรดช่วย
นำเอาดอกไม้ออกจากศิระด้วยเถิด ตอนนี้อยู่ทรมานเหลือเกิน

ทุกคนต่างก็ช่วยกันปลดดอกไม้ แต่ไม่สามารถปลดออก
ได้ ด้วยอาณภาพแห่งวิบากกรรมของบุโรหิตนั้น มหาชนพากัน
ห้ามท่านบุโรหิตไปส่งที่บ้านบุโรหิตร้องครวญครางอยู่ที่บ้านตลอด
๗ วัน แต่ไม่มีวิธีแหวว่าจะปลดดอกไม้ออกได้ พระราชาและ
เหล่าอำมาตย์ปรึกษากันว่า จะทำอย่างไรจึงจะช่วยบุโรหิตผู้
ทุกข์นี้ได้ ในที่สุดพากันลงความเห็นว่ ต้องจัดมหรสพครั้ง
ใหญ่อีกครั้ง เพื่อว่าเทพบุตรมาอีก จะได้ช่วยอ้อนวอนเหล่าเทวา
ให้ช่วยเหลือ ในมหานครก็เลยมีการแสดงมหรสพขึ้นอีกครั้งหนึ่ง
เทพบุตรทั้งหลายก็พากันมาอีก

มหาชนช่วยกันห้ามบุโรหิตลงโลกนั้นมาวางไว้เบื้องหน้า
บุโรหิตอ้อนวอนเหล่าเทวดาด้วยน้ำเสียงที่น่าเวทนายั้งว่า
“ขอท่านโปรดไว้ชีวิตข้าพเจ้าด้วยเถิด” เทพบุตรเหล่านั้นไม่
ต้องการให้มหาชนเอาแบบอย่างที่ไม่ดี จึงพากันติเตียน
ท่ามกลางสมาคมว่า “ดอกไม้เหล่านี้ ไม่สมควรแก่ผู้ทุกข์ที่มีแต่

ผู้ควรประดับดอกไม้ทิพย์

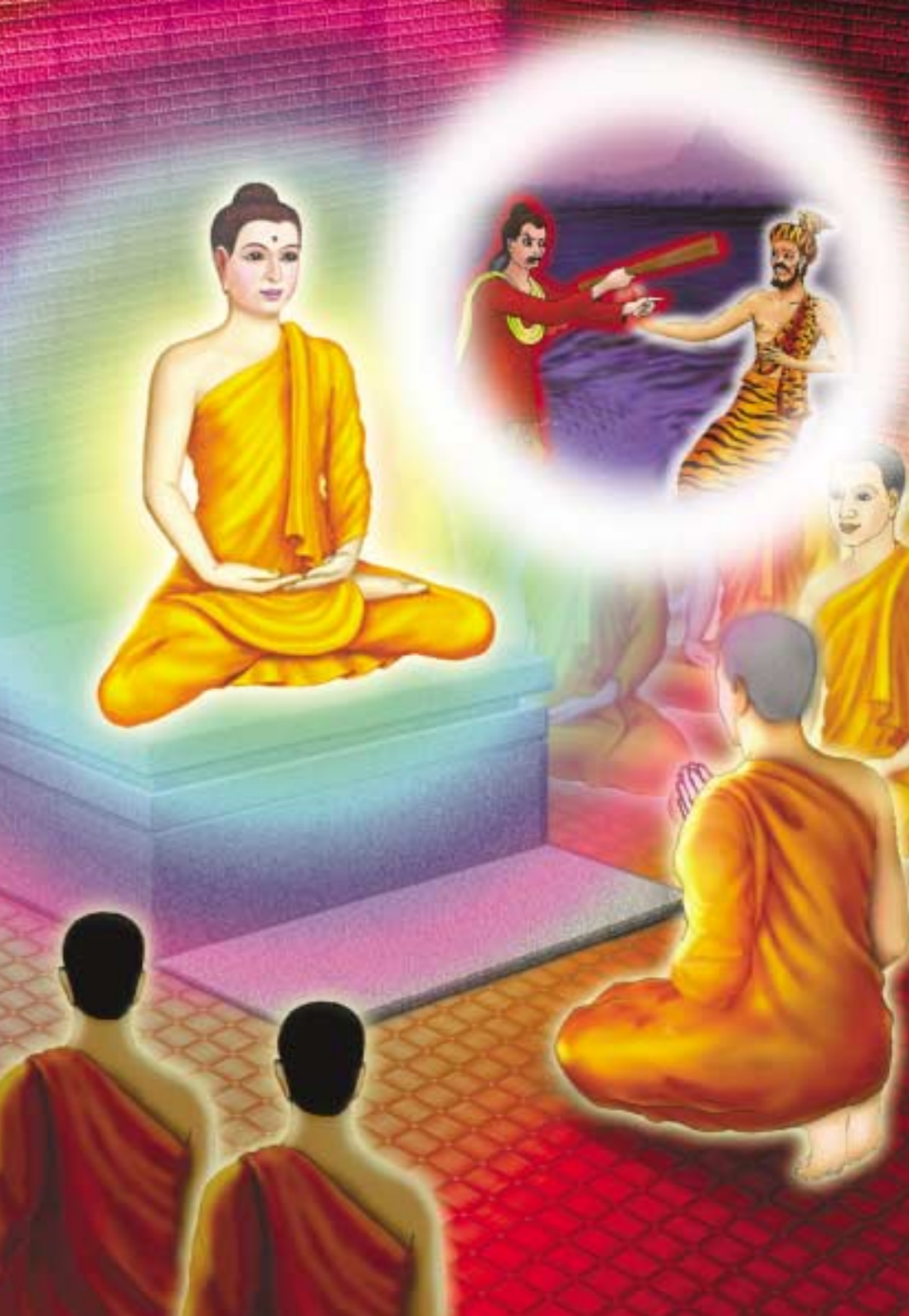
๓๖๑

บาปกรรม เพราะเข้าใจว่าการโกหกไม่เป็นบาปอะไร แต่ในที่สุด เขาต้องได้รับผลของการทุจริตของตนเอง ช่างน่าอนาถใจนัก บัดนี้ท่านคงได้รับรู้ผลบาปด้วยตนเองแล้ว”

จากนั้นเทพบุตรได้ปลดเทริดดอกไม้ออกจากศีรษะ แล้ว ได้ให้อีวาทแก่มหาชนให้ดำรงอยู่ในศีล และให้หมั่นประพฤติ ธรรมแล้วก็จากไปยังเทวโลกตามเดิม พอจบพระธรรมเทศนา พระศาสดาตรัสสรุปว่า บุโรหิตจอมลวงโลกผู้นั้น คือพระเทวทัต เทพบุตรทั้งสี่ องค์หนึ่งคือพระกัสสปะ องค์หนึ่งคือพระมหาโมคคัลลานะ องค์หนึ่งคือพระสารีบุตร และองค์ที่เป็นหัวหน้า ก็คือ พระองค์เอง

เราจะเห็นว่า ผลแห่งความเป็นคนทุจริตนั้น ไม่ใช่ชั่ว เพียงต้องไปเสวยผลกรรมในภพชาติหน้าเท่านั้น แม้แต่ในภพ ชาติปัจจุบันก็ยังพอมีตัวอย่างให้เห็นกันอยู่เสมอ ผู้มีศีลเท่านั้น จึงคู่ควรกับสมบัติอันเป็นทิพย์ทั้งหลาย และสมบัติอันเลิศใน เมืองมนุษย์ ยิ่งกว่านี้ แม้แต่อริยสมบัติ คือการบรรลุมรรคผล นิพพาน ก็เหมาะสมสำหรับผู้มีศีลอันงาม ขอให้พวกเราหมั่น ชำระศีลให้สะอาดบริสุทธิ์ อีกทั้งชำระกาย วาจา ใจให้ผ่องใส ด้วยการประพฤติธรรม หมั่นเจริญสมาธิภาวนากันทุกๆ คน

โอ ว า ท ที่ เหม ะ ส ม

พระตถาคตทรงรู้วาจาใด จริง แท้ เป็นประโยชน์ และ
วาจานั้นไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของชนเหล่าอื่น ในวานั้น
พระตถาคต ก็ทรงเป็นผู้รู้จักกาล เพื่อพยากรณ์วานั้น
พระตถาคตทรงรู้วาจาใด จริง แท้ เป็นประโยชน์ และวาจานั้น
เป็นที่รักที่ชอบใจของชนเหล่าอื่น ในวานั้น พระตถาคตก็
เป็นผู้รู้จักกาล เพื่อพยากรณ์วานั้น

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๔

การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ เป็นเรื่องราวที่มนุษย์ยังคงสงสัย และค้างคาอยู่ในใจว่า มนุษย์เกิดมาจากไหน มาทำไม ตายแล้วจะไปไหน และเป้าหมายสูงสุดของชีวิตคืออะไร เป็นคำถามที่อยู่ในใจของสรรพสัตว์ทั้งหลายมายาวนาน ยังไม่มีใครรู้ชัดมานับภพนับชาติไม่ถ้วนหากไม่มาพบพระพุทธศาสนาแล้ว โอกาสที่จะได้แสวงหาแสงสว่างแห่งความหลุดพ้นจากวัฏวน แห่งอวิชชานี้ก็ยิ่งยาก เมื่อความไม่รู้มาครอบงำ การเวียนว่ายตายเกิดของเราในสังสารวัฏ ก็ยังไม่ปลดปล่อยจากอบายภูมิ การแสวงหาความหลุดพ้น และค้นหาเป้าหมายที่แท้จริงของการเกิดมานั้น เป็นสิ่งสำคัญต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเราจะต้องตระหนักในความเป็นมนุษย์ และเมื่อได้มีโอกาสมาพบพระพุทธศาสนา อีกทั้งเป็นลัทธิมาติกา จึงจำเป็นต้องหมั่นแสวงหาความบริสุทธิ์ให้กับตนเองทุกๆ วัน ด้วยการทำใจหยุด ใจนิ่ง ตัวของเราจะได้เข้าไปใกล้สิ่งที่ประเสริฐสุด คือพระรัตนตรัย เพราะพระรัตนตรัยนี้ จะนำพาเราทั้งหลายให้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต ได้รู้แจ้งเห็นจริงในสรรพสิ่ง ตรงไปตามความเป็นจริงทุกประการ

มีธรรมภาษิตที่ปรากฏใน สมันตปาสาทิกา ว่า

“พระตถาคตทรงรู้จำใด จริง แท้ เป็นประโยชน์ และ

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๕

วาจานั้นไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของชนเหล่าอื่น ในวาจานั้น พระตถาคต ก็ทรงเป็นผู้รู้จักกาล เพื่อพยากรณ์วาจานั้น พระตถาคตทรงรู้วาจาใด จริง แท้ เป็นประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รักที่ชอบใจของชนเหล่าอื่น ในวาจานั้น พระตถาคต ก็เป็นผู้รู้จักกาล เพื่อพยากรณ์วาจานั้น”

การอยู่ร่วมกันในสังคมโลกจำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ในยุคที่เต็มไปด้วยการสื่อสารทุกชนิด วาจาเป็นสื่อที่ใช้มากที่สุด ก็ว่าได้ การพูดเป็นสิ่งที่สำคัญ และละเอียดอ่อนมาก แม้บางครั้ง เรามีความปรารถนาดีอย่างเต็มเปี่ยม แต่ไม่ได้หมายความว่า การพูดของเราจะนำมาซึ่งความสำเร็จ องค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุด คือต้องรู้จักกาล และบุคคล ที่เราจะพูดคุยด้วยว่า ในเวลานั้นหรือในสถานการณ์ หรือกับบุคคลนั้นๆ เราควรพูดอย่างไร ในขณะเดียวกัน แม้เป็นสถานการณ์เดียวกันกับที่เรา เคยพูดสำเร็จในครั้งก่อน แต่ครั้งนี้อาจล้มเหลวได้ เพราะมีปัจจัย เรื่องเวลาความเหมาะสมมาเกี่ยวข้องด้วย

แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องดูกาลก่อน และดูบุคคล ในเวลาที่จะตรัสหรือแสดงธรรมอะไร พระองค์เองยังต้องตรวจดู ลัทธิโลก และโอกาสที่จะแสดงธรรม เราเองก็ควรอย่างยิ่งที่ ต้องประพฤติตามสมเด็จพระบรมครูของเรา ที่พระองค์ตรัสให้

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๖

ตระหนักถึงความเป็นผู้รู้จักกาล

หากเราพูดออกไปไม่ถูกกาล ไม่ถูกบุคคล ก็จะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ถึงแม้ว่าตัวของเราเองจะไม่คิดอะไร แต่คนที่ฟังเขาคิด เพราะธรรมชาติของคนนี้คิดอยู่แล้ว จะแตกต่างกันก็ตรงที่คิดน้อย คิดปานกลางหรือว่าคิดมาก บางคนคิดมากจนกระทั่งกินไม่ได้นอนไม่หลับก็มี

ดังนั้น ก่อนที่จะพูดอะไรออกไป เราต้องกลั่นกรองให้ดี และต้องตระหนักว่า ความสำคัญของคำพูดสามารถเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างได้ จะเปลี่ยนจากร้ายให้กลายเป็นดีก็ได้ แม้ในที่สุดพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะแสดงพระธรรมเทศนาเพื่อเปลี่ยนปฏิกุณให้เป็นพระอริยเจ้า ก็ทรงใช้คำพูดเช่นกัน แต่ถึงกระนั้น พระพุทธองค์ก็ยังทรงดูกาล และบุคคล

*มีตัวอย่างเกี่ยวกับคำพูดที่ไม่รู้จักกาลมาแล้ว และเป็นอุทาหรณ์สอนใจเราได้เป็นอย่างดี คือ ครั้งหนึ่ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร ทรงปรารภถึงติตถนาวิกคนแฉวเรือคนหนึ่ง เรื่องมีอยู่ว่า คนแฉวเรือนั้นเป็นผู้ที่ไม่ค่อยรู้เรื่องอะไร เช่น คุณของพระรัตนตรัยมีพระสัมมา-

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๓

พุทธเจ้า เป็นต้น ก็ไม่ได้สนใจ เพราะอุปนิสัยเป็นผู้ที่ทุนหันพลันแล่น ไม่สุขุมรอบคอบ

วันหนึ่ง ภิกษุชาวชนบทรูปหนึ่ง ได้เดินทางมาจากอารามที่จำพรรษาอยู่ ด้วยความตั้งใจที่จะเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ ตั้งใจที่จะไปถวายการอุปัฏฐากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินทางมาถึงทำน้าอจิรวดี จึงได้พบกับนายติดถนาวิกคนแจวเรือว่า “อุบาสก อาตมากำลังข้ามฝั่งไปปฏิบัติสมณกิจ ขอคุณโยมจงแจวเรือไปส่งอาตมาด้วยเถิด” นายแจวเรือ กลับตอบว่า “ตอนนี้มันนอกเวลาแล้ว ขอให้ท่านพักอยู่ที่ใดที่หนึ่งก่อนเถิด แล้ววันรุ่งขึ้นผมจะไปส่งเอง” แต่เนื่องจากพระภิกษุต้องรีบเดินทางไปอุปัฏฐากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจึงแสดงจิตจำนงที่จะข้ามปากในวันนั้น เมื่อพระภิกษุพุดรบเร้าบ่อยๆ เขาจึงรู้สึกโกรธและพูดอย่างอารมณ์เสียว่า “มานี้สมณะ เราจะนำไปส่งเอง” แล้วก็ให้พระเถระลงเรือ แต่เขาไม่ได้พายเรือไปส่งข้ามฝั่ง กลับทำให้เรือโคลงจนบาตร และจีวรของท่านเปียกน้ำไปหมดกว่าจะขึ้นฝั่งได้ก็ทุลักทุเล และล่วงเลยเวลาจนกระทั่งมืดค่ำ ทำให้ไม่ได้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้าในวันนั้น ครั้นรุ่งขึ้นจึงได้ไปเข้าเฝ้าพระบรมศาสดา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นจึงตรัสถามว่า

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๘

“เธอมาถึงเมื่อไรภิกษุ” ครั้นรู้เรื่องราวทั้งหมดที่ภิกษุกราบทูล พระองค์จึงตรัสว่า “ภิกษุ นายแจวเรือนั้น อุปนิสัยไม่ใช่เป็นอย่างนี้ในภพชาตินี้เท่านั้น แม้ภพในอดีตก็มีอุปนิสัยอย่างนี้เช่นกัน และไม่ใช่ทำให้เธอลำบากเท่านั้น แม้ชาติในอดีต ก็เคยทำให้บัณฑิตเดือดร้อนมาแล้วเช่นกัน” เมื่อถูกภิกษุทูลอ่อนวอน ให้ตรัสเล่าเรื่องในอดีต พระพุทธองค์จึงตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์อุบัติขึ้นในตระกูลพราหมณ์ ครั้นเจริญวัยก็ได้ศึกษาศิลปวิทยาทุกอย่างจนจบศาสตร์ทางโลก เห็นว่าเรื่องราวทั้งหลายในโลกนั้น ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ หรือเป็นสาระแก่นสารที่แท้จริง จึงได้ตัดสินใจออกบวชเป็นฤๅษี แสวงหาความสุขสงบ อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ หลังจากอาศัยอยู่ในป่ามายาวนาน ท่านอยากจะทำสมาธิเพียรสมาธิเพียรสมาธิ จึงเดินทางออกมาจากป่า พักอยู่ในพระราชอุทยานของพระเจ้าพาราณสี

พระราชาราชเดินทางมาประพาสอุทยาน ทอดพระเนตรเห็น ขั้ววัตรปฏิบัติ ทรงเลื่อมใสในตัวของท่านฤๅษีมาก ทรงรับเป็นโยมอุปฐาก และได้เสด็จไปที่บารุงวันละ ๑ ครั้ง ฝ่ายพระโพธิสัตว์ได้ทูลให้โอวาทพระราชาราชทุกๆ วันว่า “ขอถวายพระพรมหาราช ธรรมดาแล้ว พระราชาไม่ควรลู่อำนาจอคติ ๔ ประการ ควรเป็น

โอวาทที่เหมาะสม

๓๖๕

ผู้ไม่ประมาท สมบูรณ์ด้วยพระขันติ พระเมตตา และพระกรุณา
ครองราชสมบัติโดยธรรม” และได้กล่าวอีกว่า “มหาบพิตร
ขอพระองค์อย่าทรงพิโรธเลย พระราชาผู้ที่ไม่พิโรธตอบ
ผู้ที่โกรธแล้ว ประชาชนของรัฐ และเหล่าราษฎรก็จะบูชา
อามตภาพขอถวายอนุศาสน์ในทุกสถานที่ ทั้งในบ้าน ในป่า
หรือที่ลุ่มๆ ดอนๆ ขอพระองค์อย่าทรงพิโรธเลย”

พระราชาทรงเป็นบัณฑิต ได้ทรงสดับดังนั้น เกิดพระทัย
เลื่อมใส จึงประทานบ้านส่วยตำบลหนึ่ง ซึ่งเก็บส่วยได้ ๑ แสน
กหาปณะ เป็นการบูชาธรรมพระโพธิสัตว์ แต่ท่านไม่เห็นความ
จำเป็นที่จะต้องรับ จึงปฏิเสธและอาศัยอยู่ที่นั่นถึง ๑๒ ปี

วันหนึ่ง ท่านดาบสอยากเดินทางจาริกไปอยู่ที่อื่นบ้าง
จึงเดินทางกลับที่เดิม โดยไม่ได้ทูลลาพระราชา เพียงแต่สั่ง
ความไว้กับคนเฝ้าสวนว่า ขอให้ทูลพระราชาแทน แล้วเดินหลีก
ไปจนถึงท่าเรือที่แม่น้ำคงคา ซึ่งมีนายแจวเรือคนหนึ่งเป็นคน-
พาลไม่รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์ พระโพธิสัตว์ได้
เข้าไปหานายแจวเรื่อนั้น พลองขอร้องว่า “ขอท่านจงพาอาตมา
ข้ามฟากไปฝั่งโน้นด้วยเถิด” ด้วยความเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่อง
เกี่ยวกับบุญกุศล นายแจวเรือจึงถามว่า “แล้วท่านจะให้ค่าจ้าง
กระผมเท่าไรล่ะ”

โอวาทที่เหมาะสม

๓๓๐

พระโพธิสัตว์กล่าวว่า “โยม อาตมาจะบอกความเจริญแห่ง โภคทรัพย์ ความเจริญแห่งอรรถและธรรมให้” นายพายเรือจ้าง พอฟังดังนั้น ก็คิดว่า ดาบสนี่คงจะให้บางอย่างกับเราแน่ จึงนำ ดาบสข้ามฝั่งไป พอข้ามปากได้แล้วก็จึงทวงถามค่าจ้างว่า ท่านจงให้ค่าจ้างเรือแก่กระผมเถิด พระโพธิสัตว์จึงบอกเหตุแห่ง ความเจริญโภคะกับเขาก่อนว่า เวลาที่โยมรับจ้างแจวเรือก็จง ขอค่าจ้างกับเขาก่อน เพราะว่าจิตใจของคนที่ยังไม่ข้ามฝั่งกับ ที่ข้ามแล้วนั้น ย่อมแตกต่างกัน แล้วบอกต่อไปว่า “อาตมาจะ บอกเหตุแห่งความเจริญด้วยอรรถ และธรรมแก่โยม แล้วกล่าว คาถาว่า อาตมาจะสั่งสอนโยมทุกหนทุกแห่ง ทั้งในบ้าน และ ในป่า ขอโยมจงอย่าโกรธนะ”

นายแจวเรื่อนั้นเป็นคนมักโกรธ ไม่รับฟังเหตุผลอยู่แล้ว ครั้นได้ฟังดังนั้น ก็ถามว่า “นี่หรือค่าจ้างที่ท่านบอกว่าจะให้ เรา ไม่เห็นได้ประโยชน์ตรงไหนเลย” ด้วยความโกรธจึงผลักดาบส ล้มลง แล้วก็นั่งทับอกเอามือตบหน้าท่าน ในขณะที่กำลัง ทำร้ายดาบสด้วยความโกรธนั้น ภรรยาผ่านมาเห็นจึงห้ามปราม ก็ถูกนายแจวเรือทำร้ายอีก พวกชาวบ้านเห็นจึงพากันจับตัว ถวายพระราชาเพื่อลงโทษต่อไป

พระศาสดาตรัสสรุปว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดาบสนั้น

โอวาทที่เหมาะสม

๓๗๑

ได้ถวายโอวาทพระราชาแล้วได้รับพระราชทานหมุ่บ้านชั้นดี แต่ให้โอวาทไม่ถูกกาลกับคนพาล คือนายแจวเรือจ้าง จึงต้องประสบกับเคราะห์กรรม เพราะฉะนั้น ผู้จะให้โอวาทควรให้กับบุคคลที่เหมาะสมเท่านั้น”

เราจะเห็นว่า แม้บัณฑิตในกาลก่อน ยังเคยพลาดพลั้ง เพราะกล่าวโอวาทที่ไม่เหมาะกับเวลาและบุคคล โอวาทที่เหมาะสมที่สมควรนั้น ต้องก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้พูด และผู้ฟัง พระองค์เองทรงเป็นผู้ที่เปิดเผย ไม่ปกปิดความผิดพลาดในกาลก่อน ยังนำมาตรัสแสดงเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้กับพุทธสาวก เพื่อเป็นแบบอย่างในการที่จะให้โอวาทที่เหมาะสมกับบุคคลที่เหมาะสม ถูกที่ ถูกกาลเทศะ และถูกบุคคลจึงจะเกิดผลที่ดีงาม ดังนั้น ก่อนที่พวกเราจะพูดจาอะไรกับใคร ก็ดูให้พอเหมาะพอดี จะได้เกิดประโยชน์เกิดผลดีกับทุกๆ ฝ่าย

อ ำ นุ ภ า พ เ น รุ บ ร ร พ ต

การอยู่ในประเทศที่เหมาะสม เป็นมงคลอันสูงสุด

อ่านภาพเนรูปรรพต

๓๗๔

เวลาในโลกมนุษย์เพียงวันละ ๒๔ ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาที่น้อยมาก ยิ่งวันเวลาผ่านไป ลังขารร่างกายของเราก็ยิ่งเสื่อมไปตามลำดับ เหมือนพระอาทิตย์ที่เดินทางมาจนเริ่มบ่ายคล้อยทุกขณะ และเหลือเวลาอีกไม่นานก็ต้องอัสดง นี่คือความเป็นจริงของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอมราชาหรือยากจนเข็ญใจ ต่างต้องตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้ทุกคน ขอให้ทุกคนตระหนักว่า ในขณะที่สังขารร่างกายกำลังเดินทางไปสู่ความเสื่อมสลายทุกลมหายใจควรต้องเป็นไปเพื่อการสร้างบารมีเท่านั้น เราต้องบำเพ็ญทั้งทาน ศีล และภาวนาไม่ให้ขาดแม้แต่วันเดียว โดยเฉพาะการทำใจให้หยุดนิ่งนี้เป็นวัตถุประสงค์หลักของการเกิดมาเป็นมนุษย์ทุกๆ คน

มีวาระพระบาลีที่พระลัมมालัมพุทธานเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตร ความว่า

“ปฏิรูปเทสวาโส เอตมมุงคลมุตตมัม”

การอยู่ในประเทศที่เหมาะสม เป็นมงคลอันสูงสุด”

ถิ่นที่อยู่อันเหมาะสมเป็นเรื่องที่สำคัญมากสภาพแวดล้อมที่ดีนั้น ย่อมมีผลต่อทุกคน โดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวจะมีผลต่อการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ และอุปนิสัยใจคออย่างมาก แม้พระลัมมालัมพุทธานเจ้ายังทรงนำเรื่องราวในอดีตมาตรัสเล่าว่า

อ่านภาพในรูปบรรพต

๓๗๕

แม้รัชชาติที่ปราศจากความรู้สึก ไม่มีวิญญาน มีเพียงการเจริญเติบโตตามสภาพของมันเท่านั้น แต่หากอาศัยอยู่ใกล้สิ่งใดก็มักจะเป็นเหมือนสิ่งนั้นด้วย ต้นมะม่วงที่เคยหอมหวานอร่อยอยู่ใกล้ต้นสะเดา ถูกกิ่งและรากเกี่ยวพัน ยังทำให้กลายเป็นมะม่วงที่มีรสขมเหมือนสะเดาได้ จะกล่าวไปโยกับหมู่มนุษย์ที่ยังไม่หมดอาสวกิเลส ถูกวิชาปิดบัง จะไม่ถูกสภาพถิ่นที่อยู่อาศัยเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยได้

ในยุคปัจจุบัน ถิ่นที่เหมาะสมในการสร้างบารมี และสร้างคนให้เป็นคนดีนั้น นับวันยิ่งลดน้อยลงไปทุกขณะ ส่วนใหญ่มักพบกับสถานะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบารมี ทำให้สังคมของเราต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหา ยาเสพติดแพร่ระบาดเป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาใหญ่ก็คือ ศีลธรรมในดวงใจของมนุษย์ เริ่มลดลงอย่างน่าใจหาย แม้จะยังไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้เร็วเท่าที่ใจปรารถนา แต่เราสามารถสร้างสังคมใหม่ให้บังเกิดขึ้น เป็นสังคมในอุดมคติ และเป็นแบบอย่างของชาวโลกได้ นั่นคือ สังคมที่รักการประพฤติปฏิบัติธรรมนั่นเอง

ปฏิรูปเทส ถิ่นที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรมครูของเรา ได้ตรัสไว้ว่า ต้องประกอบด้วยองค์ ๔

อานุกรภาพเนรบุรพพต

๓๗๖

ประการ คือ อาวาสหรือที่อยู่อาศัยนั้น ต้องเป็นที่สบาย สะดวก
ทุกๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำ เครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง
อันจะก่อให้เกิดความสบายใจแก่ผู้อยู่อาศัย และแม้มีที่อยู่อาศัย
สบายก็ใช่จะเรียกว่าปฏิรูปเทส อาหารการกินก็ต้องสะดวก
สบายทุกอย่างเช่นกัน

ยิ่งไปกว่านั้น บุคคลต้องเป็นที่สบายด้วย ในสภาพที่จะ
ต้องอยู่ร่วมกันหากผู้ที่อยู่ร่วมกันไม่มีศีลมีธรรม การอยู่ด้วยกันนั้น
ย่อมไม่ได้รับความสุขใจเท่าที่ควร พระพุทธองค์จึงตรัสให้ความ
สำคัญกับบุคคลว่า ต้องมีศีล และทวิจฺฉิเสมอกัน ประการสุดท้าย
ธรรมะต้องเป็นที่สบาย สถานที่นั้นต้องเอื้ออำนวยในการทำ
เราได้มีโอกาสศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรมได้อย่างสะดวก เมื่อมี
โอกาส ได้ลัทธิธรรมแห่งธรรมแล้ว ชีวิตที่เกิดมาจึงจะเต็มเปี่ยม
บริบูรณ์ ถิ่นที่เหมาะสมที่กล่าวมานี้ เป็นปฏิรูปเทสที่พระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าตรัสไว้นั่นเอง

เหล่าบัณฑิตนักปราชญ์ล้วนแสวงหาปฏิรูปเทสเช่นนี้
หากสถานที่ใด ไม่ใช่ปฏิรูปเทสแล้ว แม้จะมีค่ามากมายมหาศาล
สักปานใดก็ตาม ย่อมไม่เป็นที่ปรารถนาของผู้มีปัญญาทั้งหลาย
เรื่องทำนองนี้เคยเกิดขึ้นแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่า
โดยปรารภถึงถิ่นที่พระภิกษุรูปหนึ่งได้ไปพบมา เรื่องมีอยู่ว่า

อ่านภาพในรูปบรรพต

๓๗๓

*ภิกษุรูปนั้นเรียนกัมมัฏฐานในสำนักของพระบรมศาสดาแล้ว
ได้ไปแสวงหาที่ปฏิบัติธรรมท่านเดินทางไปจนถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง
เมื่อชาวบ้านเห็นอิริยาบถของท่านก็เลื่อมใส ต่างพากัน
อาราธนาให้ท่านอยู่ประพฤติปฏิบัติธรรมที่หมู่บ้านนั้น ลงทุน
สร้างบรรณศาลา และถวายสักการะแด่ท่านมากมาย ต่อเมื่อมี
กลุ่มอื่นที่เป็นพวกสัสสตะวาทะมา ชาวบ้านได้ฟังคำสอนพวกนั้น
ต่างพากันทิ้งคำสอนเดิมจนหมดสิ้น

ครั้นมีอีกกลุ่มเข้ามาซึ่งมีคำสอนแตกต่างกัน ก็จะพากัน
ทิ้งความเชื่อเดิม แล้วหันมานับถือกลุ่มใหม่อีก เมื่อกลุ่มของ
ชีเปลือยเข้ามา ก็ทิ้งกลุ่มเดิมไปนับถือชีเปลือยอีก เป็นอย่างนี้
เรื่อยไป ทำให้ภิกษุรูปนั้นอยู่อย่างลำบากใจ ปฏิบัติธรรมได้ไม่
สะดวกเหมือนเมื่อก่อน ครั้นออกพรรษาท่านจึงเดินทางกลับ
มายังวัดพระเชตะวัน กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดให้พระบรม-
ศาสดาทราบว่า “ข้าพระพุทธเจ้าอยู่อย่างนี้เป็นทุกขีในสำนักของ
บุคคลที่ไม่รู้สิ่งที่เป็นคุณ และไม่ใช้คุณ” พระพุทธองค์สดับเช่นนั้น
จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุ บัณฑิตทั้งหลายในสมัยก่อน แม้เกิดใน
กำเนิดสัตว์เดียรัจฉาน แม้เพียงวันเดียวก็ยังไม่ยอมอยู่ในถิ่น

อาณาจักรสุโขทัย

๓๗๘

ที่ไม่รู้สิ่งที่เป็นคุณ เป็นโทษ” จากนั้นทรงนำอดีตนิทานมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาลพระโพธิสัตว์อุบัติในกำเนิดหงส์ทอง อยู่รวมกันเป็นครอบครัวที่เขาจิตตกุฎ โดยอาศัยจิกกินข้าวสาลีที่เกิดเองในป่าหิมพานต์ พระโพธิสัตว์เป็นผู้นำมีคุณธรรม มีปัญญา เอาใจใส่ดูแลครอบครัวอย่างมีความสุขกันทุกๆ ตัว หงส์น้องสุดท้องของพระโพธิสัตว์แม้จะยังเล็ก ไม่ค่อยรู้เรื่องราวในชีวิต แต่ยังจัดได้ว่า เป็นสัตว์ที่ทรงภูมิปัญญาทีเดียว ทุกท่านคงได้ข้อคิดว่า ครอบครัวที่มีบุญบารมี แม้จะพลัดพลั้งไปเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานบ้าง แต่ก็เป็นสัตว์ที่มีความสุขตามอัตภาพนั้นๆ ผู้มีบุญมีคุณธรรมอยู่ที่ใด ที่ตรงนั้นย่อมมีแต่ความสุข เหล่าญาติพี่น้องบริวารก็พลอยมีความสุขไปด้วย

วันหนึ่ง ผุ่งหงส์พากันไปหากินในป่าหิมพานต์นั้น แล้วบินกลับมายังภูเขาคจิตตกุฎเช่นทุกวันที่ผ่านมา แต่ในระหว่างทางวันนั้นเอง ผุ่งหงส์ได้เห็นภูเขาทองลูกหนึ่ง เป็นภูเขาทองคำทั้งลูก มีรัศมีเปล่งปลั่งแผ่ซ่านออกมาสวยงามมาก มีชื่อว่า เนรุบรรพต จึงพากันบินไปเกาะอยู่บนยอดภูเขานั้น เหล่าสัตว์ที่อยู่ในที่นั้นมีหลายชนิดด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นนก กระต่าย หรือสัตว์ ๔ เท้านานาชนิด ต่างอาศัยอยู่ในนั้น ทันทีที่เข้ามาสู่อาณาบริเวณ

อาณาจักรสุโขทัย

๓๓๕

ของภูเขาทองนั้น สรรพสัตว์ทุกตัวจะกลายเป็นสีทองทั้งหมด เพราะอาณาจักรแห่งแสงสีทองของภูเขานั้น

น้องสุดท้องของพระโพธิสัตว์ไม่รู้สาเหตุที่ตนเองและเหล่าสัตว์ทั้งหลายกลายเป็นสีทอง เกิดความสงสัยขึ้นในใจ จึงเอ่ยถามพี่ชายว่า “ฝูงนกาก็ดี แม่น้ำพวกเราที่เป็นสุวรรณหงส์ที่ประเสริฐกว่านกทั้งหลายก็ดี ทั้งสิงโต ทั้งเสือ นก หมาในต่างก็เป็นสีทองเหมือนกัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” พระโพธิสัตว์ตอบว่า “ผู้คนทั้งหลายเขาเรียกภูเขานี้ว่า เนรุ เป็นภูเขาที่เล็กกว่าภูเขาทั้งหลายในโลกนี้ สรรพสัตว์ทั้งหลายที่เข้ามาในภูเขานี้จะมีสีสวยงาม” น้องสุดท้องได้ฟังดังนั้นแล้ว ด้วยความที่เป็นผู้มีปัญญาเป็นบัณฑิต รู้จักคิดหาเหตุผลด้วยความรู้ของตนว่า แม้ภายนอกทุกตัวจะมีสีสวยงามเหมือนกันหมด แต่เมื่อคุณธรรมภายในไม่เสมอกัน สถานที่นี้แม้จะมีค่ามากสักปานใดก็ตาม ก็ไม่ใช่ถิ่นที่อยู่อันเหมาะสม จึงได้กล่าวขึ้นว่า

“ณ ที่แห่งนี้แต่ความไม่นับถือ ดูหมิ่นลัทธิบูชา หรือมีการนับถือคนเลว คนดีไม่ควรอยู่ แต่ในที่ใด เขาบูชาคนขยัน คนกล้าหาญ และคนดี ลัทธิบูชาทั้งหลายจะไปอยู่ในที่นั้น ไม่เป็นเรื่องแปลก เขาเนรุนี้ จะไม่คบคนเลว คนชั้นสูง และคนขนาดกลาง เขาเนรุทำสัตว์ให้เหมือนกันแต่เพียงภายนอกเท่านั้น

ห น ว ด เ ต๋ า เ ข า ก ร ะ ตั า ย

การบรรพชากระทำไต่ยากแท้

การอยู่ครองเรือนเป็นเรื่องยาก

ธรรมะเป็นของลึก

การหาทรัพย์เป็นของยาก

การเลี้ยงชีพของเราด้วยปัจจัย ๔ ตามมีตามได้ เป็นการยาก

ผู้มีปัญญาควรคิดถึงอนิจตาอยู่เนือง ๆ

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๓

มีคำกล่าวที่ว่า ชีวิต คือการต่อสู้ แต่การต่อสู้ที่เข้าใจกัน นั้น ยังเป็นความเข้าใจในระดับพื้นฐาน เช่นต่อสู้กันในเชิงธุรกิจ ในเรื่องการทำมาหากิน ต้องแก่งแย่งกัน ซึ่งดีกัน มีทั้งคู่แข่ง และคู่แข่ง ต้องกระทบกระทั่งเบียดเบียนกัน บางครั้งต้อง ลงมือประทุษร้ายกัน เพราะขาดความอดกลั้น ความยับยั้งชั่งใจ ยามใดที่เราต้องเผชิญกับผู้ไม่ประสงค์ดี เผชิญกับการดูถูกดูหมิ่น ขอให้เราใช้สติปัญญาพิจารณาอย่าหุนหันพลันแล่น อย่าเสีย เวลาและความดี ไปราวกับคนพาล ต้องรู้จักอดทน อดกลั้น ยับยั้งใจตนเองไว้ให้ดี เพราะเราไม่จำเป็นเลยที่จะต้องไปต่อสู้ หรือเอาชนะใคร เพราะชัยชนะที่ยิ่งใหญ่เหนืออื่นใด คือการ ชนะใจตนเอง เมื่อเราชนะใจของเราแล้ว ชีวิตก็จะมีความสุข ความสมหวัง

ดังนั้นการต่อสู้ที่แท้จริง คือต่อสู้กับกิเลสในใจของเรา ด้วยการฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง เราจะได้ช่วยกันสร้างโลกนี้ให้เป็นสวรรค์บนดิน ด้วยการให้อภัยทาน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันความสุข ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

มีวาระพระบาลีที่พระเชนตเถระได้ภาซิดไว้ว่า

“ทุปฺปพฺพชฺช เว ทฺวริวาสา เคหา
ธมฺโม คมภีโร ทฺวริคมา โภคา

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๔

กัจฉา วุตติ โน อิตริตเรเนา ยุตฺตํ จินฺเตตฺตํ สตตมณิจจตํ

การบรรพชากระทำได้ยากแท้ การอยู่ครองเรือนเป็นเรื่องยาก ธรรมะเป็นของลึก การหาทรัพย์เป็นเรื่องยาก การเลี้ยงชีพของเราด้วยปัจจัย ๔ ตามมีตามได้ เป็นการยาก ผู้มีปัญญาควรคิดถึงอนิจจตาอยู่เนืองๆ”

การบรรพชา คือการละเว้นจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะการสละโศกสมบัติ และหมู่ญาติสนิทมิตรสหาย แล้วออกบวชถวายชีวิตในพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นสิ่งที่กระทำได้โดยยาก ต้องสั่งสมบุญบารมีมากจึงจะทำได้ แม้การอยู่ครองเรือน ถือว่าเป็นเรื่องที่ได้ยาก เพราะต้องรับผิดชอบมากมาย ต้องทำทั้งกิจการงานของตนเอง ของญาติพี่น้องมิตรสหาย ตลอดจนผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา จนกระทั่งถึงบิรวาร ดังนั้นผู้อยู่ครองเรือนจึงรับภาระหลายด้าน ปัญหาต่างๆ ก็ตามมา ต้องคอยแก้ไขกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้ลุ่มใจไม่สบายใจ ชีวิตอึดอัดคับแคบ แต่ก็ต้องทนกันไป เพราะการดำรงชีวิตอยู่ไม่ใช่ของพอดิพอร้าย ลำบากทีเดียว และยากที่จะอยู่ครองเรือนแล้วทำชีวิตให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้

ที่ว่าธรรมะเป็นของลึกซึ่งนั้น เพราะวามรรคผลนิพพาน

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๕

ที่ผู้บวชแล้วจะพึงบรรลุ เป็นของลึกซึ้ง คือรู้เห็นได้ยาก ต้องมีรู้
มีญาณที่บริสุทธิ์ ละเอียด ลึกซึ้ง จึงจะรู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดได้
ส่วนโภคสมบัติทั้งหลายเป็นสิ่งที่แสวงหาได้โดยยาก ผู้อยู่ครอง-
เรือนเมื่อเว้นจากโภคสมบัติแล้ว ไม่สามารถจะอยู่ครองเรือนได้

การเลี้ยงชีวิตของนักบวชก็ยากลำบาก เพราะต้องยัง
อัตภาพให้เป็นไปด้วยปัจจัย ตามมีตามได้ในเรือนของฆราวาส
ผู้แสวงบุญ เพราะถ้าหากผู้สนับสนุนเหล่านั้นอยู่กันอย่างลำบาก
รวมทั้งโภคะทั้งหลายก็หาได้ยาก เมื่อเป็นดังนั้นจึงเป็นการ
ลำบากอีกสำหรับชีวิตนักบวช ที่ต้องแสวงหาปัจจัย ๔ เพื่อ
อนุเคราะห์พรหมจรรย์ เพราะฉะนั้นผู้มีปัญญาพึงพิจารณา ถึง
ความเป็นของไม่เที่ยงอยู่เป็นนิตย์ของสรรพสิ่งทั้งหลาย เมื่อทำ
อย่างนี้ได้ก็จะเกิดความเบากายเบาใจ ละความยึดมั่นในสิ่งทั้งปวง
จิตจะโน้มไปในการชำระกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นโดยส่วนเดียว
ไม่คิดที่จะไปอยู่ครองเรือนให้เกิดทุกข์อีก คิดแต่จะหาหนทางพ้น
ทุกข์อย่างเดียว แต่ถ้าไม่ทำเช่นนี้ชีวิตอาจพลัดพลั้งได้ เหมือน
เรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

*เมื่อพระบรมศาสดาประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน

หมวดเต้าขาวกระต่าย

๓๘๖

ทรงรู้ว่ามีภิกษุรูปหนึ่งอยากลาสิกขา จึงตรัสถามภิกษุนั้น เมื่อรู้ว่าเธอจะลาสิกขา เพราะเหตุผู้หญิง จึงตรัสเล่าเรื่องในอดีตว่า ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติอยู่ในเมืองพาราณสี พระโอรสของพระองค์ทรงพระนามว่าพรหมทัต कुमार และบุตรของเศรษฐีเมืองพาราณสี มีชื่อว่า มหาธน कुमार ทั้งสองเป็นสหายกันมาตั้งแต่เล็ก ได้เรียนศิลปะในสำนักอาจารย์เดียวกัน ต่อมาพรหมทัต कुमारได้ครองราชสมบัติ บุตรเศรษฐีก็ได้อยู่ในราชสำนักนั้น ในเมืองพาราณสีมีนางวรรณทาสีคนหนึ่ง เป็นหญิงงามเมือง มีรูปร่างงดงาม บุตรเศรษฐีได้ให้ทรัพย์วันละ ๑,๐๐๐ กหาปณะ เพื่อกิรมย์อยู่กับนาง แม้ได้ตำแหน่งเศรษฐีแล้วยังให้อยู่เช่นเดิม

ท่านเศรษฐีต้องเข้าเฝ้าพระราชารวันละ ๓ ครั้ง วันหนึ่งเมื่อเศรษฐีเข้าเฝ้าพระราชาในเวลาเย็น ได้ปราศรัยอยู่กับพระราชารจนพลบค่ำ จึงออกจากราชสำนัก คิดว่า เวลานี้ถ้าเราจะไปบ้านก่อน แล้วมาหาหญิงงามเมืองก็จะไม่สะดวก เราควรไปบ้านของนางก่อน แล้วให้คนรับใช้กลับไปที่บ้าน ส่วนตนไปบ้านหญิงงามเมือง แต่เนื่องจากไม่ได้นำทรัพย์ไปด้วย หญิงงามเมืองคิดว่า ถ้าวันนี้เราให้โอกาส แม้วันอื่นๆ ก็จะมามือเปล่าอีกเมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะเสื่อมจากทรัพย์ คิดดังนี้แล้ว จึงกล่าวกับ

หมวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๓

เศรษฐีว่า “พวกเราเป็นวรรณทาสี ซึ่งจะให้เข้าหยอกเล่นเปล่านั้นไม่ได้ ท่านจงนำทรัพย์ ๑,๐๐๐ มาก่อน” เศรษฐีได้ขอร้องว่า “พรุ่งนี้เราก็จักนำมาให้ ๒ เท้าเลย” แต่นางไม่ยอมแล้วยังให้พวกทาสีขับไล่ออกไป พวกคนรับใช้ลากคอเศรษฐีออกไปแล้วก็ปิดประตูไม่ให้เข้ามา

เศรษฐีเกิดความสลดใจคิดว่า เราได้ให้ทรัพย์แก่หญิงนี้ถึง ๘๐ โกฏิ แต่พอนางเห็นเรามามือเปล่าเพียงวันเดียว ก็ให้คนลากคอเราออกมา โอ ชื่นชื่อนว่ามาตุคามช่างไม่น่ายินดีเลย คิดดังนี้ก็เกิดความเบื่อหน่าย มองเห็นโทษในเบญจกามคุณ จึงคลายความกำหนดกลับได้ปฏิกุศลสัญญา เบื่อหน่ายในสังขารร่างกาย เบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาส ไม่ยอมกลับบ้าน และไม่ไปเฝ้าพระราชาอีกเลย ท่านออกจากพระนคร แล้วเข้าป่าไปบวชเป็นฤๅษี สร้างอาศรมอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา พิจารณาถึงความไม่เที่ยงของชีวิต ทำฌาน และอธิษฐานให้เกิดขึ้น มีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย โดยอาศัยผลไม้ในป่าเป็นอาหาร

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตไม่เห็นมหาธนเศรษฐีเข้าเฝ้า จึงตรัสถามว่า “สหายของเราไปไหน” ครั้นรู้เรื่องราว จึงรับสั่งให้เรียกหญิงงามเมืองมา ตรัสถามว่า “ได้ยินว่า เจ้าไม่ได้ทรัพย์วันเดียวเท่านั้น ก็ให้พวกทาสีลากคอสหายของเราออกไปจริงหรือ”

หมวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๘

นางรับว่า “จริงเพคะ” พระราชาจึงตรัสว่า “หญิงลามกอกตัญญู
ประทุษร้ายมิตร เจ้าจงไปตามสหายของเรากลับคืนมา ไม่เช่นนั้น
เจ้าต้องตาย”

นางได้ฟังพระราชดำรัสดังนั้น ก็เกิดความกลัว จึงรีบ
ออกจากพระนครไปพร้อมกับบรืวารเป็นอันมาก เทียวเสาะ
แสวงหาที่อยู่ของฤาษี ในที่สุดก็หาจนพบ ได้นมัสการท่านแล้ว
จึงทูลว่า “ขอท่านได้อโศกที่ดิฉันได้กระทำด้วยความเป็น
คนอัมพาตเถิด ดิฉันจะไม่ทำอย่างนี้อีก” พระฤาษีตอบว่า
“เราไม่ได้โกรธเธอหรอก เราอดโทษให้ อันที่จริงเราควรขอโทษ
เธอด้วยซ้ำที่ทำให้เราพบแสงสว่างของชีวิต” นางจึงกล่าวว่า
“ถ้าท่านอดโทษให้ดิฉัน ขอจงกลับไปสู่พระนครเถิด เมื่อถึง
พระนครแล้ว ดิฉันจักถวายทุกสิ่งทุกอย่างให้หมด” พระฤาษีได้
ฟังคำของนางแล้วกล่าวว่า “น้องหญิง บัดนี้เราไม่อาจไปกับเจ้า
เพราะเราเป็นผู้สละแล้วทุกสิ่ง” แล้วกล่าวเพิ่มอีกว่า

“เมื่อใดผ้า ๓ ชนิดจะพึงสำเร็จได้ด้วยหมวดเต่า ใช้เป็น
เครื่องกันหนาวในคราวน้ำค้างตกได้ เมื่อใดเท้าของยูงทั้งหลาย
จะพึงทำเป็นป้อมมั่นคงดีไม่หวั่นไหว อาจจะทนบุรุษผู้ขึ้นรบได้
ตั้งร้อย เมื่อนั้นเราทั้งสองพึงอยู่ร่วมกันได้แน่ เมื่อใดเขากระต่าย
จะพึงทำเป็นบันได เพื่อขึ้นไปสู่สวรรค์ได้ เมื่อใดหนูทั้งหลายพึง

หมวดเตาเผากระต่าย

๓๘๕

ไต่บันไดขึ้นไปถึงพระจันทร์ และขับไล่ราหูให้หนีไปได้ เมื่อนั้น เราทั้งสองพึงอยู่ร่วมกันได้แน่” และกล่าวคำอื่นๆ อีกมากมาย เมื่อหญิงงามเมืองได้ฟัง ก็รู้ว่าท่านไม่กลับแน่แล้ว จึงขอขมาต่อ พระโพธิสัตว์ แล้วกลับเข้าเมือง และได้ทูลเรื่องราวทั้งหมดต่อ พระราชา พร้อมกับทูลขอชีวิตของตนไว้

ครั้นพระบรมศาสดาทรงแสดงพระธรรมเทศนานี้จบลง ทรงแสดงธรรมให้พอเหมาะกับจริตอัธยาศัย ภิกษุผู้จะลาสิกขา ก็ได้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล แล้วทรงประชุมชาดกว่าพระราชา ในครั้งนั้น ได้มาเป็นพระอานนท์ ส่วนพระฤๅษีได้มาเป็นพระ- ตถาคตนั่นเอง

ชีวิตก็เป็นเช่นนี้ ดำรงอยู่โดยยาก การครองเรือนให้ได้ดี เป็นเรื่องยาก การบรรพชาก็ไม่ง่าย แต่หากมีเป้าหมายเพื่อที่จะทำพระนิพพานให้แจ้ง ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะทำได้ เพราะถ้ามี อุตมการณ์มั่นคง เป้าหมายก็อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม บัณฑิตทั้งหลายจะเพียรพยายามต่อไปจนกว่าจะสำเร็จผล แต่ธรรมดา จิตใจของเรามีขึ้นมีลง คนที่เคยดำเนินชีวิตผิดพลาด จะต้องใช้ กำลังใจอย่างมาก ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ กำลังใจจะช่วยให้เราก้าวต่อไป เพื่อที่เราจะได้มีแรงใจ และไม่หลงทางอีก

เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เราต้องตัดสินใจ ทำในสิ่งที่ต้องมี

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๕๐

การเปลี่ยนแปลงกับตัวเรา ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นเรื่องร้ายๆ ให้ใจเย็นๆ เอาไว้ก่อน แล้วมองดูใหม่ มองให้กว้างออกไปไกล ให้ไปปรึกษากับกัลยาณมิตร หรือนั่งหลับตาทำสมาธิภาวนา เอาใจของเรามาไว้ที่ศูนย์กลางกาย เมื่อเราหยุดใจได้ กำลังใจของเราจะเพิ่มพูน ทับทวีขึ้น จะเกิดปัญญาบริสุทธิ์ มองเห็นปัญหาข้อบกพร่อง และพบช่องทางแห่งความสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหามานะชีวิตของเราได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นให้ตั้งใจทำภาวนา และนั่งธรรมะกันทุกๆ คน

ค ว า ม ห ว ้าง ที่ ค ว ร ต ั้ง ใจ

เถาวัลย์ชื่ออาสาวดี เกิดในสวนจิตรลดาวัน พ้นปีจึง
ออกผลๆ หนึ่ง เมื่อมีผลระยะไกลถึงเพียงนั้น เหล่าทวยเทพ
ก็พากันไปเยื่อนมันบ่อยๆ ข้าแต่พระราชา ขอพระองค์จงทรง
จำนงหวังไว้เถิด ความหวังที่มีผลเป็นเหตุให้เกิดสุข

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕๓

การสร้างบารมีเป็นภารกิจหลักของมนุษย์ทุกชีวิต ที่สำคัญยิ่งกว่าภารกิจทั้งปวง ถือเป็นภารกิจที่จำเป็นต้องทำ ไม่ทำไม่ได้ เรามีชีวิตอยู่ไม่เกินร้อยปีก็ต้องบ่ยหน้าไปสู่ความตาย การเดินทางไปสู่ปรโลก โดยปราศจากบุญบารมีเป็นสมบัติ ละเอียดติดตัวไปนั้น เป็นสิ่งที่น่ากลัวยิ่งนัก เพราะบุญเท่านั้น เป็นที่พึ่งของหมู่สัตว์ในปรโลก เหตุนี้ ผู้รู้บัณฑิตทั้งหลาย จึงหนักแน่นมั่นคงในการสั่งสมบุญบารมี โดยไม่หวั่นไหวต่อ อุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น ท่านเหล่านั้นมักจะเตรียมตัวให้พร้อม ก่อนที่จะละกายหยาบอันเป็นที่อาศัยชั่วคราว เพื่อเข้าถึงความเป็นสหายของเทวดา เหมือนทำลายภาชนะดิน เพื่อถือเอา ภาชนะทองคำฉะนั้น ดังนั้น ผู้มีปัญญาจึงควรหมั่นประพฤติ ปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ ชีวิตจะได้ปลอดภัย ทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า

มีวาระแห่งถ้อยคำอันเป็นสุภาสิตใน อาลังกชาติ ความว่า

“เถาว์ลย์ชื่ออาสาวดี เกิดในสวนจิตรลดาวัน พันปีจึง ออกผลฯ หนึ่ง เมื่อมีผลระยะไกลถึงเพียงนั้น เหล่าทวยเทพ ก็พากันไปเยือนมันบ่อยๆ ข้าแต่พระราชา ขอพระองค์จง ทรงจำนงหวังไว้เถิด ความหวังที่มีผลเป็นเหตุให้เกิดสุข”

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕๔

การมีชีวิตอยู่อย่างผู้มีความหวังนั้น ทำให้เราเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี ความหวังทั้งปวงนั้น เราควรตั้งไว้เป็นเป้าหมายในใจ โดยเฉพาะความหวังอันสูงสุดที่มนุษย์ทุกๆ คน ควรตั้งเอาไว้ในใจ คือต้องหมั่นสั่งสมบุญบารมีทุกรูปแบบ โดยไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น และตั้งใจมั่นว่า จะทำความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้เกิดขึ้นจนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกาย ยิ่งกว่านั้นความหวังที่จะบำเพ็ญบารมีเพื่อเข้าถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน ยังเป็นความหวังที่เหนือโลก เป็นความหวังที่มนุษย์ และเทวดาสรรเสริญ ส่วนความหวังอย่างอื่นนอกเหนือจากนี้ ไม่ใช่ความหวังที่มีความบริสุทธิ์เป็นผล ยิ่งถ้าเป็นความหวังที่มีกามเป็นเหตุด้วยแล้ว ยิ่งจะนำแต่ความทุกข์มาสู่ตนเท่านั้น

*ดังเช่นในอดีต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่าเรื่องความหวังอันนำความทุกข์มาให้ เพื่อเป็นอุทาหรณ์แก่ภิกษุรูปหนึ่ง ครั้งนั้นพระองค์ประทับอยู่พระเชตวันมหาวิหาร ทรงปรารภถึงภิกษุรูปหนึ่งที่อยากสึก เพราะถูกภรรยาเก่าหลอกหลวง พระบรมศาสดาทรงเรียกภิกษุรูปนั้นมา แล้วตรัสถามว่า

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕

“เธอจะลึกจริงหรือภิกษุ อะไรที่ทำให้เธออยากสละเพศอันประเสริฐที่เหมาะสมในการแสวงหาความหลุดพ้นนี้ แล้วกลับไปใช้ชีวิตที่แสนจะคับแคบนั้น”

ภิกษुरुปนั้นทูลตอบว่า “ข้าพระองค์ถูกภรรยาเก่าอ่อนวอนแรกๆ ก็ไม่ได้คิดอะไร แต่ช่วงหลังนี้รู้สึกหวนไหวพระเจ้าข้า” พระศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุ หญิงนี้ทำความลำบากใจให้เธอไม่เฉพาะแต่ภพชาตินี้เท่านั้น แม้ในชาติก่อนก็ทำความลำบากใจให้เธอมาแล้ว ตัวเธอเองอาศัยหญิงนี้ ตั้งความหวังไว้ผิด ละทิ้งจตุรงคเสนา เสวยทุกข์หนักอยู่ในป่าหิมพานต์นานถึง ๓ ปีทีเดียว” จากนั้นพระพุทธองค์ตรัสเรื่องราวในอดีตว่า

ในภพชาติหนึ่ง พระโพธิสัตว์บังเกิดในสกุลพราหมณ์ มีชื่อว่า กาลิกะ เมื่อเติบโตใหญ่ท่านได้รับการศึกษาที่เมืองตักกิลาล หลังจากจบการศึกษาแล้ว กลับมีความคิดที่แตกต่างจากคนทั่วไป คือปรารถนาจะแสวงหาความสงบให้กับชีวิต จึงออกบวชเป็นฤๅษีอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ บำเพ็ญธรรมปฏิบัติอยู่ในป่าจนกระทั่งบรรลุภิกขุญญาสมบัติ วันหนึ่ง มีเทพผู้มีบุญจุติลงมาจากภพดาวดึงส์ เกิดเป็นเด็กหญิงที่ดอกบัวใกล้อาศรมของพระดาบส เมื่อดอกบัวดอกอื่นร่วงโรย ดอกบัวดอกนั้นก็ยังคงมีกลีบที่สดใสอยู่ตลอดเวลา

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕๖

เมื่อพระดาบสโพธิสัตว์ลงมาสร้างน้ำที่สระแห่งนั้น เห็นดอกบัวนั้นก็เกิดความแปลกใจ จึงเข้าไปดู ได้พบทารกหญิงที่มีหน้าตา และผิวพรรณสวยงามมาก เกิดความรักรากับทารกนั้นเป็นบุตรในอุทรจึงนำไปเลี้ยงไว้ที่อาศรมจนกระทั่งเวลาผ่านไป ๑๖ ปี เด็กหญิงได้เติบโตใหญ่ มีผิวพรรณวรรณะ รูปร่าง หน้าตา สวยงามมาก พระดาบสตั้งชื่อให้นางว่า อาลังกา แปลว่าสงสัย เพราะท่านสงสัยว่าในดอกบัวนั้นมีอะไร จึงตั้งชื่อเช่นนั้น

วันหนึ่ง ท้าวลักกะลงมาจากภพดาวดึงส์ เพื่อมาอุปัฏฐากพระบรมโพธิสัตว์ได้ทอดพระเนตรเห็นกุมาริกา จึงถามว่า “กุมารีนี้นี้ ควรจะได้อะไรครับ” พระโพธิสัตว์ตอบว่า “นางเป็นสาวแล้ว ควรจะมีที่พักอันมิดชิด นางควรมีปราสาทแก้วผลึก พร้อมที่หลับที่นอนอันเป็นทิพย์” ท้าวลักกะจึงเนรมิตตามที่พระดาบสต้องการ กุมาริได้อุปัฏฐากพระดาบสผู้บิดาบนปราสาทแก้วผลึกนั่นเอง เมื่อนางลงจากปราสาทมาที่พื้นดิน ปราสาทจะลอยขึ้นไปบนเวหาเอง ครั้นนางประสงค์จะขึ้น ปราสาทก็จะโน้มลงมา เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ทีเดียว

วันหนึ่ง มีพราหมณ์พาทองเที่ยวไปในป่าหิมพานต์ พบนางกุมาริ จึงถามพระดาบสว่า “เด็กสาวผู้นั้นเป็นใคร” เมื่อรู้ว่าเป็นธิดาของพระดาบส พราหมณ์ก็นำเรื่องราวทั้งหมดไปกราบทูล

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕๓

พระราชาวา “ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ ข้าพระองค์ได้พบธิดาของพระดาบสในป่าหิมพานต์ มีรูปร่างหน้าตาสวยงามมาก”

พระราชาสดับดั่งนั้น ทรงสนพระทัย จึงให้พรานพานำทางไปทันที พระราชาพร้อมด้วยเหล่าจตุรงคเสนาตั้งค่ายอยู่ใกล้ๆ บริเวณที่พักของพระดาบส จากนั้นพระองค์ได้เข้าไปกราบพระดาบส พลาบขอว่า “ข้าแต่พระดาบส ธรรมดาหญิงทั้งหลายเป็นมลทินของพรหมจรรย์ ข้าพเจ้าขอธิดาของท่านเถิดเพื่อนำไปยังเมืองของข้าพเจ้าและจะเลี้ยงดูอย่างดี” พระโพธิสัตว์ทูลว่า “หากบพิตรรู้ชื่อของนาง ก็เชิญรับนางไปได้เลย” พระราชาตรัสถามว่า “หากพระคุณเจ้าบอก โยมก็คงรู้” แต่พระดาบสตอบว่า “อาตมภาพไม่บอกหรอก ขอให้ท่านตอบด้วยปัญญาของตนเองเถิด”

พระราชายាយามขบคิดกับหมู่อำมาตย์ คิดค้นชื่อของนางต่างๆ นานา แต่ตอบไม่ถูกสักข้อ พระราชาทำเช่นนี้จนกระทั่งเวลาผ่านไป ๑ ปีเต็ม เหล่าจตุรงคเสนา และตัวของพระองค์เอง ต่างพากันได้รับความลำบากมาก สัตว์ร้ายที่อยู่อาศัยในป่านั้น ตะครุบทั้งช้างม้า และมนุษย์ไปกิน จนกระทั่งร่อยหรอลงตามลำดับ และได้รับอันตรายจากสัตว์เลื้อยคลานก็มี

เมื่อคนตายมากขึ้น พระราชาเริ่มได้คิดว่า ไม่รู้จะทน

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕๘

ลำบากเพราะผู้หญิงคนนี้ทำไม ทรงเตรียมตัวเดินทางกลับ นางกุมารีปรารภจะไปกับพระราชาก็รีบเปิดหน้าต่างปราสาทปรากฏตัวให้เห็น พลังทูลพระราชาวา “มหาบพิตร เภาวัลย์ชื้ออาสาวดีอยู่บนดาวดิงส์ น้ำทิพย์ที่เกิดจากผลของมัน เทวดาต้มครั้งเดียวเท่านั้นเมาอยู่ถึง ๔ เดือนเต็ม พันปีจึงจะออกผลสักครั้ง เทพบุตรทั้งหลายก็ยังไม่ท้อ มีความหวังตั้งดาร์อคอยท่านรอแค่เพียงปีเดียวเท่านั้นท้อแล้วหรือ”

พอพระราชาก็ได้ฟังดังนั้น ทั้งได้เห็นรูปร่างหน้าตาของนางก็เกิดใจอ่อน ยอมทนลำบากต่อไปอีก แม้จะต้องทุกข์ทรมานก็ยังทนอยู่เช่นนั้นเพราะกามบิบบัน ตั้งชื่อแล้วก็ไปบอกพระดาบส พระดาบสก็ตอบว่าไม่ถูกต้อง ทำเช่นนี้ จนเวลาผ่านไปอีก ๑ ปี ก็ไม่สามารถพานางออกจากป่าไปได้

พระราชาก็ได้รับความลำบากเลี่ยนตาย ทรงตั้งพระทัยเดินทางกลับแน่นอน นางกุมารีก็ออกมาปรากฏให้เห็นอีก และพูดกับพระราชาสั้นเดิม พระราชาก็ใจอ่อน ยอมอยู่ป่าต่อไป คิดค้นชื่อของนางจนเวลาผ่านไปอีก ๑ ปี พระราชาทนลำบากเช่นนี้นานถึง ๓ ปีเต็ม สูญเสียทั้งเวลา และไพร่พลมากมายที่ตามเสด็จ พระองค์จึงตั้งใจมั่นว่า อย่างไม่ไรก็ตามเราต้องกลับแน่นอน เมื่อนางมาปรากฏให้เห็นจึงทรงตรัสว่า “ท่านให้แต่

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๓๕

คำหวานเรา ไม่เห็นเกิดประโยชน์อันใดเลย ตอนนี้นำกำลังพลเราก็ร้อยหรือ เราสงสัยว่าแม้แต่ตัวเราเองก็คงเอาชีวิตไม่รอด เราจะกลับแน่นอน”

เมื่อพระราชชาติรัสเช่นนี้ นางจึงกล่าวว่า “มหาบพิตร ชื่อของดิฉัน อยู่ในคำพูดของพระองค์นั่นแหละ” พระราชาริပ်ไปหาพระดาบสพลาญตอบว่า ชื่อของนาง คืออาลังกา พระดาบสจึงอนุญาตว่า “เมื่อท่านรู้ชื่อธิดาเรา ก็สามารถนำนางไปได้” พระราชาริပ်เข้าไปหานางกุมาริ และตรัสว่า “พระดาบสบิดาอนุญาตให้พื่อนำเจ้าออกจากป่าหิมาพานต์แล้ว” ก่อนที่จะจากไป นางกุมาริกาได้ไปกราบลาบิดาผู้เป็นพระดาบส และได้ออกจากป่าหิมาพานต์พร้อมกับพระราชาริ

ตลอด ๓ ปีที่ผ่านมา นั้น พระราชาต้องพบกับความยากลำบาก และความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง เพียงเพราะความใจอ่อน และยอมแพ้ต่อกามกิเลสนั่นเอง ครั้นออกจากป่าแล้ว ก็กลับไปอยู่เมืองพาราณสี พระดาบสไม่เลื่อมจากมาน ละโลกแล้วก็ได้ไปเกิดบนพรหมโลก

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงย้าว่า “นางกุมาริ นั้นได้เกิดเป็นภรรยาเก่าของเธอ ตัวเธอเป็นพระราชาริ ที่ได้รับความลำบากเพราะนาง ส่วนพระดาบสก็คือเรานั่นเอง” หลังจบ

ความหวังที่ควรตั้งใจ

๔๐๐

พระธรรมเทศนา ภิกษุรูปนั้นได้บรรลุโสดาปัตติผล เป็นพระ-
อริยบุคคล ทำให้มีจิตหนักแน่น ไม่หวั่นไหวอีกต่อไป

ความหวังเป็นสิ่งที่ดีแต่ความหวังของพระราชาในครั้งนั้น
ไม่ใช่สิ่งที่นักสร้างบารมีพึงหวัง เพราะเป็นความหวังที่เจือด้วย
ความไม่บริสุทธิ์ ความหวังอย่างนักสร้างบารมีที่อยากให้คน
ทั้งโลกเข้าถึงพระธรรมกาย อีกทั้งตั้งใจปฏิบัติธรรมเพื่อให้
เข้าถึงพระธรรมกาย นี่เป็นความหวังที่บริสุทธิ์ หากตั้ง
ความหวังเช่นนี้แล้ว ไม่ควรท้อถอยเป็นอันขาด ต้องทำให้สำเร็จ
ชีวิตของเราจึงจะสมหวังแน่นอน

เหตุอย่างเดียวกัน
แต่ได้ผลต่างกัน

เหตุอย่างเดียวกัน เป็นผลดีแก่คนหนึ่ง
แต่เป็นผลร้ายแก่อีกคนหนึ่งได้
เพราะฉะนั้นเหตุอย่างเดียวกัน มิใช่ว่าจะเป็นผลดีไปทั้งหมด
และมีใช่ว่าจะเป็นผลร้ายเสมอไป

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๓

ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจเพราะใจเป็นจุดเริ่มต้นของความคิด และความคิดจะก่อให้เกิดการกระทำ ใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะบันดาลให้ทุกอย่างเกิดขึ้น ใจของคนที่ไม่พอใจนั้นไม่ว่าจะคิด พุด หรือ ทำสิ่งใดก็ตาม ย่อมมีพลัง และความเพียรไม่มีที่สิ้นสุด ตรงกันข้ามกับสภาพจิตใจที่ขุ่นมัวไม่พอใจ ย่อมทำลายความสำเร็จทั้งหมดให้มลายหายสูญไป เพราะหากใจไม่พอใจแล้ว จะคิด พุด หรือทำสิ่งใดก็ยากที่จะสำเร็จ แม้เรื่องที่ย่างแสนง่ายก็ไม่มีทางทำได้ หรือไม่มีโอกาสทำให้สำเร็จ แม้บุคคลนั้นจะมีฐานะดี ความรู้สูงตำแหน่งหน้าที่สูง หรือมีความสามารถมากเพียงไร แต่ถ้าขาดความเชื่อมั่น ขาดพลังใจอันสูงส่ง ขาดความเพียรพยายามแล้ว ศักยภาพในตัวแม้มีมากมายเพียงไร ย่อมไม่สามารถนำออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่

มีธรรมภาษิตที่ปรากฏใน อลิลักขณชาดก ความว่า

“เหตุอย่างเดียวกัน เป็นผลดีแก่คนหนึ่ง แต่เป็นผลร้ายแก่อีกคนหนึ่งได้ เพราะฉะนั้นเหตุอย่างเดียวกัน มิใช่ว่าจะเป็นผลดีไปทั้งหมด และมีใช่ว่าจะเป็นผลร้ายเสมอไป”

บุคคลหวานพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว เป็นเช่นนั้นจริงๆ คนที่พุดว่า ทำดีแล้วไม่ได้ดี หรือทำชั่วได้ดีมีถมไปนั้น เป็นคำพุดที่ไม่ถูกต้องอย่างแน่นอน

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๔

เพราะไม่ช้าพลแห่งการกระทำก็ย่อมปรากฏแก่ผู้กระทำ เพียงแต่ผลจะช้าหรือเร็วเท่านั้นเอง ปลุกถั่วย่อมได้ถั่วจะเป็นงาไม่ได้ ทำอย่างไรก็ได้ผลอย่างนั้นแน่นอน เพราะฉะนั้น อย่าได้พลาดพลั้งไปทำกรรมชั่วอันจะนำความเดือดร้อนมาให้ในภายหลัง

อันที่จริงเมื่อเราทำดีย่อมได้ผลดีทันที เป็นความดีที่เกิดขึ้นในใจโดยไม่ต้องรอเวลาเลย โดยเฉพาะการทำความดีที่มีเป้าหมายสูงสุดนั้น คือเพื่อให้ใจของเราปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง การที่บุคคลหวังจะได้ผลออกมาเป็นรูปธรรมนั้นต้องอาศัยเวลา เพราะกรรมไม่ว่าจะเป็นบุญหรือบาปแต่ละอย่างนั้น ย่อมให้ผลไม่เหมือนกัน เพราะแม้การทำในสิ่งเดียวกัน แต่ต่างเวลา ต่างบุคคล ต่างสถานที่ ก็ทำให้ผลของกรรมนั้นแตกต่างกันไป ยิ่งถ้าเป็นเรื่องของการกระทำ ในสิ่งที่เป็นของสมมุติว่าเป็นความดีในโลกแล้ว ยิ่งให้ผลต่างกันมาก

ดังเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตกาล เรื่องมีอยู่ว่า *ครั้งนั้น มีพราหมณ์ท่านหนึ่งเป็นผู้ตรวจลักษณะดาบของพระเจ้าโกศล เมื่อใดที่ช่างเหล็กนำดาบมาถวายพระราชา เขาจะสอดดมดาบ แล้วชี้ถึงลักษณะดีหรือเลวของดาบนั้นๆ ถ้าเขาได้ทรัพย์สินจาก

*มก. เล่ม ๕๖ หน้า ๔๙๑

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๕

มือของช่างดาบพวกใด เขาจะกราบทูลพระราชว่า ดาบของช่างนั้นสมบูรณ์ด้วยลักษณะ ประกอบด้วยมงคล แต่หากเขาไม่ได้ผลประโยชน์ เขาจะติเตียนดาบของช่างพวกนั้นว่า อับลักษณะ

วันหนึ่ง มีช่างดาบคนหนึ่ง เมื่อทำดาบแล้ว ได้ใส่พริกป่นอย่างละเอียดในฝักแล้วนำดาบมาถวายพระราช พระราชรับสั่งให้พราหมณ์พิจารณาดาบนั้น เมื่อพราหมณ์ชักดาบออกมาดม พริกป่นเข้าจมูก ทำให้เขาจามทันที จมูกจึงถูกคมดาบเฉือนขาดทำให้เป็นที่รู้กันทั่วในหมู่สงฆ์

ต่อมาภิกษุทั้งหลายพากันยกเรื่องนี้ขึ้นสนทนาในโรงธรรมสภา และได้กราบทูลถามพระบรมศาสดา พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้นที่พราหมณ์นั้นจมูกขาดวิน เพราะคมดาบ แม้ในกาลก่อนก็เคยขาดวินมาแล้วเช่นกัน” จากนั้นทรงนำเรื่องในอดีตมาแล้วว่า

ในอดีตกาล ครั้งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระองค์ทรงมีพราหมณ์เป็นผู้ตรวจลักษณะดาบทำนองเดียวกันกับเรื่องในปัจจุบันทุกอย่าง แปลกตรงที่ว่าพระราชได้รับสั่งให้หมอรักษาพราหมณ์จนจมูกหายเป็นปกติโดยทำจมูกเทียมใส่แทน

พระเจ้าพาราณสีไม่มีพระโอรส ทรงมีเพียงพระธิดา

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๖

พระองค์เดียว และทรงเลี้ยงหลานอีกพระองค์หนึ่ง เมื่อพระราชธิดาและพระราชภาคิโนยเจริญเติบโตขึ้น ต่างมีพระทัยปฏิบัติต่อกัน พระราชาจึงตรัสเรียกอำมาตย์พลางรับสั่งว่า “เราจะยกราชสมบัติให้หลานของเรา และจะยกธิดาให้เขาอภิเษกสมรสกัน”

ต่อมาพระองค์ทรงดำริใหม่ว่า “หลานของเราก็คือญาติของเรา เราจะส่งราชธิดาอื่นมาให้เขา แล้วเราจะยกธิดาของเราให้พระราชวงศ์อื่น ด้วยอุบายนี้ หลานของเราจะเป็นเจ้าของราชสมบัติทั้งสองพระนคร” พระองค์ดำริดังนั้นแล้ว ทรงปรึกษากับอำมาตย์ทั้งหลายและรับสั่งว่า ควรแยกคนทั้งสองนั้นเสีย โดยให้พระราชภาคิโนยประทับที่ตำหนักหนึ่ง ส่วนพระราชธิดาประทับที่อีกตำหนักหนึ่ง

เมื่อทั้งสองพระองค์มีพระชนม์ ๑๖ พรรษาทรงมีพระทัยปฏิบัติต่อกันยิ่งขึ้นไปอีก พระราชกุมารทรงดำริว่า “เราจะทำอย่างไรดี จึงจะพาธิดาของเสด็จลุงออกจากพระราชวังได้” เมื่อคิดอุบายได้แล้ว จึงรับสั่งเรียกหญิงแม่มดมา แล้วประทานสิ่งของมีค่าพันกหาปณะแก่นาง เมื่อนางกราบทูลถามว่า “ทรงให้หม่อมฉันทำอะไร” จึงรับสั่งว่า “ท่านจงอ้างเหตุอะไรก็ได้ที่ทำให้เสด็จลุงของฉันทอนุญาตให้พระธิดาออกจากพระราชวังได้”

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๓

หญิงแม่มดกราบทูลว่า “หม่อมฉันจะเข้าเฝ้าพระราชา แล้วจักทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ กาลกิณีกำลังกุมพระธิดาอยู่ หม่อมฉันขอพาพระธิดาขึ้นราชรถไปพิธีล้างมลทิน แล้วให้พวก ทหารมีอาวุธครบมือติดตามไปด้วย เพื่อเข้าสู่ป่าช้า หม่อมฉัน จะให้คนที่ตายแล้วนอนบนเตียง ตัวหม่อมฉันจะอยู่บริเวณนั้น ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธี แล้วให้พระราชธิดาประทับนั่งเหนือ เตียงชั้นบนขึ้นไปอีก ให้ทรงสงสนานด้วยน้ำหอมประมาณ ๑๕๐ หม้อ เพื่อกำจัดกาลกิณีออกไป

ครั้นหม่อมฉันกราบทูลเช่นนี้แล้ว ในวันที่หม่อมฉันจะไป ป่าช้า ให้พระองค์ถือพรกปน์ไปด้วย และรีบไปป่าช้าก่อนผู้ใด ให้พระองค์เสด็จไปที่แท่นพิธีนั้น แล้วทำเป็นตายนอนอยู่บน เตียงที่เขาคลุมนั้น เมื่อหม่อมฉันมาถึงบริเวณนั้น ก็จะวางเตียง ช้อนทับพระองค์ไว้ เสร็จแล้วก็เชิญพระราชธิดาให้ประทับนั่ง บนเตียงชั้นบนนั้น ขณะนั้นให้พระองค์เอาพรกปน์ใส่พระนาสิก ทำให้จามสองสามครั้ง ทันทีที่พระองค์จาม หม่อมฉันจะทิ้ง พระราชธิดาไว้ แล้วหนีไป เมื่อถึงตอนนั้น พระองค์คงพา พระธิดาหนีไปเกิด” พระราชกุมารตอบตกลงตามแผนการของ แม่มดทุกประการ

เมื่อแม่มดเข้าไปกราบทูลพระราชา พระราชาทรงอนุญาต

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๘

และแม่มดก็ไปกราบทูลแผนการทั้งหมดนั้นให้พระราชธิดา
รับรู้ด้วย พระราชธิดาก็รับคำ ในวันที่จะไปทำพิธีในป่าช้า
แม่มดได้ให้สัญญาพระภาคินัย แล้วมุ่งสู่ป่าช้าพร้อมด้วย
ทหารจำนวนมาก แม่มดได้พูดยุให้พวกทหารทั้งหมดที่ไปด้วย
กันเกิดความหวาดกลัวว่า “เมื่อเราวางพระธิดาบนเตียง คนตาย
ที่อยู่ใต้เตียง จะจามขึ้นมา และจะลุกจากเตียง หากเขาเห็นผู้
ใดก่อน ก็จับผู้นั้นทันที พวกท่านจงระวังตัวให้ต้อย่าประมาท”

เมื่อพระภาคินัยไปถึงป่าช้าก่อน ทรงบรรทมตาม
แผนการนั้น ต่อมา เมื่อแม่มดมาถึงก็อุ้มพระธิดาขึ้นสู่แท่นพิธี
วางพระธิดาลงบนเตียง ขณะเดียวกันนั่นเอง พระภาคินัยก็
เอาพริกป่นใส่จมูกแล้วก็จามทันที แม่มดกลัวเสียงดังลั่น
วิ่งหนีไปก่อนคนอื่น พวกทหารทุกคนต่างพากันทิ้งอาวุธหนีตาม
ไปด้วย

จากนั้นพระภาคินัยได้พาพระราชธิดาไปสู่ในเวศน์ของ
พระองค์ เมื่อพระราชารู้เรื่องราวทั้งหมด ทรงดำริว่า อันที่จริง
เราก็เลี้ยงนางไว้เพื่อยกให้หลานอยู่แล้ว เหมือนทิ้งเนยใสลงใน
ข้าวปายาส พระองค์จึงมอบพระธิดาให้หลานในเวลาต่อมา
และยังมอบราชสมบัติให้หลานเป็นพระราชาองค์ต่อไปอีกด้วย

วันหนึ่ง เมื่อพราหมณ์นักดูตานั้นมาเข้าเฝ้าพระราชา

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๐๕

เขายืนตรงแสงพระอาทิตย์ส่อง จมูกเทียมจึงละลายตกลงบนพื้น เขาได้แต่ยืนก้มหน้าด้วยความละอาย พระราชาเห็นดังนั้นก็ทรง พระสรวล แล้วตรัสว่า “ท่านอาจารย์ ท่านอย่าคิดมากไปเลย ธรรมดาการจาม เป็นผลดีแก่คนหนึ่งแต่กลับเป็นผลร้ายแก่ อีกคนหนึ่ง ท่านจามจมูกขาด ส่วนฉันจามได้ธิดาของเสด็จลุง แล้วยังได้ราชสมบัติ เหตุอย่างเดียวกันนั้นแหละ เป็นผลดีแก่ คนหนึ่ง แต่กลับเป็นผลร้ายแก่อีกคนหนึ่งได้ เพราะฉะนั้นเหตุ อย่างเดียวกัน ใช้ว่าจะเป็นผลดีไปทั้งหมด แต่ก็มีใช้ว่าจะเป็น ผลร้ายไปทั้งหมด”

พระศาสดาได้ตรัสว่า ความดีความชั่วที่โลกสมมติกันแล้ว ว่าเป็นการไม่แน่นอนด้วยเรื่องนี้ แล้วทรงประชุมชาดกว่า “พราหมณ์ผู้ตรวจลักษณะตาบในครั้งนั้น ได้มาเป็นพราหมณ์ผู้ ตรวจลักษณะตาบในครั้งนี้ ส่วนพระราชาผู้เป็นภาคิไนยในครั้งนั้น ได้มาเป็นเรตถาคตนั่นเอง”

เราจะเห็นว่า เรื่องราวต่างๆ ที่โลกสมมติกันขึ้นนั้น เป็นของไม่แน่นอน บางคนทำเรื่องหนึ่งกลับได้อีกเรื่องหนึ่งเป็น ผลตอบแทน ที่ไม่แน่นอนนั้นเป็นเพราะเหตุการณ์ สถานที่ และบุคคลแตกต่างกัน แต่ผลจะเป็นไปอย่างไรก็ตาม ย่อมขึ้น อยู่กับการกระทำของตน ถ้าทำดี ย่อมได้ผลดี ทำชั่วย่อมได้

เหตุอย่างเดียวกันแต่ได้ผลต่างกัน

๔๑๐

ผลชั่วแนนอน การทำความดีนั้นต้องเริ่มที่ใจของเราก่อน แม้ผลของความดีจะยังไม่ปรากฏแก่ตัวเราเอง แต่เทวดาและผู้มีญาณย่อมรู้ถึงการกระทำของเรา และที่สำคัญความดีที่เราทำไป จะไม่มีวันสูญหายไปไหน จะติดอยู่ที่ศูนย์กลางกายของเราตลอดเวลา ดังนั้นอย่าไปกังวลว่า ทำไมยังไม่เห็นผลของความดี หากเราทำถูกหลักวิชาแล้ว ย่อมได้รับผลดีแนนอน ให้ทุกคนตั้งใจทำความดีกันไป

ผู้ถึง ความ พินาศ

ผู้ใดเมื่อบุคคลกล่าวสอนอยู่
ไม่ทำตามคำสอนของผู้ปรารถนาประโยชน์
ผู้นั้นเคราะห์ด้วยประโยชน์เกื้อกูล
ผู้นั้นย่อมถึงความพินาศ
ย่อมเศร้าโศกเหมือนกาที่ไม่เชื่อฟังคำของนกพิราบ
ตกอยู่ในเงื้อมมือของศัตรู

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๓

ธรรมชาติของใจนั้น มีความว่องไวพร้อมจะท่องเที่ยวไปในทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา แม้ขณะช่วงเวลาเพียงสั้นๆ ใจก็สามารถล่องลอยคิดไปได้หลายๆ เรื่อง ผู้ที่ไม่ระวังรักษาใจปล่อยให้ฟุ้งซ่านไปในอกุศล จะมีชีวิตที่สับสนวุ่นวาย เป็นอันตรายทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น เมื่อเรารู้เท่าทันธรรมชาติของใจ ว่าว่องไวต่อทั้งสิ่งที่เป็นวิสุทธิและไม่วิสุทธิ เราควรรีบดูแลรักษาใจให้สะอาดบริสุทธิ์ เต็มเปี่ยมไปด้วยความสงบสุข ด้วยการปฏิบัติธรรม ให้ใจดวงเดียวของเรานี้มีแต่สิ่งที่ดีงามอยู่ในใจ เพราะภาพดีงามในใจย่อมส่งผลดีต่อชีวิตของเรา ขอให้เรามีชีวิตอยู่กับความดี เพื่อให้ใจมีแต่ภาพที่ดีเก็บไว้ แม้วันหนึ่งเราจะต้องละจากโลกนี้ไป แต่ภาพแห่งความดีที่สั่งสมไว้ในใจ จะทำให้เรามาภักภูมิจนไปตลอดกาล

มีวาระพระบาลีใน กโปตกชาดก ว่า

“ผู้ใดเมื่อบุคคลกล่าวสอนอยู่ ไม่ทำตามคำสอนของ
ผู้ปรารถนาประโยชน์ ผู้นั้นเคราะห์ด้วยประโยชน์เกื้อกูล
ผู้นั้นย่อมถึงความพินาศ ย่อมเศร้าโศกเหมือนกาที่ไม่เชื่อฟัง
คำของนกพิราบ ตกอยู่ในเงื้อมมือของศัตรู”

หากมีผู้มาตักเตือน เราต้องรับฟังด้วยความอ่อนน้อม
ให้มีสติ อย่าเพิ่งชอบใจ หรือไม่ชอบใจให้พิจารณาให้ดีกว่าก่อนว่า

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๔

ที่เขามาดักเตือนเรานั้นมีเหตุผลแค่ไหน และเรื่องนั้นเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริง มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ หากเราพิจารณาแล้วว่า เขาดักเตือนเราด้วยความปรารถนาดี และหวังดีต่อเราจริงๆ แม้เรื่องนั้นอาจขัดความรู้สึกของเราบ้าง เราก็ควรรับฟัง แล้วรีบปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของบัณฑิตผู้รู้ทั้งหลาย การไม่เชื่อฟัง หรือดื้อดึงนั้น มีผลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของเรา ซึ่งบางครั้งอาจมีผลถึงชีวิต ดังเรื่องของกา ที่ไม่เชื่อฟังคำเตือนของนกพิราบ จึงต้องวอดวายอย่างใหญ่หลวง ต้องนอนระทมทุกข์อยู่ในเงื้อมมือของศัตรูผู้นำความพินาศมาให้ ทั้งยังก่อให้เกิดทุกข์สิ้นกาลนาน

*ในครั้งพุทธกาล ภิกษุทั้งหลายได้นำภิกษุโลเลรูปหนึ่งมากราบทูลพระบรมศาสดาว่า “ภิกษุรูปนี้มีนิสัยโลเลพระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาตรัสถามว่า “จริงหรือภิกษุที่เขาว่าเขามีนิสัยโลเล” ภิกษุนั้นกราบทูลว่า “จริงพระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุ แม้ในครั้งก่อน เธอก็เป็นคนโลเล ล้มชีวิตเพราะความโลเลของตน แม้บัณฑิตผู้อาศัยเธอก็ต้องพลัดพรากจากที่อยู่ไปด้วย” แล้วทรงนำเรื่องในอดีตมาเล่าดังนี้

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๕

ในอดีตกาล ครั้งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกพิราบ ครั้นนั้นชาวเมืองพาราณสีพากันแขวนกระเช้าหญ้าไว้ในที่ต่างๆ เพื่อให้ฝูงนกได้อาศัยอยู่อย่างสบาย เพราะความเป็นผู้มีเมตตาใคร่ในบุญกุศล แม่พ่อกวของท่านเศรษฐีกรุงพาราณสี ก็แขวนกระเช้าหญ้าไว้ในโรงครัวด้วย นกพิราบโพธิสัตว์ได้เข้าอยู่ในกระเช้านั้น รุ่งเช้าก็บินออกเที่ยวหากิน ตกเย็นจึงบินกลับมานอนหลับในโรงครัวนั้น เป็นเช่นนี้ทุกๆ วัน

อยู่มาวันหนึ่ง กาตัวหนึ่งบินข้ามโรงครัวไป ได้กลืนตลบอบอวลของปลาและเนื้อ ที่มีรสเปรี้ยวรสเค็ม เกิดความโลภคิดว่า “เราจักอาศัยใครหนอ จึงจะได้กินปลาและเนื้อนี้” คิดแล้วก็คอยสอดส่องหาเส้นทางอยู่ในที่ไม่ไกล ตกเย็นกาเห็นนกพิราบโพธิสัตว์บินเข้าไปในโรงครัว กาจึงคิดหาอุบายว่า จะต้องอาศัยนกพิราบนี้จึงจะได้กินเนื้อ

วันรุ่งขึ้นการิบบินมาแต่เช้า ทันทิที่เห็นพระโพธิสัตว์บินออกหากิน กาก็บินตามไปข้างหลัง พระโพธิสัตว์เห็นดังนั้นจึงถามกาว่า “สหาย เพราะเหตุใดท่านจึงเที่ยวบินตามเรามา” กาทอบว่า “นาย ข้าพเจ้าชอบใจกิริยาของท่าน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะขอปรนนิบัติท่าน” พระโพธิสัตว์กล่าวว่า “พวกท่านมีเนื้อเป็นอาหาร ส่วนเรามีพืชผักเป็นอาหาร เมื่อเรา

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๖

กินไม่เหมือนกันเช่นนี้ การปรนนิบัติของเรากับท่านจะทำให้
ลำบาก” กาทอบว่า “นาย เวลาท่านบินไปหากิน ข้าพเจ้าก็ขอ
บินไปหากินด้วย” พระโพธิสัตว์จึงสอนว่า “ดีแล้ว ขอท่านพึง
เป็นผู้ไม่ประมาทเถิด”

พระโพธิสัตว์กล่าวสอนกาดังนี้แล้วก็เที่ยวแสวงหาอาหาร
กินอาหารมีพืชพรรณดิณชาติ เป็นต้น ขณะพระโพธิสัตว์กำลัง
หากิน กาก็บินไปพบกองขี้วัว จึงคุ้ยจิกกินตัวหนอน เมื่อเต็ม
กระเพาะก็รีบบินไปรอก่อน แล้วทำเป็นสอนพระโพธิสัตว์ผู้บิน
ตามมาข้างหลังว่า “นาย ท่านเที่ยวเกินเวลา การทำตนเป็นผู้
ตะกละตะกลามหาควรไม่” จากนั้นกาได้บินเข้าไปในโรงครัว
พร้อมกับพระโพธิสัตว์ พ่อครัวเห็นดังนั้นก็กล่าวว่า “นกพิราบ
ของเราพาตัวอื่นมา” พ่อครัวจึงแขวนกระเช้าให้กาได้อาศัยอยู่ด้วย

วันหนึ่ง มีคนนำปลาและเนื้อจำนวนมากมาให้ท่านเศรษฐี
พ่อครัวรับมาแขวนไว้ในโรงครัว กาเห็นแล้วเกิดความโลภ คิด
ในใจว่า “พรุ่งนี้เราจะไม่ไปหากิน จะกินปลาและเนื้อนี้” จึง
แกล้งทำเป็นนอนป่วย รุ่งเช้าพระโพธิสัตว์จะไปหาอาหาร ร้อง
เรียกว่า “เราไปกันเถิด กาผู้สหาย” กาทอบว่า “นาย ท่านไป
เถิด ข้าพเจ้ากำลังปวดท้อง” พระโพธิสัตว์กล่าวว่า “สหายเอ๋ย
ธรรมดาโรคปวดท้องไม่เคยเกิดขึ้นในพวกกาเลย แต่ไหนแต่ไร

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๓

ในยามทั้งสาม ตลอดราตรี กาย่อมหิวทุกๆ ยาม ถึงจะกลืนกิน
ไล่ประทีบเข้าไปกาก็อึดอยู่ชั่วครู่หนึ่ง ชะรอยท่านอยากกินปลา
และเนื้อนี้ มาเถิด ขึ้นชื่อว่าของกินของมนุษย์เป็นของที่พวก
ท่านไม่ควรกิน ท่านอย่าทำเช่นนี้เลย ไปหากินด้วยกันกับเราเถิด”
กาตอบว่า “นาย ข้าพเจ้าไปไม่ไหว” พระโพธิสัตว์จึงเตือนว่า
“ท่านอย่าลุ่มลุ่มความโลภ มิฉะนั้นแล้ว ท่านจักต้องรับกรรม
ของท่าน ขอท่านจงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด” จากนั้นพระโพธิสัตว์
ก็บินออกไปหากินตามลำพัง

พ่อครัวปรุงอาหารชนิดต่างๆ ด้วยปลาและเนื้อ แล้ว
เปิดภาชนะทิ้งไว้ เพื่อให้ไอน้ำระเหยออกมา โดยวางทัพพีไว้บน
ภาชนะด้วย ขณะพ่อครัวออกไปเช็ดเหงื่ออยู่ข้างนอกนั้น กาได้
โผล่หัวขึ้นมาจากกระเช้า มองไปไม่เห็นพ่อครัวก็รู้ว่า พ่อครัว
ออกไปข้างนอก จึงคิดว่า บัดนี้ความปรารถนาของเราสำเร็จแล้ว
เราจะเลือกกินเนื้อชิ้นใหญ่ หรือเนื้อชิ้นเล็กดีหนอ ครั้นแล้ว
ก็เล็งเห็นว่า “ธรรมดาเนื้อชิ้นเล็กๆ เราไม่อาจกินให้เต็มกระเพาะ
ได้ในเวลาอันสั้น อย่างกระนั้นเลย เราต้องคว้าชิ้นใหญ่ๆ มาทิ้งไว้
ในกระเช้า แล้วค่อยๆ ขยอกกินจึงจะดี” คิดดังนี้แล้ว กาก็โผล่
ออกจากกระเช้าลงไปแอบอยู่ใกล้ทัพพี เผอิญทัพพีหล่นบนพื้น
เสียงดังลั่นโรงครัว

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๘

พ่อครัวได้ยินเสียงจึงกลับเข้าไปดูในครัว เห็นกามาแอบอยู่ก็คิดว่า กาซี้ขโมยตัวนี้หวังจะกินเนื้อทอดของนายเรา ตัวเราต้องอาศัยท่านเศรษฐีเลี้ยงชีวิต มิใช่อาศัยกาพาลตัวนี้ เราอุตส่าห์ให้ที่อยู่ มันยังทรยศได้ พ่อครัวรีบปิดประตูครัว แล้วต้อนจับกา เมื่อจับกาได้ ก็ถอนขนจนหมด จากนั้นก็ตำขิง สดผสมกับเกลือป่น คลุกกับเนยเปรี้ยว แล้วทาจนทั่วตัวกา เมื่อทาเสร็จก็โยนขึ้นไปบนกระเช้า กาได้รับความเจ็บแสบแสนสาหัสนอนหายใจแหม่วๆ อยู่ในกระเช้านั่นเอง

ครั้นเวลาเย็นพระโพธิสัตว์บินกลับมา เห็นกาประสบความพินาศ จึงพูดว่า “ดูก่อนเจ้ากาโลเล เจ้าไม่เชื่อฟังคำของเรา อาศัยความโลภของเจ้าเป็นเหตุ จึงต้องประสบทุกข์อย่างใหญ่หลวง” ดังนี้แล้วกล่าวว่า “บุคคลใด เมื่อท่านผู้หวังดีมีความเอ็นดูเกื้อกูลกล่าวสอนอยู่ แต่มิได้กระทำตามคำสอนของบุคคลนั้น จึงต้องนอนระทมทุกข์เหมือนกาไม่กระทำตามถ้อยคำของนกพิราบ ต้องตกในเงื้อมมือของอมิตร นอนหายใจระทวยอยู่ฉนั้น” พระโพธิสัตว์คิดว่า บัดนี้เราไม่อาจอยู่ในที่นี่ได้ เพราะเราทำให้เจ้าของบ้านต้องเดือดร้อน จึงบินไปอยู่ที่อื่น ส่วนกาที่สิ้นชีวิตอยู่ในกระเช้านั่นเอง

พระบรมศาสดาได้ตรัสย้าว่า “ดูก่อนภิกษุ มิใช่แต่ใน

ผู้ถึงความพินาศ

๔๑๕

บัดนี้เท่านั้น ที่เธอเป็นคนโลเล แม้ในปางก่อนก็เป็นผู้โลเลเหมือนกัน แม้บัณฑิตทั้งหลาย อาศัยความโลเลของเธอ ต้องพลอยออกจากที่อยู่ของตนไปด้วย” ครั้นทรงแสดงพระธรรมเทศนานี้แล้ว จึงทรงประกาศอริยสัจ เมื่อจบพระธรรมเทศนา ภิกษุเหล่านั้นได้บรรลุอนุคามิผล เป็นผู้มีความเพียรที่แน่วแน่จนต่อหนทางพระนิพพาน

จะเห็นว่า การไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำพราหมณ์ของบัณฑิตนั้น มีผลเสียหายมากต่อชีวิตของเรา อาจทำให้ประสบกับปัญหา และถึงแก่ความตายดังเช่นกานในเรื่องนี้ แต่หากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ไม่ร้ายแรงก็ยังไม่แก้ไขได้ เมื่อเราได้ทำผิดพลาดไปแล้ว อาจมีบางครั้งที่รู้สึกอยากจะย้อนเวลากลับไปเพื่อใช้ชีวิตให้ดีกว่าที่ผ่านมา แต่ก็สายเกินไป แล้วคงจะดีไม่น้อยหากเราได้รู้ว่า จะดำเนินชีวิตให้ดีที่สุดอย่างไร เพื่อจะได้ไม่ต้องหวนกลับมาเสียใจในชีวิตที่ผ่านมาแล้วนั้น

ความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือการที่เกิดมาแล้วไม่ได้ทำความดี ถือเป็นเรื่องผิดพลาดที่ร้ายแรง ผิดวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าเรามัวอ้างว่า เรื่องโน้นก็สำคัญ เรื่องนี้ก็สำคัญ ทำให้ดูเหมือนว่าชีวิตไม่มีเวลาว่างเลย

ผู้ถึงความพินาศ

๔๒๐

ของตะหนักไว้ว่า ไม่มีเรื่องใดสำคัญเท่าการทำความดี คนที่
ชอบอ้างว่าต้องทำเรื่องโน้นเรื่องนี้ อ้างว่ายังไม่พร้อมที่จะ
ทำความดี จึงเป็นผู้ที่ประมาท เพราะการแสวงหาทรัพย์หรือได้
ครอบครองทรัพย์ไม่อาจสร้างความสุขที่แท้จริง ไม่อาจทำให้
เกิดบุญกุศลได้เท่ากับการใช้ทรัพย์นั้นให้เกิดประโยชน์ยิ่งใหญ่
ต่อชาวโลก เราต้องหมั่นทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาทุกๆ วัน
ให้ล้นสมแต่ความดีทุกกลมหายใจกันทุกคน

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

ผู้ปกครองหมั่นละ ถึงจะมีกำลังอำนาจ
แต่ถ้าเป็นคนโง่เขลา ก็เอาดีไม่ได้
ผู้ปกครองหมั่นละ ถ้าเป็นคนฉลาด และมีกำลัง
จึงจะได้ผลดี

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๓

วิชาในโลกนี้มีอยู่มากมาย และสามารถศึกษาได้ไม่มีวันหมดสิ้น ส่วนบุคคลใดจะเลือกศึกษาวิชาใด หรือจะศึกษามากน้อยแค่ไหน ก็ย่อมแล้วแต่บุคคลนั้นๆ เพราะขึ้นชื่อว่า การศึกษาย่อมเป็นสิ่งที่มีความค่าต่อชีวิต วิชาโดยทั่วไปนั้นศึกษาเพียงเพื่อทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้เท่านั้น แต่ยังมีสุดยอดของวิชาที่ทุกคนจำเป็นต้องศึกษา ไม่ศึกษาไม่ได้ เพราะถ้าไม่รู้วิชานี้แล้วชีวิตจะไม่ปลอดภัย วิชานี้คือวิชาความจริงของชีวิต ที่จะนำชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ทำให้ชีวิตของเราปลอดภัยทั้งในภพนี้และภพหน้า เป็นวิชาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ ซึ่งหากใครยังไม่ได้ศึกษาต้องถือว่า ตลอดชีวิตที่ผ่านมา ช่างน่าเสียดายที่สุด เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้เราพ้นทุกข์ได้จริง ไม่ว่าทะเลแห่งความทุกข์จะเว้งว้างน่าหวาดกลัวเพียงใด ขอเพียงเรามีวิชาของชีวิตนี้ติดตัว เราย่อมจะปลอดภัยทั้งในภพนี้และภพหน้าอย่างแน่นอน

มีวาระพระบาลีใน กปิชาดก ว่า

“น สาธุ พลวา พาโล	ยฺยสุส ปริหารโก
ธีโร จ พลวา สาธุ	ยฺยสุส ปริหารโก

ผู้ปกครองหมู่คณะ ถึงจะมีกำลังอำนาจ แต่ถ้าเป็นคนโง่เขลา ก็เอาดีไม่ได้ ผู้ปกครองหมู่คณะ ถ้าเป็นคนฉลาด

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๔

และมีกำลัง จึงจะได้ผลดี”

การเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองที่มีอำนาจนั้น เมื่อจะตัดสินใจทำสิ่งใดต้องคิดให้รอบคอบในทุกๆ เรื่อง เพราะการตัดสินใจของผู้นำ ย่อมมีผลกระทบต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และคนรอบข้างที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสังคมประเทศชาติด้วย สำหรับผู้มีอำนาจหรือผู้อยากจะมีอำนาจนั้น หากคิดเป็นใหญ่ก็ขอให้เป็นผู้ยิ่งใหญ่ด้วยธรรม ยิ่งใหญ่ด้วยความดี มิใช่ด้วยความทะเยอทะยานจนทำให้คนอื่นเดือดร้อน เพราะความยิ่งใหญ่ด้วยความดีนั้นเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและชาวโลก ยิ่งหากความยิ่งใหญ่นั้นทำให้เกิดสันติสุขแก่โลกแล้ว ก็ยังเป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญมากที่สุด

ผู้ที่เป็นใหญ่มีหน้าที่ปกครองหมู่คณะ ต้องเป็นคนมีสติปัญญา ฉลาดรอบรู้ ทั้งในสิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ควรเว้น ต้องมีคุณธรรม รู้จักใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนไปในการสร้างประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ความยิ่งใหญ่เช่นนี้ จึงจะเป็นที่ยกย่องสรรเสริญของคนทั้งหลาย แต่ถ้าไม่ทำเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมแล้ว ความเป็นใหญ่นั้นย่อมไม่เกิดประโยชน์ มีแต่จะเกิดโทษ และในไม่ช้าก็ย่อมสูญเสียอำนาจนั้นไป เพราะความไม่ดีของตน ดังเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตดังนี้

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๕

*เมื่อพระเทวทัตทำให้พระเจ้าอชาตศัตรูเกิดความ
เลื่อมใสแล้ว ก็ไม่สามารถรักษาลาภสักการะที่เกิดขึ้นให้ตั้งอยู่
ได้นาน ลาภสักการะของพระเทวทัตได้เสื่อมไป ตั้งแต่ครั้งที่
มหาชนได้เห็นปาฏิหาริย์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงปราบ
ช้างนาฬาคีรีที่จะมาประทุษร้ายพระองค์ เหล่าภิกษุได้ประชุม
สนทนากันถึงเรื่องนั้นในโรงธรรมสภา ขณะนั้นพระบรมศาสดา
ได้เสด็จมาตรัสถามถึงเรื่องที่สนทนากัน เมื่อเหล่าภิกษุกราบทูล
แล้ว พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เทวทัตมิใช่
ทำลายลาภสักการะที่เกิดแก่ตนให้เสื่อมไปในบัดนี้เท่านั้น
แม้ในกาลก่อนก็ยังทำลายลาภสักการะ ให้เสื่อมไปแล้วเช่นกัน”
จากนั้นพระองค์ทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

เมื่อครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุง-
พาราณสี พระโพธิสัตว์ได้เป็นบุโรหิตของพระราชบิดา เป็นผู้จบ
ไตรเพท และศิลปศาสตร์ ๑๘ ประการ รอบรู้ปฐวีวิชัยมนต์ คือ
มนต์กลับใจให้หลง วันหนึ่งพระโพธิสัตว์คิดจะทบทวนมนต์
จึงนั่งสาธยายมนต์บนหินลาดที่เนินผาแห่งหนึ่ง ปกติมนต์นั้น
หากผู้มีใจวอกแวก หรือความทรงจำไม่ดี ก็จะไม่สามารถทำให้
มีฤทธานุภาพได้ บุโรหิตจึงต้องไปสาธยายในที่สงบวิเวก แต่ที่

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๖

หินดาดนั้นมีโพรงไม้ ซึ่งสุนัขจึงจอกตัวหนึ่งอาศัยอยู่ มันจึงได้ยินมนต์นั้น และสามารถท่องจำจนแคล่วคล่อง ที่เป็นอย่างนี้เพราะในอดีตชาติสุนัขจอกตัวนั้นเคยเป็นพราหมณ์ที่ทรงจำปฐวิวิชัยมนต์ได้นั่นเอง

พระโพธิสัตว์สารายามนต์จบแล้วก็ลุกไป ส่วนสุนัขจอกก็ออกจากโพรงไม้ แล้วกล่าวว่า “ท่านพราหมณ์ผู้เจริญมนต์นี้ข้าพเจ้าท่องได้ชำนาญยิ่งกว่าท่านเสียอีก” แล้วรีบวิ่งหนีไป พระโพธิสัตว์คิดว่า สุนัขจอกตัวนี้จักทำอะไรไม่ได้เป็นแน่ จึงติดตามไป สุนัขจอกรู้ทันจึงได้หนีเข้าไปในป่า ได้ร้ายปฐวิวิชัยมนต์บังคับสุนัขจอกทั้งหลายให้อยู่ในอำนาจของตน อีกทั้งยังทำสัตว์ ๔ เท้า มีช้าง ม้า สิงโต เสือ กระต่าย เป็นต้น ให้ตกอยู่ในอำนาจของตน แล้วได้ตั้งตนเป็นพญาสัตว์ชื่อว่า ลัพพพาลูระ มีนางสุนัขจอกตัวหนึ่งเป็นภรรยา ทั้งสองได้นั่งบนหลังราชสีห์ที่ยืนอยู่บนหลังช้าง ๒ เชือก คอยคุ้มกัน นับเป็นยศอันยิ่งใหญ่ที่มันได้รับในครั้งนั้น

พญาสุนัขจอกมัวเมาด้วยลาภยศ เกิดมานะคิดจะชิงราชสมบัติจากพระเจ้ากรุงพาราณสี จึงนำหมู่สัตว์จตุบาทมากมายขบวนยาวถึง ๑๒ โยชน์ ไปกรุงพาราณสี แล้วพญาสุนัขจอกได้ส่งสาสน์ไปถึงพระราชาว่า “จะมอบราชสมบัติให้แต่โดยดี หรือว่าจะรบกัน” ชาวกรุงพาราณสีต่างสะดุ้งหวาดกลัว

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๓

พากันปิดประตูเมืองทั้งหมด

พระโพธิสัตว์ได้ไปเข้าเฝ้าพระราชอาพลากราทูลว่า “ข้าแต่มหาราช ขอพระองค์อย่ากลัวเลย การต่อสู้ด้วยการรบกับสุนัขจิ้งจอก เป็นภาระของข้าพระองค์เอง เว้นข้าพระองค์แล้ว ไม่มีผู้อื่นรบกับมันได้” จากนั้นท่านได้ขึ้นไปบนป้อมที่ประตูเมืองถามว่า “ดูก่อนลัพพทาสผู้สหาย ท่านจักทำประการใดจึงจะชิงราชสมบัตินี้ได้” ลัพพทาสตอบว่า “เราจะให้ราชสีห์เปล่งสีหนาททำให้มหาราชสะดุ้งตกใจกลัว แล้วจักยึดเอาราชสมบัติ” พระโพธิสัตว์เห็นอุบายที่จะแก้ไข ท่านรีบลงจากป้อม ให้เทียวกติกลองประกาศให้ชาวเมืองทุกคนเอาแป้งถั่วพันล้าแล้วอุดหูทั้งสองข้าง

มหาราชต่างพากันปิดหูของตน รวมทั้งสัตว์เลี้ยงทั้งหมดด้วย เพื่อไม่ให้ทั้งคนและสัตว์เลี้ยงได้ยินเสียงของราชสีห์ จากนั้นพระโพธิสัตว์ได้ขึ้นไปบนป้อมแล้วกล่าวว่า “ลัพพทาส ท่านจะอย่างไรอีก จึงจะชิงราชสมบัตินี้ได้” ลัพพทาสตอบว่า “ข้าพเจ้าจะให้ราชสีห์เปล่งสีหนาทให้พวกมนุษย์ และสัตว์เลี้ยงตกใจกลัว ให้ถึงแก่ความตายแล้วจึงจะยึดเอาราชสมบัติ” พระโพธิสัตว์กล่าวว่า “ท่านไม่อาจให้ราชสีห์เปล่งสีหนาทได้ เพราะพญาไกรสรสีหราช มีเท้าหน้าเท้าหลังแดงงาม สมบูรณ์ด้วยชาติ จักไม่ยอมทำตามคำสั่งของสุนัขจิ้งจอกอย่างท่าน”

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๘

สุนัขจิ้งจอกเป็นสัตว์ต่อต้านอวดดีจึงกล่าวว่า “เรานั่งอยู่บนหลังราชสีห์ตัวใด จักให้ตัวนั้นแหล่แผดเสียง” พระโพธิสัตว์กล่าวว่า “ถ้าเช่นนั้น จงให้แผดเสียงเถิด ถ้าท่านสามารถทำได้” สุนัขจิ้งจอกจึงให้สัญญาณด้วยการสะกิดราชสีห์ตัวที่ตนนั่งอยู่ พลังกล่าวว่า “เจ้าจงแผดเสียง” ราชสีห์จึงบันลือสีหนาทขึ้น ๓ ครั้งบนกะพองช้าง เสียงดังสนั่นหวั่นไหวทำให้ช้างต่างพากันสะดุ้งตกใจกลัว รีบสลัดสุนัขจิ้งจอกให้ตกไปที่โคนเท้า และใช้เท้าเหยียบหัวสุนัขจิ้งจอกจนแหลกละเอียด ทำให้สุนัขจิ้งจอกถึงแก่ความตายทันที พวกช้างต่างพากันวิ่งหนีกันซุกมุนวุ่นวาย เองาแพงกันตายมากมายในที่นั้นเอง

สัตว์ ๔ เท้าทั้งหมดที่เหลือ ไม่ว่าจะเป็นสุกร กระต่าย เป็นต้น ยกเว้นราชสีห์ทั้งหมดที่ได้วิ่งหนีเข้าป่าไปแล้ว พากันถึงแก่ความตาย กองเนื้อสัตว์เคลื่อนไปถึง ๑๒ โยชน์ พระโพธิสัตว์ลงจากป้อมแล้วให้เปิดประตูเมือง และให้ตักลงเทียวประกาศไปทั่วเมืองให้ชาวเมืองเอาแบ่งที่อุดหูของตนออก ส่วนผู้ใดที่ต้องการเนื้อก็จงไปเก็บเอามาทำเป็นอาหาร มนุษย์ทั้งหลายได้บริโภคเนื้อสด ที่เหลือก็ตากทำเป็นเนื้อแห้ง เนื้อแห้งจึงได้เกิดขึ้นในครั้งนั้นนั่นเอง

ครั้นพระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มากล่าวแล้ว จึงตรัสว่า “สุนัขจิ้งจอกที่มากด้วยทมิฬมานะ มีความต้องการด้วย

เป็นใหญ่ด้วยธรรม

๔๒๕

บวราร ได้บรรลุถึงสมบัติใหญ่ ได้เป็นราชาแห่งสัตว์มีเขี้ยววงทั้งปวง ฉนใด ในหมู่มนุษย์ผู้ใดมีบวรารมาก ผู้นั้นชื่อว่า เป็นใหญ่ในบวรารเหล่านั้น ดุจสุนัขจิ้งจอกได้เป็นใหญ่กว่าสัตว์มีเขี้ยววงฉนนั้น แต่ถ้าตั้งอยู่ในความประมาท ก็ย่อมถึงความพินาศ เพราะบวรารนั่นเอง” แล้วทรงประชุมชาดกว่า “สุนัขจิ้งจอกในครั้งนั้นได้เป็นเทวทัตในครั้งนี้ พระราชาได้เป็นสารีบุตร ส่วนบุโรหิตคือเรตถาคต”

เราจะเห็นว่า บุคคลถ้าเป็นผู้นำแล้ว หากไม่มีปัญญา และไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ในการทำความคิดเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อำนาจหน้าที่นั้นก็ไม่มีคามหมาย ยิ่งถ้านำไปใช้ในทางที่ไม่ดีแล้ว มีแต่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและหมู่คณะ อันที่จริง หากคนเราจะแสวงหาความเป็นใหญ่ที่แท้จริง ไม่ต้องไปแสวงหาที่ไหน หาได้ที่ใจของเราเอง ด้วยการหมั่นทำความดี มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ให้มีธรรมะอยู่ในใจ ใจของเราจะยิ่งใหญ่ด้วยธรรม และมีพลังใจที่เข้มแข็ง กล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรคทุกอย่าง และจะได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง เรามาเป็นใหญ่ด้วยธรรมความดี ด้วยบุญบารมี กันดีกว่า จะเป็นความยิ่งใหญ่ที่มั่นคงถาวร ฉะนั้นให้เริ่มทำความดี ด้วยการทำใจของเราให้หยุดนิ่ง มีจิตประกอบด้วยเมตตาปรารถนาดีต่อสรรพสัตว์ไปทั่วโลกทั่วจักรวาลกันทุกคน

ผู้มีความเที่ยงธรรม

ผู้ไม่คดโกง ไม่พูดเพ้อ
มีปรีชาสามารถ ไม่เย่อหยิ่ง มีใจมั่นคง
ย่อมงดงามในธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว

ผู้มีความเที่ยงธรรม

๔๓๒

ทุกคนที่เกิดมาต่างมีหน้าที่ด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่ใครจะมีหน้าที่อะไร หรือมีหน้าที่มากน้อยแค่ไหน ที่ไม่มีหน้าที่นั้นคงไม่มี เช่นตั้งแต่เกิดมา เราต้องเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ถ้าเรามีพี่เราก็ต้องเป็นน้องที่ดี ถ้าเรามีน้องเราก็ต้องทำตัวให้เป็นพี่ที่ดี เมื่อเข้าโรงเรียนก็เป็นนักเรียนที่ดีของครูบาอาจารย์ เมื่อมีครอบครัวก็ต้องทำหน้าที่พ่อบ้านแม่บ้านที่ดี ยังมีหน้าที่การงานใหญ่โตก็ยิ่งต้องมีคุณธรรม

คุณธรรมเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องมีไว้ประจำใจ ยิ่งบุคคลได้รับราชการเป็นตัวแทนของประชาชน ได้รับมอบหมายให้บริหารประเทศ ยิ่งต้องเป็นผู้ทรงความยุติธรรม ต้องเป็นคนเที่ยงตรง ไม่โอนเอน ไม่ใช่เห็นแต่ประโยชน์ตนเพียงอย่างเดียว แล้วทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น หากเป็นเช่นนี้ นอกจากจะไม่เป็นที่รักแล้ว แม่นตนเองก็จะเอาตัวไม่รอด เพราะฉะนั้น ผู้ทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมต้องมีใจมั่นคง ยึดถือคุณธรรมเป็นหลัก แม้ชีวิตก็ไม่เสียดาย มิใช่หวังเพียงแค่อามิสเล็กน้อย แล้วละเลยธรรม อย่างนี้ถือว่า ไม่ตั้งอยู่ในธรรม และหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของเราทุกๆ คนก็คือ หน้าที่ในการแสวงหาธรรมภายในเพื่อขจัดกิเลสอาสวะ สิ่งนี้เป็นหน้าที่ที่เราจะต้องรักษาไว้ยิ่งชีวิต

มีวาระพระบาลีที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า

ผู้มีความเพียรธรรม

๔๓๓

“นิรุกุหา นิลลปา ธีรา อถุธา สุตมาหิตา
เต เว ธมฺเม วิรฺหุนติ สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิเต

ชนทั้งหลาย ผู้ไม่คดโกง ไม่พูดเพ้อ มีปรีชาสามารถ
ไม่เย่อหยิ่ง มีใจมั่นคง ย่อมมั่งคั่งงามในธรรมที่พระสัมมา-
สัมพุทธเจ้า ทรงแสดงแล้ว”

ในทุกวงการทุกสาขาอาชีพ ต่างต้องการบุคลากรที่
เพียบพร้อมทั้งความรู้ และความสามารถ สามารถทำงานที่ได้
รับมอบหมายให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ไม่มีหน่วยงานใด
ต้องการบุคคลที่คดโกง ไม่ซื่อสัตย์ เพราะบุคคลที่คดโกงนำ
ความเสียหายมาสู่หน่วยงาน หรือองค์กรนั้นๆ อย่างแน่นอน
หากไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อเลียงเกียรติยศที่มีก็เสื่อมสลาย
ขาดความเชื่อถือ ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย อีกทั้งไม่เป็น
ที่ไว้วางใจของผู้ใด ดังนั้นการโกหกหลอกลวง นอกจากจะ
ทำให้ไม่เจริญแล้ว ยังเป็นบาปอกุศลต่อผู้กระทำอีกด้วย

การพูดเพ้อเจ้อไร้สาระ ไร้ประโยชน์ก็เช่นกัน เป็นสิ่ง
เราควรงดเว้น การพูดมากไม่ใช่สิ่งที่ดีเสมอไป เพราะบ่อยครั้ง
การนั่งเงียบกลับเป็นการดีกว่า ยิ่งพูดมากย่อมมีโอกาส
ผิดพลาดเพิ่มมากขึ้น วิสัยของคนที่มีปัญญาเขาจะดูบุคคล เวลา
สถานที่ และโอกาสในการพูด แม้เรื่องนั้นจะจริง และมี

ผู้มีความเที่ยงธรรม

๔๓๔

ประโยชน์ก็ตาม ก็ยังต้องพิจารณาให้รอบคอบ เราจึงได้ยินเสมอว่า คนยิ่งรู้มากยิ่งพูดน้อย ถ้อยคำเพียงคำเดียวของบัณฑิต ย่อมมีพลังมากกว่าคนพาลที่พูดมากเป็นพันเป็นหมื่นคำ

เพราะฉะนั้น ให้เราพูดแต่คำที่มีประโยชน์เป็นสาระ เป็นถ้อยคำที่เป็นไปเพื่อสันติสุข เป็นไปเพื่อการเข้าถึงธรรม ถ้าทำได้เช่นนี้ คำพูดที่เป็นสาระของชีวิตก็จะเพิ่มพูน คำพูดเพื่อเจ้อจะเริ่มลดน้อยลงไป ต่อไปเราจะเป็นธรรมวาที มีวาจาเป็นไปเพื่อธรรม คือ เจรจาเพื่อการเข้าถึงธรรม เมื่อถึงคราวควรพูดจึงพูด ไม่ถึงคราวที่ควรพูดก็จงนิ่งเสีย และควรพูดเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนและผู้อื่น ให้เป็นไปเพื่อความหลุดพ้นเท่านั้น

คุณสมบัติต่อมาคือ ไม่เป็นคนเย่อหยิ่ง การมีใจที่มั่นคง ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากอีกประการหนึ่ง เพราะบุคคลเช่นนี้ ย่อมเป็นที่ไว้วางใจในทุกที่ทุกสถาน บุคคลทั้งหลายอยากคบหาสมาคมด้วย การงานที่ตนทำนั้นก็พัฒนาไปได้ดี บุคคลผู้ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมทำให้เกิดสุขทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และบุคคลรอบข้าง อีกทั้งเป็นบรรทัดฐานให้สังคมเกิดความสงบสุขด้วย

การทำหน้าที่อย่างสุจริตยุติธรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่

ผู้มีความเพียรธรรม

๔๓๕

อาจเป็นสิ่งที่ไม่ถูกใจ หรือขัดใจคนพาล ผู้มองเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน จนเป็นเหตุทำให้เกิดเรื่องราวขึ้น หากไม่ได้บัณฑิตผู้มีปัญญามาช่วยแก้ไข เหตุการณ์นั้นคงจะต้องเสียหายมากยิ่งขึ้น

* เรื่องของพระทัตพมัลลบุตรเถระในสมัยพุทธกาล ที่ท่านได้รับการให้เป็นผู้จัดภัตแก่หมู่ภิกษุ เพื่อความผาสุกของหมู่สงฆ์ บางวันภัตตาหารก็ประณีต บางวันก็ไม่ค่อยประณีต วันหนึ่ง เมื่อภัตตาหารไม่ประณีต ภิกษุรูปหนึ่งชื่ออุทายีรู้สึกไม่พอใจ ได้สร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในโรงทาน เทียบบ่นกันไปต่างๆ นานา หว่าพระทัตพมัลลบุตรลำเอียงบ้าง ซึ่งจริง ๆ ตนอยากทำหน้าที่นี้แทนเป็นทุนเดิมอยู่แล้วนั่นเอง

วันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายได้มอบภาระให้พระอุทายีด้วยคำว่า “ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ท่านจงจัดแจงภัตแก่ภิกษุทั้งหลาย” พระอุทายีจึงได้จัดภัตตาหารถวายหมู่ภิกษุตั้งแต่นั้น แต่ท่านไม่รู้ว่าภัตตาหารดีหรือไม่ดี ภัตตาหารที่ดีอยู่ตรงไหนท่านก็ไม่รู้ แม้จำนวนภิกษุท่านก็ไม่รู้ เมื่อไม่รู้จำนวนภิกษุที่มารับภัต ท่านก็ขีดเส้นตามพื้นบ้าง ตามผนังโรงทานบ้างด้วยความมั่งง่าย บางวันมีภิกษุน้อย บางวันมีภิกษุมาก รอยขีดจึงสูงๆ ต่ำๆ

ผู้มีความเที่ยงธรรม

๔๓๖

เประอะเปื่อนตามฝาผนังไปทั่ว บางวันอาหารขาด ทำให้ภิกษุทั้งหลายเสื่อมจากลาภ เมื่อเป็นเช่นนั้นนานเข้า ภิกษุทั้งหลายได้พร้อมใจปลดพระอุทายี แต่ท่านไม่ยอม พระภิกษุทั้งหลายจึงต้องดึงตัวท่านออกจากโรงทาน ทำให้เกิดความวุ่นวายลงเลียงดังขึ้น

พระศาสดาสดับเสียงนั้น จึงตรัสถามพระอานนท ครั้นพระองค์รู้เรื่องราวแล้ว จึงตรัสว่า “อุทายีทำความเสื่อมลาภแก่ผู้อื่น เพราะความที่ตนเป็นคนโง่มีใจแต่ในบัดนี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อนก็ได้ทำเช่นนั้น”เมื่อพระอานนททูลวิงวอนจึงได้ทรงเล่าวว่า

ในอดีตกาลมีพระราชาพระนามว่าพรหมทัต ปกครองเมืองพาราณสี ในสมัยนั้น พระโพธิสัตว์เป็นพนักงานตีราคาสีของด้วยความเที่ยงธรรม ได้ตีราคาอย่างเหมาะสมกับสิ่งของนั้นๆ แต่พระเจ้าพรหมทัตทรงละโมภดำริว่า ถ้าตีราคาเช่นนี้ ลักวันหนึ่งทรัพย์สมบัติของเราต้องหมดไปเป็นแน่ เราเห็นจะต้องปลด แล้วตั้งคนอื่นแทน จึงทรงเปิดสิทธิบัญญัติขึ้นทอดพระเนตรดู เห็นบุรุษคนหนึ่งเป็นชาวบ้านที่ไม่เอาไหน ทั้งยังเป็นคนโง่เขลา จึงทรงตั้งเขาในตำแหน่งผู้ตีราคาแทนพระโพธิสัตว์ ตั้งแต่นั้นมาบุรุษนั้นก็ได้ตีราคาตามใจชอบ ทำให้ราคาสีของผิดพลาดเสียหายไม่สมกับราคาของสิ่งของนั้นๆ

ผู้มีความเพียรธรรม

๔๓๓

แต่เพราะเขาดำรงอยู่ในตำแหน่งนั้น เมื่อเขาพูดคำไหนก็ต้องเป็นคำนั้น

ต่อมามีพ่อค้านำม้ามา ๕๐๐ ตัว จากแคว้นอุตตราประเทศ เพื่อขายแก่พระเจ้าพรหมทัต พระเจ้าพรหมทัตตรัสเรียกบุรุษนั้นให้มาตีราคา เขาตีราคาม้า ๕๐๐ ตัว เพียงแค่ข้าวสาร ๑ ทะนาน แล้วให้เอามาไปไว้ในคอก เมื่อเป็นเช่นนั้นพวกพ่อค้าก็จนปัญญา ครั้นหมดที่พึ่งจึงไปหาพระโพธิสัตว์ แล้วเล่าเรื่องราวทั้งหมด ให้พระโพธิสัตว์ฟัง พระโพธิสัตว์ได้ออกอุบายให้พ่อค้าม้าไปติดสินบนบุรุษนั้น ด้วยการให้บุรุษนั้นตีราคาข้าวสาร ๑ ทะนาน เท่ากับเมืองทั้งเมือง เมื่อบุรุษนั้นตอบตกลงจึงพากันไปเข้าเฝ้าพระราช

พระโพธิสัตว์และอำมาตย์ทั้งหลายพากันไปเข้าเฝ้าพระราชด้วย เมื่อไปถึงพ่อค้าได้กราบทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ ข้าพระองค์รู้ม้าว่า ม้า ๕๐๐ ตัว มีราคาเท่าข้าวสารทะนานหนึ่ง แต่ข้าวสารทะนานหนึ่ง พวกข้าพระองค์ไม่รู้ว่ามีราคาเท่าไร ขอพระองค์โปรดถามพนักงานตีราคาดูเถิด” พระราชาตรัสถามบุรุษนั้น บุรุษนั้นกราบทูลว่า “มีราคาเท่ากับเมืองพาราณสีทั้งภายนอกและภายใน พระเจ้าข้า”

ครั้งก่อนบุรุษนั้นตีราคาม้า ๕๐๐ ตัว เท่าข้าวสาร ๑ ทะนาน

ผู้มีความเที่ยงธรรม

๔๓๘

เพื่อคล้อยตามพระราชา แต่ครั้งนี้เขาได้รับสินบนจากพ่อค้าม้า จึงตีข่าวสาร ๑ ทะนานเท่ากับเมืองพาราณสี อำมาตย์ทั้งหลาย ได้ฟังต่างพากันตบมือหัวเราะเยาะเย้ยว่า “เมื่อก่อนพวกเราคิดว่า แผ่นดิน และราชสมบัติหาค่ามิได้ แต่บัดนี้มีราคาเท่ากับ ข่าวสารเพียงทะนานหนึ่งเท่านั้น” พระราชาทรงละอายมากจึง ปลดพนักงานตีราคาออกจากตำแหน่ง แล้วทรงตั้งพระโอรสัสถ์ ไว้ในตำแหน่งตามเดิม

มีคำกล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่รักษากฎหมายต้องไม่มีอคติ ๔ คือ ความลำเอียงเพราะรัก เพราะชัง เพราะหลง เพราะกลัว และต้องฟังด้วยความถ่อมตน ตอบอย่างมีสติปัญญา ใช้ความคิดอย่างเจียบสงบ และตัดสินอย่างเที่ยงธรรม การที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งจะตัดสินอย่างเที่ยงธรรมได้ ใจของบุคคลนั้นต้องอยู่ในธรรม เป็นผู้ไม่มีความลำเอียง ซึ่งการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ นั้น เราต้องทำกันทุกๆ วัน ดังนั้น ใจเราจะต้องอยู่ในธรรมให้ได้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เราต้องทำสมาธิให้มากๆ แล้วการตัดสินใจอันชอบธรรมจึงจะเกิดขึ้น ธรรมะที่ปรากฏอยู่ภายในใจ จะทำให้เราทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ เพราะฉะนั้น พวกเราทุกคนต้องหมั่นนั่งธรรมะ ให้ใจอยู่ในธรรม แล้วเราจะ เป็นผู้ตั้งอยู่ในธรรมอย่างแท้จริง

โก ร ธ กั น ไ ป ทำ ไ ม

บุคคลใดไม่มีความโกรธภายในจิตใจ
และก้าวล่วงภพน้อยใหญ่มีประการเป็นอันมากเสียได้
เทวดาทั้งหลายไม่อาจสังเกตเห็นวาระจิตของบุคคลนั้น
ผู้ปลอดภัย มีสุขไม่มีโรค

โกรธกันไปทำไม

๔๔๑

ความสามัคคี คือพลังของหมู่คณะที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คนเราแม้ว่าต่างคนจะต่างที่มา ต่างวิถีชีวิต ต่างความคิดจิตใจ แต่เมื่อมีความสามัคคีรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ย่อมก่อให้เกิดพลังที่ยิ่งใหญ่ ที่สามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ และสรรสร้างสรรพสิ่งให้เกิดขึ้นอย่างมากมาย ยิ่งถ้าได้นำพลังแห่งความสามัคคีนี้ ไปสร้างความดีแล้ว ก็ยิ่งก่อให้เกิดสันติสุขแก่โลกได้อย่างน่าอัศจรรย์ และเมื่อประสบความสุขความสำเร็จ ก็จะเป็นชัยชนะที่มีแต่ความสุขกันถ้วนหน้า แต่เมื่อใดที่แตกแยก ความสามัคคี เมื่อนั้นทั้งหมู่คณะย่อมพบความหายนะอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ เพราะความสุขความสำเร็จของหมู่คณะจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อทุกคนมีความสามัคคี มีเป้าหมายและมีหัวใจดวงเดียวกัน เป็นดวงใจที่ใสบริสุทธิ์หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย ในแหล่งแห่งความสำเร็จ ที่จะทำให้ทุกคนมีความคิด คำพูด และการกระทำที่เป็นหนึ่งเดียวกันทั้งหมด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเปล่งอุทานคาถาไว้ว่า

“บุคคลใดไม่มีความโกรธภายในจิตใจ และก้าวล่วงภพน้อยใหญ่มีประการเป็นอันมากเสียได้ เทวดาทั้งหลายไม่อาจสังเกตเห็นวาระจิตของบุคคลนั้น ผู้ปลอดภัย มีสุขไม่มีโรค”

ความโกรธย่อมมีในบุคคลผู้มักโกรธ เมื่อบุคคลใดถูก

โกรธกันไปทำไม

๔๔๒

ความโกรธเข้าครอบงำแล้ว ย่อมไม่รับรู้เหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น และหากปล่อยให้ความโกรธครอบงำ ความมีตบอดก็ย่อมเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ยิ่งหากความโกรธครอบงำบ่อยๆ เข้า จิตใจก็ยิ่งขุ่นมัวไม่สามารถขจัดโทสะให้ออกไปได้ ชีวิตย่อมมีแต่ความรุ่มร้อนมีตมนอนธกาล ไม่มีความสุขกายสบายใจ เมื่อเราโกรธคนอื่นก่อน ผู้ที่ร้อนใจคนแรกคือตัวเรา เพราะเราจะทุกข์ทั้งกายและใจ ไม่มีความสุขสบายเลย เมื่อโกรธจนเป็นนิสัยเป็นอาชิตถณกรรม แมื่อก่อนละโลกก็ยังมีความโกรธฝังแน่นอยู่ในจิตใจเช่นนี้แล้ว ย่อมจะมีทุกตถิฎฐิเป็นทีไปอย่างแนนนอน

ผู้มีปัญญา เมื่อรู้เห็นเหตุทั้งหลายดีแล้ว จึงละความโกรธและสละมานะความถือตัว อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความโกรธทิ้งไป เพราะเห็นโทษว่า ความโกรธก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ทำจิตให้กำเริบ เป็นภัยอันใหญ่หลวง บัณตติทั้งหลายย่อมไม่มีความโกรธแม้ใครๆ จักมีความโกรธ แต่ท่านก็ไม่โกรธตอบ

บุคคลใดมีความโกรธความอาฆาตพยาบาทต่อกัน นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะจะทำให้เกิดความแตกแยก อันเกิดจากความแตกต่างของจิตใจที่ไม่เสมอกัน เมื่อโกรธแล้วก็จะมีการผูกเวรต่อกันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นพระลัสมมาลัสมพุทเธเจ้าจึงตรัสสอนไม่ให้จองเวรต่อกัน อันที่จริงก็ไม่รู้จะโกรธกันไปทำไม เพราะเราคือเพื่อนพ้องพิน้องกันที่เกิดมาร่วมทุกข์ ร่วมแก

โกรธกันไปทำไม

๔๔๓

ร่วมเจ็บ ร่วมตายกันทั้งนั้น เรื่องไม่ให้ความโกรธอาฆาต
พยาบาทต่อกันนี้ พระพุทธร่องค์ได้ตรัสสอน ดังเรื่องที่เกิดขึ้น
ในอดีตกาลดังนี้

*มหาอำมาตย์สองคน เป็นหัวหน้าทหารของพระเจ้าโกศล
ครั้งใดที่ได้เห็นหน้ากันก็จะทะเลาะกันเสมอ เรื่องการจองเวร
ของเขาทั้งสอง เป็นที่รู้จักกันทั่วเมือง พระราชาตลอดจนญาติมิตร
ก็ไม่สามารถจะไกล่เกลี่ยให้ทั้งสองสามัคคีกันได้

วันหนึ่ง เวลาใกล้รุ่ง พระบรมศาสดาทรงตรวจดูสัตว-
โลกที่ควรจะไปโปรดทรงเห็นอุปนิสัยแห่งโสดาปัตติมรรคของเขา
ทั้งสอง รุ่งขึ้นพระพุทธร่องค์จึงเสด็จสู่กรุงสาวัตถีเพื่อบิณฑบาต
เพียงพระองค์เดียว โดยทรงไปประทับยืนอยู่ที่ประตูเรือนของ
อำมาตย์คนหนึ่ง เขาออกมาต้อนรับแล้วนิมนต์พระบรมศาสดา
ให้เสด็จเข้าไปภายในเรือน ได้ปูอาสนะให้ประทับนั่ง เมื่อพระ-
ศาสดาประทับนั่งแล้ว ก็ตรัสอานิสสงส์แห่งการเจริญเมตตาแก่
อำมาตย์ ครั้นเขามีจิตอ่อนโยนแล้ว จึงทรงประกาศอริยสัจ
เมื่อจบอริยสัจเขาก็ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล เป็นพระอริยบุคคลใน
เข้านั่นเอง

โกรธกันไปทำไม

๑๕๕

เมื่อเขาบรรลุลหกรรมเป็นพระโสดาบันแล้ว พระศาสดาทรงให้เขาถือบาตร และพาไปบ้านของอำมาตย์อีกคนหนึ่ง อำมาตย์นั้นออกมาเชื่อเชิญว่า “ขอเชิญเสด็จเข้าไปเถิดพระเจ้าข้า” แล้วทูลเสด็จเข้าไปในบ้าน อัญเชิญให้ประทับนั่ง อำมาตย์ที่ตามเสด็จก็ถือบาตรตามเข้าไปพร้อมพระศาสดา พระองค์ตรัสพรรณนาอานิสงส์แห่งเมตตา ครั้นเขามีจิตนุ่มนวลแล้ว จึงทรงประกาศสังฆธรรม เมื่อจบสังฆธรรม อำมาตย์นั้นก็ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล ได้เป็นพระอริยบุคคลเช่นกัน

จากนั้นอำมาตย์ทั้งสองต่างขอขมาซึ่งกันและกัน และมีความสมัครสมานบันเทิงใจ มีอภัยร่วมกัน ในวันนั้นทั้งสองได้บริโภคอาหารร่วมกันต่อพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า หลังจากพระบรมศาสดาเสวยภัตตาหารแล้ว ทรงเสด็จกลับพระวิหาร อำมาตย์ทั้งสองพากันถือดอกไม้ของหอมเครื่องลูบไล้ และเนยใส น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เป็นต้น ออกไปส่งพระศาสดาด้วย

ในเวลาเย็น ภิกษุทั้งหลายประชุมสนทนากัน กล่าวแสดงคุณของพระบรมศาสดาในธรรมสภาว่า “ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย พระศาสดาทรงฝึกคนที่ควรฝึก ทรงฝึกมหาอำมาตย์ทั้งสอง ซึ่งวิวาทกันมาช้านาน แม้พระราชาและญาติมิตร ก็ไม่สามารถจะทำให้สามัคคีกันได้ แต่พระองค์ทรงทำให้ปรองดอง

โกรธกันไปทำไม

๔๔๕

กันได้ในวันเดียวเท่านั้น” พระบรมศาสดาได้เสด็จมาตรัสถามว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้พวกเธอนั่งประชุมสนทนากันด้วยเรื่องอะไร” เมื่อพระองค์ทรงรู้เรื่องราว จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราได้ทำให้ชนทั้งสองสามัคคิกันมิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อนเราก็ก็นำมาแล้วเช่นกัน” แล้วทรงนำเรื่องในอดีตมาเล่าว่า

ในอดีตกาล ครั้งเมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติในกรุงพาราณสี และเมื่อมหาชนกำลังจัดงานใหญ่เฉลิมฉลองกันอยู่นั้น ทั้งมหาชน เทวดา นาค ครุฑ เป็นจำนวนมาก ต่างพากันมาชมมหรสพอย่างเพลิดเพลิน ซึ่งในครั้งนั้น พญานาคได้มาชมมหรสพด้วย พญานาคนั้นจำพญาครุฑไม่ได้ เพราะต่างฝ่ายต่างแปลงกายมา และต่างมองไม่เห็นหน้า พญานาคจึงวางมือพาดลงบนบ่าของพญาครุฑ พญาครุฑนึกในใจว่า ใครนะเอามือวางบนบ่าของเรา เมื่อเหลียวไปดูก็รู้ว่า เป็นพญานาค ส่วนพญานาคก็จำได้ทันทีว่าเป็นพญาครุฑ พญานาคหวาดหวั่นต่อมรณภัย จึงหนีไปที่ทำน้ำ พญาครุฑก็ติดตามไปเพื่อจับพญานาคนั้นกินให้ได้

ในสมัยนั้น พระโพธิสัตว์เป็นดาบสอาศัยอยู่ ณ บรรณศาลาใกล้ฝั่งแม่น้ำ กำลังสร้างน้ำในแม่น้ำอยู่ เมื่อพญานาค

โกรธกันไปทำไม

๑๕๖

เห็นดาบสก็คิดว่า ต้องอาศัยบรรพชิตนี้ จึงจะมีชีวิตรอด จากนั้นได้แปลงเป็นแก้วมณีเข้าไปอาศัยอยู่ในผ้าเปลือกไม้ของดาบสที่ถอดวางไว้บนฝั่ง พญาครุฑติดตามไปเห็นพญานาคเข้าไปอยู่ในผ้าเปลือกไม้ของดาบส ก็ไม่กล้าจับเพราะความเคารพในผ้าของผู้ทรงศีล จึงกล่าวกับพระโพธิสัตว์ว่า

“ท่านขอรับ ขอท่านจงเอาผ้าเปลือกไม้ของท่านมา ข้าพเจ้าจักกินพญานาคนี้ เพราะพญานาคได้แปลงเป็นแก้วมณีเข้าไปอยู่ในผ้าเปลือกไม้ของท่าน แต่ด้วยความเคารพในท่าน ซึ่งเป็นผู้มีศีล ข้าพเจ้าจึงไม่กล้าจับ”

พระโพธิสัตว์ได้สรรเสริญพญาครุฑว่า “ท่านเคารพยำเกรงผู้มีเพศอันประเสริฐ แม้หิวก็ไม่จับพญานาคที่เข้าไปอาศัยผ้าเปลือกไม้นั้น ขอท่านจงเป็นผู้อันพรหมคัมภีร์ดีแล้ว ดำรงชีวิตอยู่สันกาลนานเถิด อนึ่ง ขอรักษาहारอันเป็นของทิพย์จงปรากฏแก่ท่านเถิด” พญาครุฑได้ฟังแล้ว ก็มีจิตอ่อนโยนลง จากนั้นพระโพธิสัตว์ได้พาสัตว์ทั้งสองไปอาศรม แสดงถึงโทษในการทะเลาะ และอานิสงส์ในการเจริญเมตตาแก่สัตว์ทั้งสอง แล้วสอนว่า “ท่านไม่ควรทะเลาะกัน ควรอยู่กันด้วยความสามัคคีแล้วสันติสุขจะบังเกิดขึ้นแก่ท่านทั้งสอง” ตั้งแต่นั้นมาสัตว์ทั้งสองก็มีความสมัครสมานสามัคคีกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

โกรธกันไปทำไม

๔๔๓

ครั้นพระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มากล่าวแล้ว ทรงประชุมชาดกว่า “พญานาคและพญาครุฑในครั้งนั้น ได้มาเป็นอำมาตย์ผู้ใหญ่ทั้งสองในบัดนี้ ส่วนดาบสได้เป็นเรตถาคต”

ความโกรธเป็นสิ่งที่ทำร้ายมิตร และทำร้ายตนเอง พระบรมครูของเราจึงทรงแนะนำพร่ำสอนให้เจริญเมตตา โดยไม่ให้โกรธพยาบาทอาฆาตต่อกัน และยังทรงตรัสอานิสงส์ของความไม่โกรธไว้ว่า “ตถาคตเคยเป็นมนุษย์ในชาติก่อนในภพก่อน เป็นผู้ไม่มีความโกรธ ไม่มีความคับแค้นใจ แม้คนหมู่มากจะว่า ก็ไม่มีใจขุ่นมัว ไม่ผูกโกรธ ไม่พยาบาท ไม่จองล้างจองผลาญ ไม่ทำความโกรธ ความเคียด และความเสียใจให้ปรากฏเกิดขึ้นเลย ตถาคตย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก เพราะกรรมนั้นอันตนได้ทำ สัมสมพอกพูนให้ ไพบูลย์ ครั้นจุติจากสวรรค์แล้วมาเกิดในเมืองมนุษย์ ย่อมได้มหาปรีดีลักษณะนี้ คือมีฉวีวรรณดังทองคำ และผู้ที่สมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ ถ้าอยู่ครองเรือนจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ถ้าออกผนวชจะได้บรรลุอมตธรรมอันเลิศ”

จะเห็นว่า ความโกรธเป็นสิ่งไม่ดี มีแต่นำทุกข์นำโทษมาให้ ส่วนอานิสงส์ของเมตตานี้มีมากมาย เพราะฉะนั้น หากเราโกรธใครก็ตาม ให้เราหมั่นเจริญเมตตาจิตอยู่เสมอ

โกรธกันไปทำไม

๔๔๘

เมื่อทำบ่อยๆ จิตของเราจะมีแต่ความสุข โลกนี้ก็จะมีแต่
ความสงบร่มเย็น มองไปทางไหนก็มีแต่ความรัก ความเมตตา
ปรารถนาดีต่อกัน จะเป็นโลกที่มีแต่สันติสุขอย่างแท้จริง
โลกจะร่มเย็นดับทุกข์เชิงุได้ ก็ด้วยเมตตานี้ ขอให้เราหมั่น
เจริญสมาธิภาวนาแผ่เมตตากันทุกๆ วัน

๔๙

ระ แ ว ง ภัย
ที่ ค ว ร ระ แ ว ง

ธีรชนควรระแวงภัยที่ควรระแวง
ควรระวังภัยที่ยังมาไม่ถึง
ธีรชนย่อมพิจารณาเห็นโลกทั้งสอง
ควรระวังภัยในอนาคต

ระวางภัยที่ควรระวาง

๔๕๑

หากบุคคลใดไม่รู้ว่าจะเกิดมาเพื่ออะไร หรือเกิดมาจากไหน มาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต และจะเข้าถึงเป้าหมายนั้น ด้วยวิธีการใด บุคคลนั้นถือว่าเป็นผู้ประมาทในชีวิต หากเรา ประารณนาที่จะดำรงตนอยู่อย่างปลอดภัยจากภัยทั้งหลายใน สังสารวัฏ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่ไม่ประมาทในการ สังสมบุญบารมี และยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ หมั่นตรีก ระลึกนึกถึงพระรัตนตรัยอยู่ตลอดเวลา และทำให้เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกับท่านให้ได้ เพื่อจะได้นำความรู้ที่เกิดจากการเข้าถึง พระรัตนตรัย ไปขจัดกิเลสอาสวะที่เอิบอาบ ซึมซาบ ปนเป็น อยู่ในใจให้หมดสิ้นไป นี่คือนัยใจของการดำรงชีวิตอยู่ เป็น วัตถุประสงค์ของการเกิดมา หากทำได้เช่นนี้ เกิดมาในภพชาตินี้ ชีวิตก็คุ้มค่า สมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และได้พบพระ- พุทธศาสนา เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้งกันทุกคน

มีวาระพระบาลีใน โกฏฐิมพลิตาตค ความว่า

“สงฺกเขยฺย สงฺกิตฺตพฺพานิ รกฺขเขยฺยานาคตํ ภัย
อนาคตภยา ฮีโร อุโภ โลเก อเวกฺขติ

ธีรชนควรระวางภัยที่ควรระวาง ควรระวังภัยที่ยังมาไม่ถึง ธีรชนย่อมพิจารณาเห็นโลกทั้งสอง ควรระวังภัยในอนาคต”

ระวางภัยที่ควรระวัง

๔๕๒

บัณฑิตนักปราชญ์ในกาลก่อน แม้จะเกิดเป็นปฤชนคนธรรมดา ท่านก็ไม่ประมาทในการใช้ชีวิต ด้วยท่านมองเห็นโลกไปตามความเป็นจริง อีกทั้งเป็นผู้เห็นภัยในเรื่องที่ควรระวังแหวระวัง แม้บางทีดูเหมือนจะเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าเป็คนวิตกจริต คนละประเด็กัน คนที่วิตกจริตคือคนที่กังวลไปสารพัดเรื่อง โดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญให้ถ่องแท็ก่อน แตกต่างกับคนที่มีความคิด และใช้ปัญญาพิจารณาให้รอบคอบ ดังเช่นเหล่าบัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายโดยสิ้นเชิง

*ในสมัยพุทธกาล มีกุลบุตรจำนวนหนึ่ง เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระบรมศาสดาแล้ว มองเห็นภัยในสังสารวัฏว่า เป็เส้นทางที่เต็มไปด้วยทุกข์นานัปการ จึงปรารถนาที่จะหยุดการเวียนว่ายตายเกิด ได้พร้อมใจกันออกบวชเป็นพระภิกษุถึง ๕๐๐ รูป ซึ่งในสมัยก่อนนั้นภิกษุสามเณรที่ตั้งใจออกบวช เพื่อแสวงหาหนทางของพระนิพพาน หนทางแห่งการหลุดพ้นนั้น จะพากันออกบวชกันเป็นทีมใหญ่ทีเดียว เพราะการทำงานเป็นทีมสำคัญมาก จะเป็นพลังหมู่ที่

ระวางภัยที่ควรระวาง

๔๕๓

ทำให้เกิดพลังแห่งการเห็นแจ้งรู้แจ้ง และนำความสุขความ
สำเร็จให้บังเกิดขึ้นได้

หลังจากที่กุลบุตรเหล่านั้นบรรพชาอุปสมบทแล้ว ได้ทูล
ถามวิธีการปฏิบัติธรรม และรับโอวาทจากพระบรมศาสดา
ซึ่งพระองค์ทรงแนะนำการปฏิบัติ และให้ทุกๆ รูปตั้งใจบำเพ็ญ
เพียรกันอย่างเต็มที่ ครั้นได้รับโอวาทเป็นกำลังใจแล้ว พระภิกษุ
ทั้ง ๕๐๐ รูป ได้พากันไปปฏิบัติธรรมร่วมกัน ณ โกฏิสัณฐารกะ
ซึ่งเป็นโรงธรรมที่บำเพ็ญเพียรขนาดใหญ่ นั่งธรรมะรวมกันได้
ถึง ๕๐๐ รูป จึงเป็นสถานที่สัปปายะ เหมาะสมต่อการบำเพ็ญ
เพียรมาก

เมื่อภิกษุเหล่านั้นปฏิบัติธรรมกันไปได้ระยะหนึ่ง ต่างก็
ยังทำใจให้หยุดนิ่งไม่ได้เพราะถูกกามวิตกครอบงำ พระบรม-
ศาสดา ทรงรู้ด้วยญาณทัสสนะอันบริสุทธิ์ และปรารภนาให้ภิกษุ
เหล่านั้นข้ามพ้นอุปสรรคคือกามวิตก จึงดำริว่า สาวกของเรา
กำลังเผชิญกับอุปสรรคที่คอยขัดขวางหนทางมรรคผลนิพพาน
เราควรตักเตือนพวกเขาให้ได้สติ พระองค์จึงทรงรับสั่งให้ประชุม
สงฆ์ขึ้นที่ภายในโกฏิสัณฐารกะ และตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ขึ้นชื่อว่า สิ่งที่ควรระวาง เธอ
ทั้งหลายก็ควรระวาง เธอต้องรู้เท่าทันกิเลสที่บังเกิดขึ้น

ระวางภัยที่ควรระวาง

๔๕๔

อย่ามัวปล่อยใจให้ไหลเลื่อนไปตามอาสวะทั้งหลาย เพราะเมื่อ
กิเลสทั้งหลายเกิดขึ้น และเจริญมากขึ้นแล้ว มีแต่จะทำลายเธอ
ฝ่ายเดียว เหมือนต้นไทรที่เกิดขึ้นแล้วย่อมทำลายต้นไม้ทั้งหลาย
ควรที่เธอจะเห็นภัยภายในที่ก่อกำเริบขึ้น เหมือนเทวดาแต่ปาง
ก่อนที่เป็นบัณฑิต มองเห็นภัยในเรื่องเล็กน้อยอย่างน่าอัศจรรย์”
เมื่อภิกษุสงฆ์ฟังพุทธดำรัสแล้ว ยังไม่เข้าใจแจ่มชัด จึงพากัน
ทูลถามพระศาสดาว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า เรื่องราวของ
บัณฑิตในกาลก่อนนั้น พวกข้าพระองค์ไม่อาจรู้ได้ ขอพระองค์
โปรดเล่าเรื่องราวนั้นให้พวกข้าพระองค์ด้วยเถิด” พระบรมศาสดา
จึงทรงนำอดีตนิทานมาตรัสเล่าว่า

ชาติหนึ่ง พระโพธิสัตว์เสด็จอุบัติเป็นรุกขเทวาโกฏิสิมพลี
ซึ่งเป็นต้นไม้อันเป็นถิ่นที่อยู่ของพญาครุฑ เรามักคุ้นกับคำว่า
วิมานฉิมพลี วิมานหมายถึง บ้านหรือที่อยู่อาศัย รุกขเทวา-
พระโพธิสัตว์ ได้อาศัยอยู่ที่ต้นโกฏิสิมพลีโดยมีวิมานซ้อนอยู่ที่
ต้นไม้

วันหนึ่ง พญาครุฑได้เนรมิตกายให้ใหญ่ และยาวประมาณ
๑๕๐ โยชน์ ใช้ลมปีกกระพือแหวกน้ำทะเลออกเป็นสองส่วน
แล้วเฉี่ยวเอานาคราชตัวหนึ่งที่มีร่างยาวประมาณพันวา โดยจับ
ที่หาง แล้วให้ห้อยหัวลง เพื่อขยอกอาหารออกทางปากให้หมด
ตัวเพื่อนาคราชจะได้ตัวเบาขึ้น วิธีการจับนาคนี้ ครุฑจะจับที่

ระวางภัยที่ควรระวาง

๔๕๕

ทางนาคเช่นอย่างนี้ทุกครั้ง และวิธีที่นาคจะหนีรอดจากการจับก็คือ ถ้านาคตนไหนรู้ว่ากำลังถูกพญาครุฑตามจับ จะรีบกลิ้งก้อนหินหนักๆ ไว้ในท้อง เพื่อพญาครุฑจะได้ยกไม่ขึ้น นี่เป็นวิธีที่จะช่วยตนเองให้พ้นภัย แต่หากนาคตนนั้นกลิ้งก้อนหินไม่ทัน ก็จะถูกพญาครุฑเฉี่ยวไป ครั้นจับนาคได้แล้ว ครุฑก็มุงหน้ากลับถิ่นที่อยู่ของตนด้วยกำลังอันมหาศาล

ครั้งนั้น นาคที่ถูกพญาครุฑจับได้คิดว่า เราจะต้องสลัดให้หลุดจากการจับให้ได้ จึงรอโอกาส จนกระทั่งครุฑบินผ่านต้นนิโครธต้นใหญ่ต้นหนึ่ง นาคจึงใช้ขนดสอดพันเข้ากับต้นไม้ใหญ่ทันที แต่ด้วยความเร็วแรงของการบิน วิธีการนั้นไม่อาจหยุดพญาครุฑไว้ได้ ต้นนิโครธถอนขึ้นเพราะความเร็วในการบินของพญาครุฑ พญานาคก็ไม่ยอมปล่อยต้นไม้ใหญ่ พญาครุฑจึงนำทั้งนาคและต้นไม้ไปถึงที่อยู่ของตน จากนั้นก็ฉีกท้องของพญานาคกินมันชั้น แล้วทิ้งซากลงทะเลไป

ขณะเมื่อพญาครุฑกำลังกินพญานาคอยู่นั้น มีนกตัวหนึ่งเกาะที่ต้นนิโครธอยู่ด้วย หลังจากพญาครุฑทิ้งต้นนิโครธไปแล้ว มันก็บินมาเกาะระหว่างกิ่งของต้นโกฐลิสมลลี รุกขเทวาเห็นนกน้อยนั้นก็สะดุ้งกลัวจนตัวสั่นด้วยคิดว่า ต่อไปนกตัวนี้จะอุจจาระรดลำต้นเรา จากนั้นพุ่มไทรหรือพุ่มไม้ป่าจะขึ้นท่วมวิมานเรา เห็นทีวิมานของเราจะพินาศเพราะเหตุนี้เป็นแน่

ระวางภัยที่ควรระวัง

๔๕๖

รุกขเทวาตัวลั่นสะท้าน พลอยทำให้ต้นโกฏิสิมพลีลั่นจนถึง
โคนไปด้วย

พญาครุฑเห็นรุกขเทวาลั่นสะท้านเช่นนั้น จึงถามว่า
“ท่านรุกขเทวา แม้เราจะนำขนาดตัวขนาดใหญ่ รวมกับน้ำหนัก
ตัวของเรา ก็ไม่เห็นท่านแสดงอาการลั่นสะท้านแต่อย่างใดเลย
แต่เมื่อท่านมองเห็นนกตัวเล็กๆ เท่านั้น ทำไมจึงแสดงอาการ
ลั่นสะท้านเช่นนั้นเล่า” รุกขเทวาโพธิสัตว์ตอบว่า “ท่านพญาครุฑ
ตัวท่านมีเนื้อเป็นรักษา แต่สฤณตัวน้อยนี้มีผลไม้เป็นอาหาร
หากนกน้อยนี้จิกกินลูกไทร ลูกมะเดื่อ ลูกโพธิ์ แล้วมาถ่ายรด
ต้นไม้วีมานของเรา เมล็ดพันธุ์ดังกล่าวที่นกมาถ่ายรดไวย่อม
เจริญเติบโตขึ้น และปกคลุมวิมานของเรา เรามองเห็นภัยอย่างนี้
จึงลั่นสะท้าน ท่านพญาครุฑ ไม่ใช่เพราะเรากลัวเจ้านกตัวน้อย
นั้นแต่อย่างใด”

พญาครุฑได้ฟังถ้อยคำอันน่าอัศจรรย์ใจ ในความเป็นผู้ที่
มองเห็นภัยที่ยังมาไม่ถึงเช่นนี้ รู้ลึกปิติในถ้อยคำของพระโพธิสัตว์
จึงได้กล่าวยกย่องพระโพธิสัตว์ว่า “ธีรชนผู้เป็นบัณฑิตนักปราชญ์
ย่อมระวางภัยที่ควรระวัง ระวังภัยที่ยังมาไม่ถึง ย่อมสามารถ
มองเห็นภัยในโลกทั้งสอง คือโลกนี้ และโลกหน้าได้อย่างชัดเจน
แจ่มแจ้ง” พญาครุฑรีบไถ่ถอนน้อยตัวนั้นให้หนีไป ด้วยปรารถนา
จะให้รุกขเทวาโพธิสัตว์สบายใจ

ระวางภัยที่ควรระวาง

๔๕๓

พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสรุปว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายเป็นสาวกของเรา ก็ควรที่จะระวาง สิ่งที่ควรระวาง ระวางสิ่งที่ควรระวัง ป้องกันสิ่งที่ควรป้องกัน อย่ามองข้ามในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ และปล่อยผ่านไปอย่างเฉยเมย ให้ใช้สติปัญญาใคร่ครวญให้ดี ให้สุขุมรอบคอบในทุกเรื่อง” ครั้นจบพระธรรมเทศนา ภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูป ดำรงอยู่ในอภิตตผล จากนั้นพระพุทธองค์ทรงประชุมชาดกว่า “พญาครุฑในครั้งนั้น คือพระสารีบุตร ส่วนรุกขเทวดาผู้ระวังในสิ่งที่ควรระวังก็คือ เราตถาคตนั่นเอง”

เราจะเห็นว่า พระบรมศาสดาทรงเป็นผู้มีพระปัญญาอันบริสุทธิ ไม่มองข้ามภัยแม้เพียงเล็กน้อย ยิ่งถ้าเป็นอภิสกิลที่ขัดขวางต่อการบรรลุธรรม ยิ่งเป็นสิ่งที่ทรงตระหนัก และระมัดระวังเป็นพิเศษ อีกทั้งยังทรงตักเตือนพระสาวกให้รู้จักชำระกาย วาจา ใจให้สะอาดบริสุทธิ์ โดยให้ตั้งใจปฏิบัติธรรมให้มาก นับเป็นบุญลาภอันประเสริฐของพวกเรา ที่ได้มารู้จักพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ ขอให้ทุกท่านสำรวมระวัง ระวางสิ่งที่ควรระวาง ระวางสิ่งที่ควรระวัง โดยเฉพาะอภิสกิลทั้งหลายจงอย่าได้ดูเบาทีเดียว ให้มีสติ และรู้เท่าทันกิเลส ให้พวกเราทุกคนดูพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง แล้วก้าวตามรอยบาทพระศาสดากันทุกๆ คน

๕๐

อย่าให้เกิด
อาการน้อยใจ

ผู้ใดละทิ้งคนของตน
ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักอย่างนี้
ผู้นั้นคนเดียวจะเศร้าโศกมากมาย
เหมือนพราหมณ์ธูมารีเศร้าโศกอยู่อย่างนั้น

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๐

หนทางแห่งการสร้างบารมีเป็นเส้นทางที่ยาวไกล จะต้องอาศัยความมุ่งมั่นและไม่ประมาท จึงจะสามารถสร้างบารมีได้ตลอดรอดฝั่ง และย่นหนทางในสังสารวัฏให้สั้นเข้ามาได้ หากเป็นผู้ประมาทในชีวิตแล้ว ก็ยิ่งเป็นการยืดเวลาของการเวียนว่ายตายเกิดให้ยาวนานออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า สังสารวัฏของผู้ที่ประมาทนั้นยาวไกลหาเบื้องต้นท่ามกลาง และเบื้องปลายไม่ได้ การที่เราจะเป็นผู้ไม่ประมาทอย่างสมบูรณ์ได้นั้น ต้องหมั่นทำภาวนา นำใจของเราให้กลับเข้ามาอยู่ในแหล่งแห่งสติแหล่งของปัญญาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ต้องหมั่นทำใจหยุดใจนิ่งอยู่ที่กลางของกลางกายให้ได้ตลอดเวลา พลังแห่งสติและปัญญาของเราจึงจะเต็มเปี่ยมบริบูรณ์อย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีใน ฐัมมการิชาดก ความว่า

“เอวํ โย สนนํรจกตฺวา	อาคณฺตุํ กุรุเต ปิยํ
โส เอโก พหุ โสจติ	ฐมฺการีว พฺราหฺมณเณ

ผู้ใดละทิ้งคนของตน ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักอย่างนี้
ผู้นั้นคนเดียวจะเศร้าโศกมากมาย เหมือนพราหมณ์ฐัมการี
เศร้าโศกอยู่อย่างนั้น”

ถ้อยคำถาอั้นเป็นคำสุภาษิตที่หลวงพ่อยกมาข้างต้นนี้

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๑

เป็นอุทาหรณ์ที่สำคัญสำหรับทุกท่าน โดยเฉพาะท่านที่จำเป็น ต้องร่วมงานกับผู้คนจำนวนมาก การวางตัวของเรากับบุคคล เหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ได้บังคับบัญชาย่อมปรารถนา หัวหน้าที่เปี่ยมด้วยเมตตา มากด้วยคุณธรรม ซึ่งคุณธรรม พื้นฐานที่สำคัญก็คือ การเป็นผู้ที่มีความกตัญญูกตเวที ให้ความสำคัญกับทุกๆ คน โดยอย่าให้ผู้บังคับบัญชาของเราเกิด ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะถ้าน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนแล้ว อาการเช่นนี้ ย่อมจะเป็นผลร้ายกับเราและโครงการของเราได้

เรื่องราวที่เกิดจากความน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อน จนเกิดเป็นความเสียหายนี้เคยมีมาแล้วทุกยุคทุกสมัย แม้แต่ในสมัยพุทธกาล ก็เคยเกิดเรื่องทำนองนี้มาแล้วเช่นกัน

*สมัยหนึ่ง พระเจ้าโกศลผู้เป็นพระราชาแห่งเมืองสาวัตถี หลังจากที่ผ่านมาพ้นภาวะสงครามมาแล้ว พระองค์ไม่ได้ส่งเคราะห์ทหารเก่าๆ ที่ติดตามสนองงานพระองค์มาตั้งแต่ครั้งออกศึก ไม่ได้ทรงยกย่องด้วยสักการะทั้งหลาย แต่กลับส่งเคราะห์

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๒

ทหารใหม่ ภายหลังเมื่อพระเจ้าโกศลเสด็จไปปราบปรามโจร
ที่ปัจฉิมตชนบท ทหารเก่าที่เคยออกรบต่างพากันคิดว่า เมื่อ
พระราชามีทรงให้ความสำคัญ พวกเราบไปก็คงไร้ประโยชน์
ทหารใหม่ที่พระราชามีให้ความสำคัญ ก็คงจะรบอย่างเต็มกำลัง
ฝ่ายทหารใหม่ก็คิดว่า เรามาเพื่อเป็นแขกของพระราชามีเท่านั้น
ทหารเก่าที่เคยรบครั้งก่อน ก็คงจะช่วยกันรบอย่างเต็มที่ เมื่อ
ต่างฝ่ายต่างคิดเช่นนี้ ใจก็ไม่เป็นหนึ่ง ทำให้เหล่าโจรสามารถรบ
ชนะได้อย่างสบายๆ

เมื่อพระเจ้าโกศลปราชัยต่อการปราบปรามครั้งนี้ ทรง
ตกพระทัย พลางดำริว่า แสนยานุภาพของทหารเรา นี่ ยากที่
จะหาผู้ใดเปรียบได้ เป็นเพราะอะไรกันหนอถึงได้พ่ายแพ้
ครั้นใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนแล้วก็รู้ว่า การที่เราปราชัยอย่างย่อย
ยับก็เพราะว่า เราวางตัวไม่สม่ำเสมอในทหารหาญ ทำการ
สงครามหวั่นไหวใหม่ ละเลยเพื่อนเก่าผู้ร่วมตายกันมาในสนามรบ
พระองค์รีบเสด็จกลับเมือง จากนั้นทรงดำริว่า เราคนเดียว
เท่านั้นหรือที่ปราชัยอย่างนี้ ในสมัยก่อนมีผู้นำที่ทำเช่นนี้แล้ว
พ่ายแพ้หรือไม่ ทรงรำพึงดังนี้แล้วก็ระลึกถึงพระบรมศาสดา
ครั้นเสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว ทรงรีบเสด็จไปยังพระเชตวัน
เพื่อทูลถามเรื่องราวในอดีตที่ตนอยากรู้

ครั้นเสด็จไปถึงพระเชตวัน ได้ถวายบังคมพระศาสดา

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๓

แล้วทูลเรื่องราวทั้งหมดทันที จากนั้นทรงตรัสถามว่า “ข้าแต่
พระผู้มีพระภาคเจ้า ในอดีตกาล เคยเกิดเรื่องเหมือนที่เกิดขึ้น
กับข้าพระองค์หรือไม่” พระบรมศาสดาทรงปรารภจะตักเตือน
พระราชชา ไม่ให้มองข้ามผู้ที่เคยมีอุปการคุณมาก่อน จึงตรัสว่า
“ดูก่อนมหาบัณฑิต ใช่จะมีแต่พระองค์เท่านั้นที่ปราศัยเพราะการ
วางตัวเช่นนี้ แม้ในสมัยก่อนก็เคยเกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกับ
พระองค์เช่นกัน” พระราชาได้ฟังดังนั้น ยิ่งทำให้พระองค์ปรารภ
ที่จะสดับเรื่องราวทั้งหมดที่เคยเกิดขึ้น จึงทูลอ้อนวอน
พระศาสดาว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระองค์โปรด
ตรัสเล่าเรื่องราวเหล่านั้นด้วยเถิดพระเจ้าข้า” พระศาสดา
ผู้เปี่ยมด้วยพระมหากรุณาจึงทรงนำอดีตมาเล่าว่า

ในอดีตกาล มีพระราชชาพระนามว่า ธนัญชัย ยุธิภูสิลโคตร
เสวยราชสมบัติอยู่ที่อินทปัตถนครในแคว้นกุรุ ในชาตินั้น
พระโพธิสัตว์เสด็จอุบัติในตระกูลบุโรหิตของพระเจ้าธนัญชัย
ครั้นเติบโตใหญ่พระโพธิสัตว์ได้รับการศึกษาจากสำนักตักกสิลา
ซึ่งเป็นแหล่งรวมความรู้ของบัณฑิตทั้งหลายในสมัยนั้น เมื่อจบ
การศึกษาแล้ว พระโพธิสัตว์ก็เดินทางกลับมารับราชการ
สนองงานพระเจ้าธนัญชัยที่อินทปัตถนคร ได้รับตำแหน่งบุโรหิต
ผู้คอยถวายอภยธรรมแด่พระราชชา สืบต่อจากบิดาของตน
ประชาชนได้ขนานนามพระโพธิสัตว์ว่า วิธูรบัณฑิต

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๔

ในช่วงแรกของการครองราชสมบัติ บ้านเมืองยังไม่ค่อยสงบเรียบร้อย พระเจ้านันทชัยยังต้องปราบปรามเหล่าโจรร้ายเพื่อรักษาความสงบ พระองค์มีทหารที่มีฝีมือมากมาย ทำให้ทุกๆ ครั้งที่ออกปราบปราม ทรงประสบชัยชนะด้วยดีตลอดมา กระทั่งวันหนึ่ง ภายหลังที่กว้าศึกมานานจนบ้านเมืองสงบสุข พระเจ้านันทชัยทรงมีทหารใหม่เข้ามาเพิ่มมากขึ้น พระองค์เริ่มลืมนึกถึงทหารเก่า ไม่ทรงคำนึงถึง ปล่อยปละละเลย ไม่ทรงยกย่องให้เกียรติเหมือนดังเดิม

พระเจ้านันทชัยได้ยกย่อง และสักการะพวกทหารใหม่เท่านั้น ทั้งๆ ที่ทหารใหม่เพิ่งแค่เป็นแขกผู้มาเยือน ยังไม่เคยได้ร่วมทุกข์ในการปราบปรามเหล่าโจรร้าย จนกระทั่งวันหนึ่งเกิดกบฏขึ้นที่ปัจฉิมตชนบท พระราชาพร้อมด้วยทหารเก่าและใหม่เดินทางไปปราบปรามกบฏด้วยกัน ครั้นไปถึง ทหารทั้งสองฝ่ายเกิดความแตกแยก ไม่มีใจเป็นหนึ่ง ทหารเก่าคิดว่าในเมื่อเราหมดความหมายต่อพระราชาแล้ว ก็ไม่รู้ว่าจะรบไปทำไมกัน ปล่อยให้ทหารใหม่เขารบไปเถิด ฝ่ายทหารใหม่ก็คิดว่า เราเป็นเพียงแค่แขกผู้มาเยือน อีกไม่นานก็กลับบ้านแล้ว ไม่รู้ว่าจะรบไปทำไม ปล่อยให้เจ้าบ้านเขารบให้เต็มที่เถิด

เมื่อต่างฝ่ายต่างคิดเช่นนั้น ทำให้ศึกในครั้งนั้นพระราชา

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๕

เป็นผู้พ่ายแพ้อย่างราบคาบ เมื่อเป็นเช่นนี้พระองค์ทรงกลับมา
ตรึกตรองหาสาเหตุก็รู้ว่า พระองค์เองมีความผิดอย่างมากที่
วางตนไม่เหมาะสมกับทหารผู้จงรักภักดี วันหนึ่งพระองค์จึงถือ
โอกาส เข้าไปถามวิธูรบัณฑิตว่า “ดูก่อนท่านบัณฑิต ในสมัย
ก่อนเคยมีประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองอย่างนี้หรือไม่”
พระโพธิสัตว์สดับคำถามของพระราชาแล้ว ประรณานจะกล่าว
ถ้อยคำเตือนพระราชา จึงนำเรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วว่า
“ข้าแต่ महाराज เรื่องที่เกิดขึ้นกับพระองค์นี้ ทำให้พระองค์
เกิดความเศร้าโศก แต่ความโศกของพระองค์ยังไม่ชื่อว่าโศก
เท่าไรนัก

ในกาลก่อนนั้น เคยมีพราหมณ์เลี้ยงแพะคนหนึ่งชื่อว่า
ฐุมการี ต้อนแพะฝูงใหญ่ออกหากิน และได้สร้างคอกใหญ่ไว้ในป่า
พักแพะไว้ในคอกก่อไฟกั้นยุง เลี้ยงดูแพะและบริโภคนมแพะ
อยู่ที่ป่าแห่งนั้น วันหนึ่ง มีฝูงชะมดผ่านมาจากนั้น ได้เข้ามา
อาศัยในคอก เพราะมีการก่อไฟป้องกันยุงให้ พราหมณ์เห็นชะมด
มีสีเหมือนทองคำก็เกิดความลิ้นหารักใคร่ ลืมเลือนแพะ
ทั้งหลายไปโดยปริยาย ไม่ได้สนใจว่าแพะจะกลับมาเข้าคอก
หรือไม่ หันมาเลี้ยงดูชะมดแทน ไม่ดูแลแพะอย่างที่เคยทำ

เมื่อเลี้ยงดูได้ระยะหนึ่ง ชะมดก็หนีเข้าป่าไป แพะ

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๖

ทั้งหลายก็หายสาบสูญไปด้วย ทำให้พราหมณ์รู้สึกเสียใจมาก จนล้มป่วยเป็นโรคผอมเหลืองและเสียชีวิตในที่สุด ข้าแต่มหाराชา ผู้ที่ละทิ้งลืมนเพื่อนเก่า ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักเกินไป ก็จะเสียใจเช่นนี้”

ครั้นพระโพธิสัตว์ทูลให้สติพระราชาดังนี้แล้ว ตั้งแต่นั้นมา พระราชาก็กลับตัวหันมาทำนุบำรุงทหารผู้จงรักภักดีเช่นเดิม และดำรงตนอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์ บำเพ็ญบุญทุกอย่าง เมื่อละโลกแล้ว ก็ได้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

เราจะเห็นว่า การวางตัวและการปฏิบัติตนกับผู้ที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมานั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและละเอียดอ่อนมาก บุคคลที่ทำงานเป็นหัวหน้าคน มีผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องดูให้ดี อย่าให้มีการได้ใหม่แล้วลืมนเก่า ลืมนอุปการคุณของผู้ที่จงรักภักดี ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักและจดจำท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย แล้วเราจะเป็นที่รักของทุกๆ คน ชีวิตของเราจะได้ประสบแต่ความสุข ความสำเร็จไปทุกภพทุกชาติ

ค ว า ม อ ั ศ จ ร ร ย์
แ ห่ ง ม น ต์ (๑)

ชนทั้งหลายหุงอาหารด้วยไฟใด
บรรเทาความหนาวด้วยไฟใด
ไฟนั้นก็มาไหม้ตัวเรา
ภัยเกิดแต่ที่พึงอาศัยแล้ว

ความอัครัยแห่งมนต์ (๑)

๔๖๕

สิ่งที่เป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต
ของคนเรา มีเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น คือบุญ เป็นสิ่งที่ทำให้เราสม
ปรารถนาในทุกสิ่ง เราจะเป็นผู้ที่สมบุญบริบูรณ์ด้วยรูปสมบัติ
ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และมรรคผล
นิพพาน ก็ด้วยอานุภาพแห่งบุญที่ได้สั่งสมไว้ดีแล้ว การสั่งสม
บุญจึงเป็นกิจที่เราจำเป็นต้องทำกันทุกวัน ทุกเวลา และทุกครั้ง
ที่มีโอกาส ให้ทุกลมหายใจเป็นบุญเป็นกุศลล้วนๆ กันทุกคน

*มีวาระพระบาลีใน ปทกสูตรมาณวชาดก ความว่า

“เยน ภตฺตานิ ปจฺจนฺติ สิตํ เยน วิหณฺณติ
โส มํ ททติ คตฺตานิ ชาตํ สรณฺโต ภยํ

ชนทั้งหลายหุงอาหารด้วยไฟใด บรรเทาความหนาว
ด้วยไฟใด ไฟนั้นก็มาไหม้ตัวเรา ภยเกิดแต่ที่พึ่งอาศัยแล้ว”

สิ่งใดที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย
หากเราใช้สอยสิ่งนั้นด้วยความไม่ระมัดระวัง ก็อาจก่อให้เกิด
ความเสียหายได้ เหมือนคำกล่าวของพระโพธิสัตว์ ที่ท่าน
ยกตัวอย่างไฟที่เราใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็น

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๑)

๔๓๐

เป็นการหุงต้มอาหาร ให้ความอบอุ่น แต่ในประวัติศาสตร์โลก ก็ได้บันทึกไว้มากมายที่ไฟได้ทำลายบ้านเมือง เผาป่าให้หมดไหม้ เป็นจุน สร้างความเสียหายกับโลกมานับไม่ถ้วนเช่นกัน

เมื่อสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรามีผลต่อชีวิต เราต้องใช้สติปัญญา พิจารณาให้ดี ใช้สอยอย่างมีสติ เพื่อเราจะได้ไม่ต้องประสบทุกข์จากสิ่งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้เพราะปรารถนา ทารกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นบุตรของกุฎุมพีในกรุงสาวัตถี อายุเพียง ๓ ขวบเท่านั้น แต่เป็นเด็กอัจฉริยะในยุคนั้นทีเดียว เพราะเป็นเด็ก ที่ฉลาดในการสังเกตรอยเท้าของผู้คนทั้งหลาย ไม่ว่ารอยเท้า ของผู้ใดผ่านเข้ามาในสายตา เด็กน้อยอัจฉริยะสามารถจดจำได้ ทุกคน บิดาสังเกตเห็นความพิเศษของบุตรตนเอง จึงทดสอบ อยู่หลายครั้ง เช่นวันหนึ่ง บิดาได้ปล่อยเด็กน้อยทิ้งไว้ แล้ว เดินอ้อมไปยังทิศต่างๆ จึงค่อยวกกลับไปวัดพระเชตวัน นั่ง ฟังธรรมของพระบรมศาสดาอยู่ในท่ามกลางพุทธบริษัท

เด็กน้อยเมื่อไม่เห็นบิดาของตน จึงเดินตามรอยเท้าของ บิดาไปตามทิศต่างๆ จนกระทั่งมาถึงวัดพระเชตวัน เด็กน้อยได้ ถวายบังคมพระศาสดาแล้วยืนอยู่ใกล้ๆ บิดา เมื่อบิดาถามว่า “ลูกตามพ่อมาถูกได้อย่างไร” เด็กน้อยก็เล่าวิธีที่ตนเองสังเกต รอยเท้าของบิดามา พระพุทธองค์สดับถ้อยคำของสองพ่อลูก

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๑)

๔๓๑

จึงตรัสถามว่า “มีอะไรกันหรืออุปาสก” กุฎุมพีจึงเล่าความสามารถพิเศษของบุตรชายตน พระผู้มีพระภาคเจ้าสดับดังนี้แล้ว จึงตรัสว่า “อุปาสก การที่เด็กจํารอยเท้าบนพื้นดินได้นั้น ยังไม่น่าอัศจรรย์เท่าใด บัณฑิตในกาลก่อน สามารถจํารอยเท้าที่หายไปถึง ๑๒ ปีได้” จากนั้นทรงนำอดีตนิทานมาเล่าว่า

เมื่อครั้งที่พระเจ้าพรหมทัต ราชาแห่งเมืองพาราณสี ทรงมีมเหสีพระนางหนึ่ง มเหสีประพฤตินอกใจและถูกพระราชาจับได้ พระเทวีไม่ยอมรับ พร้อมกับสาบานว่า “หากหม่อมฉันนอกใจพระองค์ ขอให้เกิดเป็นยักษ์ฉัณฐิที่มีหน้าเหมือนม้า” หลังจากสิ้นพระชนม์แล้ว พระนางได้ไปเกิดเป็นยักษ์ฉัณฐิที่มีหน้าเหมือนม้า อาศัยอยู่ที่เชิงเขาแห่งหนึ่ง คอยจับมนุษย์ที่เดินทางข้ามดงกินเป็นอาหาร และได้ไปดูแลท้าวเวสสวัณอยู่ ๓ ปี จึงได้รับพรให้จับมนุษย์กินได้ในอาณาเขตยาว ๓๐ โยชน์ กว้าง ๕ โยชน์

วันหนึ่ง มีพราหมณ์หนุ่มรูปงาม เดินทางข้ามดงพร้อมด้วยเหล่าบริวาร ได้พลัดหลงเข้ามาในเขตของนางยักษ์ฉัณฐิ ยักษ์ฉัณฐิเห็นเช่นนั้นก็ดีใจ รีบวิ่งเข้าไปอย่างรวดเร็วเหมือนลม จับพราหมณ์หนุ่มนั้นไว้

ครั้นได้เห็นใบหน้าทีหล่อเหลางดงามของพราหมณ์หนุ่ม ก็เกิดความรักใคร่ในพราหมณ์ จึงนำไปอยู่ด้วยกันในถ้ำ เมื่อ

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๑)

๔๓๒

ยักษิณีออกไปหาอาหารก็จะใช้หินก้อนใหญ่ปิดปากถ้าไว้ ทั้งสอง
ได้อยู่ร่วมกัน ต่อมาพระโพธิสัตว์ได้ถือปฏิสนธิในครรภ์ของนาง-
ยักษิณี ทารกน้อยมีรูปร่างหน้าตาน่ารักน่าเอ็นดู นางได้ให้บุตร
อยู่ในถ้ำกับบิดา เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้น พระโพธิสัตว์สังเกตเห็นว่า
ใบหน้าของพ่อไม่เหมือนแม่ผู้ให้กำเนิดเลย จึงถามเรื่องราว
ทั้งหมดกับบิดา เมื่อรู้ความจริง พระโพธิสัตว์ส่งสารบิดาที่ต้อง
มาอยู่แต่ในถ้ำเป็นเวลานาน ทันทีที่แม่ออกไปหาอาหาร จึงใช้
กำลังของตนผลักหินที่ปิดปากถ้ำ แล้วพาบิดาหนี แต่ก็ถูกยักษ์
นำกลับมาอีกถึง ๒ ครั้ง ครั้งที่สาม พระโพธิสัตว์จึงถามแม่ว่า
“แม่ ธรรมดาว่าถิ่นของแม่ก็เป็นเหมือนถิ่นของลูก ขอแม่บอก
ลูกเถิดว่า อาณาเขตของแม่กินพื้นที่ไปถึงบริเวณไหน” ด้วย
ความรักลูก นางยักษ์จึงบอกถึงอาณาเขตทั้งหมด พระโพธิสัตว์
รีบจดจำไว้อย่างแม่นยำ

วันหนึ่งมารดาผู้เป็นยักษิณีออกไปหาอาหาร พระโพธิสัตว์
รีบนำบิดาขึ้นคอ แล้ววิ่งไปด้วยความเร็ว เพื่อออกไปให้พ้น
อาณาเขตของมารดา จนกระทั่งข้ามแม่น้ำที่เป็นแนวเขตได้
ขณะกำลังยืนอยู่กลางแม่น้ำมารดาผู้เป็นยักษ์กลับจากหาอาหาร
ไม่พบสามีและบุตร จึงวิ่งตามมาด้วยความเร็ว เห็นคนทั้งสอง
อยู่กลางแม่น้ำ แต่ตนเองลงไปได้เพราะล่องเขตไปแล้ว จึง
ยืนอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำ พลังพูดอ้อนวอนว่า “ลูกรัก เจ้าอย่าทำ

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๑)

๔๓๓

อย่างนี้เลย พาพ่อเจ้ากลับมาเกิด” พระโพธิสัตว์ตอบว่า “แม่ที่ลูกทำเช่นนี้ ไม่ใช่ว่าลูกไม่รักแม่นะ แต่ลูกปรารถนาที่จะกลับไปใช้ชีวิตเยี่ยงมนุษย์ทั้งหลาย ขอแม่อย่าเป็นกังวลเลย เมื่อมีโอกาสลูกจะกลับมาเยี่ยมแม่”

ไม่ว่านางยักษิณีจะอ่อนนวยพรไว้ก็ตามไม่อาจทำให้สองพ่อลูกเปลี่ยนใจได้ แม่จึงกล่าวกับลูกว่า “ลูกรัก การไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับมนุษย์นั้น หากไม่มีความรู้ก็ยากจะเอาตัวรอดได้ แม่จะสอนมนต์บทหนึ่งให้เจ้า มนต์บทนี้ชื่อ “จินตามณี” สามารถติดตามรอยเท้าของผู้ที่หายไปถึง ๑๒ ปีได้” และได้ให้พระโพธิสัตว์เรียนมนต์ หลังจากสอนมนต์ให้ลูกรักแล้ว นางก็กล่าวว่า “เมื่อไม่มีลูกและพ่อของเจ้า แม่ก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้” กล่าวจบก็ทุบอกตนเองจนตายตรงริมฝั่งแม่น้ำนั่นเอง พระโพธิสัตว์และบิดาพากันร้องไห้เสียใจที่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ หลังจากเผานางยักษิณีแล้ว ทั้งสองเดินทางเข้าสู่เมืองพาราณสี

เมื่อเข้าไปในเมืองแล้ว บิดาพาพระโพธิสัตว์ไปสมัครรับราชการกับพระราชาพร้อมกราบทูลถึงความสามารถพิเศษที่บุตรีมีวิชาสังเกตรอยเท้า เนื่องจากสมัยนั้น โจรชุกชุมมาก การปราบปรามโจรไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นปัญหาใหญ่ของราชสำนัก พระราชารู้ว่า มีบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเช่นนั้น ทรง

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๑)

๔๗๔

ตีพระทัย รับสั่งให้เข้าเฝ้าและอนุญาตให้รับราชการ โดย
พระราชทานทรัพย์วันละหนึ่งพัน แล้วให้อยู่แผนกตามจับ
เหล่าโจร ตั้งแต่นั้นมาพระโพธิสัตว์ได้รับราชการอยู่ในราชสำนัก
แต่เนื่องจากเพิ่งจะเข้ามาใหม่ จึงยังไม่มีคดีที่ต้องสะสาง
ฝ่ายปุโรหิตเมื่อเห็นพระโพธิสัตว์รับทรัพย์มากมาย โดยยังไม่ได้
แสดงผลงานใดๆ จึงทูลพระราชาให้ทดสอบความสามารถของ
พระโพธิสัตว์ พระราชาก็ทรงปรารภเช่นนั้น จึงวางแผนกับ
ปุโรหิตเพื่อทดสอบพระโพธิสัตว์ ส่วนพระโพธิสัตว์ถูกทดสอบ
อย่างไรวินั้น เราจะมาศึกษากันในครั้งต่อไป

เราจะเห็นว่า ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ย่อมเป็นที่
ต้องการ และมักถูกทดสอบอยู่บ่อยๆ ดังนั้นเราจะต้องฝึกตัว
ของเราให้ดี หน้าที่ของเราก็ควรทำให้พร้อมในทุกๆ เรื่อง เรา
จะได้แก้ไขปัญหาทั้งหลายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะ
การที่เราจะต้องทำหน้าที่กัลยาณมิตร ชักชวนให้ทุกๆ คน
มาสู่เส้นทางสร้างบารมีนั้น ยิ่งจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม
กับทุกสถานการณ์ หากเรามีความพร้อมเราก็จะทำหน้าที่ได้อย่าง
สมบูรณ์ ทำหน้าที่ด้วยความภาคภูมิใจ และมีความสุขกันทุกๆ คน

๕๒

ค ว า ม อัจ จ ร ร ย์ แ ห่ ง ม น ต์ (๒)

ชนทั้งหลาย ย่อมรดผู้ที่มีความทุกข์ด้วยน้ำใด
ชนทั้งหลายย่อมรดผู้ที่เราร้อนด้วยน้ำใด
เราจักตายในท่ามกลางน้ำนั้น
ภัยเกิดแต่ที่พึงอาศัยแล้ว

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๓๓

การปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิภาวนาคือการทำใจให้หยุดนิ่ง เพื่อกลับใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส เพราะใจที่บริสุทธิ์ ผ่องใส จะเป็นใจที่มีคุณภาพ มีความละเอียดนุ่มนวลควรแก่การงาน โดยเราจะต้องนำใจมาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ ดำเนินจิตเข้าสู่เส้นทางสายกลาง เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัย ภายในซึ่งเป็นที่ระลึกที่แท้จริงของสรรพสัตว์ทั้งหลาย เมื่อเข้าถึง ได้แล้ว ความสุขที่ไม่มีประมาณเป็นเอกนัตยบรมสุขย่อมบังเกิดขึ้น จะทำให้ชีวิตของเราสมบูรณ์บริบูรณ์ขึ้น เป็นชีวิตที่ปลอดภัย จากภัยทั้งปวงทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า

*มีวาระพระบาลีใน ปทกสลมาณวชาดก ความว่า

“เยน สิญฺจนฺติ ทุกฺขิตํ เยน สิญฺจนฺติ อาตุรํ
ตสฺส มชฺเชม มริสฺสามิ ชาตํ สรณโต ภยํ

ชนทั้งหลาย ย่อมรดผู้ที่มีความทุกข์ด้วยน้ำใจ
ชนทั้งหลายย่อมรดผู้ที่เราร้อนด้วยน้ำใจ เราจักตายใน
ท่ามกลางน้ำนั้น ภัยเกิดแต่ที่พึงอาศัยแล้ว”

สิ่งที่เราใช้ประโยชน์อยู่ทุกๆ วันนั้น หากใช้สอยโดยไม่มี

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๗๘

สติพินิจพิจารณา ก็อาจก่อให้เกิดโทษได้ เหมือนน้ำที่เราดื่มกิน ดับกระหายทุกวันนี้ สามารถให้โทษแก่เราได้เช่นกัน ในยามที่เราเกิดกระหายน้ำอย่างมาก หากดื่มด้วยความเร่งรีบ โดยไม่ระมัดระวังก็อาจสำลัก หรือดื่มมากเกินไปจนเกิดอาการจุกเสียด หรือบางครั้งน้ำอาจท่วมปอดตายได้เช่นกัน

เรื่องราวเกี่ยวกับความอัศจรรย์แห่งมนต์ของพระโพธิสัตว์ ซึ่งท่านได้เรียนมาจากการดาผู้เป็นยักษ์ณี แล้วได้เดินทางเข้ารับราชการในเมืองพาราณสี โดยมีบิดาเป็นผู้แนะนำ เมื่อรับราชการแล้ว บรูหิทยังไม่เคยเห็นพระโพธิสัตว์แสดงอำนาจของมนต์ให้ประจักษ์ จึงกราบทูลพระราชาให้ทรงทดสอบอำนาจแห่งมนต์ พระราชาทรงเห็นด้วย ทั้งสองจึงถือดวงแก้วดวงที่สำคัญและมีค่ามากลงจากปราสาท พวกกันเดินวนเวียนอยู่ในพระราชนิเวศน์ ๓ ครั้ง แล้วพาดบันไดป็นขึ้นไปนอกกำแพง เข้าไปในศาลยุติธรรม นั่งพักที่นั่นสักครู่หนึ่งก็เดินกลับออกมา พาดบันไดที่ใหม่ตรงบริเวณปลายกำแพงอีกด้านหนึ่ง จากนั้นได้เดินวนรอบสระโบกขรณี ๓ รอบ แล้วลงไปในสระโบกขรณี วางแก้วมณีไว้ในสระนั้น หลังจากนั้นทั้งสองพากันเดินขึ้นปราสาทเสมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

รุ่งขึ้น พระราชารับสั่งให้พระโพธิสัตว์เข้าเฝ้า พลาตตรัสว่า “ดูก่อนเจ้าพราหมณ์ แก้วที่ถูกลักไปมีค่าควรเมืองทีเดียว ท่าน

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๓๕

จดติดตามกลับมาให้ได้” พระโพธิสัตว์จึงกราบทูลด้วยความมั่นใจว่า “ข้าแต่มหากษัตริย์ ขอพระองค์ทรงเบาพระทัยเถิด ของที่โจรลักไปถึง ๑๒ ปี ข้าพระองค์ยังสามารถติดตามมาได้นั้น สิ่งของที่หายเมื่อคืนนี้ จะได้กลับมาในคืนวันนี้แหละ พระเจ้าข้า”

พระโพธิสัตว์ระลึกถึงมารดา แล้วร่ายมนต์จินตามณีทันที ท่านสามารถเห็นรอยเท้าของบุคคลทั้งสองอย่างชัดเจน จึงเดินตามรอยเท้าเหล่านั้นทุกอย่างก้าว จนมาถึงบริเวณสระโบกขรณี พระโพธิสัตว์เห็นรอยเท้าในน้ำ จึงเดินลงไปที่สระ แล้วหยิบแก้วมณีมาถวายพระราชา พร้อมกราบทูลว่า “ข้าแต่มหากษัตริย์ โจรสองคนนี้ พระองค์ทรงรู้จักดีพระเจ้าข้า” มหาชนที่เห็นเหตุการณ์ต่างปรบมือด้วยความชื่นชมยินดี

พระราชาทรงดำริว่า มาณพนี้เดินตามรอยเท้าได้ไม่ว่าจะอยู่บนบก ในอากาศหรือในน้ำ เขาอาจจะรู้เพียงตำแหน่งสิ่งของเท่านั้น แต่คงจับโจรไม่ได้หรอก จึงตรัสว่า “ดูก่อนมาณพ เจ้าจงนำโจรทั้งสองมามอบให้เราด้วย” พระโพธิสัตว์รู้ดีว่าโจรสองคนนี้เป็นใคร แต่ไม่ปรารถนาเปิดเผยแก่มหาชน จึงกราบทูลว่า “ข้าแต่มหากษัตริย์ โจรอยู่ไม่ไกลจากที่นี่เลย ผู้ใดที่อยากจะได้ ผู้นั้นนั่นแหละเป็นโจร สิ่งของนั้นพระองค์ได้กลับมาคืนแล้ว จะมีประโยชน์อะไรกับพวกโจรเล่าพระเจ้าข้า”

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๘๐

แม้ได้ฟังดังนั้น พระราชาก็ยังไม่ทันได้คิด ประรณนาที่จะทดสอบอีก จึงรับสั่งว่า “เจ้ารับราชการ ได้ทรัพย์จากเรา วันละพัน จงนำโจรนั้นมาให้เราให้ได้ ให้สมกับเงินที่เราให้เจ้าไปเถิด” พระโพลีลัต์กราบทูลว่า “ข้าแต่มหาราช ข้าพระองค์ไม่ขอกราบทูลว่า ใครเป็นโจร แต่ข้าพระองค์จะเล่าเรื่องถวาย” พระโพลีลัต์ได้ยกตัวอย่างเพื่ออุปมาอุปไมยว่า

ในอดีตกาลมีสามีภรรยาคนหนึ่ง มีอาชีพเป็นนักฟ้อน วันหนึ่งสามีได้ซื้อสุรามากมายถือกลับบ้านมาด้วย เมื่อเดินมาถึงฝั่งแม่น้ำ เขานั่งดื่มจนเมามาย เอาพิณห้อยคอแล้วจับมือภรรยากล่าวว่า “มาเถิดน้องรัก เราจะพากันกลับบ้าน” จากนั้นทั้งสองได้ว่ายน้ำข้ามฝั่ง ขณะอยู่กลางแม่น้ำ สามีที่เมามวกับพิณที่หนักถ่วงคอ ทำให้เขาจมน้ำไป ภรรยาไม่อาจช่วยสามีได้ จึงสลัดสามีทิ้ง แล้วว่ายน้ำไปถึงฝั่งก่อน นางได้แต่ยืนดูสามีที่กำลังจมน้ำพลาญคิดว่า สามีของเรา กำลังจะจมน้ำตาย เราจะขอฟังเพลงที่สามีร้องเป็นครั้งสุดท้าย นางจึงขอให้สามีร้องเพลงขับให้ฟังด้วย

สามีกล่าวว่า “น้องรัก เจ้าจะให้พี่ขับเพลงได้อย่างไรเล่า ขณะนี้น้ำอันเป็นที่ฟังของมหาชนกำลังจะมาพี่ ภัยเกิดจากสิ่งที่เป็นที่ฟังของมหาชนแท้ๆ” เมื่อพระโพลีลัต์เล่าเรื่องนี้ถวาย พร้อมทูลเตือนสติว่า “มหาราช น้ำเป็นที่ฟังแก่มหาชน ฉันท

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๘๑

พระราชาก็เป็นที่พึ่งของมหาชนฉนั้น เมื่อภัยเกิดขึ้นจากสำนักของพระราชฯ ใครเล่าจะป้องกันภัยนั้นได้ เรื่องโจรที่พระองค์ปรารณารู้ตัวนั้นเป็นความลับ ข้าพระองค์ทูลอย่างบัณฑิตขอพระองค์อย่าเอาโทษกับโจรทั้งสองนั้นเลย”

แม้พระราชฯได้สดับดังนั้นก็ตาม พระองค์ยังปรารณาทิจะทดสอบต่อไปอีก จึงตรัสย้าว่า “เจ้าจะรู้เรื่องที่ลึกลับเช่นนี้ได้อย่างไร จงรีบนำโจรมามอบให้เราโดยเร็ว” พระโพธิสัตว์เล่าเรื่องถวายเป็นว่า “ในกาลก่อนมีบ้านใกล้ประตูเมืองพาราณสีเป็นบ้านนายช่างหม้อ เมื่อเขาจะนำดินมาปั้นหม้อ ได้ขุดดินเหนียวมาปั้น วันหนึ่งในขณะที่ช่างปั้นหม้อกำลังขุดดินอยู่มหาเมฆผิตฤดูได้ตั้งเค้า และฝนตกลงมาอย่างหนัก ทำให้น้ำไหลท่วมเจ็ญองไปทั่วอาณาบริเวณ กระแสน้ำได้ท่วมหลุมกองดินได้ไหลมากระทบศิระของนายช่างหม้อแตกเป็นแผลสาหัส ช่างหม้อร้องคร่ำครวญว่า พืชทั้งหลายงอกงามบนแผ่นดิน ลัตว์ทั้งหลายอยู่อาศัยบนแผ่นดิน แต่บัดนี้ แผ่นดินพังทับศิระเราแตก ภัยเกิดจากที่พึ่งอาศัยแล้ว”

เมื่อพระโพธิสัตว์เล่าถวายเป็นดังนี้ แล้วได้สรุปว่า “แผ่นดินเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ พระราชฯเป็นที่พึ่งของอาณาประชาราษฎร์ ขอพระองค์โปรดรับรู้ว่า ข้าพระองค์ปกปิดว่าใครเป็นโจรด้วยข้ออุปมาที่เล่าถวายเป็นเหตุพระเจ้าข้า” แม้พระราชฯจะทรงรู้ว่า

ความอัศจรรย์แห่งมนต์ (๒)

๔๘๒

พระโพธิสัตว์หวังดีกับตน แต่ด้วยมานะของกษัตริย์ จึงบังคับให้พระโพธิสัตว์ชี้ใจให้พระองค์ทอดพระเนตร พระโพธิสัตว์ได้ประกาศท่ามกลางมหาชนว่า “ข้าแต่มหाराชา เหล่าใจที่ลักขโมย แก้วมณี คือพระองค์กับบุโรหิตนั้นแหละพระเจ้าข้า” พระราชาและมหาชนฟังดังนี้ ต่างอัศจรรย์ในมนต์ของพระโพธิสัตว์พากันยินดีปรีดาถ้วนหน้า ต่อมาหลังจากพระราชาสวรรคตมหาชนจึงพร้อมใจกันสถาปนาพระโพธิสัตว์ขึ้นครองราชย์สืบไป

เราจะเห็นได้ว่า ความอัศจรรย์แห่งมนต์ในอดีตนั้น น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม แม้จะมีมนต์วิเศษเช่นนี้ก็ไม่อาจนำเราให้พ้นจากกองทุกข์ได้ มีมนต์ชนิดเดียวเท่านั้นคือคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะนำพาเรา และสรรพสัตว์ผู้ปฏิบัติตามคำสอนให้พ้นจากทุกข์ได้จริง มนต์บทนี้น่าเรียนรู้อย่างยิ่ง เป็นพุทธมนต์ที่เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่จะนำเราไปสู่สวรรค์สุนิพพานได้ ซึ่งเราจะเรียนรู้ได้ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา ฉะนั้นให้ตั้งใจฝึกฝนอบรมใจของเราให้หยุดนิ่ง แล้วเราจะได้เรียนมนต์วิเศษอย่างนี้กันทุกคน

๕๑

ทำบุญอย่างไร ได้ผลมาก

บุคคลผู้มีจิตฟ่องใส เป็นผู้มีศรัทธา ให้ทานด้วย
โกศทรัพย์ทั้งหลาย ที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้จะอยู่ครองเรือน
ย่อมเป็นผู้ยึดถือชัชนะไว้ได้ในโลกทั้งสอง คือ ประโยชน์
เกื้อกูลในปัจจุบัน และความสุขในสัมปรายภพ การบริจาค
ดังกล่าวมานั้น ย่อมเป็นเหตุให้บุญกุศลพอกพูนขึ้น

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๘๕

ทุกคนที่เกิดมาไม่สามารถนำสิ่งใดติดตัวมาได้ มีเพียงบุญและบาปเท่านั้นที่ติดตัวมา และปรุงแต่งให้เกิดรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เพราะเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากเหตุแห่งการกระทำในอดีต และเมื่อถึงคราวจะลาโลกนี้ไป เราก็ไม่อาจนำสิ่งใดติดตัวไปได้อีก จะมีเพียงบุญและบาปที่เราได้ทำไว้ในขณะที่เป็นมนุษย์เท่านั้น ผลของบาปมีความทุกข์ทรมานเป็นผล ส่วนผลของบุญ ก็มีความสุขความสมปรารถนาเป็นผล สิ่งใดก็ตามที่เราทำไว้ในอดีต สิ่งนั้นจะตามส่งผลเสมอ ไม่ช้าก็เร็ว เพราะฉะนั้น อย่าปล่อยตัวปล่อยใจไปทำสิ่งที่เป็นบาปอกุศล ควรประกอบแต่กุศลกรรมไว้มากๆ เพราะวิบากแห่งกรรมดีจะส่งผลให้เราประสบความสุขและความสำเร็จไปทุกภพทุกชาติอย่างแน่นอน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อธิสุตฺต ความว่า

“บุคคลผู้มีจิตผ่องใส เป็นผู้มีศรัทธา ให้ทานด้วยโมคคทรัพย์ทั้งหลาย ที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้จะอยู่ครองเรือน ย่อมเป็นผู้ยึดถือช่วยชนะไว้ได้ในโลกทั้งสอง คือ ประโยชน์ ก่อกุลในปัจจุบัน และความสุขในสัมปรายภพ การบริจาค ดังกล่าวมานั้น ย่อมเป็นเหตุให้บุญกุศลพอกพูนขึ้น”

ชีวิตการครองเรือนมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบมากมาย ตั้งแต่สามีต้องดูแลภรรยา หรือภรรยาต้องเอาใจใส่ต่อสามี

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๘๖

เมื่อมีลูกก็มีห่วงมีกังวล ต้องรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโต ให้มีความเป็นอยู่และการศึกษาที่ดี จึงจำเป็นต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ ทำงานหาเงินหาเงินค่า กลางคืนเป็นคว้นกลางวันเป็นไฟ ทรัพย์ที่ได้มาก็เป็นทรัพย์ที่สุจริตบ้าง ทุกจริตบ้าง เพื่อให้ได้มาบำรุงเลี้ยงตนและครอบครัวให้มีความสุขสบาย

แม้มีทรัพย์แล้ว ยังต้องกังวลกับการเก็บรักษาทรัพย์สมบัติเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นแก้วแหวนเงินทองเรือกลสวนไร่นา ธรณีสถาบันช่อง หรือทรัพย์สินต่างๆ ที่หามาได้ สิ่งเหล่านี้แม้จะอำนวยความสะดวก แต่ก็อาจเป็นทางมาแห่งภัยร้ายถึงเจ้าของได้ด้วย มิแล้วไซ้ว่าจะนำสุขมาให้อย่างเดียว ต้องเป็นทุกข์ใจคอยเป็นห่วงเป็นกังวลสารพัด ถ้าหากเราป้องกันรักษาไม่ดี อาจถูกโจรขโมยเอาสมบัติไปได้ หรือถูกจี้ปล้นบ้าง เกิดอัคคีภัยไฟไหม้บ้าง ความกังวลด้วยภาระหนักๆ ทั้งเรื่องปัญหาภายในครอบครัว และยังต้องแสวงหาสมบัติต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ใจหงุดหงิดขุ่นมัว แล้วโอกาสที่จะมานั่งธรรมะ ทำใจหยุดใจนิ่งอย่างจริงจัง จึงทำได้ยาก เพราะมีสิ่งที่จะต้องเป็นห่วงเป็นกังวลใจอยู่ตลอดเวลา

ความกังวลเป็นปฏิกิริยาของการทำภาวนา เป็นอุปสรรคในการทำใจให้หยุดนิ่ง พระพุทธองค์จึงทรงสอนวิธีการสั่งสมบุญอย่างง่ายๆ ซึ่งจะเป็นเสบียงในการเดินทางไกลไปสู่

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๘๓

ล้มปรายภพ คือการนำทรัพย์ออกด้วยการให้ทาน ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ทรัพย์สมบัติที่หามาได้นั้น เมื่อนำออกดีแล้วด้วยการถวายไว้ในสงฆ์ก็ดี ทำให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนก็ดี ทรัพย์จะเปลี่ยนเป็นบุญกุศล ซึ่งเป็นอริยทรัพย์ เป็นทรัพย์ละเอียดที่ติดตัวเราไปได้ทุกที่ ทั้งยังติดตามตัวข้ามภพข้ามชาติไปอีกด้วย

เนื่องจากชีวิตมนุษย์บนโลกนี้ ช่างสั้นมากและมีเวลาอย่างจำกัดเพียงน้อยนิดเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อตั้งใจจะทำบุญ จึงจำเป็นต้องรู้จักแสวงหาบุญเขต คือทำให้ถูกเนื้อนาบุญ ลงทุนน้อยแต่ได้ผลมาก ลงทุนมากก็ได้มากทบทวียิ่งขึ้นไป ไม่ใช่สักแต่จะทำเท่านั้น เพราะการเลือกให้ นั้น พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญเหมือนหวานข้าวกล่ำลงไปในนาดี เมื่อปุ๋ยดี ดินดี ผลที่ได้ย่อมงอกงามไพศาล นำความพึงพอใจมาให้ผู้เป็นเจ้าของฉันใด ผลบุญที่เกิดจากการให้ในบุญเขตอันเยี่ยมย่อมส่งผลอันไพบูรณ์ฉันนั้น เพราะสังฆทานเป็นประมุขของผู้หวังบุญ พระสงฆ์เป็นประมุขของผู้บูชา เป็นเนื้อนาบุญอันเลิศของโลก ไม่มีเนื้อนาบุญอื่นยิ่งกว่า

*ในสมัยพุทธกาล ปริพาชกวัจฉโคตรซึ่งเป็นนักบวช

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๘๘

นอกพระพุทธศาสนา มีความสงสัยเกี่ยวกับการทำบุญในบวรพระพุทธศาสนา เพราะได้ยินมาว่า ถ้าอยากได้บุญต้องมาทำบุญในพุทธศาสนาเท่านั้น จึงตัดสินใจชักชวนสาวกไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วทูลถามว่า “ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินมาว่า พระองค์ตรัสว่า ทานควรให้แก่เราเท่านั้น ไม่ควรให้แก่คนอื่นๆ ควรให้แก่สาวกของเราเท่านั้น ไม่ควรให้แก่สาวกของคนอื่นๆ ทานที่ให้แก่เราเท่านั้นมีผลมากให้แก่คนอื่นๆ ไม่มีผลมาก ให้แก่สาวกของเราเท่านั้นมีผลมาก ให้แก่สาวกอื่นๆ ไม่มีผลมาก

ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ ชนเหล่านั้นกล่าวตามคำที่พระโคตมผู้เจริญได้ตรัสไว้จริงหรือ เขาไม่ได้ใส่ความพระโคตมผู้เจริญด้วยเรื่องอันไม่จริงหรือ ความจริงพวกข้าพระองค์ไม่ประสงค์จะใส่ความพระโคตมผู้เจริญเลย ขอพระองค์ได้โปรดแก้ไขข้อสงสัยในดวงจิตแก่พวกข้าพระองค์ด้วยเถิด”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นว่า ปริพาชกท่านนี้ เป็นบัณฑิตมีปัญญา อุตส่าห์เข้ามาสอบถามเพราะต้องการรู้ว่าเนื่อนาบุญที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร จึงตรัสตอบว่า “ดูก่อน วัจจะชนเหล่านั้นมิได้กล่าวตามคำที่เรากล่าว อันที่จริง ชนเหล่านั้นใส่ความเราด้วยเรื่องอันไม่เป็นจริง ดูก่อนวัจจะ ผู้ใดห้ามคนอื่นให้ทาน ผู้นั้นชื่อว่าทำอันตรายต่อคน ๓ คน ทำร้ายคนถึง ๓ คน

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๘๕

คือทำอन्नตรายต๋อบุญของทหายก ทำอन्नตรายต๋อลาภของปฏิกาคห
แม่ตัวของผู้นั้นชื่อว่าถูกก่น ถูกขุดรากคือความดี และถูกประหาร
คือตายจากความดี

ดูก่อนวัจจะ ผู้ใดห้ามคนอื่นให้ทาน ผู้นั้นชื่อว่าทำ
อन्नรายต๋อคน ๓ คน ทำร้ายต๋อคน ๓ คนอย่างนี้ เราตถาคต
กล่าวเช่นนี้ต่างหาก ดูก่อนวัจจะ แม่ลัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในหลุม
โลโครกหรือท๋อโลโครก ผู้ใดเทน้ำล้างหม้อก็ดี น้ำล้างภาชนะก็ดี
ลงไปในหลุมและท๋อโลโครกนั้น ด้วยเจตนาให้ลัตว์นั้นได้เลี้ยงชีพ
อย่างนี้ เราตถาคตยังกล่าวการได้บุญอันมีกิริยาที่ทำอย่างนั้น
เป็นมูล จะกล่าวอะไรถึงการให้ทานในผู้ที่เป็นมนุษย์เล่า

ดูก่อนวัจจะ แต่ถึงอย่างไร เราตถาคตกล่าวว่า ทานที่
ให้แก่ผู้มีศีลมีผลมากหาได้กล่าวอย่างนั้นในผู้ทุศีลไม่ และผู้มีศีล
นั้นเป็นผู้ละองค์ ๕ อีกทั้งประกอบด้วยองค์ ๕ ละองค์ ๕ คือ
ละกามฉันทะ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกุจจะ และวิจิกิจฉา
ผู้มีศีลเป็นผู้ละองค์ ๕ นี้ ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ ประกอบด้วย
สิลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์ วิมุตติขันธ์ และวิมุตติญาณ-
ทัสสนขันธ์ อันเป็นอเสขะ ผู้มีศีลเป็นผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ นี้
เราตถาคตกล่าวว่า ทานที่ให้ในผู้มีศีลที่ละองค์ ๕ และประกอบ
ด้วยองค์ ๕ อย่างนี้ มีผลมาก

ในโคตัวเมียทั้งหลาย โคซึ่งเป็นลูกของโคตัวเมียนั้น

ทำบุญอย่างไรได้ผลมาก

๔๕๐

เมื่อได้รับการฝึกแล้ว เป็นโศกงานผีทำดี คนทั้งหลายใช้งานหนัก ได้สารพัด หาได้พิถีพิถันสีของมันไม่ ในหมู่มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ในชนชาติใดชาติหนึ่ง จะเป็นชาติกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทรหรือจัณฑาล บุคคลผู้ซึ่งฝึกตนแล้ว มีวัตรอันดี ตั้งอยู่ในธรรม ถึงพร้อมด้วยศีล พุทธวาจาสดีย์ มีใจประกอบด้วยหิริ ละชาติ และมรณะแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ปลงหนักแล้ว ปลอดโปร่ง แล้ว เสร็จกิจ ไม่มีอาสวะ ถึงฝั่งแห่งธรรมทั้งปวง ดับกิเลสได้ เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่นแล้ว ทักขิณาทานที่ให้ในบุคคลนั้น อันเป็น เนื่อนาที่ปราศจากโทษย่อมมีผลไพบุลย์ มีผลไพศาล ส่วนผู้ไม่ได้ สดับ ไม่รู้จักบุญเขต คือเนื่อนาบุญอันเลิศ ให้ทานภายนอกบุญเขต ไม่เข้าใกล้สัตบุรุษทั้งหลาย บุญที่ทำไปย่อมมีอันส่งผลเล็กน้อย ชนเหล่าใดมีศรัทธาเลื่อมใสไม่คลอนแคลนในพระรัตนตรัย คนเหล่านั้นย่อมไปสู่เทวโลกย่อมได้บรรลुพระนิพพานตามลำดับ”

นี่เป็นพระพุทธรวณะที่หลวงพ่อดำยกมากล่าวให้ทุกท่าน ได้ศึกษากันว่า หากจะทำบุญควรทำอย่างไรถึงจะได้ประโยชน์ สูงสุด ให้สมกับทรัพย์สมบัติที่เราอาบเหงื่อต่างน้ำหามาได้ด้วย ความยากลำบาก ผลบุญอันยิ่งใหญ่จะได้บังเกิดขึ้น เราจะ ประสบความสุข และความสำเริงไปทุกภพทุกชาติ ขอให้เรา ขยันสั่งสมบุญกุศลให้มากๆ จะได้สร้างบารมีอย่างสะดวกสบาย กันทุกคน

จ ง น ถ ำ ด ใ น ก ำ ร ใ ช้ ท ร ั พ ธ์

สัตบุรุษผู้ครอบครองทรัพย์ ย่อมเป็นประโยชน์เกื้อกูล
แก่ชนเป็นอันมาก เทวดาย่อมรักษาเขาผู้อันธรรมคุ้มครองแล้ว
เป็นพหูสูตร สมบูรณ์ด้วยศีล และความประพฤติ เกียรติย่อม
ไม่ละผู้ตั้งอยู่ในธรรม ใครจะสามารถติเตียนผู้ตั้งอยู่ในธรรม
สมบูรณ์ด้วยศีล มีวาจาดี มีหิริในใจ เปรียบเหมือนแท่งทอง
ชมพูท แม้เทวดาก็ชื่นชม แม้พรหมก็สรรเสริญ

จงฉลาดในการใช้ทรัพย์

๔๕๓

เวลาในโลกมนุษย์ผ่านไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเมื่อผ่านไปก็ไม่ผ่านไปเปล่า ยังได้น้ำความแก่ชรา ความเสื่อมของสังขารมาให้สำหรับชีวิตของนักสร้างบารมีนั้น ต้องไม่ปล่อยให้สังขารเสื่อมไปเปล่า แต่ต้องสร้างบุญไปพร้อมๆ กับเวลาที่ล่วงเลยไป ยิ่งอายุเพิ่มขึ้นบุญบารมีก็ยิ่งต้องเพิ่มพูนขึ้นด้วย การใช้ชีวิตให้ผ่านไปด้วยการสร้างบุญเช่นนี้ ถือว่าเป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เกิดมาอย่างมีคุณค่า ได้ใช้ชีวิตคุ้มค่าสมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์มาพบพระพุทธศาสนา

มีวาระแห่งสุภาสิตใน สัปปริสสูตร ความว่า

“ลัตบุรุษผู้ครอบครองทรัพย์ ย่อมเป็นประโยชน์ เกื้อกูลแก่ชนเป็นอันมาก เทวดาย่อมรักษาเขาผู้อันธรวม ค้มครองแล้ว เป็นพหูสูตร สมบูรณ์ด้วยศีล และความประพฤติกุศล ย่อมไม่ละผู้ตั้งอยู่ในธรรม ใครจะสามารถติเตียนผู้ตั้งอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีล มีวาจาสุก มีหิริในใจ เปรียบเหมือนแท่งทองชมพูนุท แม้เทวดาก็ชื่นชม แม้พรหมก็สรรเสริญ”

ลัตบุรุษทั้งหลายในโลกนี้ เป็นผู้ที่มิดวงปัญญาแจ่มใส สามารถแยกแยะได้อย่างแจ่มแจ้งว่า สิ่งใดเป็นประโยชน์มาก สิ่งใดเป็นประโยชน์น้อย หรือสิ่งใดไม่เป็นประโยชน์ จะรู้แจ้งทั้งในโลกนี้และหนทางที่จะไปสู่ปรโลก ผู้เป็นลัตบุรุษ แม้เมื่อมี

จงฉลาดในการใช้ทรัพย์

๔๕๔

ทรัพย์เกิดขึ้นแล้ว ก็จะมีทรัพย์เหล่านั้นเป็นเพียงแค่อุปกรณ์ที่จะสนับสนุนให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสะดวกสบาย และเป็นสิ่งที่ไว้ใช้สร้างบารมีทำประโยชน์ใหญ่ให้เกิดขึ้นแก่มวลมนุษยชาติ บัณฑิตนักปราชญ์เมื่อมีทรัพย์จึงไม่มีความตระหนี่แม้แต่แต่น้อย

พระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็นลัตบุรุษ เพราะทุกภพทุกชาติที่เกิดมานั้น ท่านไม่เคยมีความตระหนี่เกิดขึ้นในใจแม้แต่แต่น้อย มีแต่ให้กับให้ ตัวท่านนั้นมุ่งพระโพธิญาณอย่างเดียว ใช้ทรัพย์เป็นเครื่องมือในการสร้างบารมีเท่านั้น ในความคิดของนักสร้างบารมี ทรัพย์ที่มีอยู่ก็เพื่อสร้างบารมีเพียงอย่างเดียว พวกเรามักได้ยินตัวอย่างของนักสร้างบารมีในกาลก่อนทุกๆ ครั้งที่เหล่านักสร้างบารมีเหล่านั้นบริจาคทรัพย์ ท่านจะสละทรัพย์เพื่อเป็นประโยชน์ใหญ่ต่อมวลมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคทานแก่ชนทั้งหลาย หรือทูลเงินจำนวนมหาศาลเพื่อสร้างมหาวิหารเชตวัน อันเป็นอารามสำหรับเผยแผ่ธรรมะในยุคนั้น ทรัพย์ที่เกิดขึ้นสำหรับลัตบุรุษ จึงเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่มหาชนเป็นอันมาก

ต่างจากเหล่าลัตบุรุษ คนเหล่านี้จะใช้ทรัพย์ไม่เป็นผู้ที่ใช้ทรัพย์เพื่อความเดือดเนื้อร้อนใจสำหรับคนหมู่มาก ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หลักในการใช้

จงฉลาดในการใช้ทรัพย์

๔๕๕

ทรัพย์ในพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้
เช่นกัน ซึ่งเป็นพุทธดำรัสที่มีประโยชน์กับพระพุทธศานามาก

*สมัยพุทธกาล ขณะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับ
อยู่ที่พระวิหารเชตวัน ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ไปเข้าเฝ้า
พระบรมศาสดาถึงที่ประทับ เมื่อท่านเศรษฐีนั่งเรียบร้อยแล้ว
พระพุทธองค์ตรัสถามว่า “ดูก่อนคฤหบดี ท่านรู้ไหมว่า การที่จะ
ถือเอาประโยชน์อย่างแท้จริงจากทรัพย์ที่มีอยู่นั้นควรทำอะไร”

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีกราบทูลว่า “ข้าพระองค์ไม่
อาจทราบได้ ขอพระองค์โปรดตรัสบอกข้าพระองค์ด้วยเถิด
เพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง พระเจ้าข้า” พระดำรัสของพระ-
ศาสดาต่อไปนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นแนวทางที่จะทำให้
พระสาวกใช้จ่ายทรัพย์เป็น ใช้จ่ายอย่างถูกวิธี ไม่สุรุ่ยสุร่าย
เสียประโยชน์ไปเปล่าๆ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า
“ดูก่อนคฤหบดี ประโยชน์ที่เราจะถือเอาได้จากโภคทรัพย์สมบัติ
ที่เรามีอยู่นั้น มีอยู่ ๕ ประการด้วยกัน บุคคลใดทำได้ทั้ง ๕
ประการนี้ เท่ากับว่าได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์ทีเดียว”
แล้วพระองค์ตรัสต่อไปว่า

จงดลาดในการใช้ทรัพย์สิน

๔๕๖

“ประโยชน์ ๕ ประการที่ตถาคตกล่าวถึงนั้น คือพระ-
อริยสาวกในพระธรรมวินัยนี้ ย่อมใช้จ่ายโภคทรัพย์ที่ตนหามา
ได้ด้วยความยากลำบาก สะสมมาด้วยกำลังเรี่ยวแรง อาบเหงื่อ
ต่างน้ำ ได้มาโดยชอบธรรม ย่อมใช้ทรัพย์เหล่านั้นเลี้ยงตนเอง
ให้เป็นสุข ให้ผู้อื่นสำราญ เลี้ยงบุตรภรรยา ทาสกรรมกร
คนรับใช้ให้เป็นสุข นี่เป็นประโยชน์ที่จะถือเอาจากโภคทรัพย์
ข้อที่ ๑

ดูก่อนคฤหบดี นอกจากจะเลี้ยงตนเองและบุตรภรรยา
ทาสกรรมกร คนรับใช้ให้เป็นสุขแล้ว พระอริยสาวกในพระ-
ธรรมวินัยนี้ ย่อมใช้จ่ายโภคทรัพย์ทั้งหลายที่หามาได้ด้วย ความ
เหนื่อยยากลำบาก สะสมมาด้วยกำลังแขน อาบเหงื่อต่างน้ำ
แสวงหามาได้โดยชอบธรรม เลี้ยงมิตรสหายให้เป็นสุข ให้ผู้อื่น
บริหารให้เป็นสุขสำราญ นี่เป็นประโยชน์ที่จะพึงถือเอาจาก
โภคทรัพย์ข้อที่ ๒

ดูก่อนคฤหบดี อีกประการหนึ่ง อริยสาวกในพระธรรม-
วินัยนี้ นอกจากจะถือเอาประโยชน์จากทรัพย์ คือใช้จ่ายทรัพย์
ให้เกิดประโยชน์ทั้งสองประการแล้ว ย่อมใช้ทรัพย์ที่ตนเองหา
มาได้โดยชอบธรรม ได้มาโดยธรรม ป้องกันอันตรายที่เกิดจาก
ไฟ น้ำ พระราชา โจร หรือทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก ทำตนให้สวัสดี

จรรยาบรรณในการใช้ทรัพย์สิน

๔๕๓

นี้เป็นประโยชน์ที่จะพึงถือเอาจากทรัพย์สิน ใช้จ่ายทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ข้อที่ ๓

อีกประการหนึ่ง เมื่อทำทั้งสามข้อนั้นแล้ว ย่อมถือเอาประโยชน์จากทรัพย์สินด้วยการทำพิธีกรรม ๕ ประการ ได้แก่ ฌาติพลีคือบำรุงญาติ อติถิพลีคือต้อนรับแขก ปุพพเปตพลีคือทำบุญอุทิศให้ผู้ที่ล่วงลับ ราชพลีคือบริจาคทรัพย์สินเพื่อส่วนรวม และเทวตาทิคือทำบุญอุทิศให้เทวดา นี่เป็นประโยชน์ที่จะพึงถือเอาจากทรัพย์สินข้อที่ ๔

ดูก่อนคฤหบดี เมื่ออริยสาวกทำสิ่งทั้ง ๔ อย่างแล้ว ประการที่สำคัญที่สุด คือ อริยสาวกยอมใช้จ่ายทรัพย์สินของตนเพื่อบำเพ็ญทักษิณาทานเกื้อกูลในหนทางสวรรค์ มีวิบากเป็นสุขยังอารมณ์เลิศให้เป็นไปด้วยดีในสมณพราหมณ์ผู้เป็นเพื่อนานุยมุ่งที่จะดับทุกข์ให้หมดสิ้นไป นี่เป็นข้อที่ ๕ บุคคลใดใช้จ่ายทรัพย์สินบำเพ็ญประโยชน์ทั้ง ๕ ประการนี้สมบูรณ์ ย่อมไม่เดือดร้อนทั้งในภพนี้และภพหน้า เพราะตนเองได้ถือเอาประโยชน์จากทรัพย์สินอย่างแท้จริง” ท่านเศรษฐีได้ฟังพระพุทธดำรัสดังนี้ รู้สึกปีติเบิกบานในการทำของตนเองยิ่งนัก เพราะท่านบำเพ็ญได้อย่างสมบูรณ์ทุกข้อ

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าพระบรมศาสดาของเรานั้น

จงฉลาดในการใช้ทรัพย์สิน

๔๕๘

ได้ตรัสแนวทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีอยู่อย่างชัดเจน
ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ทั้งประโยชน์ในภพนี้และ
ประโยชน์ในภพหน้า ขอให้พวกเราใช้ทรัพย์สินให้เป็น ใช้ทรัพย์สิน
ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ อย่าตกอยู่ในความประมาท
หากปรารถนาจะสร้างหนทางสู่สวรรค์และนิพพานแล้ว จงอย่า
ตระหนี่ เพราะการบำเพ็ญบุญนั้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเรา
ตลอดจนมวลมนุษยชาติด้วย

ด ำ ร ุง ต น

บ น ห น ท ำ ง สู้ ส ว ร ร ค์

มารดาบิดา หรือว่าญาติเหล่าอื่น ไม่พึงทำเหตุนั้นให้ได้
แต่จิตอันตั้งไว้ชอบแล้ว พึงทำเขาให้ประเสริฐกว่าเหตุนั้น

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๑

เราเกิดมาภพชาติหนึ่ง เพื่อแสวงหาพระรัตนตรัยหรือ
ต้องการเข้าถึงพระธรรมกาย ซึ่งเป็นกายที่คงที่ ไม่มีการ
เปลี่ยนแปลง เป็นแหล่งกำเนิดแห่งความสุข ที่เป็นสุขล้วนๆ
และเป็นตัวตนที่แท้จริง ธรรมกายนี้เป็นธรรมชั้น มี
สะอาดบริสุทธิ์ล้วนๆ ส่วนชั้น ๕ หรือร่างกายของเรา เป็นสิ่ง
ไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป
เป็นทุกข์ ไม่อาจจะทนอยู่ในสภาพเดิมได้ เพราะไม่ใช่ตัวตนที่
แท้จริง ต้องคอยดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการแสวงหา
พระธรรมกายจึงเป็นการแสวงหาของจริง ซึ่งเป็นเป้าหมาย
อันสูงสุดของมวลมนุษยชาติ

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“น ตัม มาตา ปิตา กยิรา อญเญ วาปี จ ฌาตกา
สมมาปณฺหิตํ จิตฺตํ เสยฺยโส นํ ตโต กเร

มารดาบิดา หรือว่าญาติเหล่าอื่น ไม่พึงทำเหตุนั้นให้
ได้ แต่จิตอันตั้งไว้ชอบแล้ว พึงทำเขาให้ประเสริฐกว่าเหตุนั้น”

การสั่งสมบุญเป็นเหตุนำสุขมาให้ เป็นเรื่องเฉพาะตน
ใครทำคนนั้นก็ทำได้ จะทำแทนกันไม่ได้ เหมือนกินข้าว ใครกิน
คนนั้นก็อิ่ม พ่อแม่หรือหมู่ญาติพี่น้อง ก็ช่วยเหลือได้เพียงให้
คำแนะนำที่ดีๆ หากเราปรารถนาความสุขและความสำเร็จ ก็

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๒

ต้องขยันหมั่นเพียรทุ่มเทแรงกายแรงใจให้เต็มที่ ไม่เกียจคร้าน ไม่มีข้อแม้ข้ออ้างที่ทำให้เราประมาท ถ้าอยากมีความสุขบนสวรรค์ก็ต้องประกอบเหตุในเมืองมนุษย์ หมั่นญาติเพื่อนพ้อง ทำแทนให้ไม่ได้ มีเพียงจิตที่ตั้งไว้ดีแล้วบนเส้นทางบุญกุศล เท่านั้นที่ช่วยเราได้ แล้วมุ่งมั่นสั่งสมบุญอยู่เป็นนิตย์ บุญนั้นย่อมส่งผลให้เราสมปรารถนาในทุกสิ่ง

*ในยุคที่พระพุทธศาสนายังไม่บังเกิดขึ้น มีมาณพหนุ่ม ชื่อนมมานพ ท่านมีอิทธาคัยที่งดงาม ชอบสร้างรมณีสถาน ให้กับคนทั้งหลาย เพราะเป็นสถานที่เป็นที่รักที่ชอบใจของทุกคน เพราะฉะนั้น เวลาไปไหน ท่านจะถือจอบเสียมไปด้วย แล้วทำพื้นที่บริเวณต่างๆ ให้ราบเรียบ

ต่อมาเพื่อนอีก ๓๒ คน เห็นมมมานพตั้งใจทำสิ่งที่ดี เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม จึงมาร่วมอุดมการณ์ ช่วยกันสร้างหนทางไปสู่สวรรค์ บางครั้งฝ่ายบ้านเมืองมองไม่เห็นความดี ถูกกลั่นแกล้งถึงขนาดเอาชีวิตเลยทีเดียว แต่ด้วยความตั้งใจที่จะสร้างความดี จึงทำให้สามารถรอดพ้นจากภยันตรายมาได้ และยังได้รับการสนับสนุนจากพระราชา ให้ทำสิ่งที่ดีนี้ต่อไป

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๓

สหายทั้ง ๓๓ คนได้ปรึกษากันว่า จะสร้างศาลาเป็นที่พักถาวร สำหรับมหาชนตรงทางสี่แยก จึงสั่งให้หาช่างมา แล้วเริ่มสร้าง ศาลาหลังใหญ่

มฆมาณพมีภรรยา ๔ คน คือ นางสาวดา นางสาวธรรมา นางสาวจิตรา และนางสุนันทา นางสาวธรรมาอยากมีส่วนบุญในการสร้างศาลาหลังใหญ่นั้น จึงจ้างช่างไม้ให้ทำช่อฟ้าอย่างดี ให้นำไปติดตั้งไว้บนศาลา พร้อมกับให้เขียนป้ายว่า ศาลาธรรมา ศาลาหลังนี้มี ๓ ส่วน คือ ส่วนหนึ่งทำเป็นที่พักของผู้หลักผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งสำหรับพวกคนยากคนจน อีกส่วนหนึ่งสำหรับคนเจ็บป่วย

นางสุนันทาอยากได้บุญบ้าง จึงให้ชุดสระบัวไว้ใกล้ๆ ใครมาเยือนศาลาหลังนี้ ก็สามารถลงไปอาบได้ตามชอบใจ นางสาวจิตราให้ปลูกพุ่มไม้ดอกไม้ประดับ และไม้หอมนานาพันธุ์ ทุกคนที่มาพักศาลาแห่งนี้ ต่างอดไม่ได้ที่จะต้องไปเดินเที่ยวในส่วนนี้ ส่วนนางสุซาดากลับคิดว่า บุญใดที่สามีของเราได้ทำไว้ ก็เหมือนนางเป็นคนสร้างด้วย จึงเอาแต่เที่ยวส่งกระจก ตกแต่งประดับประดารา่างกายเท่านั้น

เมื่อมฆมาณพละจากมนุษย์โลก ได้ไปบังเกิดเป็นท้าว- ลักกะบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อนบ้านทั้ง ๓๒ คน เป็นเทพบุตร เกิดในสำนักของท้าวลักกะ ปราสาทชื่อไพชยนต์ของท้าวลักกะ

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๔

ผุดขึ้นสูงตั้งเจ็ดร้อยโยชน์ ด้วยผลแห่งไม้ข้อฟ้าของนางสุธรรมา จึงบังเกิดเทวสภา ชื่อสุธรรมา กว้างสามร้อยโยชน์ ด้วยผลแห่งสระบัวของนางสุนันทา เกิดสระบัวชื่อนันทากว้างห้าสิบโยชน์ และด้วยผลแห่งสวนพุ่มไม้ดอกไม้ประดับของนางสุจิตรา เกิดอุทยานชื่อจิตรดาวนีกว้างหกสิบโยชน์

ท้าวลักกะทรงตรวจดูมหาสมบัติ ทรงเห็นเทพิดาทั้ง ๓ เท่านั้น แต่ไม่เห็นนางสุชาดา จึงตรวดดูด้วยทิพยจักขุ ทรงรู้ว่านางไปเกิดเป็นนางนกกระยาง เพราะไม่ยอมทำบุญกุศลใดๆ ไว้ พระอินทร์จึงเสด็จลงจากเทวโลกไปหานางนกกระยาง พร้อมกับตรัสบอกว่า “สุชาดาเอ๋ย เพราะเจ้าไม่ทำตามคำของเรา ที่ชักชวนให้สั่งสมบุญกุศลไว้ มัวแต่แต่งเนื้อแต่งตัว จงมาดูสมบัติของพวกเราบนสวรรค์เถิด” จากนั้นได้พานางไปเทวโลกด้วยฤทธานุภาพ ทรงปล่อยนางนกกระยางที่สระบัวชื่อนันทา ให้ นกกระยางดูสมบัติอันเป็นทิพย์ ซึ่งบังเกิดขึ้นด้วยบุญญานุภาพ ที่ทำไว้ครั้งเมื่อยังเป็นมนุษย์นั่นเอง

จากนั้นพระองค์ทรงนำนางไปปล่อยในหนองน้ำตามเดิม พลาทรัสว่า “ขอให้เธอรักษาศีลยิ่งชีวิต ถ้าทำได้ เธอจะได้เป็นใหญ่กว่าเหล่าเทพนารีทั้งหมดในดาวดึงส์” นางรับปากว่าจะรักษาศีล ๕ ให้ได้ ครั้นล่วงไปได้สองสามวัน ท้าวลักกะทรงคิดว่า

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๕

นางรักษาศิลป์ให้บริสุทธิ์ได้หรือไม่ จึงแปลงเป็นปลาใกล้ตาย นอนหงายท้องลอยน้ำมาตรงหน้านาง นางคิดว่า คงเป็นปลาตาย จึงคาบเอาที่หัว เมื่อเห็นปลากระดิกหาง ก็รู้ว่ายังไม่ตาย จึงปล่อยลงน้ำไป ทำวลักกะทรงทดลองอยู่หลายครั้ง จนมั่นใจว่า นางตั้งใจรักษาศิลป์ตามที่ทรงแนะนำ จึงประทับยืนในอากาศ อนุมัติหนักกับนาง แล้วอันตรธานหายไป

เนื่องจากเป็นสัตว์เดียรัจฉาน กว่าจะหาปลาตายสักตัว ได้นั้น สุดแสนจะยากลำบากสำหรับนาง แต่อาศัยกำลังใจที่สูงส่ง นางจึงไม่ยอมละเมิดศิลป์ เมื่อละจากอัฐภาพนั้น บุญที่เกิดจากการรักษาศิลป์ ส่งผลให้นางไปบังเกิดเป็นลูกสาวช่างหม้อ เมื่อทำวลักกะรู้ว่านางได้เป็นมนุษย์แล้ว จึงแปลงเป็นชายแก่ เอาฟักทองคำบรรทุกใส่ยานพาหนะไปจนเต็ม พลองป่าวประกาศว่า “พวกท่านทั้งหลายจงมารับเอาฟักทองคำนี้เถิด แต่เราจะให้เฉพาะผู้รักษาศิลป์เท่านั้น”

ไม่มีชาวบ้านคนใดรักษาศิลป์ ๕ ได้บริบูรณ์ จึงไม่มีผู้ได้รับ เอาฟักทองคำกลับบ้านได้ มีเพียงสาวน้อยนั้นที่กล้าเอ่ยปากว่า ตนรักษาศิลป์ ๕ ได้บริสุทธิ์ ชายแก่จึงมอบฟักทองคำให้นาง พร้อมกับแนะนำให้หมั่นสั่งสมบุญให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จากนั้น พระองค์ได้เสด็จจากไป สาวน้อยเมื่อจุติจากอัฐภาพนั้นแล้วก็ได้

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๖

ไปบังเกิดเป็นธิดาของท้าวเวปจิตติจอมอสูร

ท้าวเวปจิตติคิดว่า จะทำวิวาหมงคลแก่ลูกสาว จึงให้พวกอสูรประชุมกัน ฝ่ายท้าวลักกะทรงตรวจดูว่า นางสุชาดาไปเกิดที่ไหน ทรงเห็นว่า เกิดในภพอสูรซึ่งเป็นคู่ปรปักษ์ศัตรูกับพระองค์ จึงหาकुศโลบายที่จะนำนางมาเสวยทิพยสมบัติในดาวดึงส์ให้ได้ เมื่อรู้ว่าบัดนี้เป็นเวลาที่ธิดาของจอมอสูรจะเลือกคู่พระองค์เห็นเป็นโอกาสดี จึงทรงแปลงกายเป็นอสูรแก่ประทับยืนท่ามกลางพวกอสูร โดยไม่มีใครสังเกตเห็น เพราะในมหาสมาคมนี้ มีอสูรผู้มีฤทธิ์มีเดชมาชุมนุมกันมากมาย

นางตรวจดูรู้ว่าเป็นท้าวลักกะแปลงมา เกิดความรักเพราะเคยอยู่ร่วมกันมาแต่ปางก่อน จึงเหวี่ยงพวงมาลัยไปคล้องคอท้าวลักกะ เมื่อท้าวลักกะเห็นว่านางเลือกพระองค์แล้ว จึงรีบจับแขนนางเหาะกลับขึ้นสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ทันที ทรงตั้งนางไว้ในตำแหน่งหัวหน้านางพื่อน ๒๕ โกฏิ ความปรารถนาตั้งแต่วินาทีนี้เป็นนางนगरะยาง ก็กลายเป็นความจริงด้วยอานิสงส์ที่ตั้งตนไว้ชอบ คือรักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์เอง

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการตั้งตนไว้ชอบเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นขั้นแรกในการสร้างความสุข และความสำเร็จให้กับตนเองทั้งทางโลกและทางธรรม จะไปสวรรค์หรือนิพพาน

ดำรงตนบนหนทางสู่สวรรค์

๕๐๓

ก็ต้องเริ่มจากความตั้งใจที่ดีนี้แหละ เมื่อตั้งใจไว้ดีแล้ว ก็ต้องทุ่มเทสุดความสามารถเพื่อมุ่งไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ผู้ที่รักความเจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ให้ถูกต้องก่อน จากนั้นต้องพากเพียรพยายามเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายนั้น พวกเราทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน เราตั้งใจไว้ว่าจะสร้างบารมีกันเป็นทีม เพื่อมุ่งไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม ขอให้รักษามโนปณิธานอันยิ่งใหญ่ไว้ให้ดี ด้วยการเร่งรีบสั่งสมบุญอย่างเต็มที่กันทุกคน

ผู้ จ ร ร โ ล ง

พ ร ะ พุ ท ธ ศ า ส น า

ผู้ใดมีความเชื่อในพระตถาคต ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว มีศีล
อันทาม อันพระอริยะชอบใจ สรรเสริญ มีความเลื่อมใสใน
พระสงฆ์ และมีความเห็นตรง บัณฑิตทั้งหลายกล่าวผู้นั้นว่า
ไม่เป็นคนขัดสน ชีวิตของบุคคลนั้นไม่เปล่าประโยชน์

ผู้จรรโลงพระพุทธศาสนา

๕๑๐

ในห้วงวิญญูสงสารอันยาวไกล ทุกชีวิตต่างแสวงหาที่พึ่ง บ้างแสวงหาปัจจัยสี่เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต บ้างแสวงหาอำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ แต่น้อยคนที่จะรู้ว่าสิ่งที่ควรแสวงหา นั่น คือ พระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งอันเกษมของทุกชีวิต เป็นสภาวะธรรม อันละเอียดที่มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ด้วยการทำใจหยุด ทำใจนิ่ง ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าทำอย่างถูกต้อง เบา สบายและต่อเนื่อง ในที่สุดเราย่อมจะค้นพบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของชีวิต โดยไม่ต้องไปแสวงหาสิ่งใดอีก เพราะไม่มีการแสวงหาใดๆในโลกที่จะสำคัญยิ่งไปกว่าการแสวงหาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน ธนสูตร ความว่า

“ยสฺส สทฺธา ตถาคเต	อจลา สุปติญฺจิตา
สีลญฺจ ยสฺส กุลยาณํ	อริยกนฺตํ ปสํสิตํ
สงฺฆे ปสาโท ยสฺส ตฺถิ	อุชฺฌตฺตญฺจ ทสฺสนํ
อทฺธิทฺโทติ ตํ อหุ	อโมฆํ ตสฺส ชีวิตํ

ผู้ใดมีความเชื่อในพระตถาคต ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว มีศีลอันงาม อันพระอริยะชอบใจ สรรเสริญ มีความเลื่อมใสในพระสงฆ์ และมีความเห็นตรง บัณฑิตทั้งหลายกล่าวว่าผู้นั้นว่า ไม่เป็นคนขัดสน ชีวิตของบุคคลนั้นไม่เปล่าประโยชน์”

ผู้จรรโลงพระพุทธศาสนา

๕๑๑

ความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นทางนำไปสู่สวรรค์และนิพพาน สิ่งนี้จะบังเกิดขึ้นได้ในใจ ต่อเมื่อเรามองเห็นพระคุณอันยิ่งใหญ่ของท่าน ตระหนักและซาบซึ้งว่า พระพุทธองค์ทรงเป็นประทีปธรรมของโลก เป็นบรมศาสดาที่จะนำแสงธรรมไปจุดในกลางใจของสรรพสัตว์ ทรงขจัดความมืดมิด คืออวิชชา ด้วยแสงแห่งพระสัทธรรมที่เกิดจากการตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ และตระหนักในคุณของพระธรรมว่าเป็นไฉยธรรมที่นำสัตว์ออกจากทุกข์ สามารถขจัดทุกข์ของผู้ที่นำไปประพฤติปฏิบัติได้จริง อีกทั้งตระหนักถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระสงฆ์ผู้ประพฤติปฏิบัติตรง เป็นเนื่อนาบุญอันเลิศไม่มีนาบุญใดยิ่งกว่า

พุทธศาสนิกชนในสมัยก่อนนั้น มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แม้พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วก็ตาม แต่ความเลื่อมใสในพระองค์ก็ไม่เคยคลอนแคลน สังเกตจากอามิสบูชา และปฏิบัติบูชาที่เห็นปรากฏเป็นรูปธรรม ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ ถึงพ่อค้าหาเสรรฐีทั้งหลาย ต่างออกบวชและได้บรรลุนิพพานมากมาย นับไม่ถ้วน

อามิสบูชานั้นแสดงออกให้ชาวโลกได้ประจักษ์กันทั่ว

ผู้จัดสร้าง พระพุทธศาสนา

๕๑๒

ทุกมุมโลกไม่ว่าจะเป็นการแกะสลักพระพุทธรูปขนาดใหญ่ตามภูเขาหรือหน้าผา หรือในถ้ำก็มี บางที่ก็สร้างเจดีย์ สร้างพุทธสถานอย่างเช่นบรมพุทโธในประเทศอินโดนีเซีย พุทธสถานเหล่านี้บ่งบอกถึงความศรัทธาเลื่อมใสของชาวพุทธในอดีต

*ดังเช่นเมื่อครั้งอโศกกุमारเกลิงถวัลย์ราชสมบัติเป็นพระธรรมมาโคกราช ได้โปรดให้สร้างวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง พระองค์ทรงปรารถนาจะได้พระบรมธาตุมาประดิษฐานในพระวิหาร ทรงได้ยินข่าวจากภิกษุสงฆ์ว่ามีพระบรมธาตุอยู่แต่ไม่รู้ว่าถูกเก็บรักษาไว้ที่ไหน พระองค์ทรงรับสั่งให้หาในพระเจดีย์ในกรุงราชคฤห์ แต่ก็ยังไม่พบพระบรมธาตุแต่อย่างใด

พระองค์ทรงพาพุทธบริษัท ๔ ไปกรุงเวสาลี เพื่อค้นหาพระบรมธาตุ แต่ก็หาไม่พบ เสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์ก็ไม่พบเช่นกัน ครั้นเสด็จไปรามคาม พวกนาคนายกไม่ยอมให้เรือพระเจดีย์ปรากฏว่า จอบหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่ถูกต้องพระเจดีย์ต่างหักเป็นท่อนเล็กท่อนน้อย จึงเสด็จไปเมืองอัลลกะปะ ปาวา กุสินารา ก็ไม่ได้พระบรมธาตุอีกเช่นกัน จากนั้นทรงเสด็จกลับกรุงราชคฤห์ ทรงประชุมพุทธบริษัท ๔ พลางตรัสถามว่า “ใครเคยได้ยิน

ผู้จัดโรง พระพุทธศาสนา

๕๑๓

เรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่เก็บพระบรมธาตุบ้าง”

ในที่ประชุมนั้นพระเถระรูปหนึ่ง อายุ ๑๒๐ ปี กล่าวว่า “เมื่อครั้งที่อาตมาอายุ ๗ ขวบ พระมหาเถระบิดาของอาตมาพาได้พาไปบูชาสถูปหินเป็นประจำ” พระราชาสดับเช่นนั้นทรงรีบรับสั่งให้แผ้วถางที่บริเวณสถูปหิน เมื่อปัดฝุ่นออกก็ทรงเห็นพื้นโบกปูนอยู่ จากนั้นทรงทำลายปูนโบก และแผ่นอิฐแล้วเสด็จเข้าไปภายใน ได้ทอดพระเนตรเห็นทรายรัตนะ ๓ ประการ และรูปไม้หุ่นยนต์ถือดาบเดินวนเวียนอยู่ พระเจ้า-อโศกรับสั่งให้พราหมณ์ผู้มีคาลาอาคม ทำพิธีเช่นสรวง แต่ก็ยังเข้าไปไม่ได้ ทรงนมัสการเทวดาเพื่อขอรับพระบรมธาตุไปประดิษฐานไว้ในวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง และขอเทวดาอย่าทำอันตรายใดๆ เลย

ท้าวลัทธิเทวราชรู้ความตั้งใจมั่นของพระเจ้าอโศกมหาราชที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงตรัสสั่งให้วิสสุกรรมเทพบุตรลงไปทำลายหุ่นยนต์วิสสุกรรมเทพบุตรได้แปลงเป็นเด็กชาวบ้านไว้ผมจุก ยืนถือธนูตรงพระพักตร์ของพระราชา ทูลว่าจะอาสาทำลายหุ่นยนต์ตัวนี้เอง จากนั้นก็จับศรยิงไปที่หุ่นยนต์ทันที ทำให้ทุกอย่างถูกทำลายกระจัดกระจายไปหมด

พระราชาทรงถือตรากุญแจเข้าไปทอดพระเนตรเห็น

ผู้จัดสร้าง พระพุทธศาสนา

๕๑๔

แห่งแก้วมณี และเห็นอักษรจารึกว่า “ในอนาคตกาล พระเจ้าแผ่นดินที่ยากจน จะถือเอาแก้วมณีแห่งนี้แล้ว จงทำสักการะพระบรมธาตุทั้งหลาย” พระเจ้าอโศกมหาราชทรงกริ้วว่า ไม่ควรพูดหมิ่นพระราชาเช่นเราว่า เป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้ยากจน จึงกระแทกประตูอย่างแรง อันนี้ก็เป็นกุศโลบาย เพราะถ้าพระเจ้าอโศกไม่ทรงกริ้ว ก็จะไม่กระแทกประตู ประตูจะเปิดไม่ออก

เมื่อประตูเปิดออกได้ พระองค์ได้เสด็จเข้าไปภายในประตูที่จุดไว้เมื่อ ๒๑๔ ปี ก็ยังลูกโพงอยู่เช่นนั้นด้วยฤทธิ์ของเทวดา ดอกบัวขาบก็เหมือนเฟื่องนำมาวางไว้ในขณะนั้น เครื่องลาดดอกไม้ก็เหมือนเฟื่องนำมาปูลาดไว้ เครื่องหอมก็เหมือนเฟื่องจะบดมาวางไว้ พระราชาทรงหยิบแผ่นทองขึ้นมาอ่านว่า “ต่อไปในอนาคตกาล กุมารพระนามว่า อโศก จักเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เป็นพระธรรมราชาพระนามว่า อโศก พระองค์จักทรงกระทำพระบรมธาตุเหล่านี้ให้แพร่หลาย” พระองค์ทรงปลื้มพระทัย ตรัสว่า “ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้ามหากัสสปเถระเห็นเราก่อนแล้วว่าเราจะทำเช่นนี้” ทรงยินดีปรีดามาก

พระเจ้าอโศกทรงนำพระบรมธาตุทั้งหมดออกมา แล้วปิดเรือนพระบรมธาตุไว้ดังเดิม ทรงทำสถานที่ทุกแห่งให้เป็น

ผู้จรรโลงพระพุทธศาสนา

๕๑๕

ปกติเช่นเดิม และโปรดให้ประดิษฐานปาสาณเจดีย์ไว้ข้างบน
บรรจุพระธาตุไว้ในวิหาร ๘๔,๐๐๐ วิหาร ทรงให้พระมหาเถระ
แล้วตรัสถามว่า “การที่ยอมรับจากทรัพย์ถึง ๙๖ โกฏิ ให้สร้าง
วิหารไว้ถึง ๘๔,๐๐๐ วิหาร โยมได้ชื่อว่าเป็นทนายาในพระพุทธ-
ศาสนาหรือยัง”

พระมหาเถระทูลว่า “ถวายเป็นพร มหาบพิตรยังเป็น
คนภายนอกพระศาสนาอยู่ พระองค์เป็นเพียงปัจเจกทายก คือ
ผู้ถวายปัจจัยเท่านั้น หากผู้ใดให้บุตรหรือธิดาของตนได้ออกบวช
ผู้นั้นจึงจะชื่อว่า เป็นทนายาของพระศาสนา” พระเจ้าอโศกทรง
สดับเช่นนั้น ก็ทรงอนุญาตให้พระโอรส และพระธิดาซึ่งมีกุศล
จิตศรัทธาอยู่แล้วออกบวช ทำให้พระพุทธศาสนาแผ่ขยายออก
ไปไกลถึงลังกาทวีป และขยายออกไปทั่วโลกด้วย ยุคนั้นถือว่าเป็น
ยุคที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด

นั่นเป็นเพราะความเลื่อมใสอันไม่มีประมาณใน
พระรัตนตรัย มาในยุคสมัยนี้ ก็เป็นอีกยุคสมัยหนึ่งที่พวกเรา
ทุกคนกำลังช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาให้สืบทอดยาวนาน
ต่อไป ให้เป็นที่พึ่งแก่มวลมนุษยชาติ พวกเราจะเป็นผู้มีส่วน
อย่างสำคัญในการที่จะยกยอพระพุทธศาสนา เป็นกัลยาณมิตร
ให้ชาวโลกได้หันมาประพฤติปฏิบัติธรรม แล้วสันติภาพที่ทุกคน

ผู้จรรโลงพระพุทธศาสนา

๕๑๖

ไผ่ผินหา ก็จะมีบังเกิดขึ้นในยุคของพวกเรา เพราะฉะนั้นต่อแต่นี้ไป ให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของตนเองว่า เราคือผู้สืบทอดอายุพระศาสนา เราคือผู้พิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา และหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมให้เต็มที่ ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงพระธรรมกายภายใน จะได้เป็นพยานยืนยันผลของการเข้าถึงสันติสุขภายใน อีกทั้งได้ชื่อว่าเป็นทนายแก้ต่างให้กับพระพุทธศาสนาอีกด้วย

เสี ย ง ส ำ ธ ู ก ำ ร
ข อ ง เ ท ว ด ำ

มนต์ทั้งหลาย มีการไม่ท่องบ่นเป็นมลทิน
เรือนมีความไม่หมั่นเป็นมลทิน
ความเกียจคร้านเป็นมลทินของผิวพรรณ
ความประมาทเป็นมลทินของผู้รักษา

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๑๕

ชีวิตในโลกนี้แสนสั้น แต่ชีวิตหลังความตายนั้นยาวนานมาก เรามีชีวิตอยู่ในโลกนี้เพียงไม่ถึง ๑๐๐ ปี ก็ต้องจากโลกไป แต่การเสวยสุขในสุคติโลกสวรรค์ หรือเสวยวิบากกรรมในอบายภูมิ เป็นช่วงเวลาที่แสนจะยาวนาน นานเป็นกัปๆ ชีวิตหลังความตายเป็นสิ่งที่น่ากลัว สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจ และไม่ได้สั่งสมบุญไว้ แต่เป็นเรื่องปกติธรรมดาของผู้มีบุญที่ได้สั่งสมไว้ดีแล้ว เพราะการตายเป็นเพียงการเปลี่ยนภพภูมิหรือเปลี่ยนที่อยู่ใหม่เท่านั้นเอง อย่างไรก็ตามการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกภายใน จะเป็นหลักประกันชีวิตได้อย่างมั่นใจและปลอดภัย เพราะพระรัตนตรัย เป็นที่พึ่งอันอุดม และปลอดภัยที่สุดที่จะนำชีวิตไปสู่สุคติภูมิอย่างแน่นอน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อสนุฌายมลา มนฺตา	อนฺนุจानมลา ขฺร
มลํ วณฺณสฺส โกสขชํ	ปมาโท รกฺขโต มลํ

มนต์ทั้งหลาย มีการไม่ท่องเที่ยวเป็นมลทิน เรือนมีความไม่หมั่นเป็นมลทิน ความเกียจคร้านเป็นมลทินของผิวพรรณ ความประมาทเป็นมลทินของผู้รักษา”

มนต์หรือวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนมาในโลกนี้ หากไม่นำมา

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๐

ทบทวนหรือใช้บ่อยๆ ไม่นานก็ลืม ท่านจึงบอกว่าการไม่ท่องบ่น เป็นมลทิน เหมือนของกินหากไม่กินมันก็เน่า ของเก่าหากไม่นำมาเล่าบ่อยๆ เดียวก็ลืม บ้านเรือนของเราก็อับชื้นกัน ต้องหมั่นดูแลรักษาขัดกวาด เช็ด ถูให้แลดูสะอาดตา มิเช่นนั้นฝุ่นละอองก็จะจับ

สรีรยนต์ของเราก็อับชื้นกัน ต้องหมั่นอาบน้ำชำระล้างร่างกาย ไม่ให้มีกลิ่นที่ไม่พึงปรารถนา ตั้งแต่กลิ่นตัว กลิ่นปาก กลิ่นเสื้อผ้า ความไม่สะอาดเป็นมลทินของผิวพรรณ ต้องให้สะอาด เราจึงจำเป็นต้องชำระล้างร่างกายให้หอมไปด้วยกลิ่นศีล กลิ่นธรรมเท่านั้น สิ่งที่เป็นมลทินยิ่งกว่านั้น คือความประมาท ความประมาทเป็นมลทินของใจ และเป็นภัยในวิญญูะ สามารถจุดให้เราพลัดไปบังเกิดในอบายภูมิได้

มลทิน คือความประมาทนี้ เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง อย่าให้มาเกาะกินใจของเราได้ เพราะความไม่ประมาทเป็นทางรอดในสังสารวัฏ ช่วยปิดประตูนรก ยกใจขึ้นสู่สวรรค์นิพพานได้ มีเรื่องเล่าว่า

*ในวัดโกฏิบรรพต มีภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งที่ท่องมนต์บท

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๑

มหาสมยสูตรภายในถ้ำ เทพธิดาองค์หนึ่งอยู่ที่ต้นกาะทิงใกล้ประตูถ้ำ ได้ยินเสียงท่องมนต์กึกดังใจฟัง ในเวลาจบพระสูตร จึงให้ลัททสาธุการดังก้องทีเดียว ภิกษุหนุ่มถามไปทางต้นเสียงซึ่งอยู่นอกถ้ำว่า ท่านเป็นใคร เมื่อรู้ว่าเป็นเทพธิดา จึงได้ถามว่า “ทำไมวันนี้จึงได้มาเปล่งสาธุการ แล้วทำไมวันอื่นๆ ไม่เห็นมา”

เทพธิดาให้เหตุผลว่า นางได้ฟังพระสูตรนี้ในวันที่พระทศพลประทับนั่งแสดงที่ป่าใหญ่ วันนี้ได้ฟังอีกรอบ จึงรู้สึกปีติยินดี เพราะธรรมะที่ท่านท่องในวันนี้ตรงกับธรรมะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดง ไม่ทำให้อักษรแม้ตัวเดียวคลาดเคลื่อนหรือผิดเพี้ยนเลย ภิกษุหนุ่มรู้ว่า ตนเองกำลังสนทนากับเทพนารีก็รู้สึกตื่นเต้น และก็อยากรู้เรื่องราวการแสดงมหาสมยสูตรของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า มีความเป็นมาอย่างไรบ้าง จึงได้ถามเทพธิดาว่า “ได้ยินว่าในวันที่พระพุทธร่องค์ทรงแสดงธรรมบทนี้อยู่ มีเหล่าทวยเทพมากมายนับไม่ถ้วนมาฟังธรรมกันเป็นความจริงหรือ แล้วในสมัยนั้นท่านเทพธิดายืนฟังอยู่ตรงไหน” เทพนารีได้เล่าว่า

คืนหนึ่ง เทวดาจากสวรรค์ทั่วทุกชั้นฟ้า ได้พร้อมใจกันมานมัสการพระทศพลในป่าใหญ่เพื่อฟังธรรม พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงพระพุทธรณรมิตขึ้น เพื่อโต้ตอบปัญหา กับพระพุทธร่องค์

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๒

ครั้นหมู่เทพได้เห็นพุทธเนรมิตนั้นต่างนึกว่าเป็นดวงจันทร์ ดวงที่สองปรากฏขึ้น แต่เมื่อพระพุทธรูปเนรมิตเคลื่อนเข้ามาใกล้ ความสว่างไสวกลับเพิ่มขึ้นเหมือนดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน เปล่งประกายสว่างไสว เมื่อเข้ามาใกล้ขึ้นอีก เหล่าทวยเทพ ต่างนึกว่าเป็นวิมานของเทวดาผู้มีอำนาจมาก ครั้นเข้ามาใกล้ ยิ่งขึ้นอีกก็นึกว่าเป็นมหาพรหม แต่เมื่อดูชัดๆ จึงรู้ว่านี่เป็น พระพุทธรูปเจ้าอีกพระองค์หนึ่ง พวกเทวดาคิดกันว่า ลำพัง พระพุทธรูปเจ้าเพียงพระองค์เดียวที่ประชุมเทวดาก็ใหญ่ขนาดนี้แล้ว หากสองพระองค์จะใหญ่ขนาดไหน แต่บางพวกคิดว่า ในโลก ธาตุเดียว ไม่มีพระพุทธรูปเจ้าสองพระองค์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจะต้องทรงเนรมิตพระพุทธรูปเจ้าขึ้นมาอีกพระองค์หนึ่งเป็นแน่

ขณะที่หมู่เทพกำลังวิจารณ์กันอยู่นั้น พระพุทธรูปเนรมิตก็ เสด็จมาถึงแล้วประทับนั่งบนพระที่นั่งที่เนรมิตไว้มหาบริสุทธิ์ลักษณะ ๓๒ ประการ ทั้งของพระผู้มีพระภาคเจ้า และของพระพุทธรูปเนรมิตก็มีครบถ้วนบริบูรณ์เหมือนกัน พระฉัพพรรณรังสีเปล่งออกจากพระสรีระของพระพุทธรูปเจ้ากระทบกับฉัพพรรณรังสีของพระพุทธรูปเนรมิต ทำให้รัศมีพุ่งจากพระสรีระของพระพุทธรูปเจ้า ทั้งสองพระองค์ไปจรดชั้นนอกนิภฏพรหม แล้วตั้งอยู่ที่ขอบจักรวาล สว่างไสวเรืองรองอยู่ตลอดเวลา

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๓

เทวดาในหมื่นจักรวาลที่มาสู่มหาสมามคม ก็รวมเป็นกลุ่มในจักรวาลเดียวกันเข้าไปอยู่ในระหว่างวงรัศมีของพระพุทธรเจ้าทั้งสองพระองค์ ไม่สนใจไปในที่อื่น มีพระพุทธรเจ้า และพระพุทธรเนรมิตเป็นอารมณ์เดียวกัน เมื่อพระพุทธรเนรมิตกำลังประทับนั่งอยู่นั้นก็ได้ตรัสชมเชยการละกิเลสที่โพรบัลลังก์ของพระทศพล และตรัสถามปัญหาหลายข้อ เพื่ออนุเคราะห์สรรพสัตว์ เช่นถามว่า มุนีผู้ประเสริฐ ผู้มีปัญญามาก การออกจากเรือนแล้วบรรเทาความทั้งหลาย พึงท่องเที่ยวไปในโลกโดยชอบอย่างไร

พระบรมศาสดาได้ทรงวิสัชนาปัญหา เป็นการแสดงธรรมให้กับภิกษุสงฆ์ และเหล่าทวยเทพทั้งหมดได้ฟัง ซึ่งมีความละเอียดสุขุมลุ่มลึกไปตามลำดับ ในขณะที่พระองค์กำลังแสดงธรรมนั้น เทพนาริท่านนี้ ได้เป็นเทวดาในราวป่าใหญ่ เมื่อพวกเทวดาชั้นผู้ใหญ่พากันมา จนไม่มีที่ว่างในชมพูทวีป นางต้องถอยร่นจากชมพูทวีปไปถึงดัมพปณณิทวีป ไปยืนอยู่ริมฝั่งทะเล แม้กระนั้นเทพผู้มีศักดิ์ใหญ่ก็ยังทยอยตามกันมาอีกมากมาย ทำให้นางต้องค่อยๆ ถอยร่นลงไปแช่อยู่ในทะเลลึกถึงคอ แต่ถึงกระนั้นนางได้ตั้งใจยืนฟังธรรมด้วยความเลื่อมใสยิ่งนัก

ภิกษุหนุ่มถามว่า “ในเมื่อท่านยืนอยู่ไกลถึงเพียงนั้น จะ

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๔

เห็นพระพักตร์หรือได้ยินพระสุรเสียงของพระพุทธรองค์ได้อย่างไร” เทพธิดาตอบว่า “โอ พระพุทธรเจ้า มีอานุภาพไม่มีประมาณ วันที่พระพุทธรองค์แสดงธรรมนั้น เสมือนทรงเทศนาให้ดิฉันฟัง เพียงผู้เดียว ถึงแม้อยู่ไกลเพียงใดก็เหมือนอยู่ใกล้” พระภิกษุหนุ่มถามต่อว่า “เขาเล่ามาว่า วันนั้นมีเทวดาแสนโกฏิสำเร็จเป็นพระอรหันต์ แล้วท่านละตอนนั้นสำเร็จด้วยหรือไม่” นางตอบว่าได้บรรลุโสดาปัตติผล

ภิกษุหนุ่มต้องการเห็นตัวตนของเทพธิดา เพราะได้ยินแต่เสียงเท่านั้นจึงกล่าวว่า “ดูก่อนแม่เทพธิดา ท่านจะแสดงกายให้อาตมาเห็นได้ไหม” เทพธิดาบอกว่า “จะแสดงให้เห็นก็ได้ แต่ไม่ควร ดิฉันจะแสดงให้เห็นแค่ข้อนิ้วมือ” จากนั้นนางได้สอดนิ้วมือเข้ามาในถ้ำ นิ้วมือนั้นเป็นเหมือนยามที่พระจันทร์พระอาทิตย์ขึ้นเป็นพันๆ ดวง ทำให้ภิกษุหนุ่มเกิดความอัศจรรย์ใจยิ่งนัก เทพธิดาได้กล่าวแนะนำภิกษุหนุ่มว่า “ขอท่านอย่าประมาท ให้เร่งรีบทำความเพียรเถิด และจงยินดีในการประพฤติพรหมจรรย์ในอริยวินัยนี้” จากนั้นนางได้นมัสการลา และแสงสว่างก็อันตรธานหายไปนับแต่ครั้งนั้นเอง

นี่เป็นเรื่องราวของเทวดาที่มาปรากฏกาย และเตือนสติให้พระภิกษุไม่ประมาทในการบำเพ็ญเพียรภาวนา เทวดาที่เป็น

เสียงสาธุการของเทวดา

๕๒๕

พระอริยบุคคลในสวรรค์มีมากมาย ท่านเหล่านั้นแม้จะเสวยสุขอยู่ในภพอันเป็นทิพย์ก็ตาม แต่ก็เป็นผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาทจิตใจมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน พวกเราก็เช่นเดียวกันอย่าให้ความประมาทมาเป็นมลทินใจ ทำให้เกียจคร้านในการประพฤติปฏิบัติธรรม ผัดวันประกันพรุ่ง วันเวลาที่ผ่านไปอย่าปล่อยให้ผ่านไปเปล่า ต้องผ่านไปพร้อมกับให้ได้บุญบารมีที่เพิ่มพูนขึ้น อีกทั้งกาย วาจา ใจก็สะอาดบริสุทธิ์เพิ่มขึ้น ให้แก่บุญแก่บารมี มีพระรัตนตรัยภายในเป็นสรณะกันทุกคน

๕๘

ก า ร ห ว่ า น ไ ถ อ ย่ า ง อ รี ยะ

ผู้ได้รับขันธที่เคยอาศัยในกาลก่อน แลเห็นสวรรค์ และ
อบาย บรรลุพระอรหัตอันเป็นที่สิ้นชาติ อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว
เพราะรู้ยิ่ง เป็นมุนี บุคคลพึงให้ไทยธรรมในผู้นี้ ทานที่ให้แล้ว
ในท่านผู้นี้มีผลมาก ทักขิณาย่อมสำเร็จแก่บุคคลผู้บูชาอย่างนี้

การทวนใจอย่างอริยะ

๕๒๘

ทุกครั้งที่เราได้นั่งหลับตาเจริญสมาธิภาวนา นำใจมาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ในตัวเรา จะถูกกลั่นให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์เป็นทางมาแห่งความสุข ซึ่งความสุขที่เกิดจากใจหยุดนิ่งนี้ เป็นสิ่งที่มีมวลมนุษยชาติต่างปรารถนา เพราะเป็นสุขที่เสรี กว้างขวาง ไร้ขอบเขต เป็นสันติสุขภายในที่นำมาซึ่งสันติภาพภายนอก อีกทั้งเป็นเหตุให้ขจัดกิเลสอาสวะ และให้เข้าถึงพระธรรมกายที่อยู่ภายในตัวอีกด้วย

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน เทวทิตสูตร ความว่า

“ปุพฺพเพนิวาสํ โย เวทิ	สคฺคาปายณฺจ ปสฺสติ
อโถ ชาติกุขยํ ปตฺโต	อภิญญา โวลีโต มุนิ
เอตถ ทชฺชา เทยฺยธมฺมํ	เอตถ ทินฺนํ มหปฺพลํ
เอวํ หิ ยชฺมานสฺส	เอวํ อิชฺฌติ ทกฺขิณา

ผู้ใดรู้ขั้นที่ที่เคยอาศัยในกาลก่อน แลเห็นสวรรค์และอบาย บรรลุพระอรหัตอันเป็นที่สิ้นชาติ อยู่จบพรหมจรรย์แล้วเพราะรู้ยิ่ง เป็นมุนี บุคคลพึงให้ไทยธรรมในผู้นี้ ทานที่ให้แล้วในท่านผู้นี้มีผลมาก ทักขณาย่อมสำเร็จแก่บุคคลผู้นุชาอย่างนี้”

เราทุกคนต่างตระหนักกันดีแล้วว่า การสั่งสมบุญด้วย

การหว่านโถอย่างอริยะ

๕๒๕

การให้ทาน เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เพราะท่านเป็น
บันไดก้าวแรกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ท่านสามารถ
เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากคนธรรมดา กลายมาเป็นมหาเศรษฐี
ผู้มีสมบัติจักรพรรดิตักไม่พร่องได้ จากปุถุชนกลายมาเป็น
พระอริยเจ้า ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิตก็ได้ อย่างไรก็ตามการให้
เป็นผู้ยินดีในการให้ทานอยู่เสมอ การรู้จักเลือกผู้รับก็เป็นสิ่ง
ที่สำคัญ เพราะบุญกุศลที่เกิดจากการให้ทาน จะมีอานิสงส์ใหญ่
หรือได้ผลน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับปฏิคาหกคือผู้รับด้วย การพิจารณา
ถึงบุญเขต ก็เปรียบเหมือนการเลือกเนื้อนาดีที่จะหว่านข้าวกล้า
ลงไป การทำบุญก็เช่นเดียวกัน ต้องเลือกเนื้อนาบุญที่ดี ผลจึง
จะงอกงามไพศาล

*ดังเช่นในสมัยพุทธกาล พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่
ในทักษิณาศรีชนบท แคว้นมคธ สมัยนั้น ตรงกับช่วงฤดูกาล
หว่านข้าวกล้า กสิกรทวาทพราหมณ์ซึ่งเป็นเศรษฐีย่อมๆ คนหนึ่ง
เป็นที่รู้จักของคนทั้งเมืองได้สั่งให้คนในบ้านเทียมไถจำนวนมากถึง
๕๐๐ แอก เพื่อเริ่มไถนา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นพราหมณ์
เข้ามาในข่ายพระญาณ พระองค์รู้ทันทีว่า พราหมณ์ผู้มีบุญท่าน

การทว่านไถอย่างอริยะ

๕๓๐

นี้จะได้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะ รุ่งเช้าจึงได้เสด็จไปบิณฑบาตในบริเวณใกล้บ้านพราหมณ์ ซึ่งเป็นช่วงที่พราหมณ์กำลังเลี้ยงอาหารแก่นักบวชนอกศาสนาที่ตนนับถืออยู่

พระองค์ทรงเปล่งรัศมีไพโรจน์ล่องรัศมีของพระจันทร์และพระอาทิตย์ แผ่คลุมไปทั่วอาณาบริเวณ ทำให้ก้อนดินที่พราหมณ์ได้สั่งให้ไถนั้นเปล่งปลั่งเป็นสีทองไปหมด หมู่ชนได้เห็นมหาปुरुสลักษณะ ๓๒ ประการ มีอนุพยัญชนะ ๘๐ และคู่พระพาหาซึ่งดงงามด้วยรัศมีที่แผ่ชานออกหนึ่งว่า ทรงรุ่งเรืองด้วยพระสิริ ประดุจทองฟ้าที่มีหมู่ดาวส่องแสงระยิบระยับ และเหมือนภูเขาทองที่ห่อหุ้มด้วยสายฟ้า ต่างพากันล้างมือและเท้าเข้าไปยืนแวดล้อมประคองอัญชลิต่อพระพุทธรองค์ด้วยความเคารพเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง

กสิการทวาชพราหมณ์เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้าแวดล้อมไปด้วยมหาชน กำลังเสด็จบิณฑบาตด้วยอาการน่าเลื่อมใส ทรงเยื้องกรายเหมือนพญาช้างศึกฉะนั้น พราหมณ์บังเกิดความศรัทธาเลื่อมใสขึ้นมา แต่ยังไม่พร้อมที่จะนอบน้อม เพราะถือว่าตนก็เป็นพราหมณ์ผู้มีชื่อเสียงในตำบลนี้ จึงได้แต่สนทนากับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระสมณะ ข้าพเจ้าไถและทว่านครั้งไถและทว่านแล้ว ย่อมบริโภค แม้พระองค์ก็จงไถและทว่าน

การหว่านไถอย่างอริยะ

๕๓๑

ครั้นไถและหว่านแล้ว จงบริโภคนิด”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าจะทรงแสดงว่า พระองค์เป็นผู้ไถผู้หว่านชั้นเลิศในโลก จึงได้ตรัสว่า “ดูก่อนพราหมณ์ แม้เราก็ไถและหว่าน ครั้นไถและหว่านแล้ว ก็บริโภคนิด” พราหมณ์คิดว่า “สมณีนีกล่าว่า แม้เราก็ไถหว่าน แต่เราไม่เห็นแอกหรือไถซึ่งเป็นเครื่องทำนาของมหาสมณะรูปนี้เลย” จึงตรวจดูพระผู้มีพระภาคเจ้าตั้งแต่พื้นพระบาทจนถึงปลายพระเกศา เพราะตนสำเร็จวิชาคุณลักษณะ พราหมณ์รู้ทันที่ว่าสมณะนี้สมบูรณ์ด้วยลักษณะประเสริฐ ๓๒ ประการ ได้สั่งสมบุญญานิติการไว้เป็นอย่างดี ก็คิดว่า ข้อที่สมณะพุดมฺสามิใช้ฐานะที่จะเป็นไปได้ จึงตอบโต้พระองค์ไปว่า “ข้าพเจ้าไม่เห็นแอก ไถ ฝาล ปฏัก หรือโคทั้งหลายของท่านพระโคตมเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นท่านพระโคตมยังกล่าวว่ แม้เราก็ไถ และหว่าน ครั้นไถและหว่านแล้วก็บริโภคนิด ข้าพเจ้าอยากทราบว่พระองค์ทรงมีการไถนาด้วยวิธีการอย่างไร”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า “ศรัทธาของเราเป็นพืช ความเพียรเป็นฝน ปัญญาของเราเป็นแอกและไถ หิริเป็นงอนไถ ใจเป็นเชือก สติของเราเป็นฝาลและปฏัก เรามีกายคัมภรองแล้ว มีวาจาคุมครองแล้ว เป็นผู้สำรวมแล้วในการบริโภคนิดอาหาร เราทำการตายหย้า คือ วาจาลับปลับด้วยคำลัศัณย์ โสรัจจะของเรา

การทวํานไลถอยางอรียะ

๕๓๒

เป็นเครื่องให้แล้วเสร็จงาน ความเพียรของเราเป็นเครื่องนำ
ธุระไปให้สมหวัง นำไปถึงความเกษมจากโยคะ ไปแล้วไม่ถอยหลัง
ความเพียรนำไปยังที่ซึ่งบุคคลไปถึงแล้วไม่เศร้าโศก เราทำนา
เช่นนี้ นาที่เราทำนั้นย่อมมีผลเป็นอมตะ บุคคลทำนาเช่นนี้แล้ว
ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้”

แม้กสิการทวาชพราหมณ์ได้ฟังดังนั้น ก็ยังไม่เกิด
ศรัทธาที่จะถวายนากับพระพุทธองค์ ได้แต่กราบทูลว่า “ท่าน
พระโคตมผู้เปรียบตนเช่นกับชาวนา ถ้าหากการไถหว่านของ
พระองค์เป็นเช่นนั้นจริงๆ ขอพระองค์จงบริโภคมฤตผลที่ท่าน
พระโคตมไถนั้นเถิด” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “เราไม่พึง
บริโภคโภชนะซึ่งได้เพราะความขบกล่อม ดูก่อนพราหมณ์ นี่
เป็นธรรมชาติของบุคคลผู้เห็นอรรถและธรรมอยู่ ท่านผู้รู้ทั้งหลาย
ย่อมรังเกียจโภชนะที่ได้เพราะการขบกล่อม ดูก่อนพราหมณ์
เมื่อธรรมมีอยู่ความเป็นไปแห่งอาชีวนีก็ยังมีอยู่ขอท่านจงบำรุง
พระชีณาสพทั้งสิ้น ผู้แสวงหาคุณใหญ่ มีความคะนองสงบระงับ
แล้วด้วยขำขันที่ท่านหามาได้ด้วยการไถหว่านนั่นเถิด ด้วยว่า
การบำรุงนั้นเป็นนาบุญของผู้มุงบุญ” จากนั้นพระองค์ทรง
เทศน์โปรดให้พราหมณ์เข้าใจถึงบุญเขตอันเยี่ยม ที่เมื่อหว่านพืช
คือศรัทธาลงไปแล้ว ถวายนานในทักษิณายบุคคลอันเลิศ ผลบุญ
อันเลิศก็ย่อมบังเกิดแก่บุคคลนั้นไปทุกภพทุกชาติ

การทว่านไถอย่างอริยะ

๕๓๓

ครั้นกสิการทวาชพราหมณ์ฟังพระธรรมเทศนาซึ่งมีเนื้อความลึกซึ้งเช่นนี้แล้ว ก็เข้าใจว่าคนบริโศคผลแห่งการไถนาของตนแล้ว วันรุ่งขึ้นก็ยังคงทิวข้าวเช่นเดิม แต่คนบริโศคผลแห่งการไถที่เป็นอมตะนี้ ย่อมพ้นจากทุกข์ได้ จึงบังเกิดความเลื่อมใส ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก พระองค์ทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย ดุจหงายภาชนะที่ปิด เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง ส่องประทีปในที่มืด ด้วยหวังว่า คนมีจักขุจกมองเห็นได้ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์นี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้ากับพระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสก ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะจนตลอดชีวิต”

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการทำไร่ไถนาทางธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ท่านหมายถึงการแผ้วถางหนทางพระนิพพานเป็นอาณิสส มีผลเป็นอมฤตธรรม มีแต่ความสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปน เมื่อไถเสร็จแล้ว ก็ไม่ต้องมาเริ่มต้นใหม่ เสร็จแล้วก็ป็นอันเสร็จสิ้นภารกิจกันจริงๆ สิ้นภพสิ้นชาติ หมดความทิวกระหาย หมดความอาลัยในโลกทั้งปวง มีแต่มุ่งไปสู่ความบริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะฉะนั้น เมื่อเราทำบุญกับผู้บริสุทธิ์ กระแสธารแห่งบุญย่อมจะบังเกิดขึ้นกับตัวเราด้วย เนื่องบุญ

การทว่านไถอย่างอริยะ

๕๓๔

อันเลิศนั้น ไม่ต้องไปแสวงหาที่ไหน มีอยู่ในบวรพระพุทธศาสนา
นี้ เพราะอริยสัจ ๔ กัตติ อริยมรรคมีองค์ ๘ กัตติ ล้วนเป็นหนทาง
สู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น ก็มีอยู่เฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น
สังฆทานเป็นประมุขของผู้หวังบุญ พระสงฆ์เป็นประมุขของผู้บูชา
ดังนั้น ต้องทำบุญให้ถูกเนื่อนาบุญ และหมั่นหาโอกาสสั่งสมบุญ
ไว้กับตนเองให้มากกันทุกๆ คน

๕๙

ทำ ค ว า ม ดี
ต อ ง มี กุ ศ โล บ าย

โอ หนอ ทานนี้เป็นทานอันเลิศ
เราได้ถวายไว้ดีแล้วในพระกัศสปเถรเจ้า

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๓

คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่ทรงคุณค่าที่สุด เพราะทุกถ้อยคำที่เปล่งออกมาจากพระโอษฐ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประดุจถ้อยคำเพชรพลอย ที่กลั่นออกมาจากใจที่ใสบริสุทธิ์ สามารถยังใจของผู้ฟังให้บริสุทธิ์ผ่องใส การที่เราได้ดำรงตนอยู่ในคำสอนของพระพุทธองค์ จึงเป็นบุญลาภอันประเสริฐยิ่ง การทำใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส นั้น เป็นพระพุทโธวาทหลักของพระองค์ ที่ตรัสไว้ในโอวาทปาติโมกข์ว่า สจิตตปริโยทปนํ คือการทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว ซึ่งการที่เราจะทำใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้ ต้องนำใจกลับมาไว้ ณ ฐานที่ตั้งดั้งเดิมของใจ คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ให้ได้ตลอดเวลา และต้องหมั่นประกอบความเพียรในทุกอิริยาบถด้วย

มีอุทานคาถาที่ท้าวสักกะจอมเทพได้ตรัสไว้ด้วยความปีติว่า

“อโห ทานํ ปรมทานํ กสสเป สุปติฏฺฐิตํ

โอ หนอ ทานนี้เป็นทานอันเลิศ เราได้ถวายไว้ดีแล้ว
ในพระกัสสปเถระเจ้า”

คานานี้เป็นเทวอุทานที่พระอินทร์ได้เปล่งออกมาจากใจหลังจากที่ได้ทำบุญใหญ่ คือได้ถวายทานกับพระอรหันต์ผู้เป็นเนื่อนาบุญอันเลิศ อันเป็นเหตุให้พระองค์ได้ความเป็นจอมเทพ

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๘

ที่ไม่มีเทพองค์ใดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มีอานุภาพเสมอเหมือน การทำบุญอุกเนื่อนาบุญนี้ ถือเป็นหลักสำคัญในทางพระพุทธศาสนา เพราะการให้ทาน นอกจากจะช่วยให้ด้วยจิตเลื่อมใสแล้ว คือ ผู้ให้บริสุทธิ์ วัตถุทานบริสุทธิ์ และผู้รับต้องบริสุทธิ์ด้วย เปรียบเหมือนเรามีความตั้งใจจะหว่านเมล็ดพืชพันธุ์ดีลงในผืนนา ถ้านาอุดมสมบูรณ์ ปราศจากวัชพืช ผลผลิตที่เกิดขึ้น ย่อมได้ เต็มเม็ดเต็มหน่วยฉันใด ผลที่เกิดจากการทำทานถูกทักษิณะบุคคล ก็เช่นกันฉันนั้น แม้ทำน้อยก็ได้ผลมาก ถ้าทำมากก็ได้ผล มากยิ่งๆ ขึ้นไป

*ดังเรื่องของท่านลัทธิกะจอมเทพ ภพชาติในอดีตครั้งที่ยังเป็นมฆมาณพนั้น ท่านได้ฝึกตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งการบริจาคทาน ก็ได้ชื่อว่าเป็นยอดนักเสียสละ การบำเพ็ญวัตรบพ ๗ ตลอดชีวิต ไม่มีใครทำได้อย่างท่าน เป็นนักรณรงค์เพื่อให้นุชย์รักในการทำกุศล เมื่อละโลกไปแล้ว บุญส่งผลให้ท่านได้เป็น จอมเทพในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ปกครองชาวสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มาตลอด

เนื่องจากพระอินทร์ไม่ได้ทำบุญอุกเนื่อนาบุญ แม้จะได้

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๕

รับการยอมรับให้เป็นผู้นำของชาวสวรรค์ แต่รัชสมัยของพระองค์ ก็ยังด้อยกว่าเทพเหล่าอื่นๆ จึงดำริที่จะหาโอกาสลงไปยังโลกมนุษย์ เพื่อเสริมบุญบารมีให้เพิ่มขึ้น จวบจนมาถึงสมัยพุทธกาลนี้

วันหนึ่ง เหล่าเทพอัปสร ๕๐๐ นางซึ่งเป็นบริจาริกาของพระองค์ อยากได้บุญใหญ่ จึงชวนกันถืออาหารหวานความเย็น ตักรอใส่บาตรพระกัสสปเถระ ที่เพิ่งออกจากนิโรธสมบัติ พวกเธอกล่าวเชื้อเชิญพระเถระให้รับบาตร แต่ได้รับการปฏิเสธจากพระเถระ

นางอัปสรได้อ้อนวอนพระเถระว่า ขอท่านได้โปรดสงเคราะห์พวกดิฉันด้วยเถิด แต่เมื่อได้รับการปฏิเสธถึง ๓ ครั้ง จึงกลับไปยังเทวโลกด้วยความผิดหวัง พวกนางได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ท้าวสักกะฟัง ทำให้พระองค์อยากได้บุญกับพระเถระผู้เป็นพระอรหันต์ จึงหากุศโลบายที่จะทำบุญกับพระเถระ

เข้าวันนั้น พระอินทร์พร้อมด้วยสุษาดาเทพกัญญา ได้เหาะลงจากเทวโลก แปลงเป็นช่างหูกชรายากจนเข็ญใจ มีฟันหัก หมดหนอก หลังโก่ง ส่วนสุษาดาก็เนรมิตกายเป็นหญิงชรา เดินงกๆ เจิ่นๆ และยังทรงเนรมิตถนนช่างหูกขึ้นสายหนึ่ง ประทับชิงหูกอยู่ตามลำพัง ฝ่ายพระเถระเดินบ่าหน้าเข้าเมืองด้วย

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๐

หวังว่า “จักทำความสงเคราะห์แก่พวกคนเข็ญใจ” ได้มองเห็น ถนน สายนั้นอยู่นอกเมือง และมองเห็นผู้เฒ่าทั้งสองกำลังชิงหูก กรอด้ายกันอยู่

พระเถระมีจิตเมตตาว่า “สองตายายนี้ แม่แก่เฒ่าก็ยัง ทำงาน ในเมืองนี้ผู้ที่จะเข็ญใจกว่าสองคนนี้เห็นจะไม่มี เราควร ที่จะอนุเคราะห์สองตายายให้มีสุคติสวรรค์เป็นทีไป” จากนั้นได้ บ่ายหน้าตรงไปที่บ้านของคนทั้งสอง ท้าวลั๊กกะทอดพระเนตร เห็นพระเถระกำลังมา จึงตรัสบอกสุชาดาว่า “พระคุณเจ้าของเรา กำลังเดินมาทางนี้แล้ว เธอจงนั่งทำเป็นเหมือนไม่เห็นท่าน ฉนั้นจะลวงท่านลั๊กกะหนึ่ง แล้วจึงจะถวายเป็นนิมิต” เมื่อพระเถระ มายืนอยู่หน้าประตูบ้าน สองตายายก็ทำเป็นมองไม่เห็น ยังคง ก้มหน้าก้มตาทำงานอยู่ ท้าวลั๊กกะทำเป็นเอ่ยขึ้นว่า “ที่ประตูบ้าน ดูเหมือนมีพระเถระยืนอยู่รูปหนึ่ง เธอจะไปตรวจดูซิว่าใครมา”

สุชาดาแกล้งทำเป็นลุกไม่ค่อยไหว และพูดเกียะให้ท้าว- ลั๊กกะออกไปต้อนรับแทน ท้าวเธอจึงเสด็จออกจากเรือน ทรง ก้มลงกราบพระเถระ จากนั้นทรงเอาพระหัตถ์ทั้งสองลูบเท้า พระเถระ ถอนใจแล้วเสด็จลุกขึ้น ย่อพระองค์ลงเล็กน้อยตรัส ถามว่า “ตาของข้าพเจ้าฝ้าฟาง มองไม่ค่อยเห็นพระคุณเจ้า ท่านเป็นพระเถระรูปไหนหนอ” พระอินทร์แกล้งทำเป็นวาง

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๑

พระหัตถ์ไว้เหนือหน้าผาก ป้องหน้าแขนดู ตรัสว่า “โอ ตายจริง นี่คือ พระมหากัสสปเถระของเรา นานหนอจะได้เห็นพระมา เยี่ยมถึงกระท่อมน้อยของเรา ยายแก่เอ๋ย มีอาหารอะไรที่พอ จะทำบุญให้ทานบ้างไหม”

สุชาดาทำเป็นกุสุมิจรีบไปดูอาหารในครัว ร้องบอกให้ พระเถระโปรดหยุดรอสักครู่ แล้วเดินงๆ เงินๆ ถืออาหารมา ถวายพระเถระ พระเถระได้ส่งบาตรให้ไปด้วยความเอ็นดู ท้าว- ลักกะทรงกดข้าวสุกออกจากหม้อใส่จานเต็มบาตร แล้วมอบ ถวายในมือพระเถระ บิณฑบาตนั้นมีแกงและกับมากมาย กลิ่น หอมตลบอบอวลไปทั่วกรุงราชคฤห์

พระเถระคิดว่า ชายแก่นี้เป็นคนยากเข็ญ แต่อาหาร นั้นประณีตเหมือนสุธาโภชนของท้าวลักกะ ครั้นพิจารณาอยู่ ครู่หนึ่ง ก็รู้ว่าเป็นท้าวลักกะ จึงดำหนิว่า “พระองค์ทรงแย่ง สมบัติของคนเข็ญใจ เป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะผู้ใดก็ ตามที่ถวายทานแก่อาตมภาพในวันนี้ จะได้ตำแหน่งเสนาบดี หรือตำแหน่งมหาเศรษฐีประจำเมืองทีเดียว”

ท้าวลักกะกราบเรียนว่า “แม่ข้าพเจ้าจะได้เสวยสิริราช- สมบัติในเทวโลก แต่ก็จัดว่าเป็นคนเข็ญใจในเทวโลก เพราะใน ปัจจุบัน เทพบุตรผู้มีศักดิ์เสมอกัน ๓ องค์ คือ จุพรเทพบุตร

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๒

มหารถเทพบุตร และอเนกวิณณเทพบุตรได้ทำบุญอุกเนื่อนาบุญได้ไปบังเกิดใกล้กับปราสาทของข้าพเจ้า เป็นผู้มั่งคั่งมีเดชมากกว่าข้าพเจ้า เมื่อเทพบุตรทั้งสามพาเทพนารีบริวารไปชมทิพย์อุทยานผ่านมาทางวิมานของข้าพเจ้า เดชจากสรีระของเทพบุตรทั้งสามนั้นท่วมทับสรีระของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าต้องหลบเข้าไปอยู่ในวิมาน เมื่อเป็นเช่นนี้ ใครจะเชื่อใจกว่าข้าพเจ้าเป็นไม่มี”

พระเถระได้ฟังความทุกข์ของพระอินทร์แล้ว บังเกิดจิตเมตตาสงสาร จึงอนุโมทนาในกุศลเจตนาของพระองค์ ท้าวลักกะถามว่า “เมื่อกระผมลงถวายทาน กุศลจะเกิดขึ้นหรือไม่” ครั้นได้รับคำยืนยันว่าได้บุญเหมือนกัน พระอินทร์รู้สึกปีติใจมาก ทรงไหว้พระเถระ พาสุชาดาทำประทักษิณรอบพระเถระ แล้วเหาะขึ้นสู่เวหา พระองค์เกิดปีติโสมนัสที่ได้ถวายทานด้วยโภชนะที่เป็นทิพย์เช่นนี้ จึงเปล่งอุทานขึ้น ๓ ครั้ง ว่า “โอ หนอทานนี้เป็นทานอันเลิศ เราได้ตั้งไว้ดีแล้วในพระกัศปเถระ”

ด้วยอานิสงส์ที่ท้าวลักกะได้ทำบุญใหญ่ โดยเป็นผู้ทำบุญที่ประกอบด้วยสมบัติ ๓ ประการ คือ เขตสมบัติ ให้ทานที่ถึงพร้อมด้วยบุญเขตอันยอดเยี่ยม วัตถุสมบัติ ถึงพร้อมด้วยไทยธรรมอันเลิศ และจิตสมบัติ ถึงพร้อมด้วยจิตที่เลื่อมใสอัน

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๓

ไม่มีประมาณ นับว่าเป็นการบำเพ็ญทานที่สมบูรณ์ด้วยองค์ประกอบที่จะเป็นเหตุให้ได้มหาสมบัติใหญ่ บุญนั้นจึงส่งผลให้พระองค์ได้เป็นจอมเทพมีรัศมีกายที่สว่างไสว ได้ความเป็นเลิศทั้งรูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ สัมผัสทิพย์ อายุ วรรณะ สุข ยศ และอธิปไตยความเป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการถวายทานถูกชักชวนบุคคล ไม่ใช่ของง่าย แม้แต่พระอินทร์ยังต้องอาศัยกุศโลบาย จึงจะถวายทานได้สำเร็จ จะทำบุญต้องอาศัยดวงปัญญา และต้องทำให้ถูกเนื่อบุญ จึงจะเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยสมบัติทั้ง ๓ ประการ คือ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ ดังนั้น นักสร้างบารมีต้องฉลาดในการสร้างบารมี ให้พวกเราทุกคนได้ตระหนักในเรื่องการทำบุญที่ถูกหลักวิชชากันให้ดี และหมั่นสั่งสมบุญให้เต็มที่ เต็มกำลัง ทั้งทาน ศีล ภาวนา ที่สำคัญคือต้องตั้งใจปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้ได้กันทุกๆ คน

๖๐

อ ยู่ ก็ รัก จ า ก ก็ คิด ถึง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม ๖ ประการนี้ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เข้าไปตั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้า และลับหลัง แบ่งปันลาภทั้งหลาย ที่ประกอบด้วยธรรมได้มา โดยธรรม แม้โดยที่สุดบิณฑบาต ย่อมบริโภคร่วมกันกับเพื่อน พรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีล ภิกษุเป็นผู้มีศีลไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญ อันคณาภิภูมิขยียดถือ เป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๔๖

ทุกชีวิตตั้งแต่เกิดมา จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ล้วน
บ่าวนำไปสู่ความตายทั้งสิ้น เพราะทุกชีวิตต่างต้องอย่างก้าวไป
พร้อมกับกาลเวลา ที่นำความชราและความเสื่อมมาเยือน
ทุกขณะจิต พวกเรานักสร้างบารมีต้องให้ชีวิตก้าวไปพร้อมกับ
การสร้างความดี เราจะต้องใช้เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้สร้าง
บารมีให้เต็มที่ เพื่อทำสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดให้เกิดขึ้นทั้งต่อตัวเรา
และต่อชาวโลกด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม อีกทั้งต้องหมั่น
ฝึกฝนอบรมตนเองด้วยการทำใจให้หยุดนิ่ง เพราะเวลาที่ใจ
หยุดนิ่งเป็นเวลาที่ดีที่สุดในชีวิตของเราทุกคน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ปฐมสาราณียสูตร
ความว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม ๖ ประการนี้ คือ
ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เข้าไปตั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม
ประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้ง
ต่อหน้าและลับหลัง แบ่งปันลาภทั้งหลาย ที่ประกอบด้วย
ธรรมได้มาโดยธรรม แม้โดยที่สุดบิณฑบาต ย่อมบริโภคร่วม
กันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีล ภิกษุเป็นผู้มีศีลไม่ขาด
ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญ อัน
ตณหาทิฏฐิไม่ยึดถือ เป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ เสมอกันกับ
เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง อนึ่ง

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๔๓

ทิวลิปอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นของประเสริฐ เป็นเครื่องนำ
สัตว์ออกจากทุกข์ ย่อมนำออกเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่
ผู้กระทำทิวลิปอันนั้น มีอยู่ ภิกษุเป็นผู้ถึงความเสมอกันด้วย
ทิวลิปในทิวลิปเห็นปานนั้นกับเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลาย ทั้ง
ต่อหน้าและลับหลัง ธรรม ๖ ประการเหล่านี้แล เป็นที่ตั้ง
แห่งความให้ระลึกถึง เป็นเครื่องกระทำให้เป็นที่ยรัก เป็น
เครื่องกระทำให้เป็นที่ยเคารพ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์
เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกัน”

การบำเพ็ญสาราณียธรรม คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความ
ให้ระลึกถึงกัน จะเป็นเหตุให้สังคม ประเทศชาติ และคนทั้งโลก
อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สาราณียธรรม ๖ ประการนี้ หาก
บุคคลใดที่หมั่นบำเพ็ญ บุคคลนั้นย่อมเป็นที่รักของคนรอบข้าง
จะเดินทางใกล้หรือไกล ก็สะดวกปลอดภัยเพราะเทวดา
คุ้มครองรักษา อยู่ที่ไหนใครก็รัก เมื่อจากไปเขาก็คิดถึง

*ก่อนที่จะกล่าวถึงความสำคัญของสาราณียธรรม
ทั้ง ๖ ข้อนี้ หลวงพ่อชวยยกตัวอย่างผู้ที่บำเพ็ญสาราณียธรรม

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๔๘

จนครบบริบูรณ์ แล้วได้ประสบผลดี ซึ่งมีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกมาแล้วเป็นตัวอย่างก่อน เรื่องมีอยู่ว่า พระติสสเถระเมื่อออกบวชเป็นพระภิกษุในบวรพระพุทธศาสนา และได้รับฟังโอวาทจากพระอุปัชฌาย์แล้ว ท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดตลอดมา เป็นพระที่สมบูรณ์ด้วยสิกขา ๓ คือ มีศีล สมาธิ ปัญญาที่บริสุทธิบริบูรณ์มาก ครั้นครบ ๕ พรรษาแล้ว ท่านขอโอกาสปลีกตัวไปบำเพ็ญกัมมฐานตามลำพัง ณ ถ้ำแห่งหนึ่ง แม้จะอยู่รูปเดียว แต่ท่านก็มีจิตประกอบด้วยเมตตา หมั่นเจริญสาราณียธรรมอยู่เนืองๆ ไม่เคยขาดเลย

วันหนึ่ง พระมหาเถระ ๕๐ รูป เดินทางมาเยี่ยมเยียนท่านถึงที่พัก ท่านได้ต้อนรับด้วยความยินดี และบำเพ็ญอาคันตุกวัตรซึ่งเป็นวัตรสำหรับแขกผู้มาเยือนได้อย่างดีเยี่ยม คอยจัดแจงน้ำดื่มน้ำใช้มาเตรียมไว้ ทั้งยังกุสูกุจจัดหาสถานที่พักตามถ้ำต่างๆ ท่านได้อำนวยความสะดวกทุกอย่าง ให้พระอาคันตุกะได้อาศัยอยู่อย่างสะดวกสบายทุกรูป

รุ่งขึ้น พระเถระทั้ง ๕๐ รูป ได้ออกบิณฑบาตไปตามหมู่บ้าน แต่ไม่ได้รับบิณฑบาตจากญาติโยมเลย เมื่อเห็นว่าสายแล้ว ต่างพากันอุ้มบาตรเปล่ากลับที่พัก เมื่อกลับมาถึง พระติสสเถระก็ออกมารับบาตรจากพระสังฆเถระ ท่านสังเกตเห็นว่าแต่ละรูป

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๔๕

ไม่ได้รับอาหารแม้แต่ทัพพีเดียว จึงกราบเรียนว่า “ขอให้พระเถระทุกรูปได้นั่งรอในถ้ำนี้ก่อน กระผมขอโอกาสออกไปบิณฑบาตมาถวายเอง”

พระสังฆเถระสงสัยว่า ภิกษุรูปเดียวจะสามารถบิณฑบาตเลี้ยงพระถึง ๕๐ รูป ได้อย่างไร จึงถามพระติสสเถระว่า “พวกเราฝึกกันถึง ๕๐ รูป อุตส่าห์แยกย้ายกันออกไปคนละทาง ยังไม่เห็นใครมีจิตศรัทธามาใส่บาตรแม้แต่คนเดียว แล้วท่านไปรูปเดียว จะมีญาติโยมที่ไหนมาตักบาตร อีกทั้งถึงแม้ได้อาหารมาเต็มบาตร ก็ไม่สามารถที่จะเลี้ยงพระได้ทั้งหมด”

พระติสสเถระตอบด้วยความถ่อมตนว่า “ท่านขอรับ กระผมเป็นภิกษุประจำถิ่น พอที่จะบิณฑบาตมาได้โดยไม่ลำบากจนเกินไป และด้วยบุญของพระเถรานุเถระทั้งหลาย จะทำให้ผมสามารถหาภัตตาหารมาถวายได้ในวันนี้” จากนั้นท่านก็ครองจีวรเดินถือบาตรมุ่งหน้าเข้าไปในหมู่บ้าน พร้อมกับตั้งกัลยาณจิตไปในเบื้องหน้า ให้ผู้มีบุญได้มาทำบุญกับภิกษุสงฆ์ผู้เป็นเนื้อนาบุญอันเลิศ

ด้วยอานิสงส์ที่ท่านบำเพ็ญสาธารณิยธรรมมานาน ทำให้มหาอุบาสิกาคู่ใจบุญท่านหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านที่พระเถระเข้าไปบิณฑบาต เกิดกุศลจิตศรัทธาอย่างแรงกล้า

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๕๐

อยากทำบุญเป็นสังฆทาน นางได้จัดเตรียมน้ำมันและอาหารคอยพระเถระ ทันทีที่พระเถระมาถึงประตูบ้านนางได้ถวายอาหารจนเต็มบาตร พระเถระรับแล้วก็นำอาหารกลับไปถวายพระอีก ๕๐ รูป ที่กำลังรอคอยอยู่ในถ้ำ

พระติสสเถระนำบิณฑบาตพร้อมด้วยข้าวปลาอาหารที่มหาอุบาสิกাজัดเตรียมไว้นั้น เข้าไปถวายพระเถระทั้ง ๕๐ รูป กล่าวเชื้อเชิญให้ท่านฉันตามสบาย จากนั้นได้ถวายอาหารจนพอเพียงแก่ความต้องการของพระเถระทุกรูป ส่วนตัวท่านเองนั้นก็ฉันพอยังอรรถาภิธานให้เป็นไปได้เท่านั้น

หลังจากฉันภัตตาหารแล้ว พระสังฆเถระถามพระติสสเถระว่า “ท่านได้บรรลุโลกุตตรธรรมหรือยัง” พระติสสเถระตอบว่า “โลกุตตรธรรมของท่านนั้นไม่มีหรอก ครั้นถูกถามต่อไปว่า “ถ้าเช่นนั้น ท่านคงได้ฌานกระมัง” ท่านก็ตอบปฏิเสธอีก คำตอบของท่านยิ่งทำให้พระมหาเถระทั้ง ๕๐ รูป เกิดความกังขาขึ้นมาในใจ ทั้งอัครรยไฉในคุณธรรมของพระติสสเถระ จึงไต่ถามต่อไปว่า “เมื่อไม่มีคุณวิเศษภายในอะไรเลย ทำไมท่านจึงไม่ลำบากในอาหารบิณฑบาต อีกทั้งเป็นที่รักยิ่งนัก”

พระเถระตอบว่า ท่านได้บำเพ็ญสาราณียธรรมมาตั้งแต่อกบวช เมื่อท่านบำเพ็ญได้ครบบริบูรณ์แล้ว แม้มีภิกษุแสนรูป

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๕๑

ต้องการภักดี ของที่อยู่ในบาตรก็ไม่มีวันหมด นี่เป็นเพราะ
อานิสงส์การบำเพ็ญสาราณียธรรมให้บริบูรณ์ เมื่อพระเถระ
ทั้ง ๕๐ รูป ฟังแล้วต่างพากันอนุโมทนาสาธุการในคุณธรรม
ภายในอันยอดเยี่ยมของท่าน ทั้งๆ ที่เป็นเพียงสมมติสงฆ์ ยัง
ไม่ได้บรรลุโลกุตตรธรรมชั้นสูง แต่กลับเป็นผู้มีจิตใจงดงามสูงส่ง
มีข้อวัตรปฏิบัติที่น่าเคารพเลื่อมใสยิ่งนัก เมื่อเหล่ามหาเถระพัก
อาศัยอยู่ ๓ ราตรี ก็ลาจากไปด้วยความประทับใจ

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า อานิสงส์การบำเพ็ญ
สาราณียธรรม หากทำได้บริบูรณ์แล้ว จะเป็นผู้ที่มีโมกษทรัพย์
สมบัติตกไม่พร่องกันเลยทีเดียว เพราะด้วยอานุภาพของใจที่แผ่
ขยายกว้างออกไปไม่มีประมาณนั้น จะส่งผลให้เราสำเร็จ
สมปรารถนาในทุกสิ่งอย่างเป็นอัศจรรย์ เพราะฉะนั้นให้พวกเรา
ตั้งใจมั่นว่า เราจะเข้าไปตั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม
ที่ประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลกและสรรพสัตว์ทั้งหลาย
ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

เราจะไม่หวงแหนสมบัติที่มีอยู่ จะขจัดความตระหนี่ออก
จากใจ ด้วยการแบ่งปันสิ่งของที่ตนเองมีให้แก่ผู้อื่น ให้ตั้งใจมั่น
ว่าจะหมั่นรักษาศีลให้บริสุทธิ์ ไม่ให้ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย
และประการสุดท้าย คือสัสมาทิฏฐิ หรือสัสมาทิปฏิบัติใดๆ ที่เป็น

อยู่ก็รัก จากก็คิดถึง

๕๕๒

ไปเพื่อให้ได้บรรลุผลนิพพาน เราต้องหมั่นปฏิบัติเพื่อให้
บรรลุธรรมนั้น หากทำได้เช่นนี้ จะทำให้เราเป็นที่รักที่เคารพ
ของทั้งมนุษย์และเทวาจะได้รับการสงเคราะห์สนับสนุนในทุกเรื่อง
จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากการทะเลาะวิวาท มีแต่ความ
สมัคสมานสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อเห็นอานิสงส์
ใหญ่เช่นนี้แล้ว ขอให้ตั้งใจนำไปปฏิบัติให้ได้กันทุกคน

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

๕๕๕

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

สมณศักดิ์ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นสามัญ ที่ พระสุธรรมยานเถร

พ.ศ.๒๕๓๙ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นราช ที่ พระราชภาวนาวิสุทธิ
(ฝ่ายวิปัสสนาธุระ)

นามและฉายา ไชยบุญ อดัมมชโย (สุทธิผล)

ชาติกาล วันเสาร์ที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๗

ชาติภูมิ อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

บรรพชาอุปสมบท วันพุธที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒
ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
โดยมี สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
(ช่วง วรปุณโย ป.ธ.๙) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในขณะดำรง
สมณศักดิ์ที่พระเทพพรหมเวที เป็นพระอุปัชฌาย์

วิทยฐานะ เสรฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บางเขน กรุงเทพฯ
นักธรรมโท สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อธิบดีสงฆ์วัดพระธรรมกาย
ประธานมูลนิธิธรรมกาย
เจ้าสำนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดมชโย)

๕๕๕

ผลงานโดยสังเขป

๑. จัดพิธีมุทิตาสักการะพระภิกษุสามเณรเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งจัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ เพื่อยกย่องผู้ที่สอบได้เปรียญธรรมชั้นสูงสุดของการคณะสงฆ์ไทย

๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการอบรมให้ความรู้แก่พระนักบริหาร และพระกัลยาณมิตรอย่างมีระบบ

๓. จัดส่งเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิธรรมกายเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และองค์การสหประชาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั่วโลก

๔. สร้างวัดในทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ทวีปออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย รวมทั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมกว่า ๑๐๐ แห่ง ทั่วโลก เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมการปฏิบัติธรรมแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๕. นำเสนอให้มีวันสมาธิโลก และจัดวันสมาธิโลก ร่วมกับองค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก โดยกำหนดให้วันที่ ๖ สิงหาคม ของทุกปีเป็นวันที่ชาวโลกทั้งหลายจะได้ทำใจให้เป็นสมาธิร่วมกัน

๖. จัดตั้งโครงการสร้างเสริมคุณธรรมกว่า ๑๐๐ โครงการ แก่เยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ เช่น โครงการบรรพชา-อุปสมบทหมู่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ภาคฤดูร้อน ภาคเข้าพรรษา เป็นประจำตลอดปี โครงการอบรมธรรมทายาทหญิง โครงการสมาธิแก้ว เป็นต้น

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

๕๕๖

๗. จัดตั้งโครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ ซึ่งจัดให้มีการสอนสมาธิภาวนานอกสถานที่ ครั้งละ ๑ สัปดาห์ ตลอดทั้งปี

๘. จัดตั้งโครงการบ้านกัลยาณมิตร โดยส่งพระอาจารย์ออกบรรยายธรรมในสถานศึกษาและสถาบันต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นประจำ

๙. ริเริ่ม ปลุกฝัง และสร้างค่านิยมในการแต่งชุดขาวเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันอาทิตย์ รณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติธรรมโดยมีคำขวัญว่า “ไปวัดทุกวันอาทิตย์ เพื่อสร้างชีวิตให้มีคุณค่า”

๑๐. ริเริ่มโครงการตอบปัญหาธรรมะ ทางก้าวหน้า เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้เข้าสอบเพียง ๓๐๐ คน จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๔๖ มียอดผู้เข้าสอบมากถึง ๔,๐๖๗,๓๗๒ คน

๑๑. เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาภาษาบาลี จนมีภิกษุสามเณรสอบได้มากที่สุดของประเทศติดต่อกันหลายปี และสร้างประวัติศาสตร์การศึกษาที่มีนักเรียนสอบได้มากถึง ๒๑๓ รูป

๑๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการ “เทเหล้า-เผาบุหรี่” อย่างเห็นเป็นรูปธรรม และจัดทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จนปรากฏว่ามีการเลิกดื่ม เลิกขาย และเลิกผลิตกันมากมายทั่วโลก

๑๓. เทศน์ สอนธรรมะ และการเจริญสมาธิภาวนาทุกวันแก่ประชาชนทั่วไป ณ สภาธรรมกายสากล วัดพระธรรมกาย จ.ปทุมธานี

๑๔. ให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณร นักเรียน นิสิต นักศึกษา ปีละกว่า ๒,๐๐๐ ทุน ทุกปี

พ จ น ำ นุ ก ร ม

สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๘

กลืน	ตามศัพท์แปลว่า ไม้สะดึง คือไม้สำหรับทำจีวร, ในทางพระวินัย ใช้เป็นชื่อเรียก สังฆกรรมอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตแก่สงฆ์ ผู้จำพรรษาแล้ว
กตัญญูตา	ความเป็นคนกตัญญู, ความเป็นผู้รู้คุณ
กตัตตากรรม	กรรมลักว่าทำ คือ ไม่ได้ตั้งใจจะเป็นอย่างนั้นโดยตรง ทำไปโดยไม่ตั้งใจชัดเจน
กลืน	วัตถุอันจูงใจ คือ จูงใจให้เข้าไปผูกอยู่ ใช้สำหรับเพ่ง เพื่อจูงจิตให้เป็นสมาธิ
กหาปณะ	ชื่อมาตราเงินในสมัยโบราณ ๑ กหาปณะ เท่ากับ ๒๐ มาสก หรือ ๔ บาท
กัป	กาลกำหนด, ระยะเวลายาวนานเหลือเกิน
กัมมัญฐาน	ที่ตั้งแห่งการงาน, อารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ กัมมัญฐาน ๔๐ คือ กลืน ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อาทาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุวัตถาน ๑ อรูป ๔
กามคุณ	ส่วนที่ปรารถนาใคร่มี ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่น่าใคร่น่าพอใจ
กามฉันท	ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น, ความพอใจในกามคุณทั้ง ๕
กามตัณหา	ความทะยานอยากในกาม,
กามภพ	ที่เกิดของผู้ที่ยังข้องอยู่ในกาม, ได้แก่ อบายภูมิ มนุษยโลก และเทวโลก

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๕

- กามราคะ** ความกำหนดด้วยกิเลสกาม, ความรักใคร่กาม
- กามสุขัลลิกานุโยค** การประกอบตนให้พัวพันหมกมุ่นอยู่ในกามสุข เป็นที่สุดอย่างหนึ่ง ในบรรดาที่สุดสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค ๑ อัตตกิลมณานุโยค ๑
- กามารมณ** อารมณ์ที่น่าใคร่ น่าปรารถนา หมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ได้แก่กามคุณ ๕ นั้นเอง
- กามาวจร** ซึ่งท่องเที่ยวไปในกามภพ, ซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ในกาม
- กามาสวะ** อาสวะคือกาม, กิเลสต้องอยู่ในสันดานที่ทำให้เกิดความใคร่
- กามะสุมิจฉาจาร** ความประพฤติดีกในกามทั้งหลาย, ความผิดประเวณี
- กายสุจริต** ประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง คือ เว้นจากฆ่าสัตว์ เว้นจากลักทรัพย์ เว้นจากประพฤติดีกในกาม
- กาลทาน** ทานที่ให้ตามกาล ไม่ใช่ให้ได้ตลอดเวลา เช่น การถวาย ผ้ากฐิน การถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น ซึ่งทายกจะถวายได้ตามกำหนดเวลาที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเท่านั้น
- กาสาวพัสดุร** ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาด, ผ้าเหลืองสำหรับพระ
- กิเลสกาม** กิเลสเป็นเหตุใคร่, กิเลสที่ทำให้อยาก
- กิเลสमार** มาร คือ กิเลสที่เข้าครอบงำจิตใจขัดขวางไม่ให้ทำความดี
- กฏิ** กระตอมหรือที่ปัก ซึ่งเป็นที่อยู่ของนักบวช เช่น พระภิกษุ
- กุศลกรรม** กรรมดี, กรรมที่เป็นกุศล, การกระทำที่ดี คือ เกิดจากกุศล

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๐

กุศลกรรมบถ	ทางแห่งกรรมดี, ทางทำดี, ทางแห่งกรรมที่เป็นกุศล, กรรมดี อันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่าง
กุศลธรรม	ธรรมที่เป็นกุศล, ธรรมฝ่ายกุศล, ธรรมที่ดี, ธรรมฝ่ายดี
ขันติ	ความอดทน
ชั้นธมาร	ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นมาร เพราะเป็นสภาพอันปัจจัยปรุงแต่งขึ้น เป็นที่ตั้งแห่งทุกข์
ชิปปาภิญญา	รู้ฉับพลัน
ชีณาสพ	ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว, ผู้หมดกิเลส, พระอรหันต์
เชพะ	น้ำลาย
ครุกรรม	กรรมหนักทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ในฝ่ายกุศล ได้แก่ ฌานสมาบัติ ในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม
คฤหบดี	ผู้เป็นใหญ่ในเรือน, พ่อเจ้าเรือน, ผู้มั่งคั่ง
คัณถุระ	ธุระ คือ การเรียนพระคัมภีร์, การศึกษาพระปริยัติธรรม
คาวุต	ชื่อมาตราวัดระยะทางเท่ากับ ๘๐ อุลกะ หรือ ๑๐๐ เส้น (๔ คาวุต เป็น ๑ โยชน์)
จตุตถฌาน	ฌานที่ ๔ มีองค์ ๒ ละสุขเสียได้ มีแต่อุเบกขากับเอกัคคตา
จตุปัจจัย	สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ๔ อย่าง คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช
จระณะ	เครื่องดำเนิน, ปฏิปทา คือข้อปฏิบัติอันเป็นทางบรรลุวิชามี ๑๕ คือ สีสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล อปัณณกปฏิปทา ๓ ลัทธธรรม ๗ และฌาน ๔

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๑

- จันทาล** ลูกต่างวรรณะ เช่น บิดาเป็นศุทร มารดาเป็นพราหมณ์ มีลูกออกมา เรียกว่า จันทาล
- จีวร** ผ้าที่ใช้นุ่งห่มของพระในพระพุทธศาสนาผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ ในจำนวน ๓ ผืน ที่เรียกว่า ไตรจีวร คือ ผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตราสงค์ และผ้าอันตรวาสก
- จติ** เคลื่อนจากภพหนึ่งในสัฏพจน์, ตาย ส่วนมากใช้กับเทวดา
- จุฬามณีเจดีย์** พระเจดีย์ที่บรรจุพระจุฬามณีของพระพุทธเจ้าในดาวดึงส์ เทวโลก
- ฉัพพรรณรังสี** รัศมี ๖ ประการ ซึ่งเปล่งออกจากพระวรกายของ พระพุทธเจ้า คือ ๑.เขียวเหมือนดอกอัญชัน ๒.เหลืองเหมือน หอตาลทอง ๓.แดงเหมือนตะวันอ่อน ๔.ขาวเหมือนแผ่นเงิน ๕.สีหงสบาทเหมือนดอกหงอนไก่ ๖.ประภัสสรเลื่อมพราย เหมือนแก้วผลึก
- ชฎิล** นักบวชประเภทหนึ่ง เกล้าผมมุ่นเป็นมวยสูงชัน มักถือลัทธิ บูชาไฟ
- ชนกกรรม** กรรมที่นำไปเกิด, กรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศลก็ตามที่เป็น ตัวแต่งสัตว์ให้เกิด คือ ชักนำให้ถือปฏิสนธิในภพใหม่
- ชมพูทวีป** ชื่อประเทศอินเดียครั้งโบราณ
- ชาคริยานุโยค** การประกอบความเพียรเครื่องตื่นอยู่ คือ เพียรพยายาม ปฏิบัติธรรม ไม่เห็นแก่นอน ตื่นตัวอยู่เป็นนิตย์
- ฌาน** การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปนาสมาธิ
- ญาณ** ความรู้, วิชาหยั่งรู้, วิชากำหนดรู้

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๒

- ดาวดึงส์** สวรรค์ชั้นที่ ๒ แห่งสวรรค์ ๖ ชั้น มีจอมเทพผู้ปกครอง คือ พระอินทร์
- ดุสิต** สวรรค์ชั้นที่ ๔ มีท้าวลันดุสิตเทวราชปกครอง เป็นชั้นที่สถิตของพระโพธิสัตว์
- เดียรถีย์** นักบวชภายนอกพระพุทธศาสนา
- ตถาคต** พระนามอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงพระองค์เอง
- ตบะ** ความเพียรเครื่องเผาผลาญกิเลส, การบำเพ็ญเพียรเพื่อกำจัดกิเลส
- ไตรลักษณ์** ลักษณะ ๓ คือความไม่เที่ยง, ความเป็นทุกข์, เป็นอนัตตา
- ไตรสิกขา** สิกขา ๓, ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ศึกษาเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา
- อุปารหบุคคล** บุคคลผู้ควรแก่สละ คือ บุคคลที่ควรนำกระตุกบรรจจุสละ วัชฐา มี ๔ คือ ๑.พระพุทธเจ้า ๒.พระปัจเจกพุทธเจ้า ๓.พระอรหันตสาวก ๔.พระเจ้าจักรพรรดิ
- ทักษิณาวฏ** เวียนประทักษิณ คือ เวียนขวาเหมือนเข็มนาฬิกา
- ทักษิโณยบุคคล** บุคคลผู้ควรรับทักษิณา ได้แก่ พระสงฆ์, สมณะ
- ทักษิโณทก** น้ำที่หกลงในเวลาทำทาน เป็นเครื่องหมายของการให้
- ทสสนานุตตริยะ** การเห็นที่ยอดเยี่ยม
- ทิพพจักขุ** ตาทิพย์, ญาณพิเศษของผู้ได้อภิญญาทั้งหลาย
- ทศปาโมกข์** อาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๓

ทุกรกิจริยา	การทำความเพียรอันยากที่ใครๆ จะทำได้
ทุศีล	มีศีลชั่ว คือ ประพฤติไม่ดี มักละเมิดศีล
เทพธิดา	นางฟ้า, หญิงชาวสวรรค์
เทพบุตร	เทวดาผู้ชาย, ชาวสวรรค์เพศชาย
เทวดา	หมู่เทพ, ชาวสวรรค์ เป็นคำเรียกชาวสวรรค์ทั้งเพศชายและเพศหญิง
เทวธรรม	ธรรมที่ทำให้เป็นเทวดา มี ๒ อย่าง คือ หิริ และโอตตตัปปะ
เทวโลก	โลกของเทวดา ได้แก่ สวรรค์กามาพจร ๖ ชั้น คือ ๑.จตุมหาราชิกา ๒.ดาวดึงส์ ๓.ยามา ๔.ดุสิต ๕.นิมมานรดี ๖.ปรนิมมิตวสวัตติ
เทโวโรหณะ	การที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกหลังออกพรรษา
ธมกรก	กระบอกกรองน้ำของพระสงฆ์
ธรรมกถึก	ผู้กล่าวสอนธรรม, ผู้แสดงธรรม, นักเทศน์
ธรรมาภิสมัย	การตรัสรู้ธรรม, การสำเร็จมรรคผล
ธรรมาสน์	ที่สำหรับนั่งแสดงธรรม
ธุดงค์	องค์คุณเครื่องกำจัดกิเลส, ชื่อข้อปฏิบัติประเภทวัตร ที่ผู้ สมัครใจจะพึงสมาทานประพฤติได้ เป็นอุบายขัดเกลากิเลส
นมัสการ	การไหว้, การเคารพ, นอบน้อม
นิคหกรรม	กรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุที่ควรปราบเพื่อให้เข็ดหลาบ
นิพพาน	การดับกิเลสสิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ, การดับขันธห้าของ พระอรหันต์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๔

นิมนต์	เชิญ หมายถึงเชิญพระ เชิญนักบวช
นินยานิกะ	ธรรมเป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากกองทุกข์
นिरยบาล	ผู้คุมนรก, ผู้ลงโทษสัตว์นรก
นิรามิสสุข	สุขไม่เจืออาภิส, สุขไม่ต้องอาศัยเครื่องหล่อหรือกามคุณ
นิโรธ	ความดับทุกข์ คือ ดับตัณหาได้สิ้นเชิง, ภาวะปลอดทุกข์
นิโรธสมบัติ	การเข้านิโรธ คือ ดับสัญญาความจำได้หมายรู้ และเวทนา การสลายอารมณ์ เรียกเต็มว่าเข้าสู่ัญญาเวทียตนิโรธ
บรมศาสดา	ศาสดาที่ยอดเยี่ยม, พระผู้เป็นครูที่สูงที่สุดคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บัณฑิต	กะเทย, คนไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง
บารมี	คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอัน สูงสุดยิ่ง มี ๑๐ คือ ทาน, ศีล, เนกขัมมะ, ปัญญา, วิริยะ, ขันติ, สัจจะ, อธิษฐาน, เมตตา, อุเบกขา
บุญนิธิ	ชุมทรัพย์คือบุญ
บุพกรรม	กรรมที่เคยทำไว้ในอดีต
บุพพาราม	วัดที่นางวิสาขาสร้างถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ที่กรุง สาวัตถี พระพุทธเจ้าประทับที่วัดนี้ รวมทั้งสิ้น ๖ พรรษา
บุพเพสันนิวาส	การเคยอยู่ร่วมกันในกาลก่อน
เบญจกามคุณ	สิ่งที่น่าปรารถนาน่าใคร่ ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ
ปฏิบัติ	ผู้รับทาน, ผู้รับของถวาย

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๕

ปฏิจจสมุปบาท สภาพอาศัยกันจึงเกิดมีขึ้น, การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะ
อาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา

ปฏิวะ เข้าใจตลอด, แทะตลอด, ตรัสรู้, รู้ทะลุปรุโปร่ง

ปฏีสัมภิตา ความแตกฉาน, ปัญญาแตกฉานมี ๔ คือ ๑.แตกฉานในอรรถ
๒.แตกฉานในธรรม ๓.แตกฉานในนิรุตติ คือภาษา
๔.แตกฉานในปฏิภาณ

ปรทาริกกรรม การประพดิล่วงเมียดคนอื่น, การเป็นฐัมเมียเขา

ปรมัตถบารมี บารมียอดเยี่ยม, บารมีระดับสูงสุด สูงกว่าอุปบารมี เช่น
การสละชีวิต เป็นทานปรมัตถบารมี เป็นต้น

ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

ประเคน ส่งของถวายพระให้ถึงมือ

ประทักษิณ การเวียนขวา คือ เวียนอย่างเข็มนาฬิกา เป็นอาการแสดง
ความเคารพ

ปริพาชก นักบวชผู้ชายนอกพระพุทธศาสนาพวกหนึ่งในชมพูทวีป
ชอบลัฏฐจริในที่ต่างๆ ลำแดงทรศนะทางลัทธิของตน

ปฤษฏางค์ อวัยวะเบื้องหลัง, ส่วนหลัง, ข้างหลัง

ปลิโพ เครื่องผูกพันหรือห่วงหวงเหนี่ยวเป็นเหตุให้ใจพะวักพะวง

ปัญจขันธ์ ขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ปาฏิหาริย์ เรื่องที่น่าอัศจรรย์, การกระทำที่ทำให้บังเกิดผลเป็นอัศจรรย์

บุถุชน คนที่หนาแน่นไปด้วยกิเลส, คนที่ยังมีกิเลสมาก หมายถึง
คนธรรมดา ทั่วๆ ไป

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๖

พยาบาทวิตก ความตรึกในทางคิดร้ายต่อผู้อื่น

พรหม ผู้ประเสริฐ, เทพในพรหมโลกเป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับดัวกาม มี ๒ พวก คือ รูปพรหมมี ๑๖ ชั้น อรูปพรหมมี ๔ ชั้น

พรหมจรรย์ การบวชซึ่งละเว้นเมถุน, การครองชีวิตที่ปราศจากเมถุน

พระพุทธเจ้า พระผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม, ศาสดาเอกของโลก

พุทธบริษัท ผู้นับถือพระพุทธศาสนามี ๔ จำพวก คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

พุทธุปบาทกาล กาลเป็นที่อุบัติของพระพุทธเจ้า, เวลาที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก

โพธิสัตว์ ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งกำลังบำเพ็ญบารมี ๓๐ ทัศ

มนสิการ การทำในใจ, ใส่ใจ, พิจารณา

มนุษยธรรม ธรรมที่ทุกคนให้เป็นมนุษย์ ได้แก่ ศีล ๕ และคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา เป็นต้น

มหาปริจาค การสละอย่างใหญ่ของพระโพธิสัตว์มี ๕ อย่าง คือ สละทรัพย์ สละอวัยวะ สละชีวิต ปริจาคลูก ปริจาคภรรยา

มหาภิเนษกรรมณี การเสด็จออกบวชของพระพุทธเจ้า

มิจจาทิฏฐิ ความเห็นที่ผิดจากคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว มารดาบิดาไม่มีคุณ เป็นต้น

มิจฉาวณิชา การค้าขายไม่ชอบธรรม, การค้าขายที่ผิดศีลธรรม ๕ อย่าง คือ ๑.ค้าอาวุธ ๒.ค้ามนุษย์ ๓.ค้าสัตว์สำหรับนำไปฆ่าเป็น

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๓

อาหาร ๔.ค้ำของเมา ๕.ค้ายาพิษ

ยัญ การเซ่น การบูชา การบวงสรวงชนิดหนึ่งของพราหมณ์ เช่น
ฆ่าสัตว์บูชาเทพเจ้า

โยชน์ ชื่อมาตราวัดระยะทาง เท่ากับ ๔ คาวุต หรือ ๔๐๐ เส้น
หรือ ๑๖ กิโลเมตร

โยนิโสมนสิการ การทำในใจโดยแยบคาย, พิจารณาไตร่ตรองด้วยสติ
ปัญญาที่รอบคอบ

รัตนตรัย แก้ว ๓ ดวง, สิ่งมีค่าและเคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน
๓ อย่าง คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์

รูปพรหม พรหมในขั้นรูปภพ, พรหมที่เกิดด้วยกำลังรูปฌาน มี ๑๖ ชั้น

โลกธรรม ธรรมที่มีประจำโลก มี ๘ อย่าง คือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ
เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์

โลกุตตรธรรม ธรรมอันมิใช่วิสัยของโลก, ธรรมเหนือโลก (นิพพาน)

วัจกุฎี ล้อม, ที่ถ่ายอูจจาระสำหรับภิกษุ สามเณร

วิทยาธร ผู้มีฤทธิ์ที่สำเร็จด้วยวิทยาคม อยู่ในป่าหิมพานต์

วิปฏิสาร ความเดือดร้อน, ความร้อนใจที่เกิดจากการทำความผิดหรือ
ทำบาป

วิปัสสนา ความเห็นแจ้ง คือเห็นตรงต่อความเป็นจริงของสภาวะธรรม
ด้วยธรรมจักษุ

วิภวตัณหา ความอยากในวิภพ คือความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น
อยากไม่เป็นนั่น ไม่เป็นนี่

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๘

วิมุตติ	ความพ้นจากกิเลส
วิมุตติญาณทัสสนะ	ความรู้ความเห็นในวิมุตติ, ความรู้เห็นว่าจิตหลุดพ้นแล้วจากอาสวะทั้งหลาย
วิโมกข์	ความหลุดพ้นจากกิเลส
เวไนยสัตว์	สัตว์ผู้ควรแก่การแนะนำสั่งสอน, สัตว์ที่พึงแนะนำได้
ศาสดา	ผู้สั่งสอน, เป็นพระนามอย่างหนึ่งที่ใช้เรียกพระพุทธเจ้า; ปัจจุบัน ใช้เรียกผู้ตั้งศาสนาโดยทั่วไป,
ศิลปศาสตร์	ตำราว่าด้วยวิชาความรู้ต่างๆ อันได้มีการเรียนการสอนกันมา ตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล
เศวตฉัตร	ฉัตรขาว, ร่มขาว, พระกลดขาวซึ่งนับว่าเป็นของสูงของกษัตริย์
สมณโคดม	คำที่คนทั่วไปหรือคนภายนอกพระพุทธศาสนา นิยมใช้เรียกพระพุทธเจ้า
สังคหวัตถุ	เรื่องสงเคราะห์กัน, คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้
สังฆทาน	การถวายแก่สงฆ์ คือ ถวายเป็นกลางๆ ไม่จำเพาะเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง
สังสารวัฏ	การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพสาม
สังฆเวสี	ผู้แสวงหาภพที่เกิด
ล้มมาอาชีวะ	เลี้ยงชีวิตชอบ คือ เว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด

พจนานุกรม สำหรับ หนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๕

สามิสสุข	สุขเจืออามิส, สุขที่ต้องอาศัยเหยื่อล่อ ได้แก่สุขที่เกิดจาก กามคุณ
โสดาบัน	ผู้ถึงกระแสพระนิพพาน, พระอริยบุคคลผู้ได้บรรลุโสดาปัตติผล
โสดาปัตติผล	ผลคือการถึงกระแสนิพพาน, ผลที่ได้รับจากการละสักกาย- ทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ด้วยโสดาปัตติมรรค ทำให้ ได้เป็นพระโสดาบัน
อคติ	ฐานะอันไม่พึงถึง, ทางแห่งความประพฤติที่ผิด, ความ ลำเอียงมี ๔ คือ ๑.ลำเอียงเพราะรัก ๒.ลำเอียงเพราะชัง ๓.ลำเอียงเพราะเขลา ๔.ลำเอียงเพราะกลัว
อนาคตังสญาณ	ญาณหยั่งรู้ส่วนอนาคต, ปรียากำหนดรู้คาดผลข้างหน้า อัน สืบเนื่องจากเหตุในปัจจุบันหรือในอนาคตก่อนเวลานั้น
อนาคามิผล	ผลที่ได้รับจากการละสังโยชน์ คือ กามราคะ และภวัฏฐะด้วย อนาคามิมรรค อันทำให้เป็นพระอนาคามี
อนุโมทนา	ความยินดีด้วย, การพลอยยินดี, การแสดงความเห็นชอบ
อบายภูมิ	ภูมิที่ปราศจากความเจริญ มี ๔ อย่าง คือ นรก เปรต อสุรกาย และเดียรัจฉาน
อบายมุข	ช่องทางของความเสื่อม, เหตุเครื่องฉิบหาย
อรหัตต์	ผู้สำเร็จธรรมวิเศษสูงสุดในพระพุทธศาสนา, พระอริยบุคคล ชั้นสูงสุด
อรุปฌาน	ฌานที่มีอรุปธรรมเป็นอารมณ์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมเนียมเพื่อประชาชน

๕๓๐

- อวิชา** ความหลงอันเป็นเหตุไม่รู้จริง มี ๔ คือ ความไม่รู้ริยสัจ ๔
ไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีตทั้งอนาคต
ไม่รู้ปฏิจลสมุปบาท
- อาชีวก** นักบวชที่เปลี่ยพวกหนึ่งในครั้งพุทธกาล
- อามิสบูชา** การบูชาด้วยอามิส คือด้วยวัตถุสิ่งของ เช่น อาหาร ดอกไม้

วิธีฝึกสมาธิ

เบื้องต้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๗๒

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

สมาธิ คือ ความสงบ สบาย และความรู้สึกเป็นสุขอย่างยิ่ง ที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนา กำหนดเอาไว้เป็นข้อควรปฏิบัติ เพื่อการดำรงชีวิตทุกวันอย่างเป็นสุข ไม่ประมาท เต็มไปด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา อันเป็นเรื่องไม่เหลือวิสัยทุกคนสามารถปฏิบัติได้ง่ายๆดังวิธีปฏิบัติที่**พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร) หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้เมตตาสั่งสอนไว้ดังนี้

๑. กราบบูชาพระรัตนตรัย เป็นการเตรียมตัวเตรียมใจให้ นุ่มนวลไว้เป็นเบื้องต้น แล้วสมาทานศีลห้าหรือศีลแปด เพื่อย้ำความ มั่นคงในคุณธรรมของตนเอง

๒. คุณเข้าหรือนั่งพับเพียบสบายๆ ระลึกถึงความดี ที่ได้ กระทำแล้วในวันนี้ ในอดีต และที่ตั้งใจจะทำต่อไปในอนาคต จน รวากับว่าร่างกายทั้งหมดประกอบขึ้นด้วยธาตุแห่งคุณงามความดีล้วนๆ

๓. นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้ ของมือข้างขวาจรดนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย นั่งให้อยู่ในท่าที่พอดี ไม่ฝืน ร่างกายมากจนเกินไป ไม่ถึงกับเกร็ง แต่อย่าให้หลังโค้งงอ หลังดา พอสบายคล้ายกับกำลังพักผ่อน ไม่บีบกล้ามเนื้อตาหรือขมวดคิ้ว แล้วตั้งใจมั่น วางอารมณ์สบาย สร้างความรู้สึกให้พร้อมทั้งกายและ ใจว่ากำลังจะเข้าไป สู่ภาวะแห่งความสงบสบายอย่างยิ่ง

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๓

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๗๔

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๕

๔. **นิกกำหนดนิมิต** เป็น “ดวงแก้วกลมใส” ขนาดเท่าแก้วตา-ดำ ไสบริสุทธิ ปราศจากรอยตำหนิใดๆ ขาวใส เย็นตาเย็นใจ ดัง-ประกายของดวงดาว ดวงแก้วกลม ใส่นี้เรียกว่า **บริกรรมนิมิต** นิก-สบายๆ นิกเหมือนดวงแก้วนั้นมานิ่งสนิทอยู่ ณ ศูนย์กลางกายฐานที่-๗ นิกไปภาวนาไปอย่างนุ่มนวลเป็นพุทธานุสติว่า “**สัมมา อะระหัง**”-หรือค่อยๆ น้อมนิกดวงแก้วกลมใสให้ค่อยๆ เคลื่อนเข้าสู่ศูนย์กลางกาย-ตามแนวฐาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ฐานที่ ๑ เป็นต้นไป น้อมนิกอย่างสบายๆ-ใจเย็นๆ ไปพร้อมๆ กับคำภาวนา

อนึ่ง เมื่อนิมิตดวงแก้วกลมใสปรากฏแล้ว ณ กลางกาย ให้-วางอารมณ์สบายๆ กับนิมิตนั้น จนเหมือนกับว่าดวงนิมิตเป็นส่วนหนึ่ง-ของอารมณ์ หากดวงนิมิตนั้นอันตรธานหายไป ก็ไม่ต้องนิกเสียตาย-ให้วางอารมณ์สบาย แล้วนิกนิมิตนั้นขึ้นมาใหม่แทนดวงเก่า หรือเมื่อ-นิมิตนั้นไปปรากฏที่อื่น ที่มีใช้ศูนย์กลางกาย ให้ค่อยๆ น้อมนิมิตเข้า-มาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการบังคับ และเมื่อนิมิตมาหยุดสนิท ณ-ศูนย์กลางกาย ให้วางสติลงไปยังจุดศูนย์กลางของดวงนิมิต ด้วย-ความรู้สึกคล้ายมีดวงดาวดวงเล็กๆ อีกดวงหนึ่ง ซ่อนอยู่ตรงกลาง-ดวงนิมิตดวงเดิม แล้วสนใจเอาใจใส่แต่ดวงเล็กๆ ตรงกลางนั้นไปเรื่อยๆ-ใจจะปรับจนหยุดได้ถูกส่วน เกิดการตกศูนย์และเกิดดวงสว่างขึ้นมา-แทนที่ ดวงนี้เรียกว่า “**ดวงธรรม**” หรือ “**ดวงปฐมมรรค**” อันเป็น-ประตูเบื้องต้นที่จะเปิดไปสู่หนทางแห่งมรรคผลนิพพาน

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๗๖

การระลึกรู้ถึงนิมิตสามารถทำได้ในทุกแห่งทุกที่ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่ง นอน ยืน เดิน หรือขณะทำภารกิจใดๆ

ข้อแนะนำ คือ ต้องทำให้สม่ำเสมอเป็นประจำ ทำเรื่อยๆ ทำอย่างสบายๆ ไม่เร่ง ไม่บังคับ ทำได้แค่ไหน ให้พอใจแค่นั้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดความอยากจนเกินไป จนถึงกับทำให้ใจต้องสูญเสียความเป็นกลาง และเมื่อการฝึกสมาธิบังเกิดผลจนได้ “ดวงปฐมมรรค” ที่ใสเกินใส สวยเกินสวย ติดสนิทมั่นคงอยู่ที่ศูนย์กลางกายแล้ว ให้หมั่นตรึงระลึกนึกถึงอยู่เสมอ

อย่างนี้แล้วผลแห่งสมาธิจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่บนเส้นทางแห่งความสุข ความสำเร็จและความไม่ประมาทได้ตลอดไป ทั้งยังจะทำให้สมาธิละเอียดลุ่มลึกไปตามลำดับอีกด้วย

ข้อควรระวัง

๑. อย่าใช้กำลัง คือไม่ใช่กำลังใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ไม่บีบกล้ามเนื้อตาเพื่อให้เห็นนิมิตเร็วๆ ไม่เกร็งแขน ไม่เกร็งกล้ามเนื้อหน้าท้อง ไม่เกร็งตัว ฯลฯ เพราะการใช้กำลังตรงส่วนไหนของร่างกายก็ตาม จะทำให้จิตเคลื่อนจากศูนย์กลางกายไปสู่จุดนั้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๓

๒. อย่าอยากเห็น คือทำให้เป็นกลาง ประคองสติมิให้เผลอจากกิจกรรมภาวนาและกรรมนิมิต ส่วนจะเห็นนิมิตเมื่อใดนั้น อย่ากังวล ถ้าถึงเวลาแล้วย่อมเห็นเอง การบังเกิดของดวงนิมิตนั้นอุปมาเสมือนการขึ้นและตกของดวงอาทิตย์ เราไม่อาจจะเร่งเวลาได้

๓. อย่ากังวลถึงการกำหนดลมหายใจเข้าออก เพราะการฝึกสมาธิเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายภายใน อาศัยการนึกถึง “**อาโลกสิณ**” คือกลืนความสว่างเป็นบาทเบื้องต้น เมื่อฝึกสมาธิจนเข้าถึงดวงปฐมมรรคแล้ว ฝึกสมาธิต่อไป ผ่านกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม จนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกายแล้วจึงเจริญวิปัสสนาในภายหลัง ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดลมหายใจเข้าออกแต่ประการใด

๔. เมื่อเลิกจากนั่งสมาธิแล้ว ให้ตั้งใจไว้ที่ศูนย์กลางกายที่เดียว ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตาม เช่น ยืนก็ดี เดินก็ดี นอนก็ดี หรือนั่งก็ดี อย่าย้ายฐานที่ตั้งจิตไปไว้ที่อื่นเป็นอันขาด ให้ตั้งใจบริกรรมภาวนา พร้อมกับนึกถึงกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วใสควบคู่กันตลอดไป

๕. นิมิตต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะต้องน้อมไปตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายทั้งหมด ถ้านิมิตเกิดขึ้นแล้วหายไปก็ไม่ต้องตามหา ให้ภาวนาประคองใจต่อไปตามปกติ ในที่สุดเมื่อจิตสงบ นิมิตย่อมปรากฏขึ้นใหม่อีก

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๗๘

การฝึกสมาธิเบื้องต้นเท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขได้พอสมควร เมื่อชักซ้อมปฏิบัติอยู่เสมอๆ ไม่ทอดทิ้งจนได้ดวงปฐมมรรคแล้ว ก็ให้หมั่นประคองรักษาดวงปฐมมรรคนั้นไว้ตลอดชีวิต ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า ได้ที่พึ่งของชีวิตที่ถูกต้องดีงามที่จะส่งผลให้เป็นผู้มีความสุขความเจริญทั้งในภพชาตินี้และภพชาติหน้า เด็กเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เมตตาเด็กทุกคนมีความรักใคร่ สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

หากสามารถแนะนำต่อๆ กันไป ขยายไปยังเหล่านุชนชาติอย่างไม่ว่าจำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และเผ่าพันธุ์ สันติสุขอันไพบูรณ์ที่ทุกคนฝันใฝ่ก็ย่อมบังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

รายนามเจ้าภาพ

หนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๐

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์พิเศษ

พระภิกษุสามเณร (หลวงพ่อดำรงธรรม)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมอ้อมกง

กลุ่มปฏิบัติธรรมบ้านเรือนแก้ว

ครอบครัวมณีไพโรจน์

ครอบครัวห่อวง วณิชชากรวรากุล

คุณจรรยา-นพ.พรชัย-คุณชวลิต ตีระกิจสุนทร

คุณจิรวัดน์-คุณสุนทร-คุณเมณฑกา ศรีสันตนา

คุณบุญชัย เบญจรงค์กุล และครอบครัว

คุณเพทาย-คุณวารี มณีไพโรจน์ และครอบครัว

คุณเพ็ญพิมพ์-คุณอัญญา-คุณอานนท์ อัครโกศล

คุณมานพ-คุณกรรณิกา-ด.ญ.มัทธนา-ด.ช.ฉัตรธรรม คำมาก

คุณแม่เพียงใจ หาญพานิชย์

คุณวิรงรอง รัตนฉายา

คุณสุขเกษม-คุณไมตรีจิตร์ สุพรรณานนท์

คุณอนันต์ อัครโกศล

คุณอาชวิน-คุณอลิสา-คุณอาชนัน อัครโกศล

ดร.ประกอบ-คุณวรรณ จิรกิติ

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๑

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์

พระครูสังฆรักษ์พิพัฒน์ จิตสุโข
พระครูปลัดภูเบศ ฌานาภินโย
พระครูสมุห์สุวิทย์ สุวิชะโก
พระครูปลัดวันชัย สิลวณโณ
พระมหาชาติชาย ตกกุสโร
พระมหาสมบุญ สมมาบุญโย
พระมหา ดร.สมชาย จานุกุโธ
พระรังสฤษฎ์ อิทธิจินตโก
พระปลัดสุธรรม สุธมโม
พระมหาวิชา อธิวิโช
พระสมชาย สุนโธ
พระวิษณุ ปญญาทีโป
พระมหามนตรี จริตมนโต
พระอารักษ์ ญาณารุกโย
พระมหาฉัตรชัย ฉตตยชโย
พระมหาชัยฟ้า ธนญกุลโ

พระกล้านรงค์ ญาณวีโรและครอบครัวโดนดแก้ว
พระกำธร ติพุทธโร
พระเกษตร ญาณวิโช
พระจรศักดิ์ ปุณณาโรและภควัฒน์-ณัฏฐา สมประเสริฐสุข
พระคมสัน ธมมาสนโนและครอบครัว
พระเจต อธิมุตโต
พระชัยยง อตถชโย
พระณรงค์ ทนตจิตโตและศูนย์ปฏิบัติธรรมฮ่องกง
พระณฤทธ์ คุณิทธิโก
พระณัฐกฤษ ญญาจกิตติ
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและครอบครัวบุญศิริวัฒน์กุล
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและครอบครัวธีรวิคิน
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและชมรมบ้านกัลยาณมิตรภูเก็
พระทวีศักดิ์ ธมมสรโร พร้อมกลุ่มทวิบุญและบุญทวี
พระธีรพัฒน์ กุลธโรและครอบครัวเกิดพิทักษ์

พระนวกะปิพุทธศักราช ๒๕๔๖
พระบุญญ ชีรบุญโยและกลุ่มอิทธิธรรมแก้ว
พระบุญส่ง ปุณญพล
พระประเมษฐ์ ปรมสจฺจโและครอบครัวสัจจะกานต์
พระประเสริฐกิจ สุมเโและญาติมิตร
พระปลัดสุธรรม สุธมโม-คุณสุกร-คุณธรรมบุญ ติรวานิข
พระพิชิต จิตชโย และครอบครัวชุมพลไพศาล
พระพิพัฒพร กิตติสุโก-คุณพ่อหยิ่งไฟ แซ่เงี้ยว
พระไพฑูรย์ ธมมวิโร
พระภิกษุรุ่น ๑๓ บุชาธรรมโดยคุณวชิร พัฒนพนิชธำรงค์
พระภิกษุรุ่น ๑๔ ปีพ.ศ. ๒๕๔๑
พระภิกษุรุ่น ๑๕ ปีพ.ศ. ๒๕๔๒
พระภิกษุรุ่น ๑๖ ปฐมสมโภช
พระภิกษุรุ่น ๑๗ สำเร็จวิชา
พระภิกษุอยู่ญญ มนญโย

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๒

พระมหาจตุรงค์ จตตโม
พระมหาเฉลิมศักดิ์ สิทธิชัย/รุดตคณานพราจินบุรี
พระมหาธรรมบุญ ธมฺมปคฺโต
พระมหาบุญชู อริยธมฺโม
พระมหาวิรัตน์ มณีกนฺโต
พระมหาสวณ สุริยวิเสและวัดพุทธเจ้าสวรโก
พระมหาอริยะ อริยชัย
พระพุฒิ์ สุวฑฺฒโกและคณะญาติมิตร
พระสถาพร กิจจวฑฺฒโกและคณะญาติมิตร
พระสมคิด ณฺทิสฺโสและคณะญาติมิตร
พระสมนึก ฉานวโรและคณะญาติมิตร
พระสมบุรณ์ จิตตทนฺโตและครอบครัวจิตรนิมิตร
พระสมุห์อานวยศักดิ์ มุนิสฺสโกและสำนักงานองค์ประธาน
พระสาธิต สมาจารโและครอบครัววันดีวานิช
พระสิทธิโชค สิทธิภคฺโคและครอบครัว
พระสุรัตน์ อัครตโน-กลุ่มผู้รักบุญรักธรรมะ
พระสุทธิชัย-คุณสุทธิพงศ์-เกษราภรณ์และครอบครัวยักติภรณ์
พระอดิคุณ จิตวโร พร้อมคณะญาติมิตร
พระอธิวัฒน์ กตวฑฺฒโน
พระอนันต์ ตโมโนโและครอบครัวพิศาลไพโรจน์
พระอยุทธ์ ธมฺมวโร พร้อมทีมแก้วพุทธานภาพ
พระอรณพ เปมสิโและคณะญาติมิตร
พระอาจารย์-สามเณรนวกะ
พระอาจารย์-ผู้นำบุญ-เจ้าหน้าที่ภาคกลาง
พระอาจารย์ภาคนครหลวง ๑
พระอารักษ์ สุวฑฺฒโกและศูนย์ฝึกอบรมพระธรรมทายาท
พระอุดม ยติสฺโสโร
กองรักษารบยาภาค
กลุ่มการบินไทย
กลุ่มกำแพงแก้ว(ตลาดไท) ภาคนครหลวง ๕
กลุ่มบุญสวาระ(อุปาลิกาถวิล วัดรางมูล)
กลุ่มสหพันธ์มหาปริยญ
กลุ่มสายธรรมล้านนา เชียงใหม่
คณะกัลยาณมิตรวัดกาวนา ต.ชี
คณะพระภิกษุ-เจ้าหน้าที่-กัลยาณมิตร วัดกาวนาอชิงตัน
คณะพระมหา รุน ๒๒ เมษายน ปี ๒๕๖๓

ครอบครัวชาวเผือกและคณะญาติมิตร
ครอบครัวคู่ขวัญ
ครอบครัวคุณาสรรพสิน
ครอบครัวงามเขวง
ครอบครัวฉัตรภัทรพล
ครอบครัวโอโนะ
ครอบครัวเดชปทุมวัน
ครอบครัวเดชพิสิษฐ์
ครอบครัวอรรจรวงการ-ครอบครัววงศ์จรุงเรือง
ครอบครัวอติศุภโชค-คุณตั้งลิ้ม แซ่คู
ครอบครัวฟักมณี-พ่อทักดวงแก้ว
ครอบครัวภัทรพล
ครอบครัวภัทรวรกุลวงศ์
ครอบครัวจุริณลักษณ์
ครอบครัวฤทธิพัฒน์พงศ์
ครอบครัวลิมศิริโพธิทอง-ครอบครัวหวังชลาบวร
ครอบครัวลพินะพันธ์
ครอบครัวลีลาสมานชัย
ครอบครัวโลหารุณ
ครอบครัวแสงทองพินิจ
ครอบครัวอรุณพัฒนชัย-ครอบครัวฟูรังษีโรจน์
ครอบครัวอสิรานุกุลเดช
คุณเสาวนีย์ สัมภักดีกุลและครอบครัว
คุณกนกกร มาสิงและครอบครัว
คุณกฤษ-คุณขวัญฤดี-คุณณลินี-คุณธิตินันท์ ศรีอนันตนาท
คุณกัลยาวัน-คุณเพชรตะวัน-คุณเพ็ญศศิธร สมทรง สุทธิประเสริฐ
คุณก่องเกียรติ-คุณประทุม เกษศิริ
คุณกั้งวาล สิชัยสิทธิ์และครอบครัว
คุณกัณหา อรรณพเพ็ชร
คุณกัลยา ปัญญาสกุลวงศ์
คุณกาญจนา งามสันติกุลและครอบครัว
คุณกาญจนา ชนสยองและกลุ่มประภายธรรม
คุณกั้งแก้ว โตศิริพัฒนาและครอบครัว
คุณกั้งชัย เอื้อเกษมและครอบครัว
คุณกั้งณี ตั้งสัจจานุรักษ์และครอบครัว
คุณกิตติวัฒน์-คุณอนาภรณ์-คุณกตพล พรสุขสว่าง

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๓

คุณกิมเฮียง แซ่ตั้ง-ครอบครัววรมนกุล
คุณเกรียงไกร-คุณลิดา เจียรไพโรจน์และบุตรธิดา
คุณเกษมศักดิ์-คุณวิภาพร กัมพลพาณิชย์วงศ์และครอบครัว
คุณเกษมสุข-คุณฉวีวรรณ อิสริยคุณธรรมและครอบครัว
คุณเกสร-คุณกิงค่า ชนะนิกรและครอบครัว
คุณเกหม่อง แซ่ตั้ง
คุณเขมชาติ-คุณมณฑาทิพย์-คุณเปี่ยมสุข ชำนาญรบ
คุณเขมทัต จันทรรักและครอบครัว
คุณแข่งแข จิระขุติโรจน์
คุณคำอ้อ แซ่ลี-คุณยาโล อื้อลัมพันธ์กิจ
คุณโมเชิด-คุณมาลีรัตน์ รุ่งโรจน์ชัยและครอบครัว
คุณงามตา พจนกรโกศล
คุณจางตั้ง แซ่ลื้อ
คุณจักรพงษ์ พันทุสมิต
คุณจันทน์ มหัทธินศิริบุญกุล
คุณจันทร์จรัส ธรรมวันนวะสุ
คุณจันทิรา-คุณคริสเตียน แอลิช
คุณจ่านงค์-คุณนงลักษณ์-คุณณัฐชัย พัดเอี่ยม
คุณจิตตภาณี-คุณสุภัททา ลัมศิริเศรษฐกุลและครอบครัว
คุณจิตราวี-คุณจิตราวดี โรหิตธรรมพร
คุณจิตลัดดา ลัมสกุล พร้อมบุตร-ธิดา
คุณจิตลิริ ธนภัทร
คุณจิรวัดน์-คุณชื่นสุข-คุณโสรัจจะ ภูเพียงใจ
คุณจิราภรณ์ ต้นคุณากรและครอบครัว
คุณจิราภรณ์-คุณอัญชิสา สว่างอำไพพงษ์
คุณจิราภา บุญบุตร
คุณจุฑารัตน์ เรืองทัยธรรมและกลุ่มอุดมลาภ
คุณเจ็ญนุ แซ่เจ็ญ
คุณเจริญ-คุณอรพินท์-คุณกมล เถลิงนาวาติ
คุณไฉสมาน อัมรี
คุณฉวีวรรณ กลิ่นจ้อย
คุณอัฐกมล แซ่ตั้ง-คุณปภัสรัฐ จุทอง-บ.บ้านกัลยาณมิตร จก.
คุณฉัตรชัย กุลศิโรรัตน์
คุณฉัตรฤดี เจียรไพโรจน์
คุณเฉลิมชาติ-คุณทัทยา ทาสุนทร์
คุณชนินทร์ จารุจันทร์

คุณชนินทร์-คุณเกษรี ปิตวรรณและครอบครัว
คุณชรินทร์พิทย์ ปัญญาสกุลวงศ์
คุณชลอ-คุณอนัญญา-คุณอัญพร รัศมีและครอบครัว
คุณชลารัตน์ สรรเพชรา
คุณชัชฎา-ด.ช.เรียวย Yoshimoto-ครอบครัวเนียลเซ็น
คุณชัชวาล-คุณปิ่นมณี พันธักทัตและครอบครัว
คุณชัยธวัช-คุณอภิสร่า สุริยากุลพานิชและครอบครัว
คุณชัยประสิทธิ์-คุณวรลักษณ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา
คุณชัยวัฒน์-คุณสุวรณ์ ทองเจริญชัยและครอบครัว
คุณชาญ-คุณพรชดา อิสสระ-คุณนิดา สุนทรสวัสดิ์
คุณชาญชัย-คุณอรุณี อังคศิริลาวันย์
คุณชิษุ-คุณจรรยา แซ่นิมและครอบครัว
คุณเชิงชาย-คุณสุพัตรา ฐาภิบุญและครอบครัว
คุณเชื้อ-คุณสมชาย วงศ์สมุทรและครอบครัว
คุณไชคชัย วลิตวรางค์กูร
คุณไชยา-คุณยุพิน ตั้งทรัพย์วัฒนาและครอบครัว
คุณเชียงหมู่ แซ่ฮ้อย-คุณใช้ฟุ้ง แซ่ด่านและครอบครัว
คุณเขี้ยวแซมฟอง-คุณทองคำ แซ่เจ็ญ
คุณณญา ศุขจรัส-คุณสุขุม โดการัญยเศรษฐและครอบครัว
คุณณรงค์-คุณวรรณภา-คุณวรงค์ อุดมผล
คุณดรุณี ศิริวรเวียง-คุณปราโมทย์-คุณมนตรจก นันทชนก
คุณดรุณี-คุณณฤมล-คุณปัทมา-คุณอัญชลี สุวิศิษฐ์พงศ์
คุณดวงรัตน์ วัฒนพงศ์ชาติและครอบครัว
คุณดารณี-คุณศุภาเวทย์ วั่งกานต์และครอบครัว
คุณดารา-คุณยุพาพรรณ-คุณเกศวดี จุฬาทอง
คุณถวิล-คุณอุดม-คุณสายทอง แพรดำและครอบครัว
คุณแถว พุ่มพฤกษ์
คุณหนู-คุณจันทราทิพย์ มานะไชยรักษ์
คุณทวีลาภ ศรีโกมล
คุณทวีศักดิ์-คุณสังัด-คุณกึ่งเพชร พรหมภักดี
คุณทักษ์นัย ปัญญาสกุลวงศ์
คุณทักษ์นัย ลัมตระกูล-คุณสาธิต เตชะพูลผล
คุณเทพ-คุณคุณรินทร์และครอบครัวสมุทวิญญู
คุณธงชัย-คุณจุฬารักษ์ สุนทรวีวงศ์และครอบครัว
คุณธงชัย-คุณมัยจุ-คุณหนึ่งนุช สิทธิเสรีและครอบครัว
คุณธงชัย-คุณสมมิตร-คุณปรกรณ์-คุณมธุรส คันธวณะ คุณอนกฤต วอนอนุพงษ์

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๔

คุณธนพร โชติศิริคุณวัฒน์
คุณธนาวัฒน์-คุณเสาวนิตย์ สุวัชคานนท์และครอบครัว
คุณธวัช-สุนัย สุริยะไชยากร
คุณธาริณี จิวากานนท์และครอบครัว
คุณธีรพล ผดุงฤกษ์และครอบครัว/ญาติมิตร
คุณธีรวัฒน์-คุณวรณัฐ พัทธระกูลและครอบครัว
คุณธีระ-คุณวิภาวี-ด.ช.ภัทรภณ หนูแก้ว
คุณนงนุช พูนสุวรรณ
คุณนงนุช ทวีสินและครอบครัว
คุณนฤมล-คุณวิฑูร อธิธวัชศุภกิจ
คุณน้าชัย รุ่งรัตน์-คุณพัฒนา-คุณศิริพร เจตนมงคลรัตน์
คุณนิตร-คุณนงค์ชัย รือณีย์และครอบครัว
คุณเนตรชนก-พันโทกล้านรงค์ ไพรีพ่ายฤทธิ์เดช
คุณบรรจบ-คุณลัดดา-คุณสุวรรณี เตชาพิสุทธิ
คุณบัณฑิต-คุณวัชร ธรรมา
คุณมายัน-คุณกุลยิต จันทร์ศรีชวาลา
คุณบุญชัย ชัยกิตติศิลป์
คุณบุญขึ้น-คุณหทัยรัตน์ วิทยาเบญจางค์และครอบครัว
คุณบุญดวง-คุณวนีย์และครอบครัวอุครานันท์
คุณบุญเรือน ต้มทอง
คุณบุญโรจน์-คุณจินดา เสรีวัฒนวุฒิและครอบครัว
คุณบุญชัย อภินันทน์
คุณบุญลือ-คุณสุพรรณ ลิ้มสกุล พร้อมลูกหลาน
คุณบุญส่ง ชัยกิตติศิลป์
คุณบุษบา สามิบัติ
คุณประกอบ-คุณจุริสา สายรัตน์
คุณประชา เทคพานิช-คุณอรุณรัตน์ ไชยรังษี
คุณประณต งามนิรัตน์และครอบครัว
คุณประทุม เล็กมณี
คุณประไพ มุตตามระ
คุณประยงค์ ชัยกิตติศิลป์
คุณประยงค์-คุณคำทอง โนนริบูรณ์
คุณประวี-คุณพรทิพย์ พันธุนนท์และครอบครัว
คุณประสงค์ รักสินเจริญศักดิ์
คุณประสิทธิ์-คุณนภารัตน์ วชิราวุฒิชัยและครอบครัว
คุณประสิทธิ์ชัย-คุณศิริพร พงษ์สุวรรณศิริ

คุณปรางค์ทิพย์ สะกะโยริและคณะญาติมิตร
คุณปัทมา วิวิธธนกุล
คุณปิยธรรม มาสิง
คุณเปรมใจ ลิ้มสุวัฒน์
คุณไพฑูริ-คุณศิริเพ็ญ-คุณเอกพล เมธารมณ
คุณพงศ์พิชญ์ ยูวะนิยม
คุณพงษ์เดช-คุณกาญจนา ประชาอ่ำรง
คุณพงษ์เทพ ธนีสกุลและครอบครัว
คุณพรชัย สุภาวิฑิตภักดีและครอบครัว
คุณพรทิพย์-คุณพรรณทิพย์ พิริยะโยธินและครอบครัว
คุณพรเพ็ญ-คุณนิตยา โตศิริพัฒนา
คุณพรรณประภา-Nicholas-Serena-Aaron-Ari
คุณพรรณราย วณิชยางกูรานนท์
คุณพรรณิ-คุณชาตรี-คุณแก้วมณี วณิชยางกูรานนท์
คุณพรรณิ-คุณวรรณภา ครอบครัวพุทธเจริญลากและทวิสุข
คุณพรรณิ-คุณสมสุข นิโครสทเกียรติ
คุณพรหมินทร์-คุณเพ็ญศิริ สุขจิวัฒน์
คุณพวง-คุณธณู โชคอนันต์ตระกูล
คุณพวงเพ็ญ ทิสยากรและครอบครัว
คุณพ่อเกียรติ-คุณแม่วิภา-คุณสุภาภรณ์ ชัยสถาวรวงศ์
คุณพ่อชั้นต่อม-คุณแม่ไป๋-คุณสมพงษ์ ลิ้มบุญและครอบครัว
คุณพ่อโบ-คุณลออ ศิริวงษ์-คุณอิทธินันท์ กิตติประยูร
คุณพ่อสุวัฒน์-คุณแมร์ตินา-คุณรัชนิยา ตั้งจรรยาวิชย์
คุณพ่อหิน แซ่จิว
คุณพัฒนะ-คุณพัฒนา อินทพฤกษ์พร้อมครอบครัว
คุณพันธิภา ขุมเพชร
คุณพิชญ์สินี วรณวัชรินทร์, คุณโชคศรี สิทธิไกรพงศ์
คุณพิเชฐ รัตนยงค์
คุณพิพัฒน์ พรพิทยากุลและครอบครัว
คุณพิมชนก สายสมรและครอบครัว
คุณพิศวง กระบวนรัตน์และครอบครัว
คุณพิษณุ บำรุงมิตรและครอบครัว
คุณพินิธี-คุณวรมพร เพ็งศรี
คุณพีระ-คุณสุมาลี นามมนตรีและครอบครัว
คุณพูนศรี อึ้งตระกูล
คุณเพ็ญพรรณ อุทัยสินธุเจริญ

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๕

คุณเพ็ญนิล ศิริเกษม-คุณนฤพร-คุณสุภัชชา มหาแดง
คุณไพเราะ นนटा(ติปยานนท์)
คุณไพศาล-คุณกรองทอง แซ่ล่อ
คุณไพศาล-คุณวรรณิ์ สุชาติกุลวิทย์และบุตรธิดา
คุณโพธิ์สุ-คุณไชย์ุ์ เจียรสกุลธรรมและครอบครัว
คุณภรณ์ ชัยกิตติศิลป์
คุณภัทรพร รัตนันทนาทิต
คุณภัทรฤติ-คุณภัทราภา ผดุงพัฒน์
คุณภาณุวัฒน์-คุณประภาภรณ์-คุณนริศ
คุณมงคล-คุณเจริญสุข อัครโรจนกุลชัยและครอบครัว
คุณมงคลชัย-คุณสำราญ คุปตะกุล
คุณมงคล-คุณทองพัน กันล่อม-ค.ญ.จารุวรรณ คงเสื่อ(น้ำหวาน)
คุณณัฏฐ์ ेमเปรมศิลป์
คุณณรงค์ชัย-คุณนันทนา-คุณวราภรณ์-คุณวรวิมล ยอดพิณัง
คุณนง-คุณวรรณพร ไตรเนตรและครอบครัว
คุณมณฑนา เขียวศรีวงศ์และครอบครัว
คุณมาณี ฐาปัญญานิชและครอบครัว
คุณมาร์ค จอร์จ
คุณมารศรี อุสาทะ
คุณมาสัวรรณ ลิโพขวลิต
คุณมโดย เวชศิริและครอบครัว
คุณแม่กัมดิน แซ่กู่
คุณแม่เชิด พุทธาพิทักษ์กุล
คุณแม่ช้วนเนย์-คุณสุนทร แซ่เบ้และครอบครัวอัครพงษ์ไพบุลย์
คุณแม่ประเมิน อินทร์
คุณเมษา แซ่จุง(จตุพร)โดยครอบครัวจตุพรและแซ่ตัน
คุณแม่สีเทียมอิม แซ่ลีและครอบครัววิจิตต์ศิลป์
คุณแม่วิเชียร-คุณรัตน-คุณเบญจา ตันกิม
คุณยรรยง-คุณสมฤทัย เกลิงนาคา
คุณยุทธพล-คุณทิพากร ปอพานิชกรณและครอบครัว
คุณยุวดี วิวัฒน์ประทีพและครอบครัว
คุณเยาวเรศ อิชาวะ
คุณรมย์ฤดี เวสสุนทรเทพ
คุณรัง พุ่มพฤกษ์
คุณรัชณี พิบุรณ์และครอบครัว
คุณรัตนา (มหาเกตุ) ปริญญาดรและครอบครัว

คุณรัตนา สันตพัฒน์
คุณรัตนา-คุณพนม บ่อทองและครอบครัว
คุณรานี-คุณพินดา-คุณสุวิวัฒนา บุญนาคและลูกหลาน
คุณรุ่งทรัพย์ ลัมชูปฏิภาน์
คุณรุจิ ทรัพย์อดุลชัยและครอบครัว
คุณเรณู ชันธนา
คุณฤทัย-David-Edward Frost
คุณละเอียด รัศมีธนา
คุณลัดดา ปันพาทานนท์และครอบครัว
คุณลัดดา อุ่นจิตติกุล
คุณลัดดา-คุณณัฐธ และครอบครัววิทยานุกาพินยง
คุณลาวัลย์ ธนาสว่างกุลและคณะญาติ
คุณลำใย-ขาว แสนวงศ์-คุณประหยัด วงษ์พิรา
คุณเลิศชัย โลประวัติและครอบครัว
คุณเลิศชัย-คุณสุวรรณา วงศ์วัฒน์
คุณวรรณุช เลหาวัฒน์
คุณวรรณภา โยชโทะและครอบครัว(ทองเที่ยง)
คุณวรรณภา-John Warren-พลโทสำราญ กานต์ประภา
คุณวรรณิ์ จิระชุติโรจน์
คุณวรรณิ์ ลวชัยโยธินและครอบครัว
คุณวรรณ-คุณพิรุณ วรสุบินพร้อมครอบครัว
คุณวรรณ-คุณเพ็ญสินี สุวรรณทวีโชติและครอบครัว
คุณวัฒนาพร ภัทรวนากุลและครอบครัว
คุณวันทนา บุญสูงและครอบครัว
คุณวัลลภ-คุณสุนัย เคียงศิริ
คุณวานิช-คุณสุวรรณ วานิชสัมพันธ์และบุตรธิดา
คุณวารินทร์ จิตรอารีย์
คุณวาริ-คุณมานะ เปี่ยมฉวีวงศ์
คุณวาสนา-คุณสายสมร เรืองรักษ์ลิขิต
คุณวิชัย-คุณสุรีย์ เจริญพิทยานุกาพินยง
คุณวิฑูรย์-คุณทิชา เลิศยังยศ
คุณวิทยา-คุณวรรณภา-ค.ช.ธนภัทร ทองทิพย์
คุณวิทยา-คุณสุพัตรา ลิวสุวรรณพร้อมบุตร-ธิดา
คุณวิธาน-คุณวิวรรณ เกลียวธรรมมณีและครอบครัว
คุณวิบูลย์-คุณสมนัตต์ ด่านวิวัฒน์พรและครอบครัว
คุณวิโรจน์-คุณสมลาลี รตนศิริโรและบุตรธิดา

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๖

คุณวิโรจน์-นางนุช-มาริสาลี
คุณวิลาสินี ชัยธัมมปกรณ
คุณวิวัฒน์ อมรกิจวินิชและครอบครัว
คุณวิวัฒน์-คุณกัลยา อัคราวานิชและครอบครัว
คุณวิสมัย เกตุทัต
คุณวีรดี ลิ้มศิริเศรษฐกุล
คุณวีระชัย-คุณกรรณิกา พนารมย์และครอบครัว
คุณวีระพล หล่อวิมจกล-คุณสุมาลี ตันรัตนสกุลและบุตรสาว
คุณวีระพล-คุณอุไร อุณวิไลและครอบครัว
คุณวีระศักดิ์-คุณอารีรัตน์ ศิริคุรุรัตน์และบุตรธิดา
คุณเวียงแก้ว-คุณสุจินดา บริหารและครอบครัว
คุณศจี เบนงลาภ
คุณศรีบงอร-คุณณัฐฎากานต์-คุณณัฐพงษ์ ศรีวรเวียง
คุณศรีรัตน์ แมคเลนแนนและครอบครัว
คุณศศิธร เจริญวิเศษศิลป์-คุณพิทักษ์-คุณนิพาพร ไกรนาค
คุณศันสนีย์ กาญจนสุวรรณและครอบครัว
คุณศิริพรรณ มนต์รัฐศิริและบุตร-ธิดา
คุณศิริพันธุ์ วานกุล
คุณศิริวดี แสงวงศ์
คุณศุภชัย ศรีศุภอักษร
คุณศุภเดช-คุณพรเทพ ภัทรทานต์กุลพร้อมครอบครัว
คุณศุภลักษณ์ อุดมโชคสกุลและไคว่เตียงเอี่ยม
คุณศุภวิทย์ ชะนะ-คุณแม่่งน้อย พันธุ์มีเชาน์
คุณสงเคราะห์-คุณอัญชลี-คุณกันตภณ-คุณชวิน ชัยวัฒน์
คุณสงวน-คุณภัทรา-คุณเยาวณี-คุณเยาวนิจ ศรีสถาพร
คุณสงวนศักดิ์-คุณศุภวิทย์ชนะ-คุณสุรณี ทองเหลืองและครอบครัว
คุณสมร จินาวรรกุล
คุณสมเกียรติ-คุณโชคชัย วลีตวรจศักดิ์-คุณอริยา แซ่หาน
คุณสมจิตร ตั้งสถิตยางกูร
คุณสมใจ ไชยสระแก้วและครอบครัว
คุณสมชัย-คุณผกามาศ-คุณศิวรักษ์ ธเนศบวร
คุณสมชาติ กิจพงษ์ศรีและครอบครัว
คุณสมชาย อนุเคน-คุณประพิศ กัญญาภูมิ
คุณสมชาย-คุณสุดา-คุณตะวัน ศิริคุรุรัตน์
คุณสมถวิล บุณนาค
คุณสมบัติ-คุณอนงค์นาฏ ลิ้มสุวัฒนาพงษ์และครอบครัว

คุณสมพงษ์ อัจฉริยะอนุชนและครอบครัว
คุณสมพร ต่อตระกูล
คุณสมฤทธิ-คุณรัตนากรณ์ ชูณห์ศรี
คุณสมลักษณ์-คุณสติเวณ คลีเม้นท์และครอบครัว
คุณสมศักดิ์-คุณเฉลิมศรี หัสเดชะและครอบครัว
คุณสมศักดิ์-คุณสุพร วงศ์ศิริกุล
คุณสมาน-คุณทินกร-คุณทองจันทร์-คุณวันเพ็ญและครอบครัว
คุณสมุทร-คุณสริน ศิริบุรี
คุณสรวาณี วิวิธธนกุล
คุณส่วน อิ่มแก้วและครอบครัว
คุณสะโกร-พญ.ลักขณา สามเสนและครอบครัว
คุณสะอาด-คุณธีรเดช ไชยวรรณ
คุณสันติ-คุณพิมพ์ใจ ทิสยากร
คุณสายคำ-คุณอาร์ท บริหารและครอบครัว
คุณสาโรช-คุณสุกัญญา สกุลวัฒน์และครอบครัว
คุณสุกัญญา ชลออำนาจและครอบครัว
คุณสุกัญญา ติระวัฒน์
คุณสุจิตร์ ลิ้มวานิชย์
คุณสุจิตรา ทองหล่อ
คุณสุจินดา-คุณเอมอร ศรีลังจากุล
คุณสุจินตนา-คุณรุ่งโรจน์ ชูชัยศรีและครอบครัว
คุณสุชาติ บุญใจและครอบครัว
คุณสุชาติ-คุณธนดี-คุณธนาธิป อุซซุพันธ์
คุณสุชาติ-คุณอังสนา-คุณคุณัฐนิชา กิตติชาติวรกุล
คุณสุทัศน์-คุณเบญจวรรณ นันชัย
คุณสุเทพ-คุณกมลใจ พิระจรรย์รุ่งเรือง
คุณสุนันท์ เยสุวรรณ
คุณสุนันท์ วรธนรัชชาติและครอบครัว
คุณสุนันทา กังวาลกุลกิจ
คุณสุนีย์ แซ่จิ๋ว
คุณสุนีย์ ว่องประเสริฐ วิลด์
คุณสุนีย์-คุณสุยอัน-คุณสุเพียงพิสด์ แซ่ตัน
คุณสุพจน์-คุณอนงค์ ถาวรคุณากรและครอบครัว
คุณสุพัฒน์-คุณวรรณทนา เทวสิทธิ์ชัยและครอบครัว
คุณสุมิตร-คุณศิริพร-คุณพรสิทธิ์ คำนวนิช
คุณสุรศักดิ์-คุณเพ็ญจันทร์ อัครโสภณ

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๓

คุณสุรสิทธิ์-คุณปณทริก-คุณกานต์ประภา อิทธิกุล
คุณสุวัฒน์-คุณอรทัย แสงสุระธรรมและครอบครัว
คุณสุรางค์ บุญตาม

คุณสุวรรณี ทองเจริญชัย

คุณสุวัฒน์-คุณรวีนิธาน ว่องไวพนานิจและครอบครัว

คุณสุวัฒน์-คุณรัตนา-คุณรัชนีย ตั้งจรรยาณชัย

คุณสุวัฒน์-คุณอารีรัตน์-คุณวันสุข ศิริคุรุรัตน์

คุณสุวิทย์-คุณสันต์จุฑา-คุณวรพัทธ์-คุณสิริญา วิชชาวุธ

คุณเสนาะ ทวีเดชสุริยาและคุณเทพฤทธิ บุญอาจินต์

คุณเสริมพงษ์-คุณอังคณา คุณาธิคมพร้อมบุตรธิดา

คุณเสริมศักดิ์-คุณพัชร-คุณธิดาพัชร จันเต็ม

คุณเสาวณีย์ เรื่องเวชรชัย

คุณเสาวณีย์ สัมภักดีกุลและครอบครัว

คุณเสาวภา ณ ตะกั่วทุ่ง

คุณเลียว-อำนาจ อภิรัตน์พิมลชัย

คุณแสง อารยศักดิ์กุลและครอบครัว

คุณโสมนต์ พันธจรรย์นิธิและครอบครัว

คุณหยกฟ้า มโนสุตประสิทธิ์

คุณองอาจ-คุณวารี ลวชัยโยธินและครอบครัว

คุณอนุศักดิ์-คุณสุวรรณี-ดช.อรรถพร-ดญ.วรารักษ์ โชคมีศิลป์

คุณอภิชน จินเสวก

คุณอภิญา ดันวิจิตร

คุณอภิสร่า ชัยกิตติศิลป์

คุณอมร-คุณนาคยา อังศอรธรรมรัตน์และครอบครัว

คุณอมร-คุณสุภาดา วานิชสัมพันธ์พร้อมครอบครัว

คุณอมร-คุณละออง บรรจงศิริ

คุณอรัญญา ดำรงวุฒิการณและครอบครัว

คุณอรพินท์ จิระขุติโรจน์

คุณอร่าม-คุณประมุล อนุขปริดาและบุตรธิดา

คุณอร่ามศรี ฉัตรแก้วมรกตและครอบครัว

คุณอรุณี-คุณชัชชญา-คุณวรัญญ์-คุณถวัลย์ ตั้งลิदानนท์

คุณอังคณา ศรีวรรณวัฒน์และครอบครัว

คุณอัญชลินทร์ ปัญญาสกุลวงค์

คุณอัญชลี สาครินทร์และร้านเพื่อนนักเรียน

คุณอัฐมา สวาทยานนท์

คุณอัฑฒ์ ดันวิจิตร

คุณอัมพร Gibbs

คุณอารักษ์-คุณจารุณี-เทอร์รี่ สุวรรณฤทธิ์

คุณอาภรณ์ อินทรพัฒน์(สมโลก)

คุณอำพร หล่อสัญญาลักษณ์

คุณอินทิรา แดงจำรูญและครอบครัว

คุณอิษฏ์นันท์ ศิริโรจน์และครอบครัว

คุณอุตร-คุณวิมลวรรณ ต้นติสุนทรและครอบครัว

คุณอุทัย แซ่ไคว่ และครอบครัว-ครอบครัวอนันต์ศิริประภา

คุณอุบลพงศ์ ธนศสฤทัยกุล

คุณอุษา สกฤไทย

คุณเยี่ยมแข็ง แซ่แพ่

โครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ

โครงการมหาวิทยาลัยการุญธารามหารัตนอุบาสิกาจันทน์ ชนบท

โครงการเศรษฐกิจดาวและกล้าดวงคณลานล้านนา

เจ้าหน้าที่, อาสาสมัครและชมรมผู้สนับสนุนอาสาสมัคร

ชมรมคหบดีสัมพันธ์และกองกิจกรรมพิเศษ

ชมรมปล่อยปลา-บุษยามหาธรรมกายเจดีย์

ชมรมพระโขนงสัมพันธ์และกลุ่มบุญญรังสี

ชมรมพุทธศาสตร์ทิพย์

ชมรมพุทธศาสตร์สากล

ด.ญ.กัญจนพร-ด.ช.จิตติภัทท์ ทองประเสริฐ

ด.ญ.ภัทราภา ชัยกิตติศิลป์

ดร.สมศักดิ์ จงวัฒน์ผลและครอบครัว

ดร.พรรษา ปุณณะพยัคฆ์

ดร.เอิร์ล เอฟ.-พยอม เบนซ์ คุณอาคม ติประชา

ตระกูลต้นบุญฤทธิ์-ตระกูลกาญจนาเสถียรและกล้า ออสเตอร์เลีย

ทพ.ไพโรจน์-คุณจารุณี ต้นติเวชวุฒิกุลและครอบครัวธรรมปริดา

น.พ.ชัยนันท์-คุณพรเพ็ญและครอบครัวบุญศิริวัฒนกุล

น.พ.ถนอมพล เครือเถาว์และคุณเดือนเพ็ญ หมื่นคิด

น.พ.ทวีทัศน์-คุณวนิดา ตั้งพิพาการ

น.พ.บุญยธินทร์-คุณสร้อยเพ็ญ โอทกานนท์และครอบครัว

น.พ.ภาณุเมศ-พญ.สุนัย-ด.ช.กล้าตะวัน ศรีสว่าง

น.พ.รุ่งโรจน์-คุณดวงใจ-ด.ช.พุทธานุภาพ แซ่เอ็ง

น.พ.วาทีต-คุณจตุพร วัฒนศัพท์และครอบครัว

น.พ.สุนทร-พญ.ลัดดาวัลย์ ฮ้อยเผ้าพันธ์

นสพ.ธานีพร ชีวะผลาบุญและบริษัทในเครือเวทโปรดักส์

รายนามเจ้าภาพ

๕๘๘

น.อ.(พิเศษ)พ.ญ.สุพัตรา-คุณสันทิฏฐ์-คุณพัชพารชา สิทธิธรา	ศูนย์ปฏิบัติธรรมลิ่งคโปร์
น.อ.(พิเศษ)สันต์-สุขศรี ชาติษฐ์	ศูนย์ปฏิบัติธรรมโอซาก้า
น.พ.อุทัย ชัยกิตติศิลป์	ศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน
นอ.อิทธิศักดิ์ นาคะวิสุทธิ	สามเณรนวกะ ๓ ปี ๒๕๔๖
บจ. ดี.ไอ.ซี เอ็นเตอร์ไพรส์และคณะญาติมิตร	หัวหน้าชั้น-นักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา
บจ.คริสตอล ซอฟท์แวร์ แพ็คเกจ	อ.พิศมัย แสงหิรัญและครอบครัว
บจ.เจคเชียร์ เทคโนโลยี	อ.วริยา ลาคเรศ
บจ.ซอเฟท์เฮาส์	อาจลัมเกียก แซ่เจี๋ยและครอบครัวเจริญอนันตสิน
บจ.โดเชะกิ โดยนายเชนจิ-จันหนี คอนโด	อาจารย์ศรีพัฑ-รศ.ธดาวดี-พันเอกหญิงปามทรา มีนะกนิษฐ
บจ.บางไผ่เอทส์ตลาดไท(กวิ-สุกัญญา เวชยันต์วิวัฒน์)	อุบาสิการามารถ โพธิบุญ
บจ.เมณฑกะ และคณะกัลยาพญาไท-ราชเทวี	Doney Vongseng
บจ.สตางค์ เคมีคอล	Eric-Diane Bouatay
บจ.แสงมิตรโลห์	Fergus-วันเพ็ญ Statom
บจ.อโต้ไฟล์ท(ระบบบัญชีสำเร็จรูป)	Henry & Sunee Law ครอบครัวและญาติมิตร
บจ.อีชีวิน ในเครือคริสตอลซอฟท์แวร์กรุ๊ป	Jim-Khim Weir
บุคลากรรุ่น ๑๖ ไม่ตกกันดาร มีนิพพานเป็นที่ไป	Judy Pon-คุณอำนวย ชนานุกุล
บุคลากรรุ่นที่ ๑๗ เรือนทองหัวเพชรสำเร็จทุกอย่าง	Kingkham Sananikone
บุคลากรรุ่นใหม่รุ่น ๑๔ กายแก้วศรจรรย์อนันตกาล	Madam Chewing Ciao and family
ผศ.ดร.สมสุดา ผู้พัฒน	Mah Ngok San & Lee Sow Ying
ผู้นำบุญภาคนครหลวง ๑	Mr.Takaakii-Jindarat Sasagawa
ผู้ประสานงานภาคนครหลวง ๑	Ng Sek Chai & Ang Bee Bee
พ.อ.(พิเศษ)ไพเกียรติ แสนยานุสิน	Orapin Munizich And Family
พญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์	Paul-Linda Pridanonda
พญ.นริลักษณ์ พิทักษ์ดำรงวงศ์	Phrapayunsak Aggawinate
พญ.อุดมลักษณ์ มงคลและครอบครัว	Phrapratchaya Sotthiyothin
พล.ต.วีรวัฒน์-คุณเสาวคนธ์ ต้นสุทัช	Prasong Mccray
ภาคจักรวาลและกองประสานงานศูนย์สาขาดังประเทศ	Smittihi P.Napachoti
มงกุฎพุทธลูกพระราชนิรุฒวัน	Souchinda Borihanh and Family
รศ.น.พ.พิรพันธุ์-คุณธัญพร เจริญชาศรีและครอบครัว	Tan Chin Hiang
ลูก้าและทีมงานภาคชุมทอง ๒๔ เค ๔ (บริษัทเอ.ไอ.เอ จำกัด)	Thavysack & Sangath Phomphakdy & Family
วัดภาวนาจารย์เจี๋ย(แอตแลนด์)	The Middle Way (Young Star Team)-ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ
ศิษย์เก่า-ศิษย์ปัจจุบันชมรมพุทธศาสน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	Wee Ah Moi
ศูนย์กัลยาณมิตร จังหวัดตรัง	Yee Wee Har SuSan and Family
ศูนย์กัลยาณมิตรนครปฐม	M T K D ¹⁶ (AOR_YUI_POM_NAT)
ศูนย์กัลยาณมิตรหาดใหญ่	SAM - MO GROUP [®]
ศูนย์ปฏิบัติธรรมโตเกียว	~ SUKO Ū PICKU ~

คณะผู้จัดทำ

ธรรมะเพื่อประชาชน ฉบับสารธรรม ๓

ISBN

974-92096-0-5

ประธานที่ปรึกษา

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมชโย)

ที่ปรึกษา

พระมหา ดร.สมชาย จานุกุลโต

พระมหาฉัตรชัย ฉคตถนุชโย

พระสมุห์อำนวยศักดิ์ มุนิสกุลโก

บรรณาธิการบริหาร

พระสมบัติ รกขิตจิตโต

กองบรรณาธิการ

พระบดีนทร์ สิริธโร, พระมหาเสถียร สุวณฺณจิตโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาธรรมนุญ ธมฺมปฺตโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาสุธรรม สุรตโน (ป.ธ. ๙)

พระมหาสามารถ ธมฺมตฺถโร (ป.ธ. ๙)

พระมหากมล จิตฺตภาโณ (ป.ธ. ๙)

พระมหาลักษณะ กิตฺติภาโณ (ป.ธ. ๙)

พระมหาบุญช่วย ปุณฺณสุโข (ป.ธ. ๘)

พระมหากมลชัย กมฺโล (ป.ธ. ๕)

พระมหาเวช วิชฺชุคุโณ (ป.ธ. ๓)

พระมหาประภาส ปภาโส (ป.ธ. ๕)

พระมหาจตุรงค์ จตฺตมโล (ป.ธ. ๔)

พระสมศักดิ์ จันทสิโล, พระวิชิต ผาสุกวาโส

พระตรีเทพ ชินจุโร, พระกล้าณรงค์ ญาณวิโร

พระไพฑูรย์ วิฑูโร, พระสมบุรณ์ จิตฺตทนฺโต

พระสถาพร คุณวิโร, พระธรรณิศ จารุวิโส
พระทศพร กิตติวิโร, พระสังเขียร สุลโวโร
สามเณรสุนัน ฝุยผง, สามเณรศราวุฒิ ขอสุข
สามเณรประสิทธิ์ ทิมาใจ, สามเณรพรภิรมย์ เกษสุภะ
ผศ.สุชีพ พะพูนนัม, ผศ.สุภาศิริ พะพูนนัม
ดร.สุชาติ หงษา, รัตนาภรณ์ ชุณหะวัณ
มรกต มณีไพโรจน์, นพ.ประภาส อุครานันท์
สุกัญญา ชลอำนาจ, สุริดา จินดากิจกุล
วรรณภา ภัทรนุรักษ์, อำไพ เตือนทองคำ
กนกวรรณ ขางนอก, วาสนา อินทร์สวัสดิ์
ละม่อม พรหมโณภาส, สุจิตรา พูนพิพัฒน์
มณฑา วิริยางกูร, วนิดา สุริยากุลพานิช
อุษา จันพะกา, ดนยา คูหากนก, กรรณิการ์ อยู่ศรี
ปราณี ชัยผดุง, รัตเกล้า ลีวเฉลิมวงศ์
พรทิพา พรหมแสงใส, พรรณี โอษฐ์นภาพร
อรวรรณ ลักษณะธนากุล, ดวงดาว ไตรังชัย
ชูเดช อนุรักษ์, อนุสิทธิ์ กล่อนศรี,
ก้องพุทธศิลป์, สมบัติ-น้องนุช ตั้งสถิตยางกูร
วุฒิชัย ตันเวทิตยานนท์, ภูษิต พุดสงคราม
ศิริวรรณ อยู่พิพัฒน์, ปรีชา อนุวัตรมีวงศ์
ทิพวรรณ เวชศิลป์, อาสาสมัครกองสือธรรมะ
ภัทรา ศรีวิสุธา
ลือพงศ์ ลีลพจน์, ชาญชัย พรหมตา, วัลลภ นิลถนอม
ชัยชนะ กิตติโสภากพันธ์, จิรนนท์ วีระชัยพิเชษฐกุล
ภัทรา ศรีวิสุธา, นาถนดา นิโรจน์, พีระ แสงงาม
มูลนิธิธรรมกาย
๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

ฝ่ายภาพประกอบ

ออกแบบปก
ฝ่ายจัดรูปเล่ม

ลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑
พิมพ์ที่